

ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๐

วันอังคารที่ ๔ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมาธิการตรวจแล้ว วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

สภารับรองในคราวประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ครั้งที่.....วัน.....เดือน.....พ.ศ. .....

สารบัญ

รายงานการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๐

วันอังคารที่ ๔ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐

ณ ตึกรัฐสภา

หน้า

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม ๑

๑. รับทราบการขอลาออกจากการเป็นสมาชิก สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จำนวน ๓ คน ๑

๒. การส่งมอบงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้นายกรัฐมนตรี ๑

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม ไม่มี ๒

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ๒

๓.๑ รายงานความคืบหน้าของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เรื่อง การบูรณาการและเสนอแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน และ ๔ วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน ๒

ผู้อภิปราย

- พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ ๔ ๑๘
- พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์ ๗ ๑๖
- นางถวิลวดี บุรีกุล ๙
- พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์ ๑๑
- นายธงชัย ลืออดุลย์ ๑๓

๓.๒ รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้าน การสื่อสารมวลชน เรื่อง การปฏิรูปการกากับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย ๑๘

หน้า

ผู้อภิปราย

- พลอากาศ คณิต สุวรรณเนตร ๑๙ ๓๙ ๔๗ ๕๑
- นายเริงศักดิ์ กัลยาณชาติ ๒๗ ๔๙
- พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ ๔๑
- นายสุรินทร์ จิรวิศิษฏ์ ๔๓

ผลการตรวจสอบองค์ประชุม ๕๑

ผลการลงมติ ๕๒

๓.๓ รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม เรื่อง การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทาผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน ๕๓

ผู้อภิปราย

- นายประสิทธิ์ ปทุมรักษ์ ๕๕ ๘๑
- พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ ๕๕ ๖๓ ๗๙
- นางสุนทรียา เหมือนพะวงศ์ ๕๙
- พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก ๖๓
- พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช ๖๘
- นายกิตติ กิตติโชควัฒนา ๗๒
- นายเสรี สุวรรณภานนท์ ๗๖

ผลการตรวจสอบองค์ประชุม ๘๑

ผลการลงมติ ๘๒

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องค้างพิจารณา ไม่มี ๘๓

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องเสนอใหม่ ไม่มี ๘๓

ระเบียบวาระที่ ๖ เรื่องอื่น ๆ ไม่มี ๘๓

รายชื่อสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ที่มา ลา ขาดในการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๐

วันอังคารที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เลขประจำตัวสมาชิก	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๐๐๑	พลโท กมล สุวภาพ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๐๒	นายกฤษฎา จีนะวิจารณะ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๐๓	พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๐๔	นายกลินท์ สารสิน	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๐๕	นายกษิดิ์เดชธนทัต เสกขุนทด	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๐๖	นายกษิดิศ อาชวคุณ		✔		
๐๐๗	นายกษิต ภิรมย์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๐๘	นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	✔			
๐๑๐	นายกิตติ กิตติโชควัฒนา	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๑	นายกิตติ พิทักษ์นิตินันท์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๓	พลเรือเอก ไกรวุธ วัฒนธรรม	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๔	นายขวัญชัย ดวงสถาพร	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๕	พลอากาศเอก ขวัญชัย เอี่ยมรักษา	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๖	นายเข็มชัย ชุติวงศ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๗	พลโท คณิต แจ่มจันทรา	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๘	พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๙	พลเอก คณิต อุทิตสาร	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๐	นายคณิสสร นาวานุเคราะห์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๑	พลอากาศเอก คธาทิพย์ กุญชร ณ อยุธยา	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๒	นายคำนูณ สิทธิสมาน	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๓	นายคุรุจิต นาครทรรพ		✔		
๐๒๔	หม่อมราชวงศ์จักรรถ จิตรพงศ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๕	พลเอก จารุเกียรติ ชัยวงษ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร

เลขประจำตัวสมาชิก	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๐๒๖	นายจินดา วงศ์สวัสดิ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๗	พลเอก จิระ โกมุทพงศ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๘	พลเรือเอก จีรพัฒน์ ปานสกุณ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๙	นายจุมพล สุขมั่น	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๐	นางจุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๑	พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๒	นายเฉลิมพล ประทีปะวณิช	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๓	นายเฉลิมศักดิ์ อบสุวรรณ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๔	พลเรือเอก ชนินทร์ ชุณหรัชพันธุ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๗	นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๘	นายชาลี เอียดสกุล	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๙	พลตำรวจเอก ชิดชัย วรรณสถิตย์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๐	นายชูชัย ศุภวงศ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๑	นายชูชาติ อินสว่าง	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๒	นายชูศักดิ์ เกวี	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๓	พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๔	พลเอก ชูศักดิ์ สันติวรวุฒิ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๕	พลเอก ชูศิลป์ คุณาไทย	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๖	นายฐาปบุตร ชมเสวี	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๗	พลเอก ฐิติวัจน์ กำลังเอก	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๘	นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๙	พลเรือเอก ณรงค์พล ณ บางช้าง	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๕๐	พันตำรวจเอก ณรัชต์ เศวตนันทน์	✔			
๐๕๓	ศาสตราจารย์ดุสิต เครืองาม	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๕๔	นายดุสิต ลีลาภัทรพันธุ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๕๕	พลตำรวจเอก เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๕๖	นายเดชาภิวัฒน์ ณ สงขลา	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร

เลขประจำตัวสมาชิก	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๐๕๗	นายตระกูล วินิจนัยภาค	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๕๘	พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๕๙	นายต่อพงศ์ เสลานนท์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๐	พลตำรวจเอก ไตรรัตน์ อมาตยกุล	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๑	นางถวิลวดี บุรีกุล	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๒	พลอากาศเอก ทวิเดนศ อังศุสิงห์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๓	นายทวีศักดิ์ กออนันตกูล	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๔	ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๖	พลเอก ธงชัย สาระสุข	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๗	พันเอก ธนศักดิ์ มิตรภานนท์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๙	ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๐	พลเอก ธวัช จารุกลัส	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๑	นายธวัชชัย เทอดเผ่าไทย		✔		
๐๗๒	นายธวัชชัย ฟักอังกูร	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๔	นายธานินทร์ ผะเอม	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๕	พลตำรวจโท ธีรจิตร์ อุตมะ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๖	พลอากาศเอก ธีระภาพ เสนะวงษ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๗	พลเอก นคร สุขประเสริฐ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๘	นางนรรัตน์ พิมเสน	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๐	นางนินนาท ชลิตานนท์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๑	พลอากาศเอก นิรันดร์ ยิ้มสรวล	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๒	นายบวรเวท รุ่งรุจี		✔		
๐๘๓	นายบัญชา ปรมีศณาภรณ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๔	พลโท บัญชา สิทธิวรยศ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๕	นางเบญจวรรณ สร่างนิทร	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๖	พลเรือเอก ประดิษฐ์ ศิริคุปต์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๗	นางประภา เหตระกูล ศรีนวลนัด	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร

เลขประจำตัวสมาชิก	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๐๘๘	นายประภาศ คงเอียด	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๙	นายประมนต์ สุธีวงศ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๐	ร้อยเอก ประยุทธ เสาวคนธ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๑	นายประยูร เชี่ยววัฒนา	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๒	นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๓	พลเอก ปราการ ชลยุทธ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๔	นายปรีชา บุตรศรี	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๕	พลอากาศเอก ปรีชา ประดับมุข	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๖	นางปัทมา เธียรวิศิษฎ์สกุล	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๗	นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๘	นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐบาทุกา	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๙	นายปีติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	✔			
๑๐๐	พลอากาศเอก เผด็จ วงษ์ปิ่นแก้ว	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๑	นายพงศ์ศักติ์ฐ์ เสมสันต์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๒	นายพนม ศรศิลป์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๔	คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๕	นางพรพันธุ์ บุณยรัตพันธุ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๖	พลเอก พหล สง่าเนตร		✔		
๑๐๗	พลเอก พอพล มณีรินทร์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๘	พลเรือเอก พะจุณณ์ ตามประทีป	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๙	พลตำรวจตรี พิสิษฐ์ เปาอินทร์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๐	นายเพิ่มพงษ์ เชาวลิต	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๑	นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๒	พลเอก ภิญโญ แก้วปลั่ง	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๓	พลเอก ภูดิศ ทัตติยโชติ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๔	พลอากาศเอก มนัส รูปขจร	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๕	นายมนู เลียวไพโรจน์		✔		

เลขประจำตัวสมาชิก	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๑๑๖	นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๗	นางเมธินี เทพมณี	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๘	พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๙	พลเรือเอก ยุทธนา เกิดด้วยบุญ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๐	พลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๑	นางรวีวรรณ ภูริเดช		✔		
๑๒๒	นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๓	พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๔	พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๕	นายเลิศปัญญา บูรณบัณฑิต	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๖	พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๘	พลตำรวจเอก วรพงษ์ ชิวปรีชา	✔			
๑๒๙	นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๐	พลเอก วรวิทย์ พรรณสมัย	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๑	นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๒	พลโท วราห์ บุญญะสิทธิ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๓	นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๔	พลเอก วัฒนา สรรพานิช	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๕	พลอากาศเอก วัธน มณีนัย	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๖	นายวันชัย ศักดิ์อุดมไชย	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๗	นายวันชัย สอนศิริ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๘	นายวัลลภ พริ้งพงษ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๙	พลเอก วิชิต ยาทิพย์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๔๑	พลเอก วิเชียร ศิริสุนทร	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๔๓	นายวินัย ดะห์ลัน	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๔๔	นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๔๖	นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร

เลขประจำตัวสมาชิก	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๑๔๗	นายวิวรรธน์ แสงสุริยะฉัตร		✔		
๑๔๘	พลเอก วุฒินันท์ ลีลายุทธ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๔๙	นายไวกูณฑ์ ทองอร่าม	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๐	พลตำรวจเอก ศรีวราห์ รังสิพราหมณกุล	✔			
๑๕๑	นายศานิตย์ นาคสุขศรี	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๒	นายศิริชัย ไม้งาม	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๔	พลเรือเอก สถิรพันธุ์ เกยานนท์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๖	นายสมชัย เจริญชัยฤทธิ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๗	นายสมชัย ฤชุพันธุ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๘	นายสมชาย พฤฒิกัลป์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๙	พลโท สมชาย ลิ้นประเสริฐ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๖๐	นายสมเดช นิลพันธุ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๖๒	นางสร้อยทิพย์ ไตรสุทธิ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๖๓	พลเอก สราวุฒิ ชลออยู่	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๖๕	นายสังศิต พิริยะรังสรรค์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๖๗	พลตรี สิระวิตร์ นาคทอง	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๐	นายสุนชัย คำนูณเศรษฐ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๒	พลเอก สุรเดช เฟื่องเจริญ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๓	นายสุรินทร์ จิรวิศิษฎ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๔	พลเรือเอก สุรินทร์ เริงอารมณ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๖	พลตำรวจเอก สุวิระ ทรงเมตตา		✔		
๑๗๗	นายเสรี สุวรรณภานนท์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๘	นายเสรี อติภัทธะ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๙	นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๐	พลอากาศเอก อนาวิล ภิรมย์รัตน์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๑	พลเรือเอก อนุทัย รัตตะรังสี		✔		
๑๘๒	นายอนุสร จิรพงศ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร

เลขประจำตัวสมาชิก	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๑๘๓	นายอนุสิษฐ คุณากร	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๔	นายอภิชาต จงสกุล	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๕	พลเอก อภิชาต เพ็ญกิตติ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๖	นายอภินันท์ ซื่อธานุวงศ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๗	พลเรือเอก อภิวัฒน์ ศรีวรรธนะ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๘	นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๙	นายอรุณ จิรชวาลา	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๙๐	นายอลงกรณ์ พลบุตร	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๙๑	ศาสตราจารย์อิศรา ศานติศาสน์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๙๒	นายอัครินทร์ เลิศกิจชัยศิริ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๙๔	พลตำรวจเอก อัศวิน ขวัญเมือง	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๙๕	พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๙๗	พลตำรวจโท อำนวย นิ่มมะโน		✔		
๑๙๘	นายอำพล จินดาวัฒนะ	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๙๙	นายอุทัย เลาหวิเชียร	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
๒๐๐	พลเอก เอกชัย จันทร์ศรี	✔			รับข้อมูลด้วยบัตร
	รวม ๑๗๔	**๑๖๓**	**๑๑**	-	

นางสาววรรณภัสสร รุจิกุลสิริ
ตำแหน่ง นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ

นางบุญพา เผ่าสำราญ
ตำแหน่ง ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานทะเบียนประวัติและสถิติ

รายงานการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๐
วันอังคารที่ ๔ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐
ณ ตึกรัฐสภา

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๓๑ นาฬิกา
จำนวนสมาชิกที่มาประชุมทั้งหมดที่ลงชื่อไว้เมื่อเลิกประชุม ๑๖๓ คน

ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ (ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) : เรียนท่านสมาชิก ขณะนี้มีสมาชิกลงชื่อมาประชุม จำนวน ๑๐๐ ท่าน ครบองค์ประชุมแล้ว ผมขอเปิดการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระนะครับ

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่จะแจ้งต่อที่ประชุม ซึ่งไม่ปรากฏในระเบียบวาระ จำนวน ๒ เรื่อง คือ

เรื่องแรก รับทราบการลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด้วยสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้มีหนังสือแจ้งความประสงค์ขอลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จำนวน ๓ ท่าน คือ ๑. นายสุชน ชาลีเครือ ๒. นายดำรงค์ พิเดช ๓. นายวิเชียร ชวลิต โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ส่งผลให้ความเป็นสมาชิกภาพสิ้นสุดลง จึงทำให้สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคงเหลือจำนวน ๑๗๔ คน จึงขอแจ้งที่ประชุมทราบนะครับ

เรื่องที่ ๒ รับทราบการส่งมอบงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้นายกรัฐมนตรี

ด้วยสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือถึงประธานสภาฯ แจ้งว่าตามที่สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์การปฏิรูปด้านต่าง ๆ และจัดทำข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนตามเจตนารมณ์ในการปฏิรูปประเทศตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ โดยได้ส่งข้อเสนอแนะดังกล่าวมายังคณะรัฐมนตรี และใกล้สิ้นสุดระยะเวลาการปฏิบัติงานตามกรอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้เตรียมการส่งมอบงานดังกล่าวต่อนายกรัฐมนตรีนั้น ในการนี้

นายกรัฐมนตรีจึงกำหนดให้มีการส่งมอบงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ในวันจันทร์ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา ณ ตึกรัฐสภา รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่เจ้าหน้าที่ได้จัดวางไว้ประจำที่นั่งของสมาชิกทุกท่านแล้ว จึงขอเรียนเชิญท่านสมาชิกทุกท่านเข้าร่วมการส่งมอบงานตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวข้างต้น จึงขอแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

(ที่ประชุมรับทราบ)

ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ (ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) : ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องที่กรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว

๓.๑ รายงานความคืบหน้าของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เรื่อง การบูรณาการและการเสนอแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน และ ๔ วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน

รายงานความคืบหน้า

ของ

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

เรื่อง

“การบูรณาการและเสนอแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
และ ๔ วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน”

๒๒	๑๒	สปท.

สำนักกรรมาธิการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด่วนที่สุด
ที่ (สปท) ๙๐๓/๒๕๖๐

(สำเนา)

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอู่ทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง รายงานความคืบหน้าของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานความคืบหน้าของคณะกรรมาธิการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน นั้น ซึ่งกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	ประธานกรรมาธิการ
๒. พลเอก อภิชาต เพ็ญกิตติ	รองประธานกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	รองประธานกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. พลเอก วัฒนา สรรพานิช	ที่ปรึกษากรรมาธิการ
๕. พลเอก ธวัช จารุกลัส	ที่ปรึกษากรรมาธิการ
๖. พลเอก ชัยชาญ ช้างมงคล	โฆษกกรรมาธิการ
๗. นางถวิลวดี บุรีกุล	โฆษกกรรมาธิการ
๘. นายธานินทร์ ผะเอม	โฆษกกรรมาธิการ
๙. นายพงศ์ศักติฐ์ เสมสันต์	โฆษกกรรมาธิการ
๑๐. นางเบญจวรรณ สร่างนิทร	กรรมาธิการ
๑๑. พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	กรรมาธิการ
๑๒. พลอากาศเอก อนาวิล ภิรมย์รัตน์	กรรมาธิการ
๑๓. นายธงชัย ลืออดุลย์	กรรมาธิการ
๑๔. นายอภินันท์ ซื่อธานุวงศ์	กรรมาธิการ
๑๕. พลเอก ธงชัย สาระสุข	กรรมาธิการ
๑๖. นายเดชาภิวัฒน์ ณ สงขลา	กรรมาธิการ
๑๗. พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์	กรรมาธิการ
๑๘. พลอากาศเอก ปรีชา ประดับมุข	กรรมาธิการ
๑๙. พลเอก สุรเดช เฟื่องเจริญ	กรรมาธิการ
๒๐. พลเอก สสิน ทองภักดี	กรรมาธิการ
๒๑. พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	เลขานุการกรรมาธิการ
๒๒. นายอนุสิษฐ คุณากร	เลขานุการกรรมาธิการ
๒๓. นายศานิตย์ นาคสุขศรี	เลขานุการกรรมาธิการ

อนึ่ง พลเอก ชัยชาญ ช้างมงคล และพลเอก สสิน ทองภักดี ได้มีหนังสือแจ้งความประสงค์ขอลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๐ ส่งผลให้สมาชิกภาพการเป็นกรรมาธิการสิ้นสุดลงตามข้อ ๙๑ (๓) แห่งข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘

และในคราวประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๖/๒๕๖๐ วันจันทร์ที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๐ ที่ประชุมมีมติแต่งตั้ง พลเอก ชูศักดิ์ สันติวรวุฒิ เป็นกรรมาธิการ แทนตำแหน่งที่ว่างลง

บัดนี้ คณะกรรมาธิการได้พิจารณาจัดทำรายงานความคืบหน้าเรื่อง “การบูรณาการและเสนอแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน และ ๔ วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน” เสร็จแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อรับทราบ และขอได้โปรดส่งรายงานดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ

(ยงยุทธ สาระสมบัติ)
ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

สำนักกรรมาธิการ ๒
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๑๐
โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๑๐

ลภัสรดา/ร่าง
พิมพ์นาม/พิมพ์
ประสิทธิผล/ตรวจ

สำเนาถูกต้อง

ว่าที่ร้อยตำรวจตรี

(อาพัทธ์ สุขะนันท์)
ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๒
แทนเลขานุการกรรมาธิการ

สารบัญ

หน้า

๑. ความเป็นมา ๑

๒. สภาพปัญหา ๒

๓. วัตถุประสงค์ ๕

๔. ขอบเขตการศึกษา ๕

๕. วิธีการศึกษา ๕

๖. ความคืบหน้าการดำเนินงาน ๖

๖.๑ ข้อเสนอการปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ๖

๖.๑.๑ วาระการปฏิรูปพิเศษ (Quick Win) ๖

๖.๑.๑.๑ การจัดทำ การกำหนดและการขับเคลื่อนกฎหมาย
ว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติ และร่าง พระราชบัญญัติว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ...

๖.๑.๑.๒ การปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ

๖.๑.๑.๓ การปฏิรูปองค์การมหาชน และร่างพระราชบัญญัติองค์การมหาชน
(ฉบับที่..) พ.ศ....

๖.๑.๒ การปฏิรูปด้านโครงสร้าง ๖

๖.๑.๓ การปฏิรูปด้านงบประมาณ ๗

๖.๑.๔ การปฏิรูปด้านระบบงาน ๗

๖.๑.๕ การปฏิรูปด้านบุคลากร ๗

๖.๒ ข้อเสนอการปฏิรูปของคณะกรรมาธิการที่ได้รับการบรรจุไว้ใน ๒๗ วาระ ๗
การปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน

๖.๒.๑ การปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ ๗

๖.๒.๒ การปฏิรูปกลไกภาครัฐเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ๘

๖.๒.๒.๑ การปรับปรุงระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๘
เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ :
ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ
พ.ศ. ....

๖.๒.๒.๒ การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ ๘
โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)

๖.๒.๒.๓ แนวทางการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมและการบังคับใช้ใน ๙
กระบวนการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ
และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ....
และร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๖.๒.๓ การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรภาครัฐ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น : การทบทวนการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาค ๑๐

๖.๒.๔ การปฏิรูปด้านการผังเมืองและการใช้พื้นที่ ๑๐

๗. ข้อเสนอการปฏิรูป ๑๑

๗.๑ การจัดทำ การกำหนดและการขับเคลื่อนกฎหมายว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติ และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ... ๑๑

๗.๒ การปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ ๑๒

๗.๓ การปฏิรูปองค์การมหาชน และร่างพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่..) พ.ศ.... ๑๓

๗.๔ การปฏิรูปด้านการผังเมือง และการใช้พื้นที่ และร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.... และร่างพระราชบัญญัติการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่...) พ.ศ. ๑๓

๗.๕ การปฏิรูปโครงสร้างองค์ภาครัฐ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น : การปฏิรูปการบริหารจัดการของหน่วยรับผิดชอบงานทาง ๑๔

๗.๖ การปฏิรูปโครงสร้างองค์ภาครัฐ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น : การทบทวนการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิรูปอยู่ในภูมิภาค ๑๕

๗.๗ การถ่ายโอนภารกิจภาครัฐ : การถ่ายโอนงานตรวจรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยว ๑๗

๗.๘ การปฏิรูประบบสถิติแห่งชาติเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน ๑๘

๗.๙ การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชนด้วยระบบดิจิทัล และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ..... ๑๙

๗.๑๐ การถ่ายโอนภารกิจภาครัฐ : การถ่ายโอนภารกิจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ๒๐

๗.๑๑ การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) ๒๑

๗.๑๒ การปรับปรุงระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ และร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ๒๒

๗.๑๓ การวางแผนกำลังคนภาครัฐ ๒๓

๗.๑๔ การปฏิรูประบบค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ภาครัฐ ๒๔

๗.๑๕ แนวทางการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมและการบังคับใช้กระบวนการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ...และร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่..) พ.ศ. ... ๒๕

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๗.๑๖ การปฏิรูประบบการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนและการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมแก่ข้าราชการ และร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่..) พ.ศ. ... ๒๖

๗.๑๗ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการประชาชนที่เป็นเลิศของศูนย์ดำรงธรรมและการเชื่อมโยงระบบการบริหารจัดการการร้องทุกข์ของประชาชน ๒๗

๗.๑๘ การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๒๘

๗.๑๙ การพัฒนารูปแบบการดำเนินภารกิจภาครัฐ : การปฏิรูประบบงานอาสาสมัครในภาครัฐ ๒๙

๗.๒๐ การปฏิรูปโครงสร้างภาครัฐ : ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๒๙

๘. เรื่องที่คณะกรรมาธิการมีมติให้ยุติการพิจารณาศึกษา ๓๐

- การปฏิรูประบบรัฐวิสาหกิจ

๙. เรื่องที่กรรมาธิการพิจารณาศึกษาร่วมกับคณะกรรมาธิการอื่น ๓๑

๙.๑ การบูรณาการเร่งรัดการปฏิรูปป่าไม้ของชาติ ร่วมกับ คณะกรรมการการบูรณาการเร่งรัดการปฏิรูปป่าไม้ของชาติ ๓๑

๙.๒ การกำหนดประเด็นเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ร่วมกับ คณะกรรมการศึกษาและจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ๓๓

๑๐. ข้อเสนอการปฏิรูปที่อยู่ระหว่างการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการ ๓๓

- การปฏิรูปด้านการบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง ๓๓

๑๑. แผนบูรณาการและเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านบริหารราชการแผ่นดิน ๓๖

ภาคผนวก

ผนวก ก. บทสรุปผู้บริหารของวาระการปฏิรูปที่อยู่ใน ๒๗ วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน

ผนวก ข. สรุปประเด็นข้อเสนอการปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ

ผนวก ค ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ....

ผนวก ง. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ....

ผนวก จ. ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

ผนวก ฉ. ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่

ผนวก ช. ร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ....

ผนวก ซ. ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ....

ผนวก ฌ.. ผลการดำเนินงานของรัฐบาล ณ วันพุธที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๐

ผนวก ญ. - รายนามคณะกรรมาธิการและที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการ

- รายนามคณะอนุกรรมาธิการและที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมาธิการ

รายงาน "การบูรณาการและเสนอแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน และ ๔ วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน"
ของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

---

๑. ความเป็นมา

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ จัดทำแนวทางและข้อเสนอเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เรื่อง การบูรณาการและเสนอแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน และวาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน ๒๗ วาระ เพื่อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินแบบบูรณาการ ซึ่งตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๗๓ ประกอบ ๗๕ กรรมาธิการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	ประธานกรรมาธิการ
๒. พลเอก อภิชาต เพ็ญกิตติ	รองประธานกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	รองประธานกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. พลเอก วัฒนา สรรพานิช	กรรมาธิการและที่ปรึกษากรรมาธิการ
๕. พลเอก ธวัช จารุกลัส	กรรมาธิการและที่ปรึกษากรรมาธิการ
๖. พลเอก ชัยชาญ ช้างมงคล	กรรมาธิการและโฆษกกรรมาธิการ
๗. นางถวิลวดี บุรีกุล	กรรมาธิการและโฆษกกรรมาธิการ
๘. นายธานินทร์ ผะเอม	กรรมาธิการและโฆษกกรรมาธิการ
๙. นายเดชาภิวัฒน์ ณ สงขลา	กรรมาธิการ
๑๐. นายธงชัย ลืออดุลย์	กรรมาธิการ
๑๑. พลเอก ธงชัย สาระสุข	กรรมาธิการ
๑๒. นางเบญจวรรณ สร่างนิทร	กรรมาธิการ
๑๓. พลอากาศเอก ปรีชา ประดับมุข	กรรมาธิการ
๑๔. นายพงศ์ศักติฐ์ เสมสันต์	กรรมาธิการ
๑๕. พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	กรรมาธิการ
๑๖. พลโท สสิน ทองภักดี	กรรมาธิการ
๑๗. พลเอก สุรเดช เฟื่องเจริญ	กรรมาธิการ
๑๘. พลอากาศเอก อนาวิล ภิรมย์รัตน์	กรรมาธิการ
๑๙. พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์	กรรมาธิการ
๒๐. นายอภินันท์ ซื่อธานุวงศ์	กรรมาธิการ
๒๑. พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	กรรมาธิการและเลขานุการกรรมาธิการ
๒๒. นายศานิตย์ นาคสุขศรี	กรรมาธิการและเลขานุการกรรมาธิการ
๒๓. นายอนุสิษฐ คุณากร	กรรมาธิการและเลขานุการกรรมาธิการ

อนึ่ง พลเอก ชัยชาญ ช้างมงคล และ พลเอก สสิน ทองภักดี ได้มีหนังสือแจ้งความประสงค์ขอลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๐

ส่งผลให้สมาชิกภาพการเป็นกรรมาธิการสิ้นสุดลงตามข้อ ๙๑ (๓) แห่งข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘

และในคราวประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๖/๒๕๖๐ วันจันทร์ที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๐ ที่ประชุมมีมติแต่งตั้ง พลเอก ชูศักดิ์ สันติวรวุฒิ เป็นกรรมาธิการแทนตำแหน่งที่ว่างลง

ทั้งนี้ ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูป พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มีอำนาจหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง แผนการปฏิรูป วิธีการปฏิรูป พร้อมกำหนดเวลาการปฏิรูป และข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินให้สัมฤทธิ์ผล รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่สภาฯ มอบหมาย ซึ่งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้ให้ความเห็นชอบแผนการปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดินที่คณะกรรมาธิการเสนอ ซึ่งประกอบด้วย วาระการปฏิรูปปกติ ๓ วาระ คือ การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรภาครัฐ การปฏิรูปกลไกภาครัฐเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพและการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ และการปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ และวาระการปฏิรูปเร็ว (Quick Win) ๓ วาระ ซึ่งประกอบด้วย การปฏิรูปเพื่อให้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ การปฏิรูปด้านการผังเมืองและการใช้พื้นที่ และการปฏิรูปองค์การมหาชน

๒. สภาพปัญหา

การบริหารราชการแผ่นดินเป็นหัวใจสำคัญและกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมารัฐบาลต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูประบบราชการมาโดยตลอด โดยมีการปรับเปลี่ยนระบบราชการทั้งในเชิงโครงสร้าง กระบวนทัศน์และกระบวนการทำงานในหลายด้าน เช่น การปรับโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรม การให้บริการแบบเบ็ดเสร็จในจุดเดียว (One Stop Service) และการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลในระบบราชการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจ ได้รับความสะดวกจากการได้รับการบริการที่ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงความพร้อมและสภาพปัญหาการบริหารราชการแผ่นดินของไทยพบว่ายังขาดความพร้อมและไม่สามารถรองรับแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประเทศได้ เนื่องจากยังมีปัญหาที่ส่งผลกระทบและเป็นตัวฉุดรั้งการพัฒนาในหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านโครงสร้าง ด้านบุคลากร ด้านระบบและกระบวนการดำเนินงาน และด้านงบประมาณ เป็นต้น

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ เช่น ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหาความยากจน ปัญหาความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมกัน และปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่น การรองรับการเปิดประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) และเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) รวมถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) เป็นต้น ซึ่งสภาพปัญหาและสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าว ถือเป็นแรงกดดันสำคัญให้ประเทศไทยต้องเร่งปฏิรูปเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาประเทศ

การปฏิรูปดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องสร้างระบบและกลไกเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลานาน ซึ่งระบบและกลไกที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การบริหารราชการแผ่นดินที่ดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยจะเห็นได้ว่าทุกประเทศที่ประสบความสำเร็จ

ในการพัฒนา ยกตัวอย่างเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลีและสาธารณรัฐสิงคโปร์ ต่างมีระบบการบริหารราชการแผ่นดินที่ดีเป็นกลไกรองรับและขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศแทบทั้งสิ้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการบริหารราชการแผ่นดินที่ดี มีความสำคัญและส่งผลกระทบโดยตรงต่อการบรรลุจุดมุ่งหมายของรัฐ

ทั้งนี้ ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้กำหนดให้คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มีอำนาจหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง แผนการปฏิรูป วิธีการปฏิรูป พร้อมกำหนดเวลาการปฏิรูป และข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินให้สัมฤทธิ์ผล รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่สภาฯ มอบหมาย ซึ่งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้ให้ความเห็นชอบแผนการปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดินที่คณะกรรมาธิการเสนอทั้งในส่วนของวาระการปฏิรูปเร่งด่วนและวาระการปฏิรูปปกติ ดังนี้

(๑) วาระการปฏิรูปปกติ ๓ วาระ ประกอบด้วย การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรภาครัฐ การปฏิรูปกลไกภาครัฐเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล และประสิทธิภาพให้ตอบสนองต่อภารกิจของประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ รวมทั้งการปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ โดยมีขอบเขตการพิจารณาศึกษาที่ครอบคลุมประเด็น ดังต่อไปนี้

<u>การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรภาครัฐ</u> โดยคณะกรรมาธิการได้กำหนดประเด็นขับเคลื่อนการปฏิรูปที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้ชัดเจน โดยการทบทวนความจำเป็นในการกำหนดหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาค และการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางให้แก่ท้องถิ่นที่มีความพร้อมเป็นผู้ดำเนินการ การทบทวนและจำแนกบทบาทภารกิจภาครัฐ โดยจำแนกบทบาทระหว่างหน่วยงานกำกับ (Regulator) และหน่วยงานด้านการให้บริการ (Operator) ให้ชัดเจน การถ่ายโอนภารกิจบางอย่างให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ (Outsourcing) และการยกเลิกภารกิจที่มีความซ้ำซ้อนกัน การออกแบบโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสมกับภารกิจต่าง ๆ ของภาครัฐ และการพัฒนากลไกหรือเครื่องมือในการสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยการแก้ไขปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการมอบอำนาจทุกด้านให้ชัดเจน การพัฒนาศูนย์ข้อมูลของการบริหารงาน และการเพิ่มขีดความสามารถของศูนย์ดำรงธรรม เป็นต้น

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการยังได้พิจารณาเพิ่มเติมในประเด็นการการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน และการบริการประชาชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน และสอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบัน

<u>การปฏิรูปกลไกภาครัฐเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ</u> โดยคณะกรรมาธิการได้กำหนดประเด็นขับเคลื่อนการปฏิรูปที่สำคัญ ได้แก่ ด้านระบบราชการ โดยการพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพ เพื่อสนองภารกิจของประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ การส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม การทบทวนบทบาทและภารกิจองค์กรโดยเน้นรูปแบบที่ประชาชนเข้าถึงได้ มีความโปร่งใส สุจริต เป็นธรรม

<u>การพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ</u> โดยการจัดทำแผนกำลังคนภาครัฐเชิงกลยุทธ์ การปรับปรุงระบบการแต่งตั้งและสรรหา การประเมินผลการทำงานการปฏิรูปการกำหนดค่าตอบแทน และการ

พัฒนาศูนย์บริการร่วมด้านบุคลากรภาครัฐด้านกฎหมาย โดยการปรับปรุงระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ การจัดทำร่างกฎหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับค่าตอบแทนและสวัสดิการข้าราชการ และการทบทวนกฎหมายกฎ ระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติราชการทางปกครอง ตลอดจนกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

การปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ คณะกรรมาธิการได้กำหนดประเด็นขับเคลื่อนที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างวินัยและความยั่งยืนทางการคลัง การเสนอประเด็นที่สำคัญในร่างรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับระบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ อาทิ การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรงบประมาณ และประสิทธิภาพในการดำเนินงานการคลังภาครัฐ (ระดับชาติและการคลังท้องถิ่น) การเสนอให้แก้ไขกฎหมายและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ ร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังภาครัฐ พ.ศ. ... เป็นต้น ในส่วนกระบวนการจัดทำและวิธีการงบประมาณนั้น ได้เสนอให้ปฏิรูประบบงบประมาณส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น (เชิงพื้นที่) ซึ่งจะมีการประสานและพัฒนาตัวแบบร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่ในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด รวมถึงการบริหารงบประมาณ การติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณ ทั้งนี้ ยังได้เสนอให้มีการจัดตั้งสถาบันวิเคราะห์งบประมาณประจำรัฐสภา โดยการเสนอความเห็นที่เกี่ยวข้องในการยกร่างพระราชบัญญัติสถาบันวิเคราะห์งบประมาณประจำรัฐสภา พ.ศ. .... รวมทั้งการปฏิรูปกระบวนการงบประมาณ เงินนอกงบประมาณและการใช้จ่ายเงินกองทุนของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชน

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาและเห็นชอบบรรจุเรื่องการปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐเป็นหนึ่งใน ๒๗ วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน

(๒) วาระการปฏิรูปเร่งด่วน (Quick Win) ๓ วาระ ประกอบด้วย การปฏิรูปเพื่อให้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ การปฏิรูปด้านการผังเมืองและการใช้พื้นที่ และการปฏิรูปองค์กรมหาชน ซึ่งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้ให้ความเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว

การปฏิรูปเพื่อให้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนแม่บทสำคัญในการพัฒนาประเทศ เป็นการกำหนด “วัตถุประสงค์แห่งชาติ” ซึ่งดำเนินการร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เมื่อมีรัฐบาลใหม่ก็จะยึดกรอบแนวทางอยู่กับ “ยุทธศาสตร์ชาติ” ที่ได้กำหนดไว้แล้ว และความสำเร็จของการปฏิรูปด้านยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นปัจจัยพื้นฐานสนับสนุนให้การปฏิรูปเรื่องต่าง ๆ ของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศประสบความสำเร็จ โดยที่คณะกรรมาธิการได้มีการประสานงานกับคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อบรรจุประเด็นเรื่องการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ และจะได้ผลักดันให้มีการออกกฎหมายว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติต่อไป ทั้งนี้ แผนการปฏิรูปด้านยุทธศาสตร์ชาติ แบ่งเป็น ๔ ประเด็น คือ การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... การผลักดันให้ยุทธศาสตร์ชาติมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย ความมุ่งมั่นของรัฐที่จะมียุทธศาสตร์ชาติ และการเผยแพร่ทำความเข้าใจและสร้างปณิธานร่วมในการขับเคลื่อนประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ

การปฏิรูประบบการผังเมืองและการใช้พื้นที่ คณะกรรมาธิการได้กำหนดประเด็นขับเคลื่อนการปฏิรูปที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างระบบการผังเมืองที่มีความสมดุลทั้งปัจจัยเศรษฐกิจ การพัฒนาเมือง สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยหารือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องเพื่อทบทวนและรับฟังแนวคิดอันจะนำไปสู่การสร้างระบบการผังเมืองที่มีความสมดุล รวมทั้งทบทวน ปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการวางและจัดทำผังเมือง อีกทั้งเพื่อให้การผังเมืองเป็นตัวชี้นำการพัฒนาประเทศ โดยจัดทำแผนการพัฒนาพื้นที่ของประเทศหรือผังประเทศในระยะปานกลาง

และระยะยาว รวมทั้งการทบทวนบทบาทภารกิจและออกแบบโครงสร้างองค์กรที่ทำหน้าที่เพื่อการวางผังเมืองและจัดทำผังเมืองเป็นการเฉพาะ

การปฏิรูปองค์การมหาชน คณะกรรมาธิการได้กำหนดประเด็นขับเคลื่อนการปฏิรูปที่สำคัญ ได้แก่ การปฏิรูปหลักการและแนวความคิดในการจัดตั้งองค์การมหาชน การทบทวนและกำหนดบทบาทภารกิจ ประเภทภารกิจ และบริการสาธารณะขององค์การมหาชนประเภทต่าง ๆ ให้ชัดเจน ปฏิรูประบบการบริหารและโครงสร้างขององค์การมหาชนให้มีความเหมาะสม และการปฏิรูประบบค่าตอบแทนโดยการศึกษาและทบทวนอัตราค่าตอบแทน สวัสดิการ และเบี้ยประชุมขององค์การมหาชนทั้งระบบให้สอดคล้องกับภาระงาน รวมทั้งการปฏิรูประบบการติดตามและประเมินผล โดยกำหนดกลไกกลางเพื่อพัฒนา กำกับ ติดตาม และประเมินผลองค์การมหาชนอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

ทั้งนี้ รัฐบาลเห็นชอบกำหนดให้เรื่องการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติเป็นวาระการปฏิรูปที่อยู่ใน ๒๗ วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน

คณะกรรมาธิการได้จัดทำรายงานข้อเสนอการบูรณาการและเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน และวาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน ๒๗ วาระ เพื่อเป็นข้อเสนอเพิ่มเติมแก่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการปฏิรูปประเทศต่อไป

๓. วัตถุประสงค์

คณะกรรมาธิการได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการบูรณาการและเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามผลความคืบหน้าข้อเสนอการปฏิรูปของคณะกรรมาธิการกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการบูรณาการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการในคณะกรรมาธิการ รวมทั้งเพื่อศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปของคณะกรรมาธิการ ให้สอดคล้องกับการดำเนินการของคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการสร้างความสามัคคีปรองดอง ซึ่งมีหน้าที่หลักในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และแผนต่างๆ ตามนโยบายคณะรัฐมนตรีและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ให้สามารถดำเนินการขับเคลื่อนต่อไปด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

๔. ขอบเขตการศึกษา

คณะกรรมาธิการได้ดำเนินการศึกษาโดยการประมวลผลจากรายงานข้อเสนอการปฏิรูปทั้งหมดของคณะกรรมาธิการฯ และเรียบเรียงความต่อเนื่องสอดคล้องกัน ทั้งความสำคัญเร่งด่วนของสภาพปัญหาที่ต้องทำการปฏิรูป โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของห้วงเวลา และการติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำเป็นแผนบูรณาการและเสนอแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน และวาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน ๒๗ วาระ

๕. วิธีการศึกษา

๕.๑ คณะกรรมาธิการได้ประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินในประเด็นต่าง ๆ ทั้งโครงสร้าง ระบบงาน งบประมาณ และบุคลากร โดยเชิญผู้แทนหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง มาร่วมประชุมพิจารณาศึกษา

วิเคราะห์ ทั้งสภาพปัญหาในอดีต ปัจจุบัน เพื่อหาแนวทางร่วมกันในแก้ไขปัญหา และขับเคลื่อนการปฏิรูปให้เกิดผลสัมฤทธิ์

๕.๒ คณะกรรมาธิการได้ดำเนินการศึกษาโดยการรวบรวมข้อมูลที่เป็นมาตรฐานจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ และเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้งรายงาน บทความผลการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อประมวลผลและจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

๕.๓ คณะกรรมาธิการได้จัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ทั้งสภาพปัญหาในพื้นที่ต่าง ๆ โดยรับฟังทั้งจากหน่วยงานของรัฐที่ประสบปัญหาในการดำเนินงาน และภาคประชาชนที่ไม่ได้รับความสะดวกหรือมีปัญหาติดขัดในการรับบริการจากภาครัฐ อีกทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจากทั้งในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาคต่าง ๆ เช่น จังหวัดปทุมธานี นครนายก พะเยา ยโสธร ระยอง ราชบุรี กาญจนบุรี สงขลา เป็นต้น

๕.๔ คณะกรรมาธิการได้เข้าพบเพื่อหารือแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินกับรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เมื่อวันพุธที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๐ ณ ทำเนียบรัฐบาล

๖. ความคืบหน้าการดำเนินงาน

๖.๑ ข้อเสนอการปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

คณะกรรมาธิการได้ทำการพิจารณาศึกษาเพื่อหาแนวทางในการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินให้เห็นผลเชิงประจักษ์เป็นรูปธรรมและยังประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าแก่การใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน โดยพิจารณาในประเด็นความสอดคล้องกันทั้งเรื่องโครงสร้าง ระบบงาน งบประมาณ และบุคลากร เพื่อให้การปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินครบถ้วนในทุกมิติ โดยคณะกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาและจัดทำรายงานข้อเสนอการปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดินแล้วเสร็จ เสนอสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จำนวน ๒๐ เรื่อง และอยู่ระหว่างการดำเนินการศึกษา ๓ เรื่อง โดยจัดแบ่งเป็นการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๖.๑.๑ วาระการปฏิรูปเร็ว (Quick Win) ๓ เรื่อง ดังนี้

(๑) การจัดทำ การกำหนด และการขับเคลื่อนกฎหมายว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ....

(๒) การปฏิรูปองค์การมหาชน และร่างพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

(๓) การปฏิรูปด้านการผังเมือง ร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๖.๑.๒ การปฏิรูปด้านโครงสร้าง (งาน) จำนวน ๖ เรื่อง

(๑) การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรภาครัฐ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น : การปฏิรูปการบริหารจัดการของหน่วยงานทาง

(๒) การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรภาครัฐ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการ ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น : การทบทวนงานส่วนกลางที่ไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาค

(๓) การถ่ายโอนภารกิจของรัฐ : การถ่ายโอนงานตรวจรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยว

(๔) การปฏิรูประบบสถิติแห่งชาติเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน

(๕) การถ่ายโอนภารกิจภาครัฐ : การถ่ายโอนภารกิจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

(๖) การปฏิรูปโครงสร้างภาครัฐ : ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๖.๑.๓ การปฏิรูปด้านงบประมาณ (งบ) จำนวน ๑ เรื่อง ดังนี้

- การปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ

๖.๑.๔ การปฏิรูปด้านระบบงาน (ระบบ) จำนวน ๖ เรื่อง ดังนี้

(๑) การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)

(๒) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการประชาชนที่เป็นเลิศของศูนย์ดำรงธรรม และการเชื่อมโยงระบบการบริหารจัดการการร้องทุกข์ของประชาชน

(๓) การพัฒนารูปแบบการดำเนินภารกิจภาครัฐ : การปฏิรูประบบงานอาสาสมัครในภาครัฐ

(๔) การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ....

(๕) การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. ....

(๖) การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๖.๑.๕ การปฏิรูปด้านบุคลากร (คน) จำนวน ๔ เรื่อง ดังนี้

(๑) การวางแผนกำลังคนภาครัฐเชิงยุทธศาสตร์

(๒) การปฏิรูประบบค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ภาครัฐ

(๓) แนวทางการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมและการบังคับใช้ในกระบวนการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(๔) การปฏิรูประบบการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญ และการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมแก่ข้าราชการ และร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๖.๒ ข้อเสนอการปฏิรูปของคณะกรรมาธิการที่ได้รับการบรรจุไว้ใน ๒๗ วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน

๖.๒.๑ การปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ โดยคณะกรรมาธิการได้เสนอรายงานข้อเสนอการปฏิรูปเรื่อง “การปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ” ซึ่งสรุปสาระสำคัญของข้อเสนอการปฏิรูปได้ ดังนี้

(๑) สนับสนุนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. .... (เสนอโดยสำนักงบประมาณ) และร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. .... (เสนอโดยกระทรวงการคลัง)

(๒) การสร้างวินัยทางการคลัง โดยเสนอ

(๒.๑) ให้ ก.ค. จัดประชุมโดยมี นรม. หรือ รอง นรม. ที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานการประชุมร่วมกับ สงป. สศช. และ ธปท. เพื่อกำหนดนโยบายการคลัง

(๒.๒) ให้ควบคุมการดำเนินนโยบายกึ่งการคลัง โดยวางหลักการควบคุมการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลในกรณีที่อาจก่อให้เกิดภาระทางการคลังในอนาคต

(๓) ปฏิรูปกระบวนการงบประมาณโดยมุ่งเน้นการบริหารเชิงพื้นที่และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการงบประมาณ ทั้งในระดับชาติและในระดับพื้นที่

(๔) ปฏิรูปการคลังท้องถิ่น ใน ๒ ประเด็นหลัก คือ การเพิ่มรายได้ให้กับท้องถิ่นและการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารงานคลัง

(๕) สร้างระบบสนับสนุนการตัดสินใจของรัฐสภาในการพิจารณางบประมาณแผ่นดิน

(๖) ปฏิรูปกระบวนการเงินนอกงบประมาณและเงินกองทุนของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน เพื่อให้การบริหารงานด้านเงินนอกงบประมาณครอบคลุมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลการปฏิรูป คณะรัฐมนตรีเห็นชอบร่าง พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. .... (เมื่อวันที่ ๑๕ มี.ค. ๕๙) ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักคณะกรรมการกฤษฎีกา

๖.๒.๒ การปฏิรูปกลไกภาครัฐเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล โดยคณะกรรมาธิการได้เสนอรายงานข้อเสนอการปฏิรูป จำนวน ๓ เรื่อง ซึ่งสรุปสาระสำคัญของข้อเสนอการปฏิรูปได้ ดังนี้

๖.๒.๒.๑ การปรับปรุงระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ : ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ....

คณะกรรมาธิการได้เสนอให้มีการยกร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. .... โดยมีสาระสำคัญคือ

(๑) การบัญญัติรับรองสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

(๒) การกำหนดขั้นตอนที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหน่วยงานรัฐได้ ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนอนุมัติ ระหว่างดำเนินนโยบาย และภายหลังดำเนินนโยบาย

(๓) กำหนดให้มีคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาชน

ผลการปฏิรูป นายกรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว ส่งให้ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะที่ ๓ (นายวิษณุ เครืองาม) และสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๖.๒.๒.๒ การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) โดยคณะกรรมาธิการได้เสนอให้มีการยกร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ พ.ศ. .... ซึ่งสรุปสาระสำคัญของข้อเสนอการปฏิรูปได้ ดังนี้

(๑) พัฒนากระบวนการขับเคลื่อน ให้เกิดประสิทธิผลโดยการจัดทำคู่มือการขับเคลื่อนด้วยรูปแบบของการพัฒนาเชิงพื้นที่และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การสร้างเครือข่ายและการเป็นผู้เลือกกระบวนการในการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดทำแผนการดำเนินการและแผนพัฒนาจังหวัด ตลอดจนการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินโครงการซึ่งเป็นตัวชี้วัดเพื่อการปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้นและสะท้อนถึงผลสำเร็จของการดำเนินการ

(๒) พัฒนากลไกการมีส่วนร่วมให้เหมาะสมต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก โดยใช้กลไกที่มีคณะกรรมการประชารัฐเป็นตัวขับเคลื่อน

(๓) พัฒนาระเบียบและกฎที่เอื้อต่อการดำเนินการ โดยมีระเบียบที่ออกมาเพื่อเป็นการเอื้อในการจัดทำข้อตกลงระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานส่วนกลางเพื่อให้เกิดพันธสัญญาในการขับเคลื่อน การใช้การพัฒนาเชิงพื้นที่ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดให้เป็นผล

(๔) ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จ ดังนี้

(๔.๑) ทำให้แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดมีคุณภาพและมีธรรมาภิบาลตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

(๔.๒) พัฒนากลไกการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่สู่แผนพัฒนาจังหวัด

(๔.๓) เพิ่มอำนาจการบริหารจัดการแผนพัฒนาของจังหวัด

(๔.๔) บูรณาการงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดกับส่วนราชการในส่วนกลาง

ผลการปฏิรูป นายกรัฐมนตรีรับทราบ ส่งให้รองนายกฯ (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ คณะที่ ๓ และกระทรวงมหาดไทย พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๖.๒.๒.๓ แนวทางการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมและการบังคับใช้ในกระบวนการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

คณะกรรมาธิการได้เสนอให้มีการยกร่างกฎหมาย ๒ ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... โดยสรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับข้างต้นได้ ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ....

(๑) กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมกลางครอบคลุมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหมด

(๒) กำหนดให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของรัฐกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในแต่ละประเภท และให้นำพฤติกรรมตามประมวลจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารงานบุคคล

(๓) กำหนดให้มีคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม (ก.ม.จ.) เพื่อจัดทำและปรับปรุงมาตรฐานทางจริยธรรมให้ส่วนราชการนำไปกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท และกำหนดเนื้อหาของจริยธรรมเพื่อนำไปใช้วัดผลในแต่ละขั้นตอนการบริหารงานบุคคล ตลอดจนเสนอแนะและให้คำแนะนำแก่องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของรัฐ ในการจัดทำและปรับปรุงประมวลจริยธรรม เพื่อเสริมสร้างจริยธรรมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารงานบุคคล อีกทั้งกำหนดมาตรฐานการคุ้มครองและประกันความเป็นอิสระของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้มาตรฐานทางจริยธรรม

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(๑) กำหนดให้มีหมวดว่าด้วยประมวลจริยธรรม เพื่อให้ ก.พ. กำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยข้าราชการพลเรือนสามัญต้องประพฤติตนตามประมวลจริยธรรมที่กำหนด

(๒) ให้นำประมวลจริยธรรมไปใช้ในการบริหารงานบุคคลทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การสรรหา การบรรจุ การทดลองงาน การปฏิบัติหน้าที่ราชการ การแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือน การให้ความดีความชอบ จนถึงการให้ออกจากราชการ

ผลการปฏิรูป นายกรัฐมนตรีรับทราบ ส่งให้รองนายกฯ (นายวิษณุ เครืองาม) คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ คณะที่ ๓ และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๖.๒.๓ การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรภาครัฐ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น : การทบทวนการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาค โดยคณะกรรมาธิการได้เสนอรายงานข้อเสนอการปฏิรูปเพื่อให้มีการทบทวนการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาค ซึ่งสรุปสาระสำคัญของข้อเสนอการปฏิรูปได้ ดังนี้

(๑) ทบทวนโครงสร้างหน่วยงานที่ไปปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ (review) โดยหน่วยงานที่เป็นราชการบริหารส่วนกลางในภูมิภาคต้องมีภารกิจทางวิชาการ วิจัย พัฒนา หรืองานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง หรืองานที่ต้องครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัดที่ไม่ยึดโยงกับเขตการปกครอง หรือมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

(๒) ปรับเปลี่ยนโครงสร้างของส่วนราชการที่ปฏิบัติงานในภูมิภาคให้ถูกต้องตามภารกิจเพื่อให้หน่วยงานรัฐในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนกลางในภูมิภาคหรือราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีจำนวนและขนาดที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้เกิดความคุ้มค่า (resize) หากมีกรณีที่หน่วยงานใดไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมติ ครม. ๔ เม.ย. ๖๐ จะต้องปรับโครงสร้างให้เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค หรือถ่ายโอนภารกิจให้แก่ อปท. หรือยุบเลิกงานลักษณะดังกล่าว แล้วแต่กรณี

(๓) ทบทวนและปรับเปลี่ยนการจัดแบ่งภาค/เขต ของราชการบริหารส่วนกลางในภูมิภาคนั้น ๆ ให้มีความสอดคล้องกันระหว่างภารกิจกับเขตพื้นที่รับผิดชอบ (rezone) โดยนำแนวทางการจัดกลุ่มจังหวัดตามที่ ก.น.จ. กำหนด มาใช้ประกอบการพิจารณาปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน เช่น อาจจัดกลุ่มจังหวัด ๒ กลุ่ม ให้เป็น ๑ ศูนย์/ภาค/เขต เป็นต้น

(๔) จากนั้นให้ปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการต่าง ๆ ให้ชัดเจนและถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่มติคณะรัฐมนตรีกำหนด

<u>ผลการปฏิรูป</u> คณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่าย พิจารณาและจัดส่งรายงานให้นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และกระทรวงมหาดไทย พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๖.๒.๔ การปฏิรูปด้านการผังเมืองและการใช้พื้นที่ โดยคณะกรรมาธิการได้ร่วมกับคณะกรรมการปฏิรูปด้านการผังเมืองและการใช้พื้นที่พิจารณาศึกษาและจัดทำรายงานข้อเสนอการปฏิรูปด้านการผังเมือง ซึ่งเสนอร่างกฎหมาย ๒ ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. .... สรุปสาระสำคัญของข้อเสนอการปฏิรูปได้ ดังนี้

(๑) ผลักดันให้การผังเมืองเป็นกรอบชี้นำและบูรณาการการพัฒนาประเทศ

(๒) ปรับปรุงกฎหมายด้านการผังเมืองให้มีความทันสมัย สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัต และกำหนดกลไกการขับเคลื่อนระบบผังเมืองที่มีประสิทธิภาพ โดยการตราร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... ขึ้นใหม่โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ ๑) กำหนดประเภทของผัง โดยแบ่งเป็น ๖ ประเภท คือ ผังประเทศ ผังภาค ผังจังหวัด ผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะ และผังพื้นที่พิเศษ และ ๒) กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการโดยแบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ คณะกรรมการนโยบายผังเมืองแห่งชาติ คณะกรรมการผังเมือง และคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด

(๓) ปรับปรุงกลไกการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมือง

(๔) ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการผังเมือง โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็นกรมการผังเมือง และกรมโยธาธิการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการวางและจัดทำผังเมืองในทุกระดับ

(๕) ให้การผังเมืองและการพัฒนาเมือง เป็นด้านหนึ่งของการปฏิรูปประเทศตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ และให้มีการแต่งตั้ง "คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการผังเมือง และการพัฒนาเมือง"

ผลการปฏิรูป คณะรัฐมนตรีเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... (เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๕๙) และส่งกฤษฎีกาตรวจพิจารณาต่อไป

๗. ข้อเสนอการปฏิรูป

คณะกรรมาธิการได้จัดทำรายงานข้อเสนอการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อเสนอให้คณะกรรมาธิการการบริหารราชการแผ่นดิน สภานิติบัญญัติ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดิน ตามกรอบการปฏิรูปประเทศยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง และคณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการขับเคลื่อนให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เพื่อยังประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าแก่การใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินต่อไป

๗.๑ การจัดทำ การกำหนดและการขับเคลื่อนกฎหมายว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติ และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ....

หลักการและเหตุผล

ด้วยปัญหาการพัฒนาประเทศที่ขาดความต่อเนื่องมาโดยตลอดอันเป็นสาเหตุสำคัญที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเห็นว่าจำต้องต้องมียุทธศาสตร์ชาติเพื่อนำการพัฒนาและการบริหารราชการแผ่นดินไปสู่การพัฒนาประเทศไทยในอนาคตอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อีกทั้งประเทศไทยมีแผนพัฒนาและแผนยุทธศาสตร์ที่หลากหลายกระจัดกระจายไปตามกระทรวง การจัดสรรและการใช้งบประมาณในการพัฒนาประเทศของไทยเป็นการดำเนินการแบบแยกส่วน และการกำหนดอนาคตของชาติที่ผ่านมากระทำโดยภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจากการพิจารณาเห็นได้ว่าประเทศพัฒนาแล้วจะมียุทธศาสตร์ชาติซึ่งยึดวัตถุประสงค์หลักแห่งชาติเป็นแม่บทหลัก

ข้อเสนอการปฏิรูป

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูปกระบวนการพัฒนาประเทศและการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้ยุทธศาสตร์ชาติมีความสำคัญควบคู่กับแนวนโยบายแห่งรัฐ และจำเป็นต้องมีการตรากฎหมายว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเสมือนแผนการบินสำหรับประเทศเพื่อการพัฒนาประเทศและการบริหารราชการแผ่นดินในอนาคตสามารถขับเคลื่อนอย่างมีเอกภาพและทรงพลัง ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติ เป็นยุทธศาสตร์ที่ได้รับการยอมรับ ความเห็นชอบ และความเข้าใจร่วมกันของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยในการพัฒนาประเทศแต่ละช่วงเวลามีการติดตามประเมินผลและปรับแก้ตามความจำเป็น ซึ่งจะมีกลไกและกระบวนการในการติดตามประเมินผลตามที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. .... เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายและมีการใช้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาร่วมกัน จึงจำเป็นต้องมีการจัดตั้งองค์กรระดับชาติที่เป็นองค์กรที่เป็นอิสระจากฝ่ายการเมือง และเป็นกลไกในการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติที่สะท้อนความต้องการของชาติและประชาชน

ผลการปฏิรูป สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเห็นชอบผ่านร่างพระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างขั้นตอนการทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศใช้บังคับต่อไป

๗.๒ การปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ

หลักการและเหตุผล

ปัญหาทางการคลังของไทยเริ่มก่อตัวตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ จากการดำเนินนโยบายประชานิยมที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นในช่วงหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งแม้ว่าจะได้มีการกำหนดบทบัญญัติขึ้นใหม่เป็นหมวด ๘ การเงินการคลังและงบประมาณในรัฐธรรมนูญเพื่อรักษาวินัยการคลังแล้วก็ตาม ก็ยังไม่อาจยับยั้งการใช้จ่ายเงินแผ่นดินในรูปแบบต่างๆ นอกระบบงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ เพื่อกำหนดกรอบวินัยการคลัง โดยมีหลักเกณฑ์และกลไกในการเปิดเผยและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ การก่อหนี้และการบริหารเงินแผ่นดินอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส เพื่อปกป้องระบบการคลังไม่ให้ต้องเสียหายจากการขาดวินัยที่จะก่อปัญหาการคลังขาดดุลและภาระหนี้สาธารณะในระดับสูง และส่งผลร้ายแรงต่อระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดกับประเทศต่างๆ ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาที่ขาดวินัยการคลังจนทำให้ประเทศต้องตกอยู่ในวัฏจักรวิกฤตเศรษฐกิจ

ข้อเสนอการปฏิรูป

คณะกรรมาธิการได้สนับสนุนให้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. .... (เสนอโดยสำนักงบประมาณ) และร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. .... (ซึ่งเสนอโดยกระทรวงการคลัง) และเสนอให้มีการสร้างวินัยทางการคลัง โดยเสนอมาตรการทางการบริหาร ดังนี้

(๑) ให้กระทรวงการคลังดำเนินการจัดประชุมโดยมี นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานการประชุมร่วมกับสำนักงบประมาณสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อกำหนดนโยบายการคลัง

(๒) ให้ควบคุมการดำเนินนโยบายกึ่งการคลัง โดยวางหลักการควบคุมการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลในกรณีที่อาจก่อให้เกิดภาระทางการคลังในอนาคต

อีกทั้ง ยังเสนอให้มีการปฏิรูปกระบวนการงบประมาณโดยมุ่งเน้นการบริหารเชิงพื้นที่และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการงบประมาณ ทั้งในระดับชาติและในระดับพื้นที่ โดยการปฏิรูปการคลังท้องถิ่น ใน ๒ ประเด็นหลัก คือ การเพิ่มรายได้ให้กับท้องถิ่นและการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารงานคลัง และเพื่อให้การดำเนินการของรัฐสภาอันเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่พิจารณางบประมาณแผ่นดินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจึงเสนอให้สร้างระบบสนับสนุนการตัดสินใจของรัฐสภาในการพิจารณางบประมาณแผ่นดิน รวมทั้งยังให้มีการปฏิรูปกระบวนการเงินนอกงบประมาณและเงินกองทุนของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน เพื่อให้การบริหารงานด้านเงินนอกงบประมาณครอบคลุมและมีประสิทธิภาพประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ผลการปฏิรูป คณะรัฐมนตรีเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลัง พ.ศ. ..... (เมื่อวันที่ ๑๕ มี.ค. ๕๙) ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๗.๓ การปฏิรูปองค์การมหาชน และร่างพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

หลักการและเหตุผล

จากการศึกษาเอกสารสรุปประเด็นผลการดำเนินการเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปฯ เรื่อง การปฏิรูปองค์การมหาชน ของคณะรัฐมนตรี ประกอบกับพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ แล้วพบว่า พระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) ๒๕๕๙ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบางประเด็นที่สอดคล้องกับข้อเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติ และมีบางประเด็นที่ไม่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ดังนั้น เพื่อให้การปฏิรูปองค์การมหาชนบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะกรรมาธิการจึงเห็นควรให้มีการขับเคลื่อนการปฏิรูปองค์การมหาชนใน ๔ ประเด็นสำคัญที่คณะรัฐมนตรีเห็นด้วยกับข้อเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติและไม่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมไว้ในพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อเสนอการปฏิรูป

(๑) จัดระเบียบและประเภทขององค์การมหาชนใหม่ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ (๑) องค์การมหาชนที่มีภารกิจในด้านการบริการสาธารณะ (๒) องค์การมหาชนที่มีภารกิจและกำหนดเวลาเฉพาะ และ (๓) องค์การมหาชนที่มีภารกิจเพื่อตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล

(๒) กำหนดผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งองค์การมหาชนใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดประเภทใหม่ ดังนี้

๒.๑) องค์การมหาชนที่มีภารกิจในด้านการบริการสาธารณะ ให้รัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง และรัฐมนตรีผู้รักษาการอาจพิจารณามอบหมายให้ปลัดกระทรวงเป็นผู้กำกับดูแลและดำเนินการอื่นใดตามความจำเป็นและเหมาะสมได้ และให้รายงานผลการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายให้รัฐมนตรีผู้รักษาการทราบ

๒.๒) องค์การมหาชนที่มีภารกิจและกำหนดเวลาเฉพาะ ให้รัฐมนตรีที่กำกับดูแลเป็นผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง

๒.๓) องค์การมหาชนที่มีภารกิจเพื่อตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล ให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่กำกับดูแล เป็นผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง

(๓) กำหนดให้ประธานกรรมการขององค์การมหาชนต้องแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ

(๔) กำหนดให้เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานขององค์การมหาชนเป็นบุคคลซึ่งได้รับการจ้างตามสัญญาจ้าง

ผลการปฏิรูป นายกรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว ส่งให้รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะ ๓ (นายวิษณุ เครืองาม) คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สนช. และ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศแล้ว

๗.๔ การปฏิรูปด้านการผังเมือง และการใช้พื้นที่ และร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

หลักการและเหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติเกี่ยวกับการวาง จัดทำ และใช้บังคับผังเมืองจึงไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ไม่สามารถเป็นเครื่องมือชี้นำและสร้างสมดุลในการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดกลไกการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและผังเมืองในระดับต่าง ๆ อีกทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่สอดคล้องกับสถานการณ์

ปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อให้การผังเมืองสามารถชี้นำและบูรณาการแผนการพัฒนาประเทศเชิงพื้นที่ในทุกด้านและทุกระดับ อันจะส่งผลให้ประเทศพัฒนาไปอย่างมั่นคงและยั่งยืนเพื่อความผาสุกของประชาชนส่วนรวมในระยะยาว

ข้อเสนอการปฏิรูป

คณะกรรมาธิการได้ร่วมกับคณะกรรมการปฏิรูปด้านการผังเมืองและการใช้พื้นที่พิจารณาศึกษาและจัดทำรายงานข้อเสนอการปฏิรูปด้านการผังเมือง ซึ่งเสนอร่างกฎหมาย ๒ ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. .... สรุปสาระสำคัญของข้อเสนอการปฏิรูปได้ ดังนี้

(๑) ผลักดันให้การผังเมืองเป็นกรอบชี้นำและบูรณาการการพัฒนาประเทศ

(๒) ปรับปรุงกฎหมายด้านการผังเมืองให้มีความทันสมัย สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัต และกำหนดกลไกการขับเคลื่อนระบบผังเมืองที่มีประสิทธิภาพ โดยการตราร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... ขึ้นใหม่โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- กำหนดประเภทของผัง โดยแบ่งเป็น ๖ ประเภท คือ ผังประเทศ ผังภาค ผังจังหวัด ผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะ และผังพื้นที่พิเศษ และ

- กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการโดยแบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ คณะกรรมการนโยบายผังเมืองแห่งชาติ คณะกรรมการผังเมือง และคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด

(๓) ปรับปรุงกลไกการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมือง

(๔) ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการผังเมือง โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็นกรมการผังเมือง และกรมโยธาธิการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการวางและจัดทำผังเมืองในทุกระดับ

(๕) ให้การผังเมืองและการพัฒนาเมือง เป็นด้านหนึ่งของการปฏิรูปประเทศตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ และให้มีการแต่งตั้ง "คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการผังเมือง และการพัฒนาเมือง"

ผลการปฏิรูป คณะรัฐมนตรีเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... (เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๕๙) และส่งกฤษฎีกาตรวจพิจารณาต่อไป

๗.๕ การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรภาครัฐ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น : การปฏิรูปการบริหารจัดการของหน่วยรับผิดชอบงานทาง

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันมีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานทางของประเทศ ทั้งหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รวมทั้งยังมีหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีถนนอยู่ในความรับผิดชอบ จึงส่งผลโดยตรงต่อการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะกรณีที่มีถนนตัดผ่านพื้นที่เดียวกันที่อยู่ในกรรมสิทธิ์ของหลายหน่วยงาน ทำให้หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการจัดการถนนในพื้นที่ของตนเอง

ซึ่งปัจจุบันกรมทางหลวงและกรมทางหลวงชนบทได้มีการถ่ายโอนทางหลวงและทางหลวงชนบทให้แก่ อปท. ไปแล้ว จำนวนกว่า ๗๐,๑๙๔ กิโลเมตร แต่จากการดำเนินการพบว่า อปท. บางแห่งได้รับการถ่ายโอนถนนจำนวนมากเกินกว่าศักยภาพในการดูแลรักษา และถนนที่ได้รับโอนส่วนใหญ่ชำรุดเสียหาย ขาดระบบข้อมูลสายทางที่ได้รับโอน ขาดระบบตรวจสอบมาตรฐานการก่อสร้างและบำรุงรักษาทาง และได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอกับปริมาณถนนที่รับโอน รวมทั้งบุคลากรยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญ เป็นต้น

และยังไม่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางข้อมูลงานทางของประเทศ และขาดการลงทะเบียนทางหลวงท้องถิ่น โดยปัจจุบันมีการลงทะเบียนทางหลวงท้องถิ่นไปแล้วเพียง ๘๓,๐๐๐ กิโลเมตร (จาก ๓๕๒,๔๖๕ กิโลเมตร) ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการกำกับดูแลและการพัฒนามาตรฐานงานทาง รวมทั้งส่งผลต่อการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นที่จะต้องมีการทบทวนและจำแนกบทบาทภารกิจระหว่างกรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท และ อปท. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบงานทาง เพื่อกำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาระบบงานทางของประเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ข้อเสนอการปฏิรูป

(๑) กำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบงานทาง โดยกำหนดให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานทางต้องทบทวนภารกิจและอำนาจหน้าที่ให้สอดคล้องกับแนวคิดการจำแนกสายทางตามลักษณะหน้าที่การใช้งาน และสอดคล้องกับลักษณะกายภาพตามมาตรฐานสากลเทียบกับการแบ่งประเภททางและลักษณะการเชื่อมต่อโครงข่ายทางหลวง โดยกำหนดให้กรมทางหลวงรับผิดชอบถนนสายหลัก กรมทางหลวงชนบทรับผิดชอบถนนสายรอง และ อปท. รับผิดชอบถนนสายย่อย สำหรับกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาซึ่งมีศักยภาพและความพร้อม จึงควรให้ส่วนราชการอื่นที่รับผิดชอบถ่ายโอนเส้นทางที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาให้หน่วยงานทั้งสองนี้รับผิดชอบบริหารจัดการ

(๒) กำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่าง อปท. โดยกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) รับผิดชอบก่อสร้างถนนที่เชื่อมต่อระดับอำเภอ เทศบาลนคร/เมือง/ตำบล รับผิดชอบก่อสร้างถนนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ยกเว้นเทศบาลใดไม่มีศักยภาพให้เป็นหน้าที่ของ อบจ. และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) รับผิดชอบก่อสร้างถนนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ยกเว้น อบต. ใดไม่มีศักยภาพให้เป็นหน้าที่ของ อบจ. เป็นต้น

(๓) พัฒนาระบบฐานข้อมูลทางหลวงของประเทศ โดยปรับปรุงฐานข้อมูลทางหลวงของประเทศให้มีความสมบูรณ์ โดยกระทรวงคมนาคมอาจพิจารณามอบหมายให้สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท หรือสำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคมแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลทางหลวงของประเทศ รวมทั้งให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบฐานข้อมูลทางหลวงระดับจังหวัด ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ ให้ อบจ. เป็นศูนย์รวมข้อมูลทะเบียนทางหลวงท้องถิ่นประจำจังหวัด

ผลการปฏิรูป นายกรัฐมนตรีเห็นชอบแล้วส่งให้รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ และนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะที่ ๓ (นายวิษณุ เครืองาม) กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๗.๖ การปฏิรูปโครงสร้างองค์ภาครัฐ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น : การทบทวนการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิรูปงานอยู่ในภูมิภาค

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกระทรวงต่าง ๆ มีหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่อยู่ต่างกรมภายใต้สังกัดกระทรวงเดียวกันอยู่ในจังหวัดเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ขาดหน่วยงานที่เป็นตัวแทนกระทรวงอย่างแท้จริง ขณะเดียวกันก็มีการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาคเป็นจำนวนมากทั้งที่ปรากฏและไม่ปรากฏในกฎกระทรวง

แบ่งส่วนราชการ (ปรากฏในกฎกระทรวง ๒,๘๕๑ หน่วยงาน ไม่ปรากฏในกฎหระทรวง ๒,๙๑๓ หน่วยงาน ข้อมูล ณ ๑ มิ.ย. ๒๕๕๑) ซึ่งจากสภาพข้อเท็จจริงดังกล่าวทำให้การบริหารราชการในภาพรวมไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากโครงสร้างส่วนราชการเป็นการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางและมีการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาค ทำให้หน่วยงานส่วนภูมิภาคไม่สามารถแสดงบทบาทของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในเชิงการบริหารงานและงบประมาณ และขาดความเป็นเอกภาพ โดยการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคมีการจัดกลุ่มพื้นที่รับผิดชอบแตกต่างกันทั้งที่เป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงเดียวกัน ทำให้การบูรณาการภารกิจในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกระทรวงไม่เกิดผลเป็นรูปธรรม และส่งผลให้ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่อาจบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขาดความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชาบุคลากร เป็นต้น

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการการทบทวนการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาค เพื่อให้หน่วยงานส่วนกลางที่ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคมีจำนวนและขนาดที่เหมาะสมกับภารกิจ เกิดความคล่องตัว รวมทั้งเพื่อให้การบริหารงานในส่วนภูมิภาคมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

<u>ข้อเสนอการปฏิรูป</u>

(๑) ทบทวนโครงสร้างหน่วยงานที่ไปปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐ โดยให้กระทรวงและกรมต่างๆ ที่มีหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคดำเนินการทบทวนโครงสร้างและภารกิจ ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกอบมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคต้องเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจด้านวิชาการ วิจัย และพัฒนา หรือเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง หรือต้องดำเนินการครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัดที่ไม่ยึดโยงกับเขตการปกครอง เป็นต้น

(๒) ปรับเปลี่ยนโครงสร้างของส่วนราชการที่ปฏิบัติงานในภูมิภาคให้สอดคล้องกับภารกิจ โดยหากหน่วยงานใดไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว จะต้องปรับโครงสร้างให้เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาค หรือถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือยุบเลิกงานลักษณะดังกล่าว แล้วแต่กรณี

(๓) ทบทวนและปรับเปลี่ยนการจัดแบ่งภาค/เขต ของหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคให้มีความสอดคล้องกันระหว่างภารกิจกับเขตพื้นที่รับผิดชอบ ในกรณีที่มีการทบทวนโครงสร้างภารกิจแล้วเห็นว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องมีหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคต่อไป ก็ควรจะต้องมีการทบทวนการจัดแบ่งโครงสร้างภายในของหน่วยงานที่จะไปตั้งในภูมิภาค โดยนำแนวทางการจัดกลุ่มจังหวัดตามที่ ก.น.จ. กำหนด มาใช้ประกอบ การพิจารณาปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน

(๔) หากการทบทวนและปรับเปลี่ยนโครงสร้างหน่วยงานมีผลให้ต้องยุบเลิกหรือปรับโครงสร้างหน่วยงานให้เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาค หรือจัดแบ่งเขตของหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคใหม่ จะต้องพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ และให้แต่งตั้ง อ.ก.พ.ร. เฉพาะกิจ เพื่อทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินการทบทวนการจัดโครงสร้างหน่วยงานให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี

<u>ผลการปฏิรูป</u> คณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่าย พิจารณาและจัดส่งรายงานให้นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และกระทรวงมหาดไทย พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๗.๗ การถ่ายโอนภารกิจภาครัฐ : การถ่ายโอนงานตรวจรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยว

หลักการและเหตุผล

จากข้อมูลสถิติการตรวจรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยที่กรมการท่องเที่ยวกำหนดไว้ทั้ง ๕ ด้าน พบว่ามีจำนวนสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองโดยเฉลี่ย ๑,๐๐๐ แห่งต่อปี ซึ่งเมื่อเทียบสัดส่วนดังกล่าวกับจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวในประเทศแล้วไม่สอดคล้องกับปริมาณความต้องการหรือความจำเป็นในการสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวของประเทศ รวมทั้งการตรวจรับรองและการตรวจติดตามยังใช้การจ้างเหมาหน่วยตรวจดำเนินการตรวจติดตามการรักษามาตรฐานของสถานประกอบการที่ได้รับการรับรอง โดยมีเจ้าหน้าที่ของกรมการท่องเที่ยวร่วมทำการตรวจด้วย จึงทำให้มีข้อจำกัดทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณที่ไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินการตรวจดังกล่าวให้ทั่วถึง

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการถ่ายโอนภารกิจเกี่ยวกับการตรวจรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวให้ภาคเอกชนรับไปดำเนินการแทน โดยอาศัยแนวคิดในการปรับบทบาทภารกิจภาครัฐจากการเป็นผู้ปฏิบัติมาเป็นผู้กำกับดูแล ส่งเสริมการมีส่วนรวมของภาคเอกชน และเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นได้เป็นผู้ตัดสินใจ ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวไทย อันจะส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมีความน่าเชื่อถือในระดับสากล

ข้อเสนอการปฏิรูป

(๑) ระยะแรกปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานด้านมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย (๑.๕ ปี) ดังนี้

๑.๑ กำหนดให้มาตรฐานการท่องเที่ยวบางประเภทเป็นมาตรฐานบังคับ เช่น มาตรฐานด้านความปลอดภัย สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และประชาสัมพันธ์เครื่องหมายมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยให้เป็นที่รู้จักและยอมรับอย่างแพร่หลาย

๑.๒ จัดระบบการมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยให้เกิดกลไกบูรณาการการทำงานร่วมกัน ดังนี้

- กำหนดให้กรมการท่องเที่ยวทำหน้าที่จัดทำและกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานการท่องเที่ยว พร้อมทั้งจัดทำคู่มือ การจัดฝึกอบรมให้ความรู้ และเป็นศูนย์ข้อมูลกลาง
- การตรวจรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยว ให้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวจังหวัด เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวภายในจังหวัด และให้มีการแต่งตั้งชุดทำงานไตรภาคีเพื่อทำหน้าที่ตรวจรับรองมาตรฐาน และมีอำนาจออกใบรับรองและมอบเครื่องหมายมาตรฐานการท่องเที่ยว
- ให้คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตแต่งตั้งหน่วยตรวจติดตามมาตรฐานจากรายชื่อหน่วยงาน/บุคคลที่ผ่านการรับรองจากกรมการท่องเที่ยว

๑.๓ เพิ่มบทบาทของ “กองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย” โดยแก้ไขพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้กองทุนมีสิทธิเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากสถานประกอบการในการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามอัตราที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนดโดยความเห็นชอบของ ท.ท.ช. เพื่อนำไปใช้จ่ายในการดำเนินงานของคณะทำงานชุดไตรภาคีและสนับสนุนการพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวของสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่ยังไม่มีศักยภาพ

(๒) ระยะที่ ๒ พัฒนาโครงสร้างหน่วยงานด้านการมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยให้สอดคล้องกับหลักสากลว่าด้วยการมาตรฐาน (๓ ปี) โดยถ่ายโอนงานหน่วยตรวจรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวและงานตรวจติดตามผลการรักษามาตรฐานการท่องเที่ยวให้แก่ภาคเอกชนดำเนินการเต็มรูปแบบ โดยยังคงให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวจังหวัดในการเป็นผู้พิจารณาออกใบรับรองมาตรฐานให้แก่ผู้ประกอบการในพื้นที่

ผลการปฏิรูป คณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่าย พิจารณาและจัดส่งรายงานให้นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ /กก.

๗.๘ การปฏิรูประบบสถิติแห่งชาติเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน

หลักการและเหตุผล

จากการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการพบปัญหาด้านข้อมูลสถิติของประเทศ ดังนี้

(๑) ขาดความเป็นเอกภาพในการทำงานด้านสถิติ โดยปัจจุบันมีข้อมูลสถิติของภาครัฐเป็นจำนวนมาก แต่ข้อมูลเหล่านี้ต่างกระจัดกระจายและจัดเก็บโดยหน่วยงานต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดระบบสถิติแบบหลายหน่วยงาน และมีรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน

(๒) ปัจจุบันสำนักงานสถิติแห่งชาติมีบุคลากรจำกัด ประกอบกับบุคลากรบางส่วนยังขาดประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการระบบสถิติและการบริหารจัดการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งสำนักงานสถิติจังหวัดยังขาดความเข้มแข็งในการเป็นหน่วยงานกลางในการรวบรวมข้อมูลในระดับจังหวัด และยังมีปัญหาระบบการรายงานข้อมูลมายังสำนักงานสถิติจังหวัด การขาดความชัดเจนในบทบาทดังกล่าวของสำนักงานสถิติจังหวัด ทำให้ประเทศไทยขาดฐานข้อมูลกลางระดับจังหวัดที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

(๓) หน่วยงานของรัฐส่วนใหญ่ยังไม่รับทราบขอบเขตการดำเนินงานและหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ชัดเจน ตลอดถึงไม่ทราบหลักการดำเนินงานของระบบสถิติระดับประเทศ ทำให้ข้อมูลสถิติที่มีการจัดเก็บภายในหน่วยงานในปัจจุบันถูกนำมาใช้เพื่อการกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบค่อนข้างน้อย และยังไม่สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่

(๔) ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบดัชนีและตัวชี้วัดระดับนานาชาติ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลสถิติที่สถาบันจัดอันดับนานาชาตินำไปใช้ ในบางกรณีอันดับที่ตกต่ำเกิดจากการขาดข้อมูลหรือข้อมูลไม่ทันสมัย

จากปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องมีการปฏิรูประบบสถิติของประเทศเพื่อให้เป็นศูนย์ข้อมูลกลางระดับ ประเทศและระดับจังหวัดที่ทันสมัย มีการบูรณาการข้อมูลระดับประเทศและระดับพื้นที่เพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับประเทศและระดับจังหวัด สนับสนุนการตัดสินใจเชิงพื้นที่ ตลอดจนมีการบริหารจัดการข้อมูลกลางระดับประเทศและระดับจังหวัดให้มีความทันสมัย ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ และสะดวกรวดเร็วในการนำข้อมูลไปใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน และเพื่อประโยชน์ในการให้บริการประชาชน

ข้อเสนอการปฏิรูป

เพื่อให้การปฏิรูประบบสารสนเทศของหน่วยงานภาครัฐมีประสิทธิภาพ มีความเป็นเอกภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน จึงเสนอประเด็นการปฏิรูปดังนี้

(๑) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางระดับชาติ โดยให้สำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นศูนย์ข้อมูลสถิติแห่งชาติเป็นผู้กำหนดมาตรกลางสารสนเทศของภาครัฐ รวมทั้งการพัฒนาองค์ประกอบและบทบาทของคณะกรรมการสถิติแห่งชาติ

(๒) การปฏิรูประบบฐานข้อมูลในระดับกระทรวง/กรม/จังหวัด โดยกำหนดให้มีการพัฒนาโครงข่ายสารสนเทศของประเทศในการกำหนดกรอบและขอบเขตของข้อมูลที่แต่ละหน่วยงานในภาครัฐต้องรับผิดชอบ และให้มีการพัฒนากลุ่มงานสารสนเทศในส่วนราชการต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดสรรอัตรากำลังผู้ปฏิบัติงานดังกล่าว

(๓) การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรภาครัฐในด้านสถิติและสารสนเทศ โดยให้เป็นบุคลากรมีทักษะในการจัดการข้อมูลสถิติและสารสนเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและมาตรฐานทางสถิติของประเทศ

(๔) การจัดทำงบประมาณแบบบูรณาการด้านสถิติและสารสนเทศ โดยให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นหน่วยงานกลางในการประสานกับกระทรวง/กรมต่าง ๆ

ผลการปฏิรูป นายกรัฐมนตรีรับทราบ ส่งให้รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ และพลเอก ประจิน จั่นตอง) คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ คณะที่ ๕ และกระทรวงดิจิทัลพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๗.๙ การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชนด้วยระบบดิจิทัล และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. ....

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันโลกกำลังก้าวเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการประกอบธุรกิจและการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน ซึ่งส่งผลให้ภาครัฐจำเป็นจะต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์การปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชน เพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล จากการศึกษาพบว่า แม้ในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐได้มีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานและการให้บริการประชาชนให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลแล้วก็ตาม แต่การพัฒนาดังกล่าวของหน่วยงานต่าง ๆ ยังเป็นไปในลักษณะ “ต่างคนต่างทำ” ทำให้ขาดมาตรฐานและไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ เกิดความซ้ำซ้อนในการจัดทำงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของแต่ละส่วนราชการ ประกอบกับภาครัฐยังประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และขาดกลไกขับเคลื่อนด้านกฎหมายที่จะรองรับการดำเนินการ

ข้อเสนอการปฏิรูป

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมาธิการจึงได้เสนอให้มีการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชนด้วยระบบดิจิทัล ดังนี้

(๑) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน

โดยกำหนดให้สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สรอ.) เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐ และตรากฎหมายว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดรัฐบาลดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสร้างกลไกการบูรณาการการเชื่อมโยงระบบเครือข่ายข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน ตลอดจนพัฒนาคุณภาพกำลังคนภาครัฐด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยกำหนดให้สำนักงาน ก.พ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งจะต้องมีการบูรณาการการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานภาครัฐและสร้างกลไกติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นรูปธรรม

(๒) พัฒนากลไกภาครัฐเพื่อรองรับการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชนและภาคธุรกิจด้วยระบบดิจิทัล

โดยกำหนดให้สำนักงาน ก.พ.ร. และ สรอ. สำรวจความพร้อมของระบบการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ และปรับปรุงระบบการต่อใบอนุญาตเพื่อลดขั้นตอนที่เกินความจำเป็น รวมทั้งปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติ/อนุญาต ตลอดจนสร้างระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลในระดับภูมิภาค

การปฏิรูปดังกล่าวนี้จะส่งผลให้เกิดการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เพื่อรองรับการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน และลดค่าใช้จ่ายงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของภาครัฐ รวมถึงลดภาระการจัดเตรียมเอกสารของภาคประชาชนหรือภาคธุรกิจที่ต้องติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ เพิ่มความโปร่งใสและลดปัญหาการทุจริตคอรัปชั่น รวมทั้งยกระดับทักษะความรู้ของบุคลากรภาครัฐด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับการดำเนินงานของรัฐบาลดิจิทัล

ผลการปฏิรูป นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี

๗.๑๐ การถ่ายโอนภารกิจภาครัฐ : การถ่ายโอนภารกิจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

หลักการและเหตุผล

จากภารกิจของกรมบังคับคดีทั้งการบังคับคดีแพ่ง การบังคับคดีล้มละลาย การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ การชำระบัญชีและวางทรัพย์ ประกอบกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลให้คดีล้มละลายที่อยู่ระหว่างการบังคับคดีและอยู่ระหว่างรอการบังคับคดีเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งปริมาณคดีล้มละลายที่เพิ่มสูงขึ้นกลับสวนทางกับจำนวนบุคลากรของกรมบังคับคดี โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ๑ คนต้องรับผิดชอบคดีมีจำนวนสูงถึงประมาณ ๙๓ สำนวน จึงส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการบังคับคดีล้มละลายที่เกิดความล่าช้า และอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้มีส่วนได้เสีย ประกอบกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มักจะมีการโอนย้ายหรือลาออกไปเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องมีการรับสมัครบุคคลเข้ามาทำหน้าที่ใหม่ทุกปี ก่อให้เกิดปัญหาความต่อเนื่องในการทำงาน และการขาดสั่งสมความรู้ความเชี่ยวชาญในการดำเนินการจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลาย นอกจากนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐที่มีความรู้ทางกฎหมายเพียงด้านเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการดำเนินการในฐานะเป็นผู้ดำเนินการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย รวมทั้งมีอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูลทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย ตลอดจนบริบทของการประกอบธุรกิจและการทำธุรกรรมสัญญาต่าง ๆ มีรูปแบบที่สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จึงเป็นการยากต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจบริบทใหม่ ๆ ภายใต้ระยะเวลาอันจำกัด ในขณะที่ปริมาณงานเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอการปฏิรูป

จากปัญหาดังกล่าวจึงควรเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับคดีล้มละลาย ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว โดยการถ่ายโอนงานบังคับคดีล้มละลายให้ภาคเอกชนดำเนินการแทน ดังนี้

(๑) การพัฒนาศูนย์ข้อมูลทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายในกรมบังคับคดี

(๒) จัดตั้งสำนักฝึกอบรมผู้ทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าพนักงานบังคับคดีเอกชน เพื่อพัฒนาองค์ความรู้แก่บุคลากรและเพื่อเสริมสร้างความเป็นมืออาชีพ

(๓) ประชาสัมพันธ์การปรับเปลี่ยนวิธีการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จากภาครัฐเป็นภาคเอกชนให้บรรดาเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้มีส่วนได้เสียเข้าใจและรับรู้แนวทางการดำเนินการของภาครัฐ

(๔) กำหนดแนวทางบริหารจัดการคดีล้มละลายคงค้างก่อนที่จะมีการถ่ายโอนภารกิจ โดยให้เจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์ของรัฐยังคงเป็นผู้ดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จ

(๕) แก้ไขพระราชบัญญัติล้มละลายและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาดำเนินการบังคับคดีล้มละลายในฐานะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชน โดยกำหนดนิยามของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้หมายความรวมถึงเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชน แต่ไม่รวมถึงการดำเนินการในคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ รวมทั้งกำหนดคุณสมบัติ อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชน ซึ่งต้องเป็นไปตามที่กรมบังคับคดีกำหนด ตลอดจนกำหนดความรับผิดและค่าตอบแทนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชน

(๖) วางระบบการกำกับดูแล ติดตามประเมินผล และการกำหนดความรับผิดของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชน โดยแบ่งออกเป็น ๑) การควบคุมก่อนเป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ โดยกำหนดให้ต้องขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตเป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชนกับกรมบังคับคดี ซึ่งจะต้องผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กรมบังคับคดีได้กำหนดไว้ รวมถึงผ่านการทดสอบการออกใบอนุญาตด้วย และ ๒) การควบคุมหลังจากเป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชน ได้แก่ กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชน กำหนดมาตรการตักเตือน พัก หรือเพิกถอนใบอนุญาตเป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชน กำหนดความรับผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา และความรับผิดทางละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่ง ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกำหนดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานมายังกรมบังคับคดีทุก ๆ ๓ เดือน เป็นต้น

ผลการปฏิรูป นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี

๗.๑๑ การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)"

หลักการและเหตุผล

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ และวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ เห็นชอบตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ เรื่อง การบูรณาการแผนงาน/โครงการในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่จังหวัด (Area-based) เพื่อให้การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชน (Demand Side) ได้รับการตอบสนองจากแผนงาน/โครงการของส่วนราชการ (Supply Side) โดยให้ส่วนราชการที่มีแผนงาน/โครงการลงไปปฏิบัติในพื้นที่ แจ้งแผนงาน/โครงการทุกรายการให้จังหวัดทราบเพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดและความต้องการของประชาชนในพื้นที่และห้วงเวลาดำเนินการให้เกิดความเหมาะสม และให้ส่วนราชการที่มีภารกิจที่จะดำเนินการแผนงาน/โครงการ (Supply Side) ในพื้นที่จังหวัดใด นำโครงการในแผนพัฒนาจังหวัด (Demand Side) ไปบรรจุเป็นคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของส่วนราชการให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่

จากสถานการณ์ปัจจุบันการจัดสรรงบประมาณของส่วนราชการที่จะดำเนินการในพื้นที่จังหวัดไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ทำให้ไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง เนื่องจากส่วนราชการยังไม่ให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดเท่าที่ควร และพบว่างบประมาณที่จังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้รับการจัดสรรในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีสัดส่วนเป็นร้อยละ ๐.๖๙ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศ ในขณะที่งบประมาณของกระทรวง กรม ที่ลงไปดำเนินการในพื้นที่จังหวัด มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ ๖๖.๘๒ กรณีดังกล่าวทำให้จังหวัดไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่ให้บังเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอการปฏิรูป

(๑) เสนอให้มีการกำหนดให้แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดซึ่งมาจากการใช้ข้อมูลตามศักยภาพและบริบทของพื้นที่ เป็นเครื่องมือในการบูรณาการพัฒนาพื้นที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติ นโยบายของรัฐ และความต้องการของประชาชนในจังหวัด โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และมีความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอ โดยกระบวนการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่

(๒) เสนอให้มีการกำหนดให้ทุกกระทรวง กรม จะต้องนำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดมาใช้เป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณของหน่วยงาน

(๓) เสนอให้มีการกำหนดให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินงานตามโครงการในระดับพื้นที่ได้ด้วยตนเอง

(๔) เสนอให้มีการส่งเสริมให้สำนักงาน ก.พ.ร. สนับสนุนการพัฒนาแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดให้มีคุณภาพและมีความต่อเนื่องอย่างจริงจัง

ทั้งนี้ เพื่อให้ข้อเสนอการปฏิรูปดังกล่าวปรากฏผลเป็นรูปธรรม สมควรให้มีการออก**ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่**

ผลการปฏิรูป นายกรัฐมนตรีรับทราบ ส่งให้รองนายกฯ (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ คณะที่ ๓ และกระทรวงมหาดไทย พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๗.๑๒ การปรับปรุงระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ และร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ....

หลักการและเหตุผล

บทบัญญัติของ***รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐*** มาตรา ๕๘ กำหนดให้การดำเนินการใดของรัฐซึ่งมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือส่วนได้เสียสำคัญของประชาชนและชุมชนในท้องถิ่น จะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการดังกล่าวด้วย มาตรา ๗๗ วรรคสอง ที่กำหนดให้ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ จะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน ตลอดจนจะต้องจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาสาระสำคัญและแนวปฏิบัติในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญยังขาดความชัดเจน จนก่อให้เกิดความขัดแย้งที่แก้ไขยากในที่สุด นอกจากนี้ “การมีส่วนร่วม” ยังเป็นประเด็นที่เลี่ยงมิได้ในการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและการส่งเสริมให้เกิดธรรมาภิบาลในการจัดการภาครัฐอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ กฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะจะเป็นกฎหมายหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญได้อย่างทั่วถึง ตลอดจนมีส่วนรวมในการตัดสินใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ อันสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ข้อเสนอการปฏิรูป

ให้มีการตรา**กฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ** โดยมีสาระสำคัญ คือ

(๑) การบัญญัติรับรองสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

(๒) การกำหนดขั้นตอนที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหน่วยงานรัฐได้ ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนอนุมัติ ระหว่างดำเนินนโยบาย และภายหลังดำเนินนโยบาย

(๓) กำหนดให้มีคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาชน

(๔) ประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. .... ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งนี้ เพื่อจะได้เป็นกรอบสำคัญในการวางหลักเกณฑ์และวิธีการของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

ผลการปฏิรูป นายกรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว ส่งให้ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะที่ ๓ (นายวิษณุ เครืองาม) และสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๗.๑๓ การวางแผนกำลังคนภาครัฐ

หลักการและเหตุผล

สืบเนื่องจากที่ผ่านมา การวางแผนกำลังคนภาครัฐได้ประสบปัญหาหลายประการ เช่น ส่วนราชการบางหน่วยงานไม่ได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดการสรรหาบุคลากรมาทดแทนกำลังคนที่ขาดหายไปและว่างลง กำลังคนของภาครัฐเริ่มมีทิศทางการขยายตัวลดลงซึ่งผกผันกับจำนวนหน่วยงานภาครัฐที่มีมากขึ้น ส่งผลให้การทำงานของภาครัฐเริ่มขาดประสิทธิภาพเพราะขาดแคลนกำลังพลในจำนวนที่เหมาะสม อีกทั้ง มีความจำเป็นในการวางแผนกำลังคนเพื่อตอบสนองนโยบายการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และไทยแลนด์ ๔.๐

โดยที่มาตรา ๒๕๘ ข. (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่าง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาแผนกำลังคนภาครัฐให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว เพื่อเพิ่มขีดสมรรถนะของบุคลากรให้มีขีดสมรรถนะสูงและมีจำนวนที่เหมาะสม ไม่เป็นภาระต่องบประมาณของประเทศ สร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพ สามารถรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาระบบราชการ

ข้อเสนอการปฏิรูป

เสนอให้ดำเนินการปฏิรูปที่ปฏิบัติได้จริง ๓ ขั้นตอน ประกอบด้วย การเตรียมการ การดำเนินการและการติดตามประเมินผล ดังมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) การเตรียมการ

๑.๑ ให้มีการปรับปรุงระบบฐานข้อมูลบุคลากรภาครัฐ (Department Personnel Information System/DPIS) และให้มีการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานบริหารงานบุคคลกลางของบุคลากรของรัฐทุกประเภท โดยสำนักงาน ก.พ.เป็นเจ้าภาพ

๑.๒ ให้มีการศึกษาทบทวนชุดสมรรถนะที่ใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในภาครัฐให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการการเปลี่ยนแปลงตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาประเทศฉบับที่ ๑๒ และเป้าหมายของนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ และสามารถนำไปใช้ประเมินการเลื่อนตำแหน่งความดีความชอบได้อย่างยุติธรรม

๑.๓ ให้มีการแก้ไขกฎหมายมาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนพ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการกำหนดอัตราส่วนระหว่างข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างให้เป็นไปตามความจำเป็นของส่วนราชการ ระหว่าง ภารกิจหลัก ภารกิจรองและภารกิจสนับสนุน (๑๐๐:๗๕:๕๐)

(๒) การดำเนินการ

๒.๑ ให้ออกเป็นมติคณะรัฐมนตรีบังคับให้ส่วนราชการทุกภาคส่วนใช้ฐานข้อมูลที่ได้รับการปรับปรุงตามข้อ ๑.๑ นี้ ให้เป็นระบบเดียวกัน

๒.๒ กำหนดให้หน่วยงานศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานก.พ.รับผิดชอบการออกแบบระบบ และดูแลฐานข้อมูลนี้ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

๒.๓ ให้ประกาศมติคณะรัฐมนตรีให้ส่วนราชการทุกภาคส่วนได้มีการจัดทำการวางแผนกำลังคนของส่วนราชการทุกหน่วยอย่างจริงจัง

(๓) การติดตามและประเมินผล

๓.๑ ให้มีการพัฒนาและบังคับใช้ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Evaluation) ของบุคลากรให้สามารถใช้งานในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพทุกส่วนราชการ

๓.๒ สำหรับสถาบันการศึกษาในประเทศ ให้มีการใช้ข้อมูลที่ได้มีการบันทึกในระบบฐานข้อมูลกำลังคนที่ต้องการนี้จากส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งประเทศมาประกอบการวางแผนการผลิตบัณฑิตหรือแรงงานเพื่อรองรับการความต้องการของภาครัฐในปัจจุบันและสำหรับอนาคตที่ต้องการกำลังคนที่มีทักษะและความรู้ความสามารถชุดใหม่ (New Set of Competencies)

<u>ผลการปฏิรูป</u> นายกรัฐมนตรีรับทราบ ส่งให้คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ คณะที่ ๓ กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๗.๑๔ การปฏิรูประบบค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ภาครัฐ

<u>หลักการและเหตุผล</u>

เนื่องจากในปัจจุบันการดำเนินการเรื่องค่าตอบแทนสิทธิประโยชน์ภาครัฐได้ประสบกับปัญหาหลายประการ เช่น มีคณะกรรมการบริหารงานบุคคลกลางมากกว่า ๑๗ ชุดซึ่งมีอำนาจในการปรับค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ได้เอง ทำให้เกิดความลักลั่น ขาดเอกภาพในการจ่าย ขาดองค์กรหรือหน่วยงานที่มีความเป็นกลางและได้รับการยอมรับ มาทำหน้าที่เสนอแนะให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการกำหนดค่าตอบแทนของข้าราชการ การปรับเพิ่มค่าตอบแทนส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณของรัฐ องค์ประกอบค่าตอบแทนของข้าราชการ กรรมการรัฐวิสาหกิจ และผู้บริหารองค์การมหาชน มีความแตกต่างกัน เช่น บางประเภทมีเบี้ยประชุม บางประเภทมีเงินเพิ่มพิเศษ ในขณะที่บางประเภทไม่มี ฯลฯ

และโดยที่มาตรา ๒๕๘ ข. (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้มีการปฏิรูประบบค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ภาครัฐให้มีความเหมาะสม ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในการจ่ายค่าตอบแทนของภาครัฐ ไม่เป็นภาระต่องบประมาณของประเทศ สามารถรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาระบบราชการ และมาตรา ๒๕๘ ข. (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐ เพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องปฏิรูประบบค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ภาครัฐให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับค่าของตำแหน่ง ความแตกต่างของคุณสมบัติของแต่ละบุคคล อัตราค่าตอบแทนในตลาดแรงงาน สภาวะเศรษฐกิจ ฐานะการคลังและนโยบายของรัฐ

<u>ข้อเสนอการปฏิรูป</u>

(๑) การทบทวนองค์ประกอบและจำนวนของคณะกรรมการพิจารณาเงินเดือนแห่งชาติ

(๒) ทบทวนเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาเงินเดือนแห่งชาติ ในการกำหนดนโยบาย แนวทางมาตรการบังคับใช้ และกำกับดูแลระบบค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ภาครัฐทั้งระบบ

(๓) การทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดย (๑) การแก้ไขมาตรา ๕ และ ๘ แห่ง พ.ร.บ. เงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๓๘ และ (๒) การยกเลิกบทบัญญัติที่ให้อำนาจหน่วยงานกำหนดค่าตอบแทนด้วยตนเอง

(๔) การกำหนดองค์ประกอบค่าตอบแทนให้เหมาะสม กล่าวคือ การกำหนดให้เงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งเป็นค่าตอบแทนหลัก ส่วนค่าตอบแทนประเภทอื่น ๆ ให้พิจารณาตามความจำเป็นและความเหมาะสมของภารกิจ

(๕) หลักการปรับค่าตอบแทน ต้องคำนึงถึง (๑) ความสามารถในการจ่าย (Ability to Pay) (๒) การปรับเพิ่มค่าตอบแทนโดยพิจารณาจากดัชนีราคาผู้บริโภค (CPI) และ (๓) การควบคุมงบค่าจ้างเงินเดือนและสิทธิประโยชน์ให้ไม่เกินกว่า ร้อยละ ๓๕ ของงบประมาณรายจ่าย หรือตามความเหมาะสมของหน่วยงาน

ผลการปฏิรูป นายกรัฐมนตรีรับทราบ ส่งให้รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ คณะที่ ๓ และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๗.๑๕ แนวทางการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมและการบังคับใช้กระบวนการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ" และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

หลักการและเหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖ วรรคสาม บัญญัติให้ "รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว" และมาตรา ๒๕๘ ข. (๔) ได้กำหนดให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐ เพื่อจูงใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมกลาง และเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทจะต้องกำหนดให้มีประมวลจริยธรรม รวมทั้งสมควรกำหนดกลไกและสภาพบังคับให้เจ้าหน้าที่ของรัฐประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม และนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารงานบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอการปฏิรูป

(๑) ให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ

๑.๑ เพื่อกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมให้ใช้บังคับครอบคลุมเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหมด

๑.๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม (ก.ม.จ.) มีหน้าที่ ๑) จัดทำและปรับปรุงมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้ส่วนราชการนำไปกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานดังกล่าว ๒) กำหนดเนื้อหาของจริยธรรมให้เหมาะสมกับเป้าหมายของความต้องการในแต่ละขั้นตอนของการบริหารงานบุคคล เช่น การเข้ารับราชการ การเลื่อน

เงินเดือน การเลื่อนระดับตำแหน่ง ฯลฯ ๓) เสนอแนะและให้คำแนะนำแก่องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของรัฐในการจัดทำและปรับปรุงประมวลจริยธรรม เพื่อใช้พิจารณาวัดผลในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารงานบุคคล ๔) กำหนดมาตรการคุ้มครองและประกันความเป็นอิสระและเที่ยงธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการนำมาตรฐานทางจริยธรรมไปบังคับใช้ และเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม รวมทั้งผู้ที่แจ้งหรือรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๒) เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ

๒.๑ กำหนดให้มีหมวดว่าด้วยประมวลจริยธรรมข้าราชการและให้ ก.พ. มีหน้าที่ในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญ

๒.๒ ให้นำเนื้อหาในประมวลจริยธรรมไปใช้ในบริหารงานบุคคลทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การสรรหา การบรรจุการทดลองงาน การปฏิบัติหน้าที่ราชการ การแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือน การให้ความดีความชอบ จนถึงการให้ออกจากราชการเนื่องจากการขาดจริยธรรม

<u>ผลการปฏิรูป</u> นายกรัฐมนตรีรับทราบ ส่งให้รองนายกฯ (นายวิษณุ เครืองาม) คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ คณะที่ ๓ และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๗.๑๖ การปฏิรูประบบการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนและการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมแก่ข้าราชการ" และร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

<u>หลักการและเหตุผล</u>

ในห้วงระยะเวลา ๑๐ ปีที่ผ่านมาว่า การบริหารราชการแผ่นดินของไทยประสบปัญหาในหลายมิติ ปัญหาสำคัญประการหนึ่ง คือ ระบบการแต่งตั้งข้าราชการไม่เป็นไปตามระบบคุณธรรม เนื่องจากมีการแทรกแซงจากทางการเมืองและโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการซื้อขายตำแหน่งในการแต่งตั้ง ส่งผลให้ข้าราชการผู้มีความรู้ความสามารถไม่ได้รับการส่งเสริม ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ระบบราชการไม่สามารถรักษาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและขาดแรงจูงใจคนรุ่นใหม่ให้เข้าสู่ระบบ ส่งผลให้การบริหารราชการแผ่นดินไม่สามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงของโลกและความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการปฏิรูประบบการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมแก่ข้าราชการ

และโดยที่บทบัญญัติมาตรา ๗๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้รัฐออกกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม ปราศจากการใช้อำนาจโดยมิชอบก้าวก่ายหรือแทรกแซงกระบวนการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

<u>ข้อเสนอการปฏิรูป</u>

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑.๑ กำหนดให้ ก.พ. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งข้าราชการให้มีความชัดเจนในการประเมินบุคคลทั้งในด้านผลงาน ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรม

๑.๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการคัดเลือกเพื่อช่วยกลั่นกรองความถูกต้องในการแต่งตั้งข้าราชการก่อนเสนอผู้มีอำนาจ โดยมีองค์ประกอบที่เป็นกลางอย่างแท้จริง

๑.๓ กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปรับปรุงระบบฐานข้อมูลบุคลากรที่จะนำมาใช้กับหลักเกณฑ์การแต่งตั้งให้สมบูรณ์ครบถ้วนทันสมัยอยู่เสมอ

๑.๔ กำหนดให้ผู้มีอำนาจในการสั่งบรรจุต้องพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการโดยใช้ดุลพินิจอย่างมีเหตุผลสอดคล้องกับระบบคุณธรรมตามกฎหมาย และให้มีการระบุเหตุผลไว้อย่างชัดเจนโดยเคร่งครัดในบันทึกรายงานการประชุม หากละเลยมีโทษทางวินัย

๑.๕ กำหนดโทษในทางกฎหมายและโทษทางวินัยแก่ผู้แทรกแซงการแต่งตั้งข้าราชการและผู้ที่ยินยอมให้มีการแทรกแซงทั้งสองฝ่าย

(๒) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เห็นควรให้รัฐบาลกำหนดเป็นมาตรการให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ๙ ประการ

ผลการปฏิรูป นายกรัฐมนตรีรับทราบและส่งให้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ คณะที่ ๓ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงบประมาณพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๗.๑๗ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการประชาชนที่เป็นเลิศของศูนย์ดำรงธรรม และการเชื่อมโยงระบบการบริหารจัดการการร้องทุกข์ของประชาชน

หลักการและเหตุผล

ตามที่ได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๙๖/๒๕๕๗ เรื่อง การจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ที่ให้จังหวัดจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมขึ้นในจังหวัดเพื่อทำหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ ให้บริการข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษา รับเรื่องปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชน และทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการร่วมตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙ ให้จัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมอำเภอขึ้นในอำเภอเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่มีสาเหตุจากการร้องเรียนร้องทุกข์ได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และทันต่อสถานการณ์

เพื่อเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมตามนโยบายของรัฐบาล จึงควรมีการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการประชาชนของศูนย์ดำรงธรรมให้มีความเป็นเลิศ และมีการเชื่อมโยงระบบการบริหารจัดการการร้องทุกข์ของประชาชนภายใต้แนวคิดการพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) โดยอาศัยกลไกความร่วมมือระหว่างประชาชนทุกภาคส่วนกับหน่วยงานทั้งหลายของรัฐตามแนวทาง “ประชารัฐ” ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมต่อไป

ข้อเสนอการปฏิรูป

(๑) เสนอแนะปัจจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ๑) ด้านโครงสร้าง ๒) ด้านภารกิจ ๓) ด้านการสร้างความเป็นธรรม ๔) ด้านระเบียบ/กฎหมาย ๕) ด้านการบริหารจัดการ ๖) ด้านการพัฒนาบุคลากร และ ๗) ด้านการจัดทำฐานข้อมูล

(๒) เสนอแนะเชิงนโยบายในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมในระดับหน่วยงานและพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วย ๑) ข้อเสนอแนะในระดับส่วนกลาง ๒) ข้อเสนอแนะในระดับจังหวัด และ ๓) ข้อเสนอแนะในระดับอำเภอ

(๓) ข้อเสนอในการขับเคลื่อนเร่งด่วนภายใน ๑ ปี (สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี) เพื่อให้บรรลุซึ่งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม มาตรการดำเนินงานระยะแรกประกอบด้วย

๓.๑ มาตรการด้านการบริหารจัดการ : สร้างการยอมรับจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยจัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการระดับส่วนกลางในรูปแบบประชารัฐเพื่อให้การสนับสนุน ติดตาม ประเมินผลศูนย์ดำรงธรรมในระดับพื้นที่จังหวัด/อำเภอ กำหนดแผนพัฒนาศูนย์ดำรงธรรมที่มีเป้าหมายภารกิจที่ชัดเจน สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของศูนย์ดำรงธรรม กำหนดมาตรการคุ้มครองผู้ร้องทุกข์และแจ้งเบาะแสการกระทำผิด มาตรการป้องกันการให้ข้อมูลที่เป็นเท็จหรือกลั่นแกล้งผู้อื่น รวมทั้งการกำหนดมาตรการรักษาความลับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ร้องทุกข์หรือแจ้งเบาะแสที่ศูนย์ดำรงธรรมได้รับ

๓.๒ มาตรการด้านบุคลากร : ส่งเสริมให้จังหวัดจัดการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในวิธีการปฏิบัติงาน การประสานงานทั้งระหว่างหน่วยงานและระหว่างจังหวัดกับอำเภอ ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบงานศูนย์ดำรงธรรมควรปฏิบัติงานในด้านนี้อย่างต่อเนื่อง (ประมาณ ๓ – ๕ ปี) ส่งเสริมบทบาทของปลัดจังหวัดในการกำกับดูแลงานศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ

๓.๓ มาตรการด้านระเบียบกฎหมาย : ควรร่วมกับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีปรับปรุงและยกระดับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ โดยพัฒนาโครงสร้างและกลไกการดำเนินงานที่เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบจากส่วนกลางจนถึงศูนย์ดำรงธรรมในระดับจังหวัด ตลอดจนปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในระดับอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการปฏิรูป อยู่ระหว่างการพิจารณาปรับปรุงของคณะกรรมาธิการ

๗.๑๘ การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

หลักการและเหตุผล

ด้วยสภาพปัญหาของการบริหารราชการแผ่นดินที่มีสืบต่อเนื่องมาในประเด็นต่าง ๆ เช่น โครงสร้างและบทบาทยังไม่สอดคล้องกับภารกิจของรัฐ หน่วยงานของรัฐบางส่วนขาดการจัดแบ่งภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน รวมทั้งขาดการบูรณาการร่วมกัน จนเกิดปัญหาความซ้ำซ้อนในการทำงาน การถ่ายโอนงานให้ท้องถิ่นไม่เป็นไปตามแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ การจัดทำงบประมาณขาดความเชื่อมโยงกับแผนในระดับต่าง ๆ ประชาชนมีส่วนร่วมน้อย จังหวัดได้รับข้อมูลการจัดสรรงบประมาณไม่ครบถ้วน รวมทั้งด้านระบบและกระบวนการที่มีลักษณะการทำงานแบบแยกส่วน ขาดการบูรณาการระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ขาดความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาต่าง ๆ มีหน่วยงานส่วนกลางตั้งอยู่ในภูมิภาคจำนวนมาก ทำให้ผู้ว่าราชการไม่สามารถบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสายการบังคับบัญชาและขั้นตอนที่มากเกินความจำเป็น เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลให้การบริหารราชการแผ่นดินเกิดความล่าช้า ขาดประสิทธิภาพ ประชาชนไม่ได้รับความสะดวกจากการขอรับบริการจากภาครัฐ

ข้อเสนอการปฏิรูป

คณะกรรมาธิการพิจารณาแล้ว จึงเสนอให้มีการปฏิรูปกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดรับกับเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาประเทศที่กำหนดไว้ และเพื่อเป็นเครื่องมือที่จะสนับสนุนและผลักดันให้การปฏิรูปและพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเสนอให้ทบทวนบทบาทภารกิจและโครงสร้างของภาครัฐให้ชัดเจน เหมาะสม และไม่ซ้ำซ้อน เสริมสร้างความเข้มแข็ง เร่งรัดการกระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจให้เป็นไปตามแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ปรับปรุงกลไกการบริหารราชการแผ่นดินทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ คล่องตัว และสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาต่าง ๆ ส่งเสริมระบบการบริหารงานราชการแบบบูรณาการ เพื่อความเป็นเอกภาพ

๗.๑๙ การพัฒนารูปแบบการดำเนินภารกิจภาครัฐ : การปฏิรูประบบงานอาสาสมัครในภาครัฐ

หลักการและเหตุผล

ระบบการบริหารจัดการอาสาสมัครถือเป็นประเด็นสำคัญที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้งานอาสาสมัครที่ทำประสบผลสำเร็จ และเกิดความพยายามในการสร้างกลไกบริหารจัดการอาสาสมัครในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับประเทศ อันเป็นที่มาของความจำเป็นในการปฏิรูประบบงานอาสาสมัครในภาครัฐ เพื่อให้เป็นกลไกสนับสนุนภารกิจภาครัฐที่เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๕ ที่เห็นชอบข้อเสนอของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เรื่องข้อเสนอแนวทางการพัฒนางานอาสาสมัครไทย ซึ่งเสนอโดยคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (ก.ส.ค.)

ข้อเสนอการปฏิรูป

๖.๑ พัฒนากลไกกลางของระบบงานอาสาสมัครให้มีความชัดเจนและเข้มแข็ง โดย

๖.๑.๑ การปรับปรุงนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้มีความชัดเจนและครอบคลุมอาสาสมัครในภาครัฐทั้งระบบ

๖.๑.๒ ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้เอื้อต่อการบูรณการงานอาสาสมัครในภาครัฐในระดับนโยบาย

๖.๑.๓ กำหนดให้มีระเบียบกลางเกี่ยวกับงานอาสาสมัครในภาครัฐทั้งระบบ

๖.๒ จัดระบบฐานข้อมูลกลางของอาสาสมัครทั่วประเทศ

๖.๓ สร้างระบบการบูรณาการการทำงานร่วมกันของอาสาสมัครในระดับพื้นที่

๖.๔ การพัฒนาองค์ความรู้ของอาสาสมัคร

๖.๕ การสร้างระบบค่าตอบแทน/สิทธิประโยชน์ที่สมเหตุสมผลและเป็น

ผลการปฏิรูป สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พิจารณาแล้วให้ความเห็นชอบนำกราบเรียนประธานพิจารณาดำเนินการนำส่งคณะรัฐมนตรีต่อไป

๗.๒๐ การปฏิรูปโครงสร้างภาครัฐ : ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

หลักการและเหตุผล

การจัดโครงสร้างส่วนราชการของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับหลักการจำแนกประเภทหน่วยงานของรัฐตามคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่เห็นชอบหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการเป็นหน่วยงานของรัฐ อีกทั้งปัจจุบันมีหน่วยงานที่จัดทำภารกิจนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมหลายหน่วยงาน และในหลักการจำแนกประเภทหน่วยงานของรัฐ อำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย เสนอแนะและบริหารนโยบาย (Policy Maker/Advisor) ควรเป็นส่วนราชการ ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของสำนักงานปลัดกระทรวง ในการกำหนดทิศทางนโยบายและยุทธศาสตร์ แต่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ตัดโอนภารกิจในการกำหนดนโยบาย ไปเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัติกรรมแห่งชาติ

(สวทน.) ดังนั้น จึงควรทบทวนบทบาทภารกิจของหน่วยงานในการกำหนดนโยบาย เสนอแนะและบริหารนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ไว้ด้วยกันเพื่อความเป็นเอกภาพ

ข้อเสนอการปฏิรูป

คณะกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาแล้วจึงมีข้อเสนอดังนี้

(๑) ควบรวมสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) เข้ากับสำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(๒) ตัดโอนภารกิจ หน่วยงานของกรมอุตุนิยมวิทยาไปเป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงคมนาคม

(๓) การแปลงสภาพกรมวิทยาศาสตร์บริการ ที่มีลักษณะงานส่วนใหญ่เป็นสถานปฏิบัติการกลางทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ โดยให้บริการวิเคราะห์ ทดสอบ วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ ไปเป็นองค์การมหาชน โดยจัดตั้งตาม พ.ร.บ. จัดตั้งองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. องค์การมหาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และภารกิจของการควบคุม กำกับดูแล รับรองระบบงานของห้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลควรตัดโอนภารกิจไปเป็นส่วนหนึ่งในอำนาจหน้าที่ของสถาบันมาตรวิทยา

(๔) ศึกษาความเหมาะสมของการควบรวมกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(๕) ศึกษาความเหมาะสมของการควบรวมกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ผลการปฏิรูป สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พิจารณาแล้วให้ความเห็นชอบนำกราบเรียนประธานพิจารณาดำเนินการนำส่งคณะรัฐมนตรีต่อไป

๘. เรื่องที่คณะกรรมาธิการมีมติให้ยุติการพิจารณาศึกษา

- การปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ

คณะกรรมาธิการได้พิจารณาเห็นว่าระบบการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจมีปัญหาที่สำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑. การบริหารของรัฐวิสาหกิจบางแห่งถูกแทรกแซงอย่างไม่เหมาะสม ทำให้รัฐวิสาหกิจไม่สามารถบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ

๒. ส่วนราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจยังมีความสับสนและขาดความชัดเจน ในการแยกแยะบทบาทกันระหว่างหน่วยงานกำหนดนโยบาย (Policy Maker) หน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) หน่วยงานที่ทำหน้าที่แทนเจ้าของ (Owner) และหน่วยงานที่เป็นผู้ดำเนินงานให้บริการ (Operator or Service Provider) เช่น ส่วนราชการที่มีภารกิจตามอำนาจหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแลกิจการในอุตสาหกรรมหนึ่งในบางกรณีก็มาทำหน้าที่เป็นเจ้าของรัฐวิสาหกิจผ่านการแต่งตั้งกรรมการของรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ เอง เป็นต้น

๓. รัฐวิสาหกิจบางแห่งได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐมากเกินไปจนทำให้ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยการสนับสนุนและสิทธิประโยชน์ผูกขาดมากเกินไป เช่น การให้ข้อยกเว้นกฎ กติกา ในการกำกับ

ดูแลต่าง ๆ เพื่อสร้างความได้เปรียบคู่แข่งรายอื่นซึ่งเป็นการส่งเสริมให้รัฐวิสาหกิจขาดความเข้มแข็งและด้อยประสิทธิภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม

๔. รัฐวิสาหกิจบางแห่งมีผลดำเนินการขาดทุน ทำให้เป็นภาระทางการคลังต่อรัฐบาล

๕. รัฐวิสาหกิจบางแห่งอาจไม่จำเป็นต้องดำรงสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจอีกต่อไป เนื่องจากเหตุผลดังนี้

(๑) มีพันธกิจและการดำเนินการที่ซ้ำซ้อนกับเอกชน แต่ไม่สามารถให้บริการหรือแข่งขันกับภาคเอกชนได้ จึงควรพิจารณาเหตุผลและความจำเป็นที่จะดำเนินการต่อหรือยุบเลิก

(๒) รัฐวิสาหกิจบางแห่งที่ด้อยประสิทธิภาพ และไม่ได้เป็นยุทธศาสตร์ของประเทศ รวมถึงเป็นกิจการที่อาจไม่มีความจำเป็นต้องดำเนินการภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งควรมีการพิจารณาที่จะแปรสภาพเป็นองค์กรเอกชนหรือยุบเลิก

(๓) รัฐวิสาหกิจบางแห่งไม่ได้ประกอบการเพื่อแสวงหากำไรและเหมาะสมที่จะดำเนินภารกิจของรัฐในรูปแบบอื่น ควรพิจารณาแปรสภาพให้เป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวง/กรม หรือองค์กรมหาชน หรือรูปแบบอื่น ๆ

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการพิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องนี้มีคณะกรรมาธิการคณะอื่น อีกทั้งองค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ได้มีการพิจารณาศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ซึ่งค่อนข้างครอบคลุมเกือบทุกมิติแล้ว เห็นสมควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการต่อ

๙. เรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาศึกษาร่วมกับคณะกรรมาธิการอื่น

๙.๑ การบูรณาการเร่งรัดการปฏิรูปป่าไม้ของชาติ

คณะกรรมาธิการได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องทรัพยากรธรรมชาติด้านป่าไม้ของไทยอยู่ในช่วงวิกฤติมาอย่างยาวนาน ขาดการศึกษาและปฏิรูปเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ของไทยลดน้อยลงอย่างมาก ซึ่งหากปล่อยไว้เช่นนี้ จะทำให้ป่าไม้ของไทยหมดสิ้นไป ดังนั้น คณะกรรมาธิการจึงได้เสนอให้มีการศึกษาพิจารณาเรื่องนี้อย่างละเอียด ทั้งนี้ ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้พิจารณาอนุญาตตั้งคณะกรรมการบูรณาการเร่งรัดการปฏิรูปป่าไม้ของชาติ เพื่อพิจารณาศึกษาเรื่องการเร่งรัดการปฏิรูปป่าไม้ โดยมอบหมายให้คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินดำเนินการศึกษาร่วมกับคณะกรรมาธิการอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปข้อเสนอการเร่งรัดการปฏิรูปได้ ดังนี้

๑ หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๑.๑ ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศมาติดตามตรวจสอบสภาพป่าไม้

๑.๒ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) จัดตั้งคณะอนุกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเกี่ยวกับทรัพยากรของชาติ

๑.๓ หยุดยั้งการปลูกพืชเกษตรในพื้นที่ป่าไม้ที่ไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย

๑.๔ ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างการบริหารจัดการของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อประสิทธิภาพในการหยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้

๑.๕ จัดสรรเจ้าหน้าที่ดูแลทรัพยากรป่าไม้ อุปกรณ์เครื่องมือ และจัดสรรสวัสดิการที่เหมาะสม

๑.๖ จัดระเบียบบุคคลที่อยู่อาศัย หรือใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย

๑.๗ กำหนดแนวเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน ทั้งในแผนที่และพื้นที่จริง ทั้งเขตภายนอกและเขตภายใน

๒. เพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์และป่าเศรษฐกิจของประเทศให้ได้โดยรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศภายในระยะเวลา ๑๐ ปี

๒.๑ จำแนกและฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ของรัฐที่ถูกทำลาย

๒.๒ ส่งเสริมให้มีการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น พื้นที่เอกชนและที่ดินรัฐอื่น ๆ

๒.๓ พัฒนาป่าชุมชนและระบบการจ่ายค่าตอบแทนคุณระบบนิเวศน์ (PES)

๓. การสร้างจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรป่าไม้

๓.๑ ส่งเสริมหลักการให้ “คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างสมดุลและยั่งยืน”

๓.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคส่วนต่าง ๆ น้อมนำแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

๔. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๔.๑ บูรณาการความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน วิชาการ และสื่อมวลชน

๔.๒ สนับสนุนภาคเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility CSR)

๔.๓ พิจารณากำหนดมาตรการลดหย่อนภาษีสำหรับกิจกรรมเกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

๔.๔ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

๕. การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการรักษาและฟื้นทรัพยากรป่าไม้

๕.๑ ปรับปรุงกฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับการออกเอกสารแสดงสิทธิในที่ดิน (สค.๑)

๕.๒ ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการป้าไม้ให้เอื้อต่อการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

๕.๓ ปรับปรุงมาตรการริบทรัพย์สินในกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้

๕.๔ พัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ป่าของชุมชน

๖. การสร้างระบบบูรณาการการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่มีประสิทธิภาพ

๖.๑ จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติเพื่อกำหนดและขับเคลื่อนนโยบายของประเทศเกี่ยวกับการป่าไม้ทั้งระบบให้มีเอกภาพและเกิดดุลยภาพของทรัพยากรป่าไม้ เศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคง

๖.๒ จัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาการป่าไม้ของประเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนและสนองตอบต่อนโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรป่าอย่างยั่งยืน

๙.๒ การกำหนดประเด็นเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ

คณะกรรมาธิการได้พิจารณาเห็นว่าประเทศไทยควรต้องมีกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ เพื่อกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ดังที่คณะกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาและจัดทำข้อเสนอการจัดทำ การกำหนด และการขับเคลื่อนกฎหมายว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติ เสนอสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบดำเนินการจนปัจจุบันได้ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวาระ ๒ และ ๓ แล้ว โดยประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้ให้ความเห็นชอบอนุญาตให้คณะกรรมาธิการพิจารณาศึกษาร่วมกับคณะกรรมาธิการอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยตั้งเป็นคณะกรรมการศึกษาและจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ โดยสรุปข้อเสนอการเร่งรัดการปฏิรูปที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนี้

๑. ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

๒. ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นระบบข้อมูลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน

๓. ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน

๔. ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ และสามารถเจริญก้าวหน้าได้ตามความสามารถและผลสัมฤทธิ์ของงานแต่ละบุคคล มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความคิดสร้างสรรค์และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้การปฏิบัติราชการและการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรการคุ้มครองป้องกันบุคลากรภาครัฐจากการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมของผู้บังคับบัญชา

๕. ให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิดเผยตรวจสอบได้และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

๖. ให้มีการปฏิรูปกระบวนการบริหารราชการแผ่นดินให้สามารถเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีธรรมาภิบาล และให้บริการประชาชนอย่างทัดเทียมกัน

๗. ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบการงบประมาณและการคลังภาครัฐเพื่อสนองภารกิจของรัฐและยุทธศาสตร์ชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

๑๐. ข้อเสนอการปฏิรูปที่อยู่ระหว่างการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการ

- การปฏิรูปด้านการบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง

คณะกรรมาธิการได้พิจารณาเห็นว่าระบบการบริหารจัดการชนต่างชาติของไทย มีปัญหาที่สำคัญ ซึ่งควรต้องมีการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน โดยจากการพิจารณาเห็นว่ามีปัญหาหลัก ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ดังนี้

ผลกระทบต่อสังคมไทย

การที่กลุ่มแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในไทยมากขึ้นอาจก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมต่างๆ ตามมา เช่น ปัญหาการให้สัญชาติไทยแก่บุตรที่เกิดในไทยโดยมีพ่อแม่เป็นคนต่างด้าวอาจเพิ่มมากขึ้นซึ่งจะเป็น

การเพิ่มภาระด้านงบประมาณของประเทศในอนาคต และปัญหาด้านอาชญากรรมอาจเพิ่มมากขึ้นเพราะอาจมีแรงงานต่างด้าวบางส่วนมีประวัติเคยกระทำอาชญากรรมในประเทศของตนเองมาก่อน เมื่อเข้ามาในประเทศไทยก็อาจมาก่ออาชญากรรมได้เช่นที่เคยกระทำมา เป็นต้น

แต่ที่สำคัญก็คือ มีแรงงานต่างด้าวจากบางประเทศได้รับการคุ้มครองดูแลเป็นอย่างดีจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ได้มีผู้ให้ความเห็นว่า เจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่อาจได้ผลประโยชน์ตอบแทน จึงดูแลให้ความคุ้มครองเป็นอย่างดี) ซึ่งแรงงานกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มักจะหลบเลี่ยงเข้ามาทำงานในไทยโดยผิดกฎหมาย และไม่จดทะเบียนขออนุญาตทำงานอย่างถูกต้อง ตัวอย่างเช่น ชาวเวียดนามเข้ามาเก็บเงินค่าจอดรถบริเวณหน้าร้านอาหารต่างๆ ใกล้ๆ กับห้างตั้งฮั้วเส็ง ฝั่งธนบุรี และหน้าร้านอาหารต่างๆ ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ส่วนชาวแอฟริกันจะเข้ามาขายของบริเวณซอยนานา ถนนสุขุมวิท กรุงเทพฯ ชาวบังกลาเทศเข้ามาขายโรตี ชาวอินเดียเข้ามาขายถั่วและออกเงินกู้ตามท้องถนนทั่วไป และชาวฟิลิปปินส์เข้ามารับจ้างสอนภาษาอังกฤษบริเวณซอยคลองตัน กรุงเทพฯ เป็นต้น

ผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและความปลอดภัยของสังคม

การเข้ามาทำงานและอยู่อาศัยร่วมกันของแรงงานต่างด้าวหลายชาติในประเทศไทยเป็นเวลานานอาจก่อให้เกิดปัญหาชนกลุ่มน้อยของคนชาติต่างๆ ขึ้น เนื่องจากเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่มักจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นพวกกับกลุ่มคนที่มีภาษา วัฒนธรรม และความเชื่อต่างๆ ที่เหมือนกัน แต่อาจมีความขัดแย้งกับกลุ่มคนที่มีเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม และความเชื่อที่แตกต่างกัน การเปิดเสรีให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากเป็นเวลานานอาจนำไปสู่การเรียกร้องขอปกครองตนเอง และอาจมีการแก้ปัญหาด้วยการสู้รบกันจนกลายเป็นสงครามที่สร้างความเสียหายให้แก่ประเทศชาติ ตัวอย่างเช่น การสู้รบระหว่างชาวสิงหลกับชาวทมิฬในศรีลังกา และการสู้รบระหว่างระหว่างชาวอังกฤษกับชาวไอริชในไอร์แลนด์เหนือ เป็นต้น

นอกจากนี้ ถ้าเมื่อใดที่ตลาดแรงงานเกิดภาวะแรงงานต่างด้าวส่วนเกิน คือ แรงงานต่างด้าวบางส่วนไม่ได้รับการจ้างหรือไม่มีงานทำแต่จำเป็นต้องเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวในขณะที่ยังพักอาศัยอยู่ในประเทศไทย แรงงานต่างด้าวที่ว่างงานเหล่านี้อาจหันไปใช้วิธีการโจรกรรม การฉกชิงวิ่งราว หรือการก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่างๆเพื่อให้ได้ทรัพย์สินต่างๆ มาใช้จ่ายเพื่อดำรงชีพตนเองและครอบครัวของตน ดังนั้นรัฐและหน่วยงานต่างๆ ของรัฐจึงต้องจัดเตรียมทั้งงบประมาณและกำลังคนให้เพียงพอต่อการป้องกันและขจัดปัญหาอาชญากรรมต่างๆที่จะเพิ่มขึ้น

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและงบประมาณรายจ่าย

การเข้ามาของแรงงานต่างด้าวจะเป็นการเพิ่มผู้ใช้บริการสาธารณะต่างๆ ในประเทศ ซึ่งเมื่อรวมกับคนไทยผู้ใช้บริการก็จะทำให้ปริมาณผู้ใช้บริการสาธารณะ (หรือผู้บริโภคสินค้าสาธารณะ) โดยรวมเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นเมื่อมีผู้ใช้แรงงานต่างด้าวมาใช้บริการสวนสาธารณะ หรือไปเที่ยวชายทะเล หรือแม้กระทั่งการใช้บริการรถโดยสารฟรี ซึ่งเป็นสินค้าสาธารณะ (Public Goods) เพิ่มมากขึ้นจะมีผลทำให้รัฐต้องเพิ่มบุคลากรและงบประมาณเพื่อให้บริการ (สินค้าสาธารณะ) ต่างๆ เพิ่มขึ้นตามปริมาณผู้ใช้บริการที่เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

ผลกระทบทางด้านสุขภาพอนามัย

การที่แรงงานต่างด้าวหลายชาติเข้ามาทำงานในไทยได้อย่างเสรีและเป็นจำนวนมาก และอาจมีแรงงานต่างด้าวบางคนไม่ได้ผ่านการตรวจโรค ซึ่งแรงงานเหล่านี้อาจนำโรคติดต่อต่างๆ เข้ามาในประเทศไทยและได้กลายเป็นตัวการในการแพร่ขยายโรคที่ติดมากับตัวแรงงานต่างด้าวไปสู่ชุมชนต่างๆ ซึ่งหน่วยงานสาธารณสุขและหน่วยงานฝ่ายปกครองจะต้องเตรียมการทั้งอุปกรณ์ บุคลากรสายแพทย์และพยาบาล อาคารสถานที่ และรวมทั้งงบประมาณให้พร้อมเพียงเพื่อแก้ไขปัญหานี้เมื่อไทยได้เข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘

ดังนั้น เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน เป็นไปอย่างครบถ้วน ครอบคลุมทุกมิติ คณะกรรมาธิการจึงได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเพื่อเสนอแนวทางการปฏิรูปการบริหารจัดการชนต่างชาติ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาศึกษา โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๐

๙. แผนบูรณาการและเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านบริหารราชการแผ่นดิน

แผนการดำเนินงานในการบูรณาการและเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
ของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ร่างพระราชบัญญัติ	เม.ย. ๖๐	พ.ค. ๖๐	มิ.ย. ๖๐	ก.ค. ๖๐	การดำเนินงานในระยะถัดไป โดย ๑. คณะกรรมาธิการการบริหารราชการแผ่นดิน สนช. ๒. คณะกรรมการเตรียมการยุทธศาสตร์ชาติ ๓. คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ ๔. คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินเชิงยุทธศาสตร์ ๕. คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ (ตาม พรบ. การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ)
๑. ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ.					● เข้า สนช. ธ.ค. ๖๐
๒. ร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.					● เข้า สนช. ๒๕๖๑
๓. ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) (ข้อเสนอการแยกกรมผังเมืองออกจากกรมโยธาธิการ)					● อยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงมหาดไทย
๔. ร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.					● เข้า สนช. ธ.ค. ๖๐
๕. ร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.					● เข้า สนช. ธ.ค. ๖๐
๖. ร่างพระราชบัญญัติจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ.					● เข้า สนช. ธ.ค. ๖๐
๗. ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ.					● เข้า สนช. ธ.ค. ๖๐

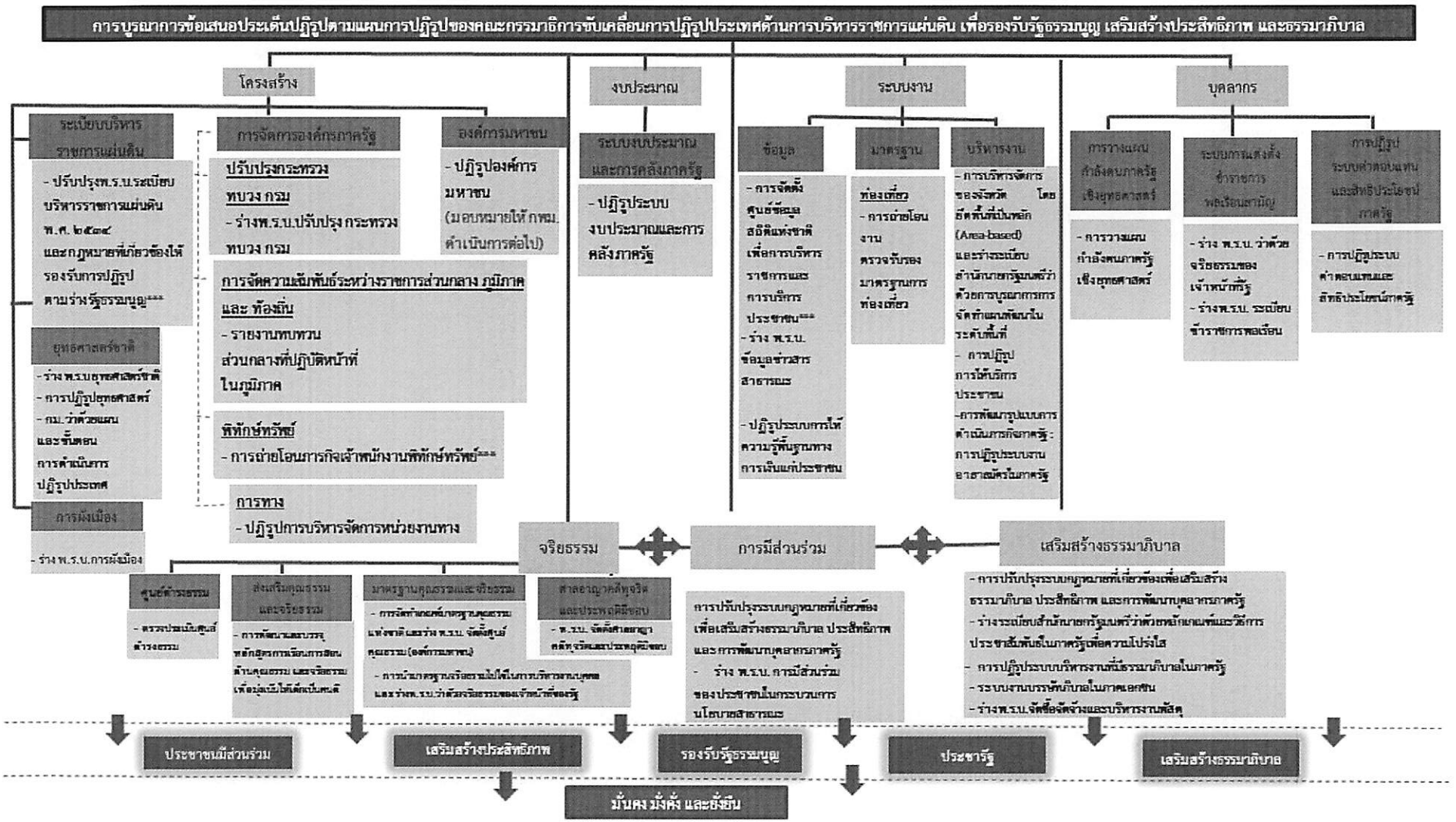
<u>ขั้นตอนการดำเนินงาน</u> - การเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงต่อคณะกรรมาธิการ - การเข้าพบและหารือคณะกรรมการต่าง ๆ ** ประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมาธิการบริหารราชการแผ่นดิน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	● เชิญ สปน. ร่วมประชุมกับ กมธ. ๕ เม.ย. ● เข้าพบหารือกับ รองฯ วิษณุฯ ๑๙ เม.ย.			● ประชุมร่วมกับ กมธ. การบริหารราชการแผ่นดิน สนช. ๕ ก.ค. ๖๐ ● กมธ.บริหารฯ เสนอรายงานต่อ สภาฯ ๓/๔ ก.ค. ๖๐	

แผนการดำเนินงานในการบูรณาการและเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

มาตรการทางการบริหาร	เม.ย. ๖๐	พ.ค. ๖๐	มิ.ย. ๖๐	ก.ค. ๖๐	การดำเนินงานในระยะถัดไป โดย ๑. สำนักงบประมาณ ๒. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติคณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ ๓. ธนาคารแห่งประเทศไทย ๔. สถาบันวิเคราะห์งบประมาณประจำรัฐสภา
๑. การปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ - ให้กระทรวงการคลังดำเนินการจัดประชุมโดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานการประชุมร่วมกับสำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมกันกำหนดนโยบายและแผนการคลังประจำปี และระยะปานกลาง ๓ – ๕ ปี กำหนดนโยบายการจัดเก็บรายได้และภาษีอากร ติดตามศึกษา วิเคราะห์ ประเมินผลและทบทวนการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาล การกำหนดนโยบายและแผนการคลังดังกล่าวข้างต้นให้นำเสนอรายงานหนี้สาธารณะของประเทศให้ครอบคลุมทั้งหนี้ที่รัฐบาลกู้เองโดยตรง หนี้ที่รัฐบาลค้ำประกัน หนี้ของหน่วยงานอื่นใดที่มีกฎหมายบัญญัติให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณโดยตรงและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายงานสถานะและคาดการณ์สภาวะเศรษฐกิจ และสภาวะการคลังล่วงหน้าอย่างน้อย ๓ ปี และให้จัดประชุมเพื่อทบทวนนโยบายและแผนการคลังอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้งให้เป็นปัจจุบันก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา - การจัดทำคำของบประมาณเชิงพื้นที่ต้องเปิดให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการงบประมาณ โดยสามารถเสนอโครงการในแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณแทนการให้ภาคราชการเป็นผู้กำหนดโครงการและจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดแต่เพียงฝ่ายเดียว - ให้สถาบันวิเคราะห์งบประมาณประจำรัฐสภาที่จะได้จัดตั้งขึ้นตามข้อเสนอการปฏิรูปฯ ทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเสนอความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายการคลังและภาษี รวมทั้งสนับสนุนข้อมูลการจัดทำงบประมาณ และการใช้จ่ายเงินแผ่นดินแก่ฝ่ายนิติบัญญัติ ตลอดจนเผยแพร่ต่อสาธารณะชนในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของรัฐ					
<u>ขั้นตอนการดำเนินงาน</u> **- การเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงต่อคณะกรรมาธิการ**				● เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๑๒ ก.ค. ๖๐	

แผนการดำเนินงานในการบูรณาการและเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
ของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

มาตรการทางการบริหาร	เม.ย. ๖๐	พ.ค. ๖๐	มิ.ย. ๖๐	ก.ค. ๖๐	การดำเนินงานในระยะถัดไป โดย ๑. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๒. สำนักงาน ก.พ.ร.
๒. การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรภาครัฐ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น : การทบทวนการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาค - ให้กระทรวง/กรมที่เกี่ยวข้องทบทวนโครงสร้างหน่วยงาน และจัดทำรายงานผลการทบทวนพร้อมข้อเสนอการปรับโครงสร้าง เสนอ อ.ก.พ.ร. กระทรวง - อ.ก.พ.ร. กระทรวง เสนอคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการพิจารณาอนุมัติข้อเสนอการปรับโครงสร้างจากนั้นเสนอสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่มติคณะรัฐมนตรีกำหนด					
<u>ขั้นตอนการดำเนินงาน</u> **- การเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงต่อคณะกรรมาธิการ**	● กพร. รับช่วงดำเนินการต่อโดยขับเคลื่อนมาเป็นมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๔ เมษายน ๖๐				

การบูรณาการข้อเสนอประเด็นปฏิรูปตามแผนการปฏิรูปของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อรองรับรัฐธรรมนูญ เสริมสร้างประสิทธิภาพ และธรรมาภิบาล
โครงสร้าง
งบประมาณ
ระบบงาน
บุคลากร
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
- ปรับปรุงพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้รองรับการปฏิรูปตามร่างรัฐธรรมนูญ***
ยุทธศาสตร์ชาติ
- ร่าง พ.ร.บ.ยุทธศาสตร์ชาติ
- การปฏิรูปยุทธศาสตร์
- กม.ว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ
การผังเมือง
- ร่าง พ.ร.บ.การผังเมือง
การจัดการองค์กรภาครัฐ
ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม
- ร่างพ.ร.บ.ปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม
การจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ภูมิภาค และ ท้องถิ่น
- รายงานทบทวนส่วนกลางที่ปฏิบัติหน้าที่ในภูมิภาค
พิทักษ์ทรัพย์
- การถ่ายโอนภารกิจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์***
การทาง
- ปฏิรูปการบริหารจัดการหน่วยงานทาง
องค์การมหาชน
- ปฏิรูปองค์การมหาชน (มอบหมายให้ กพม. ดำเนินการต่อไป)
ระบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ
- ปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ
ข้อมูล
- การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสถิติแห่งชาติเพื่อการบริหารราชการและการบริการประชาชน***
- ร่าง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ
- ปฏิรูประบบการให้ความรู้พื้นฐานทางการเงินแก่ประชาชน
มาตรฐาน
ท่องเที่ยว
- การถ่ายโอนงาน ตรวจรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยว
บริหารงาน
- การบริหารจัดการของจังหวัด โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based) และร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่
- การปฏิรูปการให้บริการประชาชน
-การพัฒนารูปแบบการดำเนินภารกิจภาครัฐ : การปฏิรูประบบงานอาสาสมัครในภาครัฐ
การวางแผนกำลังคนภาครัฐเชิงยุทธศาสตร์
- การวางแผนกำลังคนภาครัฐเชิงยุทธศาสตร์
ระบบการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญ
- ร่าง พ.ร.บ. ว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ
- ร่างพ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน
การปฏิรูประบบค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ภาครัฐ
- การปฏิรูประบบค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ภาครัฐ
จริยธรรม
ศูนย์คุณธรรม
- ตรวจประเมินศูนย์สร้างธรรม
ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม
- การพัฒนาและบรรจุหลักสูตรการเรียนการสอนด้านคุณธรรม และจริยธรรม เพื่อมุ่งเน้นให้เด็กเป็นคนดี
มาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรม
- การจัดทำยุทธศาสตร์มาตรฐานคุณธรรมแห่งชาติ และร่าง พ.ร.บ. จัดตั้งศูนย์คุณธรรม (องค์กรมหาชน)
- การนำมาตรฐานจริยธรรมไปใช้ในการบริหารงานบุคคล และร่างพ.ร.บ.ว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ
- พ.ร.บ. จัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ
การมีส่วนร่วม
การปรับปรุงระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ
- ร่าง พ.ร.บ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ
เสริมสร้างธรรมาภิบาล
- การปรับปรุงระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ
- ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประชาสัมพันธ์ในภาครัฐเพื่อความโปร่งใส
- การปฏิรูประบบบริหารงานที่มีธรรมาภิบาลในภาครัฐ
- ระบบงานบรรษัทภิบาลในภาคเอกชน
- ร่างพ.ร.บ.จัดซื้อจัดจ้างและบริหารงานพัสดุ
ประชาชนมีส่วนร่วม
เสริมสร้างประสิทธิภาพ
รองรับรัฐธรรมนูญ
ประชารัฐ
เสริมสร้างธรรมาภิบาล
มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

คณะกรรมาธิการได้จัดทำรายงานข้อเสนอการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อเสนอให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมาธิการการบริหารราชการแผ่นดิน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ ในคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (ป.ย.ป) และคณะรัฐมนตรี พิจารณาดำเนินการขับเคลื่อนให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าแก่การใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินต่อไป

พลเอก

(ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์)

กรรมาธิการและเลขานุการกรรมาธิการ

ภาคผนวก

ผนวก ก

บทสรุปผู้บริหาร (วาระการปฏิรูปที่อยู่ใน ๒๗ วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน)

เรื่องที่ ๑
การปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ

---

๑. หลักการและเหตุผล

ในช่วง ๕ ทศวรรษที่ผ่านมา ระบบการคลังของไทยมีการดำเนินการด้วยความราบรื่นพอสมควร เนื่องจากได้มีการปฏิรูปโดยการออกกฎหมายวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ ซึ่งมีผลในการสร้างเสถียรภาพและสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันในอดีตการกู้เงินต่างประเทศมักจะกู้จากองค์กรการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีการควบคุมการเบิกจ่ายอย่างเข้มงวดและโปร่งใส เช่น ธนาคารโลก ธนาคารพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีการควบคุมการเบิกจ่ายอย่างเข้มงวดและโปร่งใส เช่น ธนาคารโลก ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย ทำให้การก่อหนี้สาธารณะเป็นไปอย่างระมัดระวังอยู่ภายใต้กรอบวินัยการคลัง

การเกิดวิกฤตทางการเงินและระบบสถาบันการเงินในช่วงครึ่งหลังของปี ๒๕๔๐ ซึ่งเศรษฐกิจประสบภาวะตกต่ำ ทำให้การจัดเก็บรายได้ต่ำกว่าเป้าหมาย ส่งผลให้ฐานะการคลังเริ่มขาดดุลอีกครั้ง แต่ก็ยังไม่เป็นปัญหาและถือเป็นโชคดีที่ประเทศมีฐานะการคลังที่แข็งแกร่งมีภาระหนี้ต่ำในยามที่ประเทศเข้าสู่วิกฤตการเงิน จึงสามารถใช้นโยบายการคลังกระตุ้นเศรษฐกิจได้

อย่างไรก็ดี ปัญหาทางการคลังเริ่มก่อตัวตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ เมื่อเริ่มมีการดำเนินนโยบายประชานิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นในช่วงหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งแม้ว่าจะได้มีการกำหนดบทบัญญัติขึ้นใหม่เป็นหมวด ๘ การเงินการคลังและงบประมาณในรัฐธรรมนูญเพื่อรักษาวินัยการคลังแล้วก็ตาม ก็ยังไม่อาจยับยั้งการใช้จ่ายเงินแผ่นดินในรูปแบบต่างๆ นอกระบบงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในช่วงปี ๒๕๕๔ – ๒๕๕๖ จากโครงการประชานิยมหลายรูปแบบโดยอาศัยความคล่องตัวที่กฎหมายและระบบการคลังที่ใช้มากกว่า ๕๐ ปี ดังนั้น เมื่อระบบการเมืองเปลี่ยนแปลงไปเช่นนี้จึงมีความจำเป็นที่ต้องปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ เพื่อกำหนดกรอบวินัยการคลัง โดยมีหลักเกณฑ์และกลไกในการเปิดเผยและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ การก่อหนี้และการบริหารเงินแผ่นดินอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส เพื่อปกป้องระบบการคลังไม่ให้ต้องเสียหายจากการขาดวินัยที่จะก่อปัญหาการคลังขาดดุลและภาระหนี้สาธารณะในระดับสูง และส่งผลร้ายแรงต่อระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดกับประเทศต่างๆ ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาที่ขาดวินัยการคลังจนทำให้ประเทศต้องตกอยู่ในวัฏจักรวิกฤตเศรษฐกิจ

๒. ข้อเสนอการปฏิรูป

๒.๑ สนับสนุนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ....

๒.๒ สนับสนุนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ...

๒.๓ การสร้างวินัยทางการคลัง

๒.๔ การปฏิรูปกระบวนการงบประมาณ

๒.๕ การคลังท้องถิ่น

๒.๖ ระบบสนับสนุนการตัดสินใจของรัฐสภาในการพิจารณางบประมาณแผ่นดิน

๒.๗ เงินนอกงบประมาณและเงินกองทุนของส่วนราชการรัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชน

๒. ความคืบหน้า

๓.๑ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศมีมติเห็นชอบรายงานและคณะกรรมาธิการนำรายงานไปปรับปรุงก่อนเสนอรายงานพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิก สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

๓.๒ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณารายงานเรื่องการปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ พร้อมร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. .... และ ร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ... โดยมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติทั้งสองและให้นำส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาต่อไป

๓. ปัญหา / อุปสรรคในการขับเคลื่อน

ร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ... และ ร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ... เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบวิธีการงบประมาณและการคลังของรัฐ มีความเชื่อมโยงกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ดังนั้น การพิจารณากฎหมายดังกล่าวจึงมีความล่าช้า จำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ

๔. ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนเร่งด่วนภายใน ๑ ปี

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยระบบงบประมาณและการคลังภาครัฐเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ คณะกรรมาธิการจึงขอเสนอให้ดำเนินการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ... และร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ... โดยความรอบคอบและเร่งด่วนเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งจะทำให้การบริหารราชแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

๒. การปฏิรูปกลไกภาครัฐเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล

เรื่องที่ ๒.๑

"การปรับปรุงระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ และร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ...."

---

๑. หลักการและเหตุผล

การมีส่วนร่วมของประชาชน นับเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งของกระบวนการประชาธิปไตย และเป็นสิ่งที่สังคมมีความคาดหวังให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้น ๆ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีผู้รับฟัง อีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง ***รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐*** ได้บัญญัติรับรองการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในหลายมาตรา อาทิ มาตรา ๔๑, มาตรา ๔๓ (๓), มาตรา ๕๑, มาตรา ๕๗, มาตรา ๕๘, มาตรา ๕๙, มาตรา ๖๕, และมาตรา ๗๗

ที่ผ่านมาแม้ว่าประเทศไทยจะได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยมีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตลอดจนกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่กระนั้นสาระสำคัญและแนวปฏิบัติในเรื่องของการมีส่วนร่วมก็ยังไม่เด่นชัด เพราะขาดแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน จนก่อให้เกิดความขัดแย้งที่แก้ไขยากในที่สุด นอกจากนี้ เพื่อส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การเสริมสร้างธรรมาภิบาลที่เป็นเรื่องของการใช้อำนาจในการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรมในทุกภาคส่วน เป็นหลักการสำคัญอันประกอบไปด้วยหลักการย่อย คือ การมีส่วนร่วม ความคุ้มค่า โปร่งใส นิติธรรม คุณธรรม และสำนึกรับผิดชอบ ซึ่งล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันทั้งสิ้น ซึ่งส่งผลถึงการเกิดความเป็นธรรมและความพึงพอใจของประชาชน ด้วยเหตุนี้ "การมีส่วนร่วม" จึงเป็นประเด็นที่เลี่ยงมิได้ หากจะให้เกิดธรรมาภิบาลในการจัดการภาครัฐอย่างแท้จริง เพราะการมีส่วนร่วมเป็นฐานรากของการเสริมสร้างวัฒนธรรมธรรมาภิบาล ทั้งในด้านสำนึกและพฤติกรรมในสังคมนั้น ๆ ส่งผลให้การบริหารงานภาครัฐเป็นไปอย่างมีธรรมาภิบาลเพิ่มขึ้น

๒. ข้อเสนอการปฏิรูป

ให้มีการตรา***กฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ*** โดยมีสาระสำคัญ คือ

๒.๑ การบัญญัติรับรองสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

๒.๒ การกำหนดขั้นตอนที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหน่วยงานรัฐได้ ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนอนุมัติ ระหว่างดำเนินนโยบาย และภายหลังดำเนินนโยบาย

๒.๓ กำหนดให้มีคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาชน

๓. ความคืบหน้า

๓.๑ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้เห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมาธิการ เมื่อวันอังคารที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๙ และได้ส่งรายงานดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันพุธที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๙

๓.๒ ที่ประชุมคณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่าย (คณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) ครั้งที่ ๒๓/๒๕๕๙ เมื่อวันพุธที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ได้มีมติ ดังนี้

๓.๒.๑ เห็นชอบให้ขับเคลื่อนรายงานดังกล่าว

๓.๒.๒ ส่งรายงานแผนปฏิรูปฯ พร้อมความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่าย กราบเรียนนายกรัฐมนตรีได้ทราบ เรียนรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ในฐานะรองประธานกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูปด้านระบบราชการฯ (คณะที่ ๓) เพื่อพิจารณาอีกครั้ง ก่อนให้ความเห็นชอบนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ตามขั้นตอนของมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๙ และส่งแผนการปฏิรูปพร้อมข้อสังเกตของที่ประชุมให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ ผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ครั้งที่ ๘๐ ในวันพุธที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ ดังนี้

๓.๓.๑ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ประชุมหารือหน่วยงานภายในและได้เสนอความเห็นต่อรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ประกอบด้วย ๒ ส่วน ได้แก่

๑) ความเห็นเกี่ยวกับรายงานฯ

๒) ผลการดำเนินงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

๓.๓.๒ ปัจจุบันรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) มีข้อสั่งการให้ส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูปด้านระบบราชการฯ (คณะที่ ๓) พิจารณาเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการต่อไป

๔. ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อน

รายงานของคณะกรรมาธิการได้รับการบรรจุเป็นวาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน (๒๗ วาระ) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างไรก็ตาม ในการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนและเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (กขร.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐ รายงานของคณะกรรมาธิการมิได้รับการบรรจุไว้ในแผนการขับเคลื่อนของคณะกรรมการดังกล่าว

๕. ข้อเสนอในการขับเคลื่อนเร่งด่วนภายใน ๑ ปี (สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม)

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะจะเป็นกฎหมายหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญได้อย่างทั่วถึง ตลอดจนมีส่วนรวมในการตัดสินใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ อันสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างประชาชนทุกภาคส่วนกับหน่วยงานทั้งหลายของรัฐตามแนวทางประชารัฐภายใต้กฎเกณฑ์ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น จึงขอเสนอแนะให้รัฐบาลเร่งเสนอร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. .... ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเห็นชอบเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมายภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งนี้ เพื่อจะได้เป็นกรอบสำคัญในการวางหลักเกณฑ์และวิธีการของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

๖. สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศผู้รับผิดชอบ

๖.๑ นายอภินันท์ ซื่อธานุวงศ์	สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
๖.๒ นางถวิลวดี บุรีกุล	สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เรื่องที่ ๒.๒

แนวทางการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม
และการบังคับใช้กระบวนการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ
และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ....
และร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

---

๑. หลักการและเหตุผล

เดิมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้มาตรฐานทางจริยธรรมของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทต้องมีกลไกและระบบการดำเนินการและการบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย และการพิจารณาสรรหา กลั่นกรอง แต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือนและการลงโทษ ให้คำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรม

สภาพปัญหาที่ผ่านมา

- การบริหารงานบุคคลภาครัฐจะใช้มาตรการทางวินัยเป็นหลัก โดยพิจารณาจากความประพฤติที่บัญญัติเป็นความผิดทางวินัย อีกทั้งวิธีพิจารณาก็จะมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษทางวินัย ส่งผลให้เนื้อหาของประมวลจริยธรรมที่กำหนดไว้ไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างแท้จริง ขาดความชัดเจน และขาดสภาพบังคับที่เป็นรูปธรรม

- การบริหารงานบุคคลของรัฐในขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผ่านมาจะนำเอาแต่ “ผล” ที่ได้จากการดำเนินการทางวินัยมาใช้ประกอบการพิจารณา โดยไม่ได้นำพฤติกรรมทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วยแต่อย่างใด

- กลไกที่ทางราชการสร้างขึ้น เจ้าหน้าที่ คณะบุคคล คณะกรรมการต่าง ๆ ทางด้านจริยธรรม เน้นการทำงานทางด้านการส่งเสริม ให้ความรู้ความเข้าใจ ยกย่องชมเชย ไม่ได้เป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์เนื้อหาทางจริยธรรม การวัดผล การกำกับดูแล ในการให้นำเนื้อหาทางจริยธรรมไปใช้บังคับในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารงานบุคคล

- กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฉบับต่าง ๆ ไม่ได้ระบุถึงหรือกำหนดให้มีบทบัญญัติว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรมหรือประมวลจริยธรรม มีแต่การกำหนดถึงคุณสมบัติทั่วไป (เช่น ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี) ความประพฤติ (ความประพฤติเหมาะสมและไม่ถูกดำเนินการทางวินัย) จรรยา และวินัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖ วรรคสาม บัญญัติให้ “รัฐพึงจัดให้มี**มาตรฐานทางจริยธรรม** เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนด**ประมวลจริยธรรม**สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว” และ**มาตรา ๒๕๘ ข. (๔)** ได้กำหนดให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐ เพื่อจูงใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมกลาง และเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทจะต้องกำหนดให้มีประมวลจริยธรรม รวมทั้งสมควรกำหนดกลไกและสภาพบังคับให้เจ้าหน้าที่ของรัฐประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม และนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารงานบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

๒. ข้อเสนอการปฏิรูป

๒.๑ ให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ

๒.๑.๑ เพื่อกำหนด**มาตรฐานทางจริยธรรม**ให้ใช้บังคับครอบคลุมเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหมด

๒.๑.๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม (ก.ม.จ.) ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน ผู้แทน ก.พ. เป็นรองประธาน และมีผู้แทนคณะกรรมการส่วนราชการต่าง ๆ ผู้แทน ก.พ.ร. ผู้แทนศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) และผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ อีก ๕ ด้าน เป็นกรรมการ โดยมีเลขาธิการ ก.พ. เป็นกรรมการและเลขานุการ

๒.๑.๓ ก.ม.จ. มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- จัดทำและปรับปรุงมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้ส่วนราชการนำไปกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานดังกล่าว
- กำหนดเนื้อหาของจริยธรรมให้เหมาะสมกับเป้าหมายของความต้องการในแต่ละขั้นตอนของการบริหารงานบุคคล เช่น การเข้ารับราชการ การเลื่อนเงินเดือน การเลื่อนระดับตำแหน่ง ฯลฯ
- เสนอแนะและให้คำแนะนำแก่องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของรัฐ ในการจัดทำและปรับปรุงประมวลจริยธรรม เพื่อใช้พิจารณาวัดผลในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารงานบุคคล
- กำหนดมาตรการคุ้มครองและประกันความเป็นอิสระและเที่ยงธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการนำมาตรฐานทางจริยธรรมไปบังคับใช้ และเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม รวมทั้งผู้ที่แจ้งหรือรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๒.๑.๔ ให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ปฏิบัติหน้าที่ทางธุรการและวิชาการให้กับ ก.ม.จ.

๒.๒ เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ

๒.๒.๑ กำหนดให้มีหมวดว่าด้วย**ประมวลจริยธรรม**ข้าราชการและให้ ก.พ. มีหน้าที่ในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญ

๒.๒.๒ ให้นำเนื้อหาในประมวลจริยธรรมไปใช้ในบริหารงานบุคคลทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การสรรหา การบรรจุการทดลองงาน การปฏิบัติหน้าที่ราชการ การแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือน การให้ความดีความชอบ จนถึงการให้ออกจากราชการเนื่องจากการขาดจริยธรรม

๒.๒.๓ เพื่อเป็นต้นแบบให้กับการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทอื่นต่อไป

๓. ความคืบหน้า

๓.๑ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้ให้ความเห็นชอบรายงานเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

๓.๒ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอรายงานต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๙

๓.๓ ได้รับการบรรจุเป็นวาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วนของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (๒๗ วาระ) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐

๓.๔ คณะกรรมการขับเคลื่อนและเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (กขร.) ได้กำหนดให้รายงานเรื่องนี้เป็นประเด็นหรือโครงการปฏิรูปที่มีผลกระทบสูง (High Impact) และมอบหมายให้สำนักงาน ก.พ. เป็นผู้รับผิดชอบ

๔. ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนเร่งด่วนภายใน ๑ ปี (สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม)

ควรเร่งรัดให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

๕. สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศผู้รับผิดชอบ

พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เรื่องที่ ๒.๓

"การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก

(Area-based Approach)"

---

๑. หลักการและเหตุผล

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ และวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ เห็นชอบตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ เรื่อง การบูรณาการแผนงาน/โครงการในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่จังหวัด (Area-based) เพื่อให้การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชน (Demand Side) ได้รับการตอบสนองจากแผนงาน/โครงการของส่วนราชการ (Supply Side) โดยให้ส่วนราชการที่มีแผนงาน/โครงการลงไปปฏิบัติในพื้นที่ แจ้งแผนงาน/โครงการทุกรายการให้จังหวัดทราบเพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดและความต้องการของประชาชนในพื้นที่และห้วงเวลาดำเนินการให้เกิดความเหมาะสม โดยให้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) สามารถเสนอแนะในเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพื้นที่และหรือห้วงเวลาดำเนินการของแผนงาน/โครงการดังกล่าวของส่วนราชการได้ และให้ส่วนราชการที่มีภารกิจที่จะดำเนินการแผนงาน/โครงการ (Supply Side) ในพื้นที่จังหวัดใด นำโครงการในแผนพัฒนาจังหวัด (Demand Side) ไปบรรจุเป็นคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของส่วนราชการให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่

จากสถานการณ์ปัจจุบันการจัดสรรงบประมาณของส่วนราชการที่จะดำเนินการในพื้นที่จังหวัดไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ทำให้ไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง เนื่องจากส่วนราชการยังไม่ให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดเท่าที่ควร และพบว่างบประมาณที่จังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้รับการจัดสรรในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีสัดส่วนเป็นร้อยละ ๐.๖๙ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศ ในขณะที่งบประมาณของกระทรวง กรม ที่ลงไปดำเนินการในพื้นที่จังหวัด มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ ๖๖.๘๒ กรณีดังกล่าวทำให้จังหวัดไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่ให้บังเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒. ข้อเสนอการปฏิรูป

๒.๑ เสนอให้มีการกำหนดให้แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดซึ่งมาจากการใช้ข้อมูลตามศักยภาพและบริบทของพื้นที่ เป็นเครื่องมือในการบูรณาการพัฒนาพื้นที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติ นโยบายของรัฐ และความต้องการของประชาชนในจังหวัด โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และมีความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอ โดยกระบวนการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่

๒.๒ เสนอให้มีการกำหนดให้ทุกกระทรวง กรม จะต้องนำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดมาใช้เป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณของหน่วยงาน

๒.๓ เสนอให้มีการกำหนดให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินงานตามโครงการในระดับพื้นที่ได้ด้วยตนเอง

๒.๔ เสนอให้มีการส่งเสริมให้สำนักงาน ก.พ.ร. สนับสนุนการพัฒนาแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดให้มีคุณภาพและมีความต่อเนื่องอย่างจริงจัง

ทั้งนี้ เพื่อให้ข้อเสนอการปฏิรูปดังกล่าวปรากฏผลเป็นรูปธรรม สมควรให้มีการออก***ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่***

๓. ความคืบหน้า

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้เห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมาธิการ เมื่อวันจันทร์ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ และได้ส่งรายงานดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันอังคารที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๙

๔. ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อน

-

๕. ข้อเสนอในการขับเคลื่อนเร่งด่วนภายใน ๑ ปี (สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม)

ให้มีการกำกับดูแลและติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด

๖. สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศผู้รับผิดชอบ

๖.๑ นายอภินันท์ ชื่อธานุวงศ์	สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
๖.๒ นางถวิลวดี บุรีกุล	สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

-

เรื่องที่ ๓
การปฏิรูปโครงสร้างองค์ภาครัฐ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น : การทบทวนการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาค

.....

๓.๑ หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกระทรวงต่าง ๆ มีหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่อยู่ต่างกรมภายใต้สังกัดกระทรวงเดียวกันอยู่ในภูมิภาคเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ขาดหน่วยงานที่เป็นตัวแทนกระทรวงอย่างแท้จริง ขณะเดียวกันก็มีการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาคเป็นจำนวนมากทั้งที่ปรากฏและไม่ปรากฏในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ (ปรากฏในกฎกระทรวง ๒,๘๕๑ หน่วยงาน ไม่ปรากฏในกฎกระทรวง ๒,๙๑๓ หน่วยงาน ข้อมูล ณ วันที่ ๑ มิ.ย. ๒๕๕๑) โดยหน่วยงานส่วนกลางที่ไปตั้งอยู่ในภูมิภาคบางแห่งมีจำนวนมากกว่าหน่วยงานส่วนภูมิภาคหลายเท่าตัว ซึ่งจากสภาพข้อเท็จจริงดังกล่าวทำให้เกิดปัญหา ดังนี้

๓.๑.๑ การบริหารราชการในภาพรวมไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากโครงสร้างส่วนราชการเป็นการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางและมีการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาค ทำให้หน่วยงานส่วนภูมิภาคไม่สามารถแสดงบทบาทของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในเชิงการบริหารงานและงบประมาณ เช่น จังหวัดนครราชสีมา มีหน่วยงานส่วนภูมิภาคเพียง ๓๘ แห่ง ในขณะที่มีหน่วยงานส่วนกลางถึง ๑๕๗ แห่ง สภาพดังกล่าวนี้ทำให้การบริหารราชการในภาพรวมยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ เนื่องจากอำนาจในการบังคับบัญชาและตัดสินใจเป็นของกระทรวง/กรมจากส่วนกลาง

๓.๑.๒ ขาดความเป็นเอกภาพ โดยการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคมีการจัดกลุ่มพื้นที่รับผิดชอบแตกต่างกันทั้งที่เป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงเดียวกัน ทำให้การบูรณาการภารกิจในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกระทรวงไม่เกิดผลเป็นรูปธรรม และส่งผลให้ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่อาจบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขาดความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชาบุคลากร เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นที่จะต้องมีการการทบทวนการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาค เพื่อให้หน่วยงานส่วนกลางที่ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคมีจำนวนและขนาดที่เหมาะสมกับภารกิจ เกิดความคล่องตัว และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ดีขึ้น รวมทั้งเพื่อให้การบริหารงานในส่วนภูมิภาคมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๓.๒ ข้อเสนอการปฏิรูป

๓.๒.๑ ทบทวนโครงสร้างหน่วยงานที่ไปปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐ โดยให้กระทรวงและกรมต่างๆ ที่มีหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคดำเนินการทบทวนโครงสร้างและภารกิจ ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกอบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐ ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคต้องเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจด้านวิชาการ วิจัย และพัฒนา หรือเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง หรือต้องดำเนินการครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัดที่ไม่ยึดโยงกับเขตการปกครอง เป็นต้น

๓.๒.๒ ปรับเปลี่ยนโครงสร้างของส่วนราชการที่ปฏิบัติงานในภูมิภาคให้สอดคล้องกับภารกิจ โดยหากหน่วยงานใดไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐ จะต้องปรับโครงสร้างให้เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาค หรือถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือยุบเลิกงานลักษณะดังกล่าว แล้วแต่กรณี โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

(๑) หน่วยงานส่วนกลางที่เป็นงานระดับสำนัก/กอง ซึ่งไปตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค ควรทบทวนว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องมีหน่วยงานในระดับพื้นที่อีกหรือไม่ หากภารกิจหลักเป็นงานบริการสาธารณะ ต้องปรับโครงสร้างให้เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาค

(๒) หน่วยงานใดที่เป็นหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในทุกจังหวัดของประเทศ และเป็นลักษณะงานบริการสาธารณะ ควรปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาค เว้นแต่หน่วยงานดังกล่าวมีการปฏิบัติงานเป็นการเฉพาะที่ไม่อาจเป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคได้ ก็ให้มีเท่าที่จำเป็นหรือตามที่กฎหมายกำหนด

(๓) สำหรับภารกิจที่ภาครัฐจะต้องให้บริการประชาชนในพื้นที่ และเป็นภารกิจในลักษณะการดูแลสวัสดิการสังคมหรือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ควรถ่ายโอนภารกิจดังกล่าวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ

๓.๒.๓ ทบทวนและปรับเปลี่ยนการจัดแบ่งภาค/เขต ของหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคให้มีความสอดคล้องกันระหว่างภารกิจกับเขตพื้นที่รับผิดชอบ ในกรณีที่มีการทบทวนโครงสร้างภารกิจแล้วเห็นว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องมีหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคต่อไป ก็ควรจะต้องมีการทบทวนการจัดแบ่งโครงสร้างภายในของหน่วยงานที่จะไปตั้งในภูมิภาค โดยนำแนวทางการจัดกลุ่มจังหวัดตามที่คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) กำหนด มาใช้ประกอบการพิจารณาปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน

๓.๒.๔ หากการทบทวนและปรับเปลี่ยนโครงสร้างหน่วยงานมีผลให้ต้องยุบเลิกหรือปรับโครงสร้างหน่วยงานให้เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาค หรือจัดแบ่งเขตของหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคใหม่ จะต้องพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ เพื่อให้การแบ่งส่วนราชการเกิดความชัดเจนและถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่มติคณะรัฐมนตรีกำหนด และแต่งตั้ง อ.ก.พ.ร. เฉพาะกิจ เพื่อทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินการทบทวนการจัดโครงสร้างหน่วยงานให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี

๓.๓ ความคืบหน้า

๓.๓.๑ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้เห็นชอบรายงานของคณะกรรมาธิการ เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ และประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้เสนอรายงานต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙

๓.๓.๒ ที่ประชุมคณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่าย ครั้งที่ ๓๗/๒๕๕๙ วันพุธที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้พิจารณารายงานของคณะกรรมาธิการ โดยที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติ ดังนี้

(๑) เห็นควรนำแผนปฏิรูปฯ พร้อมความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่าย และความเห็นของคณะกรรมาธิการบริหารราชการแผ่นดิน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กราบเรียนนายกรัฐมนตรีได้รับทราบ ก่อนส่งให้สำนักงาน ก.พ.ร. รับไปพิจารณาดำเนินการขับเคลื่อนในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(๒) นำเรียนรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ในฐานะที่กำกับการบริหารราชการสำนักงาน ก.พ.ร. แทนนายกรัฐมนตรี และในฐานะรองประธานกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูประบบราชการ (คณะที่ ๓) ได้รับทราบ

(๓) ส่งเรื่องให้คณะกรรมการขับเคลื่อนและเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล (กขร.) ติดตามผลการดำเนินงานขับเคลื่อนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

(๔) ส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ติดตามขับเคลื่อนแผนการปฏิรูป (Mr. Reform) ของสำนักงาน ก.พ.ร. เพื่อรับไปติดตามความคืบหน้าของข้อเสนอแนะ พิจารณาถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และให้รายงานผลการดำเนินงานในเรื่องนี้ให้ประธานกรรมการฯ ได้รับทราบ ทุก ๑ เดือน

๓.๓.๓ ที่ประชุมคณะกรรมการประสานงานระหว่างสภานิติบัญญัติแห่งชาติและสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๐ ได้เห็นชอบรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพิจารณาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานภาครัฐ โดยรายงานการพิจารณาศึกษาดังกล่าวเห็นด้วยกับข้อเสนอให้มีการทบทวนการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาค โดยให้มีการทบทวนโครงสร้างหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาคให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐ ทั้งนี้ คณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่าย ได้ส่งรายงานการพิจารณาศึกษาให้กับคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๐

๓.๓.๔ ที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนและเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล (กขร.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้การปฏิรูปโครงสร้างองค์ภาครัฐ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น : การทบทวนการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาค เป็นการปฏิรูประเภทที่ ๓ คือ ประเด็นปฏิรูปที่ดำเนินการได้ทันที (Quick Win)

๓.๔ ปัญหา/อุปสรรคในการขับเคลื่อน

เรื่องนี้ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการของสำนักงาน ก.พ.ร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๕ ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนเร่งด่วนภายใน ๑ ปี

๓.๕.๑ ให้สำนักงาน ก.พ.ร. เร่งรัดให้กระทรวง/กรม ที่เกี่ยวข้องทบทวนโครงสร้างหน่วยงานและจัดทำรายงานผลการทบทวนพร้อมข้อเสนอการปรับโครงสร้างให้ อ.ก.พ.ร. กระทรวงพิจารณา

๓.๕.๒ ให้ อ.ก.พ.ร. กระทรวง เสนอผลการทบทวนพร้อมข้อเสนอการปรับโครงสร้างให้คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการพิจารณาอนุมัติข้อเสนอการปรับโครงสร้าง

๓.๕.๓ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมติคณะรัฐมนตรี

เรื่องที่ ๔
"การปฏิรูปด้านการผังเมือง ร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ....
และร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ...."

๔.๑ หลักการและเหตุผล

ในระยะที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีความพยายามในการวางแผนการพัฒนาเมืองและชนบท ทั้งในเขตปริมณฑลและในภูมิภาคต่าง ๆ มาโดยตลอด เพื่อให้เกิดการพัฒนาเมืองหรือสร้างเมืองให้มีสุขลักษณะ มีความสะดวกและปลอดภัย ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปอย่างสมดุล รวมทั้งดำรงรักษาและบูรณะสิ่งที่มีคุณค่าทางศิลปกรรม ประวัติศาสตร์ และทรัพยากรธรรมชาติ ดังจะเห็นได้ว่ามีการตราพระราชบัญญัติการผังเมืองและผังชนบท พ.ศ. ๒๔๙๕ ซึ่งเป็นกฎหมายผังเมืองฉบับแรกที่ใช้บังคับ ซึ่งต่อมามีการปรับปรุงแก้ไขและตราเป็นพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๕ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๓๕ และ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๘) อย่างไรก็ตาม การผังเมืองในประเทศไทยกลับไม่ประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของการวางผังเมืองเท่าที่ควร เนื่องจากมีปัญหาเชิงโครงสร้างที่กลไกและกระบวนการในการวางและจัดทำผังเมืองระดับต่าง ๆ ขาดประสิทธิภาพ รวมถึงการวางผังเมืองในระยะที่ผ่านมาไม่ได้นำผังเมืองมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาและชี้นำการพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง อีกทั้งยังขาดการบูรณาการและขาดความเชื่อมโยงของผังเมืองในภาพรวม ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับชุมชน นอกจากนี้ กระบวนการจัดทำผังเมืองยังมีขั้นตอนและกระบวนการที่ซับซ้อน ล้าสมัย และใช้เวลาดำเนินการนาน ขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนจากทุกภาคส่วน

สภาพปัญหาด้านการผังเมือง ซึ่งสรุปได้ดังนี้ ๑) ระบบการผังเมืองขาดความเป็นเอกภาพและความมีประสิทธิภาพ ๒) โครงสร้างองค์กรที่บริหารจัดการด้านผังเมืองในปัจจุบันอยู่ในระดับที่ไม่มีศักยภาพเพียงพอ ๓) การผังเมืองขาดกลไกการบูรณาการร่วมกันในแต่ละระดับ ๔) ผู้มีส่วนได้เสียขาดการมีส่วนร่วมในระบบการผังเมือง ๕) การผังเมืองขาดความยืดหยุ่นจนเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศ และ ๖) การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะไม่ประสบความสำเร็จในทางปฏิบัติ

๔.๒ วิธีการปฏิรูป

๔.๒.๑ ผลักดันให้การผังเมืองเป็นกรอบชี้นำและบูรณาการการพัฒนาประเทศ

๔.๒.๒ ปรับปรุงกฎหมายด้านการผังเมืองให้มีความทันสมัย สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัต และกำหนดกลไกการขับเคลื่อนระบบผังเมืองที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ จำเป็นต้องมีการตราร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... ขึ้นใหม่ เพื่อใช้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการผังเมืองเป็นกรอบชี้นำการพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศ

๔.๒.๓ ปรับปรุงกลไกการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมือง การตราพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... ขึ้นใหม่นี้จะเป็นการปฏิรูปให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในระบบการผังเมือง

๔.๒.๔ ปรับโครงสร้างหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการผังเมือง เนื่องจากการผังเมืองเป็นภารกิจด้านการวางแผนพัฒนาเชิงกายภาพที่มีความสำคัญ และมีความแตกต่างจากภารกิจด้านการโยธาธิการซึ่งเป็นงานเชิงปฏิบัติ ทั้งนี้ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างของกรมโยธาธิการและผังเมือง ออกเป็นกรมการผังเมืองและกรมโยธาธิการ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการวางและจัดทำผังเมืองในทุกระดับ ตลอดจนเป็นการ

ส่งเสริมความก้าวหน้าและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน จึงมีความจำเป็นต้องตราร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๔.๒.๕ สร้างองค์ความรู้และความตระหนักถึงความสำคัญของการผังเมืองให้กับทุกภาคส่วน โดยประชาสัมพันธ์เรื่องการผังเมืองให้ทุกภาคส่วนทราบถึงประโยชน์และสิทธิที่พึงมีพึงได้ของตน สนับสนุนให้มีจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ความรู้เรื่องการผังเมืองพื้นฐานแก่นักเรียนและนักศึกษาทุกระดับ รวมทั้งให้ทราบถึงขั้นตอนและกระบวนการการมีส่วนร่วมในการวางและจัดทำผังเมือง เพื่อลดความหวาดระแวงของประชาชนที่มีต่อการผังเมือง รวมทั้งเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามข้อบังคับของการผังเมืองอย่างเข้าใจจริง ทั้งนี้อาจดำเนินการผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ที่ใช้งบประมาณไม่สูงแต่ได้ผลในวงกว้าง เช่น ช่องทางสื่อประชาสัมพันธ์ที่ภาครัฐดำเนินการอยู่ หรือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นต้น

๔.๓ ข้อเสนอแนะ

๑. ผลักดันให้การผังเมืองเป็นกรอบชี้นำและบูรณาการการพัฒนาประเทศ

๒. ปรับปรุงกฎหมายด้านการผังเมืองให้มีความทันสมัย สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัต และกำหนดกลไกการขับเคลื่อนระบบผังเมืองที่มีประสิทธิภาพ โดยการตราร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... ขึ้นใหม่ โดยมีสาระสำคัญคือ

๑) กำหนดประเภทของผัง เป็น ๖ ประเภท คือ ผังประเทศ ผังภาค ผังจังหวัด ผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะ และผังพื้นที่พิเศษ โดยผังแต่ละประเภทไม่มีอายุใช้บังคับผัง แต่ใช้ระบบประเมินผลผัง

๒) กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการโดยแบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ (นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย พร้อมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการผังเมืองของประเทศ ให้ความเห็นชอบ ผังประเทศ ผังภาค และผังพื้นที่พิเศษ ฯลฯ) คณะกรรมการผังเมือง (รมต.มหาดไทยเป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานเกี่ยวกับการผังเมือง ให้ความเห็นชอบ ผังจังหวัด ผังเมืองรวมที่อธิบดีกรมการผังเมืองเป็นผู้วางแผนจัดทำผังเมืองเฉพาะ ฯลฯ) และคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานมีอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นชอบผังเมืองรวมในเขตจังหวัดที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการผังเมือง ฯลฯ)

๓) กำหนดให้มีการพัฒนาตามผังเมือง โดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะหรือ รมต. โดยคำแนะนำของคณะกรรมการผังเมือง อาจแต่งตั้งให้องค์การหรือบรรษัทของรัฐเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการในท้องที่นั้น

๔) กำหนดให้อธิบดีกรมการผังเมืองมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกรรมการผังเมือง เป็นผู้ตรวจการผังเมือง เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติตามผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะ

๕) ปรับปรุงกลไกการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมือง

๖) ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการผังเมือง โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็นกรมการผังเมือง และกรมโยธาธิการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการวางและจัดทำผังเมืองในทุกระดับ (ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....)

๔.๔ ความคืบหน้าในการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูป

๔.๔.๑ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เสนอรายงานการปฏิรูปด้านการผังเมือง โดยการเสนอแนวทางของร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ... และร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....ให้นายกรัฐมนตรีพิจารณา ในวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ทั้งนี้ ในคราวประชุมคณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่าย (คณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) ครั้งที่ ๒๗/๒๕๕๙ วันพุธที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้พิจารณาเห็นชอบให้นำร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... (ฉบับของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) และร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... (ฉบับของกรมโยธาธิการและผังเมือง) ดำเนินการพิจารณาเพื่อให้เหลือเพียงร่างเดียวในการเสนอจัดทำเป็นกฎหมาย

๔.๔.๒ กรมโยธาธิการและผังเมือง เสนอร่างพระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. .... ฉบับของกรมโยธิการและผังเมือง ซึ่งที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันอังคารที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๙ ได้อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา ซึ่งปัจจุบันเข้าสู่การพิจารณาในวาระที่ ๒ แล้วและคาดการณ์ว่าในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐ จะนำเสนอให้คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาอนุมัติและส่งให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาจัดทำเป็นกฎหมายต่อไป ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ฉบับของกรมโยธาธิการและผังเมือง ได้เห็นชอบให้ปรับปรุงโครงสร้างภายในกรมโยธาธิการและผังเมือง โดยไม่แยกเป็นกรมผังเมือง และกรมโยธาธิการออกจากกัน ซึ่งปัจจุบันกำลังนำเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาอนุมัติเรื่องดังกล่าว

ผนวก ข

สรุปประเด็นข้อเสนอการปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ

สรุปประเด็นข้อเสนอการปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ได้รับมอบหน้าที่จากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน คณะกรรมาธิการ จึงได้ตั้งคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบงบประมาณ และการคลังภาครัฐ ให้รวบรวมและศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติ เกี่ยวกับ วินัยทางการคลังของรัฐ ระบบงบประมาณ การคลังท้องถิ่น ระบบสนับสนุนการตัดสินใจของรัฐสภา ในการพิจารณางบประมาณแผ่นดิน เงินนอกงบประมาณ และกองทุนของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน เพื่อเสนอแนวทางการปฏิรูปและแก้ไขกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมาธิการ จึงขอเสนอให้ขับเคลื่อนการปฏิรูประบบงบประมาณ และการคลังภาครัฐ ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑. การสร้างวินัยทางการคลัง

๑.๑ เสนอให้กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย ดำเนินการจัดประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายการคลัง โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานการประชุม ร่วมกับสำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย ร่วมกันกำหนดนโยบายและแผนการคลังประจำปี และระยะปานกลาง ๓-๕ ปี กำหนดนโยบายการจัดเก็บรายได้และภาษีอากร ติดตาม ศึกษา วิเคราะห์ ประเมินผล และทบทวนการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาล

๑.๒ เสนอให้ควบคุมการดำเนินนโยบายกึ่งการคลัง โดยวางหลักการควบคุมการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลในกรณีที่อาจก่อให้เกิดภาระทางการคลังในอนาคต

๑.๓ เสนอให้กำหนดหลักเกณฑ์การกันเงินภาษีอากร เพื่อนำไปใช้จ่ายเพื่อการใดการหนึ่งเป็นเฉพาะ โดยไม่ได้จัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปี จะกระทำมิได้ และกำหนดหลักการที่เป็นข้อยกเว้นในกรณีการกันเงินรายได้แผ่นดินที่มิใช่ภาษีอากรให้สามารถนำไปใช้จ่ายได้โดยต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด

๑.๔ เสนอให้กำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติม สำหรับการจัดทำหรือกำหนดวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อให้เกิดความสมดุลด้านการคลังภาครัฐ และเชื่อมโยงสัมพันธ์กับภาคเศรษฐกิจอื่นอย่างสมดุล และกำหนดปัจจัยชี้วัดที่จะสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการรักษาวินัยทางการคลังได้อย่างเป็นรูปธรรมตามมาตรฐาน

๑.๕ เสนอให้ควบคุมการตั้งวงเงินงบประมาณรายจ่ายงบกลาง และงบกลางในส่วนเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็น ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

๑.๖ เสนอให้ควบคุมการขาดดุลการคลัง และหนี้สาธารณะ เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการดำเนินนโยบายทางการเมืองโดยเฉพาะนโยบายในลักษณะนโยบายประชานิยมที่อาจสร้างภาระทางการคลังของประเทศจนนำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจในภาพรวมได้ โดยกำหนดเพดานสัดส่วน ภาระหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ไม่เกินร้อยละ ๖๐ กรณีหากรัฐบาลมีความจำเป็นเร่งด่วน อาจขอเพิ่มเติมสัดส่วนภาระหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) เกินกว่าร้อยละ ๖๐ ได้ โดยต้องรายงานต่อรัฐสภาก่อนการดำเนินการด้วย และให้กระทรวงการคลังรายงานหนี้สาธารณะ ของประเทศให้ครอบคลุมหนี้ที่รัฐบาลกู้เองโดยตรง หนี้ที่รัฐบาลค้ำประกัน หนี้ของหน่วยงานอื่นใดที่มีกฎหมายบัญญัติให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้โดยตรง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๗ เสนอให้ป้องกันการนำเงินที่ถูกแปรญัตติของคณะกรรมาธิการไปใช้จ่ายผิดไปจากเจตนารมณ์ของการเสนอกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย

๒. การปฏิรูปกระบวนการงบประมาณ มุ่งเน้นการบริหารเชิงพื้นที่และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการงบประมาณทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ ปรับวิธีและกระบวนการในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จังหวัด และกลุ่มจังหวัด เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเป็นอย่างอิสระ ประกอบกับให้ราชการบริหารส่วนภูมิภาคเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างเป็นระบบ พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ ของการใช้งบประมาณในทุกระดับและมิติ พร้อมทั้งเสนอให้จัดทำปฏิทินการจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ เพื่อให้กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการนำร่องดำเนินการปรับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และกลุ่มจังหวัดภายใต้กระบวนการจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่

๓. การคลังท้องถิ่น หัวใจของการปฏิรูปการคลังท้องถิ่น อยู่ที่สองประเด็นหลักคือ การเพิ่มรายได้ให้กับท้องถิ่นโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารการจัดเก็บภาษีเองได้มากขึ้น และการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารงานคลัง

๔. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจของรัฐสภาในการพิจารณางบประมาณแผ่นดิน

สนับสนุนฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งเป็นผู้พิจารณาอนุมัติงบประมาณให้มีหน่วยงานที่มีขีดความสามารถสูงในการทำหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์และให้ความเห็นตามหลักวิชาการว่าด้วยการดำเนินนโยบายการคลัง นโยบายภาษี ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวด้วยการเงิน และการใช้จ่ายเงินแผ่นดินในลักษณะอื่น เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของรัฐสภาในการพิจารณางบประมาณแผ่นดิน โดยเสนอให้พัฒนาขีดความสามารถของสำนักงบประมาณของรัฐสภาที่ได้จัดตั้งขึ้นแล้วให้ทำหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ แทนการจัดตั้งสถาบันวิเคราะห์งบประมาณประจำรัฐสภา

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการมีความเห็นเพิ่มเติมว่าภายในอีก ๕ ปี สำนักงบประมาณของรัฐสภาจะต้องพัฒนาหน่วยงานสู่สถาบันวิเคราะห์งบประมาณประจำรัฐสภาเพื่อทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและเสนอความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายการคลังและภาษีระดับประเทศได้อย่างเชี่ยวชาญ

๕. เงินนอกงบประมาณและเงินกองทุนของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน เสนอให้ปรับแก้คำนิยาม “เงินนอกงบประมาณ” ตามมาตรา ๔ ของร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. .... ให้มีสาระที่เหมือนกันหรือมีนัยที่ตรงกัน รวมทั้งให้ครอบคลุมถึงเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย โดยเสนอนิยาม “เงินนอกงบประมาณ” หมายความว่า บรรดาเงินทั้งปวงที่หน่วยรับงบประมาณ (หมายถึง ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานในกำกับของรัฐ จังหวัดและกลุ่มจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐสภา หน่วยงานของศาล ยกเว้นศาลทหาร หน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เฉพาะที่เป็นนิติบุคคล หรือมีฐานะเทียบเท่ากรม และหน่วยงานขององค์กรอัยการ) ได้มีการจัดเก็บ หรือได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ หรือที่มีกฎหมายอนุญาตให้สามารถเก็บไว้ใช้จ่ายได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน รวมถึงเงินกู้ ซึ่งหมายถึง เงินที่หน่วยรับงบประมาณกู้เองหรือให้กระทรวงการคลังกู้ให้เพื่อใช้ในการบริหารโครงการ และเงินที่เกิดจากการให้ภาคเอกชนลงทุนในกิจการของรัฐด้วย เพื่อให้เกิดการปฏิรูปการบริหารงานด้านเงินนอกงบประมาณให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

๖. เสนอให้คณะรัฐมนตรีขับเคลื่อนการปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐโดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ดังนี้

๖.๑ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. .... ในมาตราต่าง ๆ ตามข้อเสนอรายงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง การปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ โดยมีแนวทางการแก้ไขกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตามรายงาน เพื่อนำเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประกาศใช้ภายในธันวาคม ๒๕๕๙

๖.๒ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาปรับแก้ ร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. .... เพื่อสนับสนุนการเพิ่มรายได้ให้ท้องถิ่น และนำเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประกาศใช้ภายในธันวาคม ๒๕๕๙

๖.๓ สำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ร่วมกันจัดทำปฏิทินการจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ตามผนวก ช เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๖๑ ตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในมิติยุทธศาสตร์ (Agenda) มิติภารกิจของส่วนราชการ (Function) และเสริมด้วยมิติพื้นที่ (Area) ภายในสิงหาคม ๒๕๕๙

๖.๔ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ นำร่องดำเนินการปรับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และกลุ่มจังหวัด การจัดทำคำขอและจัดสรรงบประมาณตามพื้นที่ภายใต้กระบวนการจัดทำและจัดสรรงบประมาณเชิงพื้นที่ ตามแผนภูมิที่ ๑ และ ๒

๖.๕ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการ และพัฒนากลไก กระบวนการและเครื่องมือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๖.๖ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ และพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำร่องปรับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด การจัดทำคำขอและจัดสรรงบประมาณ ภายใต้กระบวนการจัดทำและจัดสรรงบประมาณเชิงพื้นที่ และได้ข้อสรุปเป็นกระบวนการที่จะยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป ให้แล้วเสร็จภายในธันวาคม ๒๕๖๐

๖.๗ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสนับสนุนสำนักงบประมาณของรัฐสภา เพื่อให้พัฒนาขีดความสามารถในการทำหน้าที่วิเคราะห์และให้ความเห็นตามหลักวิชาการในการดำเนินนโยบายการคลัง ทั้งนี้ในระยะเวลาอีก ๕ ปี เมื่อสำนักงบประมาณของรัฐสภาได้พัฒนาขีดความสามารถจนเพียงพอแล้ว สมควรขยายไปสู่สถาบันวิเคราะห์งบประมาณประจำรัฐสภาต่อไป

ผนวก ค

ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ....

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

เหตุผล

เพื่อรับรองให้บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ แต่โดยที่ปัจจุบันยังขาดกฎหมายที่มีประสิทธิผลในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในกระบวนการนโยบายสาธารณะการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อตนหรือชุมชนท้องถิ่น การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดบริการสาธารณะที่ชัดเจน ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญได้อย่างทั่วถึง และให้หน่วยงานของรัฐส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดกระบวนการนโยบายสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ...."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

"นโยบายสาธารณะ" หมายความว่า แนวทางในการดำเนินการของรัฐในเรื่องยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด การพัฒนาท้องถิ่น การผังเมือง และชุมชนเมือง แผนงานและโครงการพัฒนาของหน่วยงานรัฐที่จัดทำขึ้นตามแนวทางในการดำเนินการของรัฐ หรือโดยวิธีการให้สัมปทาน หรืออนุญาตให้บุคคลอื่นทำ และกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิตของประชาชน

"กระบวนการนโยบายสาธารณะ" หมายความว่า การจัดทำและดำเนินนโยบายสาธารณะโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม ได้แก่ การริเริ่ม การให้และรับรู้ข้อมูล การรับฟังความคิดเห็น การร่วมดำเนินการ การร่วมติดตามประเมินผล และการร่วมตรวจสอบการดำเนินนโยบายสาธารณะ รวมทั้ง การพิจารณา แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกนโยบายสาธารณะ

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ และหน่วยงานที่ได้รับสัมปทานหรือได้รับอนุญาตให้จัดทำนโยบายสาธารณะ

"ผู้มีส่วนได้เสีย" หมายความว่า ผู้ซึ่งอาจได้รับประโยชน์ ได้รับความเสียหาย หรือได้รับผลกระทบโดยตรงจากนโยบายสาธารณะ

"ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง" หมายความว่า ผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชน องค์กรภาคประชาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนโยบายสาธารณะ และบุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

"การมีส่วนร่วมของประชาชน" หมายความว่า การที่หน่วยงานของรัฐเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้เสีย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ

"ฉันทามติ" หมายความว่า ผลที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นอย่างทั่วถึงจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีการสื่อสารสองทางระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานของรัฐเพื่อร่วมกันหาทางออกในประเด็นต่าง ๆ โดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

"คณะกรรมการสรรหา" หมายความว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

"รัฐมนตรีเจ้าสังกัด" หมายความว่า รัฐมนตรีที่มีหน้าที่กำกับดูแลกิจการหรืองานของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายสาธารณะ

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจในการออกกฎกระทรวง เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๕ ในกรณีที่มีกฎหมายใดบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะไว้ การดำเนินการเรื่องการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะตามกฎหมายนั้นให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กรณีที่กฎหมายนั้นได้กำหนดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะไว้โดยเฉพาะและมีมาตรฐานในการดำเนินการไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑
สิทธิและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

มาตรา ๖ ประชาชนย่อมมีสิทธิในการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้เสียต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

มาตรา ๘ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ในขั้นตอนต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้

(๑) การให้ข้อมูลและการรับข้อมูลจากประชาชน

(๒) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

(๓) การมีส่วนร่วมในการริเริ่ม จัดทำหรือปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะ

(๔) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลนโยบายสาธารณะ

(๕) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ

(๖) การมีส่วนร่วมในการพิจารณา แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกนโยบายสาธารณะ

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการในการมีส่วนร่วมตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๙ หน่วยงานของรัฐจะต้องจัดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะที่อาจมีผลกระทบ

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอาจยื่นคำร้องให้หน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่งจัดให้มีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ หากพิจารณาเห็นว่าอาจมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนและชุมชน โดยหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามคำร้องโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๑๐ หน่วยงานของรัฐต้องนำฉันทามติจากการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา ๙ ไปใช้ประกอบการตัดสินใจในกระบวนการนโยบายสาธารณะ หากมีการดำเนินงานใดที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน คุณภาพสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สุขภาพอนามัย หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันหรือมาตรการเยียวยาที่เหมาะสมและเป็นธรรม เพื่อชดเชยให้กับผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามกระบวนการนโยบายสาธารณะดังกล่าว และมาตรการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมโดยส่วนรวม

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่จะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ ก่อนดำเนินการดังกล่าวหน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับข้อมูลหรือข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้อย่างทั่วถึงและในระยะเวลาที่เพียงพอ

(๑) สาระสำคัญของนโยบายสาธารณะ

(๒) เหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ

(๓) สถานที่ วิธีการ ขั้นตอน และระยะเวลาที่จะดำเนินการ

(๔) ผลกระทบของการดำเนินการ ทั้งผลดีและผลเสียที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งมาตรการป้องกันหรือแก้ไขในกรณีที่อาจเกิดผลเสียหรือผลกระทบ

(๕) การวิเคราะห์ความคุ้มค่าเมื่อพิจารณาจากผลกระทบตามมาตรา ๑๑ (๔)

(๖) รายละเอียดอื่นที่จะทำให้เกิดความเข้าใจอย่างเพียงพอเกี่ยวกับการดำเนินงานของนโยบายสาธารณะ

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยสาธารณะและความมั่นคงของรัฐด้วย

ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการของหน่วยงานของรัฐในการจัดหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริง และการเผยแพร่ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงแก่ประชาชนตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๒ เมื่อหน่วยงานของรัฐได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นแล้วให้หน่วยงานของรัฐประกาศการตัดสินใจให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป โดยในประกาศดังกล่าวต้องแสดงถึงเหตุผลความจำเป็น มาตรการในการป้องกันหรือเยียวยา การแก้ไขปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ความคุ้มค่าของนโยบายสาธารณะ และทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด ประกาศดังกล่าวต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อสาธารณะเพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้

มาตรา ๑๓ เมื่อได้มีการประกาศตามมาตรา ๑๒ แล้ว หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติและดำเนินกระบวนการนโยบายสาธารณะตามที่ได้ประกาศไปแล้ว

มาตรา ๑๔ ในระหว่างการดำเนินกระบวนการนโยบายสาธารณะ หน่วยงานของรัฐจะต้องจัดทำรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินนโยบายสาธารณะและเผยแพร่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

เมื่อดำเนินกระบวนการนโยบายสาธารณะเสร็จสิ้นแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

การจัดทำรายงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสองเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องจัดทำและเผยแพร่ปีละหนึ่งครั้ง และรายงานดังกล่าวต้องประกอบด้วย

(๑) การมีส่วนร่วมของประชาชน

(๒) ผลกระทบที่มีต่อประชาชนและชุมชน

(๓) มาตรการป้องกันหรือเยียวยา หรือการดำเนินการแก้ไขปัญหาและผลกระทบ

มาตรา ๑๕ ผู้มีส่วนได้เสียใดเห็นว่านโยบายสาธารณะใด ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนและชุมชน และมิได้ดำเนินการตามมาตรการป้องกันหรือเยียวยา หรือดำเนินการแก้ไขปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น ผู้มีส่วนได้เสียนั้นสามารถยื่นคำร้องต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อให้พิจารณาดำเนินการตามมาตรการป้องกันหรือแก้ไขเยียวยา ผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการนโยบายสาธารณะตามมาตรา ๑๐ ได้

ในกรณีที่การดำเนินการตามนโยบายสาธารณะใดก่อให้เกิดผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อคุณภาพสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิตของประชาชน ผู้มีส่วนได้เสียสามารถยื่นคำร้องต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อให้พิจารณา แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกนโยบายสาธารณะนั้นได้

หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่พิจารณาดำเนินการตามคำร้องตามวรรคหนึ่ง และวรรคสองโดยไม่ชักช้า ในการนี้อาจแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาและหาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โดยให้หน่วยงานของรัฐประกาศการตัดสินใจให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปตามมาตรา ๑๒

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการตามคำร้องของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามมาตรา ๙ และผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา ๑๕ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสียดังกล่าวยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้เมื่อพ้นสามสิบวัน นับแต่วันยื่นคำร้อง

หากกรณีที่ผู้มีส่วนได้เสียเห็นว่าประชาชนได้รับผลกระทบจากการดำเนินกระบวนการนโยบายสาธารณะเกินกว่ามาตรการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๒ ให้ผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ทราบประกาศนั้น

ให้คณะกรรมการวินิจฉัยคำร้องตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้อง ในกรณีที่เหตุจำเป็นให้ขยายเวลาออกไปได้ แต่ต้องแสดงเหตุผล และรวมเวลาทั้งหมดแล้วต้องไม่เกินหกสิบวัน

มาตรา ๑๗ ในการวินิจฉัยคำร้องของผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา ๑๖ หากคณะกรรมการเห็นว่าหน่วยงานของรัฐสมควรแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกนโยบายสาธารณะ ให้คณะกรรมการส่งความเห็นไปยังหน่วยงานของรัฐเพื่อพิจารณาประกอบการตัดสินใจ

เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับความเห็นจากคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาและจัดทำประกาศการตัดสินใจให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นจากคณะกรรมการ

มาตรา ๑๘ ในกรณีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสียไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตามมาตรา ๑๖ หรือประกาศของหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๗ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธินำเรื่องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองต่อไป

หมวด ๒
คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

มาตรา ๑๙ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ" ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน

(๒) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เป็นกรรมการ

(๓) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนสองคนซึ่งมาจากการเลือกกันเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด เป็นกรรมการ

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ได้รับการสรรหาจากนักวิชาการผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวนห้าคน เป็นกรรมการ

(๕) ผู้แทนองค์กรชุมชนและผู้แทนจากภาคประชาชนซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ได้รับสรรหาจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมห้าคน เป็นกรรมการ

ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นเลขานุการคณะกรรมการและให้เลขานุการคณะกรรมการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๐ กรรมการตามมาตรา ๑๙ (๔) และ (๕) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์

(๓) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๖) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้ทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๘) ไม่เป็นเจ้าหน้าที่หรือผู้มีตำแหน่งใด ในพรรคการเมือง

มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาวินิจฉัยคำร้อง กำกับดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) พิจารณาวินิจฉัยมาตรฐานเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกระบวนการนโยบายสาธารณะของกฎหมายอื่นตามมาตรา ๕

(๓) ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนหรือองค์กรทางสังคมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง เพิ่มเครือข่าย และพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน

(๔) กำหนดขอบเขต ประเภท ชนิด และลักษณะของนโยบายสาธารณะที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้

(๕) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการในการมีส่วนร่วมของประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) เสนอแนะหน่วยงานของรัฐในการตราและการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือระเบียบของหน่วยงานของรัฐ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย กฎ หรือระเบียบดังกล่าว

(๗) เสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรีในการตรากฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

(๘) สนับสนุนและให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ

(๙) ให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือประชาชนในการใช้สิทธิ เพื่อดำเนินคดีทางศาล ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติตามหลักการที่คณะกรรมการกำหนด หรือมิได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ และในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการอาจเสนอเรื่องพร้อมความเห็นไปยังหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือใช้สิทธิทางศาลแทนประชาชนได้

(๑๐) จัดทำรายงานการประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ และเผยแพร่ต่อสาธารณะอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๑๑) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการและคณะทำงานดังกล่าว ทั้งนี้ ให้มีองค์ประกอบของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งราชการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และประชาชนมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน

(๑๒) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๒ การสรรหากรรมการตามมาตรา ๑๙ (๔) และ (๕) ให้ดำเนินการโดยคณะกรรมการสรรหาซึ่งประกอบด้วย ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประธานกรรมการร่วมภาคเอกชน ๓ สถาบัน (กกร.) ประธานกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย และประธานกรรมการนโยบายกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ให้คณะกรรมการสรรหาประชุมกันเองเพื่อเลือกกรรมการสรรหาคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสรรหา และให้เลขานุการคณะกรรมการเป็นเลขานุการคณะกรรมการสรรหา

ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นหน่วยงานเลขานุการในการดำเนินการสรรหา

มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการสรรหากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการตามมาตรา ๑๙ (๔) และ (๕) โดยคำนึงถึงตัวแทนของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เช่น เกษตร แรงงาน องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาชุมชน ภาคเอกชน ภาคบริการ องค์กรวิชาชีพ และสื่อมวลชน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสัดส่วนระหว่างหญิงและชายด้วย

ก่อนที่กรรมการตามมาตรา ๑๙ (๔) หรือ (๕) แล้วแต่กรณี จะครบวาระดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหากรรมการตามมาตรา ๑๙ (๔) หรือ (๕) จากผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐ เพื่อเสนอให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง

ในกรณีที่มีกรรมการเหลืออยู่ไม่ครบตามองค์ประกอบหรือจำนวนที่กำหนด ให้กรรมการเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ เว้นแต่มีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งให้ครบตามจำนวนต่อไป

มาตรา ๒๔ กรรมการตามมาตรา ๑๙ (๓) (๔) และ (๕) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระมิได้

มาตรา ๒๕ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๑๙ (๓) (๔) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐

(๔) กรรมการไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการที่มีอยู่มีมติให้พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุมีความประพฤติเสื่อมเสียในการปฏิบัติหน้าที่

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป และให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๒๖ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ในกรณีที่ไม่อาจนัดประชุมได้ ให้กรรมการมากกว่ากึ่งหนึ่ง ลงชื่อเพื่อขอให้เลขานุการทำการเรียกประชุมได้

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ใช้กระบวนการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันอย่างรอบคอบ แทนการลงคะแนนก่อน แต่หากไม่อาจใช้กระบวนการดังกล่าวได้ ให้วินิจฉัยชี้ขาดโดยถือเอาเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มีอำนาจเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็น หรือให้ส่งเอกสาร หลักฐานใด ๆ รวมทั้งอาจขอตรวจดูเอกสารหลักฐานที่อยู่ในครอบครอง ณ ที่ทำการหรือในหน่วยงาน และตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ได้

หมวด ๓
การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

มาตรา ๒๘ ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะขึ้นในสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๒๙ ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ

(๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินนโยบายสาธารณะ

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานของรัฐในการให้ความรู้ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบายสาธารณะ

(๔) ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินนโยบายสาธารณะ

(๕) รับเรื่องร้องทุกข์จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายสาธารณะ

(๖) ดำเนินการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และให้ความรู้และการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินนโยบายสาธารณะแก่หน่วยงานของรัฐและประชาชน

(๗) ติดตามและประเมินการดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะของหน่วยงานของรัฐ

(๘) จัดทำรายงานประจำปีแสดงผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของคณะกรรมการและสำนักงานเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด ๔
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๐ ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อมิให้มีการดำเนินการหรือทำให้การดำเนินการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะไม่อาจดำเนินการได้ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๑ ผู้ใดอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้ไปบิดเบือนเพื่อประโยชน์ในทางมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๒ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๓ ในระยะเริ่มแรก ให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๑๙ (๑) และ (๒) เป็นคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ และดำเนินการคัดเลือกตามมาตรา ๑๙ (๓) ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ให้คณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๒๒ ดำเนินการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการและดำเนินการสรรหากรรมการตามมาตรา ๑๙ (๔) และ (๕) ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

มาตรา ๓๔ ให้นำบรรดาข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาใช้บังคับกับการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม

มาตรา ๓๕ โครงการของรัฐที่เริ่มดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และได้เริ่มดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้ดำเนินการตามระเบียบดังกล่าวต่อไปจนเสร็จสิ้นกระบวนการ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ...

---

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

การมีส่วนร่วมของประชาชน นับเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งของกระบวนการประชาธิปไตย หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้น ๆ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟัง อีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง เนื่องจากประเทศไทยมีการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านสังคมอย่างกว้างขวาง ทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ล้วนมีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อประชาชนจำนวนมาก แต่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายต่างๆ ของรัฐ ยังไม่มีโอกาสในการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ อย่างเพียงพอ จึงทำให้การดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ขาดการตัดสินใจอย่างมีคุณภาพและไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชน ตลอดจนประชาชนไม่ได้รับประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเพียงพอและทั่วถึง ซึ่งการมีส่วนร่วมเป็นฐานรากของการเสริมสร้างวัฒนธรรมธรรมาภิบาล ทั้งในด้านสำนึกและพฤติกรรมในสังคมนั้น ๆ ส่งผลให้การบริหารงานภาครัฐเป็นไปอย่างมีธรรมาภิบาล ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ย่อมการบริหารราชการแผ่นดินให้มีธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพมากขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดสิทธิและการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนกระบวนการนโยบายสาธารณะ โดยหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

๒.๒ หน่วยงานของรัฐจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนนโยบายสาธารณะให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลและข้อเท็จจริง อย่างทั่วถึงก่อนที่จะดำเนินกระบวนนโยบายสาธารณะและประกาศการตัดสินใจให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป โดยในประกาศดังกล่าวต้องแสดงถึงเหตุผลความจำเป็น มาตรการในการป้องกันหรือเยียวยา การแก้ไขปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ความคุ้มค่าของนโยบายสาธารณะ และทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด โดยหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติและดำเนินกระบวนการนโยบายสาธารณะตามที่ได้ประกาศไปแล้ว โดยเคร่งครัด และในระหว่างการดำเนินกระบวนการ

นโยบายสาธารณะ หน่วยงานของรัฐจะต้องจัดทำรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินนโยบายสาธารณะและเผยแพร่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

๒.๓ ในกรณีที่ผู้มีส่วนได้เสียใดเห็นว่านโยบายสาธารณะใด ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนและชุมชน และมิได้ดำเนินการตามมาตรการป้องกันหรือเยียวยา หรือมิได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น ผู้มีส่วนได้เสียนั้นสามารถยื่นคำร้องต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อให้พิจารณาดำเนินการตามมาตรการป้องกันหรือแก้ไขเยียวยา ผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการนโยบายสาธารณะ หรือในกรณีที่การดำเนินการตามนโยบายสาธารณะใดก่อให้เกิดผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อคุณภาพสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิตของประชาชน ผู้มีส่วนได้เสียสามารถยื่นคำร้องต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อให้พิจารณา แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกนโยบายสาธารณะนั้นได้

๒.๔ หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่พิจารณาดำเนินการตามคำร้องของผู้มีส่วนได้เสียโดยไม่ชักช้า ในการนี้อาจแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาและหาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ หากหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการตามคำร้อง ผู้มีส่วนได้เสียดังกล่าวยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ ส่วนกรณีผู้มีส่วนได้เสียเห็นว่าประชาชนได้รับผลกระทบจากการดำเนินกระบวนการนโยบายสาธารณะเกินกว่ามาตรการที่ได้ประกาศไว้ ให้ผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้เช่นกัน และให้ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธินำเรื่องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองต่อไป ในกรณีไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ

๒.๕ กำหนดให้มีคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ โดยมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ได้แก่ การกำกับดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พิจารณาวินิจฉัยมาตรฐานเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกระบวนการนโยบายสาธารณะของกฎหมายอื่น เสนอแนะหน่วยงานของรัฐในการตราและการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือระเบียบของหน่วยงานของรัฐ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย กฎ หรือระเบียบดังกล่าว เป็นต้น ทั้งคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มีอำนาจเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็น หรือให้ส่งเอกสาร หลักฐานใด ๆ ได้ และในการนี้ได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะขึ้นในสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อรับผิดชอบงานด้านธุรการและด้านอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒.๖ กำหนดให้มีบทกำหนดโทษ โดยกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำการใด ๆ เพื่อมิให้มีการดำเนินการหรือทำให้การดำเนินการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะไม่อาจดำเนินการได้ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ รวมถึงกรณีอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไปบิดเบือนเพื่อประโยชน์ในทางมิชอบด้วย

๒.๗ กำหนดให้มีบทเฉพาะกาล ดังนี้

๒.๗.๑ ในระยะเริ่มแรก ให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งเท่านั้น เพื่อดำเนินการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการและคัดเลือกผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้คณะกรรมการสรรหาซึ่งประกอบด้วย ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประธานกรรมการร่วมภาคเอกชน ๓ สถาบัน (กกร.) ประธานกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย และประธานกรรมการนโยบายกองทุนสนับสนุนการวิจัย ดำเนินการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการและดำเนินการสรรหา ดังนี้

(๑) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ได้รับการสรรหาจากนักวิชาการผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

(๒) กรรมการที่มาจากผู้แทนองค์กรชุมชนและผู้แทนจากภาคประชาชนซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ได้รับสรรหาจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๗.๒ ให้นำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาใช้บังคับกับการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม รวมถึง ให้นำมาใช้กับโครงการของรัฐที่เริ่มดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยให้ดำเนินการตามระเบียบดังกล่าวต่อไปจนเสร็จสิ้นกระบวนการ

ผนวก ง

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ....

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
พ.ศ. ....

หลักการ

เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๖ วรรคแรก บัญญัติให้รัฐพึงพัฒนาระบบบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชน ให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และมาตรา ๗๖ วรรคสาม บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว และมาตรา ๒๕๘ ข (๓) และ (๔) กำหนดให้มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ และให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ซึ่งครอบคลุมมาตรฐานทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ทั้งหมด และเป็นภารกิจที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง มีการกำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งอื่นใดขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของรัฐ” หมายความว่า คณะกรรมการข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใดในหน่วยงานของรัฐ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรมคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ก.ม.จ.” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน ผู้แทนคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเป็นรองประธาน ผู้แทนองค์กรกลางการบริหารงานบุคคลของรัฐนอกจากคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ผู้แทนคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ผู้แทนศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) และให้มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในทางด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านกฎหมาย ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมวิทยา และด้านการส่งเสริมจริยธรรม ที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในความสามารถแล้วจำนวนไม่เกินห้าคน

เลขาธิการ ก.พ. เป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจากรายชื่อบุคคลที่ได้รับการเสนอโดยวิธีการสรรหา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๔) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๕) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้วอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมิได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นปฏิบัติหน้าที่ไปก่อนจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่

มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖

(๔) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถหรือเหตุอื่น

มาตรา ๙ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระและยังมิได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

เมื่อตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิว่างลงก่อนวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายในสามสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้

มาตรา ๑๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับเวลาที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ยังอยู่ในตำแหน่ง

มาตรา ๑๑ การประชุม ก.ม.จ. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม ก.ม.จ. ถ้าประธานไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานปฏิบัติหน้าที่แทน ในกรณีที่ไม่มีรองประธานหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเป็นเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๒ ก.ม.จ. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำและปรับปรุงมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำไปกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับและเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ

(๒) เสนอแนะและให้คำแนะนำแก่องค์กรกลางการบริหารงานบุคคลของรัฐในการจัดทำและปรับปรุงประมวลจริยธรรมให้มีเนื้อหาของจริยธรรม แนวทาง หรือวิธีการเพื่อใช้ในการตรวจสอบ พิจารณาหรือการประเมินวัดผล รวมทั้งกลไกและการบังคับใช้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างจริยธรรมและการนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารงานบุคคล

(๓) คุ้มครองและประกันความเป็นอิสระและเที่ยงธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีหน้าที่ในการนำมาตรฐานทางจริยธรรมไปบังคับใช้ และคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นที่แจ้งหรือเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่อเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางจริยธรรม เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการคุ้มครองไม่ถูกฟ้องร้องในทางอาญา ทางแพ่ง ทางวินัย หรือทางปกครอง หากเป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่โดยสุจริต ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๔) กำหนดแนวทางการชี้แจงทำความเข้าใจแก่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป

(๕) ติดตาม ประเมินผล และแนะนำเพื่อให้มีการปฏิบัติตามมาตรานี้

(๖) เรียกให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่นใดมาชี้แจงหรือแสดงความเห็นหรือเอกสารประกอบการพิจารณา

(๗) ตีความและวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้บังคับมาตรฐานทางจริยธรรม รวมตลอดทั้งกำหนดแนวทางการปฏิบัติ ในกรณีที่เป็นปัญหา มติของคณะกรรมการตามข้อนี้ให้ถือเป็นที่สุด และให้ใช้บังคับได้ตามกฎหมาย

(๘) รายงานต่อคณะรัฐมนตรีพร้อมทั้งข้อเสนอ ในกรณีที่มีการดำเนินการขัดหรือไม่สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรม หรือไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของก.ม.จ.

(๙) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรฐานทางจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐแต่ละประเภทเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(๑๐) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๑๑) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๓ ให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ ก.ม.จ. รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาหาข้อมูล และกิจกรรมต่าง ๆ ของ ก.ม.จ. และหน้าที่อื่นตามที่ ก.ม.จ. มอบหมาย

มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม โดยให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของรัฐ กำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในแต่ละประเภท สำหรับรัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชนให้คณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจและคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเป็นผู้กำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้วแต่กรณี และในหน่วยงานของรัฐที่ไม่มีองค์กรกลางบริหารงานบุคคลให้ ก.ม.จ. เป็นผู้รับผิดชอบให้มีการกำหนดประมวลจริยธรรม

ประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งจะต้องมีกลไก และระบบในการดำเนินการ เพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การสรรหา การบรรจุ การทดลองงาน การปฏิบัติหน้าที่ราชการ การแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือน การให้ความดีความชอบ การให้ออกจากราชการ และการดำเนินการทางวินัย หน่วยงานของรัฐจะต้องนำพฤติกรรมตามประมวลจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวไปประกอบการพิจารณา

มาตรา ๑๕ มาตรฐานทางจริยธรรมที่กำหนดขึ้นในมาตรา ๑๒(๑) ให้กำหนดขึ้นตามความเหมาะสมของขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารงานบุคคล และให้ถือว่าเป็นการจำกัดสิทธิไว้ในกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. .... มาตรา ๒๗ วรรคท้าย และมาตรา ๗๖ วรรคสาม

มาตรา ๑๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ....

---

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. .... มาตรา ๗๖ วรรคแรก บัญญัติให้รัฐพึงพัฒนาระบบบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชน ให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และมาตรา ๗๖ วรรคสาม บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว และมาตรา ๒๕๘ ข (๓) และ (๔) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ และให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ซึ่งครอบคลุมมาตรฐานทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ทั้งหมด และเป็นภารกิจที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง มีการกำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินี้ เป็นการยกร่างขึ้นใหม่ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนอกจากจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถแล้วยังต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความประพฤติดีงามเหมาะสม มีจิตสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนด้วย จึงจะส่งผลให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐแต่ละแห่งมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายและความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง โดยร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. .... มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๒.๑ ความหมายของคำ

"องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของรัฐ" หมายความว่า คณะกรรมการข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

"เจ้าหน้าที่ของรัฐ" หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใดในหน่วยงานของรัฐ

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ (ร่างมาตรา ๔)

๒.๒ คณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม (ก.ม.จ.)

คณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม (ก.ม.จ.) ประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของรัฐ ซึ่งในที่นี้ คือ ผู้แทนองค์กรกลางบริหารงานบุคคลและเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทต่าง ๆ มาร่วมมือและช่วยเหลือกันตาม ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... มาตรา ๗๖ ทั้งนี้ ก.ม.จ. ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน ผู้แทนคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเป็นรองประธาน ผู้แทนองค์กรกลางการบริหารงานบุคคลของรัฐนอกจากคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ผู้แทนคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ผู้แทนศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) และให้มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในทางด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านกฎหมาย ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมวิทยา และด้านการส่งเสริมจริยธรรม ที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในความสามารถแล้วจำนวนไม่เกินห้าคน ทั้งนี้ ให้เลขาธิการ ก.พ. เป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง (ร่างมาตรา ๕)

๒.๓ อำนาจหน้าที่ของ ก.ม.จ.

๒.๓.๑ จัดทำและปรับปรุงมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้ส่วนราชการนำไปกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท (ร่างมาตรา ๑๒ (๑))

๒.๓.๒ กำหนดเนื้อหาของจริยธรรมที่ต้องการวัดผลให้เหมาะสมกับเป้าหมายของความต้องการในแต่ละขั้นตอนของการบริหารงานบุคคล เช่น จริยธรรมที่เป็นแกนหลักของจิตใจของบุคคลที่จะเริ่มเข้ารับราชการควรมีจริยธรรมที่ต้องใช้เวลาในการติดตามดูเพื่อให้แน่ใจในการทดลองงานในระยะเวลาหนึ่ง จริยธรรมของผู้ที่สมควรให้ได้รับความดีความชอบเลื่อนเงินเดือน หรือระดับจริยธรรมที่เข้มขึ้นในบางเนื้อหาสำหรับการพิจารณาเลื่อนระดับตำแหน่งให้เป็นผู้นำหน่วยสูงขึ้นไปตามลำดับ รวมทั้งเนื้อหาของความประพฤติบางลักษณะบางประการที่ถือเป็นผู้บกพร่องทางจริยธรรมที่ไม่สมควรให้อยู่รับราชการต่อไป

๒.๓.๓ เสนอแนะและให้คำแนะนำแก่องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของรัฐ ในการจัดทำและปรับปรุงประมวลจริยธรรมให้มีเนื้อหาของจริยธรรม แนวทาง หรือวิธีการเพื่อใช้ในการตรวจสอบ พิจารณาหรือการประเมินวัดผล รวมทั้งกลไกการบังคับใช้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างจริยธรรมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารงานบุคคล (ร่างมาตรา ๑๒(๒))

๒.๓.๔ กำหนดมาตรการคุ้มครองและประกันความเป็นอิสระและเที่ยงธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการนำมาตรฐานทางจริยธรรมไปบังคับใช้ และกำหนดมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม รวมทั้งผู้ที่แจ้งหรือรายงานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางจริยธรรม ทั้งนี้ ให้กำหนดเป็นพระราชกฤษฎีกา (ร่างมาตรา ๑๒ (๓))

๒.๔ สำนักงานเลขานุการ ก.ม.จ.

ให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ ก.ม.จ. รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาหาข้อมูล และกิจกรรมต่าง ๆ ของ ก.ม.จ. และหน้าที่อื่นตามที่ ก.ม.จ. มอบหมาย (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๕ การกำหนดประมวลจริยธรรมและการนำมาตรฐานทางจริยธรรมไปใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารงานบุคคล

เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม โดยให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของรัฐกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในแต่ละประเภท โดยประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องมีกลไกและระบบในการดำเนินการ เพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และหน่วยงานของรัฐจะต้องนำพฤติกรรมตามประมวลจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารงานบุคคล (ร่างมาตรา ๑๔)

๒.๖ การจำกัดสิทธิในส่วนที่เกี่ยวกับจริยธรรม

สมควรกำหนดให้คณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรมกำหนดลักษณะและรายละเอียดของความประพฤติหรือมาตรฐานทางจริยธรรมที่เป็นที่ต้องการของทางราชการในการบรรจุบุคคลเข้ารับราชการและใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารงานบุคคลได้ โดยให้ถือว่าเป็นการจำกัดสิทธิไว้ในกฎหมาย ในส่วนที่เกี่ยวกับจริยธรรม ทั้งนี้ ตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... มาตรา ๒๗ วรรคท้าย (ร่างมาตรา ๑๕)

ผนวก จ

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมหมวดที่ ๕ ประมวลจริยธรรมข้าราชการ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๘ และมาตรา ๗๙)

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมกรณีให้ข้าราชการพลเรือนสามัญออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐ (๖))

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ให้ถือว่าเป็นความผิดทางวินัย แต่ในทางข้อเท็จจริง ในมาตรฐานทางจริยธรรมหลายกรณีไม่มีสภาพเป็นความผิดทางวินัย เช่น การไม่พัฒนาหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ใช้ทรัพย์สินและสิทธิประโยชน์ที่ทางราชการจัดให้ไม่ประหยัด ฟุ่งเฟือ ไม่ประหยัดตามฐานะแห่งตน ไม่เป็นที่พึ่งที่ปรึกษาให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา เกี่ยงงาน ไม่อุทิศตน ไม่รักใคร่ สมานฉันท์ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ ไม่รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น และจรรยาเป็นส่วนหนึ่งของจริยธรรม เช่น การยึดมั่นในหลักวิชาชีพของงาน ฯลฯ อีกทั้งมีจรรยาที่กำหนดไว้โดยวิชาชีพต่างหากอยู่แล้ว เช่น ข้าราชการพลเรือนสามัญที่เป็นแพทย์ วิศวกร สถาปนิก ซึ่งต่างมีกฎหมายว่าด้วยจรรยาวิชาชีพของแต่ละอาชีพ

นอกจากนี้ เพื่อให้สภาพบังคับทางจริยธรรมเป็นผลในทางปฏิบัติ จึงควรกำหนดให้การที่ประพฤติตนไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นเหตุให้ข้าราชการพลเรือนสามัญออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ทั้งนี้ ให้เป็นตามกำหนดในกฎ ก.พ. ซึ่งจะมีการกำหนดวิธีการดำเนินการที่เหมาะสมได้ต่อไป..จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ...."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในหมวดที่ ๕ การรักษาจรรยาของข้าราชการ มาตรา ๗๘ และ ๗๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"หมวดที่ ๕

ประมวลจริยธรรมข้าราชการ

มาตรา ๗๘ ให้ ก.พ. กำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของข้าราชการพลเรือนสามัญและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องประพฤติตนตามประมวลจริยธรรมที่ ก.พ. กำหนด

มาตรา ๗๙ ให้ ก.พ. กำหนดกลไกและระบบการบังคับใช้ประมวลจริยธรรม ในการสรรหา การบรรจุ การทดลองงาน การปฏิบัติหน้าที่ราชการ การแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือน การให้ความดีความชอบ และการให้ออกจากราชการ"

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความใน (๖) ของวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๑๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"(๖) เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการบกพร่อง ในหน้าที่ราชการ ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรม ถ้าให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ"

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

---

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ให้ถือว่าเป็นความผิดทางวินัย แต่ในทางข้อเท็จจริง ในมาตรฐานทางจริยธรรมหลายกรณีไม่มีสภาพเป็นความผิดทางวินัย เช่น การไม่พัฒนาหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ใช้ทรัพย์สินและสิทธิประโยชน์ที่ทางราชการจัดให้ไม่ประหยัด ฟุ่งเฟือ ไม่ประหยัดตามฐานะแห่งตน ไม่เป็นที่พึ่งที่ปรึกษาให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา เกี่ยงงาน ไม่อุทิศตน ไม่รักใคร่ สมานฉันท์ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ ไม่รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น และจรรยาเป็นส่วนหนึ่งของจริยธรรม เช่น การยึดมั่นในหลักวิชาชีพของงาน ฯลฯ อีกทั้งมีจรรยาที่กำหนดไว้โดยวิชาชีพต่างหากอยู่แล้ว เช่น ข้าราชการพลเรือนสามัญที่เป็นแพทย์ วิศวกร สถาปนิก ซึ่งต่างมีกฎหมายว่าด้วยจรรยาวิชาชีพของแต่ละอาชีพ

นอกจากนี้ เพื่อให้สภาพบังคับทางจริยธรรมเป็นผลในทางปฏิบัติ จึงควรกำหนดให้การที่ประพฤติตนไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นเหตุให้ข้าราชการพลเรือนสามัญออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ทั้งนี้ ให้เป็นตามกำหนดในกฎ ก.พ. ซึ่งจะมีการกำหนดวิธีการดำเนินการที่เหมาะสมได้ต่อไป..จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้มีหมวดว่าด้วยประมวลจริยธรรมข้าราชการ เพื่อกำหนดให้มีประมวลจริยธรรมสำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยข้าราชการพลเรือนสามัญต้องประพฤติตนตามประมวลจริยธรรมที่ ก.พ. กำหนด และให้ ก.พ. มีหน้าที่กำหนดกลไกและระบบการบังคับใช้ประมวลจริยธรรม ในการสรรหา การบรรจุ การทดลองงาน การปฏิบัติหน้าที่ราชการ การแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือน การให้ความดีความชอบ และการให้ออกจากราชการ (ร่างมาตรา ๓ (แก้ไขเพิ่มเติมหมวดที่ ๕ การรักษาจรรยาของข้าราชการ มาตรา ๗๘ และมาตรา ๗๙))

(๒) กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ มีอำนาจในการสั่งให้ข้าราชการพลเรือนสามัญออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการได้ในกรณีเมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญ หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรม ถ้าให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ (ร่างมาตรา ๔ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐ (๖)))

ผนวก ฉ

ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่

(ร่าง)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่
พ.ศ. ....

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดแนวทางเกี่ยวกับบทบาทของแผนพัฒนาจังหวัด และกำหนดกระบวนการจัดทำและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ขึ้นตั้งแต่หมู่บ้าน ชุมชน ตำบล และอำเภอ เพื่อบูรณาการให้เกิดความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดจึงมีความจำเป็นต้องมีกลไกขับเคลื่อนการบูรณาการแผนงานโดยให้อำเภอเป็นจุดเชื่อมต่อของการประสานและจัดทำแผนพัฒนาระหว่างหมู่บ้านและชุมชน ตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อจัดทำเป็นแผนพัฒนาอำเภอ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และมาตรา ๘ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงออกระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ พ.ศ. ...."

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และหรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

"การประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่" หมายความว่า การเชื่อมโยงและบูรณาการแผนในระดับหมู่บ้านและชุมชน ตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ ให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาจังหวัดที่เป็นการบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานภาคประชาสังคมและภาคธุรกิจเอกชนในเขตจังหวัด เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน

"จังหวัด" หมายความว่า จังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแต่ไม่รวมถึงกรุงเทพมหานคร

"กลุ่มจังหวัด" หมายความว่า กลุ่มจังหวัดที่จัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

"อำเภอ" หมายความว่า อำเภอตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

"องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นตามกฎหมายจัดตั้ง

“ก.น.จ.” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

“ก.บ.ก.” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

“ก.บ.จ.” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

“แผนพัฒนาจังหวัด” หมายความว่า รายการเกี่ยวกับโครงการและแผนงานต่าง ๆ ของจังหวัดที่จำเป็นต้องจัดทำเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และทิศทางการพัฒนาของจังหวัด

“แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด” หมายความว่า แผนที่แปลงแผนพัฒนาจังหวัดสู่การปฏิบัติโดยระบุถึงโครงการต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องดำเนินการในจังหวัดในแต่ละปีงบประมาณเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และทิศทางการพัฒนาของจังหวัด ทั้งนี้ ไม่ว่าโครงการนั้นจะดำเนินการโดยจังหวัด กระทรวง ทบวง กรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ หรือเอกชน

“แผนพัฒนาอำเภอ” หมายความว่า รายการเกี่ยวกับโครงการและแผนงานต่าง ๆ ของอำเภอที่สะท้อนถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน ตลอดจนความต้องการของทุกภาคส่วนในพื้นที่อำเภอ โดยจัดทำเพื่อให้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และทิศทางการพัฒนาของอำเภอ รวมทั้งต้องสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด

“แผนความต้องการระดับอำเภอ” หมายความว่า รายการที่เกี่ยวกับโครงการและแผนงานต่าง ๆ ของอำเภอที่ระบุถึงปัญหาและความต้องการที่สำคัญ ๆ ของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเกินกว่าขีดความสามารถของหมู่บ้านและชุมชน และภารกิจหน้าที่ปกติของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอ โดยต้องจัดกลุ่มของปัญหาและความต้องการออกเป็นหมวดหมู่และส่งไปยังจังหวัดหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดหรือแผนปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

“แผนพัฒนาท้องถิ่น” หมายความว่า แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย

“แผนพัฒนาหมู่บ้าน” หมายความว่า รายการเกี่ยวกับโครงการและแผนพัฒนางานต่าง ๆ ของหมู่บ้านโดยการบริหารจัดการตนเองที่คณะกรรมการหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านร่วมคิด วิเคราะห์ปัญหาศักยภาพความพร้อมของหมู่บ้าน ภายใต้ข้อมูลที่คนในหมู่บ้านจัดเก็บ และจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อรวบรวมให้เป็นกรอบแนวทางการป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาหมู่บ้านให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของหมู่บ้าน

“แผนพัฒนาชุมชน” หมายความว่า รายการเกี่ยวกับโครงการและแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่จัดทำจากการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการที่มาจากเวทีประชาคมของชุมชนในพื้นที่ที่ไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

"แผนพัฒนาตำบล" หมายความว่า รายการเกี่ยวกับกับโครงการและแผนงานต่าง ๆ ของตำบลโดยการบริหารจัดการตนเองที่คณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.) และประชาชนในตำบลร่วมกันจัดทำขึ้นภายใต้ข้อมูลของตำบล และแผนพัฒนาหมู่บ้านชุมชน

"คณะกรรมการหมู่บ้าน" (กม.) หมายความว่า คณะกรรมการหมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่และคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒

ข้อ ๕ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามระเบียบนี้และให้มีอำนาจวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อให้ดำเนินการเป็นไปตามระเบียบนี้

ส่วนที่ ๑
การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนพัฒนาชุมชน

ข้อ ๖ ให้คณะกรรมการหมู่บ้าน มีหน้าที่บูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินงานในหมู่บ้านร่วมกับทุกภาคส่วน

(๑) การรวบรวมและจัดทำข้อมูลต่าง ๆ ของหมู่บ้าน

(๒) การบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน

(๓) การประสานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน

(๔) การประสานจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะทำงานด้านต่าง ๆ เพื่อดำเนินการเองหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๕) การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน

(๖) การปรับปรุงและทบทวนแผนพัฒนาหมู่บ้าน

(๗) จัดส่งแผนพัฒนาหมู่บ้านให้คณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.) เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

การดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามกระบวนการขั้นตอนการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๗ ให้คณะกรรมการชุมชนจัดทำแผนพัฒนาชุมชนตามแนวทางข้อ 6 และให้เป็นไปตามกระบวนการ ขั้นตอนที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๘ การดำเนินงานแผนงาน และโครงการของส่วนราชการในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนสามารถกำหนดให้หมู่บ้านและชุมชนเป็นหน่วยดำเนินการ ซึ่งให้หมายรวมทั้งการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลที่เป็นการพัฒนาและแก้ไขปัญหาระดับพื้นที่ของหมู่บ้านและชุมชน เช่น การช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ผู้ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวและราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ เป็นต้น

ส่วนที่ ๒
การจัดทำแผนพัฒนาตำบล

ข้อ ๙ ในแต่ละตำบลให้มีคณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.) ประกอบด้วย กำนัน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบล และผู้ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากผู้นำองค์กรประชาชน เช่น ผู้นำกลุ่มสตรี เยาวชน หรือผู้สูงอายุ จำนวน ๕ คน ผู้แทนกลุ่มอาชีพ หรือวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๕ คน ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน หรือปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน ๕ คน เป็นกรรมการ

ประธาน และเลขานุการของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง มาจากการคัดเลือกกันเองในที่ประชุมคณะกรรมการคราวแรก

ข้อ ๑๐ ในแต่ละตำบลให้ ก.บ.ต. มีอำนาจหน้าที่บูรณาการจัดทำแผนพัฒนาตำบลที่เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินงานในตำบลร่วมกับทุกภาคส่วน ทั้งนี้ เป็นไปตามกระบวนการขั้นตอนตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๑๑ ก.บ.ต. สามารถแต่งตั้งคณะทำงานประจำหรือเฉพาะกิจจากประชาชนในพื้นที่หรือข้าราชการของส่วนราชการในอำเภอขึ้นมาช่วยเหลือการปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๒ ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ เป็นหน่วยงานช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ก.บ.ต. โดยอาจจะมอบหมายให้ข้าราชการในสังกัดรับผิดชอบเป็นรายตำบล

ข้อ ๑๓ ให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะปฏิบัติการช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานระดับตำบล (คสต.) ประกอบด้วย ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบลเป็นประธาน พัฒนากรประจำตำบลเป็นเลขานุการ และข้าราชการหรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบประจำตำบลเป็นกรรมการตามที่เห็นสมควร

คสต. มีอำนาจหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ประสานงาน สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบลและกิจการที่ดำเนินงานของภาคราชการและภาคประชาชนในพื้นที่ตำบล

ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการหมู่บ้าน ชุมชน และ ก.บ.ต. ช่วยเหลือสนับสนุนกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน และตำบล รวมทั้ง นำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน และตำบล ประกอบการจัดทำแผนงาน และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ ๓
การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ

ข้อ ๑๔ ให้อำเภอมีคณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ (ก.บ.อ.) ประกอบด้วย

(๑) นายอำเภอ	ประธานกรรมการ
(๒) ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานหรือฝ่ายบริหารงานปกครอง	กรรมการ
(๓) ข้าราชการสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดที่ท้องถิ่นจังหวัดมอบหมาย	กรรมการ
(๔) ผู้แทนหัวหน้าส่วนราชการที่มีสำนักงานอยู่ในพื้นที่อำเภอ จำนวน ๕ คน	กรรมการ
(๕) ผู้แทนรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐที่ดำเนินกิจการอยู่ในอำเภอ จำนวน ๕ คน	กรรมการ
(๖) ประธานและเลขานุการคณะกรรมการบริหารและพัฒนาตำบลแบบบูรณาการทุกตำบล	กรรมการ
(๗) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอซึ่งคัดเลือกกันเอง จำนวน ๒ คน	กรรมการ
(๘) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตอำเภอ	กรรมการ
(๙) ประธานชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านประจำอำเภอ	กรรมการ
(๑๐) ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคประชาชน จำนวน ๕ คน	กรรมการ
(๑๑) ปลัดอำเภองานสำนักงานอำเภอ	กรรมการและเลขานุการ
(๑๒) ข้าราชการที่นายอำเภอแต่งตั้ง จำนวน ๑ คน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการตาม (๔) (๕) และ (๑๐) ให้นายอำเภอพิจารณาแต่งตั้งจากผู้ที่ปฏิบัติงาน หรือมีภูมิลำเนาในพื้นที่อำเภอ โดยมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี สำหรับหน่วยงานตาม (๔) และ (๕) หากมีจำนวนไม่ครบ ๕ คน ให้แต่งตั้งตามจำนวนเท่าที่มีอยู่จริงในพื้นที่อำเภอ

องค์ประชุมและการประชุมของ ก.บ.อ. ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ข้อ ๑๕ ให้ ก.บ.อ. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ช่วยเหลือนายอำเภอในการวางแนวทางปฏิบัติและอำนวยการการบริหารงานแบบบูรณาการในอำเภอ รวมทั้งกำหนดกรอบแนวทางปฏิบัติในการประสานแผนพัฒนาพื้นที่ของภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่อำเภอให้เป็นไปตามหลักการ นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๒) ดำเนินการประสานและรวบรวมข้อมูล ปัญหา และความต้องการของประชาชนจากแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนพัฒนาชุมชน และแผนพัฒนาตำบล รวมถึงแผนงานและโครงการของหน่วยราชการต่าง ๆ ที่ดำเนินการในพื้นที่อำเภอ เพื่อนำมาประมวลให้เกิดการพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการและจัดทำเป็นแผนพัฒนาอำเภอ

(๓) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการที่ขอประสานในแผนพัฒนาอำเภอและตรวจสอบโครงการพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโครงการพัฒนาซ้ำซ้อนกันในพื้นที่ และหากตรวจพบความซ้ำซ้อนของโครงการพัฒนาในพื้นที่ ให้ ก.บ.อ. เร่งแจ้งข้อเท็จจริง พร้อมทั้งความเห็นประกอบไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการ

(๔) จัดทำแผนความต้องการระดับอำเภอ และนำเสนอแผนความต้องการระดับอำเภอ พร้อมทั้งความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอต่อ ก.บ.จ. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดหรือแผนปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๕) ประสานกับทุกภาคส่วนในพื้นที่รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำแผนพัฒนาอำเภอไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาอำเภอ เพื่อการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างยั่งยืน

(๖) กำกับ ติดตามผล และให้คำแนะนำแก่หน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนินงานพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๗) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่มอบหมาย

(๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ ก.บ.จ. มอบหมาย

ข้อ ๑๖ ให้ ก.บ.อ. นำโครงร่างของแผนพัฒนาจังหวัดมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ โดยกำหนดให้แผนพัฒนาอำเภอมีระยะเวลา สอดคล้องกับห้วงเวลาของแผนพัฒนาจังหวัด

แผนพัฒนาอำเภออย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดของวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ โครงการ แหล่งงบประมาณ หน่วยงานผู้รับผิดชอบ หรือรายละเอียดอื่น ๆ ตามที่ ก.บ.อ. กำหนด

ข้อ ๑๗ ให้สำนักงานอำเภอเป็นหน่วยงานช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ก.บ.อ. โดยให้นายอำเภอสามารถแต่งตั้งข้าราชการของส่วนราชการในระดับอำเภอมาปฏิบัติงานในสำนักงานอำเภอได้ตามที่เห็นสมควร

ให้ทุกหน่วยงานในพื้นที่ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้การสนับสนุนการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ พร้อมทั้งนำแผนพัฒนาอำเภอไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานในพื้นที่อำเภอด้วย

ข้อ ๑๘ ให้ ก.บ.อ. แจ้งกรอบแผนพัฒนาอำเภอให้ ก.บ.ต. ทราบอย่างน้อย ๓๐ วัน เพื่อประสานข้อมูลและบูรณาการโครงการและแผนงานในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ทั้งนี้ การแจ้งกรอบแผนพัฒนาอำเภอต้องสอดคล้องกับช่วงเวลาการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

การกำหนดกรอบแผนพัฒนาอำเภอ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และรูปแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๑๙ ให้ ก.บ.ต. จัดส่งโครงการและแผนงานให้ ก.บ.อ. เพื่อนำมาประมวลผลเข้ากับปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยให้ ก.บ.อ. ใช้กรอบแผนพัฒนาอำเภอและทิศทางการพัฒนาของจังหวัดเป็นแนวทางในการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของแผนงานโครงการเพื่อจัดทำเป็นบัญชีรายการชุดโครงการในแผนพัฒนาอำเภอ

ข้อ ๒๐ ให้ ก.บ.อ. ประกาศใช้แผนพัฒนาอำเภอและจัดส่งแผนพัฒนาอำเภอให้กับทุกหน่วยงานที่อยู่ในอำเภอ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอ

ข้อ ๒๑ ให้จังหวัดนำแผนความต้องการระดับอำเภอไปใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด รวมทั้งเพื่อขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ส่วนที่ ๔
การประสานแผนระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

ข้อ ๒๒ ให้จังหวัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของรัฐบาล จุดเน้นการพัฒนาของจังหวัด และแผนความต้องการระดับอำเภอ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ แนวทาง และปฏิทินที่ ก.น.จ. กำหนด

กรณีแผนความต้องการของอำเภอสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับกลุ่มจังหวัด ให้จังหวัดนำเสนอต่อ ก.บ.จ. เพื่อบูรณาการให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และ ก.บ.ก. สามารถพิจารณาให้การสนับสนุนงบประมาณของกลุ่มจังหวัดได้ตามสมควร

ข้อ ๒๓ การประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ให้เป็นไปตามปฏิทินการจัดทำแผนพัฒนาที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๒๔ ให้กระทรวงมหาดไทยและ ก.น.จ. สนับสนุนการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้มีคุณภาพ และต้องแจ้งกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาของรัฐบาลและนโยบายของราชการส่วนกลางให้จังหวัดถือเป็นแนวทางจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามปฏิทินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดที่ ก.น.จ. กำหนด

ข้อ ๒๕ ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐต้องให้การสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด การแจ้งกรอบแผนงาน และการเสนอคำของบประมาณประจำปีของส่วนราชการที่มีหน่วยงานในสังกัดส่วนภูมิภาค ให้แจ้งตรงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น และเมื่อได้รับแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องจากจังหวัดแล้ว ให้จัดทำคำของบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานของจังหวัด

ข้อ ๒๖ ภายใต้การปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่กำกับ ติดตาม และบูรณาการกับทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ในทุกระดับ

ประกาศ ณ วันที่ ..... พ.ศ. .....

.....

นายกรัฐมนตรี

ผนวก ช

ร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ....

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง
พ.ศ. ....

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

เหตุผล

โดยที่การผังเมืองมีบทบาทสำคัญในการวางกรอบชี้นำการพัฒนาประเทศเชิงพื้นที่ ส่งเสริมการพัฒนาและอนุรักษ์เพื่อสร้างสมดุลจากการใช้ที่ดินและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศ แต่โดยที่พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติเกี่ยวกับการวาง จัดทำ และใช้บังคับผังเมืองจึงไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ไม่สามารถเป็นเครื่องมือชี้นำและสร้างสมดุลในการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดกลไกการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและผังเมืองในระดับต่าง ๆ อีกทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อให้การผังเมืองสามารถชี้นำและบูรณาการแผนการพัฒนาประเทศเชิงพื้นที่ในทุกด้านและทุกระดับ อันจะส่งผลให้ประเทศพัฒนาไปอย่างมั่นคงและยั่งยืนเพื่อความผาสุกของประชาชนส่วนรวมในระยะยาว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติการผังเมือง

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ...."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘

(๒) พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๕

(๓) พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕

(๔) พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ในส่วนที่ได้บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"การผังเมือง" หมายความว่า การวาง จัดทำ และดำเนินการให้เป็นไปตามผังประเทศ ผังภาค ผังจังหวัด ผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะ และผังพื้นที่พิเศษ เพื่อเป็นกรอบในการชี้นำและบูรณาการการพัฒนาประเทศเชิงพื้นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติควบคู่กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อสร้างหรือพัฒนาประเทศ เมือง หรือส่วนของเมือง หรือชนบทให้มีการพัฒนาและอนุรักษ์พื้นที่อย่างสมดุลและยั่งยืน และทำให้ดียิ่งขึ้นซึ่งสุขลักษณะ ความสะดวกสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน ความปลอดภัยของประชาชน และสวัสดิภาพของสังคม เพื่อดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่และวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี เพื่อบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศที่งดงามหรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ และเพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม และการจัดการพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

"ผังประเทศ" หมายความว่า แผนผัง กรอบนโยบาย และยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน โครงสร้างพื้นฐานหลัก การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาพื้นที่พิเศษ และการอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง

"ผังภาค" หมายความว่า แผนผัง นโยบาย และแผนงานโครงการ รวมทั้งมาตรการโดยทั่วไป เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาพื้นที่ระดับภาคที่มีขอบเขตเกินกว่าหนึ่งจังหวัด ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน การพัฒนาเมือง การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณูปโภค สาธารณูปการและบริการสาธารณะ การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง

"ผังจังหวัด" หมายความว่า แผนผัง นโยบาย และแผนงานโครงการ รวมทั้งมาตรการโดยทั่วไป เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาพื้นที่ระดับจังหวัด ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน การพัฒนาเมือง การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณูปโภค สาธารณูปการและบริการสาธารณะ การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง

"ผังเมืองรวม" หมายความว่า แผนผัง นโยบายและโครงการ รวมทั้งมาตรการควบคุมโดยทั่วไป เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณูปโภค สาธารณูปการและบริการสาธารณะและสภาพแวดล้อม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง

"ผังเมืองเฉพาะ" หมายความว่า แผนผังและโครงการดำเนินการเพื่อพัฒนาหรือดำรงรักษาบริเวณเฉพาะแห่งหรือกิจการที่เกี่ยวข้องในเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท เพื่อประโยชน์แก่การผังเมือง

"ผังพื้นที่พิเศษ" หมายความว่า แผนผังการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลหรือกิจการเฉพาะที่รัฐจัดให้มีขึ้น

"อาคาร" หมายความว่า อาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร รวมทั้งสิ่งก่อสร้างทุกชนิดหรือสิ่งอื่นใดที่วางบน ใต้ หรือผ่านเหนือพื้นดินหรือพื้นน้ำ

"ที่อุปกรณ์" หมายความว่า ที่ดินของเอกชนซึ่งผังเมืองเฉพาะจัดให้เป็นที่เว้นว่าง หรือใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่นด้วย เช่น ทางเท้า ทางเดิน ตรอกหลังหรือข้างอาคาร ทางน้ำ ทางหรือท่อระบายน้ำ

"ที่โล่ง" หมายความว่า บริเวณที่ดินอันได้ระบุไว้ในผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะให้เป็นที่ว่างเป็นส่วนใหญ่ และเพื่อใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้

"การใช้ประโยชน์ที่ดิน" หมายความว่า การใช้ที่ดินเพื่อดำเนินการใด ๆ ไม่ว่าการดำเนินการนั้นจะกระทำบน ใต้ หรือผ่านเหนือพื้นดินหรือพื้นน้ำ และไม่ว่าจะอยู่ภายในอาคารหรือนอกอาคาร

"ผู้มีส่วนได้เสีย" หมายความว่า

(๑) เจ้าของที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินหรืออาคารที่ตั้งอยู่ในที่ดิน

(๒) บุคคลใดซึ่งสามารถแสดงได้ว่าตนมีส่วนได้เสียหรือมีสิทธิที่ใช้ในที่ดิน หรือมีสิทธิต่าง ๆ หรือได้รับผลกระทบจากการวางและจัดทำผังเมืองรวม

ทั้งนี้ไม่หมายความรวมถึงผู้วางและจัดทำผังเมืองรวม

"เจ้าพนักงานการผัง" หมายความว่า

(๑) เจ้าพนักงานการผังตามที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อวาง จัดทำ หรืออนุมัติผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ

(๒) อธิบดีกรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้วางและจัดทำผัง ในกรณีที่มีการใช้บังคับผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ

"เจ้าพนักงานท้องถิ่น" หมายความว่า

(๑) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(๒) นายกเทศมนตรี สำหรับในเขตเทศบาล

(๓) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

(๔) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร

(๕) นายกเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นหรือหัวหน้าคณะผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง สำหรับในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

"เจ้าหน้าที่ดำเนินการ" หมายความว่า เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือองค์การหรือบรรษัทของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่หรือซึ่งได้รับมอบหมายให้มีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการให้เป็นไปตามผังเมืองเฉพาะ

"องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

"องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ" หมายความว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นซึ่งมิใช่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล

"ผู้ว่าราชการจังหวัด" หมายความรวมถึงผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในกรณีที่เป็นการวางและจัดทำผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง และประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และนายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านการผังเมืองหรือสาขาวิชาการที่เกี่ยวข้อง จำนวนไม่เกินแปดคน

(๔) กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนจากสภาองค์กรชุมชน สภาเกษตรกรแห่งชาติ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย สภาวิศวกร และสภาสถาปนิก จำนวนไม่เกินเจ็ดคน

ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นกรรมการและเลขานุการ อธิบดีกรมการผังเมือง เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ในการแต่งตั้งกรรมการตามวรรคหนึ่ง (๓) และ (๔) ให้กรรมการตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) ปลัดกระทรวงมหาดไทยและอธิบดีกรมการผังเมืองร่วมกันสรรหาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๖ (๓) และกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสถาบันหรือองค์การอิสระตามมาตรา ๖ (๔) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์

(๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๔) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

มาตรา ๘ กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสถาบันหรือองค์การอิสระตามมาตรา ๖ (๔) จะต้องไม่เป็นข้าราชการหรือพนักงานของรัฐหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

มาตรา ๙ คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย เป้าหมายพร้อมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวกับการผังเมืองของประเทศ

(๒) กำหนดพื้นที่ที่มีความจำเป็นในการดำรงรักษาไว้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการวางและจัดทำผังพื้นที่พิเศษและดำเนินการตามผังพื้นที่พิเศษ

(๔) ให้ความเห็นชอบผังประเทศ ผังภาค และผังพื้นที่พิเศษ

(๕) กำกับดูแล เร่งรัด และสนับสนุนให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามผังประเทศ ผังภาค และผังพื้นที่พิเศษ

(๖) เสนอแนะคณะรัฐมนตรีเพื่อนำมาตรการด้านการเงินการคลัง ด้านภาษี และแรงจูงใจต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการลงทุนและการดำรงรักษาสิ่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี หรือเพื่อ

บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศที่งดงามหรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ และสนับสนุนการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการผังเมืองและเพื่อสร้างความเป็นธรรมจากผู้ใช้ประโยชน์ที่ดิน

(๗) กำหนดมาตรการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในเรื่องเกี่ยวกับการผังเมือง และส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ด้านการผังเมืองให้แก่นักเรียน นักศึกษา ประชาชน และบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการผังเมือง

(๘) พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการพัฒนาทางด้านกายภาพตามมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒

(๙) เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีที่ปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ เกี่ยวกับการผังเมืองทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

(๑๐) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติได้มอบหมาย และให้นำมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๑๑) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสถาบันหรือองค์การอิสระมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี

ในกรณีที่มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสถาบันหรือองค์การอิสระพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ หรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้ยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้วนั้น

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสถาบันหรือองค์การอิสระ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสถาบันหรือองค์การอิสระซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๑๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสถาบันหรือองค์การอิสระพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗ และมาตรา ๘

มาตรา ๑๒ การประชุมคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการในที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มาตรา ๑๓ การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ มีอำนาจเรียกให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นของรัฐ และบุคคลอื่น ส่งเอกสารแผนงานโครงการหรือเอกสารอื่นใดที่เห็นว่ามีผลกระทบต่อนโยบายทางด้านการผังเมือง ในการนี้อาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงด้วยก็ได้

ในกรณีที่เอกสารหรือข้อมูลที่คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติให้ส่งตามวรรคหนึ่งเป็นเอกสารหรือข้อมูลเกี่ยวกับความลับอันมีลักษณะเป็นสิทธิบัตรซึ่งได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร ให้คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติกำหนดวิธีการและมาตรการที่เหมาะสม เพื่อป้องกันไม่ให้เอกสารหรือข้อมูลเหล่านั้นถูกเผยแพร่สู่บุคคลอื่นใด

มาตรา ๑๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติหรือคณะอนุกรรมการอาจเชิญบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็น หรือคำแนะนำทางวิชาการได้เมื่อเห็นสมควร

มาตรา ๑๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ อาจมอบหมายให้กรมการผังเมืองเป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอมายังคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

หมวด ๒
คณะกรรมการผังเมือง

มาตรา ๑๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการผังเมือง” ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยที่ได้รับมอบหมาย และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านการผังเมือง สถาปัตยกรรมศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์

สังคมศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี จำนวนไม่เกินหกคน ในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากผู้มีประสบการณ์ด้านการสอนในหลักสูตรเกี่ยวกับการผังเมืองในสถาบันอุดมศึกษาอย่างน้อยหนึ่งคน

(๕) กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสภาวิศวกร ผู้แทนสภาสถาปนิก ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

(๖) กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนสถาบันหรือองค์การอิสระหรือบุคคลอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการผังเมือง จำนวนไม่เกินสี่คน

ให้อธิบดีกรมการผังเมือง เป็นกรรมการและเลขานุการ

ในกรณีที่เป็นการวาง จัดทำ แก้ไข หรืออนุมัติผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ปลัดกรุงเทพมหานครเข้าร่วมเป็นกรรมการ หรือในเขตพื้นที่ที่เกี่ยวกับความมั่นคงทางทหารให้ปลัดกระทรวงกลาโหมเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย

มาตรา ๑๘ คณะกรรมการผังเมือง มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานเกี่ยวกับการผังเมือง

(๒) ให้ความเห็นชอบผังจังหวัด ผังเมืองรวมที่กรมการผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำ ผังเมืองเฉพาะ ผังเมืองรวมที่มีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด ผังเมืองรวมในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

(๓) เสนอแนะคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อทำหน้าที่พัฒนาตามผังเมือง ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๖ โดยเร็ว

(๔) ให้ความเห็นหรือคำปรึกษาด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการผังเมืองต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ และคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด

(๕) วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวกับการผังเมืองในส่วนผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติมอบหมาย

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการผังเมืองมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมาย

มาตรา ๒๐ ให้นำความในมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการผังเมืองหรือคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

หมวด ๓
คณะกรรมการผังเมืองจังหวัด

มาตรา ๒๑ ให้มีคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดจังหวัด เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ผู้อำนวยการโครงการชลประทานในเขตพื้นที่ ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ธนารักษ์พื้นที่ ปฏิรูปที่ดินจังหวัด ผู้จัดการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคหรือนครหลวงที่ให้บริการในเขตจังหวัด ผู้จัดการการประปาส่วนภูมิภาคหรือนครหลวงที่ให้บริการในเขตจังหวัด หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักทางหลวงในเขตพื้นที่ ผู้อำนวยการสำนักทางหลวงชนบทในเขตพื้นที่ พัฒนาการจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด พลังงานจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด โยธาธิการจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าที่ทำการอัยการจังหวัด ผู้แทนกรมการผังเมือง และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการผังเมืองแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญทางการผังเมืองหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการผังเมือง จำนวนไม่เกินสามคน

(๔) กรรมการซึ่งคณะกรรมการผังเมืองแต่งตั้งจากผู้แทนสถาบันหรือองค์การอิสระหรือองค์กรภาคประชาชนหรือบุคคลอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการผังเมือง จำนวนไม่เกินห้าคน ในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากผู้แทนด้านเกษตรกรรมอย่างน้อยหนึ่งคน

ในกรณีที่เป็นการวาง จัดทำ แก้ไข หรืออนุมัติผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ ในเขตพื้นที่ที่เกี่ยวกับความมั่นคงทางทหารให้ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกในพื้นที่เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย

ในกรณีที่จังหวัดใดไม่มีตำแหน่งในหน่วยงานตามที่กำหนดใน (๒) ให้ถือว่ากรรมการเท่าที่มีอยู่เป็นองค์ประชุม

ให้ผังเมืองจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

การแต่งตั้งกรรมการตามวรรคหนึ่ง (๓) และ (๔) จะต้องไม่เป็นบุคคลเดียวกันกับกรรมการในคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติและคณะกรรมการผังเมือง

มาตรา ๒๒ ให้คณะกรรมการผังเมืองจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ความเห็นชอบผังเมืองรวมในเขตจังหวัดที่ไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการผังเมืองตามมาตรา ๑๘ (๒)

(๒) ให้คำปรึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางและจัดทำผังเมืองรวมของกรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นในเขตจังหวัด

(๓) ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการผังเมืองในส่วนที่เกี่ยวกับการวางและจัดทำผังจังหวัด ผังเมืองรวมที่กรมการผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำ และผังเมืองเฉพาะ

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับการผังเมืองที่อยู่ในเขตจังหวัด

(๕) กำกับ ดูแล ให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการควบคุมและพัฒนาให้เป็นไปตามผังเมืองที่อยู่ในเขตจังหวัด

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการผังเมืองจังหวัด มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมาย

มาตรา ๒๔ ให้นำความในมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ (๑) (๒) และ (๔) มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการผังเมืองจังหวัดหรือคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม กรณีมาตรา ๑๑ (๓) ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการผังเมือง

หมวด ๔
การสำรวจเพื่อวางและจัดทำผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ

มาตรา ๒๕ ในการวางและจัดทำผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะไว้ก็ได้

ในพระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุ

(๑) วัตถุประสงค์เพื่อการสำรวจในการวางและจัดทำผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ

(๒) เจ้าพนักงานการผัง

(๓) เขตท้องที่ที่จะทำการสำรวจพร้อมด้วยแผนที่แสดงเขตสำรวจแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา

(๔) กำหนดเวลาการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาซึ่งต้องไม่เกินห้าปี

มาตรา ๒๖ ในระหว่างกำหนดเวลาที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจใช้บังคับให้เจ้าพนักงานการผังมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปทำการอันจำเป็นเพื่อการสำรวจ

(๒) กำหนดเขตที่ดินที่ประสงค์จะให้เป็นเขตผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน เพื่อประโยชน์ในการวางและจัดทำผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ ทั้งนี้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดแล้วแต่กรณี และได้นำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

(๔) ทำเครื่องหมายระดับ ขอบเขตและแนวเขตตามความจำเป็น

(๕) แจ้งให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ส่งแผนผัง นโยบาย และแผนงานโครงการ รวมทั้งแผนที่หรือแผนผังแสดงเขตที่ดินเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการวางและจัดทำผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ

ทั้งนี้ ห้ามเข้าไปในอาคาร ลานบ้านหรือสวนมีรั้วกั้นอันติดต่อกับบ้านซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์อนุญาต หรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้รับแจ้งเรื่องกิจการที่จะกระทำไม่น้อยกว่าสามวันก่อนเริ่มกระทำการนั้น

มาตรา ๒๗ พระราชกฤษฎีกาซึ่งได้ประกาศตามมาตรา ๒๕ ให้หมดอายุการใช้บังคับเมื่อผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ ได้มีผลใช้บังคับแล้วแต่กรณี ในเขตแห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

หมวด ๕
ผังประเทศ

ส่วนที่ ๑
การวางและจัดทำผังประเทศ

มาตรา ๒๘ ผังประเทศประกอบด้วย

(๑) วัตถุประสงค์ของผังประเทศ

(๒) กรอบนโยบาย เป้าหมาย และแผนทางด้านกายภาพ เพื่อการพัฒนาหรือการอนุรักษ์ในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านของประเทศ ดังนี้

(ก) การใช้ประโยชน์ที่ดิน

(ข) การตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน

(ค) โครงสร้างพื้นฐานหลัก

(ง) การพัฒนาพื้นที่พิเศษ

(จ) การอื่น ๆ ที่จำเป็น

(๓) มาตรการ กลยุทธ์ และวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผังประเทศ

มาตรา ๒๙ การวาง และจัดทำผังประเทศจะต้องดำเนินการให้เป็นไปเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) บูรณาการแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ เพื่อให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชิงพื้นที่ร่วมกันในระดับประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ สมดุล และยั่งยืน

(๒) สร้าง พัฒนา หรือการใช้พื้นที่เมืองและชนบทที่กำหนดให้มีหรือทำให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสุขลักษณะ ความสะดวกสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคม สาธารณูปโภค สาธารณูปการ นันทนาการ ความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และสวัสดิภาพของประชาชน

(๓) ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ที่กำหนดควบคู่ไปกับการบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศที่งดงามหรือมีคุณค่าทางธรรมชาติ รวมทั้งอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่

(๔) ดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่หรือสิ่งที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดีในพื้นที่ที่กำหนด

(๕) บูรณะ ปรับปรุง หรือฟื้นฟูพื้นที่ที่กำหนดให้สอดคล้องกับระดับความสูงต่ำของพื้นที่ สภาพทางธรณีวิทยา สภาพภูมิประเทศ และสภาพภูมิอากาศที่เป็นอยู่และที่อาจเปลี่ยนแปลงไปเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายอันอาจเกิดขึ้นจากพิบัติภัยธรรมชาติ

(๖) ให้อนุรักษ์ทรัพยากรและพลังงาน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ให้กรมการผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำผังประเทศ โดยให้เสนอหลักการและแนวคิดในการวางและจัดทำผังประเทศ พร้อมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการในการวางจัดทำ

การรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจใช้วิธีการอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

(๑) การสำรวจความคิดเห็น ซึ่งอาจทำได้โดยวิธี ดังต่อไปนี้

(ก) การสัมภาษณ์รายบุคคล

(ข) การเปิดให้แสดงความคิดเห็นหรือตอบแบบสอบถาม ทางไปรษณีย์ โทรศัพท์หรือโทรสาร ระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือทางอื่นใด

(ค) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมารับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ

(ง) การสนทนากลุ่มย่อย

(๒) การประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งอาจทำได้โดยวิธี ดังต่อไปนี้

(ก) การประชาพิจารณ์

(ข) การอภิปรายสาธารณะ

(ค) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

(ง) การประชุมเชิงปฏิบัติการ

(จ) การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย

(๓) วิธีการอื่นที่คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติประกาศกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติจะประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การรับฟังความคิดเห็นแต่ละวิธี และการจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบถือปฏิบัติก็ได้ ทั้งนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องจัดการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่น้อยกว่าสองครั้ง และจะจัดการรับฟังความคิดเห็นโดยจำแนกตามประเภทส่วนได้เสียของประชาชนก็ได้

มาตรา ๓๐ เมื่อกรมการผังเมืองวางและจัดทำผังประเทศเสร็จแล้ว ให้เสนอคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบ

เมื่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้กระทรวงมหาดไทยเสนอนายกรัฐมนตรีประกาศใช้บังคับต่อไป

ส่วนที่ ๒
การใช้บังคับผังประเทศ

มาตรา ๓๑ การใช้บังคับผังประเทศที่คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้กระทำโดยประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ให้กรมการผังเมืองจัดทำรายงานการประเมินผลผังประเทศเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติพิจารณาตามระยะเวลาที่คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติกำหนด แต่ไม่เกินห้าปีนับแต่วันประกาศใช้บังคับผังประเทศ หากคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเห็นว่าจำเป็นจะต้องปรับปรุงผังประเทศขึ้นใหม่ ให้กรมการผังเมืองดำเนินการตามมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

มาตรา ๓๒ เมื่อมีประกาศใช้บังคับผังประเทศแล้ว การดำเนินนโยบายและโครงการพัฒนาภาครัฐทางด้านกายภาพจะต้องสอดคล้องกับผังประเทศ

มาตรา ๓๓ นโยบายและโครงการพัฒนาทางด้านกายภาพที่มีผลกระทบต่อการผังเมืองในระดับประเทศ ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของนโยบายและโครงการเสนอคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็น เมื่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติให้ความเห็นประการใดแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของนโยบายและโครงการนำความเห็นไปประกอบการดำเนินการต่อไป

นโยบายและโครงการใดเป็นนโยบายและโครงการพัฒนาทางด้านกายภาพที่มีผลกระทบต่อการผังเมืองในระดับประเทศ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติกำหนด

มาตรา ๓๔ การตั้งงบประมาณรายจ่ายของหน่วยงานของรัฐเพื่อดำเนินการใดตามมาตรา ๓๒ จะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของผังประเทศ

หมวด ๖
ผังภาค

ส่วนที่ ๑
การวางและจัดทำผังภาค

มาตรา ๓๕ ผังภาคประกอบด้วย

(๑) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังภาค

(๒) แผนที่แสดงเขตผังภาคโดยแสดงข้อมูลภูมิประเทศและระดับชั้นความสูง

(๓) แผนผังที่ทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับโดยมีสาระสำคัญทุกประการหรือบางประการดังต่อไปนี้

(ก) แผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน

(ข) แผนผังแสดงการตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน

(ค) แผนผังแสดงระบบการคมนาคมและการขนส่ง

(ง) แผนผังแสดงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการและบริการสาธารณะ

(จ) แผนผังอื่น ๆ ตามความจำเป็น

(๔) นโยบาย มาตรการ กลยุทธ์ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังภาค

มาตรา ๓๖ ให้กรมการผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำผังภาค โดยให้เสนอหลักการและแนวคิดในการวางและจัดทำผังภาคต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน

มาตรา ๓๗ ในการวางและจัดทำผังภาคให้กรมการผังเมืองจัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติกำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนให้นำมาตรา ๒๙ วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๘ การวางและจัดทำผังภาค จะต้องสอดคล้องกับผังประเทศ โดยนำนโยบายของรัฐบาล นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาพิจารณาดำเนินการ โดยให้มีการบูรณาการแผนงานโครงการของภาครัฐ รวมทั้งนำข้อคิดเห็นของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่ได้จากการดำเนินการตามมาตรา ๓๗ มาประกอบการพิจารณาด้วย

เมื่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบผังภาคแล้ว ให้กระทรวงมหาดไทยเสนอนายกรัฐมนตรีประกาศใช้บังคับต่อไป

ส่วนที่ ๒
การใช้บังคับผังภาค

มาตรา ๓๙ การใช้บังคับผังภาคที่คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้กระทำโดยประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ให้กรมการผังเมืองจัดทำรายงานการประเมินผลผังภาคเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติพิจารณาตามระยะเวลาที่คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติกำหนด แต่ไม่เกินห้าปี นับแต่วันประกาศใช้บังคับผังภาค หากคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเห็นว่าจำเป็นจะต้องปรับปรุงผังภาคขึ้นใหม่ ให้กรมการผังเมืองดำเนินการตามมาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘

มาตรา ๔๐ เมื่อมีประกาศใช้บังคับผังภาคแล้ว การดำเนินโครงการพัฒนาภาครัฐทางด้านกายภาพจะต้องสอดคล้องกับผังภาค

มาตรา ๔๑ โครงการพัฒนาทางด้านกายภาพที่มีผลกระทบต่อการผังเมืองในระดับภาค ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการเสนอคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็น เมื่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติให้ความเห็นประการใดแล้วให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการนำความเห็นไปประกอบการดำเนินการต่อไป

โครงการใดเป็นโครงการพัฒนาทางด้านกายภาพที่มีผลกระทบต่อการผังเมืองในระดับภาค ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติกำหนด

มาตรา ๔๒ ในการตั้งงบประมาณรายจ่ายของหน่วยงานของรัฐเพื่อดำเนินการใดภายในเขตผังภาคตามมาตรา ๔๐ จะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของผังภาคนั้น

หมวด ๗
ผังจังหวัด

ส่วนที่ ๑
การวางและจัดทำผังจังหวัด

มาตรา ๔๓ ผังจังหวัดประกอบด้วย

(๑) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังจังหวัด

(๒) แผนที่แสดงเขตผังจังหวัดโดยแสดงข้อมูลภูมิประเทศและระดับชั้นความสูง

(๓) แผนผังที่ทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับโดยมีสาระสำคัญทุกประการหรือบางประการ ดังต่อไปนี้

(ก) แผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน

(ข) แผนผังแสดงระบบชุมชน

(ค) แผนผังแสดงเขตส่งเสริมการพัฒนาเมือง

(ง) แผนผังแสดงโครงการคมนาคมและการขนส่ง

(จ) แผนผังแสดงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการและบริการสาธารณะ

(ฉ) แผนผังแสดงเขตการพัฒนาแหล่งน้ำและพื้นที่น้ำหลาก

(ช) แผนผังแสดงเขตการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

(ซ) แผนผังแสดงเขตการพัฒนาอุตสาหกรรม

(ฌ) แผนผังแสดงเขตการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม

(ญ) แผนผังอื่น ๆ ตามความจำเป็น

(๔) รายการประกอบแผนผังตามความจำเป็น

(๕) นโยบาย มาตรการและวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังจังหวัด

มาตรา ๔๔ ให้กรมการผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำผังจังหวัด

มาตรา ๔๕ ในการวางและจัดทำผังจังหวัดให้กรมการผังเมืองจัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการผังเมืองกำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนตามวรรคหนึ่งให้นำมาตรา ๒๙ วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ในส่วนที่เป็นอำนาจของคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการผังเมือง

ให้คณะกรรมการผังเมืองจังหวัดทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการวางและจัดทำผังจังหวัด

มาตรา ๔๖ การวางและจัดทำผังจังหวัดจะต้องสอดคล้องกับผังประเทศและผังภาค นโยบายของรัฐบาล นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยให้มีการบูรณาการแผนงานของภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด

มาตรา ๔๗ ให้กรมการผังเมืองรวบรวมข้อคิดเห็นตามมาตรา ๔๕ มาประกอบการพิจารณาในการวางและจัดทำผังจังหวัด แล้วเสนอคณะกรรมการผังเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบ

เมื่อคณะกรรมการผังเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้กรมการผังเมืองเสนอผังจังหวัดต่อรัฐมนตรีเพื่อประกาศใช้บังคับผังจังหวัดต่อไป

ส่วนที่ ๒
การใช้บังคับผังจังหวัด

มาตรา ๔๘ การใช้บังคับผังจังหวัดที่คณะกรรมการผังเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้กระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย

ให้กรมการผังเมืองจัดทำรายงานการประเมินผลผังจังหวัดเสนอต่อคณะกรรมการผังเมืองพิจารณาตามระยะเวลาที่คณะกรรมการผังเมืองกำหนด แต่ไม่เกินห้าปีนับแต่วันใช้บังคับผังจังหวัด หากคณะกรรมการผังเมืองเห็นว่าจำเป็นจะต้องปรับปรุงผังจังหวัดขึ้นใหม่ ให้กรมการผังเมืองดำเนินการตามมาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗

มาตรา ๔๙ เมื่อมีประกาศกระทรวงมหาดไทยให้ใช้บังคับผังจังหวัดแล้ว การดำเนินโครงการพัฒนาภาครัฐทางด้านกายภาพจะต้องสอดคล้องกับผังจังหวัด

มาตรา ๕๐ ในการตั้งงบประมาณรายจ่ายของหน่วยงานของรัฐเพื่อดำเนินการใดภายในเขตผังจังหวัดตามมาตรา ๔๙ จะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของผังจังหวัดนั้น

หมวด ๘
ผังเมืองรวม

ส่วนที่ ๑
การวางและจัดทำผังเมืองรวม

มาตรา ๕๑ ผังเมืองรวมประกอบด้วย

(๑) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังเมืองรวมให้กำหนดโดยคำนึงถึงสุขลักษณะความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน ความปลอดภัยของประชาชน การเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ การดำรงรักษาสถานที่ที่มีคุณค่าทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี การจัดสภาพแวดล้อม และความเชื่อมโยงกับพื้นที่โดยรอบที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างเท่าเทียมกัน

(๒) แผนที่แสดงเขตของผังเมืองรวมโดยแสดงข้อมูลภูมิประเทศและระดับชั้นความสูง

(๓) แผนผังซึ่งทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับโดยมีสาระสำคัญทุกประการ ดังต่อไปนี้

(ก) แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท

(ข) แผนผังแสดงที่โล่ง

(ค) แผนผังแสดงโครงการคมนาคมและการขนส่ง

(ง) แผนผังแสดงโครงการกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการและบริการสาธารณะ

(๔) รายการประกอบแผนผัง

(๕) ข้อกำหนดที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวมทุกประการหรือบางประการ ดังต่อไปนี้

(ก) ประเภทและขนาดกิจการที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ดำเนินการ

(ข) ประเภท ชนิด ขนาด ความสูง และลักษณะของอาคารที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สร้าง

(ค) อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร

(ง) อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร

(จ) อัตราส่วนพื้นที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมของแปลงที่ดินที่อาคารตั้งอยู่ต่อพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคาร

(ฉ) ระยะถอยร่นจากแนวธรรมชาติ ถนน แนวเขตที่ดิน อาคาร และสถานที่อื่น ๆ ที่จำเป็น

(ช) ขนาดของแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้สร้างอาคาร

(ซ) ข้อกำหนดอื่นที่จำเป็นโดยรัฐมนตรีประกาศกำหนดตามคำแนะนำของคณะกรรมการผังเมือง

ในกรณีที่ผังเมืองรวมไม่มีข้อกำหนดบางประการตาม (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) (ฉ) (ช) และ (ซ) จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผังเมือง โดยมีเหตุผลอันสมควร

(๖) นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวม

มาตรา ๕๒ เมื่อเห็นสมควรวางและจัดทำผังเมืองรวม ณ ท้องที่ใดกรมการผังเมืองจะวางและจัดทำผังเมืองรวมของท้องที่นั้นขึ้น หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นของท้องที่นั้นจะวางและจัดทำผังเมืองรวมในท้องที่ของตนขึ้นก็ได้

ในกรณีที่จะมีการวางและจัดทำผังเมืองรวมที่มีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด คณะกรรมการผังเมืองจะสั่งให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมการผังเมือง หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือกรมการผังเมืองและองค์การบริหารส่วนจังหวัดร่วมกันวางและจัดทำก็ได้

ถ้าเขตผังเมืองรวมนั้นคาบเกี่ยวบริเวณเขตปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งในจังหวัดเดียวกัน ที่ไม่ใช่กรณีตามวรรคสอง คณะกรรมการผังเมืองจังหวัดจะสั่งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นของท้องที่เดียวหรือของท้องที่ที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางและจัดทำผังเมืองรวม และจะกำหนดวิธีดำเนินการและค่าใช้จ่ายซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละท้องถิ่นจะต้องดำเนินการตามส่วนของตนก็ได้

ในกรณีที่กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่อาจตกลงกันได้ในเรื่องผู้มีอำนาจวางและจัดทำผังเมืองรวม ให้คณะกรรมการผังเมืองเป็นผู้ชี้ขาด

มาตรา ๕๓ เมื่อกรมการผังเมืองจะวางหรือจัดทำผังเมืองรวมของท้องที่ใด ให้กรมการผังเมืองแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นของท้องที่นั้นทราบ และให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้นมาแสดงความคิดเห็นต่อกรมการผังเมืองด้วย ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะวางหรือจัดทำผังเมืองรวมของท้องที่ใด ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแจ้งให้กรมการผังเมืองทราบ

ในการวางและจัดทำผังเมืองรวมใด ให้กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น แล้วแต่กรณี จัดให้มีการโฆษณาให้ประชาชนทราบ และจัดให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยนำหลักเกณฑ์และวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรา ๒๙ วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ในส่วนที่เป็นอำนาจของคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการผังเมือง

ในกรณีการวางผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้แทนกรมการผังเมือง ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และบุคคลอื่นที่เห็นสมควร มีจำนวนรวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่าสิบห้าคน และไม่เกินยี่สิบเอ็ดคน มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครที่กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นวางและจัดทำขึ้น การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการที่ปรึกษาผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการผังเมืองกำหนด

มาตรา ๕๔ การวางและจัดทำผังเมืองรวม จะต้องสอดคล้องกับผังจังหวัดในกรณีที่มีการวางและจัดทำผังจังหวัดขึ้นแล้ว โดยให้มีการบูรณาการแผนงานโครงการของภาครัฐ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานที่กำหนดตามมาตรา ๑๘ (๑) รวมทั้งให้นำข้อคิดเห็นที่ได้จากการดำเนินการตามมาตรา ๕๓ มาประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา ๕๕ ผังเมืองรวมที่กรมการผังเมืองวางและจัดทำเสร็จแล้ว ให้กรมการผังเมืองเสนอคณะกรรมการผังเมืองพิจารณา ในกรณีผังเมืองรวมที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นวางและจัดทำเสร็จแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดพิจารณา

ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้วางและจัดทำผังเมืองรวม ก่อนเสนอคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดพิจารณา ให้เสนอผังเมืองรวมดังกล่าวให้กรมการผังเมืองพิจารณาให้ความเห็น ถ้ากรมการผังเมืองเห็นควรมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงผังเมืองรวมให้แจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบพร้อมด้วยเหตุผล ในกรณีเจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นชอบด้วยกับความเห็นกรมการผังเมืองและได้แก้ไขให้เป็นไปตามนั้นแล้ว ให้เสนอคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดพิจารณาต่อไป หากเจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่เห็นชอบด้วยกับความเห็นของกรมการผังเมือง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดพิจารณา โดยให้เสนอความเห็นและเหตุผลของกรมการผังเมืองไปพร้อมกันด้วย

เมื่อคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับความเห็นของกรมการผังเมือง ให้ดำเนินการตามมาตรา ๕๖ ต่อไป หากคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดไม่เห็นชอบกับความเห็นของกรมการผังเมืองทั้งหมดหรือบางส่วนและไม่สามารถหาข้อยุติได้ ให้คณะกรรมการผังเมืองจังหวัดเสนอคณะกรรมการผังเมืองพิจารณา เมื่อคณะกรรมการผังเมืองพิจารณาเป็นประการใดแล้ว ถือว่าเป็นการให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดในประเด็นดังกล่าว และดำเนินการตามมาตรา ๕๖ ต่อไป

ในระหว่างการวางและจัดทำผังเมืองรวม ถ้าคณะกรรมการผังเมืองเห็นว่า ผังเมืองรวมที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้วางและจัดทำไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานเกี่ยวกับการผังเมืองตามมาตรา ๑๘ (๑) หรือไม่เหมาะสมด้วยเหตุอื่นใดอันอาจจะทำให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะ ให้คณะกรรมการผังเมืองมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแก้ไขพร้อมกำหนดขั้นตอนและวิธีการในการแก้ไขในคราวเดียวกันด้วย หรือให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นยุติการวางและจัดทำผังเมืองรวมดังกล่าว และสั่งให้กรมการผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำแทนในกรณีนี้ กระบวนการวางและจัดผังเมืองรวมที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการไปแล้ว ให้ถือได้ว่าเป็นการดำเนินการโดยกรมการผังเมืองโดยอนุโลม

มาตรา ๕๖ เมื่อคณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดแล้วแต่กรณีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้วางและจัดทำผังเมืองรวมนั้น จัดให้มีการปิดประกาศแผนที่แสดงเขตและรายละเอียดของผังเมืองรวมไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสาธารณสถานภายในเขตของผังเมืองรวมนั้นแล้วแต่กรณี เป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน โดยให้ลงวันที่ที่ปิดประกาศในใบประกาศนั้นด้วย

ในใบประกาศดังกล่าว ให้มีคำประกาศเชิญชวนให้ผู้มีส่วนได้เสียไปตรวจดูแผนผังและข้อกำหนดของผังเมืองรวมได้ ณ กรมการผังเมืองหรือที่ทำการของเจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้วางและจัดทำผังเมืองรวมนั้น วิธีการประกาศให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๕๗ หากภายในกำหนดระยะเวลาของการปิดประกาศดังกล่าวในมาตรา ๕๖ ผู้มีส่วนได้เสียผู้ใดมีหนังสือถึงกรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้วางและจัดทำผังเมืองรวมนั้นร้องขอให้แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกเกี่ยวกับแผนผัง หรือข้อกำหนดตามมาตรา ๕๑ นั้น ให้กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น เสนอคำร้องขอนั้นพร้อมความเห็นต่อคณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่คณะกรรมการผังเมืองไม่เห็นชอบด้วยก็ให้สั่งยกคำร้องขอนั้น ในกรณีที่คณะกรรมการผังเมืองเห็นชอบด้วยกับคำร้องขอ ให้สั่งให้กรมการผังเมืองแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกในส่วนที่เกี่ยวกับแผนผัง หรือข้อกำหนดดังกล่าวในผังเมืองรวมนั้น

ในกรณีที่คณะกรรมการผังเมืองจังหวัดไม่เห็นชอบกับคำร้องก็ให้สั่งยกคำร้องขอนั้น ในกรณีที่คณะกรรมการผังเมืองจังหวัดเห็นชอบด้วยกับคำร้องขอไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้คณะกรรมการผังเมืองจังหวัดส่งคำร้องขอดังกล่าวให้กรมการผังเมืองพิจารณา ถ้ากรมการผังเมืองเห็นพ้องกับความเห็นคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดให้ดำเนินการต่อไปตามนั้น แต่ถ้ากรมการผังเมืองไม่เห็นพ้องด้วยกับคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด ให้กรมการผังเมืองเสนอคำร้องขอนั้นให้คณะกรรมการผังเมืองพิจารณา เมื่อคณะกรรมการผังเมืองพิจารณาแล้ว ให้ถือเป็นการยุติ

มาตรา ๕๘ หากเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาของการปิดประกาศดังกล่าวในมาตรา ๕๖ ไม่มีผู้มีส่วนได้เสียผู้ใดร้องขอให้แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกเกี่ยวกับแผนผัง หรือข้อกำหนดตามมาตรา ๕๑ นั้น หรือมีแต่คณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด แล้วแต่กรณี ได้สั่งยกคำร้องขอหรือสั่งให้แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกในส่วนที่เกี่ยวกับแผนผัง หรือข้อกำหนดดังกล่าว และกรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ได้จัดการให้เป็นไปตามนั้นแล้ว ให้กรมการผังเมืองเสนอรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการออกกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมต่อไป หรือในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้วางและจัดทำผังเมืองรวม ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นใช้บังคับผังเมืองรวมนั้นต่อไป ยกเว้นผังเมืองรวมในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ให้กรมการผังเมืองเสนอรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการออกกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม

หลักเกณฑ์ วิธีการพิจารณาคำร้องของผู้มีส่วนได้เสียตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๕๙ กรณีการวาง จัดทำ แก้ไข ปรับปรุงผังเมืองรวมในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ บรรดาอำนาจหน้าที่ที่กำหนดให้เป็นของคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดตามมาตรา ๕๕ ถึงมาตรา ๖๑ ให้กำหนดเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการผังเมือง

ส่วนที่ ๒
การใช้บังคับผังเมืองรวม

มาตรา ๖๐ การใช้บังคับผังเมืองรวมให้กระทำโดยกฎกระทรวงหรือออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นและต้องมีสาระสำคัญตามมาตรา ๕๑

ให้กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น แล้วแต่กรณี จัดทำรายงานการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมการใช้บังคับผังเมืองรวมตามระยะเวลาที่คณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด แล้วแต่กรณีกำหนด แต่ไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นใช้บังคับ หรือนับแต่วันที่คณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดพิจารณารายงานการประเมินผลครั้งที่ผ่านมาเสร็จสิ้น แล้วเสนอคณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดพิจารณา หากคณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด แล้วแต่กรณี เห็นว่าสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญทำให้ผังเมืองรวมนั้นไม่เหมาะสมที่จะรองรับการพัฒนาหรือดำรงรักษาเมืองต่อไปหรือจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเมืองทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการปรับปรุงโดยการวางและจัดทำผังเมืองรวมขึ้นใหม่ให้เหมาะสมได้

การจัดทำรายงานการประเมินผลตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการผังเมืองกำหนดซึ่งต้องมีการแสดงข้อเท็จจริงให้ปรากฏทั้งในเรื่องการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความหนาแน่นของประชากร นโยบายของโครงการของรัฐ สภาวการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การคมนาคมและขนส่ง การป้องกันการเกิดภัยพิบัติ ความมั่นคงของประเทศ และปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผังเมืองโดยให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย

ข้อบัญญัติท้องถิ่น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ในกรณีพื้นที่ที่ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเป็นพื้นที่ที่มีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมอยู่ก่อนแล้ว ให้ถือว่าเป็นการยกเลิกกฎกระทรวงผังเมืองรวมบริเวณดังกล่าว เมื่อข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

มาตรา ๖๑ การแก้ไขผังเมืองรวมเฉพาะบริเวณหรือเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้กรมการผังเมืองเสนอคณะกรรมการผังเมืองพิจารณา ส่วนกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้วางและจัดทำผังเมืองรวม ก่อนเสนอคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดพิจารณาให้นำความในมาตรา ๕๕ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม และในกรณีคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยกับความเห็นของกรมการผังเมืองทั้งหมดหรือบางส่วนและไม่สามารถหาข้อยุติได้ ให้เสนอคณะกรรมการผังเมืองพิจารณา เมื่อคณะกรรมการผังเมืองพิจารณาเป็นประการใดแล้วให้ถือว่าเป็นการให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดในประเด็นดังกล่าว เมื่อคณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือถือว่าให้ความเห็นชอบแล้ว ให้กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้วแต่กรณี จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องในเขตผังเมืองรวมได้รับทราบ และจัดให้มีการปิดประกาศแผนที่แสดงเขตของผังเมืองรวมที่แก้ไขและรายละเอียดของการแก้ไขไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานเขต หรือที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ

สาธารณสถานภายในเขตของผังเมืองรวมนั้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และในประกาศนั้นให้มีคำเชิญชวนให้ผู้มีส่วนได้เสียแสดงข้อคิดเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรภายในระยะเวลาที่มีการปิดประกาศ

ภายในระยะเวลาที่มีการปิดประกาศตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีผู้มีส่วนได้เสียผู้ใดแสดงข้อคิดเห็นในการแก้ไขผังเมืองรวมนั้น ให้กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เสนอข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียพร้อมด้วยความเห็นของกรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ต่อคณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด แล้วแต่กรณี

เมื่อคณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดเห็นชอบกับข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียให้คณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดสั่งให้กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น แล้วแต่กรณี แก้ไขให้เป็นไปตามข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียซึ่งคณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดเห็นชอบด้วยนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดไม่เห็นชอบกับข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียให้กรมการผังเมืองเสนอผังเมืองรวมต่อรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการออกกฎกระทรวงแก้ไขผังเมืองรวมต่อไป ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้วางผังและจัดทำก็ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นแก้ไขผังเมืองรวมนั้นต่อไป

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่มีการปิดประกาศตามวรรคหนึ่ง หากไม่มีผู้มีส่วนได้เสียแสดงข้อคิดเห็นให้กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการตามวรรคสามต่อไป

กรณีที่มีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมในท้องที่ใด และภายหลังได้มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับผังเมืองรวมในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งในเขตของกฎกระทรวงนั้น การใช้บังคับผังเมืองรวมให้เป็นไปตามข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ได้ออกในภายหลัง

มาตรา ๖๒ เมื่อมีกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับผังเมืองรวมแล้ว การดำเนินโครงการพัฒนาภาครัฐทางด้านกายภาพต้องสอดคล้องกับนโยบายและการใช้ประโยชน์ที่ดินของผังเมืองรวม

มาตรา ๖๓ ในการตั้งงบประมาณรายจ่ายของหน่วยงานของรัฐเพื่อดำเนินการใดภายในเขตผังเมืองรวมตามมาตรา ๖๒ จะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับนโยบายและการใช้ประโยชน์ที่ดินของผังเมืองรวมนั้น

มาตรา ๖๔ ในเขตที่ได้มีกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับผังเมืองรวมแล้ว ห้ามบุคคลใดใช้ประโยชน์ที่ดินผิดไปจากที่ได้กำหนดไว้ในผังเมืองรวม หรือปฏิบัติการใด ๆ ซึ่งขัดกับข้อกำหนดของผังเมืองรวมนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับผังเมืองรวมและจะใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปเมื่อมีกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับผังเมืองรวมแล้ว แต่ถ้าคณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดเห็นว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปเป็นการขัดต่อนโยบายของผังเมืองรวมในสาระสำคัญที่เกี่ยวกับสุขลักษณะ ความปลอดภัยของประชาชนและสวัสดิภาพของสังคม คณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรได้ การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังกล่าวให้คำนึงถึงกิจการที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน สภาพของที่ดินและทรัพย์สินอื่นที่เกี่ยวกับที่ดิน การลงทุน ประโยชน์หรือความเดือดร้อนรำคาญที่ประชาชนได้รับจากกิจการนั้น ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดเชิญเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินมาแสดงข้อเท็จจริงและความคิดเห็นประกอบด้วย

เมื่อได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังกล่าวในวรรคสองแล้ว ให้คณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดมีหนังสือแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบ และเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๑๐๗

มาตรา ๖๕ ผู้ใดประสงค์จะใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตใช้บังคับผังเมืองรวม ให้ยื่นขออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ต้องขออนุญาต หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข การยื่นขออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตผังเมืองรวม ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการผังเมืองกำหนด

การอนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดินตามวรรคหนึ่งไม่ถือเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนตามมาตรา ๖๔ วรรคสอง

หมวด ๙
ผังเมืองเฉพาะ

ส่วนที่ ๑
การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ

มาตรา ๖๖ ผังเมืองเฉพาะประกอบด้วย

(๑) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ

(๒) แผนที่แสดงเขตของผังเมืองเฉพาะ

(๓) แผนผังเมืองหรือแผนผังบริเวณซึ่งทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยมีสาระสำคัญทุกประการหรือบางประการ ดังต่อไปนี้

(ก) แผนผังแสดงการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งจำแนกเป็นประเภทกิจการ พร้อมทั้งแนวเขตการแบ่งที่ดินออกเป็นประเภทและย่าน

(ข) แผนผังแสดงโครงการคมนาคมและการขนส่งพร้อมทั้งรายละเอียดแสดงแนวและขนาดทางสาธารณะ

(ค) แผนผังแสดงรายละเอียดของกิจการสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

(ง) แผนผังแสดงที่โล่ง

(จ) แผนผังแสดงการกำหนดระดับพื้นดิน

(ฉ) แผนผังแสดงบริเวณที่ตั้งของสถานที่หรือวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดีที่จะพึงส่งเสริมดำรงรักษาหรือบูรณะ

(ช) แผนผังแสดงบริเวณที่มีทรัพยากรธรรมชาติหรือภูมิประเทศที่งดงามหรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ รวมทั้งต้นไม้เดี่ยวหรือต้นไม้หมู่ที่จะพึงส่งเสริมหรือบำรุงรักษา

(ซ) แผนผังแสดงพื้นที่สีเขียวและพื้นที่อนุรักษ์

(๔) รายการและคำอธิบายประกอบแผนผังตาม (๓) รวมทั้งประเภทและชนิดของอาคารที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ก่อสร้าง

(๕) ข้อกำหนดที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองเฉพาะทุกประการหรือบางประการ ดังต่อไปนี้

(ก) แนวทางและขนาดของที่อุปกรณ์

(ข) ประเภท ชนิด ลักษณะ ขนาด ความสูง และจำนวนของอาคารที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สร้าง

(ค) ประเภทและขนาดของกิจการที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ดำเนินการ

(ง) อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร

(จ) อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร

(ฉ) อัตราส่วนพื้นที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมของแปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคารต่อพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคาร

(ช) ระยะถอยร่นจากแนวธรรมชาติ ถนน และสถานที่อื่น ๆ ที่จำเป็น

(ซ) ขนาดของแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้สร้างอาคาร

(ฌ) ประเภท ชนิด ขนาด จำนวนและลักษณะของอาคารที่ชำรุดทรุดโทรม หรืออยู่ในสภาพอันเป็นที่น่ารังเกียจหรือน่าจะเป็นอันตรายแก่ผู้อาศัยหรือสัญจรไปมาซึ่งจะถูกสั่งให้รื้อหรือย้ายตามคำสั่งของคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๙๑

(ญ) การใช้ประโยชน์ของอาคารที่อนุญาตให้สร้างขึ้นใหม่ หรืออนุญาตให้เปลี่ยนแปลงอันผิดไปจากการใช้ประโยชน์ตามที่ได้ขอไว้เมื่อขออนุญาตก่อสร้าง ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

(ฎ) ขนาดและแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้เป็นที่สร้างอาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ต่าง ๆ ตามที่ได้ระบุไว้ในผังเมืองเฉพาะ รวมทั้งบริเวณของที่ดินที่กำหนดให้เป็นที่โล่งเพื่อประโยชน์ตามที่ระบุไว้

(ฏ) การส่งเสริมดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่หรือวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี

(ฐ) การดำรงรักษาที่โล่ง

(ฑ) การส่งเสริมหรือบำรุงรักษาต้นไม้เดี่ยวหรือต้นไม้หมู่

(ฒ) การรื้อ ย้าย หรือดัดแปลงอาคาร

(ณ) การอื่นที่จำเป็นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองเฉพาะ

(๖) รายละเอียดระบุที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นที่ต้องเวนคืนพร้อมทั้งรายชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยมีแผนที่แสดงเขตที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นที่เวนคืนเพื่อประโยชน์หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นแก่การผังเมืองตามมาตรา ๘๐

(๗) รายละเอียดและแผนที่ระบุที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือซึ่งกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์การของรัฐ เป็นเจ้าของผู้ครอบครอง หรือผู้ดูแลรักษา ซึ่งจะนำมาใช้เพื่อประโยชน์แก่การผังเมือง

(๘) แผนที่ แผนผังหรือรายละเอียดอื่น ๆ ตามความจำเป็น

มาตรา ๖๗ เมื่อได้มีกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับผังเมืองรวม ณ ท้องที่ใดแล้ว ถ้าเจ้าพนักงานท้องถิ่นของท้องที่นั้นเห็นสมควรจะจัดให้มีการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะในท้องที่ของตนขึ้นก็ได้ หรือจะขอให้กรมการผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำผังเมืองเฉพาะก็ได้

ในท้องที่ใดไม่ว่าจะมีกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับผังเมืองรวมหรือไม่ก็ตาม หากรัฐมนตรีพิจารณาเห็นว่ามีเหตุผลจำเป็นที่จะต้องมีการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะขึ้น อาจสั่งให้กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะก็ได้

ในกรณีเป็นการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะตามมาตรา ๗๘ วรรคสอง หากคณะกรรมการผังเมืองเห็นสมควรอาจสั่งให้กรมการผังเมืองวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะในบริเวณนั้นก็ได้

ในกรณีเจ้าพนักงานท้องถิ่นวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเสนอหลักการที่จะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะให้คณะกรรมการผังเมืองพิจารณาเห็นชอบก่อน ในการนี้เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะมาแสดงความคิดเห็นหรือขอคำแนะนำเกี่ยวกับการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะต่อกรมการผังเมืองก็ได้

มาตรา ๖๘ ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะตามมาตรา ๖๗ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นปิดประกาศแสดงเขตที่ประมาณว่าจะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสาธารณสถานภายในเขตที่จะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะนั้น

มาตรา ๖๙ ในกรณีที่กรมการผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำผังเมืองเฉพาะตามคำสั่งของรัฐมนตรีหรือตามคำขอของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๖๗ ให้กรมการผังเมืองส่งแผนที่แสดงเขตที่ประมาณว่าจะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะไปให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นนำไปปิดไว้ ณ ที่เปิดเผยตามนัยแห่งมาตรา ๖๘

มาตรา ๗๐ ในการประกาศแสดงเขตที่ประมาณว่าจะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะตามมาตรา ๖๘ และมาตรา ๖๙ ให้มีคำประกาศเชิญชวนให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้มีสิทธิก่อสร้างอาคารเหนือที่ดินของผู้อื่น ให้เสนอความคิดเห็น ตลอดจนความประสงค์ในการปรับปรุงที่ดินในเขตที่ได้แสดงไว้โดยทำเป็นหนังสือเสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือกรมการผังเมือง แล้วแต่กรณี ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันปิดประกาศ

เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือกรมการผังเมืองอาจแจ้งให้ผู้มีหนังสือแสดงความคิดเห็นและความประสงค์ตามวรรคหนึ่ง มาชี้แจงแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกก็ได้

มาตรา ๗๑ ในการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะใด ให้กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น แล้วแต่กรณี จัดให้มีการโฆษณาให้ประชาชนทราบ และจัดให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยนำหลักเกณฑ์และวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรา ๒๙ วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ในส่วนที่เป็นอำนาจของคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการผังเมือง

มาตรา ๗๒ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้มีสิทธิก่อสร้างอาคารเหนือที่ดินของผู้อื่นประสงค์จะจัดสรรที่ดินหรือก่อสร้างอาคารเพื่อประโยชน์แก่การศึกษา การสาธารณสุขหรือสาธารณูปการ ในเขตที่ได้ปิดประกาศไว้ตามมาตรา ๖๘ หรือมาตรา ๖๙ ให้มีหนังสือแสดงความประสงค์พร้อมกับส่งโครงการดังกล่าวต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือกรมการผังเมือง แล้วแต่กรณี

มาตรา ๗๓ เมื่อได้รับหนังสือแสดงความประสงค์ตามมาตรา ๗๐ หรือมาตรา ๗๒ เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือกรมการผังเมืองจะให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอหรืออาจปฏิเสธหรือสั่งการเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ผู้แสดงความประสงค์จะจัดสรรที่ดินหรือก่อสร้างอาคารแก้ไขโครงการที่จะจัดสรรที่ดินหรือที่จะก่อสร้างอาคารให้เป็นไปตามหลักการที่คณะกรรมการผังเมืองเห็นชอบตามมาตรา ๖๗ ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันได้รับหนังสือแสดงความประสงค์ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้มีสิทธิก่อสร้างอาคารเหนือที่ดินของผู้อื่นผู้ไม่เห็นชอบด้วยกับการปฏิเสธหรือการสั่งการให้แก้ไขมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๑๐๗

มาตรา ๗๔ เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือกรมการผังเมืองพิจารณาเห็นว่าการจัดสรรที่ดินและประเภทของอาคารที่จะก่อสร้างเป็นไปตามหลักการที่คณะกรรมการผังเมืองเห็นชอบแล้วตามมาตรา ๖๗ เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือกรมการผังเมืองจะให้ผู้แสดงความประสงค์ตามมาตรา ๗๒ ทำสัญญาว่าจะจัดสรรที่ดินหรือก่อสร้างอาคารตามที่ตกลงกันได้ ในกรณีที่ทำสัญญากับผู้มีสิทธิก่อสร้างอาคารเหนือที่ดินของผู้อื่นต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินที่ชอบด้วยกฎหมาย สัญญาที่จะทำขึ้นกับเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือกรมการผังเมืองให้ประกอบด้วยแผนผังบริเวณอาคาร และรูปแบบอาคารที่จะขอก่อสร้างโดยละเอียดด้วย

วิธีการเสนอแผนผังตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๗๕ การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะต้องให้สอดคล้องกับผังเมืองรวม สัญญาตามมาตรา ๗๔ และให้คำนึงถึงความคิดเห็นของเจ้าของที่ดินหรือผู้ครอบครองตามมาตรา ๗๐ ข้อคิดเห็นของประชาชนตามมาตรา ๗๑ และการอนุญาตให้มีการก่อสร้างอาคารภายในระยะเวลาที่ได้ประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ

มาตรา ๗๖ ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะตามมาตรา ๖๗ ให้ส่งผังเมืองเฉพาะไปยังกรมการผังเมืองพิจารณาให้ความเห็น ถ้ากรมการผังเมืองไม่เห็นพ้องด้วยกับผังเมืองเฉพาะ และเจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่อาจแก้ไขปรับปรุงผังเมืองเฉพาะให้สอดคล้องกับความเห็นของกรมการผังเมืองได้ ให้กรมการผังเมืองเสนอคณะกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณาชี้ขาด

มาตรา ๗๗ ในกรณีที่กรมการผังเมืองวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะตามมาตรา ๖๗ ให้ส่งผังเมืองเฉพาะไปยังเจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็น ถ้าเจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่เห็นพ้องด้วยกับผังเมืองเฉพาะ และกรมการผังเมืองเห็นว่าไม่อาจแก้ไขปรับปรุงผังเมืองเฉพาะให้สอดคล้องกับความเห็นของเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ ให้กรมการผังเมืองเสนอคณะกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณาชี้ขาด

มาตรา ๗๘ เมื่อคณะกรรมการผังเมืองเห็นชอบกับผังเมืองเฉพาะที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือกรมการผังเมืองจัดทำแล้ว ให้กรมการผังเมืองเสนอผังเมืองเฉพาะต่อรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการตราพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะนั้นต่อไป

ถ้ากรณีที่ผังเมืองเฉพาะไม่มีองค์ประกอบตามมาตรา ๖๖ (๕) (ก) (ฌ) และ (ฒ) (๖) และ (๗) ให้กรมการผังเมืองเสนอผังเมืองเฉพาะต่อรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการออกเป็นกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

มิให้นำบทบัญญัติในหมวด ๙ ส่วนที่ ๒ การใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ ส่วนที่ ๓ คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น ส่วนที่ ๔ การรื้อ ย้าย หรือดัดแปลงอาคาร หมวด ๑๒ อุทธรณ์ มาตรา ๑๐๗ (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) และ (๙) และหมวด ๑๔ บทเบ็ดเสร็จ มาตรา ๑๒๒ มาใช้บังคับกับกรณีผังเมืองเฉพาะที่ได้ดำเนินการออกเป็นกฎกระทรวง

ส่วนที่ ๒
การใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

มาตรา ๗๙ ในระหว่างที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติหรือกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะในท้องที่ใด ถ้าเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือกรมการผังเมืองเห็นว่าสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมในเขตของผังเมืองเฉพาะได้เปลี่ยนแปลงไป สมควรแก้ไขปรับปรุงข้อกำหนดหรือรายละเอียดของผังเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติหรือกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะเสียใหม่ให้เหมาะสม ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือกรมการผังเมืองเสนอขอแก้ไขปรับปรุงผังเมืองเฉพาะต่อคณะกรรมการผังเมือง ถ้าคณะกรรมการผังเมืองเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขปรับปรุง และการแก้ไขปรับปรุงนั้นไม่เปลี่ยนแปลงข้อกำหนดและรายละเอียดของผังเมืองเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น หรือการที่จะต้องรื้อหรือย้ายอาคาร หรือไม่ก่อให้เกิดการเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นขึ้นอีก หรือการที่จะต้องรื้อหรือย้ายอาคารใหม่ ก็ให้ดำเนินการออกกฎกระทรวงแก้ไขปรับปรุงผังเมืองเฉพาะ

มาตรา ๘๐ เมื่อได้ประกาศพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะในท้องที่ใด ที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นซึ่งเอกชนเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง และถูกกำหนดในพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะให้เวนคืนเพื่อใช้ในการอันเป็นประโยชน์แก่การผังเมือง ให้ถือว่าถูกเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับแก่การเวนคืนโดยอนุโลม ทั้งนี้เว้นแต่ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

ให้อธิบดีกรมการผังเมืองหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ ซึ่งระบุไว้ในพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ เป็นเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์และให้ถือแนวเขตที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นที่จะเวนคืนที่มีอยู่ในแผนที่ท้ายพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะเป็นแนวเขตที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน

ในกรณีที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะภายในห้าปีนับแต่วันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจตามมาตรา ๒๕ เงินค่าทดแทนที่จะจ่ายให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเวนคืนตามมาตรานี้ ถ้าพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะไม่ได้กำหนดเงินค่าทดแทนไว้เป็นอย่างอื่นให้กำหนดตามราคาทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนตามความเป็นธรรมที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

ในกรณีที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะโดยไม่ได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว หรือใช้บังคับเมื่อพ้นห้าปีนับแต่วันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาและพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะไม่ได้กำหนดเงินค่าทดแทนไว้เป็นอย่างอื่น ให้กำหนดตามราคาทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนนั้นตามความเป็นธรรมที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

ในกรณีที่เป็นการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อปรับปรุงให้เป็นไปตามผังเมืองเฉพาะ เมื่อเจ้าหน้าที่ดำเนินการได้ดำเนินการปรับปรุงแล้วและประสงค์จะให้เช่าหรือหาประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์นั้นต่อไปก็ให้กระทำได้ แต่จะกระทำการอันมีผลเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์นั้นมิได้

การโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนเพื่อปรับปรุงดังกล่าวจะกระทำได้ก็โดยการตราพระราชบัญญัติ

มาตรา ๘๑ ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้ดำเนินการตามมาตรา ๘๐ และพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้ก่อนการใช้เงินหรือวางเงินค่าทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตกลงกับเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้ดูแลรักษาอสังหาริมทรัพย์เกี่ยวกับกำหนดเวลาที่จะเข้าครอบครอง แต่กำหนดวันที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ดำเนินการจะเข้าครอบครองต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันมีหนังสือแสดงความจำนงที่จะเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้น

ในกรณีที่ไม่สามารถพบตัวเจ้าของ หรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา ๘๐ และไม่สามารถส่งหนังสือแสดงความจำนงถึงเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้ กำหนดวันที่จะเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันปิดแจ้งความ ซึ่งปิดไว้ ณ ที่ที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่

เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ดำเนินการมีอำนาจเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นได้ แม้จะยังมิได้ชำระเงินค่าทดแทน

มาตรา ๘๒ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด

(๑) รายละเอียดแห่งข้อกำหนดต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

(๒) หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

มาตรา ๘๓ บรรดาข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง กฎหมายว่าด้วยการควบคุมสุสานและฌาปนสถาน หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อื่นที่ใช้บังคับอยู่ในเขตท้องที่ที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๘๒ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๘๒ ให้ใช้กฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๘๒ แทน

มาตรา ๘๔ ในท้องที่ที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติหรือกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ห้ามบุคคลใดใช้ประโยชน์ที่ดินหรือแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงอสังหาริมทรัพย์ให้ผิดไปจากที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหรือกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ หรือในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๗๙ หรือมาตรา ๘๒

มาตรา ๘๕ ผู้ใดประสงค์จะใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตใช้บังคับผังเมืองเฉพาะให้ยื่นขออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ต้องขออนุญาต หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข การยื่นขออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตผังเมืองเฉพาะ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการผังเมืองกำหนด

ส่วนที่ ๓
คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๘๖ ในท้องที่ที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ให้มีคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนอัยการสูงสุด ผู้แทนกรมธนารักษ์ ผู้แทนการเคหะแห่งชาติ ผู้แทนกรมการผังเมือง ผู้แทนกรมโยธาธิการ เจ้าพนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร ผู้แทนหน่วยงานอื่นที่เห็นสมควรไม่เกินสี่คน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการผังเมืองหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการผังเมืองไม่เกินสี่คน ผู้แทนสถาบันหรือองค์การอิสระไม่เกินสี่คน ซึ่งคณะกรรมการผังเมืองแต่งตั้ง เป็นกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครเป็นกรรมการและเลขานุการ

(๒) ในเขตจังหวัดอื่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ โยธาธิการจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ธนารักษ์พื้นที่ นายอำเภอแห่งท้องที่นั้น อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าที่ทำการอัยการจังหวัด ผู้แทนหน่วยงานอื่นที่เห็นสมควรไม่เกินสี่คน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการผังเมืองหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการผังเมืองไม่เกินสามคน ผู้แทนสถาบันหรือองค์การอิสระไม่เกินสามคน ซึ่งคณะกรรมการผังเมืองแต่งตั้งเป็นกรรมการ และผังเมืองจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

ในกรณีที่ต้องดำเนินการในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นกรรมการร่วมด้วย

กรรมการซึ่งแต่งตั้งจากผู้แทนสถาบันหรือองค์การอิสระจะต้องไม่เป็นข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

มาตรา ๘๗ ให้คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) พิจารณาและสั่งการเกี่ยวกับการจัดที่ดินของเอกชนเพื่อใช้เป็นที่อุปกรณ์ตามผังเมืองเฉพาะ

(๒) อนุมัติการยกที่อุปกรณ์ให้เป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน

(๓) พิจารณาและสั่งการเกี่ยวกับการรื้อ ย้าย หรือดัดแปลงอาคารที่จะต้องรื้อ ย้าย หรือดัดแปลงตามผังเมืองเฉพาะ

(๔) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ยื่นต่อคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น

(๕) ดำเนินการอื่นใดตามอำนาจหน้าที่ซึ่งมีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘๘ ให้กรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นซึ่งคณะกรรมการผังเมืองแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้วนั้น

กรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นที่พ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการอีกได้

มาตรา ๘๙ ให้นำมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ มาใช้แก่คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๔
การรื้อ ย้าย หรือดัดแปลงอาคาร

มาตรา ๙๐ ในกรณีที่พระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะกำหนดให้มีการรื้อ ย้าย หรือดัดแปลงอาคาร ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดทำรายละเอียดแสดงการรื้อ ย้าย หรือดัดแปลงอาคารให้คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นพิจารณา

มาตรา ๙๑ ให้คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นพิจารณาเหตุผลและรายละเอียดแสดงการรื้อ ย้าย หรือดัดแปลงอาคาร ให้เป็นไปตามผังเมืองเฉพาะ ในการนี้จะขอความเห็นจากกรมการผังเมืองก็ได้ หรือจะสั่งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดทำรายละเอียดเสียใหม่ก็ได้

เมื่อคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นพิจารณาเสร็จแล้วและสั่งการประการใดให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการมีหนังสือถึงเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารที่เกี่ยวข้องให้ทราบถึงคำสั่งของคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นและการดำเนินการตามคำสั่งนั้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกสิบวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ และให้ส่งรายละเอียดแสดงการรื้อ ย้าย หรือดัดแปลงอาคารเท่าที่เกี่ยวข้องไปด้วยแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารผู้ไม่เห็นชอบด้วยกับคำสั่งของคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๑๐๗

มาตรา ๙๒ ถ้าอาคารที่จะต้องรื้อ ย้าย หรือดัดแปลงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือทรัพย์สินของแผ่นดินที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลรักษาของส่วนราชการใด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหนังสือแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือทรัพย์สินของแผ่นดินทราบ และให้ส่วนราชการดังกล่าวมีหนังสือแสดงความยินยอมหรือขัดข้องให้คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นทราบ ถ้ามีปัญหาโต้แย้งระหว่างส่วนราชการกับคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น ให้เสนอคณะกรรมการผังเมืองวินิจฉัย

มาตรา ๙๓ ในกรณีที่เอกชนซึ่งเป็นเจ้าของอาคารได้รับหนังสือแจ้งให้จัดการรื้อหรือย้ายอาคารแล้ว ไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๐๗ หรือใช้สิทธิอุทธรณ์ แต่คณะกรรมการอุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับการอุทธรณ์ เจ้าของอาคารต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ดำเนินการหรือคำวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่งหรือคำวินิจฉัยอุทธรณ์

ถ้าเจ้าของอาคารไม่เริ่มดำเนินการรื้อหรือย้ายอาคาร หรือได้รื้อหรือย้ายอาคารไปบ้างแล้วแต่เป็นที่เห็นได้ประจักษ์ว่าการรื้อหรือย้ายอาคารจะไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่ง ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเตือนเป็นหนังสือไปยังเจ้าของอาคาร ถ้าผู้นั้นยังคงละเลยไม่ดำเนินการตามคำสั่งภายในเวลาที่กำหนดไว้ในคำเตือนซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการมีอำนาจเข้าไปในที่ดินและรื้อหรือย้ายอาคารนั้นโดยคิดค่าใช้จ่ายจากเจ้าของอาคาร ค่าใช้จ่ายจะคิดหักเอาจากเงินค่าตอบแทนตามมาตรา ๙๕ ที่จะพึงจ่ายให้แก่เจ้าของอาคารนั้นก็ได้ การรื้อหรือย้ายอาคารนั้น เจ้าหน้าที่ดำเนินการต้องกระทำโดยประหยัดและค่าใช้จ่ายที่คิดจากเจ้าของอาคารจะต้องไม่มากกว่าเงินค่าตอบแทนตามมาตรา ๙๕

เมื่อได้คิดค่าใช้จ่ายแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของอาคารทราบ เจ้าของอาคารผู้ไม่เห็นชอบด้วยกับการคิดค่าใช้จ่ายมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๑๐๗

มาตรา ๙๔ ในกรณีที่เอกชนซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารได้รับแจ้งให้จัดการดัดแปลงอาคาร ไม่เริ่มดำเนินการดัดแปลงอาคารหรือได้ดัดแปลงอาคารไปบ้างแล้ว แต่เป็นที่เห็นได้ประจักษ์ว่าการดัดแปลงอาคารจะไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่ง ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเตือนเป็นหนังสือไปยังเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร และหากผู้นั้นยังคงละเลยไม่ดำเนินการตามคำสั่งภายในเวลาที่กำหนดไว้ในคำเตือน ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการรายงานต่อคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นเพื่อสั่งเพิกถอนคำสั่งให้ดัดแปลงนั้น และสั่งให้รื้อหรือย้ายอาคารต่อไปและให้นำมาตรา ๙๓ มาใช้บังคับแก่การสั่งรื้อหรือย้ายอาคาร และการคิดค่าใช้จ่ายจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยอนุโลม

มาตรา ๙๕ เมื่อคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นได้สั่งให้เจ้าของรื้อ ย้าย หรือดัดแปลงอาคารตามมาตรา ๙๓ หรือมาตรา ๙๔ ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น กำหนดเงินค่าตอบแทนตามความเป็นธรรมและจ่ายให้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นอาคารที่ไม่อาจย้ายได้ ให้จ่ายเงินค่าตอบแทนแก่เจ้าของอาคาร ซึ่งปลูกสร้างอยู่ในวันที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

(๒) ถ้าเป็นอาคารหรือส่วนของอาคารที่รื้อย้ายได้ ให้จ่ายเงินค่าตอบแทนแก่เจ้าของอาคารซึ่งปลูกสร้างอยู่ในวันที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ เงินค่าตอบแทนดังกล่าวพึงกำหนดให้เฉพาะค่ารื้ออาคาร ค่าขนย้าย และค่าปลูกสร้างใหม่

(๓) ผู้เช่าที่ดินหรือผู้เช่าอาคารที่จะต้องรื้อหรือย้าย ซึ่งมีสัญญาเช่าเป็นหนังสือ หรือทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งจะฟ้องร้องให้บังคับคดีได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหลักฐานนั้นได้ทำไว้ก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะหรือได้ทำขึ้นภายหลังวันนั้นโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น และการเช่านั้นยังไม่ระงับไปในวันที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้สั่งให้รื้อหรือย้ายอาคาร เงินค่าตอบแทนในการเช่านี้พึงกำหนดให้เฉพาะที่ผู้เช่าได้เสียหายจริงโดยเหตุที่ต้องออกจากที่ดินหรืออาคารก่อนสัญญาเช่าระงับ

(๔) บุคคลซึ่งมีสิทธิตามมาตรา ๑๓๔๙ หรือมาตรา ๑๓๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และเสียสิทธิในการใช้ทางหรือเสียสิทธิในการวางท่อน้ำ ทางระบายน้ำ สายไฟฟ้าหรือสิ่งอื่นซึ่งคล้ายกันผ่านที่ดินซึ่งต้องมีการรื้อหรือย้ายอาคารในเมื่อบุคคลเช่นว่านั้นได้ให้เงินค่าตอบแทนในการที่ได้ใช้สิทธินั้น ๆ แก่เจ้าของที่ดินไปแล้ว

ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการมีหนังสือแจ้งจำนวนเงินค่าตอบแทนให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนทราบ ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทน ผู้ไม่เห็นชอบด้วยกับจำนวนเงินค่าตอบแทนดังกล่าวมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๑๐๗

มาตรา ๙๖ ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดหาที่อยู่ชั่วคราวที่เหมาะสมให้แก่บุคคลตามมาตรา ๙๕ (๑) (๒) หรือ (๓) อาศัยอยู่เป็นเวลาตามความจำเป็นไม่น้อยกว่าหกเดือนแต่ไม่เกินกว่าหนึ่งปี ในเมื่อบุคคลดังกล่าวไม่สามารถจัดหาที่อยู่ของตนเองได้ การกำหนดเงินค่าตอบแทนตามมาตรา ๙๕ จะคำนึงถึงการจัดหาที่อยู่ชั่วคราวด้วยก็ได้

ในกรณีที่เห็นสมควรเจ้าหน้าที่ดำเนินการจะผ่อนผันให้อาศัยต่อไปอีกไม่เกินหกเดือนก็ได้

มาตรา ๙๗ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดหาที่ดินและหรืออาคารให้บุคคลดังกล่าวในมาตรา ๙๖ เข้าอยู่ในที่ใหม่ โดยการเช่าซื้อหรือเช่าและบุคคลดังกล่าวสมัครใจเข้าอยู่ในที่ดินและหรืออาคารที่จัดหาให้ใหม่นั้น ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการกันเงินค่าตอบแทนที่จะพึงจ่ายตามมาตรา ๙๕ ไว้เพื่อจ่ายในการเช่าซื้อหรือเช่า ถ้าเป็นการเช่าซื้อจำนวนเงินที่กันไว้ให้เป็นไปตามที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการและบุคคลดังกล่าวตกลงกัน ถ้าเป็นการเช่า ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการกันเงินไว้เป็นค่าเช่าสำหรับหนึ่งปีหกเดือน จำนวนเงินที่เหลือจากที่กันไว้ให้จ่ายแก่บุคคลดังกล่าว ในการนี้ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการมีหนังสือแจ้งจำนวนเงินที่กันไว้ และจำนวนเงินที่เหลือจ่ายให้บุคคลดังกล่าวทราบ บุคคลดังกล่าวผู้ไม่เห็นชอบด้วยมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๑๐๗ ในกรณีที่จัดที่ดินไว้ให้บุคคลดังกล่าวปลูกสร้างเอง ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการช่วยเหลือและให้ความสะดวกในการที่จะปลูกสร้างอาคารลงในที่ดินที่จัดให้

มาตรา ๙๘ ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นสั่งให้จัดที่ดินเพื่อใช้เป็นที่อุปกรณ์ ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจ่ายเงินค่าตอบแทนตามที่คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นกำหนดแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินดังกล่าว ซึ่งต้องเสียสิทธิบางประการเกี่ยวกับการใช้ที่ดินเนื่องจากการจัดที่ดินนั้นหรือต้องรับภาระที่ต้องปฏิบัติหรืองดเว้นไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดอันเกี่ยวกับที่ดินที่จัดนั้น

ในการกำหนดเงินค่าตอบแทนตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นพิจารณาถึงความมากน้อยแห่งสิทธิที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินต้องเสียหรือถูกจำกัด หรือภาระที่ต้องปฏิบัติหรืองดเว้นไม่ปฏิบัติ รวมทั้งประโยชน์ที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินพึงได้รับในการใช้ที่อุปกรณ์ด้วย แต่ทั้งนี้ เงินค่าตอบแทนที่กำหนดต้องไม่เกินราคาที่ดิน และเพื่อประโยชน์ในการคำนวณราคาที่ดินตามมาตรานี้ ให้นำความในมาตรา ๑๐๐ เกี่ยวกับราคาที่โอนตามความเป็นธรรมมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นมีหนังสือแจ้งการกำหนดเงินค่าตอบแทนให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินผู้ไม่เห็นชอบด้วยมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๑๐๗

มาตรา ๙๙ ที่ดินที่ถูกจัดให้เป็นที่อุปกรณ์ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ในส่วนที่ถูกจัดนั้น

มาตรา ๑๐๐ เจ้าของที่อุปกรณ์ผู้ใดประสงค์จะยกที่อุปกรณ์ให้เป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน โดยมีเงินค่าตอบแทน หากคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่าที่อุปกรณ์นั้นได้ใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะเป็นส่วนใหญ่ ก็ให้รับที่อุปกรณ์นั้นเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินได้และให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจ่ายเงินค่าตอบแทนให้แก่เจ้าของตามราคาที่พระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะบัญญัติไว้ ถ้าไม่ได้บัญญัติไว้ให้กำหนดเท่ากับราคาของที่ดินที่โอนตามความเป็นธรรมที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจ ทั้งนี้ ไม่ว่าพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจะยังคงใช้บังคับหรือไม่

ถ้าไม่มีพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว หรือใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะภายหลังห้าปีนับแต่วันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวและพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะไม่ได้กำหนดเงินค่าตอบแทนไว้เป็นอย่างอื่น ให้กำหนดเงินค่าตอบแทนเท่าราคาที่ดินที่โอนตามความเป็นธรรมที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

ความในวรรคหนึ่งและวรรคสองไม่ให้ใช้บังคับในกรณีที่การยกให้เกิดขึ้นภายหลังห้าปีนับแต่วันใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ในกรณีนี้ถ้าพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะไม่ได้กำหนดเงินค่าตอบแทนไว้เป็นอย่างอื่น ให้เงินค่าตอบแทนเป็นไปตามที่ตกลงกัน ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่าราคาที่ดินตามความเป็นธรรมตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๐๑ ในการคำนวณเงินค่าตอบแทนตามมาตรา ๑๐๐ ถ้ามีการสร้างหรือจัดทำเพื่อให้เป็นที่อุปกรณ์ ตามแบบและรายการที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นอนุญาตก่อนที่จะมีการยกให้ ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจ่ายเงินค่าตอบแทนค่าใช้จ่ายในการสร้างหรือจัดทำดังกล่าวแก่เจ้าของเพิ่มขึ้นจากเงินค่าตอบแทนอันพึงจ่ายให้เนื่องในการยกให้ นอกจากเจ้าหน้าที่ดำเนินการเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง เงินค่าตอบแทนอันจะพึงจ่ายให้เพิ่มขึ้นตามมาตรานี้ ให้คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นพิจารณากำหนดให้ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองประโยชน์สาธารณะ สภาพของสิ่งที่ก่อสร้างหรือสิ่งที่จัดทำหรือสิ่งที่สร้างในขณะที่มีการยกให้ประกอบด้วย

มาตรา ๑๐๒ ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดจำนวนเงินค่าตอบแทนอันจะพึงจ่ายให้ หรือได้มีการจ่ายเงินค่าตอบแทนตามที่กำหนดไว้ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินตามมาตรา ๙๘ ให้หักเงินค่าตอบแทนที่กำหนดไว้ หรือที่ได้จ่ายไปแล้วออกจากเงินค่าตอบแทนในการยกให้ตามมาตรา ๑๐๐

มาตรา ๑๐๓ ในการจัดที่ดินให้เป็นที่อุปกรณ์ หากมีความจำเป็นต้องสร้างหรือจัดทำเพื่อให้เป็นไปตามแบบและรายการที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดและเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินร้องขอ เจ้าหน้าที่ดำเนินการจะสร้างหรือจัดทำให้ก็ได้เมื่อพิจารณาเห็นเป็นการสมควร โดยคิดค่าใช้จ่ายจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้น

ในการคิดค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่ง ถ้าการสร้างหรือจัดทำของเจ้าหน้าที่ดำเนินการเป็นไปเพียงเพื่อประโยชน์ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินผู้ร้องขอนั้น ให้คิดค่าใช้จ่ายในการสร้างหรือจัดทำนั้นทั้งหมด แต่ถ้าเป็นไปเพื่อสาธารณประโยชน์ด้วย เจ้าหน้าที่ดำเนินการจะออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้ตามที่เห็นสมควร และให้เจ้าของที่ดินเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายส่วนที่เหลือ

มาตรา ๑๐๔ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองเฉพาะ ในกรณีจำเป็นที่ต้องใช้ที่ดินของบุคคลใด ๆ ในบริเวณไม่เกินหนึ่งกิโลเมตรนับจากแนวเขตผังเมืองเฉพาะ เจ้าพนักงานการผังมีอำนาจจัดให้ทำหรือวางท่อน้ำทางระบายน้ำ สายไฟฟ้า หรือสิ่งอื่นซึ่งคล้ายกันลงบน ใต้ หรือเหนือพื้นดินของบุคคลนั้นได้ในเมื่อพื้นดินนั้นไม่ใช่เป็นที่ตั้งโรงเรือน โดยแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งแผนผังแสดงแนวทางการใช้ที่ดินให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานการผังกำหนดเงินค่าตอบแทนอันเป็นธรรมในการใช้ที่ดินนั้นที่จะจ่ายให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน และให้แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่เกี่ยวข้องทราบโดยมิชักช้า

เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินผู้ไม่เห็นชอบด้วยกับการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หรือการกำหนดเงินค่าตอบแทนตามวรรคสองมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๑๐๗

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานการผังแจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นในพื้นที่ดังกล่าวเป็นหนังสือพร้อมทั้งแผนผังแสดงแนวทางการใช้ที่ดินก่อนดำเนินการ หากเกิดกรณีขัดแย้งกันระหว่างเจ้าพนักงานการผังกับเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ให้เสนอคณะกรรมการผังเมืองชี้ขาด

หมวด ๑๐
ผังพื้นที่พิเศษ

มาตรา ๑๐๕ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการวางและจัดทำผังพื้นที่พิเศษตามนโยบายรัฐบาลหรือกิจการเฉพาะที่รัฐจัดให้มีขึ้น รัฐมนตรีอาจสั่งให้กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือกรมการผังเมืองและเจ้าพนักงานท้องถิ่นร่วมกันดำเนินการวางและจัดทำผังพื้นที่พิเศษก็ได้

การสำรวจ การวาง จัดทำ และใช้บังคับผังพื้นที่พิเศษต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนในการสำรวจ การวาง จัดทำ และดำเนินการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติกำหนดในมาตรา ๙ (๓)

หมวด ๑๑
การพัฒนาตามผังเมือง

มาตรา ๑๐๖ โดยปกติให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ แต่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการผังเมืองอาจแต่งตั้งให้องค์กรหรือบรรษัทของรัฐ ซึ่งคณะรัฐมนตรีจัดตั้งขึ้นตามมาตรา ๑๘ (๓) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่หรือซึ่งได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการในท้องที่นั้นได้

การพัฒนาตามผังเมืองอื่น ๆ ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ คณะรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการผังเมืองอาจแต่งตั้งองค์กรเพื่อทำหน้าที่พัฒนาตามผังเมือง ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑๒
อุทธรณ์

มาตรา ๑๐๗ ผู้มีสิทธิอุทธรณ์อาจอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับคำสั่งหรือหนังสือแจ้งความในกรณีต่อไปนี้

(๑) การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการใช้ประโยชน์ที่ดินตามมาตรา ๖๔ วรรคสอง

(๒) การอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินตามมาตรา ๖๕ และมาตรา ๘๕

(๓) การปฏิเสธหรือสั่งการเกี่ยวกับโครงการที่จะจัดสรรที่ดิน หรือที่จะก่อสร้างอาคารตามมาตรา ๗๓

(๔) การสั่งให้รื้อ ย้าย หรือดัดแปลงอาคารตามมาตรา ๙๑

(๕) การคิดค่าใช้จ่ายในการรื้อหรือย้ายอาคารตามมาตรา ๙๓ วรรคสอง หรือมาตรา ๙๔

(๖) การกำหนดจำนวนเงินค่าตอบแทนตามมาตรา ๙๕

(๗) การกันเงินค่าตอบแทนไว้ตามมาตรา ๙๗

(๘) การกำหนดจำนวนเงินค่าตอบแทนตามมาตรา ๙๘

(๙) การจัดให้ทำหรือวางท่อน้ำ ทางระบายน้ำ สายไฟฟ้า หรือสิ่งอื่นซึ่งคล้ายคลึงกันตามมาตรา ๑๐๔ วรรคหนึ่ง และการกำหนดจำนวนเงินค่าตอบแทนในการใช้ที่ดินตามมาตรา ๑๐๔ วรรคสอง

อุทธรณ์กรณี (๕) และ (๗) ให้ยื่นต่อคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น ในกรณี (๑) (๒) (๓) (๔) (๖) (๘) และ (๙) ให้ยื่นต่อคณะกรรมการอุทธรณ์

เมื่อคณะกรรมการบริหารผังเมืองส่วนท้องถิ่น หรือคณะกรรมการอุทธรณ์แล้วแต่กรณีได้มีคำวินิจฉัยแล้ว หากผู้อุทธรณ์ไม่พอใจในคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิยื่นฟ้องต่อศาลปกครองได้ภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น

มาตรา ๑๐๘ ให้มีคณะกรรมการอุทธรณ์ ประกอบด้วยรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ อัยการสูงสุด ผู้ทรงคุณวุฒิทางการผังเมืองหนึ่งคน ผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายหนึ่งคน ผู้ทรงคุณวุฒิทางเศรษฐศาสตร์หนึ่งคน เป็นกรรมการ ให้ประธานคณะกรรมการอุทธรณ์แต่งตั้งกรรมการหรือบุคคลใดเป็นเลขานุการคณะกรรมการ

ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการอุทธรณ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นกรรมการผังเมือง หรืออนุกรรมการในคณะกรรมการผังเมืองในขณะเดียวกันมิได้

มาตรา ๑๐๙ ให้คณะกรรมการอุทธรณ์มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยคำอุทธรณ์ที่ยื่นต่อคณะกรรมการอุทธรณ์

มาตรา ๑๑๐ ให้คณะกรรมการอุทธรณ์มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อกระทำการที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ หรือให้ช่วยเหลือในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้เว้นแต่การวินิจฉัยอุทธรณ์ และให้นำมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑๑ ให้กรรมการอุทธรณ์ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการอีกได้

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการอุทธรณ์ในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการอุทธรณ์ซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้วนั้น

มาตรา ๑๑๒ ให้นำมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ มาใช้แก่คณะกรรมการอุทธรณ์โดยอนุโลม

มาตรา ๑๑๓ หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นอุทธรณ์ และวิธีพิจารณาในการวินิจฉัยคำอุทธรณ์ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑๔ ในระหว่างอุทธรณ์ห้ามมิให้ผู้อุทธรณ์ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรืออาคาร ผู้มีสิทธิครอบครองเหนือที่ดินของผู้อื่น เจ้าพนักงานการผัง คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ดำเนินการ แล้วแต่กรณี ดำเนินการหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นกรณีแห่งการอุทธรณ์

หมวด ๑๓
ผู้ตรวจการผังเมือง

มาตรา ๑๑๕ ให้อธิบดีกรมการผังเมืองมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกรมการผังเมืองเป็นผู้ตรวจการผังเมือง เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติตามผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ

หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้งและคุณสมบัติของผู้ได้รับแต่งตั้งให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๑๑๖ ในการปฏิบัติตามหน้าที่ให้ผู้ตรวจการผังเมืองมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในที่ดินหรืออาคาร ซึ่งอยู่ในท้องที่ที่มีประกาศใช้บังคับผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อสอบถามข้อเท็จจริงหรือขอดูเอกสารหลักฐานหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องจากเจ้าของ ผู้ครอบครองหรือผู้ดูแลรักษาที่ดินหรืออาคารนั้น หรือเพื่อกระทำการใด ๆ เท่าที่จำเป็น

(๒) ออกหนังสือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานหรือสิ่งอื่นที่จำเป็นเพื่อการปฏิบัติการตามหน้าที่มาประกอบการพิจารณาได้

มาตรา ๑๑๗ ในการตรวจสอบการปฏิบัติตามผังเมืองตามมาตรา ๑๑๕ หากผู้ตรวจการผังเมืองเห็นว่ามีการปฏิบัติฝ่าฝืน ผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะให้แจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือผู้เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดต่อไป

มาตรา ๑๑๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้ผู้ตรวจการผังเมืองเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้แสดงบัตรประจำตัวเมื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องร้องขอ

บัตรประจำตัวให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในประกาศกระทรวงมหาดไทย

หมวด ๑๔
บทเบ็ดเสร็จ

มาตรา ๑๑๙ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานการผัง เจ้าหน้าที่ดำเนินการ และกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจออกหนังสือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารหลักฐานหรือสิ่งอื่นที่จำเป็นเพื่อการปฏิบัติการตามหน้าที่มาประกอบการพิจารณาได้

มาตรา ๑๒๐ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานการผัง เจ้าหน้าที่ดำเนินการ กรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น และพนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น พนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าพนักงานการผัง พนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดำเนินการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรืออาคาร ซึ่งอยู่ในท้องที่ที่มีประกาศใช้บังคับผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อสอบถามข้อเท็จจริงหรือขอดูเอกสารหลักฐานหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องจากเจ้าของ ผู้ครอบครองหรือผู้ดูแลรักษาที่ดินหรืออาคารนั้น หรือ

เพื่อกระทำการใด ๆ เท่าที่จำเป็น และพยายามไม่ให้เกิดความเสียหาย ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าวให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานการผัง เจ้าหน้าที่ดำเนินการ หรือกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น แล้วแต่กรณีกำหนดเงินค่าตอบแทนความเสียหายและจ่ายให้แก่ผู้เสียหายนั้น

ในกรณีที่จำเป็นต้องกระทำการเพื่อการสำรวจ ให้แจ้งให้เจ้าของผู้ครอบครอง หรือผู้ดูแลรักษาที่ดินหรืออาคารทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนกระทำการนั้น

ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานการผัง เจ้าหน้าที่ดำเนินการ กรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น และพนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น พนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าพนักงานการผัง พนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดำเนินการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นแสดงบัตรประจำตัวหรือหนังสือแสดงตำแหน่งหน้าที่ต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๒๑ เพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานการผัง เจ้าหน้าที่ดำเนินการ กรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น และพนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น พนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าพนักงานการผัง พนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดำเนินการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๒๒ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ดำเนินการมีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรืออาคารซึ่งอยู่ในท้องที่ที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะเพื่อตรวจซ่อมแซม บำรุง รักษา หรือทำความสะอาดท่อน้ำ ทางระบายน้ำ สายไฟฟ้าหรือสิ่งอื่นซึ่งคล้ายกัน หรือเพื่อตรวจสภาพของที่โล่งในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก

ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งแสดงบัตรประจำตัวและหนังสือแสดงตำแหน่งหน้าที่พร้อมทั้งหนังสือมอบหมายของเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้ไปกระทำการ ดังกล่าวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานการผัง เจ้าหน้าที่ดำเนินการ กรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น และพนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น พนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าพนักงานการผัง พนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดำเนินการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้ เจ้าของ ผู้ครอบครองหรือผู้ดูแลรักษาที่ดินหรืออาคารต้องอำนวยความสะดวกให้ตามสมควร

หมวด ๑๕
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๒๔ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินตามมาตรา ๒๖ (๓) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๘๔ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท ในกรณีที่เอกชนซึ่งเป็นเจ้าของหรือครอบครองอสังหาริมทรัพย์ เพื่อใช้ในการพาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม ยังต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากกระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้วผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินสามหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นร้องขอ ศาลอาจสั่งให้ผู้กระทำผิดแก้ไขสภาพของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ในผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ หรือให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เป็นไปตามผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะนั้น และคิดเอาค่าใช้จ่ายจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ตามที่จ่ายจริงโดยประหยัด

มาตรา ๑๒๕ ผู้ใด

(๑) ไม่ไปชี้แจงหรือไม่ส่งเอกสารหลักฐานหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องตามหนังสือเรียกของผู้ตรวจการผังเมือง เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานการผังหรือกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๑๑๖ หรือมาตรา ๑๑๙ หรือไม่ยอมชี้แจงหรือชี้แจงด้วยข้อความอันเป็นเท็จ

(๒) ขัดขวางหรือไม่ให้ความสะดวกแก่ผู้ตรวจการผังเมือง เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานการผัง เจ้าหน้าที่ดำเนินการ กรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น พนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าพนักงานการผัง พนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดำเนินการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น ในการใช้อำนาจตามมาตรา ๒๖ มาตรา ๑๑๖ หรือมาตรา ๑๒๓ หรือ

(๓) ฝ่าฝืนคำสั่งให้รื้อ หรือย้ายอาคาร หรือคำวินิจฉัยอุทธรณ์ตามมาตรา ๙๓

มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพันบาท ในกรณีที่เอกชนซึ่งเป็นเจ้าของหรือครอบครองอสังหาริมทรัพย์ เพื่อใช้ในการพาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม ได้กระทำการตาม (๑) (๒) และ (๓) ยังต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๒๖ ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๖ (๓) (๔) ภายในระยะเวลาเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน

ในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการผังเมืองตามมาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการผังเมืองซึ่งได้รับการแต่งตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับยังคงอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะกรรมการที่ได้แต่งตั้งขึ้นใหม่มาเข้ารับหน้าที่

ในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดตามมาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งหรือคณะกรรมการผังเมืองตามมาตรา ๑๗ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการผังเมืองจังหวัดจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดตามมาตรา ๒๑

ในระหว่างที่กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ระหว่างกรมโยธาธิการและกรมการผังเมืองยังไม่มีผลบังคับใช้ ให้อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมืองปฏิบัติหน้าที่อธิบดีกรมการผังเมืองไปพลางก่อน

มาตรา ๑๒๗ ในวาระเริ่มแรก ให้กรมการผังเมืองจัดให้มีผังประเทศและใช้บังคับขึ้นภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และจัดทำผังภาคให้แล้วเสร็จและใช้บังคับภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ผังประเทศประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๒๘ บรรดากฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศหรือคำสั่งซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๕ พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับให้คงใช้บังคับต่อไปได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มีการออกกฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๒๙ บรรดาผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะที่อยู่ระหว่างดำเนินการวางและจัดทำตามขั้นตอนที่พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๕ พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดไว้ ให้ถือว่าได้ดำเนินการวางและจัดทำตามขั้นตอนตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลมเท่าที่จำเป็นที่ไม่ขัดและแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๓๐ บรรดากฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้มีผลใช้บังคับได้ต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ....

---

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่การผังเมืองมีบทบาทสำคัญในการวางกรอบชี้นำการพัฒนาประเทศเชิงพื้นที่ ส่งเสริมการพัฒนาและอนุรักษ์เพื่อสร้างสมดุลจากการใช้ที่ดินและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศ แต่โดยที่พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติเกี่ยวกับการวาง จัดทำ และใช้บังคับผังเมืองจึงไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ไม่สามารถเป็นเครื่องมือชี้นำและสร้างสมดุลในการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดกลไกการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและผังเมืองในระดับต่าง ๆ อีกทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อให้การผังเมืองสามารถชี้นำและบูรณาการแผนการพัฒนาประเทศเชิงพื้นที่ในทุกด้านและทุกระดับ อันจะส่งผลให้ประเทศพัฒนาไปอย่างมั่นคงและยั่งยืนเพื่อความผาสุกของประชาชนส่วนรวมในระยะยาว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดนิยามคำว่า “การผังเมือง” “ผังประเทศ” “ผังภาค” “ผังจังหวัด” “ผังเมืองรวม” “ผังเมืองเฉพาะ” “ผังพื้นที่พิเศษ” “ผู้มีส่วนได้เสีย” “เจ้าพนักงานการผัง” (ร่างมาตรา ๔)

๒.๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ (ร่างมาตรา ๖) มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย เป้าหมายพร้อมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวกับการผังเมืองของประเทศ ให้ความเห็นชอบผังประเทศ ผังภาค และผังพื้นที่พิเศษ กำกับดูแล เร่งรัด และสนับสนุนให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามผังประเทศ ผังภาค และผังพื้นที่พิเศษ (ร่างมาตรา ๙)

๒.๓ กำหนดให้มีคณะกรรมการผังเมือง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ (ร่างมาตรา ๑๗) อำนาจหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานเกี่ยวกับการผังเมือง ให้ความเห็นชอบผังจังหวัด ผังเมืองรวมที่อธิบดีกรมการผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ ผังเมืองรวมที่มีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด ผังเมืองรวมในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (ร่างมาตรา ๑๘)

๒.๔ กำหนดให้มีคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ (ร่างมาตรา ๒๑) มีอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นชอบผังเมืองรวมในเขตจังหวัดที่ไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการผังเมือง ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวกับการวางและจัดทำผังจังหวัด ผังเมืองรวมที่กรมการผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำ และผังเมืองเฉพาะ (ร่างมาตรา ๒๒)

๒.๕ การสำรวจเพื่อวางและจัดทำผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ (ร่างมาตรา ๒๕) ให้หมดอายุการใช้บังคับเมื่อผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ ได้มีผลใช้บังคับแล้วแต่กรณี ในเขตแห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว (ร่างมาตรา ๒๗)

๒.๖ กำหนดให้ผังเมืองแบ่งออกเป็น ๖ ประเภท และให้ผังแต่ละประเภทไม่มีอายุใช้บังคับ ผังแต่ใช้ระบบประเมินผลผัง กล่าวคือ ผังประเทศ (ร่างมาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๔) ผังภาค (ร่างมาตรา ๓๕ ถึงมาตรา ๔๒) ผังจังหวัด (ร่างมาตรา ๔๓ ถึงมาตรา ๕๐) ผังเมืองรวม (ร่างมาตรา ๕๑ ถึงมาตรา ๖๕) ผังเมืองเฉพาะ (ร่างมาตรา ๖๖ ถึงมาตรา ๑๐๔) และผังพื้นที่พิเศษ (ร่างมาตรา ๑๐๕)

๒.๗ กำหนดให้มีการพัฒนาตามผังเมือง โดยปกติให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ แต่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการผังเมืองอาจแต่งตั้งให้องค์กรหรือบรรษัทของรัฐ ซึ่งคณะรัฐมนตรีจัดตั้งขึ้น ซึ่งมีอำนาจหน้าที่หรือซึ่งได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการในท้องที่นั้นได้ (ร่างมาตรา ๑๐๖)

๒.๘ กำหนดให้ผู้มีสิทธิอุทธรณ์อาจอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับคำสั่งหรือหนังสือแจ้งความ (ร่างมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๑๔)

๒.๙ กำหนดให้อธิบดีกรมการผังเมืองมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกรมการผังเมือง เป็นผู้ตรวจการผังเมือง เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติตามผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ (ร่างมาตรา ๑๑๕ และมาตรา ๑๑๖) หากผู้ตรวจการผังเมืองเห็นว่ามีการปฏิบัติฝ่าฝืน ผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะให้แจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๑๑๗)

๒.๑๐ กำหนดให้มีบทกำหนดโทษกรณีผู้ใดหรือเอกชนซึ่งเป็นเจ้าของหรือครอบครองอสังหาริมทรัพย์ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินหรือใช้ประโยชน์ที่ดินผิดจากที่กำหนดในผังเมืองรวมหรือผังเฉพาะ และกรณีฝ่าฝืนหรือขัดขวางไม่ให้ความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ (ร่างมาตรา ๑๒๔ หรือมาตรา ๑๒๕)

๒.๑๑ กำหนดให้คณะกรรมการผังเมืองเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่ได้ในระหว่างที่คณะรัฐมนตรียังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการอื่น และกำหนดให้ระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการผังเมืองให้คณะกรรมการผังเมืองซึ่งได้รับการแต่งตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับยังคงอยู่ในตำแหน่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะกรรมการที่ได้แต่งตั้งขึ้นใหม่มาเข้ารับหน้าที่ และในระหว่างที่กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ระหว่างกรมโยธาธิการและกรมการผังเมืองยังไม่มีผลบังคับใช้ ให้อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมืองปฏิบัติหน้าที่อธิบดีกรมการผังเมืองไปพลางก่อน (ร่างมาตรา ๑๒๖) และในวาระเริ่มแรก ให้กรมการผังเมืองจัดให้มีผังประเทศและใช้บังคับขึ้นภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและจัดทำผังภาคให้แล้วเสร็จและใช้บังคับภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ผังประเทศประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๑๒๗)

ผนวก ซ

ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ....

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อปรับปรุงการจัดโครงสร้างของส่วนราชการในกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งโอนอำนาจหน้าที่และกิจการบริหารบางส่วนของส่วนราชการเดิมไปเป็นของส่วนราชการตามพระราชบัญญัตินี้

เหตุผล

โดยที่การผังเมืองเป็นภารกิจที่แตกต่างจากภารกิจด้านโยธาธิการ และเป็นภารกิจที่สำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวมในระยะยาว เพื่อให้การดำเนินการในด้านการใช้ประโยชน์ในที่ดินและทรัพยากรของประเทศที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางเศรษฐกิจและสังคมภายใต้หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสะดวกและปลอดภัย รวมทั้งเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการวางและจัดทำผังเมืองในทุกระดับ ตลอดจนเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน กรณีจึงมีความจำเป็นต้องจัดตั้งกรมการผังเมืองขึ้น โดยแยกออกจากกรมโยธาธิการและผังเมืองเพื่อรับผิดชอบภารกิจผังเมืองเป็นการเฉพาะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ...."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๓๑ กระทรวงมหาดไทย มีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

(๑) สำนักงานรัฐมนตรี

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวง

(๓) กรมการปกครอง

(๔) กรมการผังเมือง

(๕) กรมการพัฒนาชุมชน

(๖) กรมที่ดิน

(๗) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๘) กรมโยธาธิการ

(๙) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น"

มาตรา ๔ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรีของกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับสำนักผังประเทศและผังภาค สำนักผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ สำนักพัฒนามาตรฐาน สำนักวิศวกรรมการผังเมือง สำนักสนับสนุนและพัฒนาตามผังเมือง ในส่วนของงานจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่และผังเมืองเฉพาะ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศด้านการผังเมือง สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมืองจังหวัด และสำนักอื่น ๆ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมือง และของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย เฉพาะสำนักผังประเทศและผังภาค สำนักผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ สำนักพัฒนามาตรฐาน สำนักวิศวกรรมการผังเมือง สำนักสนับสนุนและพัฒนาตามผังเมือง สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมืองจังหวัด และสำนักอื่น ๆ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมือง ไปเป็นอำนาจหน้าที่ของกรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย หรือของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของกรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย แล้วแต่กรณี

มาตรา ๕ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ สิทธิ หนี้ ภาระผูกพัน ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง และอัตรากำลังของกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย เฉพาะสำนักผังประเทศและผังภาค สำนักผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ สำนักพัฒนามาตรฐาน สำนักวิศวกรรมการผังเมือง สำนักสนับสนุนและพัฒนาตามผังเมือง เฉพาะในส่วนจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่และผังเมืองเฉพาะ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมืองจังหวัด และสำนักอื่น ๆ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมือง ไปเป็นของกรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๖ บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใดที่อ้างถึงสำนักผังประเทศและผังภาค สำนักผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ สำนักพัฒนามาตรฐาน สำนักวิศวกรรมการผังเมือง สำนักสนับสนุนและพัฒนาตามผังเมือง เฉพาะในส่วนจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่และผังเมืองเฉพาะ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย และข้าราชการ พนักงานราชการ หรือลูกจ้างของสำนักผังประเทศและผังภาค สำนักผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ สำนักพัฒนามาตรฐาน สำนักวิศวกรรมการผังเมือง สำนักสนับสนุนและพัฒนาตามผังเมือง เฉพาะในส่วนจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่และผังเมืองเฉพาะ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมืองจังหวัด และสำนักอื่น ๆ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมือง สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย ให้ถือว่าอ้างถึง กรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย และข้าราชการ พนักงานราชการ หรือลูกจ้างของกรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย แล้วแต่กรณี

มาตรา ๗ ในวาระเริ่มแรก ให้กรมการผังเมืองมีส่วนราชการตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมืองโดยอนุโลม จนกว่าจะมีกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทยขึ้นใหม่

มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

---

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่การผังเมืองเป็นภารกิจที่แตกต่างจากภารกิจด้านโยธาธิการ และเป็นภารกิจที่สำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวมในระยะยาว เพื่อให้การดำเนินการในด้านการใช้ประโยชน์ในที่ดินและทรัพยากรของประเทศที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางเศรษฐกิจและสังคมภายใต้หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสะดวกและปลอดภัย รวมทั้งเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการวางและจัดทำผังเมืองในทุกระดับ ตลอดจนเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน กรณีจึงมีความจำเป็นต้องจัดตั้งกรมการผังเมืองขึ้น โดยแยกออกจากกรมโยธาธิการและผังเมืองเพื่อรับผิดชอบภารกิจผังเมืองเป็นการเฉพาะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ แบ่งส่วนราชการออกเป็นกรมการผังเมือง และกรมโยธาธิการ (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับสำนักผังประเทศและผังภาค สำนักผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ สำนักพัฒนามาตรฐาน สำนักวิศวกรรมการผังเมือง สำนักสนับสนุนและพัฒนาตามผังเมือง ในส่วนของงานจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่และผังเมืองเฉพาะ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศด้านการผังเมือง สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมืองจังหวัด และสำนักอื่น ๆ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมือง และของข้าราชการพนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย เฉพาะสำนักผังประเทศและผังภาค สำนักผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ สำนักพัฒนามาตรฐาน สำนักวิศวกรรมการผังเมือง สำนักสนับสนุนและพัฒนาตามผังเมือง สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมืองจังหวัด และสำนักอื่น ๆ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมือง ไปเป็นอำนาจหน้าที่ของกรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย หรือของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของกรมการผังเมืองกระทรวงมหาดไทย แล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓ โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ สิทธิ หนี้ ภาระผูกพัน ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง และอัตรากำลังของกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย เฉพาะสำนักผังประเทศและผังภาค สำนักผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ สำนักพัฒนามาตรฐาน สำนักวิศวกรรมการผังเมือง สำนักสนับสนุนและพัฒนาตามผังเมือง เฉพาะในส่วนจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่และผังเมืองเฉพาะ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมืองจังหวัด และสำนักอื่น ๆ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมือง ไปเป็นของกรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย (ร่างมาตรา ๕)

๒.๔ บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใดที่อ้างถึงสำนักผังประเทศและผังภาค สำนักผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ สำนักพัฒนามาตรฐาน สำนักวิศวกรรมการผังเมือง สำนักสนับสนุนและพัฒนาตามผังเมือง เฉพาะในส่วนจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่และผังเมืองเฉพาะ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย และข้าราชการ

พนักงานราชการ หรือลูกจ้างของสำนักผังประเทศและผังภาค สำนักผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ สำนักพัฒนามาตรฐาน สำนักวิศวกรรมการผังเมือง สำนักสนับสนุนและพัฒนาตามผังเมือง เฉพาะในส่วนจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่และผังเมืองเฉพาะ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมืองจังหวัด และสำนักอื่น ๆ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมือง สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย ให้ถือว่าอ้างถึง กรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย และข้าราชการ พนักงานราชการ หรือลูกจ้างของกรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย แล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา ๖)

๒.๕ ในวาระเริ่มแรก ให้กรมการผังเมืองมีส่วนราชการตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผังเมืองโดยอนุโลม จนกว่าจะมีกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทยขึ้นใหม่ (ร่างมาตรา ๗)

๒.๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๘)

ผนวก ฌ

ผลการดำเนินงานของรัฐบาล ณ วันพุธที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๐

ผลการดำเนินงานของรัฐบาล
ณ วันพุธที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๐

รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้ร่วมหารือกับคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ณ ทำเนียบรัฐบาล และได้ชี้แจงผลการดำเนินงานของรัฐบาล ดังนี้

๑. การปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ

ขณะนี้คณะกรรมการกฤษฎีกากำลังพิจารณาร่างพรบ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ. .... และร่างพรบ.การเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. .... เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยพร้อมที่จะเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในเร็ววันนี้

๒. การปฏิรูปกลไกภาครัฐเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล

๒.๑) การปรับปรุงระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ : ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ....

กฎหมายดังกล่าวอยู่ระหว่างเตรียมการเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูปด้านระบบราชการกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และสร้างความปรองดองสมานฉันท์ (คณะที่ ๓) เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนต่อไป โดยขณะนี้กำลังพิจารณาในส่วนเนื้อหาว่าสอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือไม่

ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรีเห็นว่า ร่างพรบ.ดังกล่าว เป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งดำเนินการโดยสถาบันพระปกเกล้าและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และในชั้นการพิจารณาของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว จึงมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการับไปพิจารณา และจะได้เร่งรัดขับเคลื่อนต่อไป

๒.๒) แนวทางการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมและการบังคับใช้ในกระบวนการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

รัฐธรรมนูญได้กำหนดองค์กรผู้รับผิดชอบการจัดทำแนวทางการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมไว้แล้ว ดังนั้น การดำเนินการจะประกอบไปด้วย ๒ ส่วน ได้แก่ ๑) การดำเนินการขององค์กรอิสระตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ ๒) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ

ในการนี้ รองนายกรัฐมนตรีจะได้นำความเห็นของ สปท. แจ้งให้ที่ประชุม กพ. ทราบ เพื่อพิจารณาดำเนินการ โดยจะมีการเชิญองค์กรกลางบริหารงานบุคคล (ก. ต่าง ๆ) มาร่วมประชุมเพื่อพิจารณาแนวทางการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม และความจำเป็นที่จะให้มีกฎหมายรองรับ แค่ไหน เพียงใด หรือไม่ เพื่อให้มี

สภาพบังคับของมาตรฐานจริยธรรมดังกล่าว ซึ่งในชั้นแรกอาจจะจัดทำเป็นรูปแบบประมวลจริยธรรมของแต่ละหน่วยงานใช้ไปพลางก่อน

๒.๓) การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ พ.ศ. ....

รองนายกรัฐมนตรีเห็นด้วยกับข้อเสนอของคณะกรรมาธิการ และจะได้เร่งดำเนินการขับเคลื่อนต่อไป

๓. การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรภาครัฐ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น : การทบทวนการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิรูปงานอยู่ในภูมิภาค

เรื่องนี้ตรงกับสิ่งที่รัฐบาลดำเนินการอยู่แล้ว โดย ก.พ.ร. ได้เสนอเรื่องมายังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ โดยรองนายกรัฐมนตรีเห็นว่าควรพิจารณาออกระเบียบมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในหน่วยงานส่วนกลางที่ไปตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค โดยอาจใช้มาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

๔. การปฏิรูปด้านการผังเมือง (การปฏิรูปด้านการผังเมือง ร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....)

กระทรวงมหาดไทยได้เตรียมดำเนินการในเรื่องผังเมืองรวมจังหวัดในทุกจังหวัด ยกเว้นบางจังหวัดที่อาจมีปัญหา ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ซึ่งอยู่ในพื้นที่โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development หรือ EEC) และได้มีการประกาศใช้เรื่องผังเมืองไปแล้ว

ร่างกฎหมายผังเมืองฉบับใหม่ คณะรัฐมนตรีได้รับหลักการแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาและเตรียมเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สำหรับประเด็นการแยกกรม กระทรวงมหาดไทยร่วมกับสำนักงาน ก.พ.ร. อยู่ระหว่างการพิจารณาศึกษา โดยรัฐบาลต้องการให้ดำเนินการเรื่องนี้เป็นวาระท้าย ๆ

๕. การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

คณะรัฐมนตรีได้มีมติดำเนินการในเรื่องนี้ครอบคลุมภาคส่วนธุรกิจและภาคส่วนราชการ โดยมีสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เป็นกลไก และได้กำหนดให้จังหวัดภูเก็ตและจังหวัดเชียงใหม่เป็นต้นแบบ “Smart Province” ซึ่งการดำเนินการในเรื่องนี้จะประกอบไปด้วย ๒ ส่วน ได้แก่ ๑) การแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ ๒) การใช้มาตรการทางการบริหาร

ทั้งนี้ หากคณะกรรมาธิการเห็นควรเสนอหรือแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ก็ขอให้จัดทำข้อเสนอในเรื่องดังกล่าวด้วย

ผนวก ญ

- รายนามคณะกรรมาธิการ และที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการ
- รายนามคณะอนุกรรมาธิการ และที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมาธิการ

รายชื่อ
คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

---

๑. พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	ประธานกรรมาธิการ
๒. พลเอก อภิชาต เพ็ญกิตติ	รองประธานกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	รองประธานกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. พลเอก วัฒนา สรรพานิช	ที่ปรึกษากรรมาธิการ
๕. พลเอก ธวัช จารุกลัส	ที่ปรึกษากรรมาธิการ
๖. พลเอก ชัยชาญ ช้างมงคล	โฆษกกรรมาธิการ
๗. นางถวิลวดี บุรีกุล	โฆษกกรรมาธิการ
๘. พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	กรรมาธิการ
๙. พลอากาศเอก อนาวิล ภิรมย์รัตน์	กรรมาธิการ
๑๐. พลอากาศเอก ปรีชา ประดับมุข	กรรมาธิการ
๑๑. พลเอก ธงชัย สาระสุข	กรรมาธิการ
๑๒. พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์	กรรมาธิการ
๑๓. พลเอก สุรเดช เฟื่องเจริญ	กรรมาธิการ
๑๔. พลเอก สสิน ทองภักดี	กรรมาธิการ
๑๕. นางเบญจวรรณ สร่างนิทร	กรรมาธิการ
๑๖. นายพงศ์ศักติฐ์ เสมสันต์	กรรมาธิการ
๑๗. นายธงชัย ลืออดุลย์	กรรมาธิการ
๑๘. นายธานินทร์ ผะเอม	กรรมาธิการ
๑๙. นายอภินันท์ ชื่อธานุวงศ์	กรรมาธิการ
๒๐. นายเดชาภิวัฒน์ ณ สงขลา	กรรมาธิการ
๒๑. พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	เลขานุการกรรมาธิการ
๒๒. นายศานิตย์ นาคสุขศรี	เลขานุการกรรมาธิการ
๒๓. นายอนุสิษฐ คุณากร	เลขานุการกรรมาธิการ
๒๔. นายประสิทธิผล ยูวะเวส	ผู้ช่วยเลขานุการตามข้อบังคับการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๘๑ วรรคหนึ่ง

รายชื่อ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

---

๑. พลเรือเอก สถิรพันธุ์ เกยานนท์
๒. พลเอก ศุภวุฒิ อุตมะ
๓. พลเอก สุรินทร์ พิกุลทอง
๔. พลเรือเอก ศุภกร บูรณดิลก
๕. พลเอก ไวพจน์ ศรีนวล
๖. นายทศพร ศิริสัมพันธ์
๗. นายสมพันธ์ จารุมิลินท
๘. นายรัชทิน ศยามานนท์
๙. นางสาวจารุวรรณ เฮงตระกูล
๑๐. นายไพฑูรย์ ขัมภรัตน์
๑๑. ศาสตราจารย์อัมพร ธำรงลักษณ์

รายชื่อ

คณะอนุกรรมาธิการบูรณาการและเสนอแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ใน คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๑.	พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	ประธานอนุกรรมาธิการ
๒.	พลเอก ธวัช จารุกลัส	รองประธานอนุกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓.	พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	รองประธานอนุกรรมาธิการ คนที่สอง
๔.	พลเอก อภิชาต เพ็ญกิตติ	ที่ปรึกษาอนุกรรมาธิการ
๕.	นายสุรชัย ภู่ประเสริฐ	ที่ปรึกษาอนุกรรมาธิการ
๖.	พลอากาศเอก อนาวิล ภิรมย์รัตน์	อนุกรรมาธิการ
๗.	พลเรือเอก ศุภกร บูรณดิลก	อนุกรรมาธิการ
๘.	พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์	อนุกรรมาธิการ
๙.	นายอนุสิษฐ คุณากร	อนุกรรมาธิการ
๑๐.	นายศานิตย์ นาคสุขศรี	อนุกรรมาธิการ
๑๑.	นายพงศ์ศักติ์ เสมสันต์	อนุกรรมาธิการ
๑๒.	นางถวิลวดี บุรีกุล	อนุกรรมาธิการ
๑๓.	นายธานินทร์ สุภาแสน	อนุกรรมาธิการ
๑๔.	นายธงชัย ลืออดุลย์	อนุกรรมาธิการและเลขานุการอนุกรรมาธิการ
๑๕.	นางสาวลภัสรดา ปาณะสิทธิ์	อนุกรรมาธิการและผู้ช่วยเลขานุการอนุกรรมาธิการ

ขอเชิญคณะกรรมาธิการเข้าประจำที่

(คณะกรรมาธิการเข้าประจำที่)

ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ (ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) : ด้วยประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินได้มีหนังสือขออนุญาตให้ผู้แทนจากคณะอนุกรรมาธิการบูรณาการและเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและตอบประเด็นซักถามของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งได้พิจารณาแล้วจึงได้อนุญาต ๓ ท่าน คือ ๑. ท่านธงชัย ลืออดุลย์ อนุกรรมาธิการ อดีตสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ๒. ท่านธานินทร์ สุภาแสน อนุกรรมาธิการ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ๓. ท่านสุรชัย ภู่ประเสริฐ อนุกรรมาธิการ อดีตเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำหรับรายชื่อผู้นำเสนอและชี้แจงมีดังนี้นะครับ ๑. พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน อดีตปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี อดีตสมาชิกวุฒิสภา อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ๒. พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์ กรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน อดีตเจ้ากรมยุทธการทหาร อดีตเสนาธิการทหาร กรรมการบริหารสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (องค์การมหาชน) อดีตสมาชิกวุฒิสภา ๓. ท่านถวิลวดี บุรีกุล โฆษกกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ อดีตกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ ๔. พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์ กรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ๕. ท่านธงชัย ลืออดุลย์ อนุกรรมาธิการบูรณาการและเสนอแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน อดีตสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ๖. ท่านธานินทร์ สุภาแสน อนุกรรมาธิการดังกล่าว อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ๗. ท่านสุรชัย ภู่ประเสริฐ อนุกรรมาธิการดังกล่าว อดีตเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขอเรียนเชิญท่าน พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ

พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ (ประธานกรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เคารพยิ่ง เรียนท่านสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เคารพทุกท่าน กระผม พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ ขออนุญาตกราบเรียนท่านประธานว่า วัตถุประสงค์หลักในการกราบเรียนต่อท่านประธานสภาในวันนี้และเรียนท่านสมาชิกทุกท่านในครั้งนี้ ก็เพื่อขอบพระคุณท่านประธานและสมาชิกทุกท่านที่ได้กรุณาให้ข้อแนะนำ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อรายงานที่คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินได้ดำเนินการมาโดยตลอดในช่วงเวลาปีเศษที่ได้มีโอกาสทำงานร่วมกับท่านสมาชิก กระผมมีความสุข ได้รับความรู้ ได้รับข้อแนะนำที่เป็นกัลยาณมิตรอย่างยิ่ง ขออนุญาตกราบเรียนว่าเผอิญกระผมเคยอยู่ในสภาอันทรงเกียรตินี้ ๓ ครั้ง ครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๓๙ กับ ปี ๒๕๔๓ ในฐานะวุฒิสมาชิกครั้งที่ ๒ ในสมัยที่เป็น สปช. ครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๓ กราบเรียนว่าครั้งนี้เป็นห้วงเวลาที่กระผมได้รับความรู้ ความเมตตากรุณาจากท่านสมาชิกเป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้นก็ถือโอกาสนี้กราบขอบพระคุณและขอบคุณทุกท่าน

- ๓/๑

สำหรับประเด็นที่ ๒ หรือวัตถุประสงค์ที่ ๒ ที่จะนำกราบเรียนในวันนี้ก็คือเรื่องการบูรณาการ มากราบเรียนรายงานความคืบหน้าและขอรับคำแนะนำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมถ้าหากมี กราบเรียนว่ากรรมาธิการบริหารราชการแผ่นดินได้รับความกรุณาจากท่านประธานและท่านสมาชิกทั้งหลาย ได้กรุณาอนุมัติเห็นชอบรายงานของเราไป ๒๐ เรื่อง เรื่องที่ ๑ ก็คือเรื่องการจัดทำการกำหนดและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และร่างกฎหมายยุทธศาสตร์ชาติ กราบเรียนท่านประธานและท่านสมาชิกว่ากฎหมายฉบับนี้เริ่มจาก สปช. แล้วมาต่อด้วย สปท. ในรายงานฉบับนี้มีรายชื่อของทุกท่านที่เป็นสมาชิก สปท. แนบเรื่องไปด้วย เพราะฉะนั้นงานชิ้นนี้เป็นงานของท่านประธาน ท่านรองประธาน และท่านสมาชิกทุกท่าน ขออนุญาตกราบเรียนตรงนี้ไว้เพื่อบันทึกเอาไว้ว่าท่านทั้งหลายมีส่วนอย่างสำคัญเรื่องสุดท้าย คือเรื่องที่ ๒๐ ท่านประธานและท่านสมาชิกได้กรุณาเห็นชอบเรื่องการปฏิรูปโครงสร้างภาครัฐ เราพิจารณาเรื่องของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสภาแห่งนี้ได้กรุณาอนุมัติข้อเสนอที่สำคัญ ๒ ประการ ประการที่ ๑ คือเห็นสมควรที่ให้กำหนดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นด้านหนึ่งในมาตรา ๘ (๑๑) ของกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ข้อเสนอที่ ๒ คือควรพิจารณาศึกษาความเหมาะสมของการให้สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาไปอยู่กับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี บางท่านอาจจะพิจารณาว่าเรื่องนี้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแต่อุดมศึกษาอาจจะมีศาสตร์อื่น ๆ หรือคณะอื่น ๆ อยู่ด้วย นั่นล่ะครับคือสิ่งที่จะต้องเอาศาสตร์อื่น ๆ นี้เข้าไปรวมกับวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

ในประเด็นที่ ๓ ที่จะขออนุญาตกราบเรียนในวันนี้ ก็คือการบูรณาการในภาพรวมทั้งหมดใน ๒๒ เรื่อง ที่กรรมาธิการได้ดำเนินการ นอกจากนั้นมีอีก ๒ เรื่องที่ได้รับความกรุณาจากท่านประธานและความกรุณาจากทุกกรรมาธิการ ก็คือในเรื่องของการบูรณาการทรัพยากรป่าไม้ของชาติ และอีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญซึ่งกฎหมายก็เพิ่งผ่านไปเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ก็คือการกำหนดประเด็นการปฏิรูปและโครงสร้างของกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งทุกกรรมาธิการเป็นกรรมการด้วย และต้องขอบคุณที่กรุณาให้ผมเป็นประธานในชุดนี้ กราบเรียนเพิ่มเติมด้วยว่ากรรมาธิการบริหารราชการแผ่นดินได้พิจารณาว่า ในการที่จะปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดินนั้นต้องพิจารณาเป็นระบบ ฉะนั้นจึงได้พิจารณาว่างาน งบ ระบบ คน จะต้องครบถ้วน ซึ่งในส่วนนี้เดี๋ยวท่านรัชกฤตจะได้ขออนุญาตกราบเรียนท่านประธาน

และอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญก็คือว่าในวาระ ๒๗ วาระสำคัญและวาระเร่งด่วนของรัฐบาล ของ คสช. หรือของ ป.ย.ป. นั้น ได้รับความกรุณาจากท่านประธาน สปท. ที่ให้วาระ ๔ วาระ ที่กรรมาธิการบริหารราชการแผ่นดินรับผิดชอบอยู่ไปอยู่ในนั้น และที่สำคัญก็คือในเรื่องของ การพัฒนาเมืองหรือการผังเมืองและการพัฒนาเมือง ซึ่งมีความสำคัญที่กรรมาธิการพิจารณา ว่าน่าจะเป็นด้านหรือมาตราเรื่องในด้านตามมาตรา ๘ ของกฎหมายแผนและขั้นตอน การปฏิรูปประเทศ ซึ่งทั้งนี้ก็อยู่ที่ความกรุณาของท่านประธานและท่านสมาชิกที่จะกรุณา ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อไป กระผมขออนุญาตท่านประธานที่จะให้ท่าน พลเอก รัชกฤต เป็นคนนำเสนอต่อไป ขอบพระคุณครับ

- ๔/๑

ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ (ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) : ขอบคุณครับท่าน พันตำรวจตรี ยงยุทธ ต่อไปขอเรียนเชิญ พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์

พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์ (กรรมาธิการ) : เรียนท่านประธาน ตามที่ท่านประธานยงยุทธ สาระสมบัติ ได้กล่าวแล้ว การบริหารราชการแผ่นดินนี้ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญและเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ แต่ว่าปัจจุบันยังขาดความพร้อมแล้วก็ไม่รองรับแนวทางการขับเคลื่อน แล้วก็มีปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบ รวมทั้งเป็นตัวฉุดรั้งการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน เช่น โครงสร้างบุคลากรระบบหรือด้านงบประมาณ คณะกรรมาธิการด้านการบริหารราชการแผ่นดินจึงได้ศึกษาวิเคราะห์และได้จัดทำแนวทางเสนอต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งได้ให้ความเห็นชอบในข้อเสนอที่สำคัญในวาระปฏิรูปปกติ ๓ วาระ ปฏิรูปเร็ว ๓ วาระ แล้วก็การปฏิรูปที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน ๑ วาระ ในรายละเอียดก็คือในวาระปฏิรูปปกติ ๓ วาระนั้นจะเป็นการปฏิรูปด้านโครงสร้างองค์กรภาครัฐ การปฏิรูปการสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และพัฒนาบุคลากรภาครัฐ การปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ ในส่วนของวาระการปฏิรูปเร็วก็จะมีด้วยกัน ๓ วาระก็คือ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ เกี่ยวกับผังเมืองและการใช้พื้นที่ เกี่ยวกับองค์การมหาชน แล้วก็มีวาระที่เพิ่มเติมขึ้นมา ก็คือกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการต่อไป คาดว่าจะแล้วเสร็จในประมาณปี ๒๕๖๑ ทั้งนี้ก็เพื่อให้สอดคล้องแล้วก็รองรับการดำเนินงานของคณะ ป.ย.ป. ก็คือคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศยุทธศาสตร์ชาติและการสร้างความสามัคคีปรองดอง ในภาพรวมครับ ข้อเสนอการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินที่ประธานยงยุทธท่านได้กล่าวแล้วเมื่อสักครู่นี้ เป็นผลงานที่นำเสนอในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งสิ้นประมาณ ๒๐ เรื่อง แล้วกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาอีก ๑ เรื่อง ในวาระการปฏิรูปเร็ว ควิกวิน (Quick Win) จะมีด้วยกัน ๓ เรื่อง ในเรื่องของงาน ๖ เรื่อง งบประมาณ ๑ เรื่อง ระบบ ๖ เรื่อง แล้วก็เรื่องบุคลากรด้วยกัน ๔ เรื่อง รวมเป็น ๒๐ เรื่อง ในการดำเนินการ เน้นมาที่วาระการปฏิรูปเร็ว คือควิกวิน (Quick Win) ก็จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ผังเมือง แล้วก็องค์การมหาชน เมื่อแยกเป็นงาน งบ ระบบ คนตามที่ท่านประธานยงยุทธได้กล่าวแล้ว ในเรื่องของงานนั้นมีเรื่องต่าง ๆ ที่เสนอไปแล้วด้วยกัน ๖ เรื่อง ก็คือการถ่ายโอนภารกิจ มาตรฐานการท่องเที่ยว การถ่ายโอนภารกิจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรภาครัฐด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในส่วนของการจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ก็จะมีด้วยกัน ๓ เรื่องที่สำคัญ ก็คือการปฏิรูปการบริหารจัดการหน่วยงานคลัง การจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาค แล้วก็การปฏิรูประบบสถิติแห่งชาติ ในเรื่องของงบประมาณ ก็คือการปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ ได้เสนอสนับสนุนให้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ๒ ฉบับ และการสร้างวินัยทางการคลัง ในเรื่องของระบบก็เน้นด้วยกัน ๖ เรื่อง ก็คือการปฏิรูประบบกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการประชาชนที่เป็นเลิศของศูนย์ดำรงธรรม การปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน รูปแบบการดำเนินการภาครัฐในระบบงานอาสาสมัครต่าง ๆ ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาของสภาไปแล้วเมื่อเร็ว ๆ นี้นะครับ การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินและบริการประชาชนด้วยระบบดิจิทัล แล้วก็มีการเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล ในเรื่องคนคือบุคลากร ก็มีการเสนอด้วยกัน ๔ เรื่อง เน้นไปที่การวางแผนกำลังพลภาครัฐเชิงยุทธศาสตร์ การปฏิรูประบบค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ภาครัฐ การปฏิรูประบบการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือน และแนวทางกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม เมื่อเน้นมาสิ่งที่ ป.ย.ป. เน้นอยู่ในปัจจุบันเพื่อให้เสร็จในปี ๒๕๖๐ ใน ๒๗ วาระเร่งด่วน ก็มี ๔ วาระที่คณะกรรมาธิการบริหารราชการแผ่นดินเข้าไปเกี่ยวข้อง ก็คือการปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ เสริมสร้างธรรมาภิบาล การปฏิรูปองค์กรภาครัฐและการปฏิรูปด้านการผังเมือง เป็นเรื่องต่าง ๆ ด้วยกัน ๖ เรื่องครับ ----------

ในส่วนของการปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐก็คือการสนับสนุนให้ข้อเสนอในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. .... ที่เสนอโดยสำนักงบประมาณ แล้วก็ร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐที่เสนอโดยกระทรวงการคลังซึ่งอยู่ในการพิจารณาอยู่ในปัจจุบัน ท่านนายกรัฐมนตรีสั่งให้เสร็จตั้งแต่ตุลาคม ๒๕๕๙ ขณะนี้ยังไม่เสร็จคาดว่าจะเสร็จภายในปลายปี ๒๕๖๐ นี้แน่นอนครับ ในส่วนของการสร้างวินัยทางการคลังก็คือการเสนอให้มีการประชุมร่วมกันให้เป็นระบบในการกำหนดนโยบายการคลังโดยให้ท่านนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีมาเป็นรองประธาน การควบคุมการดำเนินนโยบายส่วนการคลังต่าง ๆ ผลในปัจจุบันนี้ก็คือขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. .... อยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากำลังจะแล้วเสร็จคาดว่าจะผ่านเข้าสู่ สนช. ได้แล้วเสร็จภายในปลายปี ๒๕๖๐ นี้แน่นอนครับ เมื่อมองไปที่การปฏิรูปกลไกภาครัฐในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลก็ดี การปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ ขออนุญาตให้ท่านอาจารย์ถวิลวดี บุรีกุล ได้กรุณาชี้แจงในรายละเอียดครับ

ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ (ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) : ขอบพระคุณ พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์ ต่อไปขอเรียนเชิญท่านถวิลวดี บุรีกุล

นางถวิลวดี บุรีกุล (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและท่านสมาชิกที่เคารพ ดิฉัน ถวิลวดี บุรีกุล สมาชิกหมายเลข ๖๑ ในฐานะกรรมาธิการ ขอนำเสนอประเด็นที่สำคัญซึ่งเป็นประเด็นในการปฏิรูปกลไกภาครัฐเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลใน ๒ เรื่อง

เรื่องแรกคือการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพและการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. .... ซึ่งเป็นเรื่องที่กรรมาธิการได้นำเสนอไปแล้วแต่ว่าจะรายงานความก้าวหน้านะคะ ร่างกฎหมายฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นรากฐานของประชาธิปไตยและเสริมสร้างวัฒนธรรมธรรมาภิบาลจะทำให้เกิดการรับฟังเสียงของประชาชนแล้วก็จะมีการตอบสนอง ตลอดจนผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น นอกจากนี้จะทำให้เกิดการมีกลไกที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งได้มีคำปรารภบัญญัติไว้อย่างชัดเจนในเรื่องของหลักธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญของการทำให้หลักธรรมาภิบาลนี้เป็นผลและนำไปสู่สังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

ซึ่งในรัฐธรรมนูญมีเรื่องของการมีส่วนร่วมในหลายมาตรา ทำอย่างไรถึงจะให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และไม่เกิดปัญหาในการตีความ และมีแนวปฏิบัติที่เป็นเรื่องที่ชัดเจนเข้าใจตรงกัน เราจึงได้เสนอร่างกฎหมายฉบับนี้ขึ้นและมีส่วนที่สำคัญก็คือบัญญัติการรับรองสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ การกำหนดขั้นตอนที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐได้ ตั้งแต่ขั้นตอนการอนุมัติระหว่างดำเนินนโยบายและภายหลังดำเนินนโยบาย ซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติไว้ชัดเจนในหลายมาตรา โดยเฉพาะในมาตรา ๕๘ หรือมาตรา ๔๓ (๓) เป็นต้น กำหนดให้มีคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ซึ่งจะทำให้เป็นกลุ่มงานที่จะมากำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งมีตัวแทนจากหลายภาคส่วน แล้วเราเสนอว่าให้ประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้โดยเร็ว เพื่อที่จะเป็นกรอบสำคัญในการวางหลักเกณฑ์และวิธีการทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับกระบวนการนโยบายสาธารณะด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผลการปฏิรูปนั้นบัดนี้ท่านนายกรัฐมนตรีได้เห็นชอบแล้วและได้ส่งให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะที่ ๓ ซึ่งมีท่านวิษณุ เครืองาม เป็นประธานและสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาดำเนินการในส่วนเกี่ยวข้อง

ส่วนเรื่องต่อไปในเรื่องของการปฏิรูปกลไกภาครัฐเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลก็คือการจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก หรือที่เรียกว่าแอเรีย เบส แอปโพรซ (Area based Approach) ซึ่งแอเรีย เบส แอปโพรซ (Area based Approach) นี้เป็นเรื่องของการเสริมสร้างการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่และมีการใช้งบประมาณที่คุ้มค่าโดยไม่ซ้ำซ้อน ตลอดจนเป็นการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วน ซึ่งเรื่องของแอเรียเบส (Area based) นี้จะเริ่มจากการมีวิสัยทัศน์ที่จะนำประเทศไปสู่สังคมที่มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน จะเกิดประโยชน์โดยทั่วถึงเพราะเป็นการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่และของประชาชนนำไปสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ (Thailand 4.0) แล้วก็นำแนวทางนโยบายของรัฐไปสู่การปฏิบัติได้โดยใช้กลไกแอเรียเบส (Area based) มีเครื่องมือคือแผนพัฒนาจังหวัดเป็นแผนแบบบูรณาการเป็นจุดเชื่อมประสาน ----------

วิธีการก็คือการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนแบบประชารัฐ ผู้เกี่ยวข้องคือทุกภาคส่วน ทั้งหมดนี้จะทำให้เกิดองค์ประกอบที่สำคัญและนำไปสู่การใช้ประชารัฐที่เป็นจริง และทำให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมขึ้นมาได้ โดยข้อเสนอการปฏิรูปนี้เราเสนอให้มีการกำหนดให้แผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดที่มาจากใช้ข้อมูลตามศักยภาพของจังหวัดเป็นเครื่องมือในการบูรณาการ มีการเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอ โดยกระบวนการบูรณาการ การจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ เสนอให้มีการกำหนดให้ทุกกระทรวง กรม จะต้องนำแผนพัฒนาจังหวัด กลุ่มจังหวัดมาใช้เป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณของหน่วยงาน เสนอให้มีการกำหนดให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการตามโครงการในระดับพื้นที่ได้ด้วยตนเอง เสนอให้มีการส่งเสริมให้สำนักงาน ก.พ.ร. สนับสนุนการพัฒนาแผนพัฒนาจังหวัด กลุ่มจังหวัดให้มีคุณภาพและมีความต่อเนื่องอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อให้ข้อเสนอของการปฏิรูปดังกล่าวเป็นผลสมควรให้มีการออกกฎระเบียบ นั่นก็คือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการ การจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ซึ่งจะทำให้เกิดการทำงานในระดับพื้นที่ได้อย่างแท้จริง โดยผลการปฏิรูปที่พวกเราได้ดำเนินการไปแล้ว บัดนี้ท่านนายกรัฐมนตรีได้รับทราบและส่งให้รองนายกรัฐมนตรี ท่าน พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ คณะที่ ๓ และกระทรวงมหาดไทยพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว ขอบพระคุณค่ะ

พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์ : กราบเรียนท่านประธานและสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศครับ กระผม พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศครับ ในเรื่องแนวทางเรื่องนี้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้พิจารณาแล้วก็เสนอแนะให้ทางรัฐบาลไปแล้ว ในเรื่องของแนวทางในการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม และการบังคับใช้ในกระบวนการบริหารบุคคลของหน่วยงานของรัฐ ในการนี้เนื่องจากว่าได้พิจาณาถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับการนำมาตรฐานทางจริยธรรมไปใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ผ่านมา ตั้งแต่รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ จนกระทั่งมาถึงในปัจจุบันนี้ครับ ได้เสนอแนวทางในการกำหนดมาตรฐานและการบังคับใช้ดังกล่าว ทั้งนี้โดยเสนอวิธีการพิจารณาในแง่มุมต่าง ๆ ไปทั้งหมดรวมหลายด้านด้วยกัน แต่ที่สำคัญ ที่สุดก็ได้เสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายหรือเพิ่มเติมกฎหมายขึ้นมา ๒ ฉบับ ฉบับแรก เป็นการสร้างกฎหมายที่ว่าด้วยคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม ค.ม.จ. ทั้งนี้คณะกรรมการดังกล่าวก็ใช้ผู้แทนขององค์กรกลางการบริหารบุคคลทั้งหมดของเจ้าหน้าที่

ของรัฐมาร่วมกันพิจารณากำหนดมาตรฐานจริยธรรมสร้างกลไก สร้างสภาพบังคับให้เป็นจริงขึ้นในทางปฏิบัตินะครับ แล้วก็ใช้เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ก.พ. ซึ่งมีอยู่แล้ว แล้วก็หน่วยงานใน ก.พ. ซึ่งมีอยู่แล้วผสมกับหน่วยงานต่าง ๆ ขององค์กรกลางบริหารงานบุคคลต่าง ๆ เสนอเป็นกฎหมายฉบับนี้ขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อจัดทำและปรับปรุงมาตรฐานทางจริยธรรมให้ส่วนราชการนำไปกำหนดประมวลจริยธรรมขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งตามที่รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๖๐ ปัจจุบันนี้กำหนดไว้ครับ แล้วกำหนดเนื้อหาจริยธรรมให้เหมาะสมกับความต้องการในแต่ละขั้นตอนของการบริหารงานบุคคล ไม่ว่าจะเป็นในตอนของการสรรหาคนเข้ามารับราชการ ไม่ว่าจะเป็นในการทดลองงาน ในการเลื่อนเงินเดือน ในการแต่งตั้ง และแม้กระทั่งการให้ออกจากราชการ เนื่องจากมีการดำเนินการทางจริยธรรมที่ไม่ถึงมาตรฐานที่ควรจะเป็นของเจ้าหน้าที่ของรัฐครับ เสนอแนะให้คำแนะนำแก่องค์กรกลางต่าง ๆ ในการจัดทำและปรับปรุงประมวลจริยธรรมและประเมินวัดผลในขั้นตอนต่าง ๆ และกำหนดมาตรการคุ้มครองประกันความเป็นอิสระเที่ยงธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการนำมาตรฐานจริยธรรมไปบังคับใช้ และเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม รวมทั้งผู้ที่แจ้งหรือรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนตามมาตรฐานทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐครับ นอกจากนั้นแล้วก็ได้เสนอขอแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนเพื่อเป็นแบบอย่างหรือเป็นต้นแบบให้กับการแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐต่อไปครับ ในกฎหมายที่แก้ไขของทางพลเรือนก็เสนอให้มีการสร้างหมวดที่ว่าด้วยประมวลจริยธรรมขึ้นมาครับ แล้วในหมวดนั้นก็จะกำหนดให้ ก.พ. ซึ่งแต่เดิมไม่เคยกำหนดนะครับ เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดประมวลจริยธรรมขึ้นมาสำหรับใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐตลอดทุกขั้นตอนครับ รวมทั้งกลไกและสภาพบังคับต่าง ๆ แล้วก็มีการยึดโยงการทำงานระหว่างคณะกรรมการกลางที่สร้างขึ้นตามกฎหมายฉบับที่ผ่านมาและก็แต่ละฉบับของแต่ละองค์กรกลางครับ ----------

กฎหมายทั้ง ๒ ฉบับนี้กับแนวทางในการปฏิบัติที่จะสร้างมาตรฐานทางจริยธรรมให้เป็นจริงขึ้นได้ในระดับหนึ่งในทางปฏิบัติ ในเรื่องนี้ ท่านนายกรัฐมนตรีได้รับทราบแล้ว แล้วก็ได้ส่งให้รองนายกรัฐมนตรี ท่านวิษณุ เครืองาม ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ คณะที่ ๓ นำไปดู ขณะนี้คณะกรรมการดังกล่าวและท่านรองนายกรัฐมนตรีท่านวิษณุได้ส่งเรื่องให้ทาง ก.พ. หรือคณะกรรมการพลเรือนไปดูต่อครับ เท่าที่ได้ตามดูขณะนี้ได้มีการประชุมขององค์กรกลาง คือ ก.พ. ไป ๒ ครั้งแล้ว และทางสำนักงาน ก.พ. ก็ได้นัดประชุมองค์กรกลางต่าง ๆ ทั้งหมดรวมไป ๒ ครั้งแล้วเช่นกัน แล้วเมื่อวานนี้ทางกรรมการตรวจสอบและติดตามกฎหมายให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์แห่งชาติและการปฏิรูปประเทศซึ่งมีท่านบวรศักดิ์ อุวรรณโณ ท่านเป็นประธานเมื่อวานนี้ก็ได้หยิบยกกฎหมาย ๒ ฉบับนี้ขึ้นมาพิจารณาครับ แล้วก็ช่วยกรุณาเร่งรัดติดตามให้ทาง ก.พ. เร่งดำเนินการอยู่ครับ

(การประชุมดำเนินการมาถึงตอนนี้ ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้ลงจากบัลลังก์ โดยมอบให้ นายอลงกรณ์ พลบุตร รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูป คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทน)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : กรรมาธิการขอเชิญทางท่านธงชัย ลืออดุลย์ ครับ

นายธงชัย ลืออดุลย์ (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานและสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เคารพครับ กระผม ธงชัย ลืออดุลย์ ที่ปรึกษากรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินขออนุญาตนำเสนอผลการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการตามข้อเสนอการปฏิรูปของคณะกรรมาธิการบริหารราชการแผ่นดินกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและการบูรณาการเชื่อมโยงการดำเนินการของอนุกรรมาธิการ ในคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศซึ่งได้รับการบรรจุไว้ใน ๒๗ วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วนจำนวน ๒ หัวข้อ เสนอตามลำดับดังนี้

๑. การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรภาครัฐ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น การทบทวนการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลางที่ไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาค กรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินได้มีข้อเสนอการปฏิรูปที่ผ่านการพิจารณาของสภาแห่งนี้ไปแล้วโดยสรุปคือ

(๑) ทบทวนโครงสร้างหน่วยงานที่ไปปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐ และเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ โดยให้กระทรวงและกรมต่าง ๆ ที่มีหน่วยงานที่อยู่ในภูมิภาค ดำเนินการทบทวนโครงสร้างและภารกิจตามความในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๓๔ ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวซึ่งกำหนดให้หน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคต้องเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจด้านวิชาการวิจัยและพัฒนาหรือเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงหรือต้องดำเนินการครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัดที่ไม่ยึดโยงกับเขตการปกครอง เป็นต้น

(๒) ปรับเปลี่ยนโครงสร้างของส่วนราชการที่ปฏิบัติงานในภูมิภาคให้สอดคล้องกับภารกิจ หากหน่วยงานใดไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีจะต้องปรับโครงสร้างให้เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคหรือถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือยุบเลิกงานในลักษณะดังกล่าวแล้วแต่กรณี

(๓) ทบทวนและปรับเปลี่ยนการจัดการแบ่งภาค แบ่งเขต ของหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคให้มีความสอดคล้องกันระหว่างภารกิจกับเขตพื้นที่รับผิดชอบ ในกรณีที่มีการทบทวนโครงสร้างภารกิจแล้วหากเห็นว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องมีหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคต่อไป ก็ควรจะต้องมีการทบทวนการจัดแบ่งโครงสร้างภายในของหน่วยงานที่จะไปจัดตั้งในภูมิภาค โดยนำแนวทางการจัดกลุ่มจังหวัดตามที่คณะกรรมการนโยบายการบริหารราชการจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการหรือ กนจ. กำหนด มาใช้ประกอบการพิจารณาปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน

(๔) หากการทบทวนและปรับเปลี่ยนโครงสร้างของหน่วยงานมีผลให้ต้องยุบเลิกหรือปรับโครงสร้างหน่วยงานให้เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคหรือจัดแบ่งเขตของหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคเสียใหม่ จะต้องพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการและให้แต่งตั้ง อ.ก.พ.ร. เฉพาะกิจขึ้นเพื่อทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินการทบทวนจัดสร้างโครงสร้างหน่วยงานให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ขอรายงานความคืบหน้าและผลการปฏิรูปคณะกรรมการประสานงานรวม ๓ ฝ่าย ได้พิจารณาเห็นชอบและจัดส่งรายงานให้นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ขณะนี้อยู่ระหว่างที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ โดยอนุกรรมการกำลังดำเนินการขับเคลื่อนตามข้อเสนอการปฏิรูปของสภาแห่งนี้

๒. การปฏิรูปด้านการผังเมืองและการใช้พื้นที่ กรอบการพัฒนาเชิงพื้นที่ของไทยในระยะที่ผ่านมาเป็นไปอย่างไร้ทิศทาง สืบเนื่องมาจากระบบการผังเมืองที่ขาดประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการวาง การจัดทำ และการบังคับใช้ รวมตลอดถึงกลไกการขับเคลื่อนที่มีเอกภาพไม่เพียงพอ ขาดวิสัยทัศน์การพัฒนาในระยะยาว แม้จะมีกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองมาตั้งแต่ปี ๒๔๙๕ และมีการปรับปรุงมาโดยตลอดก็ตาม แต่บริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัตร ทำให้กฎหมายว่าด้วยการผังเมืองที่ใช้อยู่ไม่สามารถครอบคลุมได้ทุกประเด็น รวมถึงความมีประสิทธิภาพของกลไกในการขับเคลื่อน ซึ่งไม่อาจบังคับใช้ได้ด้วยบทกฎหมาย จนก่อให้เกิดปัญหาด้านการผังเมือง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ คณะกรรมาธิการจึงได้ร่วมกับกรรมการปฏิรูปด้านการผังเมืองและการใช้พื้นที่พิจารณาศึกษาและจัดทำรายงานข้อเสนอการปฏิรูปด้านการผังเมือง โดยเสนอร่างกฎหมายรวม ๒ ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. .... ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ ๑. ให้การผังเมืองเป็นกรอบชี้นำและบูรณาการการพัฒนาประเทศ ๒. ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองให้มีความทันสมัยสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นพลวัตร และกำหนดกลไกการขับเคลื่อนระบบผังเมืองที่มีประสิทธิภาพโดยการตราร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... ในสาระสำคัญกำหนดให้มีผังเมือง ๖ ประเภท คือผังประเทศ ผังภาค ผังจังหวัด ผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะ และผังพื้นที่พิเศษ ให้มีคณะกรรมการผังเมือง ๓ ระดับคือ คณะกรรมการผังเมืองระดับนโยบายแห่งชาติ คณะกรรมการผังเมือง และคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด ปรับปรุงกลไกการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมือง ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการผังเมือง โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็นกรมการผังเมือง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวางและจัดทำผังเมือง ตลอดจนการสร้างบุคลากรเฉพาะด้านขึ้น ให้การผังเมืองและการพัฒนาเมืองเป็นด้านหนึ่งของการปฏิรูปประเทศตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ และให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการผังเมืองและการพัฒนาเมือง

ความคืบหน้าหรือผลการปฏิรูป คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๙ ขณะนี้อยู่ในขั้นตรวจพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา ส่วนร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. .... ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของกระทรวงมหาดไทย จึงนำเสนอท่านประธานและสภา

เพื่อโปรดทราบตามลำดับ ต่อไปนี้ท่านประธานอนุกรรมาธิการและประธานกรรมาธิการด้านบริหารราชการแผ่นดินจะได้แถลงถึงแผนบูรณาการและบทสรุปต่อไป ขอบพระคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ต่อไปขอเชิญท่านกรรมาธิการครับ ท่านรัชกฤตเชิญต่อครับ

พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์ (กรรมาธิการ) : ในส่วนของอนุกรรมาธิการบูรณาการและเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ขอนำเสนอในส่วนของแผนผังในการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ถ้ามองที่ตัวกฎหมายทั้งสิ้น ๗ ฉบับ สิ่งที่จะนำเข้าสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติภายในเดือนธันวาคม ปี ๒๕๖๐ นี้ก็จะมีด้วยกัน ๕ ฉบับ เช่น พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ การเงินการคลังของรัฐ จริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ว่าในส่วนของผังเมืองนั้นคาดว่าจะเข้าสู่สภานิติบัญญัติได้ภายในปี ๒๕๖๑ ครับ ในส่วนของการแยกกรมการผังเมืองและกรมโยธาธิการออกจากกันอยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงมหาดไทย ยังไม่แน่ใจว่าความสำเร็จจะเป็นเช่นไรครับ เพราะฉะนั้นในภาพรวมนี่คือในส่วนของการผลักดันร่างกฎหมายเข้าสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในส่วนของมาตรการทางการบริหารขณะนี้แผนงานขั้นตอนในการดำเนินการต่าง ๆ ก็ดำเนินงานมาถึงเดือนกรกฎาคมนี้ ก็เตรียมการส่งมอบให้คณะกรรมาธิการการบริหารราชการแผ่นดินของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ----------

โดยจะมีการประชุมร่วมกันในวันพรุ่งนี้ ตามที่ประธานยงยุทธได้กำหนดไว้แล้ว เพื่อส่งมอบข้อมูลต่าง ๆ ให้ทางสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ติดตามแล้วก็กระตุ้นในการดำเนินการต่าง ๆ ต่อไปนะครับ สิ่งที่พอกระทำได้ในส่วนของด้านงบประมาณ ก็คือการเชิญท่านเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมาชี้แจงต่อคณะกรรมาธิการบริหารราชการแผ่นดิน ในประมาณวันที่ ๑๒ กรกฎาคมนี้ว่า ท่านได้ทำอะไรไปบ้างในการผลักดันสำนักงบประมาณของรัฐสภา ซึ่งเป็นเพียงแค่กลุ่มงานเพื่อก้าวเข้าไปสู่สถาบันวิเคราะห์งบประมาณประจำรัฐสภาในอนาคตครับ ในส่วนของกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดินก็เน้นไปที่มาตรการทางการบริหารโดยมีข้อเสนอต่าง ๆ ส่งไปยังสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเพื่อให้ดำเนินการต่อไปภายใน ๑ ปีข้างหน้า ก็คือประมาณปี ๒๕๖๑ ในการแก้ไขกฎหมายที่สำคัญฉบับหนึ่งคือพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้มีผลในการดำเนินการต่อไป ในภาพรวมก็คือ สิ่งต่าง ๆ ที่คณะกรรมาธิการบริหารราชการแผ่นดินดำเนินการมาในขณะนี้ก็คือเน้นไปที่โครงสร้าง งบประมาณ ระบบงาน บุคลากร จริยธรรม การมีส่วนร่วมการเสริมสร้างธรรมาภิบาลต่าง ๆ ในภาพรวมที่ท่านเห็นอยู่บนจอในขณะนี้ ไม่ว่าจะเป็นด้านยุทธศาสตร์ชาติ การดำเนินการด้านต่าง ๆ เพื่อมุ่งเข้าสู่เป้าหมายหลัก ก็คือเรื่องความมั่นคง มั่นคั่งแล้วก็ยั่งยืนต่อไป โดยสรุปคณะกรรมาธิการจึงเสนอรายงานอันนี้เพื่อให้ทางสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้กรุณาพิจารณา แล้วก็เตรียมการที่จะส่งต่อไปยังคณะกรรมาธิการการบริหารราชการแผ่นดินของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศใน ป.ย.ป. ซึ่งเป็นองค์กรที่สำคัญอันหนึ่งที่จะผลักดันดำเนินการต่อไป รวมทั้งสู่คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไปถ้าสภาเห็นชอบครับ ขอเรียนเชิญท่านประธานยงยุทธได้สรุปในตอนสุดท้ายด้วยครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ก่อนท่านประธานยงยุทธจะสรุปนะครับ ทางสมาชิกจะมีผู้ซักถามความคืบหน้าของการดำเนินการในส่วนของกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินหรือไม่ครับ เนื่องจากวาระนี้เป็นวาระเพื่อทราบ ไม่ได้มีการลงมติ และเป็นตัวอย่างที่ดีมากของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินที่ได้มีการรายงานความคืบหน้า ติดตามความคืบหน้าหลังจากมีการนำเสนอแผนปฏิรูปทางด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งในกรอบ ๓๑ วาระ แล้วก็ในกรอบวาระเร่งด่วน ๒๗ วาระ ๔๒ เรื่อง แล้วก็กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๓๖ ฉบับ

เพื่อที่จะมารายงานให้ทางสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้ทราบถึงการทำงานร่วมกันของทั้งแม่น้ำ ๕ สายก็ดี ของส่วนราชการและทุกภาคีภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนะครับ ทั้งในด้านรายงานปฏิรูปแล้วก็กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน ก็เป็นการรายงานความคืบหน้า ขอเชิญท่านประธานยงยุทธ สาระสมบัติ ครับ

พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ (ประธานกรรมาธิการ) : กราบขอบพระคุณท่านประธานที่เคารพ ขอบพระคุณท่านสมาชิกทุกท่านนะครับ ดังที่ได้กราบเรียนตั้งแต่ต้น กระผมขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ได้กรุณาให้ข้อแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะ และได้เห็นชอบรายงานที่กรรมาธิการได้ดำเนินการไป กระผมจะขออนุญาตอย่างนี้ได้ไหมครับท่านประธาน กระผมขออนุญาตคารวะท่านประธานและทุกท่านในที่นี้ ๑ จอกครับ ขอบพระคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : เผอิญเรามีจอกเดียวนะครับ อยู่ที่ท่านประธานยงยุทธ เป็นอันว่าที่ประชุมได้พิจารณาและรับทราบรายงานความคืบหน้าของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เรื่องการบูรณาการและเสนอแนวทางขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน และ ๔ วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน ซึ่งคณะกรรมาธิการจะได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกไปปรับปรุง หากว่ามีก่อนที่จะส่งรายงานไปยังคณะกรรมาธิการการบริหารราชการแผ่นดิน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ ในคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการสร้างความสามัคคีปรองดอง หรือ ป.ย.ป. และคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปนะครับ จบการพิจารณารายงานความคืบหน้าของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินแล้วนะครับ ขอขอบคุณคณะกรรมาธิการและผู้มาชี้แจงทุกท่านนะครับ

ต่อไปเป็นการพิจารณาระเบียบวาระที่ ๓.๒ รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน เรื่อง การปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย

รายงาน

ของ

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการสื่อสารมวลชน

เรื่อง "การปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศ และการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย"

๑๐/๑๑ สปท.
สำนักกรรมาธิการ ๑
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูประเทศ

ด่วนที่สุด (สำเนา)

ที่ (สปท) ๙๖๗ /๒๕๖๐

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอู่ทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน

กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมาธิการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน และครั้งที่ ๒๑/๒๕๕๙ วันจันทร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ได้มีมติแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมาธิการเพิ่มเติม ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๗๓ เพื่อทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้สัมฤทธิผล รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่สภามอบหมาย โดยคณะกรรมาธิการประกอบด้วย

๑. พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร	ประธานกรรมาธิการ
๒. พลตำรวจตรี พิสิษฐ์ เปาอินทร์	รองประธานกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. นางประภา เหตระกูล ศรีนวลนัด	รองประธานกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. พลเอก ภิญโญ แก้วปลั่ง	ที่ปรึกษากรรมาธิการ
๕. ร้อยเอก ประยุทธ เสาวคนธ์	ที่ปรึกษากรรมาธิการ
๖. พลเรือเอก ยุทธนา เกิดด้วยบุญ	กรรมาธิการ
๗. นายเพิ่มพงษ์ เชาวลิต	กรรมาธิการ
๘. นางเมธินี เทพมณี	กรรมาธิการ
๙. นายสุรชัย ดนัยตั้งตระกูล	โฆษกกรรมาธิการ
๑๐. นายอภิชาต จงสกุล	โฆษกกรรมาธิการ
๑๑. นางจุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์	เลขานุการกรรมาธิการ
๑๒. นางสร้อยทิพย์ ไตรสุทธิ์	ผู้ช่วยเลขานุการกรรมาธิการ

บัดนี้ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน ได้พิจารณาศึกษา รายงาน เรื่อง "การปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย" ตามแผนการปฏิรูปของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชนเสร็จแล้ว

/จึงกราบเรียนมา...

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณา และหากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ ขอได้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร

(คณิต สุวรรณเนตร)
ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการสื่อสารมวลชน

สำนักกรรมาธิการ ๑
กลุ่มงานคณะกรรมาธิการการสื่อสารและโทรคมนาคม
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ – ๒๖๖๕ – ๖
โทรสาร ๐ ๒๒๔๕ – ๒๖๕๘

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวทยาวรรณ ศุภติษฐ์)
ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๑

นายกฤช ฤทธิ์/ร่าง
นางสาวนัยนา แสนวิชา/พิมพ์
นายพิศณุ พลพืชน์/ตรวจ
นัยนา Data เอกสาร ขับเคลื่อนด้านการสื่อสาร/หนังสือออก

สารบัญ

รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน
เรื่อง "การปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย"

	หน้า
๑. แผนการปฏิรูป	๑
๒. ประเด็นการปฏิรูป	๑๖
๓. วิธีการปฏิรูป	๒๗
๔. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๒๘
๕. แหล่งที่มาของงบประมาณ	๒๘
๖. หน่วยงานที่รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๘
๗. ข้อเสนอแนะ	๒๘
ภาคผนวก	๓๑
ภาคผนวก ก การกำกับกิจการดาวเทียมระหว่างประเทศ	๓๒
ข ความเห็นของ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)	๔๐
ค ความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๔๘
ง บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๐	๕๔

รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการสื่อสารมวลชน
เรื่อง "การปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย"

๑. แผนการปฏิรูป

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของการปฏิรูป

๑) ข้อพิจารณาเบื้องต้น[๓]

ประเทศไทยได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีจากดาวเทียมหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นดาวเทียมสื่อสาร (Satellite Communications) ดาวเทียมเพื่อการสำรวจข้อมูลระยะไกล (Remote Sensing) ดาวเทียมระบุพิกัดตำแหน่งบนพื้นโลก (Global Positioning System : GPS) ระบบดาวเทียมนำร่อง (Global Navigation Satellite System : GNSS) เป็นต้น การใช้ประโยชน์จากดาวเทียมประเภทต่าง ๆ ในอวกาศนี้ ถือว่าเป็นกิจกรรมอวกาศแห่งชาติตามความหมายของอนุสัญญาอวกาศ ค.ศ. ๑๙๖๗ ข้อบทที่ ๖ ซึ่งกำหนดให้รัฐจะต้องรับผิดชอบในทางกฎหมายระหว่างประเทศ ความรับผิดชอบที่ว่านี้นำไปสู่การบังคับให้รัฐมีหน้าที่ต้องอนุญาตและควบคุมกำกับดูแลอย่างต่อเนื่องของกิจการอวกาศที่ดำเนินการโดยเอกชน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าที่ผ่านมาประเทศไทยจะได้ส่งดาวเทียมหลายดวงขึ้นไปโคจรในอวกาศและยังมีโครงการที่จะส่งดาวเทียมขึ้นไปโคจรในอวกาศอีกในอนาคต แต่ ณ ขณะนี้ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายแม่บทเกี่ยวกับกฎหมายอวกาศและกิจการดาวเทียมทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญากฎหมายอวกาศ ค.ศ. ๑๙๖๗ และอนุสัญญาว่าด้วยการช่วยเหลือนักบินอวกาศและการส่งคืนวัตถุอวกาศมานายหลายปีแล้ว

นอกจากนี้ หากประเทศไทยมีนโยบายและยุทธศาสตร์ที่จะพัฒนากิจการอวกาศและดาวเทียมให้เจริญรุดหน้าแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีนโยบายส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากดาวเทียมในเชิงพาณิชย์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นดาวเทียมสื่อสารหรือดาวเทียมเพื่อการสำรวจข้อมูลระยะไกลก็ตาม ความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องมีกฎหมายแม่บทอวกาศและดาวเทียมเป็นเรื่องที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในอนาคต เนื่องจากข้อบทที่ ๖ ของอนุสัญญาอวกาศ ค.ศ. ๑๙๖๗ บังคับว่า การดำเนินการกิจการอวกาศโดยเอกชนจะต้องได้รับการอนุญาตและกำกับดูแลอย่างต่อเนื่องโดยรัฐภาคี และข้อบทที่ ๗ กำหนดให้รัฐเป็นผู้รับผิดชอบในทางระหว่างประเทศสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้น ไม่ว่ากิจการอวกาศนั้นจะดำเนินการโดยองค์กรของรัฐหรือเอกชนก็ตาม ฉะนั้น หากประเทศไทยมีนโยบายที่จะส่งเสริมพัฒนากิจการอวกาศในด้านต่าง ๆ การตรากฎหมายแม่บทอวกาศจะเป็นประโยชน์ในการวางกรอบทางกฎหมายเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการอนุญาตและการกำกับดูแลอย่างต่อเนื่องกิจการอวกาศของภาคเอกชน เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นอันจะมีผลทำให้รัฐบาลไทยเป็นผู้รับผิดชอบในทางระหว่างประเทศ

ปัจจุบันนี้ หลายประเทศทั้งที่เป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยีอวกาศ (Space Faring Nations) และประเทศมีนโยบายที่จะส่งเสริมกิจการอวกาศให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นต่างให้ความสำคัญกับการตรา

---

[๓] ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช และคณะ, *โครงการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการยกร่างกฎหมายอวกาศและกิจการดาวเทียม*, สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๔ – ๕.

กฎหมายแม่บทอวกาศอีกทั้งองค์การสหประชาชาติก็ได้มีข้อมติเกี่ยวกับแนวทางในการจัดทำกฎหมายแม่บทอวกาศอีกด้วย ปัจจุบันมีประมาณ ๒๐ ประเทศที่ได้ตรากฎหมายแม่บทอวกาศแล้ว สำหรับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนก็เริ่มให้ความสำคัญกับกฎหมายแม่บทอวกาศแล้ว เช่น ประธานาธิบดีของอินโดนีเซียได้ลงนาม Indonesia Space Act เมื่อ ค.ศ. ๒๐๑๓ ส่วนประเทศมาเลเซียก็อยู่ในระหว่างการจัดทำกฎหมายแม่บทอวกาศและคาดว่าจะสำเร็จในไม่ช้านี้ ฉะนั้น หากประเทศไทยมีนโยบายและยุทธศาสตร์ที่จะพัฒนากิจการอวกาศให้ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านแล้ว การมีกรอบทางกฎหมายจะมีส่วนช่วยในการผลักดันการพัฒนากิจการอวกาศของประเทศไทยให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๒) การเพิ่มขึ้นของบทบาทภาคเอกชนในกิจการอวกาศและดาวเทียมสื่อสาร[๒]

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อการเตรียมการจัดทำกฎหมายแม่บทอวกาศคือ ปัจจุบันกิจการอวกาศถูกทำให้เป็นเชิงการค้าพาณิชย์มากขึ้นเรื่อย ๆ ภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญมากทั้งในขั้นตอนของการผลิตชิ้นส่วนต่าง ๆ ของดาวเทียม การให้บริการยิงจรวดเพื่อปล่อยดาวเทียมประเภทต่าง ๆ ขึ้นสู่วงโคจรในอวกาศ การให้บริการด้าน Remote Sensing การร่วมลงทุนกับภาครัฐ (Public/Private Partnership : PPP) ในการผลิตดาวเทียม GNSS[๓] รวมถึงการให้บริการทัวร์อวกาศ (Space Tourism) แต่อนุสัญญากฎหมายอวกาศกลับใช้เฉพาะแต่รัฐเท่านั้น มีเพียงข้อบทที่ ๖ ของอนุสัญญากฎหมายอวกาศ ค.ศ. ๑๙๖๗ เท่านั้นที่กำหนดพันธกรณีให้รัฐภาคีจะต้องอนุญาตและควบคุมกำกับอย่างต่อเนื่องกิจการอวกาศที่ดำเนินการโดยเอกชน แต่ข้อบทดังกล่าวก็มิได้กำหนดรายละเอียดว่าการอนุญาตและควบคุมกำกับอย่างต่อเนื่องนั้นทำอย่างไร ปล่อยให้เป็นดุลพินิจที่รัฐภาคีจะกำหนดรายละเอียดไว้ในกฎหมายภายในของตน ฉะนั้น หากประเทศไทยมีนโยบายที่จะเปิดน่านฟ้าเสรี หรือต้องการส่งเสริมกิจการอวกาศในเชิงพาณิชย์มากขึ้น การเตรียมการร่างกฎหมายแม่บทอวกาศจะเป็นกรอบทางกฎหมายที่จะช่วยให้ภาคเอกชนมีความมั่นใจในการลงทุนกิจการอวกาศได้เป็นอย่างดีและยังเป็นกรอบทางกฎหมายให้ภาคเอกชนปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาและตราสารระหว่างประเทศอีกด้วย

นอกจากนี้ที่ผ่านมายังมีปัญหาความทับซ้อนในการกำหนดนโยบายในกิจการสื่อสารโทรคมนาคมด้านกิจการดาวเทียมระหว่างหน่วยงานกำหนดนโยบาย (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม Ministry of Digital Economy and Society) และหน่วยงานอิสระ (กสทช.) และการกำกับดูแลที่ไม่รองรับกับเทคโนโลยีหลอมรวมสื่อประกอบกับการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนในการพัฒนาเทคโนโลยีของชาติ ทำให้เกิดความสับสนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการระหว่างความเป็นอิสระในการกำกับดูแลกับความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยเหตุที่ความเป็นอิสระของหน่วยงานกำกับดูแลนั้นไม่ได้หมายถึงความเป็นอิสระอย่างเต็มที่โดยไม่มีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่น การเพิ่มความเป็นอิสระให้กับหน่วยงานกำกับดูแลมากเกินไปนำไปสู่ข้อวิตกกังวลว่าจะเกิดความสับสนในเรื่องการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) ได้ในบางประเทศ ในประเด็นนี้มีบทเรียนสำคัญของความเป็นอิสระมากเกินไปของหน่วยงานกำกับดูแลในแคนาดา หรือที่เรียกว่า "Governments in Miniature" กล่าวคือ หน่วยงานกำกับดูแลที่มีอิสระมากจนกลายเป็นรัฐบาลขนาดย่อม ๆ ที่มีอำนาจเป็นเบ็ดเสร็จในตัวเองโดยไม่ต้องฟังเสียงของรัฐบาลกลางหรือภาคส่วนต่าง ๆ

---

[๒] เรื่องเดียวกัน, ๘ – ๙.

จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้เกิดความชัดเจนด้านกำกับดูแลในกิจการอวกาศและกิจการสื่อสารให้เหมาะสมกับบริบทปัจจุบัน โดยเฉพาะเมื่อมีการกำกับดูแล "ดาวเทียม" ในฐานะที่เป็น "วัตถุอวกาศ" ของประเทศไทย ในขณะเดียวกันก็ต้องมีการกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่ของดาวเทียมนั้นในฐานะที่เป็นกิจการสื่อสารประเภทหนึ่งของประเทศไทยด้วย

๑.๒ ความจำเป็น

๑) ด้านสภาพแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ[๓]

กิจการอวกาศเป็นภารกิจที่รัฐต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคงทางการทหารและจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน เช่น การสื่อสารโทรคมนาคม การรับรู้ระยะไกลและภูมิสารสนเทศ การพยากรณ์อากาศ การบรรเทาสาธารณภัย การกำหนดตำแหน่งบนโลก การเกษตรและการสำรวจพื้นที่ แต่จากการศึกษาเชิงเศรษฐศาสตร์ พบว่า งานด้านอวกาศของไทยกระจัดกระจายอยู่กับหน่วยงานของรัฐและเอกชนหลายแห่งโดยขาดการประสานงานระหว่างกันทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงานบางเรื่อง ไม่มีความประหยัดจากขนาด และทำให้เสียเปรียบในการทำความตกลงต่าง ๆ นอกจากนี้ การขาดนโยบายหรือแผนแม่บทในภาพรวมของประเทศทำให้แต่ละหน่วยงานทำงานเพื่อมุ่งตอบสนองเฉพาะวัตถุประสงค์ของหน่วยงานโดยตรงและทำให้ภารกิจสำคัญบางเรื่องซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักของหน่วยงานใดเลยถูกละเลยไป เช่น การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้พื้นฐานด้านอวกาศ การขาดองค์กรกลางทำหน้าที่กำหนดยุทธศาสตร์กิจการอวกาศและแผนปฏิบัติงานในภาพรวมของประเทศทำให้งบประมาณถูกจัดสรรอย่างไม่มีทิศทาง กระจัดกระจาย ปราศจากพลังที่ก่อให้เกิดผลิตผลทางอ้อมที่เรียกว่า Spill – Over Effect

กิจกรรมอวกาศนั้นมีอยู่หลากหลาย โดยครอบคลุมตั้งแต่ กิจการทางด้านวิจัยและพัฒนาการประยุกต์ใช้ประโยชน์จากกิจการอวกาศ การส่งจรวด ดาวเทียมสื่อสาร ตลอดจนถึงการส่งมนุษย์ขึ้นสู่อวกาศ ประโยชน์สาธารณะจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องอยู่ภายใต้การแข่งขันสมบูรณ์ และสินค้าในระบบเศรษฐกิจต้องเป็นสินค้าเอกชนโดยสมบูรณ์ (มีลักษณะ Rivalry และ Exclusivity) หากเงื่อนไขทั้งสองประการไม่เป็นจริง จะทำให้ประโยชน์สาธารณะเกิดขึ้นน้อยกว่าที่ควร ดังนั้น หน้าที่ของรัฐในอุดมคติจะต้องสร้างภาพตลาดให้มีการแข่งขัน สำหรับสินค้าเอกชนในขณะเดียวกัน ก็ต้องมีหน้าที่ผลิตสินค้าสาธารณะในกรณีสินค้านั้นขาดลักษณะ rivalry และ exclusivity ดังนั้นจะเห็นได้ว่า กิจกรรมอวกาศเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ของเอกชน และของภาครัฐ ในขณะเดียวกันรัฐก็มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการผลิตสินค้าสาธารณะ ซึ่งจะทำให้ประโยชน์สาธารณะเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์

ทั้งนี้ หากวิเคราะห์จากมุมมองผู้บริโภคหรือผู้ใช้ประโยชน์จากกิจกรรมอวกาศแล้วจะพบว่า

ประการที่หนึ่ง ภาระหน้าที่ทางด้านนโยบายและการกำกับดูแลกิจการอวกาศมีลักษณะเป็น "สินค้าสาธารณะ" อย่างชัดเจน กล่าวคือประโยชน์ที่ได้จากงานทางด้านนโยบายและการกำกับดูแลนั้นจะเข้าถึงประชาชน ผู้บริโภค และผู้ใช้ประโยชน์อย่างไม่แก่งแย่งกันและไม่สามารถกีดกันได้ ดังนั้นจึงควรมีกรอบกฎหมายและนโยบายที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถใช้ประโยชน์สูงสุด

---

[๓] เรื่องเดียวกัน, ๑๖ – ๑๘.

ประการที่สอง สำหรับงานทางด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศ Space research and development นั้นโดยแนวคิดพื้นฐานแล้ว "เทคโนโลยี" มีลักษณะเป็น "สินค้ากึ่งสาธารณะ" เพราะเมื่อมีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีแล้วเทคโนโลยีนั้นมีลักษณะไม่แก่งแย่งในการบริโภค แต่สามารถกีดกันการใช้เทคโนโลยีได้โดยอยู่ในรูปของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา หากผู้ใดคิดค้นได้สามารถกีดกันไม่ให้ผู้บริโภคที่ไม่จ่ายเงินซื้อมาใช้เทคโนโลยี หากจะให้การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียม ทั้งต่อผู้คิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยี และต่อผู้ใช้เทคโนโลยีก็ควรให้งานทางด้านนี้มีกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจนเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ประการที่สาม สำหรับการใช้ประโยชน์จาก Space applications นั้นมีความหลากหลายด้วยกัน โดยแต่ละด้านมี degree ของสินค้าสาธารณะที่แตกต่างกันออกไปดังนี้

- ด้านการสื่อสารโทรคมนาคม มีลักษณะของสินค้ากึ่งสาธารณะอยู่มาก การให้บริการโทรคมนาคมนั้นมีลักษณะที่มีการแก่งแย่งกันในการบริโภค และสามารถกีดกันได้โดยการให้เช่าสัญญาณเป็นต้น

- ด้านภูมิสารสนเทศ นั้นมีลักษณะกึ่งสาธารณะด้วยเช่นกัน โดยเมื่อพิจารณาจากผู้ใช้ประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หรือ ระบบกำหนดพื้นโลกด้วยดาวเทียม ที่สามารถใช้ข้อมูลโดยไม่แก่งแย่งการบริโภคของผู้ใช้ประโยชน์อื่น แต่สามารถกีดกันได้ โดยผู้ให้บริการสามารถกำหนดราคาการให้บริการได้

- ด้านการพยากรณ์อากาศและการบรรเทาสาธารณภัยมีลักษณะของสินค้าสาธารณะต่อประชาชนโดยตรง ดังนั้นงานทางด้านนี้จึงให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการเป็นการเฉพาะ อันได้แก่ กรมอุตุนิยมวิทยาซึ่งเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากกิจการอวกาศ อย่างไรก็ดีหากพิจารณาจากมุมมองของกรมอุตุนิยมวิทยา การใช้ดาวเทียมมีลักษณะเป็นสินค้ากึ่งสาธารณะด้วยเช่นกัน

- ด้านความมั่นคงมีลักษณะของสินค้าสาธารณะต่อประชาชนโดยตรง ดังนั้นงานทางด้านนี้จึงให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการเป็นการเฉพาะ อันได้แก่กระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากกิจการอวกาศ อย่างไรก็ดีหากพิจารณาจากมุมมองของกระทรวงกลาโหม การใช้ดาวเทียมมีลักษณะเป็นสินค้ากึ่งสาธารณะด้วยเช่นกัน

- สำหรับการศึกษา ถือว่าเป็นสินค้ากึ่งสาธารณะ โดยการใช้ประโยชน์จากกิจการอวกาศจะช่วยทำให้การศึกษามีลักษณะเป็นสินค้าสาธารณะมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการใช้ประโยชน์จึงควรให้หน่วยงานของรัฐมาดำเนินการ ซึ่งในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบอยู่

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการใช้ประโยชน์จากกิจการอวกาศนั้นมีลักษณะเป็นสินค้ากึ่งสาธารณะเป็นส่วนใหญ่ โดยสินค้ากึ่งสาธารณะนี้สามารถดำเนินการได้โดยหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนที่ได้ดำเนินการอยู่แล้ว อย่างไรก็ดีปัจจุบันไม่มีกรอบกฎหมายและนโยบายที่ชัดเจน ทำให้กิจกรรมอวกาศไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างเสรีตามสมควร ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความเจริญและประโยชน์สาธารณะทั้งหลายที่กล่าวมา

๒) ด้านอุตสาหกรรมโทรคมนาคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อการกำกับดูแลและส่งเสริมอุตสาหกรรมโทรคมนาคม[๔]

ประเทศไทยใช้ประโยชน์ผ่านดาวเทียมทางด้านการสื่อสารโทรคมนาคมโดยมีผู้ใช้ประโยชน์หลากหลายประกอบด้วยรัฐวิสาหกิจและบริษัทเอกชน โดยให้บริการผ่านดาวเทียมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การบริการสื่อสารแบบเคลื่อนที่ผ่านดาวเทียม (Satellite Mobile Services) ทั้งบนบก บนน้ำ และอากาศ การบริการรับและส่งสัญญาณถ่ายทอดโทรทัศน์ระหว่างประเทศผ่านดาวเทียมติดต่อทุกประเทศทั่วโลกในระบบ Analog และระบบ Digital, การบริการและดำเนินโครงการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศภายใต้สัมปทานจากกระทรวงคมนาคมเดิมเป็นระยะเวลา ๓๐ ปี สิ้นสุดปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังใช้ประโยชน์ในโครงการของรัฐบาลที่เป็นการพัฒนากิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งโครงการเฉพาะที่ไม่ใช่โครงการของภาครัฐเช่น โครงการโทรศัพท์ทางไกลผ่านดาวเทียม โครงการ SchoolNet โครงการเครือข่ายสารสนเทศกระทรวงศึกษาธิการ (เอ็มโออีเน็ต : MOEnet : Ministry of Education Network) โครงการอินเตอร์เน็ตตำบล เป็นต้น และประเทศไทยยังได้ประยุกต์ภูมิสารสนเทศในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านป่าไม้ ด้านการเกษตร ด้านการใช้ที่ดิน ด้านธรณีวิทยาและธรณีสัณฐาน ด้านอุทกวิทยา ด้านสมุทรศาสตร์ ด้านการทำแผนที่ ด้านการประมง ด้านภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๑.๓ ข้อมูลการศึกษาวิเคราะห์ด้านเทคโนโลยี ด้านกฎหมาย สภาพแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจเพื่อนำไปเป็นข้อพิจารณาในการดำเนินการปฏิรูป[๕]

คำนิยามของดาวเทียมสื่อสารก็ปรากฏในร่างประกาศของ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งเป็นนิยามที่ค่อนข้างจะชัดเจน โดยระบุว่า "ดาวเทียมสื่อสาร (Communication Satellite) หมายความว่า สถานีวิทยุคมนาคมที่ถูกส่งขึ้นไปโคจรในอวกาศ เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารโทรคมนาคมครอบคลุมบริเวณพื้นที่การให้บริการบนพื้นผิวโลก (Footprint) ทั้งนี้ ให้รวมถึง ดาวเทียมสำหรับบริการประจำที่ (Fixed Satellite Service) และ/หรือ ดาวเทียมสำหรับบริการไม่ประจำที่ (Data Communication and Internet)" แต่เมื่อกล่าวถึงดาวเทียมอาจมีหลายประเภทที่ไม่ใช่ดาวเทียมสื่อสาร โดยองค์ประกอบหลักของการดำเนินกิจการดาวเทียมมีดังต่อไปนี้

๑) ดาวเทียม

ในส่วนของตัวดาวเทียมนั้นมีองค์ประกอบหลายส่วน ส่วนที่ใช้ในการสื่อสารนี้เป็นเพียงองค์ประกอบเล็ก ๆ ส่วนหนึ่ง แต่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางธุรกิจได้มหาศาล ดาวเทียมมีระบบของตัวเองโดยระบบหลัก ได้แก่ ระบบในการควบคุมตำแหน่ง ระบบขับเคลื่อน ระบบสื่อสารกับภาคพื้นดิน ระบบจ่ายไฟหรือระบบไฟฟ้ากำลังซึ่งดาวเทียมส่วนใหญ่ใช้ระบบแผงโซลาเซลล์เพื่อรับพลังงานแสงอาทิตย์

---

[๔] เรื่องเดียวกัน, ๑๙ – ๒๐.

[๕] จันทจิรา เอี่ยมมยุรา, บรรณาธิการ, *สรุปรายงานการเสวนาเฉพาะประเด็นเรื่อง ข้อพิจารณาด้านกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับกิจการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย*, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๙ – ๓๓.

และจ่ายไฟให้กับตัวดาวเทียม และระบบในการสื่อสาร ดาวเทียมส่วนใหญ่มีอายุการใช้งานมากหรือน้อยต่างกัน โดยมีทั้งดาวเทียมที่ใช้งานไม่ถึง ๑๐ ปี ที่ใช้งานใน ๑๐ – ๑๕ ปี หรือสูงสุดประมาณไม่เกิน ๑๕ ปี อายุของดาวเทียมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก คือ แผงโซลาเซลล์ ถ้าแผงตัวนี้เสื่อม ก็จะไม่มีกำลังจ่ายไฟให้ และก็ไม่สามารถที่จะชาร์ตแบตเตอร์รี่ในดาวเทียมได้ไปจากที่อื่นได้ ทำให้ดาวเทียมไม่สามารถทำงานต่อไปได้

๒) การขนส่งดาวเทียม

โดยทั่วไปการขนส่งดาวเทียมขึ้นสู่วงโคจรจะดำเนินการโดยใช้เทคโนโลยีจรวด ซึ่งเมื่อยิงจรวดขึ้นไปถึงความสูงที่ต้องการ จรวดก็จะมีกลไกในการดีดดาวเทียมออกจากจรวด ซึ่งในการดีดก็จะมีความเร็วที่เกิดจากการคำนวณให้ดาวเทียมพุ่งออกไป และเนื่องจากในอวกาศไม่มีอากาศ เพราะฉะนั้นแรงเสียดทานก็ไม่มี เมื่อยิงออกไป ดาวเทียมก็จะสามารถเคลื่อนที่ด้วยความเร็วเดียวกับที่ดีดตัวได้ โดยจะมีระบบควบคุมจากภาคพื้นดิน เพื่อดูว่าเมื่อดาวเทียมถูกดีดไปแล้วจะให้ไปอยู่ในตำแหน่งที่ต้องการได้อย่างไร ก็ต้องมีการส่งสัญญาณควบคุมไปที่ดาวเทียม เพื่อปรับให้ระบบขับเคลื่อนนำดาวเทียมไปอยู่ในตำแหน่งที่ต้องการ หลังจากนั้นดาวเทียมก็จะเคลื่อนที่ตามความเร็วที่กำหนด

โลกเรามีแรงโน้มถ่วงที่ดึงวัตถุมายังโลก ในขณะที่เมื่อดาวเทียมเคลื่อนรอบโลกในแนวโค้งด้วยความเร็ว มันจะเกิดแรงที่ดึงออกจากจุดศูนย์กลาง เหมือนเวลาขับรถบนถนนแล้วเลี้ยวโค้ง ซึ่งผู้ขับรถต้องลดความเร็วเพื่อมิให้รถแหกโค้ง การเคลื่อนที่ในแนวโค้งของดาวเทียมมันก็ทำให้มีแรงที่ดึงดาวเทียมออกจากโลกหากแรงที่ดึงดาวเทียมออกจากโลกมีความสมดุลกับแรงโน้มถ่วงของโลกที่ดึงดาวเทียมเข้าสู่โลก ดาวเทียมก็จะคงระยะห่างจากโลกอยู่ตลอดเวลาดาวเทียมก็จะสามารถเคลื่อนที่รอบโลกได้ นี่คือกลไกในการส่งดาวเทียมด้วยจรวดในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีปัจจุบันเราสามารถส่งดาวเทียมโดยยิงจากเครื่องบินได้แล้วหรือสามารถส่งดาวเทียมหลาย ๆ ดวงพร้อมกันด้วยจรวดเพียงลำเดียว ทำให้ค่าใช้จ่ายในการส่งดาวเทียมลดลง

๓) วงโคจรดาวเทียม

วงโคจรของดาวเทียมสามารถแบ่งได้ ๓ วงโคจรหลัก โดยแต่ละวงโคจรจะมีระยะห่างจากผิวโลกที่แตกต่างกัน โดยแบ่งได้ ๔ วงโคจร คือ

- วงโคจรต่ำ (Low Earth Orbit : LEO)

วงโคจรต่ำมีระยะห่างจากผิวโลกไม่มากคือห่างจากผิวโลกต่ำกว่า ๑,๐๐๐ กิโลเมตร ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานครเคยยิงขึ้นไปในระยะประมาณ ๗๐๐ กิโลเมตร จากผิวโลก โดยลักษณะของดาวเทียมวงโคจรต่ำนี้จะใช้ประโยชน์ในเรื่องภาพถ่ายดาวเทียม Remote Sensing การสำรวจทรัพยากรเรื่องอุตุนิยมวิทยา วงโคจรนี้ดาวเทียมหนึ่งดวงจะใช้เวลาเคลื่อนที่รอบโลก ๑ รอบ ในเวลาประมาณชั่วโมงเศษ ๆ ดังนั้นใน ๑ วันก็จะสามารถเคลื่อนที่รอบโลกได้หลายรอบจะเคลื่อนที่ตลอดเวลาไม่อยู่กับที่

- วงโคจรระดับกลาง (Medium Earth Orbit : MEO)

วงโคจรระดับกลางอยู่ระหว่างจากผิวโลกประมาณ ๑,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ กิโลเมตรวงโคจรนี้เป็นวงโคจรที่ใช้สำหรับระบบ GPS ระบบนำทางหรือระบบโทรศัพท์ผ่านดาวเทียมเพราะระบบพวกนี้จะต้องมีดาวเทียมอยู่ในเครือข่ายหลายดวงทำงานร่วมกันเพราะดาวเทียม ๑ ดวงสามารถเคลื่อนที่รอบโลกได้ในเวลาไม่กี่ชั่วโมง ทำให้ใน ๑ วันสามารถเคลื่อนที่ได้หลายรอบและครอบคลุมพื้นที่หลายแห่ง

- วงโคจรค้างฟ้า (Geostationary synchronous Earth Orbit : GEO)

วงโคจรค้างฟ้ามีระยะเวลาที่ดาวเทียมในวงโคจรนี้เคลื่อนที่รอบโลกเท่ากับความเร็วของโลกหมุนรอบตัวเอง คือ โลกหมุนรอบตัวเองใช้เวลา ๑ วัน จะทำให้เราเห็นดาวเทียมอยู่จุดเดิมบนท้องฟ้าตลอดเวลาไม่หายไปไหนมันจะค้างอยู่บนท้องฟ้า ดาวเทียมนี้มีประโยชน์มากเพราะตำแหน่งของดาวเทียมมันเสมือนอยู่คงที่ ในการแพร่สัญญาณจึงมีพื้นที่ที่กำหนดแน่นอน ดาวเทียมสื่อสารจึงเหมาะกับวงโคจรนี้

- วงโคจรแบบวงรี (Highly Elliptical : HEO)

วงโคจรแบบวงรีเป็นวงโคจรที่ไม่ได้ใช้กันมากนัก ยกเว้นวัตถุประสงค์ในการถ่ายภาพ เช่น ดาวเทียมจารกรรม

สิ่งที่ควรรู้เกี่ยวกับวงโคจรดาวเทียม คือ ระนาบวงโคจร ซึ่งสามารถจำแนกเป็น ๓ ระนาบ คือ

- แนว Polar

คือ แนวที่ดาวเทียมเคลื่อนที่ผ่านจากแนวขั้วโลกเหนือไปขั้วโลกใต้ เมื่อโลกเคลื่อนที่รอบตัวเองอยู่ตลอดเวลา ถ้าดาวเทียมเคลื่อนที่ในแนว Polar จะทำให้ดาวเทียมครอบคลุมพื้นที่ที่จะติดต่อกับโลกได้ทั้งโลก กล่าวคือ ในเวลาที่ดาวเทียมเคลื่อนที่ไปยังฟ้าตรงจุดไหนจะมองเห็นพื้นที่เหนือผิวโลกเป็นส่วน ๆ ไป ข้อดีของแนว Polar คือ ความครอบคลุมพื้นที่ทั้งโลก

- แนว Inclined

ดาวเทียมที่เคลื่อนที่ในแนวเอียงจะมีพื้นที่ดาวเทียมติดต่อกับโลกได้แคบกว่าแนว Polar ยิ่งเอียงมากก็ยิ่งครอบคลุมพื้นที่ของโลกแคบลง แต่พื้นที่ที่แคบลงนั้นอาจจะเพียงพอแล้วแนววงโคจรนี้มันใช้กับดาวเทียมที่วงโคจร MEO และ LEO จะไม่เหมาะกับดาวเทียวสื่อสาร

- แนว Equatorial

เป็นการเคลื่อนที่ในแนวเส้นศูนย์สูตร ดาวเทียมที่อยู่ในระนาบนี้อยู่ในระดับวงโคจร GEO การเคลื่อนที่ ๑ รอบจะเท่ากับเวลาที่โลกหมุนรอบตัวเอง ๑ รอบเช่นกัน เพราะฉะนั้นตำแหน่งของดาวเทียมจะแน่นอนมี Footprint ที่แน่นอนตำแหน่งดาวเทียมปัจจุบันที่จะกล่าวถึงก็คือดาวเทียมที่เคลื่อนที่ในแนวเส้นศูนย์สูตรซึ่งใช้ประโยชน์ในการสื่อสาร

ปัจจุบันดาวเทียมที่โคจรอยู่รอบโลกมีจำนวนมากมายแต่ละองศาก็มีดาวเทียมจำนวนมาก หากทำภาพดาวเทียมที่โคจรอยู่ทั้งสามระนาบกันอาจจะบังโลกได้มิดหมด ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงวงโคจรจะมีหลายชนิดแต่วงโคจรที่ใช้ในการสื่อสาร คือ วงโคจรเส้นศูนย์สูตร

ข้อมูลที่ใช้ในการสื่อสารดาวเทียม สามารถจำแนกเป็น ๓ ประเภทหลัก คือ

- เสียง เช่น วิทยุ Broadcast

- ภาพ เช่น การให้บริการ Remote sensing ดาวเทียมสอดแนม ภาพถ่ายดาวเทียม การสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ

- Data คือ การสื่อสารข้อมูลแบบดิจิตอล การเชื่อมต่ออินเตอร์เน็ต

ในอดีตดาวเทียมสื่อสารจะใช้เพื่อการส่งเสียงและภาพเป็นหลัก ดาวเทียมทำหน้าที่ Broadcast คือการกระจายสัญญาณ ตลาดส่วนใหญ่จะเป็นผู้รับชมโทรทัศน์และวิทยุแต่เมื่อเทคโนโลยีเจริญ

ขึ้นมีการพัฒนาระบบสื่อสารข้อมูลดิจิทัลทำให้ดาวเทียมสามารถทำธุรกิจกิจการต่อสัญญาณในลักษณะของอินเตอร์เน็ตได้ด้วย ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีอิทธิพลและทำกำไรมหาศาล ซึ่งมักจะเรียกว่าเป็น ดาวเทียมแบบ Broadcast โดยดาวเทียมของไทยที่ทำหน้าที่นี้คือ ดาวเทียมไทยคม ๑ ดาวเทียมไทยคม ๒ และดาวเทียมไทยคม ๓ ซึ่งดาวเทียมที่สื่อสารข้อมูลดิจิทัล หรือ Broadcast เช่น ดาวเทียม IP Star

การให้บริการดาวเทียมที่กล่าวไปข้างต้น ก็ทำให้เกิดธุรกิจมากมาย โดยดาวเทียมเหล่านี้อยู่ในวงโคจร GEO ซึ่งมีความสูงประมาณ ๓๖,๐๐๐ กิโลเมตรเหนือผิวโลก และครอบคลุมพื้นที่แน่นอนบนพื้นโลก หลักการทำงาน คือ ดาวเทียมจะรับสัญญาณบนพื้นโลกซีกโลกหนึ่งแล้วส่งสัญญาณไปยังอีกซีกโลกหนึ่งหรือทำหน้าที่กระจายสัญญาณไปยังลูกค้าในวงกว้าง ซึ่งการกระจายออกไปต้องมีสถานีภาคพื้นดินทำหน้าที่รับสัญญาณถ้าสถานีภาคพื้นดินนั้นเป็นลักษณะลูกค้าที่ดูโทรทัศน์ก็จะมีจานรับสัญญาณตามบ้านก็เป็นประเภทหนึ่งแต่ถ้าเป็นการบริการสื่อสารข้อมูลผู้ให้บริการก็อาจจะต้องไปตั้งเครือข่ายสถานีภาคพื้นดินที่เป็นโครงข่ายสื่อสารของตัวเองแล้วจึงจะกระจายไปยังผู้ใช้อาจจะผ่านระบบสายหรือระบบ wireless ดังนั้น จะเห็นว่าในสัญญาณดาวเทียมที่ใช้ติดต่อกับพื้นโลกเป็นการติดต่อแบบไร้สายในขณะที่เมื่อมาถึงพื้นโลกมันมีรูปแบบของการติดต่อทั้งแบบไร้สายและมีสาย

๔) ระบบและโครงข่ายสื่อสาร

สำหรับโครงข่ายดาวเทียมสื่อสาร การที่ดาวเทียมสื่อสารจะติดต่อกับสถานีภาคพื้นดินได้โดยปกติก็จะติดต่อผ่านสัญญาณไมโครเวฟ สัญญาณที่ยิงจากพื้นดินขึ้นไปดาวเทียมจะเรียกว่า Uplink โดยสัญญาณ Uplink มันมีค่าความถี่สูงกว่าสัญญาณที่ดาวเทียมยิงกลับมายังพื้นโลก หรือที่เรียกว่า Downlink โดยย่านความถี่ที่ใช้กับ Uplink และ Downlink ก็มีอยู่หลากหลาย เช่น ย่านความถี่ C–band KT–band KU–band Ka–band โดยสัญญาณ Uplink และ Downlink ต้องมักใช้ย่านความถี่เดียวกันแต่คนละค่าความถี่ แต่ทั้งนี้ เทคโนโลยีปัจจุบันสามารถทำ Hybrid คือ สามารถเลือกใช้ความถี่คนละย่านได้ Uplink กับ Downlink จึงอาจใช้ย่านความถี่คนละย่านกัน ทำให้อนาคตการเลือกใช้ความถี่ก็จะมีความซับซ้อนมายิ่งขึ้น เวลาเราพูดถึงความถี่ดาวเทียม ความถี่ที่สำคัญคือความที่พาข้อมูลไปและส่งให้ปลายทาง ลักษณะของความถี่นี้ที่ใช้งานจะมีช่วงกว้าง ที่เรียกว่า "bandwidth" ที่ใช้บรรจุข้อมูลในการให้บริการ โดยพื้นที่ที่ใช้บรรจุข้อมูลส่วนใหญ่ ความกว้างจะประมาณร้อยเมกะเฮิร์ตจนถึงห้าร้อยเมกะเฮิร์ต ในจำนวนนี้จะแบ่งเป็นความถี่กลุ่มย่อย โดยกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มใช้ในการส่งสัญญาณดาวเทียมแต่ละช่อง ซึ่งเรียกว่า ช่องสัญญาณดาวเทียม หรือ Transponder ซึ่งแต่ละ Transponder ก็ขึ้นอยู่กับว่าผู้ให้บริการจะเลือกใช้ส่งข้อมูลแบบไหน ความถี่ที่ใช้กับดาวเทียมจึงมี ๒ ประเภท คือ ความถี่ที่ส่งไปจากภาคพื้นดินเพื่อให้ดาวเทียมรักษาวงโคจร ซึ่งเรียกว่า "ความถี่ควบคุมดาวเทียม" และ "ความถี่ที่ใช้ประกอบกิจการ" เช่น ใช้ Broadcast หรือใช้เชื่อมต่ออินเตอร์เน็ต ในส่วนของการให้บริการก็มีทั้งแบบประจำที่และแบบไม่ประจำที่ โดยแบบประจำที่คือ การสื่อสารภายในประเทศและต่างประเทศ ส่วนการสื่อสารแบบไม่ประจำที่ เช่นการสื่อสารส่วนบุคคล การสื่อสารทางทะเล ใช้ติดต่อระหว่างเรือ หรือสื่อสารทางอากาศระหว่างเครื่องบิน หรือการใช้ช่องสัญญาณที่มีพื้นที่ไม่แน่นอน

๕) กฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและระหว่างประเทศ

เพื่อให้การกำกับกิจการให้บริการดาวเทียมสื่อสารเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

ได้ดำเนินการยกร่างประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการอนุญาต และเงื่อนไขการประกอบกิจการโทรคมนาคมผ่านดาวเทียมสื่อสารขึ้น ซึ่งมีผลบังคับใช้ในอนาคตอันใกล้นี้ อย่างไรก็ตาม การกำหนดหลักเกณฑ์หรือกรอบในการกำกับกิจการให้บริการดาวเทียมสื่อสาร รวมตลอดถึงบริการอื่นที่เกี่ยวข้องควรต้องมีความถูกต้องชัดเจน ครอบคลุมสาระสำคัญของการประกอบกิจการดังกล่าวและกิจการที่เกี่ยวข้องซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับของ กสทช. ในขณะที่กิจการให้บริการดาวเทียมสื่อสารถือเป็นเรื่องใหม่ในระบบกฎหมายไทย เป็นกิจการที่มีรายละเอียดเชิงเทคนิคที่สลับซับซ้อนเกี่ยวพันกับประเด็นทางกฎหมายหลายประการ ทั้งกฎหมายภายในและกฎหมายระหว่างประเทศ เป็นต้นว่า สิทธิในการจองและใช้วงโคจรในนามของประเทศ สิทธิในการประกอบกิจการดาวเทียมสื่อสาร (Space Station) สิทธิในการประกอบกิจการภาคพื้นดิน (Earth Station) สิทธิในการใช้คลื่นความถี่เพื่อให้บริการดาวเทียมสื่อสาร สิทธิในการให้บริการดาวเทียมสื่อสารต่างประเทศในอาณาเขตของประเทศไทย (Landing right) ตลอดจนหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมายอันเกิดจากการดำเนินกิจการเหล่านี้ ซึ่งส่งผลให้เกิดประเด็นปัญหาทางกฎหมายหลายประการ เช่นว่า กิจการให้บริการดาวเทียมสื่อสารเป็นกิจการที่ใช้คลื่นความถี่หรือไม่ ดาวเทียมสื่อสารอยู่ภายในเขตอำนาจอธิปไตย สิทธิอธิปไตยหรือเขตอำนาจแห่งรัฐไทยหรือไม่ การอนุญาตให้ประกอบกิจการดาวเทียมสื่อสารและกิจการที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องจัดสรรโดยการเปิดประมูลตามมาตรา ๔๕ ของพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือไม่ และผู้ประกอบกิจการเกี่ยวกับดาวเทียมสื่อสารประเภทใดบ้างจะต้องเข้าประมูลคลื่นความถี่ เป็นต้น[๖]

นอกจากประเด็นปัญหาภายใต้การกำกับกิจการของ กสทช. เองโดยตรงแล้ว ยังปรากฏว่าดาวเทียมสื่อสารอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานของรัฐหน่วยอื่นอีกด้วย ได้แก่ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จึงประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่การกำกับกิจการของ กสทช. และหน่วยงานกำกับดูแลอื่น เป็นต้นว่า อำนาจในการอนุมัติหรือเห็นชอบให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเสนอเอกสารคำขอ (Filing) กำหนดตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมสื่อสารต่อองค์การสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) เป็นหน่วยงานใด กสทช. อาจได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เจรจาหรือทำความตกลงกับรัฐบาลต่างประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ ในนามรัฐแห่งราชอาณาจักรไทย ในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารคลื่นความถี่ กิจการโทรคมนาคม หรือการอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการดาวเทียมสื่อสาร ได้หรือไม่[๗] ทั้งนี้ปรากฏบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๐
- พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ๒๕๖๐
- พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
- บทบัญญัติของ องค์การสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU)

---

[๖] เรื่องเดียวกัน, ๔.

[๗] เรื่องเดียวกัน, ๕.

โดยหลักการสากลแล้ว พื้นที่ในอวกาศเป็นพื้นที่ซึ่งทุกประเทศสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่มีประเทศใดมีกรรมสิทธิ์เด็ดขาด **สำหรับกิจการดาวเทียมนั้น มีหน่วยงานกลางของสหประชาชาติ คือ สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) เป็นองค์กรกลางในการประสานการใช้ประโยชน์บนหลักการพื้นฐานว่า ทุกประเทศมีสิทธิขอส่งดาวเทียมขึ้นสู่อวกาศ แต่ต้องมีการประสานงานคลื่นความถี่มิให้มีการรบกวนกัน และ ITU จะเป็นผู้บันทึกและเผยแพร่ทะเบียนสิทธิในการใช้ประโยชน์นั้น ถือเป็นสิทธิที่ประเทศอื่น ๆ รับรู้และยอมรับ (Right to International Recognition)**

ในการรับรองสิทธินั้น ITU มีการพิจารณาจัดสรรคลื่นความถี่ (Frequency Assignment) เพื่อให้ใช้ ณ ตำแหน่งวงโคจรที่ระบุ ITU มิได้จัดสรรวงโคจรให้กับแต่ละประเทศอย่างที่บางฝ่ายเข้าใจผิดกันไปเอง) เราจึงพบว่า ณ ตำแหน่งวงโคจรหนึ่งๆ อาจมีดาวเทียมหลายดวงจากหลายประเทศอยู่ที่องศาเดียวกัน แต่ใช้คลื่นความถี่ที่ไม่รบกวนกัน แต่ระบบราชการไทยกลับก่อให้เกิดความสับสน โดยแยกวงโคจรดาวเทียมออกจากคลื่นความถี่ดาวเทียม ทั้งที่นานาประเทศถือว่า คลื่นความถี่ดาวเทียมเป็นสิทธิประธานที่ได้รับการจัดสรร ส่วนวงโคจรดาวเทียมเป็นสิทธิรองไม่สามารถแยกออกจากสิทธิประธานได้

ต่อมามีการก่อตั้งองค์กรอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งแต่เดิมกรมไปรษณีย์โทรเลขเป็นหน่วยงานของรัฐที่ดูแลการใช้คลื่นความถี่ และได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานด้านอำนวยการของประเทศไทย (Administration) ในกิจการโทรคมนาคมระหว่างประเทศด้านการบริหารความถี่วิทยุ รวมถึงกิจการดาวเทียมสื่อสาร แต่ต่อมามีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งบัญญัติให้มีองค์กรอิสระในการกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่ และได้มีการตราพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งในมาตรา ๖๓ (๑๐) ประกอบกับมาตรา ๗๘ ได้กำหนดให้คณะกรรมการร่วมตามกฎหมายฉบับนี้ดำเนินการในฐานะหน่วยงานด้านอำนวยการของรัฐบาลในกิจการสื่อสารระหว่างประเทศกับองค์การระหว่างประเทศ รัฐบาลและหน่วยงานต่างประเทศด้านการบริหารคลื่นความถี่ (แทนกรมไปรษณีย์โทรเลข) และมาตรา ๘๒ กำหนดให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ของกรมไปรษณีย์โทรเลข ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) เว้นแต่กิจการไปรษณีย์และงบประมาณ

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ชุดแรกในเดือนตุลาคม ๒๕๔๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้แจ้งองค์กรโทรคมนาคมระหว่างประเทศต่างๆ ให้เปลี่ยน Contact Point จากกรมไปรษณีย์โทรเลขซึ่งได้ยุติภารกิจไปแล้ว มาเป็นกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแทน และได้ดำเนินการในฐานะหน่วยงานอำนวยการ ทั้งที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และมีการตราพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ขึ้นใหม่ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาก็ได้มีหนังสือตอบความเห็นเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวว่า ตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ในมาตรา ๒๗ (๑๔) ประกอบกับมาตรา ๒๗ (๒๒) ภารกิจของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) มีลักษณะเดียวกันกับภาระหน้าที่ของ Administration ใน ITU แต่ในขณะนั้นยังไม่มี

การโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง กสทช. จึงยังไม่มีการหาข้อยุติในเรื่องนี้ จึงก่อให้เกิดความสับสนในเรื่องของอำนาจหน้าที่ทำให้ประเทศไทยมี กสทช. เป็นองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ แต่มีกระทรวงฯ ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานอำนวยการด้านกิจการโทรคมนาคมระหว่างประเทศ จึงเกิดแนวคิดว่า กสทช. ดูแลคลื่นความถี่ดาวเทียม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดูแลวงโคจรดาวเทียม ทั้งที่ ITU ไม่เคยแยกจัดสรรวงโคจรดาวเทียมใด ๆ ให้กับใครก็ตาม มีแต่การจัดสรรคลื่นความถี่ ณ วงโคจรหนึ่ง ๆ (Frequency Assignment)

การเปลี่ยนผ่านจากระบบการกำกับดูแลโดยอาศัยการให้สัมปทานไปสู่ระบบการกำกับดูแลด้วยการออกใบอนุญาต เป็นไปได้ด้วยดีในกิจการโทรศัพท์พื้นฐานและกิจการโทรศัพท์เคลื่อนที่ แต่ยังไม่มีความชัดเจนนักในกิจการสื่อสารดาวเทียม และยังไม่มีกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับดาวเทียมโดยตรง คงมีเพียงแต่กฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่และองค์กรที่ทำหน้าที่ดังกล่าวเท่านั้น โดย พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่อนุญาตและกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่ในการประกอบกิจการโทรคมนาคม ซึ่ง "กิจการโทรคมนาคม" รวมถึง "กิจการซึ่งให้บริการดาวเทียมสื่อสาร" ด้วย แต่การประกอบธุรกิจดาวเทียมเพื่อการสื่อสารนั้นเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายสาขาซึ่งได้รับอิทธิพลและเป็นผลจากพัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศในด้านต่าง ๆ ฉะนั้น ในอนาคตการพัฒนากฎหมายดาวเทียมสื่อสารในประเทศไทยจึงต้องคำนึงถึงกฎหมายระหว่างประเทศในหลายๆด้านประกอบกัน อีกทั้งสิทธิในการใช้ความถี่บนตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมค้างฟ้าใด ๆ เกี่ยวข้องกับเรื่องของรัฐ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เพียงอย่างเดียวไม่สามารถจัดการได้ครอบคลุมในทุกมิติของกิจการดาวเทียมสื่อสารได้

กฎหมายระหว่างประเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดและต้องปฏิบัติตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายอวกาศ (space law) เนื่องจากสนธิสัญญาอวกาศ (Outer Space Treaty) ค.ศ. ๑๙๖๗ ข้อบทที่ ๖ ได้บัญญัติหลักกฎหมายที่สำคัญยิ่งในการดำเนินกิจกรรมแห่งชาติในอวกาศว่า *"รัฐภาคีแห่งสนธิสัญญาจะต้องรับผิดในกิจกรรมแห่งชาติในอวกาศไม่ว่ากิจกรรมดังกล่าวจะดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐหรือเอกชน รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมในอวกาศจะต้องได้รับอนุญาตและการกับดูแลอย่างต่อเนื่องจากรัฐภาคีด้วย"* ดังนั้นการประกอบธุรกิจดาวเทียมสื่อสารจึงเป็นกิจกรรมแห่งชาติในอวกาศซึ่งรัฐที่เกี่ยวข้องต้องรับผิดชอบตามความหมายของข้อบทที่ ๖ แห่งสนธิสัญญาอวกาศ ประเทศไทยในฐานะที่เป็นรัฐภาคีในสนธิสัญญาฉบับนี้จึงมีอำนาจในการอนุญาตและกำกับดูแลกิจกรรมในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องด้วย โดยองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนี้คือคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) กสทช. จึงต้องคำนึงถึงหลักการอนุญาตและการกำกับดูแลอย่างต่อเนื่องตามข้อบทที่ ๖ ของสนธิสัญญากฎหมายอวกาศด้วย นอกจากนี้แล้ว การใช้สิทธิในคลื่นความถี่สำหรับดาวเทียมนั้นถือว่าเป็นกิจกรรมแห่งชาติในอวกาศตามสนธิสัญญาอวกาศ อีกทั้งวงโคจรสถิต (Geo – Stationary Orbits : GSO) ซึ่งจำเป็นต่อการประกอบธุรกิจดาวเทียมสื่อสาร (ในฐานะเป็นตำแหน่งวงโคจรของดาวเทียม) ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของห้วงอวกาศ (outerspace) อีกด้วย

การประกอบธุรกิจดาวเทียมสื่อสารมิได้เกี่ยวข้องกับสนธิสัญญาอวกาศอย่างเดียว แต่ยังเกี่ยวข้องกับสนธิสัญญาฉบับอื่นๆอีกด้วย เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการจดทะเบียนวัตถุที่ส่งขึ้นไปในอวกาศ (the Convention on Registration of Objects Launched into Outer Space) ที่กำหนดให้มีการจดทะเบียนวัตถุอวกาศ นอกจากนี้ การยิงจรวดเพื่อปล่อยดาวเทียมขึ้นไปโคจรในอวกาศก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ จึงมีสนธิสัญญาเรื่องความรับผิดระหว่างประเทศสำหรับความเสียหายจากวัตถุอวกาศ ค.ศ. ๑๙๗๒ (International Liability for Damage Caused by Space Objects) ซึ่งได้บัญญัติเรื่องความรับผิดไว้เป็นการเฉพาะ รวมทั้งการกำจัดดาวเทียมที่หมดอายุแล้วที่ถือว่าเป็นขยะอวกาศ

นอกจากกฎหมายอวกาศแล้ว การประกอบธุรกิจดาวเทียมสื่อสารยังเกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่างประเทศในสาขาอื่น ๆ อีกด้วย เช่นกฎหมายโทรคมนาคม กฎหมายองค์การการค้าโลก (กรณีการเปิดเสรีการค้าบริการในส่วนของโทรคมนาคม) ด้วยเหตุนี้ การศึกษาเรื่องการประกอบธุรกิจดาวเทียมสื่อสารจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงที่จะต้องพิจารณากฎหมายหลายแขนงเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ในปัจจุบัน แม้ประเทศไทยจะได้ประโยชน์จากการใช้ดาวเทียมสื่อสารมาเป็นเวลานานก็ตามแต่ปัจจุบันประเทศไทยก็ยังไม่มีกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับดาวเทียมโดยตรง คงมีเพียงแต่กฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่และองค์กรที่ทำหน้าที่ดังกล่าวเท่านั้น ดังที่กล่าวไปข้างต้นนั้น พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่อนุญาตและกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่ในการประกอบกิจการโทรคมนาคม ซึ่ง “กิจการโทรคมนาคม” รวมถึง “กิจการซึ่งให้บริการดาวเทียมสื่อสาร” ด้วย และมีอำนาจในการออกระเบียบหรือประกาศหรือคำสั่งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ดังนั้น กสทช. จึงมีอำนาจในการออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับดาวเทียมสื่อสารได้ ด้วยเหตุนี้ การศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายสำหรับการสื่อสารผ่านดาวเทียมจึงจำเป็นต้องพิจารณาทั้งกฎเกณฑ์ในระดับระหว่างประเทศซึ่งก่อให้เกิดพันธกรณีที่ประเทศไทยในฐานะสมาชิกในสังคมต้องปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศด้วย ก่อนที่จะวิเคราะห์ทางปฏิบัติของรัฐต่างๆในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการสื่อสารผ่านดาวเทียมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านองค์กรที่เป็นผู้รับผิดชอบทั้งในด้านนโยบายและในด้านการกำกับดูแล และในด้านการดำเนินการเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด กล่าวคือ คลื่นความถี่เพื่อการสื่อสารผ่านดาวเทียมให้คุ้มค่าที่สุดและอย่างเป็นธรรม

จากข้อมูลทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่า กิจการดาวเทียมสื่อสารไทยยังไม่มีความเป็นเอกภาพและต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน อย่างไรก็ดีการแก้ปัญหาการบริหารจัดการกิจการดาวเทียมสื่อสารไทย ควรมุ่งพิทักษ์สิทธิของรัฐที่มีมูลค่ามหาศาล และควรเร่งตีความกฎหมายในประเด็นการอนุญาตกิจการดาวเทียมของหน่วยงานต่างๆ ให้เป็นบรรทัดฐานเดียวไปพร้อมกัน และต้องแก้ไขการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายโดยเร็ว ส่วนการแก้ไขปัญหาในระยะยาว ควรมีการปฏิรูปกฎหมายกิจการดาวเทียมให้มีเอกภาพ ไม่แยกส่วนจนเกิดความลักลั่นและก่ออุปสรรคในการพัฒนากิจการดาวเทียมของประเทศ

๖) การกำกับกิจการดาวเทียมระหว่างประเทศ กิจการดาวเทียมไทย และสถานการณ์ปัจจุบัน

ประเทศไทยดำเนินกิจการดาวเทียม ๒ ประเภท

๑. ดาวเทียมสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ (ดาวเทียมถ่ายภาพ) ได้แก่โครงการดาวเทียมไทพัฒของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานครที่คณะอาจารย์รับการถ่ายทอดการออกแบบ สร้าง ทดสอบและส่งดาวเทียมจาก University of Surrey ประเทศสหราชอาณาจักร และโครงการดาวเทียมไทยโชติ (Theos) ของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ที่รับการถ่ายทอดจากประเทศฝรั่งเศส ดาวเทียมประเภทนี้ต้องประสานงานการใช้คลื่นความถี่กับ ITU ผ่านหน่วยงานของประเทศ ดาวเทียมประเภทนี้เป็นแบบวงโคจรต่ำ (LEO) ไม่ใช่แบบวงโคจรค้างฟ้าและไม่ต้องมีการกำหนดตำแหน่งขั้นตอนจึงเพียงประสานคลื่นความถี่ธรรมดา ผ่านทางกรมไปรษณีย์โทรเลข หรือสำนักงาน กทช. ในขณะนั้น โดยไม่ต้องดำเนินตามขั้นตอนเหมือนกรณีดาวเทียมค้างฟ้า เมื่อไม่มีการรบกวนกับประเทศอื่นก็สามารถใช้งานได้

๒. ดาวเทียมสื่อสาร ประเทศไทยดำเนินโครงการอวกาศมานานแล้ว เริ่มต้นเข้าสู่กิจการด้านอวกาศในเรื่องการใช้ประโยชน์ด้วยการตั้งสถานีถ่ายทอดสัญญาณผ่านดาวเทียมขึ้นที่ศรีราชาเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๖ และเข้าเป็นสมาชิกขององค์การ Intelsat เพื่อใช้เป็นระบบโทรศัพท์และสื่อสารข้อมูลระหว่างประเทศ ทั้งยังได้มีการเช่าช่องสัญญาณของดาวเทียม Palapa ของประเทศอินโดนีเซียในการให้บริการเพิ่มขึ้น ต่อมาได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การ Inmarsat เพื่อให้บริการสื่อสารแบบเคลื่อนที่ผ่านดาวเทียมทั้งบนบก บนน้ำและบนอากาศ

เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๔ ประเทศไทยโดยกระทรวงคมนาคมได้ลงนามให้บริษัทชินวัตรคอมพิวเตอร์แอนคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (ต่อมาได้จัดตั้งเป็นบริษัท ชินวัตรแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน)) เป็นผู้รับสัมปทานดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศเป็นระยะเวลา ๓๐ ปี และมีการคุ้มครอง ๘ ปี และเมื่อมีช่องสัญญาณเหลือก็สามารถให้บริการแก่ประเทศอื่นได้ มีการส่งดาวเทียมดวงแรก (ไทยคม-๑) เมื่อ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๗ และได้ส่งดาวเทียมดวงอื่น ๆ ต่อมา

ทั้งนี้ในสัญญาข้อ ๑๐ การจัดหาตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมและย่านความถี่ วรรคหนึ่งได้กำหนดไว้ว่า "กระทรวงจะเป็นผู้ดำเนินการติดต่อกับหน่วยงานของประเทศต่างๆ และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนดาวเทียม อาทิ การขอตำแหน่งวงโคจร ย่านความถี่ (Frequency Range) อื่นๆที่จำเป็นสำหรับดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศที่บริษัทจัดตั้ง โดยบริษัทจะต้องให้ความร่วมมือกับกระทรวงในการติดต่อดังกล่าวและบริษัทจะต้องให้ความสนับสนุนทางด้านเทคนิค และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมด" และสัญญาข้อ ๑๑ สิทธิในตำแหน่งวงโคจร กำหนดว่า "กระทรวงเป็นเจ้าของสิทธิในตำแหน่งวงโคจรของดาวเทียมที่กระทรวงเป็นผู้จัดหาตามข้อ ๑๐ และกระทรวงให้สิทธิบริษัทใช้ตำแหน่งวงโคจรตามข้อ ๑๒ เพื่อดำเนินกิจการตามสัญญาฉบับนี้

ดังนั้นสิทธิในตำแหน่งวงโคจรที่ประเทศไทยมีอยู่จึงเป็นตำแหน่งที่ได้มาตามสัญญาสัมปทานเท่านั้น

ตารางแสดงรายการดาวเทียมสื่อสารสัญชาติไทยทั้งหมด

ชื่อดาวเทียม	วงโคจร	สถานะในปัจจุบัน	เงื่อนไข	อื่นๆ
ไทยคม ๑A	๑๒๐ E	ปลดระวาง ปี พ.ศ. ๒๕๕๓	สัมปทาน	ให้บริการปี พ.ศ. ๒๕๓๖
ไทยคม ๒	๗๘.๕ E	ปลดระวางปี พ.ศ. ๒๕๕๓		ให้บริการปี พ.ศ. ๒๕๓๗
ไทยคม ๓	๗๘.๕ E	ปลดระวางปี พ.ศ. ๒๕๔๙		ให้บริการปี พ.ศ. ๒๕๔๐
ไทยคม ๔	๑๑๙.๕ E	อยู่ระหว่างให้บริการ		ให้บริการปี พ.ศ. ๒๕๔๘ สิ้นสุดอายุการใช้งาน ปี พ.ศ.๒๕๖๓
ไทยคม ๕	๗๘.๕ E	อยู่ระหว่างให้บริการ		ให้บริการปี พ.ศ. ๒๕๔๙ สิ้นสุดอายุการใช้งาน ปี พ.ศ.๒๕๖๔
ไทยคม ๖	๗๘.๕ E	อยู่ระหว่างให้บริการ		ให้บริการปี พ.ศ. ๒๕๕๗ สิ้นสุดอายุการใช้งาน ปี พ.ศ.๒๕๗๒
ไทยคม ๗	๑๒๐ E	อยู่ระหว่างให้บริการ	ได้รับใบอนุญาตจาก กสทช.	ให้บริการปี พ.ศ. ๒๕๕๗ สิ้นสุดอายุการใช้งาน ปี พ.ศ.๒๕๗๒
ไทยคม ๘	๗๘.๕ E	อยู่ระหว่างให้บริการ		ให้บริการปี พ.ศ. ๒๕๕๙ สิ้นสุดอายุการใช้งาน ปี พ.ศ.๒๕๗๔

การประกอบกิจการของดาวเทียมไทยคม

<u>ยุคที่ภาครัฐดำเนินกิจการด้านโทรคมนาคมเอง</u>

- ยังไม่มีกิจการดาวเทียม

<u>ยุคสัมปทาน</u>

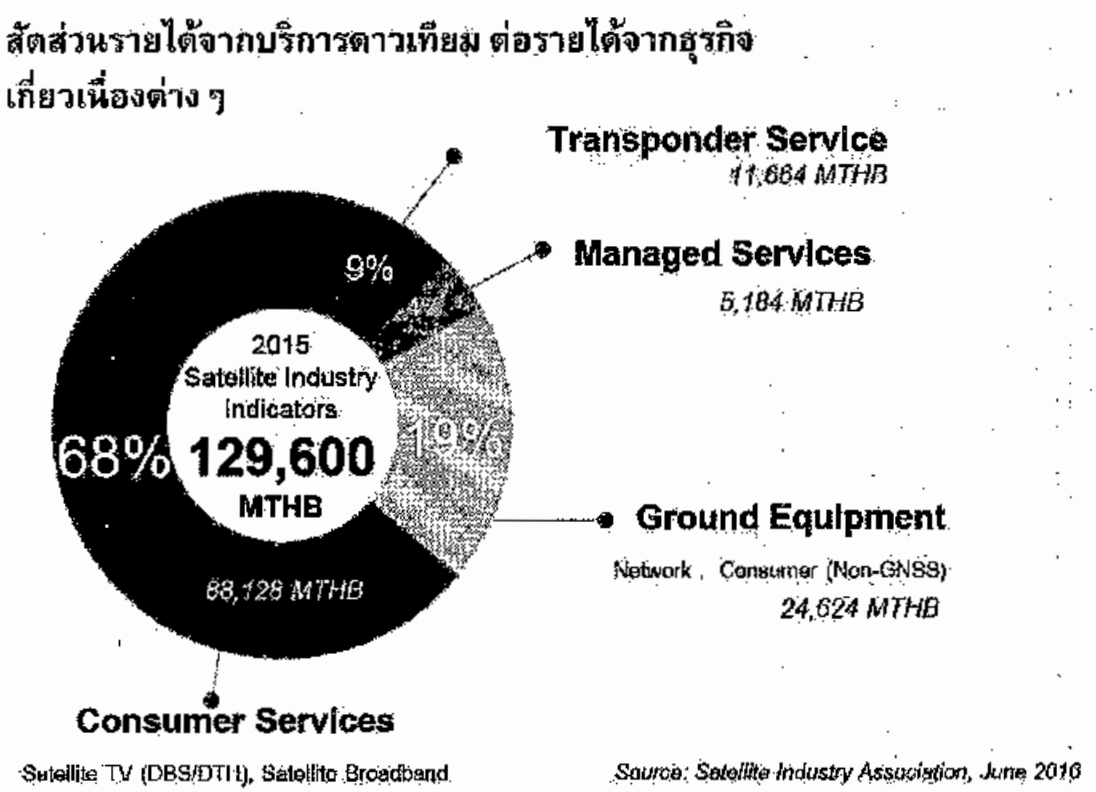
- คัดเลือกผู้ประกอบการโดยการประมูล
- ผู้ให้ผลประโยชน์ดีที่สุดจะได้รับสัมปทาน (ไม่ได้เป็นการประมูลวงโคจร)
- ไทยคมได้รับสัมปทาน และ ได้รับความคุ้มครอง ๘ ปี
- จ่ายส่วนแบ่งรายได้ตามสัญญา: ตั้งแต่ร้อยละ ๐ - ๒๒.๕ ต่อปี
- ระยะเวลาของสัญญา ๓๐ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ – ๒๕๖๔
- ไทยคมมีหน้าที่ส่งดาวเทียมหลักและดาวเทียมสำรอง จำนวน ๒ ชุด รวมทั้งสิ้น ๔ ดวง
- ปัจจุบันไทยคมได้จัดส่งดาวเทียมขึ้นสู่วงโคจรครบตามที่สัญญาสัมปทานกำหนดเรียบร้อยแล้ว คือไทยคม ๑ ถึง ไทยคม ๖
- Filing ต้องดำเนินการตามกระบวนการระหว่างประเทศ (ITU) โดยส่งผ่าน MICT ในฐานะ Admin (หน่วยงานอำนวยการ) เพื่อดำเนินการประสานงานให้ได้มาซึ่งสิทธิการใช้วงโคจร

ยุคใบอนุญาต

- เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ให้ดาวเทียมเป็นกิจการโทรคมนาคม
- การประกอบกิจการดาวเทียมต้องได้รับอนุญาตจาก กสทช
- ผลของ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ และ พระราชบัญญัติประกอบกิจการโทรคมนาคม ๒๕๔๔ มาตรา ๘๐ จำกัดสิทธิและอำนาจของรัฐในการตกลงเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขสัญญาสัมปทาน
- จ่ายผลตอบแทนเป็นค่าธรรมเนียมรายปี และ ค่ากองทุน USO รวม ร้อยละ ๕.๒๕ ของรายได้ต่อปี
- Filing ต้องดำเนินการตามกระบวนการระหว่างประเทศ (ITU) โดยส่งผ่าน MICT ในฐานะ Admin (หน่วยงานอำนวยการ) เพื่อดำเนินการประสานงานให้ได้มาซึ่งสิทธิการใช้วงโคจร

กิจการดาวเทียมสื่อสารสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศได้อย่างไร

แผนภูมิด้านล่าง แสดงสัดส่วนรายได้จากบริการดาวเทียม ๑ ดวง ต่อรายได้ธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องต่างๆดังนี้

๑.๔ ปัญหาหรือข้อบกพร่องที่ต้องการแก้ไข[๘]

(๑) เพื่อแก้ปัญหาการขาดกรอบแม่บทการกำกับดูแลและนโยบายด้านอวกาศ และกำกับดูแลเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนปฏิบัติตามกรอบการกำกับดูแลและนโยบายดังกล่าว อันจะส่งผลให้การพัฒนาด้านอวกาศของประเทศมีทิศทางที่ชัดเจนและมีเอกภาพ

(๒) เพื่อแก้ปัญหาการขาดการประสานงานและความร่วมมือด้านอวกาศระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีด้านอวกาศและการประยุกต์ใช้ อีกทั้งเพื่อลดปัญหาความซ้ำซ้อนของงาน

(๓) เพื่อแก้ปัญหาการใช้ทรัพยากรด้านอวกาศของประเทศให้เกิดความคุ้มค่าและประหยัดต่อขนาด

๒. ประเด็นการปฏิรูป

๒.๑ สิทธิการใช้งานในวงโคจรดาวเทียมค้างฟ้าและคลื่นความถี่เพื่อการสื่อสาร

ตำแหน่งวงโคจรและความถี่ดาวเทียมไม่ได้เป็นสิทธิขาดหรืออยู่ในอำนาจอธิปไตยของประเทศหนึ่งประเทศใดโดยเฉพาะ แต่เป็นทรัพยากรร่วมกันของทุกประเทศ ซึ่งทุกประเทศมีสิทธิใช้งานเท่าเทียมกันตามธรรมนูญของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU Constitution) และกฎข้อบังคับวิทยุ (ITU Radio Regulations) ข้อ ๐.๓ (Preamble) ที่กำหนดว่า

"ในการใช้คลื่นความถี่สำหรับบริการวิทยุ ประเทศสมาชิกจักต้องระลึกว่าคลื่นความถี่วิทยุและวงโคจรอื่นใดที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวงโคจรของดาวเทียม geostationary เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด และ (โดยเหตุนั้น) จักต้องใช้อย่างสมเหตุสมผล มีประสิทธิภาพและประหยัด สอดคล้องกับบทบัญญัติของข้อบัญญัติทั้งปวงว่าด้วยวิทยุ เพื่อที่ประเทศสมาชิกหรือกลุ่มประเทศสมาชิกทั้งหลายอาจเข้าถึงวงโคจรและคลื่นความถี่เหล่านั้นอย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงความจำเป็นอันยิ่งยวดของประเทศกำลังพัฒนาและสภาวการณ์เชิงภูมิศาสตร์ของประเทศนั้น ๆ"

"In using frequency bands for radio services, Member States shall bear in mind that radio frequencies and any associated orbits, including the geostationary satellite orbit, are limited natural resources and that they must be used rationally, efficiently and economically, in conformity with the provisions of the Radio Regulations, so that countries or groups of countries may have equitable access to those orbits and frequencies, taking into account the special needs of the developing countries and the geographical situation of particular countries."[๙]

นอกจากนี้ กฎข้อบังคับวิทยุ (ITU Radio Regulations) ข้อ ๑.๓ กล่าวว่าตำแหน่งวงโคจรค้างฟ้ากับคลื่นความถี่สาหรับดาวเทียมค้างฟ้าเป็นสิ่งคู่กันเสมอในการสื่อสารผ่านดาวเทียม เพราะ "วงโคจรค้างฟ้าจะกลายเป็นทรัพยากรที่ใช้ประโยชน์ได้ ก็เฉพาะเมื่อมีช่องวิทยุเชื่อมต่อดาวเทียมในการรับส่ง

---

[๘] ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช และคณะ, *โครงการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการยกร่างกฎหมายอวกาศและกิจการดาวเทียม*, ๒๐.

[๙] จันทจิรา เอี่ยมมยุรา, บรรณาธิการ, *สรุปรายงานการเสวนาเฉพาะประเด็นเรื่อง ข้อพิจารณาด้านกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับกิจการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย*, ๑๑.

สัญญาณกับสถานีภาคพื้นโลก ดังนั้น ตำแหน่งวงโคจรค้างฟ้ากับคลื่นความถี่จึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และต้องได้รับการพิจารณาอย่างเท่าเทียมกัน (equally) และในเวลาเดียวกัน (simultaneously) เพื่อวัตถุประสงค์ในการมีมาตรการทางเทคนิคและการกำกับดูแลบริการสื่อสารผ่านดาวเทียมทั้งหมด" จึงนิยมเรียกว่า **"ทรัพยากรคลื่นความถี่/วงโคจร" (spectrum/orbit resource)** ควบคู่กัน[๓๐]

ในการใช้งานวงโคจรดาวเทียม ทุกประเทศจะต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับขององค์การสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) และ**หน่วยงานโทรคมนาคมของรัฐ ในฐานะหน่วยงานอำนวยการ (Administration) เป็นผู้ดำเนินการในนามประเทศ** โดยสิทธิ์ในการใช้งานตำแหน่งวงโคจรค้างฟ้าและคลื่นความถี่ สามารถกระทำได้ ๒ แนวทาง

ก. หลัก First Come First Served

- ITU จะให้ลำดับสิทธิ์ (Priority) ในการใช้งานวงโคจรดาวเทียมและคลื่นความถี่แก่ผู้ที่ดำเนินการแจ้งความประสงค์ตามลำดับของเอกสารที่ส่งมายัง ITU
- ผู้ที่ยื่นความจำนงตามหลังต้องมาประสานงานความถี่ด้วยและจะต้องป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการใช้งานความถี่ของผู้ที่มาก่อน
- ที่ตำแหน่งเดียวกันอาจจัดสรรให้กับดาวเทียมมากกว่า ๑ ดวงก็ได้ หากใช้ความถี่ที่ไม่รบกวนการใช้งานซึ่งกันและกัน กระบวนการนี้จะต้องดำเนินการประสานงานก่อนใช้งานโดยมีหลักพื้นฐานว่าสิทธิในการใช้ตำแหน่งดาวเทียมจะได้สิทธิมาด้วยการเจรจากับผู้ที่ใช้สิทธิในวงโคจรนั้น
- สิทธิที่ได้มา แท้จริงแล้วเป็นการ **"ได้สิทธิใช้คลื่นความถี่ที่ตำแหน่งนั้น"** เพราะ ITU ไม่มีอำนาจตามธรรมนูญในการจัดสรรตำแหน่ง เนื่องจากมีหน้าที่เพียงแค่จัดสรรความถี่ จึงใช้การจัดสรรสิทธิการใช้ความถี่ที่แต่ละตำแหน่ง
- หากประเทศนั้นไม่ได้นำความถี่ที่ตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมนั้นๆไปใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนด สิทธิการถือครองความถี่ที่ตำแหน่งวงโคจรนั้นๆก็จะถูกยกเลิกไป และผู้อื่นที่ได้แจ้งความจำนงในลำดับถัดไปก็จะสามารถนำความถี่ในวงโคจรตำแหน่งนั้น ๆ ไปใช้งานสำหรับดาวเทียมของตนเองได้ โดยต้องผ่านกระบวนการประสานงานความถี่

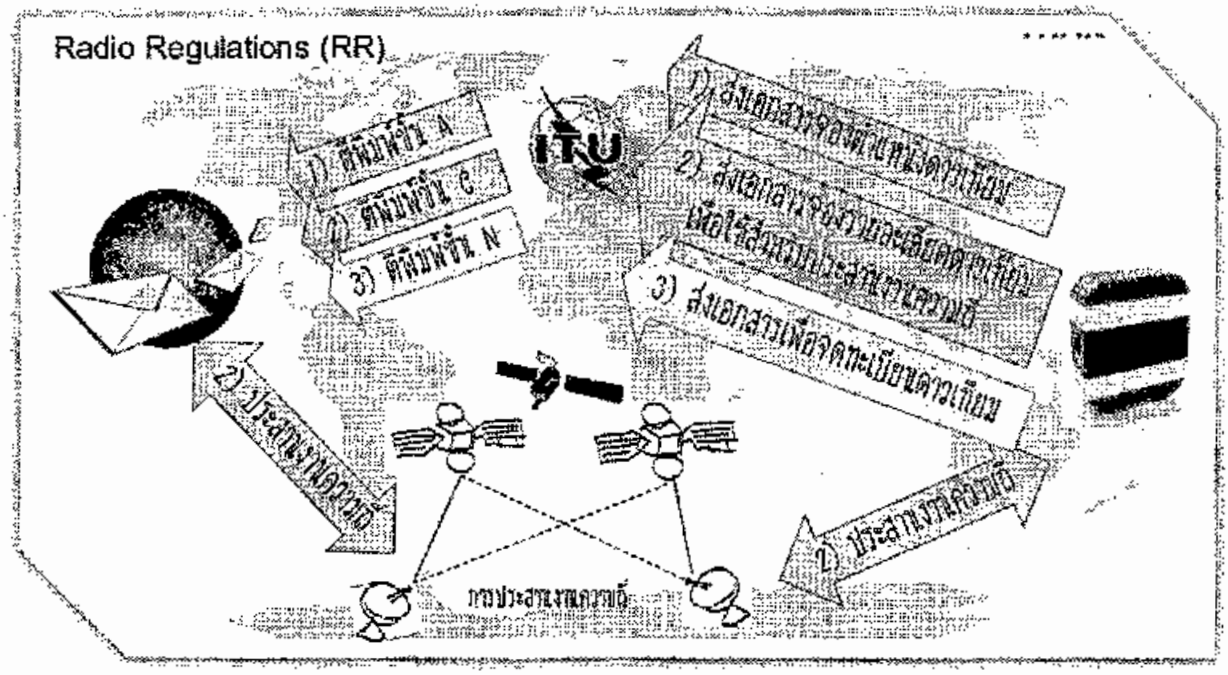
ข. หลักการคลื่นความถี่ Planned Bands

- ITU ได้จัดสรรตำแหน่งวงโคจรและคลื่นความถี่ Planned Bands ไว้ล่วงหน้าให้แก่ประเทศสมาชิก

---

[๓๐] เรื่องเดียวกัน, ๑๒.

ขั้นตอนการประสานงานคลื่นความถี่ของดาวเทียมวงโคจรค้างฟ้า มี ๓ ขั้นตอนคือ

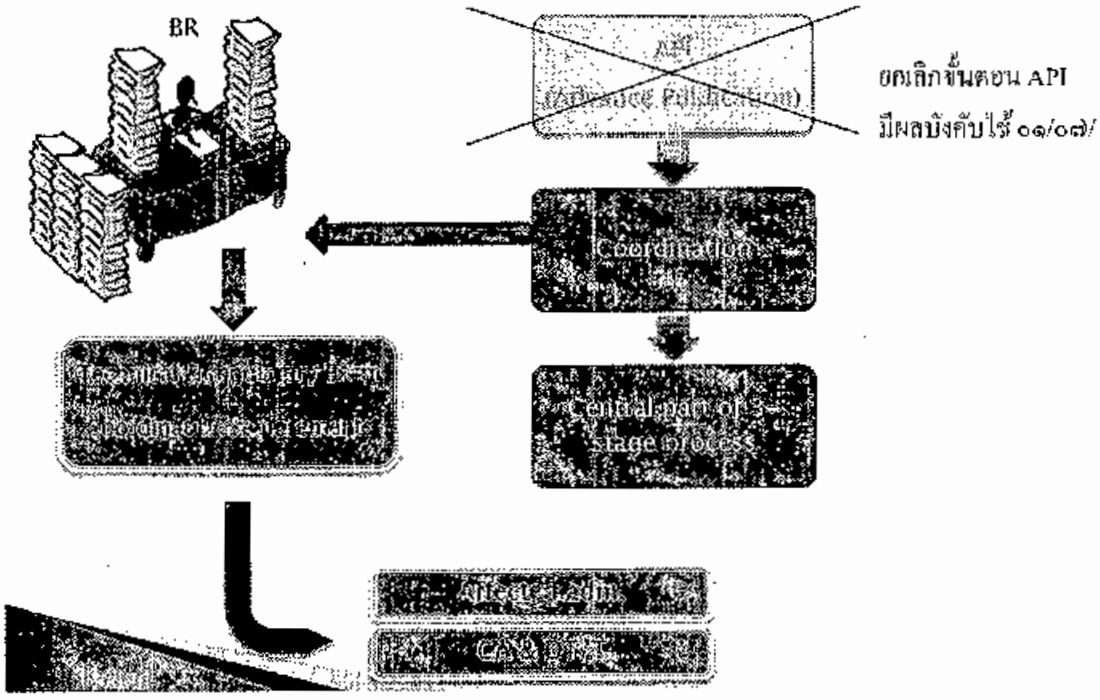

ขั้นที่ ๑ เรียกว่า Advance Publication Information (API) เป็นการจัดพิมพ์เอกสารล่วงหน้าว่าจะใช้ความถี่ใดที่ตำแหน่งใดส่งไป ITU ให้ประกาศทั่วโลก ก็คือเอกสารจองสิทธิการใช้งานตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม หรือ Satellite Network Filings (Filings) หรือเอกสารที่กำหนดลักษณะทางเทคนิคของดาวเทียม

ขั้นที่ ๒ เรียกว่า Coordination หลังจากที่ได้ยื่นเอกสารขั้นที่ ๑ แล้วอย่างน้อย ๖ เดือน ไม่เกิน ๒ ปี ต้องประสานการใช้ความถี่ที่อาจมีการรบกวนในบริเวณประเทศที่ส่งสัญญาณลงมาหรือดาวเทียมข้างเคียง หากประสานเป็นที่ตกลงยอมรับของประเทศต่าง ๆ ก็ไปขั้น ๓

ขั้นที่ ๓ เรียกว่า Notification เป็นการแจ้งจดทะเบียนความถี่ที่ได้ประสานมาไปยัง ITU ทำทั้งสามขั้นแล้วจึงจะได้สิทธิใช้ความถี่ที่ตำแหน่งนั้น

การได้มาซึ่งสิทธิในการใช้ความถี่ที่ตำแหน่งนั้นเกิดจากการเจรจาและตกลงกันระหว่างประเทศ ผลเป็นข้อผูกพันในข้อตกลงระหว่างประเทศที่ทำให้เกิดการยอมรับสิทธิ "ประเทศนั้นจึงมีสิทธิในตำแหน่งอย่างถูกต้องและเป็นที่ยอมรับระหว่างประเทศ" ถือเป็นสิทธิของประเทศที่ได้รับการยอมรับจากประเทศอื่นๆ ทั่วโลกที่เป็นสมาชิกของ ITU และไม่มีใครอื่นสามารถส่งดาวเทียมมาใช้งานความถี่เดียวกันที่ตำแหน่งนั้นได้ และไม่เป็นการยึดครองหรือการอ้างอธิปไตยที่ตำแหน่งนั้นตามที่บัญญัติไว้ในสนธิสัญญาหลักการควบคุมการดำเนินกิจกรรมของรัฐในการสำรวจและใช้อวกาศรวมถึงดวงจันทร์และเทหวัตถุบนท้องฟ้า เนื่องจากมีระยะเวลาของสิทธิแน่นอนตามที่ ITU กำหนดเกณฑ์ (ไม่เกิน ๙ ปี) ไม่ใช่ได้สิทธิหรือครอบครองตลอดไปจึงไม่เป็นการขัดต่อสนธิสัญญาอวกาศ และทุกประเทศก็ยอมรับ

อย่างไรก็ตาม ITU ได้ออกกฎใหม่สำหรับขั้นตอนการประสานงานความถี่เมื่อกลางปี ๒๕๕๙ โดยกำหนดให้ การบังคับใช้ในปัจจุบันของ Advance Publication (ขั้น API) มีการบังคับใช้ถึง ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๙ และยกเลิกขั้นตอน API โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙

ในบรรดาขั้นตอนทั้งหมด ขั้นตอนที่ยุ่งยากที่สุดเห็นจะเป็นขั้นตอนการประสานงานความถี่ หรือ Coordination เพราะประเทศที่ต้องการจะใช้งานดาวเทียมต้องทำการเจรจากับประเทศต่าง ๆ ที่มีดาวเทียมอยู่ในตำแหน่งข้างเคียงให้ได้ข้อตกลงว่าจะสามารถใช้งานความถี่ใดได้บ้าง มีพื้นที่บริการในขอบเขตใด มีกำลังส่งแรงได้เท่าใด ผลของการเจรจาประสานงานความถี่กับประเทศต่าง ๆ นี้เองจะเป็นตัวชี้ขาดว่า สุดท้ายแล้วประเทศจะสามารถใช้วงโคจรนั้น ๆ ได้หรือไม่ และใช้ได้ในขอบเขตใด หากการประสานงานกับดาวเทียมตำแหน่งข้างเคียงต่าง ๆ ไม่ประสบความสำเร็จ ก็ไม่สามารถใช้งานได้

จะเห็นได้ว่า กฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในส่วนของ ITU ซึ่งเป็นองค์การระหว่างประเทศ มิได้รับรองความมีอยู่ของสิทธิในตำแหน่งวงโคจรค้างฟ้าไว้โดยตรง แต่จะรับรองสิทธิในคลื่นความถี่ที่ใช้กับดาวเทียมในตำแหน่งวงโคจรนั้น ๆ เมื่อกล่าวถึงสิทธิในตำแหน่งวงโคจรค้างฟ้าจึงย่อมหมายถึงสิทธิที่พ่วงอยู่กับสิทธิในคลื่นความถี่ซึ่งเป็นสิทธิประธาน การดำเนินกระบวนการให้ได้มาซึ่งสิทธิในคลื่นความถี่สำหรับดาวเทียมค้างฟ้า จึงย่อมครอบคลุมสิทธิในตำแหน่งวงโคจรค้างฟ้าไปด้วยในตัว การที่ ITU เข้ามาดูแลตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม ก็เพื่อมิให้มีการใช้คลื่นความถี่รบกวนซึ่งกันและกันผ่านขั้นตอนในการได้มาซึ่งสิทธิในคลื่นความถี่ดาวเทียมและตำแหน่งวงโคจรค้างฟ้าดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น สิทธิในคลื่นความถี่และตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมที่ประเทศไทยหรือประเทศสมาชิกอื่นๆ ได้รับการจดบันทึกการอนุญาตคลื่นความถี่ในทะเบียนหลักของ ITU ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ของประเทศ และตำแหน่งวงโคจรในห้วงอวกาศก็ไม่ได้เป็นบริเวณพื้นที่ที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย[๓๓]

---

[๓๓] เรื่องเดียวกัน, ๑๒.

๒.๒ การจัดสรรสิทธิในคลื่นความถี่และตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมของไทย ที่ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ของประเทศ

บัญญัติของ ITU Radio Regulations กล่าวถึงคลื่นความถี่อย่างน้อยใน ๒ ประเภท คือ

๑. คลื่นความถี่ภายใต้สิทธิอธิปไตย (sovereign right) ของรัฐ ซึ่งระบุอยู่ในอารัมภบทของธรรมนูญของ ITU ซึ่งเป็นกรณีที่รัฐจัดสรรและกำกับดูแลคลื่นความถี่ภายในอาณาเขตของตน[๑๒]

๒. คลื่นความถี่ที่มิได้อยู่ภายในดินแดนอาณาเขตของรัฐ แต่รัฐมีสิทธิใช้ประโยชน์หรือมีสิทธิที่เรียกว่าสิทธิได้รับการยอมรับนับถือ (right to international recognition) ซึ่งก็คือ คลื่นความถี่สำหรับดาวเทียมบนตำแหน่งวงโคจรค้างฟ้านั้นเอง[๑๓]

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๔๗ วรรคแรกและวรรคสอง บัญญัติว่า "คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ"

มาตรา ๔๗ ได้กล่าวถึงคลื่นความถี่ไว้ จึงมีประเด็นต้องพิจารณาว่าคลื่นความถี่ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตราดังกล่าวมีความหมายครอบคลุมทั้งคลื่นประเภท (๑) และประเภท (๒) ข้างต้นหรือไม่

ปัจจุบันหลักเกณฑ์การจัดสรรและกำกับกิจการคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการโทรคมนาคมมีบัญญัติอยู่ในพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เช่นการจัดสรรคลื่นให้ดำเนินโดยวิธีการประมูลตามมาตรา ๔๕ แต่คำว่า "คลื่นความถี่" ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ อาจมีความหมายแตกต่างจากรัฐธรรมนูญก็ได้ คือไม่จำเป็นต้องครอบคลุมถึงคลื่นความถี่ทั้งประเภทที่ (๑) และประเภทที่ (๒) ถ้ามาตรา ๔๕ มีความมุ่งหมายที่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฯ อย่างชัดเจน แต่หากไม่ได้ระบุบทบัญญัติใดไว้เฉพาะ โดยหลักการแล้วก็ไม่มีเหตุผลใดที่จะแบ่งแยกให้คลื่นความถี่ประเภทหนึ่งอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๔๕ และคลื่นความถี่อีกประเภทหนึ่งไม่อยู่ภายใต้มาตราดังกล่าว[๑๔]

เมื่อพิจารณาแล้วอาจมีความเป็นไปได้ว่าบทบัญญัติบางส่วนบางประการเกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ของกฎหมาย กสทช. ปัจจุบันจะไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายระหว่างประเทศหรือกฎของ ITU <u>ควรพิจารณาจัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยดาวเทียมสื่อสารและการดำเนินกิจกรรมในอวกาศ</u>ที่เหมาะสมขึ้น ซึ่งกฎหมายใหม่อาจวางหลักเกณฑ์การจัดสรรคลื่นความถี่สำหรับดาวเทียมบนตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมที่แตกต่างจากหลักเกณฑ์การจัดสรรคลื่นความถี่ที่อยู่ภายในดินแดนอาณาเขตของ

---

[๑๒] เรื่องเดียวกัน, ๔๕.

[๑๓] เรื่องเดียวกัน, ๔๖.

[๑๔] เรื่องเดียวกัน, ๑๕.

ประเทศไทยก็ได้ เช่น ไม่จำเป็นต้องจัดสรรโดยวิธีการประมูลคลื่นความถี่เพียงวิธีการเดียว จำเป็นต้องแยกแยะความแตกต่างระหว่าง "คลื่นความถี่" ที่สามารถจัดสรรโดยวิธีการประมูลตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ออกจาก "คลื่นความถี่ที่ประเทศไทยอาจได้รับในอนาคต" ออกจากกัน[๑๕]

ดังนั้น องค์กรผู้มีหน้าที่กำกับกิจการดาวเทียมควรวางหลักเกณฑ์สรรหาผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะได้รับใบอนุญาตและได้รับมอบอำนาจจากรัฐให้ดำเนินการยื่นเอกสารจองสิทธิการใช้งานตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมกับ ITU ที่แตกต่างไปจากวิธีการประมูลตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓[๑๖]

<u>แนวทางการจัดสรรวงโคจรดาวเทียมให้กับผู้ประกอบการของประเทศสมาชิกเป็นอย่างไร</u>

จากที่กล่าวมาข้างต้น คลื่นความถี่ในตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม มีลักษณะจำเพาะแตกต่างจากคลื่นความถี่ในกิจการโทรคมนาคมอื่นๆ กล่าวโดยสรุปดังนี้

- เป็นทรัพยากรร่วมของทุกประเทศ ไม่ได้อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของประเทศหนึ่งประเทศใดโดยเฉพาะ
- หากประสงค์จะใช้คลื่นความถี่ในตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม ต้องส่งเอกสารจองคลื่นความถี่ในตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม (Filing) และดำเนินการประสานงานความถี่ระหว่างประเทศตามข้อกำหนดของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU - International Telecommunication Union) โดยยึดหลักใครจองก่อน มีสิทธิ์ก่อน (First Come First Serve) เงื่อนไขหลักมีเพียงว่าต้องประสานความถี่กับประเทศอื่น ๆ ให้สำเร็จ จึงจะมีสิทธิใช้คลื่นความถี่ในตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมนั้น ๆ ได้
- เอกสาร Filing เป็นเอกสารที่สรุปลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของดาวเทียม (Satellite Technical Specification)
- รัฐบาลไม่สามารถรับประกันว่า ผู้ประกอบการจะสามารถใช้งานวงโคจรได้ ขึ้นกับผลการประสานงานความถี่ระหว่างประเทศ
- Filing เมื่อส่งไปแล้วมีระยะเวลาจำกัด หากไม่นำดาวเทียมขึ้นใช้งานในเวลาที่กำหนดเอกสารก็จะถูกยกเลิก

โดยทางปฏิบัติทั่วไป หากประเทศใดต้องการยิงดาวเทียมสักดวงหนึ่ง เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสในการประสานงานความถี่เพื่อให้สามารถใช้ความถี่ ณ วงโคจรได้สำเร็จสักหนึ่งวงโคจร ประเทศนั้นก็จะต้องส่งเอกสารจองสิทธิการใช้งานตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม (Filings) ไปหลาย ๆ ตำแหน่งวงโคจร และพยายามประสานงานความถี่กับประเทศต่าง ๆ ที่มีดาวเทียมอยู่ข้าง ๆ วงโคจรเหล่านั้น ซึ่งบางตำแหน่งอาจจะเจรจาสำเร็จ บางตำแหน่งก็อาจจะเจรจาไม่สำเร็จได้ นอกจากนี้ ในหลายกรณีมีการส่งเอกสารจองสิทธิจากหลาย ๆ ประเทศไปยังตำแหน่งวงโคจรเดียวกันทับซ้อนกัน ซึ่งข้อบัญญัติของสหภาพ ITU ไม่ได้มี

---

[๑๕] เรื่องเดียวกัน, ๑๖.

[๑๖] เรื่องเดียวกัน, ๑๗.

ข้อห้ามแต่อย่างใด ข้อสำคัญอยู่ที่ความสามารถในการเจรจากับประเทศต่าง ๆ เพื่อแบ่งส่วนการใช้ความถี่ให้สำเร็จให้จงได้

จากลักษณะของการได้มาซึ่งสิทธิในการใช้ความถี่ในตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดระหว่างประเทศขององค์การสหภาพ ITU และการเจรจาแบ่งส่วนความถี่กับดาวเทียมของประเทศอื่นๆ เป็นสำคัญ โดยเหตุนี้การจัดสรรวงโคจรดาวเทียมของประเทศต่าง ๆ โดยทั่วไป รัฐบาลจะใช้หลักการให้ผู้ประกอบการเอกชนเป็นคนรับภาระความเสี่ยงในการดำเนินการเอง โดยรัฐบาลหรือหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) ของประเทศจะออกใบอนุญาตเพื่อรับรองสถานะความเป็นผู้ประกอบการให้กับเอกชน จากนั้นก็เป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการเอกชนที่จะประเมินความเสี่ยงและความเป็นไปได้ในการส่งเอกสารจองสิทธิ (Filings) โดยผ่านรัฐบาลหรือหน่วยงานกำกับดูแลไปยังองค์การสหภาพ ITU เพื่อจองสิทธิการใช้งานตำแหน่งวงโคจรต่าง ๆ และดำเนินการประสานงานความถี่กับผู้ประกอบการของประเทศอื่น ๆ ต่อไป โดยที่รัฐบาลหรือหน่วยงานกำกับดูแลก็ไม่สามารถรับประกันความสำเร็จในการใช้งานวงโคจรดาวเทียมให้กับผู้ประกอบการเอกชนที่ต้องการทำธุรกิจดาวเทียมได้ อาจกล่าวได้ว่าความสำเร็จหรือไม่สำเร็จเป็นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการเอกชนเองโดยแท้

ตัวอย่างการกำกับดูแลกิจการดาวเทียมในต่างประเทศ

- เอกชนเป็นผู้ประเมินความเป็นไปได้ และขอให้ Administrator เป็นผู้ส่งเอกสาร Filing ไปยัง ITU

- รัฐหรือหน่วยงานกำกับดูแล ที่ทำหน้าที่ในฐานะ Administrator ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการส่ง Filing ให้มากที่สุดและเร็วที่สุด โดยคิดค่าดำเนินการจากเอกชนตามที่เหมาะสม

- สหราชอาณาจักร : The Office of Communications (Ofcom) เป็นหน่วยงานอิสระที่กำกับดูแลกิจการด้านโทรคมนาคม (Regulator) ของสหราชอาณาจักร พร้อมกับเป็นตัวแทนรัฐบาลสหราชอาณาจักรใน ITU ทำหน้าที่เป็น Notifying Administration ในการติดต่อกับ ITU

- ประเทศมาเลเซีย : Malaysian Communications and Multimedia Commission (MCMC หรือ SKMM) เป็นหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) โดยมี Ministry of Communications and Multimedia Commission เป็น Administration ดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารข่ายงานดาวเทียมกับ ITU[๑๗]

---

[๑๗] กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, *โครงการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการดาวเทียมสื่อสารหลังสิ้นสุดสัญญาดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ*, ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๖๓ – ๖๔.

• ประเทศสิงคโปร์ : IDA (Info-communications Development Authority of Singapore) เป็นหน่วยงานกำกับดูแลด้านโทรคมนาคมของสิงคโปร์ พร้อมกับเป็นตัวแทนของรัฐบาลสิงคโปร์ (Administrator) ในการดำเนินการต่างๆใน ITU

• ประเทศออสเตรเลีย : Australian Communications and Media Authority (ACMA) เป็นหน่วยงานอิสระที่กำกับดูแลกิจการด้านโทรคมนาคมของประเทศออสเตรเลีย และมี Department of communications เป็นตัวแทนประเทศใน ITU และทำหน้าที่เป็น Notifying Administration ในการติดต่อกับ ITU[๑๘]

ระบบกฎหมายไทยปัจจุบัน องค์กรของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ที่ใช้ดาวเทียมสื่อสาร จัดสรรตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม และกำกับกิจการโทรคมนาคมที่ให้บริการผ่านดาวเทียมสื่อสาร

จำเป็นต้องพิจารณาถึงลักษณะอันแบ่งแยกไม่ได้ของคลื่นความถี่ที่ใช้กับดาวเทียมสื่อสารกับตำแหน่งวงโคจรค้างฟ้าดังที่กล่าวมาแล้ว ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กฎหมายของ กสทช. และของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มิได้ถูกบัญญัติโดยคำนึงถึงลักษณะอันสำคัญนี้ ผู้เกี่ยวข้องคือ กสทช. รัฐบาล และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ก็จะต้องใช้และตีความบทบัญญัติต่าง ๆ โดยสอดคล้องกับลักษณะสำคัญดังกล่าว

ประเด็นเกี่ยวกับองค์กรที่มีอำนาจในการจัดสรรคลื่นความถี่ที่ใช้กับดาวเทียมสื่อสารและกำกับกิจการดาวเทียมสื่อสารนั้น มีบัญญัติอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๗ วรรคสอง ว่าให้เป็นของ "องค์กรของรัฐที่เป็นองค์กรอิสระองค์กรหนึ่ง" ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ต่อมารัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ จัดตั้ง คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมของประเทศไทย[๑๙] ซึ่งหากพิจารณาถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๐ วรรคสาม ก็กำหนดให้ องค์กรที่มีอำนาจในการจัดสรรคลื่นความถี่ที่ใช้กับดาวเทียมสื่อสารและกำกับกิจการดาวเทียมสื่อสารต้องเป็นองค์กรของรัฐที่เป็นองค์กรอิสระองค์กรหนึ่งเช่นกัน

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๗ วรรคสอง รวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๐ วรรคสาม ประกอบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดให้ กสทช. เป็นผู้มีหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ทุกประเภทโดยมิได้กล่าวถึงการจัดสรรตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมไว้ด้วย จึงต้องใช้และตีความกฎหมายบนพื้นฐานของลักษณะอันแบ่งแยกไม่ได้ของสิ่งทั้งสองกล่าวคือ **กสทช. เป็นองค์กรของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ที่ใช้กับดาวเทียมสื่อสาร และโดยเหตุนั้น กสทช. จึงมีอำนาจหน้าที่โดยปริยายในการจัดการตำแหน่งวงโคจรที่เป็นที่ตั้งของดาวเทียม**

---

[๑๘] ประสิทธิ์ ปีวาวัฒนพานิช และคณะ, *โครงการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการยกร่างกฎหมายอวกาศและกิจการดาวเทียม*, ๕๒.

[๑๙] จันทจิรา เอี่ยมมยุรา, บรรณาธิการ, *สรุปรายงานการเสวนาเฉพาะประเด็นเรื่อง ข้อพิจารณาด้านกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับกิจการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย*, ๑๘.

สื่อสารดาวนั้น ซึ่งประเทศไทยได้รับสิทธิมาแล้ว ตลอดจนมีอำนาจหน้าที่กำกับกิจการโทรคมนาคมที่ให้บริการผ่านดาวเทียมสื่อสารด้วย การตีความให้องค์กรหนึ่งทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการโทรคมนาคมที่ให้บริการผ่านดาวเทียมสื่อสาร และให้อีกองค์กรหนึ่ง (เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) ทำหน้าที่จัดสรรตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม จะทำให้ระบบการกำกับกิจการโทรคมนาคมของไทยไม่เป็นเอกภาพ เกิดความขัดแย้งของการใช้อำนาจระหว่างองค์กร และอาจเกิดผลที่ไม่พึงปรารถนาได้ อย่างไรก็ตาม ข้อกำหนดของ ITU ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเพื่อให้ได้มาและดำรงรักษาไว้ซึ่งสิทธิในคลื่นความถี่ที่ใช้กับดาวเทียมและวงโคจรดาวเทียมต้องเป็นรัฐ และสิทธิที่ประเทศไทยได้รับมาตามกฎหมายระหว่างประเทศถือเป็นทรัพย์สินของรัฐอย่างหนึ่ง ดังนั้น หากรัฐบาลต้องการให้มีการใช้ประโยชน์ตำแหน่งวงโคจรตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งเพื่อกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ก็ต้องโอนสิทธิในคลื่นความถี่ที่ใช้กับดาวเทียมและวงโคจรดาวเทียมชุดนั้นให้แก่ กสทช. เพื่อนำไปจัดสรรเพื่อการดังกล่าว โดยให้ กสทช. มีหน้าที่จัดสรรสิทธิในตำแหน่งวงโคจรค้างฟ้าพร้อมกับสิทธิในคลื่นความถี่สำหรับตำแหน่งดังกล่าวเป็นชุดคราวเดียวกันไป

ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๗ มอบอำนาจให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ประสานงานเกี่ยวกับการบริหารคลื่นความถี่ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ รวมทั้งให้ข้อมูลและร่วมดำเนินการในการเจรจาหรือทำความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารคลื่นความถี่ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม หรือกิจการอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินการเพื่อให้ได้มาและบริหารจัดการคลื่นความถี่ที่ใช้กับดาวเทียมและตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมของประเทศไทยในอนาคต รัฐบาลไทยควรมอบอำนาจให้ กสทช. เป็นผู้ดำเนินการ และรัฐบาลไทยเป็นผู้กำหนดกรอบนโยบายของกิจการดาวเทียมสื่อสาร[๒๐]

๒.๓ การประมูลวงโคจรดาวเทียม : ปัญหาในทางปฏิบัติ

จากที่ได้กล่าวไปแล้วว่า คลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการดาวเทียมสื่อสาร เป็นคลื่นความถี่ที่มิได้อยู่ภายในดินแดนอาณาเขตของรัฐ การได้มาซึ่งสิทธิในการใช้งานวงโคจรดาวเทียมเป็นการดำเนินการตามกระบวนการระหว่างประเทศและอยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์การระหว่างประเทศทั้งหมด นอกจากนี้ ผู้ประกอบการยังเป็นผู้รับภาระความเสี่ยงในการดำเนินการประสานงานความถี่เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิการใช้งานเองดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้น การจัดสรรวงโคจรดาวเทียมจึงแตกต่างจากการจัดสรรคลื่นความถี่ที่ภาคพื้นดินดังเช่นกรณีการจัดสรรความถี่ 3G หรือ 4G ในประเทศไทย เพราะความถี่ภาคพื้นดินเป็นคลื่นความถี่ที่ใช้งานอยู่ภายในดินแดนอาณาเขตของประเทศ จึงเป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานกำกับดูแลคือคณะกรรมการ กสทช. ที่จะจัดสรรให้กับผู้ประกอบการฯ ซึ่งตามมาตรา ๔๕ ของพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ

---

[๒๐] เรื่องเดียวกัน, ๒๐ – ๒๑.

โทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ กำหนดว่าการจัดสรรคลื่นความถี่ในกิจการโทรคมนาคมต้องจัดสรรโดยวิธีการประมูลเท่านั้น

สำหรับกิจการดาวเทียมนั้น การให้บริการดาวเทียมประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญสองส่วน (๑) คือการได้มาซึ่งสิทธิการใช้งานวงโคจรในอวกาศซึ่งอยู่นอกเขตอำนาจอธิปไตยของประเทศไทย การได้มาซึ่งสิทธิในการใช้งานวงโคจรดาวเทียมจึงเป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ และผู้ประกอบการเป็นผู้รับภาระความเสี่ยงในการดำเนินการประสานงานความถี่เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิการใช้งาน (๒) คือการที่ผู้ประกอบการดาวเทียม (Satellite Operator) ต้องได้รับการรับรองสิทธิ คือการได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบการโทรคมนาคมตามบทบัญญัติของกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ เพื่อให้ผู้ประกอบการดังกล่าวมีสิทธิในการร้องขอให้มีการส่ง Filings ผ่านหน่วยงานกำกับดูแลหรือรัฐบาลของประเทศของตนไปยังองค์การสหภาพ ITU เพื่อที่จะสามารถดำเนินการประสานงานความถี่เพื่อให้ได้มาซึ่งวงโคจรที่สามารถจะใช้งานได้ต่อไป และเพื่อสิทธิในการให้บริการโทรคมนาคมตามเงื่อนไขและข้อกำหนดของใบอนุญาต ซึ่งองค์ประกอบส่วนที่สองนี้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ตามกฎหมาย

อาจกล่าวได้ว่าการได้มาซึ่งสิทธิการใช้งานวงโคจรดาวเทียมในอวกาศ ผู้ประกอบกิจการดาวเทียมไม่ได้ขอรับจัดสรรคลื่นความถี่จาก กสทช. จึงยังมีข้อถกเถียงว่าควรต้องทำการประมูลคลื่นความถี่ตามมาตรา ๔๕ หรือไม่ หรือควรมีเพียงเฉพาะการให้บริการโทรคมนาคมจากดาวเทียมเท่านั้นที่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการจาก กสทช. และตกอยู่ภายใต้ระบบการประมูลตามกฎหมายภายใน

ประเด็นคือ ใครคือผู้ให้บริการโทรคมนาคมจากดาวเทียมซึ่งจะอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๔๕ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ ที่กำหนดว่าการจัดสรรคลื่นความถี่ในกิจการโทรคมนาคมต้องดำเนินการด้วยวิธีประมูล

ในงานบริการดาวเทียมสื่อสาร นอกเหนือจากผู้ประกอบการดาวเทียม (Satellite Operator) ที่ให้บริการดาวเทียมในอวกาศแล้ว ยังมีผู้ประกอบการอีกส่วนหนึ่งคือผู้ให้บริการรับส่งสัญญาณจากภาคพื้นดิน (uplink/downlink) ซึ่งเป็นผู้ใช้คลื่นความถี่ในประเทศไทยโดยตรง ผู้ให้บริการกลุ่มหลังนี้เองที่ตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายปัจจุบันซึ่งต้องได้รับการจัดสรรคลื่นความถี่ด้วยวิธีการประมูล แต่ทว่าโดยข้อเท็จจริง วิธีการประมูลไม่เหมาะสมกับบริการดาวเทียม เพราะผู้ประกอบการ uplink/downlink ทุกรายที่ภาคพื้นดินต้องใช้ความถี่ที่เป็นย่านความถี่มาตรฐานร่วมกัน เช่น C-band, Ku-band, Ka-band ฯลฯ ไม่ว่าจะมีจำนวนผู้ประกอบการกี่รายก็ตาม กฎหมายไม่สามารถให้สิทธิขาดแก่ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่งได้ ซึ่งประเด็นนี้ก็จะเป็นปัญหาที่ กสทช. ต้องหาแนวทางจัดสรรคลื่นความถี่ด้วยวิธีการประมูลให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย

นอกเหนือจากกิจการดาวเทียมแล้ว ยังพบว่ามีกรณีอื่น ๆ อีกซึ่งจะมีปัญหาหากต้องจัดสรรคลื่นความถี่ด้วยวิธีการประมูล ยกตัวอย่างเช่น การจัดสรรความถี่ย่าน Wi-Fi (2.4 GHz) เพราะเหตุว่าผู้ประกอบการที่ต้องการจะให้บริการ Wi-Fi ทุกรายย่อมต้องใช้ย่านความถี่เดียวกัน โดยสภาพจึงไม่สามารถนำมาประมูลให้สิทธิขาดแก่ผู้ประกอบการรายหนึ่งรายใดได้ ในกรณีนี้ กสทช.จะต้องหาทางดำเนินการโดยไม่ให้ขัดแย้งกับวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นเดียวกัน

จึงนำมาสู่ประเด็นของความจำเป็นที่จะต้องทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปรับปรุงวิธีการจัดสรรคลื่นความถี่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทางเทคนิคของคลื่นความถี่และสภาพความเป็นจริงในการดำเนินธุรกิจโทรคมนาคมประเภทต่าง ๆ ให้เหมาะสม

๒.๔ การจองสิทธิการใช้วงโคจรดาวเทียมของประเทศมีอยู่อย่างจำกัดหรือไม่

เนื่องจากกฎข้อบังคับวิทยุ (ITU Radio Regulations) ไม่ได้มีการจำกัดสิทธิใด ๆ ในการส่งเอกสารจองสิทธิการใช้งานตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม (Filings) และจากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ประกอบการสามารถส่งเอกสาร Filing จองสิทธิการใช้งานวงโคจรดาวเทียมตำแหน่งใด ๆ ได้มากกว่าหนึ่งตำแหน่งเพื่อสร้างโอกาสในการประสานงานความถี่ให้สามารถใช้งานได้มากที่สุด เพียงแต่ผู้ประกอบการจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเองและรับความเสี่ยงเองทั้งหมด ซึ่งหมายรวมถึงบริษัทไทยคมและผู้ประกอบการรายใหม่ที่จะเข้ามาให้บริการในตลาดในอนาคตด้วย ทั้งนี้ หากมีผู้รับใบอนุญาตรายใหม่และผู้นั้นต้องการใช้งานวงโคจรดาวเทียม ณ ตำแหน่งใด ๆ ก็สามารถดำเนินการได้ตามกระบวนการที่กล่าวมาข้างต้น เช่นเดียวกับบริษัทไทยคมฯ โดยไม่จำเป็นต้องรอใช้วงโคจรเดิมจากผู้รับใบอนุญาตที่ใช้งานอยู่แล้ว โดยเหตุนี้ผู้ประกอบการทุกรายจึงสามารถได้รับสิทธิเสมอกันในการส่งเอกสารและใช้งานเอกสาร Filing ที่ผ่านกระบวนการข้างต้นโดยไม่จำกัดจำนวน ดังนั้น มีการวิจารณ์ว่า การที่ กสทช. กำหนดเงื่อนไขให้ผู้ได้รับใบอนุญาตสามารถส่งเอกสารการจองสิทธิการใช้งานวงโคจรเพิ่มเติมที่ตำแหน่งวงโคจรใด ๆ ได้ เป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทไทยคมฯ ในการขยายสิทธิการใช้วงโคจรที่มีอยู่อย่างจำกัด จนอาจทำให้ไม่มีวงโคจรเหลือสำหรับผู้ประกอบการรายใหม่ จึงเป็นการเข้าใจผิดในสาระสำคัญในเรื่องนี้ ในความเป็นจริงแล้วตรงกันข้าม *เงื่อนไขนี้เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ในตลาดได้มากที่สุด*

๒.๕ ลักษณะของใบอนุญาตประกอบกิจการดาวเทียมสื่อสาร

หากพิจารณาแนวทางของประเทศแคนาดาเป็นตัวอย่าง จะเป็นไปตามแนวทาง ตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม ๑ แห่งต่อใบอนุญาต ๑ ใบ แต่ทั้งนี้ ใบอนุญาต ๑ ใบนั้นอาจครอบคลุมการใช้คลื่นความถี่หลายชนิดได้ ส่วนอายุของใบอนุญาตนั้น ผู้ประกอบการต้องจัดทำแผนปฏิบัติการและระยะเวลาปฏิบัติตามแผนในแต่ละขั้นตอนแนบมาด้วย และรัฐจะควบคุมให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนนั้นโดยผ่านใบอนุญาต ผู้ประกอบการจะต้องรายงานหรือส่งมอบเอกสารใดให้แก่รัฐเพื่อให้เห็นความคืบหน้าในการดำเนินการของผู้ประกอบการ เช่น สัญญาก่อสร้างดาวเทียม สัญญา launching หนังสือรับรองว่าได้ส่งดาวเทียมเสร็จสิ้นภายในระยะเวลา ๕ ปี หากผู้ประกอบการไม่สามารถทำได้ ก็อาจถูกเพิกถอนใบอนุญาต ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้สิทธิของรัฐในการใช้คลื่นความถี่และตำแหน่งวงโคจรนั้นต้องสูญเสียไป อายุของใบอนุญาตตามกฎหมายแคนาดาจึงกำหนดไว้ ๒๐ ปี โดยแบ่งออกเป็น ๒ ช่วงเวลา คือ ๕ ปี สำหรับการทำตามแผนงาน และอีก ๑๕ ปีสำหรับการให้บริการจริง เนื่องจากดาวเทียมสื่อสารส่วนใหญ่จะมีอายุใช้งาน ๑๕ ปี ทั้งนี้ ควรเพิ่มเติมข้อกำหนดสำหรับการบริหารจัดการดาวเทียมที่หมดอายุ หรือแนวทางปฏิบัติต่อพันธกรณีกับองค์การระหว่างประเทศในกิจการด้านนี้เช่นกัน

๓. วิธีการปฏิรูป

๓.๑ จัดทำกรอบแนวคิดและวิธีการดำเนินการศึกษาเพื่อยกร่างกฎหมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอวกาศและกิจการดาวเทียมของประเทศไทย

๓.๒ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อผูกพันที่ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญา อนุสัญญา ความตกลงระหว่างประเทศ ตลอดจนพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับอวกาศและกิจการดาวเทียม รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลในด้านกิจการอวกาศและกิจการดาวเทียมของชาติอื่น อย่างน้อย ๕ ประเทศที่มีนโยบายเปิดน่านฟ้าเสรีและอยู่ในระหว่างการดำเนินการ

๓.๓ ศึกษา วิเคราะห์ และตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายในเรื่องสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม อุตสาหกรรมโทรคมนาคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อการกำกับดูแลและส่งเสริมอุตสาหกรรมโทรคมนาคมให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ โดยใช้แนวทางการตรวจสอบดังนี้

๑) วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการร่างกฎหมายว่าด้วยอวกาศและกฎหมายว่าด้วยกิจการดาวเทียมของประเทศไทย

๒) ยกร่างกฎหมายว่าด้วยอวกาศและกฎหมายว่าด้วยกิจการดาวเทียมของประเทศไทย

๓) ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

๔) ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

๕) ภาระต่อบุคคลและความคุ้มค่า

๖) ความพร้อมของประเทศไทยในการบังคับใช้กฎหมาย

๗) ข้อเสนอแนะในการดำเนินการกับหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติภารกิจซ้ำซ้อนหรือใกล้เคียงกัน

๓.๔ ยกร่างกฎหมายแม่บทสำหรับกิจกรรมต่างๆ ในอวกาศ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องหน่วยงานผู้ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายรวมทั้งอำนาจหน้าที่ ระบบความรับผิด ระบบการจดทะเบียนวัตถุอวกาศและการให้ความช่วยเหลือและส่งกลับมนุษย์อวกาศ และวัตถุอวกาศที่ตกลงมาในประเทศเพื่อให้การดำเนินการภายในประเทศตามข้อผูกพันที่ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญา อนุสัญญา ความตกลงระหว่างประเทศ ตลอดจนพันธะสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับอวกาศและกิจการดาวเทียมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๕ ยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับกิจการดาวเทียมของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยเรื่องโครงสร้างการบริหาร หน่วยงานที่รับผิดชอบต่างๆ เช่น หน่วยงานกำหนดนโยบายด้านอวกาศและดาวเทียม หน่วยงานที่ดำเนินการตามกระบวนวิธีและประสานงานคลื่นความถี่ตามข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ เช่น การอนุญาตให้ใช้ช่ายงานดาวเทียมในชื่อของประเทศไทย การอนุญาตประกอบกิจการดาวเทียม การประสานคลื่นความพี่ทั้งในและระหว่างประเทศตลอดจนการกำกับดูแลกิจการดาวเทียม

๓.๖ จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปในการเสนอให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดทำคำอธิบายสำหรับหลักการและเหตุผลประกอบบทบัญญัติต่างๆ

๓.๗ จัดให้มีการประชุมทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน ๒ ครั้ง คือ การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) และการประชุมรับฟังความคิดเห็นและทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องและมีส่วนได้เสีย

๓.๘ จัดทำร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สมบูรณ์ โดยนำผลจากการะประชุมมาประกอบการพิจารณาด้วย

๔. กำหนดเวลาการปฏิรูป

๔.๑ รวบรวมข้อมูล ประเด็นปัญหา ที่เกี่ยวข้อง ๓ เดือน

๔.๒ จัดทำร่างพระราชบัญญัติหรือประกาศที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการจัดรับฟังความคิดเห็น และปรับปรุง (ร่าง) พระราชบัญญัติ หรือประกาศที่เกี่ยวข้อง ๑ ปี

๔.๓ นำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๕. แหล่งที่มาของงบประมาณ

๕.๑ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

๕.๒ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๕.๓ หน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมาย

๖. หน่วยงานที่รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖.๑ <u>หน่วยงานหลัก</u>

๑. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

๒. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

๖.๒ <u>หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</u>

- หน่วยงานความมั่นคง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบและดูแลโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญยิ่งยวดด้านสารสนเทศ

๗. ข้อเสนอแนะ

จากประเด็นปัญหาและการนำเสนอข้อมูลทั้งหมดในขั้นต้น สามารถสรุปประเด็นที่ต้องดำเนินการเพื่อพัฒนากิจการดาวเทียมสื่อสารไทย ดังนี้

๗.๑ ให้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการดาวเทียมสื่อสาร เพื่อให้มีความชัดเจนในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอำนวยการ (Administration) และหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator)

ในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายภายในประเทศ ระบบกฎหมายไทยเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านดาวเทียมมอบอำนาจให้กับหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย (Policy Maker) อันได้แก่ คณะรัฐมนตรีผ่านกระทรวงดิจิตอลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยจะทำหน้าที่กำหนดนโยบายในการดำเนินการกิจการดาวเทียมสื่อสารในฐานะหน่วยงานอำนวยการ (Administration) ของประเทศ และกำหนดอำนาจให้องค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลด้านการสื่อสาร คือ กสทช. ให้ดำเนินการกำกับดูแลประสานงานคลื่นความถี่ หรือปฏิบัติหน้าที่ในงานด้านอำนวยการต่างๆตามขั้นตอนของการได้มาซึ่งความถี่ในวงโคจรดาวเทียมใด ๆ ตามที่ ITU ได้กำหนดไว้ เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามนโยบายหลัก

ดังนั้น จึงเสนอให้มีการพิจารณาแก้ไข พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบงานกำกับดูแลกิจการดาวเทียมสื่อสาร จัดเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้มีความเหมาะสมโดยผู้ประกอบการสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ และให้ภาครัฐได้รับผลประโยชน์

ที่เหมาะสมด้วย อีกทั้งเพิ่มการกำกับดูแลการเข้ามาให้บริการของดาวเทียมต่างชาติในประเทศไทยให้มีความเท่าเทียมกับผู้ประกอบการในประเทศ (Enforcement of Landing Right)

๗.๒ ควรพิจารณาจัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยดาวเทียมสื่อสารและการดำเนินกิจการในอวกาศที่เหมาะสมขึ้น

อาจมีการวางหลักเกณฑ์การจัดสรรคลื่นความถี่สำหรับดาวเทียมบนตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมที่แตกต่างจากหลักเกณฑ์การจัดสรรคลื่นความถี่ที่อยู่ภายในดินแดนอาณาเขตของประเทศไทยก็ได้ เช่น ไม่จำเป็นต้องจัดสรรโดยวิธีการประมูลคลื่นความถี่เพียงวิธีการเดียว รวมถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเปิดเสรีกิจการดาวเทียมสื่อสารของต่างชาติในประเทศไทย ในระหว่างนี้องค์กรผู้มีหน้าที่กำกับกิจการดาวเทียมสื่อสารของไทยต้องพิจารณาว่ามีข้อเท็จจริงเกิดขึ้นดังที่กล่าวมาหรือไม่ และพยายามปฏิบัติตามกฎหมายภายในเท่าที่ไม่ขัดแย้งกับกฎของ ITU หรือพันธกรณีระหว่างประเทศไปพลางก่อน และสมควรพิจารณาตรากฎหมายใหม่หรือปรับปรุงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องเพื่อความชัดเจนถูกต้องในเรื่องนี้โดยเร็วต่อไป แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ท้ายที่สุดจำเป็นต้องแยกแยะความแตกต่างระหว่าง "คลื่นความถี่" ที่สามารถจัดสรรโดยวิธีการประมูลตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ออกจาก "คลื่นความถี่ที่ประเทศไทยอาจได้รับในอนาคต" ออกจากกัน

ตัวอย่างเนื้อหาร่างกฎหมายว่าด้วยการกำกับดูแลกิจการดาวเทียมสื่อสารเชิงพาณิชย์ตามแนวทางโมเดลกฎหมายอวกาศ (Model Law on National Space Legislation)

๑) ขอบเขตของการบังคับใช้กฎหมาย (Scope of Application)

๒) นิยาม (Definitions)

๓) กระบวนการอนุญาต (Authorization)

๔) เงื่อนไขของการอนุญาต (Conditions for authorization)

๕) การควบคุมดูแล (Supervision)

๖) การเพิกถอน การระงับ และการแก้ไขปรับปรุงของการอนุญาต (Withdrawal, Suspension or Amendment of Authorization)

๗) การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Protection of Environment)

๘) การบรรเทาความเสียหายจากซากดาวเทียม (Mitigation of Space Debris)

๙) การโอนกิจกรรมอวกาศ (Transfer of Space Activity)

๑๐) การจดทะเบียน (Registration)

๑๑) ความรับผิดและข้อพิพาท (Liability and Recourse)

๑๒) การประกันภัย (Insurance)

๑๓) กระบวนการทางปกครอง (Procedure)

๑๔) บทลงโทษ (Sanctions)

๗.๓ พิจารณาทบทวนประมวลกฎหมายด้านการสื่อสาร เพื่อปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร จำนวน ๓ ฉบับ

กฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลคลื่นความถี่และการประกอบกิจการด้านการสื่อสารถูกตราขึ้นในสถานการณ์และช่วงเวลาที่แตกต่างกัน (เริ่มต้นตั้งแต่มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ จนกระทั่งต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยจะเห็นได้ว่า กฎหมายดังกล่าวมีการแบ่งแยกการกำกับดูแลกิจการแต่ละประเภทแยกออกจากกัน จึงไม่สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบันที่เทคโนโลยีด้านการสื่อสารมีการหลอมหลวม (Convergence) และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดบริการที่มีความหลากหลายยิ่งขึ้น ดังนั้น หากมีการพิจารณาทบทวนและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในภาพรวมทั้งหมดในรูปแบบของประมวลกฎหมายด้านการสื่อสาร ก็จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการกฎหมายอย่างระบบ รวมถึงช่วยลดข้อจำกัดทางกฎหมายอันเป็นอุปสรรคต่อการกำกับดูแลในอนาคตต่อไป

๗.๔ ให้มีหน่วยงานในการดูแลกิจการอวกาศของชาติโดยเฉพาะ

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายและหน่วยงานใดที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการกำกับดูแลและใช้งานในกิจการใดๆในอวกาศ ควรมีการจัดตั้งองค์การอวกาศแห่งชาติ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ด้านกิจการอวกาศของประเทศในภาพรวม โดยต้องมีการระบุหน้าที่และขอบเขตการดำเนินงานอย่างชัดเจนเพื่อลดปัญหาความทับซ้อนของอำนาจหน้าที่

องค์การอวกาศแห่งชาตินี้ ควรทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในอวกาศ รวมถึงการปฏิบัติพันธกรณีทางกฎหมายต่างๆ เช่น อนุสัญญากฎหมายอวกาศ ค.ศ. ๑๙๖๗ อนุสัญญาว่าด้วยความรับผิด ค.ศ. ๑๙๗๒ อนุสัญญาว่าด้วยการจดทะเบียนวัตถุอวกาศ ค.ศ. ๑๙๗๕ อนุสัญญาว่าด้วยการช่วยเหลือนักบินอวกาศและการคืนวัตถุอวกาศ ค.ศ. ๑๙๖๗ เป็นต้น เพื่อไม่ให้เกิดความทับซ้อนของอำนาจหน้าที่กับหน่วยงานอำนวยการของประเทศไทย

คณะกรรมาธิการจึงขอเสนอรายงาน เรื่อง "การปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย" เพื่อให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้โปรดพิจารณา หากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบด้วยขอได้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นางจุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์)
เลขานุการกรรมาธิการ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การกำกับกิจการดาวเทียมระหว่างประเทศ

การกำกับกิจการดาวเทียมระหว่างประเทศ

ดาวเทียมเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นทั้งที่อยู่ในชั้นบรรยากาศและชั้นอวกาศที่เกี่ยวข้องกับอาณาเขตดินแดน กิจกรรมในอวกาศเกิดขึ้นทั้งเหนือดินแดนของประเทศที่เป็นเจ้าของดาวเทียมและประเทศอื่นที่ดาวเทียมโคจรผ่านไป อีกทั้งการติดต่อสื่อสารกับดาวเทียมไม่สามารถใช้การสื่อสารทางสายได้ แต่จะต้องใช้คลื่นความถี่เท่านั้น ทำให้การดำเนินกิจกรรมดาวเทียมจะมีผลกระทบต่อนานาประเทศ ที่ต้องมีกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศที่ได้รับผลกระทบสามารถยอมรับได้ สนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกิจการดาวเทียมมีทั้งที่เป็นสนธิสัญญาในการดำเนินกิจกรรมในอวกาศและที่เกี่ยวกับการใช้คลื่นความถี่

<u>สนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ใช้กำกับการดำเนินกิจกรรมอวกาศ</u>

ในปัจจุบันสหประชาชาติมีสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจรรมในอวกาศที่รวมถึงกิจการดาวเทียมและมีผลบังคับใช้แล้ว ๕ ฉบับ คือ

๑. สนธิสัญญาหลักการควบคุมการดำเนินกิจกรรมของรัฐในการสำรวจและใช้อวกาศรวมถึงดวงจันทร์และเทหวัตถุบนท้องฟ้า (Treaty on Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space Including the Moon and other Celestial Bodies) ประเทศไทยเข้าร่วมลงนามที่ลอนดอน มอสโค และวอชิงตันเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ค.ศ. ๑๙๖๗ สนธิสัญญานี้มีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นการวางหลักสาระสำคัญให้กับสนธิสัญญาอื่นที่ตามมา รวมทั้งการจัดสรรวงโคจรดาวเทียมค้างฟ้าของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (International Telecommunication Union) ด้วย สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องได้แก่

๑.๑ ในคำปรารภ (Preamble) ของสนธิสัญญาได้ระบุหัวใจสำคัญในเรื่องการใช้ประโยชน์จากอวกาศว่า "การสำรวจและใช้อวกาศจะต้องกระทำไปเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนทุกคนโดยไม่ขึ้นกับระดับทางเศรษฐกิจหรือการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์" ประชาชนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงประชาชนของประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่หมายรวมถึงประชาชนทุกคนบนโลกนี้ ดังปรากฏในข้อ ๑ ว่าที่กล่าวถึงสถานะของอวกาศว่าเป็นสมบัติส่วนรวมของมนุษยชาติที่ทุกคนมีสิทธิและหน้าที่ในการสำรวจและใช้อวกาศ

๑.๒ ข้อ ๓ "รัฐผู้มีส่วนได้เสียตามสนธิสัญญาจะต้องดำเนินกิจกรรมสำรวจและใช้อวกาศรวมถึงดวงจันทร์และเทหวัตถุอื่น ให้เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ รวมถึงกฎบัตรของสหประชาชาติเพื่อผลประโยชน์ในการธำรงรักษาสันติภาพสากล ความมั่นคง และส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจระหว่างประเทศ" ทั้ง ๒ ข้อ สรุปได้ว่า อวกาศเป็นบริเวณที่ไม่สามารถยึดครองหรืออ้างอธิปไตยได้ แต่ทุกประเทศสามารถเข้าใช้ประโยชน์ได้โดยเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ต้องปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศด้วย

๑.๓ ข้อ ๖ ของสนธิสัญญาอวกาศมีสาระสำคัญว่า รัฐภาคีของสนธิสัญญาจะต้องรับผิดชอบระหว่างประเทศสำหรับกิจการของชาติในอวกาศ รวมถึงดวงจันทร์และเทหวัตถุอื่น ไม่ว่ากิจกรรมนั้นจะกระทำโดยหน่วยงานของรัฐหรือไม่ใช่หน่วยงานของรัฐก็ตาม เพื่อเป็นการประกันได้ว่ากิจกรรมของชาติจะดำเนินไปสอดคล้องกับบทบัญญัติในสนธิสัญญานี้ กิจกรรมของหน่วยงานที่ไม่ใช่ของรัฐ

ในอวกาศ รวมถึงดวงจันทร์และเทหวัตถุอื่น จะต้องได้รับการอนุญาตและการควบคุมดูแลอย่างต่อเนื่องโดยรัฐภาคีตามสนธิสัญญา

หมายความว่ารัฐเท่านั้นที่จะดำเนินกิจกรรมใดๆ ในอวกาศได้ การดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานที่ไม่ใช่รัฐก็ต้องอยู่ภายใต้การดูแลและรับผิดชอบของรัฐ เอกชนจะไปดำเนินกิจกรรมอวกาศโดยลำพังไม่ได้ ซึ่งข้อนี้เป็นข้อสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินกิจการดาวเทียมของประเทศว่าจะต้องเป็นรัฐเท่านั้นที่ดำเนินการได้ หากรัฐมอบให้เอกชนดำเนินการรัฐก็จะต้องดูแลให้เป็นไปตามกฎระเบียบระหว่างประเทศและรับผิดชอบหากเกิดการละเมิดขึ้น เช่นมีการใช้คลื่นความถี่ที่เป็นการรบกวนการใช้งานของประเทศอื่น หรือมีการกระจายเสียง โทรทัศน์ที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างประเทศ

๒. ข้อตกลงการช่วยเหลือนักบินอวกาศ การส่งกลับนักบินอวกาศและวัตถุอวกาศที่ถูกส่งเข้าสู่อวกาศ (Agreement on the Rescue of Astronauts, the Return of Astronauts and the Return of Objects Launched into Outer Space) ประเทศไทยเข้าร่วมลงนามที่ลอนดอน มอสโคและวอชิงตันเมื่อวันที่ ๒๙, ๒๖ และ ๓๐ เดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๖๙ ตามลำดับ สาระสำคัญของข้อตกลงนี้คือการต้องให้ความช่วยเหลือนักบินอวกาศเมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือลงจอดในดินแดนที่ไม่ได้เป็นผู้ส่งและกำหนดวิธีปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น ดังที่บัญญัติไว้ในมาตราต่าง ๆ

๓. อนุสัญญาความรับผิดระหว่างประเทศต่อความเสียหายอันเนื่องจากวัตถุอวกาศ (Convention on International Liability for Damage Caused by Space Object) เปิดให้ลงนามตั้งแต่ปี ๒๙ มีนาคม ๑๙๗๒ ประเทศไทยยังไม่ได้ลงนามเป็นภาคีของอนุสัญญานี้ แต่กระนั้นก็ตามในกรณีที่ประเทศไทยทำกิจกรรมอวกาศเช่นการส่งดาวเทียมซึ่งถือว่าประเทศไทยจะต้องเป็นรัฐผู้ส่งด้วยก็อาจต้องถูกรัฐที่ให้บริการส่งดาวเทียมกำหนดให้ประเทศไทยต้องร่วมรับผิดในกรณีที่เกิดความเสียหายด้วยตามมาตรา ๒๒

๔. อนุสัญญาจดทะเบียนวัตถุที่ส่งเข้าสู่อวกาศ (Convention on Registration of Objects Launched into Outer Space) เปิดให้ลงนามตั้งแต่ปี ๑๔ มกราคม ๑๙๗๕ มีที่มาจากมาตรา ๘ ของสนธิสัญญาหลักการควบคุมการดำเนินกิจกรรมของรัฐในการสำรวจและใช้อวกาศรวมถึงดวงจันทร์และเทหวัตถุบนท้องฟ้า ที่จะต้องมีการจดทะเบียนวัตถุอวกาศที่ส่งขึ้นสู่ท้องฟ้า รวมทั้งในข้อตกลงการช่วยเหลือนักบินอวกาศ การส่งกลับนักบินอวกาศและวัตถุอวกาศที่ถูกส่งเข้าสู่อวกาศมาตรา ๕ (๓) ก็ระบุให้ต้องมีการระบุข้อมูลของวัตถุอวกาศ และในอนุสัญญาความรับผิดระหว่างประเทศต่อความเสียหายอันเนื่องจากวัตถุอวกาศได้กำหนดวิธีการระหว่างประเทศเกี่ยวกับความรับผิดของรัฐผู้ส่งต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นก็ต้องมีข้อมูลที่ทราบได้ว่าวัตถุอวกาศนั้นส่งโดยใคร ประเทศไทยยังไม่ได้ลงนามรับรองอนุสัญญานี้แต่เมื่อดำเนินกิจกรรมอวกาศโดยการส่งวัตถุขึ้นไปในอวกาศก็จะต้องถูกรัฐผู้ส่งวัตถุอวกาศให้ปฏิบัติตามสนธิสัญญาหลักการควบคุมการดำเนินกิจกรรมของรัฐในการสำรวจและใช้อวกาศรวมถึงดวงจันทร์และเทหวัตถุบนท้องฟ้า และรัฐผู้ส่งซึ่งรวมถึงรัฐที่ทำหน้าที่ส่งวัตถุอวกาศก็มีหน้าที่ต้องจดทะเบียนวัตถุอวกาศด้วย

๕. ข้อตกลงควบคุมกิจกรรมของรัฐบนดวงจันทร์และเทหวัตถุ (Agreement Governing the Activities of States on the Moon and Other Celestial Bodies) ข้อตกลงเปิดให้ลงนามเมื่อ ๑๘ ธันวาคม ๑๙๗๙ ที่มาของข้อตกลงนี้เนื่องจากดวงจันทร์ซึ่งมีธรรมชาติเป็นบริวารของโลกมีบทบาท

สำคัญในการสำรวจอวกาศ จึงต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างรัฐอย่างเท่าเทียมกัน ในการสำรวจและใช้ดวงจันทร์และเทหวัตถุอื่น ๆ ไม่ให้ดวงจันทร์กลายเป็นบ่อเกิดของความขัดแย้ง

นอกจากสัญญา อนุสัญญาหรือข้อตกลงดังกล่าวแล้ว ยังมีหลักการที่ได้รับการรับรองโดยสมัชชาใหญ่องค์การสหประชาชาติ

๕.๑ ปฏิญญาหลักการทางกฎหมายสำหรับกิจกรรมของรัฐในการสำรวจและใช้อวกาศ (Declaration of Legal Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space)

๕.๒ หลักการสำหรับรัฐเกี่ยวกับการใช้ดาวเทียมเพื่อการแพร่สัญญาณโทรทัศน์รับตรง (Principles Governing the Use by States of Artificial Earth Satellites for International Direct Television Broadcasting)

ร่างของหลักการนี้ได้รับการเสนอโดยรัสเซียในเดือนกรกฎาคม ๑๙๗๒ และอนุกรรมการกฎหมายได้เสนอหลักการให้สมัชชาใหญ่รับรองเมื่อ ๑๒ พฤศจิกายน ๑๙๗๔ ปฏิญญานี้มีที่มาจากการที่ได้เริ่มมีการทดลองแพร่สัญญาณในบางประเทศและคาดว่าจะมีการให้บริการในเชิงพาณิชย์ในเวลาอันใกล้ ซึ่งการให้บริการเช่นนี้มีผลกระทบอย่างยิ่งต่อการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมระหว่างประเทศ ปฏิญญามุ่งหวังว่าจะทำให้เกิดความร่วมมือทางด้านนี้และหวังให้เป็นหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ

หลักการของปฏิญญาคือจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับอธิปไตยของรัฐต่าง ๆ รวมทั้งการไม่แทรกแซง และสิทธิของของคนที่รับชม เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ในเรื่องของวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ เสริมสร้างการศึกษา สังคมและเศรษฐกิจ โดยต้องให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ฉันท์มิตร จะต้องสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศรวมถึงกฎบัตรสหประชาชาติ และสนธิสัญญาหลักการควบคุมการดำเนินกิจกรรมของรัฐในการสำรวจและใช้อวกาศรวมถึงดวงจันทร์และเทหวัตถุบนท้องฟ้า

๕.๓ หลักการเกี่ยวกับการสำรวจโลกระยะไกลจากอวกาศ (Principles Relating to Remote Sensing of the Earth from Outer Space)

การสำรวจระยะไกลหมายถึงการตรวจวัดผิวโลกจากอวกาศด้วยคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ซึ่งแสงก็เป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าด้วยไม่ว่าจะอาศัยการส่ง สะท้อน หรือหักเหของคลื่นเพื่อปรับปรุงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การใช้พื้นดินและป้องกันสิ่งแวดล้อม การสำรวจระยะไกลต้องทำไปเพื่อประโยชน์และส่วนได้เสียของทุกชาติ โดยไม่ขึ้นกับระดับเศรษฐกิจ สังคมหรือการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ สนธิสัญญาหลักการควบคุมการดำเนินกิจกรรมของรัฐในการสำรวจและใช้อวกาศรวมถึงดวงจันทร์และเทหวัตถุบนท้องฟ้า โดยเฉพาะมาตรา ๑ ประเทศที่ดำเนินการจะต้องส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ จะต้องจัดเตรียมข้อมูลทางเทคนิคช่วยเหลือรัฐอื่นที่สนใจภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน กิจกรรมต้องช่วยป้องกันมนุษย์จากภัยพิบัติทางธรรมชาติ

๕.๔ หลักการเกี่ยวกับการใช้แหล่งพลังงานนิวเคลียร์ในอวกาศส่วนนอก (Principles Relevant to the Use of Nuclear Power Sources in Outer Space)

หลักการนี้ไม่ได้มีเพื่อห้ามการใช้นิวเคลียร์ในอวกาศ แต่เป็นหลักการเพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับมนุษย์ ประเมินความเสี่ยง และสิ่งที่ต้องปฏิบัติเมื่อวัตถุอวกาศกลับสู่โลก เช่น การแจ้งเตือน แหล่งพลังงานนิวเคลียร์นี้หมายถึงแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าในวัตถุอวกาศ โดยกำหนดถึงการออกแบบป้องกันรังสีที่อาจทำให้เกิดอันตราย ในเตาปฏิกรณ์จะใช้ได้เพียงยูเรเนียม ๒๓๕

๕.๕ ปฏิญญาความร่วมมือระหว่างประเทศในการสำรวจและใช้อวกาศเพื่อประโยชน์และส่วนได้เสียของทุกรัฐ โดยเฉพาะเพื่อความต้องการของประเทศกำลังพัฒนา (Declaration on International Cooperation in the Exploration and Use of Outer Space for the Benefit and in the Interest of All States, Taking into Particular Account the Needs of Developing Countries)

เป็นปฏิญญาที่ออกมาเพื่อเป็นข้อแนะนำสำหรับการดำเนินกิจกรรมอวกาศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความร่วมมือและช่วยเหลือประเทศที่กำลังพัฒนา

<u>การกำกับเกี่ยวกับการใช้คลื่นความถี่</u>

จากที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่าดาวเทียมทุกดวง ไม่ว่าจะใช้ประโยชน์อย่างไร หรืออยู่ที่ความสูงใดก็ต้องใช้คลื่นความถี่ในการติดต่อ และคลื่นความถี่ที่แพร่กระจายจากอวกาศลงมายังโลกจะครอบคลุมพื้นที่กว้าง ทำให้อาจรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในประเทศต่างๆ ดังนั้น สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (International Telecommunication Union, ITU) มีหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในธรรมนูญ (Constitution of the International Telecommunication Union) ในการจัดทำกรอบระเบียบสำหรับการสื่อสารในอวกาศและจัดให้มีการประสานงานระหว่างประเทศและให้คำแนะนำสำหรับประเทศที่ต้องการใช้คลื่นความถี่ตามระเบียบที่กำหนดเพื่อไม่ให้เกิดการรบกวนการใช้งานความถี่ในประเทศสมาชิกอื่น โดยไม่ได้ใช้การบังคับ การส่งดาวเทียมขึ้นสู่วงโคจรจึงต้องดำเนินการประสานงานการใช้คลื่นความถี่กับประเทศที่ได้รับผลกระทบ โดย ITU จะทำหน้าที่จัดให้มีการประสานงาน และต้องยื่นข้อมูลตามแบบฟอร์มที่กำหนดต่อ ITU-R ผ่านทางองค์กรของประเทศ ซึ่งแบบฟอร์มจะมีสองแบบ

แบบที่ ๑ สำหรับสำหรับดาวเทียมที่ไม่ใช่แบบวงโคจรค้างฟ้าและไม่ต้องมีการกำหนดตำแหน่ง

แบบที่ ๒ สำหรับดาวเทียมแบบวงโคจรค้างฟ้าและไม่ค้างฟ้าแต่จำเป็นต้องกำหนดตำแหน่งภายใต้

ก. ตัวอย่างลำดับเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาของความไม่เป็นเอกภาพในด้านข้อกฎหมายในการบริหารจัดการกิจการดาวเทียมสื่อสาร

<u>ลำดับเหตุการณ์ของดาวเทียมไทยคม ๗</u>

เอกสารการจองตำแหน่งวงโคจรที่ ๑๒๐ องศาตะวันออกของประเทศไทยจะหมดอายุในเดือนมกราคม ๒๕๕๕ MICT จึงพิจารณาแนวทางการรักษาวงโคจรโดยมอบหมายให้ CAT เป็นผู้ศึกษาและนำเสนอแนวทาง

๗ ก.ค. ๕๔ CAT แจ้งผลการศึกษาว่าไม่คุ้มค่า และติดปัญหาหลายประการ ไม่สามารถดำเนินการได้ กระทรวงจึงขอให้ไทยคมดำเนินการรักษาสิทธิ โดยให้ไทยคมนำรายละเอียดของแนวทางในการรักษาวงโคจรมาเสนอ MICT

๘ ก.ย. ๕๔ MICT นำเสนอคณะรัฐมนตรี ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑) รับทราบผลการศึกษาของ CAT ๒) รับทราบการดำเนินการรักษา ๑๒๐E ตามนโยบายของรัฐบาล ๓) พิจารณาให้ความเห็นชอบต่อแนวทางการรักษาวงโคจร ๑๒๐E โดยมอบหมายให้ไทยคมเป็นผู้ดำเนินการ พร้อมทั้ง ให้ความเห็นชอบในการนำเอกสารข่ายงานดาวเทียม (Filings) ไปใช้งานสำหรับดาวเทียมที่จะจัดหามา และ MICT จะประสานงานกับ กสทช. อนุญาตการประกอบกิจการตาม พ.ร.บ. กสทช. ๒๕๕๓

๒๙ ก.ย. ๕๔ MICT แจ้ง ไทยคม ว่า ครม มีมติเห็นชอบแนวทางการรักษาวงโคจรที่ ๑๒๐E เมื่อวันที่ ๒๐ ก.ย. ๕๔

๑๒ ต.ค. ๕๔ ไทยคมรายงานความคืบหน้า ๑) แจ้งความคืบหน้า ความเป็นไปได้ ความเสี่ยง กรอบเวลา ๒) ขอความเห็นชอบนำ Filing มาใช้งานกับ Interim และ Follow on Satellite ๓) ขอให้ MICT แจ้ง กสทช ประสานงานความถี่เพื่อดำเนินการแจ้ง BIU และ อนุมัติให้นำช่องสัญญาณมาให้บริการ

๑๕ พ.ย. ๕๔ ไทยคม ยื่นหนังสือขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สาม จาก กสทช. เพื่อให้บริการช่องสัญญาณดาวเทียมที่ตำแหน่ง ๑๒๐E

๙ ม.ค. ๕๕ ไทยคมแจ้ง MICT ว่าได้นำดาวเทียม Interim Satellite มารักษาวงโคจรไว้เป็นที่เรียบร้อย

๔ ก.ค. ๕๕ กสทช แจ้งผลการอนุมัติใบอนุญาตฯให้กับไทยคม

๑๙ ก.ย. ๕๗ ไทยคม แจ้ง กสทช ว่าได้จัดส่งดาวเทียมไทยคม ๗ (Follow on satellite) ขึ้นสู่วงโคจรสำเร็จเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๗

<u>ลำดับเหตุการณ์ของดาวเทียมไทยคม 8</u>

๒๒ พ.ค. ๕๖ ไทยคมแจ้งทาง กสทช. ให้ทราบถึงความต้องการในการจัดหาดาวเทียมใช้งานเพิ่มเติม พร้อมกับส่งเอกสารข่ายงานดาวเทียมขั้น C ไปยัง กสทช. เพื่อให้ กสทช. ประสานงาน กระทรวงฯ ในการ ส่งเอกสารไปยัง ITU พร้อมทั้งแจ้งว่า อายุเอกสารขั้น A ของ Thaicom-P2 จะหมดลงวันที่ ๗ มิ.ย. ๕๖

๗ มิ.ย. ๕๖ กระทรวงฯ ส่งหนังสือแจ้ง กสทช. ว่า ไทยคมอยู่ในข่ายที่สามารถดำเนินการส่งเอกสาร Filing ได้ โดยให้ กสทช. พิจารณา/ตรวจสอบข้อมูลเทคนิค และแจ้งไปยัง ITU ต่อไป

๒๕ ก.ย. ๕๖ หลังการตรวจสอบ กสทช. มีหนังสือแจ้งให้กระทรวงฯ ส่ง Filing ให้ไทยคม และให้ความเห็นชอบในการอนุญาตนำ Filing มาพิจารณาใช้ในการให้บริการภายใต้ใบอนุญาตที่ไทยคมร้องขอ ซึ่งทางกระทรวงฯ ได้ส่งเอกสารขั้น A ของ Thaicom-Q2 ไปยัง ITU เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๖

๘ ต.ค. ๕๖ ไทยคมส่งหนังสือแจ้ง กสทช. เพื่อขอเพิ่มเติมการให้บริการในการนำดาวเทียมดวงใหม่ขึ้นให้บริการที่ตำแหน่ง ๗๘.๕E (ภายใต้ใบอนุญาตฯที่มีอยู่)

๑๑ ต.ค. ๕๖ กระทรวงฯ แจ้ง กสทช. ว่าได้ดำเนินการส่งเอกสาร Filing ขั้น A (Thaicom-Q2) เป็นที่เรียบร้อย และ รมว. ให้การเห็นชอบให้ไทยคมนำ Filing ไปใช้งาน โดยกระทรวงฯ ได้เสนอ กสทช. ให้มีการหารือร่วมกัน เรื่องการกำหนดแนวทางการอนุญาตนำFiling ไปใช้งานโดยผู้ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาตในอนาคต

๒๑ ก.พ. ๕๗ กระทรวงฯ สอบถาม กสทช. เรื่องการรักษาสิทธิในการใช้ข่ายงานดาวเทียมที่ วงโคจร ๗๘.๕E (Thaicom-Q2) เนื่องจากการดำเนินงานโครงการดาวเทียมเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาตสัมปทาน ต้องได้รับอนุญาตและให้บริการภายใต้ใบอนุญาตของกสทช. โดยกระทรวงฯ เกรงว่าหากดำเนินการในส่วน ITU ล่าช้าอาจทำให้ประเทศไทยเสียสิทธิ Filing ที่ ๗๘.๕E

๒๑ มี.ค. ๕๗ กสทช. สอบถามกระทรวงฯ เพื่อขอยืนยันอำนาจหน้าที่ของกระทรวงฯ ว่าการได้มาซึ่งสิทธิการใช้ Filing ของกระทรวงฯที่ได้รับมอบจากรัฐบาลโดยสมบูรณ์แล้วหรือจะต้องขอความเห็นชอบจากรัฐบาลอีกครั้งหนึ่ง

๒๕ มี.ค. ๕๘ กระทรวงฯ แจ้งตอบ กสทช. ว่าการได้มาซึ่งสิทธิของ Filing จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนของ ITU ซึ่งกระทรวงฯ ในฐานะที่เป็น Administration และ รมว. ในฐานะผู้บริหารสูงสุดใน Administration ไทย ได้เห็นชอบให้ไทยคม ซึ่งเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต นำ Filing ไปดำเนินการตามกระบวนการของ ITU และจะให้สิทธิกับผู้ได้รับใบอนุญาตทุกรายเท่าเทียมกัน

๑๐ เม.ย. ๕๘ กสทช. ขอให้กระทรวงฯ ยืนยันว่า อำนาจของกระทรวงฯเกี่ยวกับ Filing เป็นอำนาจที่ได้รับมอบหมาย จากรัฐบาลโดยสมบูรณ์แล้ว ซึ่งกระทรวงฯ ได้แจ้งยืนยันว่า กระทรวงฯ มีอำนาจในการบริหารจัดการ Filing และการมอบหมาย Filing ให้กับผู้รับอนุญาต ในวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๘

๒๘ เม.ย. ๕๘ กสทช. แจ้งไทยคมว่า ตามมติ กท. กสทช. อนุมัติให้ไทยคม เพิ่มเติมบริการไทยคม 8 พร้อมแนบเงื่อนไขแนบท้าย

<u>ลำดับเหตุการณ์ของดาวเทียมไทยคม 9</u>

๘ มิ.ย. ๕๘ ไทยคมขอให้กระทรวงฯ นำส่งเอกสาร filing เพื่อรับรองสิทธิการใช้งานวงโคจร ๑๑๙.๕ องศาตะวันออกเพื่อดำเนินโครงการดาวเทียมดวงใหม่

๒๙ ก.ย. ๕๘ ไทยคมยื่นขอรับใบอนุญาตใหม่จากสำนักงาน กสทช. โดยให้เหตุผลการไม่ได้เพิ่มเติมจากใบอนุญาตเดิม เนื่องจากอายุใบอนุญาต ไม่เพียงพอต่ออายุดาวเทียมดวงใหม่

๒๙ ก.ย. ๕๘ ไทยคมขอให้กระทรวงฯเห็นชอบ และส่งข้อมูล filing ไปยัง ITU โดยไทยคมยินดีเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานตามขั้นตอนของ ITU ที่เกิดขึ้น

๑๗ ธ.ค. ๕๘ ไทยคมขอให้กระทรวงฯ เร่งพิจารณาดำเนินการส่ง Filing ไปยัง ITU เพื่อรักษาสิทธิของประเทศไทย โดยไทยคมเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายและรับทราบว่ายังมิใช่การให้สิทธิแก่บริษัท และกระทรวงเป็นผู้พิจารณาว่าการอนุญาตให้ filing ไปใช้ตามข้อพิจารณาที่เหมาะสมต่อไป

๑๒ ม.ค. ๕๙ กระทรวงฯ เห็นชอบการจัดส่ง filing ไปยัง ITU และสงวนสิทธิในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ โดยให้มีผลตั้งแต่ก่อนวันที่ออกประกาศ และยังมิใช่การให้สิทธิแก่บริษัท

๒๒ ม.ค. ๕๙ ไทยคมขอให้กระทรวงฯ พิจารณาบรรจุความถี่ ๑๔.๕ -๑๔.๘ GHz และ ๑๓.๔ – ๑๓.๖๕ GHz สำหรับเอกสาร API ของ Filing THAICOM-Q1/-Q2A/-Q3/-Q4 และส่งข้อมูลไปยัง ITU โดยไทยคมเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายและรับทราบว่ายังมิใช่การให้สิทธิแก่บริษัท และกระทรวงเป็นผู้พิจารณาว่าการอนุญาตให้ filing ไปใช้ตามข้อพิจารณาที่เหมาะสมต่อไป

๒๔ ม.ค. ๕๙ กสทช. แจ้งมติอนุมัติการเพิ่มเติมบริการโครงข่ายดาวเทียมเมื่อวันที่ ๑๒ ม.ค. ๕๙ ตามใบอนุญาตเดิม และให้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้วงโคจรและความถี่ที่เกี่ยวข้อง โดยมีเงื่อนไขว่า การจะให้บริการโครงข่าวดาวเทียมได้จะต้องใช้วงโคจรความถี่ตามที่กระทรวงอนุมัติ

๑๒ ก.พ. ๕๙ กระทรวงฯ ขอชะลอการจัดส่งเอกสาร filing ไปยัง ITU จนกว่าจะมีข้อยุติ (กระทรวงฯ ได้ถอน filing ออกจาก ITU)

๒๙ ก.พ. ๕๙ กระทรวงฯ ขอชะลอการจัดส่งเอกสาร filing เพิ่มเติมในช่วงความถี่ ๑๔.๕GHz – ๑๔.๘GHz และ ๑๓.๔ – ๑๓.๖๕GHz จนกว่าจะมีข้อยุติ

๒๙ ก.พ. ๕๙ ไทยคมได้ตรวจสอบพบว่าเอกสาร filing ได้ถูกเพิกถอนไป โดยได้ชี้แจงให้กระทรวงฯ ทราบถึงผลกระทบ และขอให้เร่งการจัดส่ง Filing เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศ โดยไทยคมพร้อมให้ความร่วมมือ

๑๐ พ.ค. ๕๙ กสทช. นำส่งเงื่อนไขการอนุญาตให้กับไทยคม

ภาคผนวก ข

ความเห็นจาก
สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง
กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

ความเห็นของ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์
และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)
ประเด็นข้อมูลที่เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ความเห็น และข้อเสนอแนะในภาพรวมที่เกี่ยวข้อง
กับการบริหารกิจการดาวเทียมสื่อสารในประเทศไทย

ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับกิจการดาวเทียม

กิจการดาวเทียม หมายถึง การดำเนินการหรือการให้บริการทั้งในส่วนของภาคอวกาศ (Space Segment) ซึ่งหมายรวมถึง ดาวเทียมที่ใช้วงโคจรประจำที่ (GSO) และดาวเทียมใช้วงโคจรไม่ประจำที่ (non-GSO) รวมถึงในส่วนของการดำเนินการภาคพื้นดิน (Ground Segment) ได้แก่ สถานีภาคพื้นดิน (Earth Station) และโครงสร้างระบบสื่อสารอื่น ๆ

การดำเนินการกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการดาวเทียมสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ระดับ

๑. การดำเนินงานภายในประเทศ หรือการกำกับดูแลกิจการดาวเทียมของประเทศไทย ซึ่งเป็นการดำเนินการตามนโยบายหรือกฎระเบียบภายในประเทศ ที่ไม่ขัดแย้งกับพันธสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันไว้ การกำกับดูแลกิจการดาวเทียมภายในประเทศสามารถแบ่งเป็น ๓ ระยะ

๑.๑ การดำเนินการกิจการดาวเทียมในระบบสัมปทานและได้รับความคุ้มครองสิทธิจากภาครัฐในการดำเนินกิจการแข่งขัน และการให้บริการไม่ให้บุคคลอื่นเข้ามาดำเนินการแข่งขัน (พ.ศ. ๒๕๓๔ – ๒๕๔๒)

๑.๒ การดำเนินการกิจการดาวเทียมในระบบสัมปทานแต่ปราศจากการผูกขาดในการดำเนินกิจการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้นมา และภายหลังปี พ.ศ. ๒๕๔๗ มีระบบใบอนุญาตฯ เกิดขึ้นตาม พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ. ๒๕๔๓ และ พ.ร.บ. ประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งระยะนี้ คือระยะที่อยู่ในปัจจุบัน

๑.๓ การดำเนินกิจการดาวเทียมหลังหมดสัญญาสัมปทาน (หลังจาก พ.ศ. ๒๕๖๔) ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีแนวทางหรือนโยบายที่ชัดเจน

๒. การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ ซึ่งรวมถึงสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ และนานาประเทศทั่วโลก ประเทศไทยจะดำเนินการกิจการต่าง ๆ ผ่านหน่วยงานอำนวยงานของประเทศไทย

ตามข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ ได้ระบุว่า หน่วยงานอำนายการ (Administration) คือ หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติตามธรรมนูญ (Constitution) ของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ อนุสัญญา (Convention) และข้อบังคับวิทยุ (Administrative Regulation) ITU Constitution and Convention เป็นเอกสารตั้งต้นของการจัดตั้งสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศที่รัฐภาคีอันได้แก่ประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลกได้ให้สัตยาบันเอาไว้เพื่อรับรองสิทธิอธิปไตยของรัฐภาคี และเพื่อความร่วมมือกันส่งเสริมและพัฒนากิจการสื่อสาร ซึ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับดาวเทียม

สื่อสารนั้น รัฐสมาชิกต้องคำนึงว่า คลื่นความถี่วิทยุและวงโคจรดาวเทียมใด ๆ เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำกัด จึงต้องใช้อย่างสมเหตุสมผล มีประสิทธิภาพ และความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ Administrative Regulation หมายรวมถึง ข้อบังคับวิทยุ (Radio Regulation) และ Rule of Procedure ซึ่งเป็นตราสารความตกลงที่เพิ่มเติมจากธรรมนูญและอนุสัญญาเบื้องต้น โดยมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกให้มีการเข้าถึงการใช้ทรัพยากรคลื่นความถี่และวงโคจรดาวเทียมอย่างสมเหตุผล การประกันให้มีความคุ้มครองจากการรบกวนคลื่นความถี่ซึ่งจัดไว้เพื่อความปลอดภัยและสำหรับกรณีเกิดภัยพิบัติ รวมทั้งเพื่อช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขกรณีเกิดการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการอย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพของการให้บริการวิทยุคมนาคม และการจัดหาและวางข้อกำหนดสำหรับการปรับใช้เทคโนโลยีใหม่ในด้านวิทยุคมนาคม

การออกใบอนุญาตประกอบกิจการดาวเทียมสื่อสาร

มาตรา ๔ ของ พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้ระบุว่ากิจการดาวเทียมสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งของกิจการโทรคมนาคม ดังนั้น การออกใบอนุญาตการประกอบการดาวเทียมสื่อสารจึงเป็นไปตาม พ.ร.บ. ประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ผู้ให้บริการดาวเทียมสื่อสารซึ่งเป็นดาวเทียมที่ใช้วงโคจรประจำที่ (GSO) คือว่าเป็นผู้ให้บริการโครงข่ายสื่อสารผ่านดาวเทียมจำเป็นต้องได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สามจาก กสทช. เนื่องจากใบอนุญาตแบบที่สาม ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบกิจการโทรมคมนาคมที่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการแก่บุคคลทั่วไปจำนวนมาก หรืออาจมีผลกระทบโดยนัยสำคัญ

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการในปัจจุบัน

ในปัจจุบันการดำเนินการในกิจการดาวเทียมมีปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านาจากสัญญาสัมปทานไปเป็นระบบใบอนุญาต จึงทำให้ขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติและไม่มีการกำหนดหน้าที่ระหว่างกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ปัจจุบันคือ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) กับ กสทช. ในการควบคุมและกำกับดูแลกิจการดาวเทียมสื่อสาร อย่างชัดเจน

๑. ก่อให้เกิดข้อปัญหาและความสับสนในการปฏิบัติงานของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในกรณีอำนาจหน้าที่และการประสานงานเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิในการใช้วงโคจรและการแก้ไขปัญหาสัญญาณรบกวนกันของคลื่นความถี่ ซึ่งประเทศไทยควรมีความชัดเจนในเรื่องนี้

๒. กรณีประเด็นปัญหาที่กำหนดเวลาในการดำเนินงาน อาจเกิดปัญหาระหว่างการประสานงานทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ภายในกำหนดเวลา เนื่องจากมีการเพิ่มกระบวนการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขั้นตอนการดำเนินงานที่มากขึ้น

๓. เนื่องจากความไม่ชัดเจนในนโยบายและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจส่งผลให้นักลงทุนหันเหไปลงทุนในกิจการดาวเทียมสื่อสารในประเทศอื่น

ข้อเสนอแนะ

สืบเนื่องจากที่ผ่านมามีปัญหาความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่าง กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ปัจจุบันคือ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) กับ กสทช. ในการควบคุมและกำกับดูแลกิจการดาวเทียมสื่อสาร ทั้งในประเด็นเรื่องการทำหน้าที่เป็นหน่วยงานอำนวยการของรัฐบาลในกิจการสื่อสารระหว่างประเทศกับองค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งประเด็นกระบวนการได้มาซึ่งสิทธิในการใช้ข่ายงานดาวเทียม ดังนั้น เพื่อให้การกำกับดูแล (Regulate) กิจการดาวเทียมสื่อสารเป็นไปโดยเอกภาพและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ประกอบกับแก้ไขปัญหาความคาบเกี่ยวระหว่างการทำงานของหน่วยงานของรัฐ จึงเห็นควรพิจารณา

๑. กำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบงานกำกับดูแลกิจการดาวเทียมสื่อสารเพียงหน่วยงานเดียวทำหน้าที่ประสานงานและดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิในการใช้งานในตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมและคลื่นความถี่สำหรับกิจการดาวเทียมตามที่บัญญัติไว้ในข้อบังคับวิทยุ (Radio Regulations) ของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ ทั้งกับหน่วยงานภายในประเทศและหน่วยงานระหว่างประเทศ โดยการกำกับดูแลดังกล่าวต้องสอดคล้องกับนโยบายและแผนงานของรัฐ

สำนักงาน กสทช. จึงเห็นควรพิจารณาแก้ไข พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบงานกำกับดูแลกิจการดาวเทียมสื่อสารให้มีความชัดเจนในกฎหมายเหมือนเช่นกรณี พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้คณะกรรมการร่วม (กทช. และ กสช.) มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานเกี่ยวกับการบริหารคลื่นความถี่ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ รวมถึงดำเนินการในฐานะหน่วยงานด้านอำนวยการของรัฐบาลในกิจการสื่อสารระหว่างประเทศกับองค์การระหว่างประเทศ รัฐบาลและหน่วยงานต่างประเทศด้านการบริหารคลื่นความถี่ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม โดยคระกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้กำหนดนโยบายในการดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสาร

๒. ตามที่คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายอวกาศภายใต้คณะกรรมการนโยบายอวกาศแห่งชาติได้มีข้อเสนอให้มีการศึกษาการยกร่างกฎหมายอวกาศและกิจการดาวเทียมของประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการกำกับดูแลการใช้งานหรือกิจการใด ๆ ในอวกาศ ทั้งนี้ สำนักงาน กสทช. มีความเห็นสอดคล้องตามข้อเสนอคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายอวกาศ จึงให้ความสนับสนุนในด้านงบประมาณในการยกร่างกฎหมายดังกล่าวโดยวัตถุประสงค์หลักในโครงการศึกษาเพื่อยกร่างกฎหมายอวกาศและกิจการดาวเทียม

ในกรณี หากจะมีการจัดตั้งองค์การอวกาศแห่งชาติ เพื่อดำเนินการเรื่องกิจการอวกาศและดาวเทียมโดยตรง สำนักงาน กสทช. เห็นว่าจำเป็นต้องมีการระบุหน้าที่และขอบเขตการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อลดปัญหาความทับซ้อนของอำนาจที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ตัวอย่างเช่น การแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจนของ UN ระหว่าง ITU และ

COPUS ถึงแม้ทั้งสองหน่วยงานอยู่ภายใต้ UN ที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกิจการอวกาศเหมือนกัน แต่ ITU จะมีหน้าที่เกี่ยวกับทุกกิจการที่ใช้คลื่นความถี่และสิทธิการใช้วงโคจรของดาวเทียม ส่วน COPUS นั้นจะดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอวกาศ เช่น การจดทะเบียนวัตถุอวกาศ เป็นต้น โดยสรุปแล้ว องค์การอวกาศแห่งชาติของประเทศต่าง ๆ ควรทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอวกาศ รวมถึงการปฏิบัติตามอนุสัญญากฎหมายอวกาศ ค.ศ. ๑๙๖๗ อนุสัญญาว่าด้วยความรับผิด ค.ศ. ๑๙๗๒ อนุสัญญาว่าด้วยการจดทะเบียนวัตถุอวกาศ ค.ศ. ๑๙๗๕ อนุสัญญาว่าด้วยการช่วยเหลือนักบินอวกาศและการคืนวัตถุอวกาศ ค.ศ. ๑๙๖๗ เป็นต้น เพื่อไม่ให้เกิดการทับซ้อนของอำนาจกับหน่วยงานอำนวยการของประเทศไทย

๓. แนวคิดการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร จำนวน ๓ ฉบับ เนื่องจากกฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลคลื่นความถี่และการประกอบกิจการด้านการสื่อสารถูกตราขึ้นในสถานการณ์และช่วงเวลาที่แตกต่างกัน (เริ่มต้นตั้งแต่มีการประกาศใช้ พ.ร.บ. วิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ. ๒๕๔๓ พ.ร.บ. ประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ พ.ร.บ. การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ จนกระทั่งต่อมาปี ๒๕๕๓ มีการแก้ไข พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ) โดยจะเห็นได้ว่า กฎหมายดังกล่าวมีการแบ่งแยกการกำกับดูแลกิจการแต่ละประเภทแยกออกจากกัน จึงไม่สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบันที่เทคโนโลยีด้านการสื่อสารมีการหลอมรวม (Convergence) และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดบริการที่มีความหลากหลายยิ่งขึ้น ดังนั้น หากมีการพิจารณาทบทวนและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในภาพรวมทั้งหมดในรูปแบบของประมวลกฎหมายด้านการสื่อสาร ก็จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการกฎหมายอย่างเป็นระบบ รวมถึงช่วยลดข้อจำกัดทางกฎหมายอันเป็นอุปสรรคต่อการกำกับดูแลในอนาคตต่อไป

หน้าที่ของหน่วยงานอำนวยการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการดาวเทียม

๑. กระบวนการประสานงานคลื่นความถี่ดาวเทียมและการจดทะเบียนข่ายงานดาวเทียม

๑.๑ การส่งเอกสารข่ายงานดาวเทียม ขั้นประสานงาน (Coordination Request : CR/C)

๑.๑.๑ ตรวจสอบข้อมูลในเอกสาร CR/C ให้เป็นไปตามข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศและตารางกำหนดคลื่นความถี่แห่งชาติ

๑) กำลังส่งทั้งในภาคอวกาศ และสถานีภาคพื้นดิน

๒) ความถูกต้องในประเภทของสถานี (Class of Station) และ ประเภทของบริการ (Class of Services) ให้ตรงตามข้อบังคับวิทยุ

๓) ความถูกต้องในการใช้คลื่นความถี่

๑.๑.๒ ส่งเอกสาร CR/C ไปยังสำนักงานวิทยุคมนาคม สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ

๑.๑.๓ ส่งร่างเอกสารความเห็นเรื่องการประสานงานคลื่นความถี่ของหน่วยงานโทรคมนาคมต่างประเทศต่อเอกสาร CR/C ของประเทศไทย (เอกสาร CR/D) ไปยังสำนักงานวิทยุคมนาคมภายในกรอบเวลา ๑ เดือน

๑.๒ การส่งเอกสารข่ายงานดาวเทียมขั้นจดทะเบียน (Notification) (การจดทะเบียนเป็นไปเพื่อเป็นที่ยอมรับระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันการรบกวน มิใช่เป็นสิทธิการใช้งานโดยเฉพาะ)

๑.๒.๑ ตรวจสอบข้อมูลในเอกสารขั้นจดทะเบียน (Part I-S) ให้เป็นไปตามข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ

๑.๒.๒ ส่งเอกสาร ขั้นจดทะเบียน (Part I-S) ไปยังสำนักงานวิทยุคมนาคม รวมถึงการส่งเอกสาร Part I-S ซ้ำหลังการแก้ไข หากสำนักงานวิทยุคมนาคม ตีพิมพ์เอกสารนั้น เป็น Part III-S หรือ Unfavorable Finding

๑.๒.๓ ตรวจสอบข้อมูลในเอกสาร Resolution ๔๙ ให้เป็นไปตามข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศและจัดส่งเอกสาร Resolution ๔๙ ไปยังสำนักงานวิทยุคมนาคม

๑.๓ การแจ้งนำดาวเทียมขึ้นใช้งานจริง

๑.๓.๑ แจ้งยืนยันวันที่นำคลื่นความถี่ของดาวเทียมขึ้นใช้งานจริง (Confirming the Date of Bringing into Use : BIU) ต่อ สำนักงานวิทยุคมนาคมตามกรอบระยะเวลาและข้อกำหนดในข้อบังคับวิทยุมาตรา ๑๑.๔๔B

๑.๓.๒ แจ้งยืนยันว่าที่นำคลื่นความถี่ของดาวเทียมกลับขึ้นใช้งาน (Confirming the Date of Bringing Back into Use : BBIU) ต่อ สำนักงานวิทยุคมนาคมตามกรอบระยะเวลาและข้อกำหนดในข้อบังคับวิทยุมาตรา ๑๑.๔๙.๑

๑.๔ การแจ้งพักการใช้คลื่นความถี่ (Suspension) การแจ้งระงับการใช้งานคลื่นความถี่ของดาวเทียม ต่อ สำนักงานวิทยุคมนาคมภายในระยะเวลา ๖ เดือน นับจากวันที่เริ่มระงับการใช้งานตามข้อบังคับวิทยุมาตรา ๑๑.๔๙ ทั้งนี้ วันที่นำคลื่นความถี่ดังกล่าวกลับมาใช้งานจะต้องมีระยะเวลาไม่เกิน ๓ ปี

นับจากวันที่เริ่มพักการใช้งาน การแจ้งระงับการใช้งานต่อสำนักงานวิทยุคมนาคมนั้น หากล่าช้ากว่า ๖ เดือน จะส่งผลให้ระยะเวลาที่สามารถระงับการใช้งานคลื่นความถี่ลดลงน้อยกว่า ๓ ปี

๑.๕ การแจ้งความเห็นต่อเอกสารข่ายงานดาวเทียมที่ตีพิมพ์ในเอกสาร BR IFIC

๑.๕.๑ แจ้งทักท้วงต่อเอกสาร CR/C ของหน่วยงานอำนวยการต่างประเทศที่ตีพิมพ์ในเอกสาร International Frequency Information Circular (BR IFIC) และมีแนวโน้มก่อให้เกิดสัญญารบกวนต่อข่ายงานดาวเทียมประเทศไทย รวมทั้งกิจการอื่น ๆ ของประเทศไทยที่ใช้คลื่นความถี่

๑.๕.๒ แจ้งคัดค้าน (Objection) ต่อเอกสารจดทะเบียน ของหน่วยงานอำนวยการประเทศต่าง ๆ ที่ขอจดทะเบียนคลื่นความถี่ใน Master International Frequency Registration (MIFR) แต่ยังไม่ได้ข้อยุติการประสานงานคลื่นความถี่กับข่ายงานดาวเทียมของประเทศไทย

๑.๖ การประสานงานคลื่นความถี่

๑.๖.๑ การประชุมประสานงานคลื่นความถี่ในระดับปฏิบัติการ หน่วยงานอำนวยการจำเป็นต้องพิจารณาและให้ความเห็นชอบผลการประชุมประสานงานคลื่นความถี่ในระดับปฏิบัติการตรวจสอบรายงานผลการประชุมที่ผู้ประกอบการไปประชุมมา และในความเห็นชอบผลการประชุม โดยมีหนังสือรับรองผลการประชุมถึงหน่วยงานอำนวยการคู่เจรจา

๑.๖.๒ การประสานงานคลื่นความถี่ระดับอำนวยการ หากผู้ให้บริการดาวเทียมไม่สามารถเจรจาจนได้ข้อยุติในการประสานงาน การประชุมประสานงานคลื่นความถี่ระดับอำนวยการจึงมีความจำเป็น

๑) ขั้นตอนการประชุมประสานงานคลื่นความถี่ในกิจการดาวเทียมระดับอำนวยการประกอบด้วย การแต่งตั้งคณะผู้แทนไทย ประชุมเตรียมการเพื่อกำหนดประเด็นและท่าทีต่าง ๆ ประสานงานกับหน่วยงานอำนวยการคู่เจรจา และ/หรือ สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ จัดเตรียมสถานที่การประชุม และจัดทำรายงานสรุปผลการประชุม

๒) การให้ความเห็นชอบต่อผลการประชุม หน่วยงานอำนวยการจำเป็นต้องมีหนังสือรับรองผลการประชุมอย่างเป็นทางการถึงหน่วยงานอำนวยการคู่เจรจา

๓) สิ่งที่นำมาเจรจาในการประชุมนี้ คือ ข่ายงานดาวเทียมทั้ง Planned Band และ Non – Planned Band รวมถึงการตั้งสถานีภาคพื้นดินที่มีอาณาเขตเข้ามาบริเวณประเทศไทย

๑.๖.๓ การประสานงานทางจดหมาย และพิจารณาประเด็น ปัญหาและวิธีการแก้ไขในเรื่องต่าง ๆ เช่น

๑) ประสานงานค่าทางเทคนิคในการใช้งานข่ายงานดาวเทียม

๒) ข่ายงานดาวเทียมไทยได้รับสัญญาณรบกวนจากดาวเทียมต่างประเทศและการพูดคุยในเบื้องต้นระหว่างผู้ประกอบการไม่สามารถได้ข้อยุติในการแก้ไขปัญหาสัญญาณรบกวน

๓) ข่ายงานดาวเทียมได้รับสัญญาณรบกวนจากกิจการภาคพื้นโลก เช่น กิจการประจำที่และกิจการเคลื่อนที่ ของประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงการที่ข่ายงานดาวเทียมประเทศไทยไปรบกวนกิจการต่าง ๆ ของประเทศอื่น การพิจารณาและมีหนังสือโต้ตอบกับสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ

๒. การพิจารณาประเด็นปัญหาและวิธีการแก้ไข รวมถึงมีหนังสือโต้ตอบกับสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศในประเด็นต่าง ๆ เช่น

๒.๑ ทำหนังสือถึงสำนักงานวิทยุคมนาคมเพื่อขอให้สอบถามสถานะ การใช้งานคลื่นความถี่ของข่ายงานดาวเทียมช้างเคียง

๒.๒ ตอบหนังสือของสำนักงานวิทยุคมนาคม เมื่อประเทศไทยถูกสอบถามสถานการณ์ใช้งานคลื่นความถี่ของข่ายงานดาวเทียม ตาม Rule of Procedure ๑๓.๖

๒.๓ แจ้งสำนักงานวิทยุคมนาคมเมื่อมีกรณีการส่งดาวเทียมล้มเหลว

๒.๔ สำหรับการโต้ตอบหนังสือของสำนักงานวิทยุคมนาคมนั้นจะ มีเงื่อนเวลาในการปฏิบัติการหากเกินกว่าระยะเวลาที่สำนักงานวิทยุคมนาคมกำหนด อาจส่งผลให้ข่ายงานดาวเทียมของประเทศไทยถูกยุติการใช้งาน

๓. การจัดทำร่างข้อเสนอของประเทศไทยในการประชุมต่าง ๆ เช่น

๓.๑ World Radiocommunication Conference (WRC)

๓.๒ Conference Preparatory Meeting for WRC (CPM)

๓.๓ Radio Regulations Board (RRB)

๓.๔ ITU-R Study Groups

๓.๕ APT

๓.๖ AWG

ภาคผนวก ค

ความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากการประชุมคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อน การปฏิรูปด้านวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และด้านโทรคมนาคม ในคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน

๑) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

๑. เรื่องใบอนุญาต ต้องยึดหลักกฎหมาย หากกฎหมายไม่ได้มีปัญหาในเรื่องของการกำหนดไว้แต่อย่างใด ตามหลักกฎหมายในเรื่องการประมูลคลื่นความถี่ หรือในการจัดสรรวงโคจรถ้ามีความเข้าใจข้อเท็จจริงและบริบทของแต่ละเรื่องได้อย่างถูกต้องแล้ว เห็นว่าไม่ได้ขัดต่อกฎหมายอย่างไร ใบอนุญาตก็ยังคงใช้ได้อยู่และควรที่จะใช้ใบอนุญาตในการดำเนินการต่อไป

๒. เรื่องสัญญาสัมปทาน ยังคงมีผลอยู่โดยที่สัญญาสัมปทานกับใบอนุญาตไม่จำเป็นต้องขัดกัน คือ ในเรื่องสัญญาสัมปทานอาจจะนำเงื่อนไขหลายประการมากำหนดในใบอนุญาตได้ ยกเว้น เรื่องส่วนแบ่งรายได้เพราะว่าเดิมที่กำหนดเรื่องส่วนแบ่งรายได้ในสัญญาสัมปทานเนื่องจากต้องการให้มีการดำเนินการแต่เพียงผู้เดียว แต่หากต้องการที่จะดำเนินการในเรื่องใบอนุญาตเพื่อเป็นการเปิดตลาดก็ไม่ต้องกำหนดเงื่อนไขในเรื่องส่วนแบ่งรายได้

โดยเงื่อนไขหลักประกันที่ควรกำหนดในใบอนุญาต เพื่อมิให้เกิดความสับสนในกรณีมีสัญญาสัมปทานเปลี่ยนผ่านไปสู่การออกใบอนุญาต คือ

๑) หลักประกันโครงการ คือ ถ้าผู้ประกอบกิจการที่สนใจจะดำเนินการโครงการดาวเทียมจะต้องให้หลักประกันต่อรัฐบาลตามสมควร

๒) หลักประกันในเรื่องการให้บริการสาธารณะประโยชน์ อาทิ ทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางไกลฯลฯ

๓) หลักประกันในเรื่องการให้บริการการบรรเทาสาธารณภัย

๔) หลักประกันในเรื่องการให้บริการภาครัฐ รวมทั้งเงื่อนไขการใช้งานภาคความมั่นคงด้วยเหล่านี้เป็นการดำเนินการใน ๒ ช่วง คือ ช่วงเปลี่ยนผ่านไปสู่การออกนโยบายระยะยาวในการออกใบอนุญาต โดยสามารถแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ในระยะเปลี่ยนผ่าน คือ กลุ่มแรก กลุ่มดาวเทียมไทยคมคนที่ให้บริการอยู่เดิม คือดาวเทียมไทยคม ๔,๕ และ ๖ ก็จะสามารถดำเนินการแบบเดิม คือ เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามารับการคัดเลือกเพื่อบริหารจัดการดาวเทียมของรัฐที่ยังสามารถดำเนินการต่อไป สามารถดำเนินการจนครบสัญญาสัมปทาน เมื่อครบสัญญาสัมปทานก็เข้าสู่การออกใบอนุญาต อีกกลุ่มคือ กลุ่มดาวเทียมไทยคม ๗ และ ๘ ปัจจุบันยังมีประเด็นโต้แย้งว่าเป็นการดำเนินการตามสัญญาสัมปทานหรือไม่ แต่ในส่วนการดำเนินการของกระทรวงดิจิทัลฯ นั้น ได้ข้อสรุปคือเสนอความเห็นไปยังคณะรัฐมนตรีแล้วว่าให้ดำเนินการไปตามสัญญาสัมปทานจนกว่าจะครบกำหนดคือประมาณ ปี ๒๕๖๔ หลังจากนั้นก็ดำเนินการเปลี่ยนผ่านเพื่อการออกใบอนุญาตต่อไป โดยกำหนดเงื่อนไขหลักประกัน ๔ ประการดังกล่าวไว้ในรูปแบบใบอนุญาต และอยู่ระหว่างการดำเนินการผลักดันให้มีผลเป็นรูปธรรม แต่ในกรณีดังกล่าวจะมีปัญหาในทางปฏิบัติที่มีข้อโต้แย้งอยู่ยังไม่มีข้อยุติว่าเป็นการดำเนินการในรูปแบบสัญญาสัมปทานหรือไม่

๒) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

เรื่องของกิจการดาวเทียมสื่อสารนั้น ในอดีตที่ผ่านมา การบริหารกิจการดาวเทียมในประเทศไทยเป็นการดำเนินการโดยที่รัฐได้ให้สัมปทานกับบริษัทเอกชนให้เป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งในระยะเริ่มแรกได้มีการดำเนินการโดยกรมไปรษณีย์โทรเลข สังกัดกระทรวงคมนาคม เป็นหน่วยงานดำเนินการ ซึ่งมอบหมายให้เอกชนผู้ได้รับสัมปทาน ได้แก่ บริษัท ไทยคม จำกัด มหาชน เป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับกิจการดาวเทียมสื่อสารของประเทศ ซึ่งสัญญาสัมปทานระหว่างกรมไปรษณีย์โทรเลข กระทรวงคมนาคม กับบริษัท ไทยคม ฯ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ – ๒๕๖๔ มีระยะเวลาการสัมปทาน ๓๐ ปี ดังนั้น ในการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการสื่อสารที่ผ่านมาเป็นการดำเนินงานโดยหน่วยงานรัฐให้สัมปทานกับเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ

จากการตรวจสอบในการดำเนินการที่ผ่านมา ประเทศไทยยังไม่เคยมีกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องใดที่เป็นการกำหนดในเรื่องของดาวเทียมสื่อสารโดยตรง แต่หลังจากที่ได้มีการให้สัมปทานกับบริษัทเอกชนไปแล้ว จากนั้น จึงได้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องออกมา ได้แก่ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมขึ้นในปี ๒๕๕๓ ซึ่งในพระราชบัญญัติดังกล่าวมีการแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการดาวเทียมสื่อสาร โดยได้มีการกำหนดให้การบริการดาวเทียมสื่อสารถือว่าเป็นกิจการทางด้านโทรคมนาคม ดังนั้น เมื่อมีพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม กล่าวคือ ภายหลังจากที่ได้มีพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ในปี ๒๕๕๓ แล้ว ทำให้การประกอบกิจการดาวเทียมสื่อสารจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เนื่องจากกิจการดาวเทียมสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งในกิจการด้านโทรคมนาคมด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ทำให้การบริหารจัดการด้านกิจการดาวเทียมสื่อสารประกอบด้วยเรื่องสองเรื่องที่ต้องดำเนินการไปด้วยกัน ได้แก่ เรื่องของวงโคจร และเรื่องคลื่นความถี่ ซึ่งปัจจุบันพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ได้กำหนดให้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติมีหน้าที่ในการบริหารคลื่นความถี่ แต่ในส่วนของการดำเนินการในเรื่องของวงโคจรเป็นการดำเนินการของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) ซึ่งรับช่วงการดำเนินการเรื่องวงโคจรมาจากกรมไปรษณีย์โทรเลขซึ่งแต่เดิมสังกัดกระทรวงคมนาคม ก่อนจะมีการปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมมาอยู่ในสังกัดกระทรวงกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในภายหลัง จึงทำให้การบริหารหรือการดำเนินการด้านกิจการดาวเทียมสื่อสารในปัจจุบัน การบริหารคลื่นความถี่กับการบริหารวงโคจรแยกกันคนละส่วนหน่วยงานรับผิดชอบ ซึ่งหากต้องการให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการแล้ว ทั้งสองเรื่องดังกล่าว เป็นเรื่องเดียวกัน จึงควรที่ต้องมีหน่วยงานบริหารจัดการเป็นหน่วยเดียวกัน

นอกจากนั้นแล้ว เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ผ่านการลงประชามติไปแล้วนั้น ได้มีการกำหนดเพิ่มเติมว่า นอกจากคลื่นความถี่จะเป็นทรัพยากรทางด้านการสื่อสารของชาติแล้ว ในเรื่องของวงโคจรก็เป็นทรัพยากรของชาติที่ต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบด้วยเช่นกัน ดังนั้น ในการปรับปรุงแก้ไขในเรื่อง

ของปัญหาหรืออำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการคลื่นความถี่และวงโคจรควรเป็นอำนาจของหน่วยงานเดียว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในส่วนของการบริหารกิจการดาวเทียมสื่อสาร เพื่อป้องกันความสับสนในแง่ของการดำเนินงานอีกด้วย

สำหรับเรื่องของกิจการอวกาศ ขณะนี้ไม่มีกฎหมายที่กำหนดไว้ในเรื่องของกิจการอวกาศแต่อย่างใด โดยเห็นว่าประเทศไทยน่าจะมีกฎหมายหรือข้อบังคับที่จะให้แนวทางการดำเนินงานในเรื่องของกิจการอวกาศ ซึ่งอาจจะกำหนดในรูปขององค์การทางด้านอวกาศของไทยหรือที่เกี่ยวข้อง เช่น การกำหนดในเรื่องของการได้มาซึ่งดาวเทียมสื่อสาร จะมีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร ในส่วนที่เป็นสากลได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่ในส่วนของประเทศไทยแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวยังไม่มีกฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เห็นว่า ประเทศไทยควรมีกฎหมายว่าด้วยเรื่องของ กิจการอวกาศ เพื่อทำให้การบริหารจัดการหรือการดำเนินงานเรื่องกิจการดาวเทียมสื่อสารและอวกาศในภาพรวมมีแนวทางการดำเนินงานงานที่ชัดเจน นอกจากนี้ จากการที่มีพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ กำกับการดำเนินงานในส่วนของการบริหารจัดการคลื่นความถี่ แต่ในระหว่างที่สัญญาสัมปทานดาวเทียมที่ได้ทำขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ และจะหมดสัญญาในปี ๒๕๖๔ นั้น ในระหว่างนี้ ควรจะมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับดาวเทียมที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ว่า ท้ายที่สุดแล้วดาวเทียมที่เกิดขึ้นในระหว่างนี้ยังคงเป็นในส่วนของสัญญาสัมปทานหรือไม่ เนื่องจากหากมีความชัดเจนในส่วนนี้จะทำให้การบริหารจัดการด้านกิจการดาวเทียมมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๓) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

ข้อเสนอเกี่ยวกับ "กฎหมายกิจการอวกาศแห่งชาติ" ควรครอบคลุมเนื้อหาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- การกำหนดนโยบายและแผนอวกาศแห่งชาติ
- การบริหารดาวเทียมสื่อสาร
- การบริหารดาวเทียมสำรวจโลก
- อวกาศเพื่อความมั่นคง
- ภูมิสารสนเทศจากอวกาศ
- การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร
- การเฝ้าระวังห้วงอวกาศ
- การส่งเสริมอุตสาหกรรมอวกาศ
- การส่งเสริมนวัตกรรม การวิจัย และสำรวจอวกาศ
- การขับเคลื่อน กำกับ และติดตาม

สำหรับร่างยุทธศาสตร์อวกาศแห่งชาติ ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ได้มีการกำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกิจการอวกาศแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การพัฒนากิจการอวกาศเพื่อความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การพัฒนาเศรษฐกิจอวกาศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การวิจัยและการสำรวจห้วงอวกาศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ : การพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ

กรอบภารกิจการขับเคลื่อนโปรแกรมอวกาศแห่งชาติของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ดังต่อไปนี้

๑. นโยบายและแผนอวกาศแห่งชาติ (National Space Policy and Planning)

๒. การบริหารดาวเทียมสื่อสาร (Communication Satellite)

๓. การบริหารดาวเทียมสำรวจโลก (Earth Observation System)

๔. ภูมิสารสนเทศจากอวกาศ (Geo-Informatics)

๕. อวกาศเพื่อความมั่นคง (Space for National Security)

๖. การวิจัยและการสำรวจห้วงอวกาศ (Space Exploration)

๗. การส่งเสริมนวัตกรรมอวกาศ (Space Innovation Promotion)

๘. สถาบันวิทยาการอวกาศและการบินแห่งชาติ (National Aerospace)

กลไกการบริหารระดับนโยบาย เพื่อการขับเคลื่อนโปรแกรมอวกาศแห่งชาตินั้น สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ได้กำหนด ในส่วนของกฎหมาย ได้แก่ พ.ร.บ. อวกาศ และให้มีการจัดตั้งองค์กรอวกาศแห่งชาติ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านอวกาศของประเทศ ในส่วนของการพัฒนาการเรียนรู้และประสานความร่วมมือผ่านหน่วยงานระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดด (Springboard) การขับเคลื่อนโปรแกรมนั้น จะเป็นการส่งเสริมและขับเคลื่อนโปรแกรมให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ.จัดทำแผนดำเนินการโปรแกรมอวกาศแห่งชาติ (๒๕๕๙ – ๒๕๗๙) เป้าหมายต่อเนื่อง มีแผนงานและงบประมาณรองรับต่อไป

๔) บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)

ความจำเป็นของกฎหมายอวกาศ ซึ่งมีทั้งสิ้น ๖ ประการ ดังนี้

๑) จัดตั้งองค์การเพื่อสนับสนุนการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กิจกรรมการสำรวจและการวิจัยเกี่ยวกับอวกาศ เช่น NASA, JAXA, ISRO

๒) ควบคุม กำกับดูแลการยิงเทหวัตถุขึ้นไปยังอวกาศ (Launch Permit)

๓) กำหนดความรับผิดชอบของเคหะวัตถุในอวกาศ (Liability for damage by space objects)

๔) สืบสวนการเกิดอุบัติเหตุในอวกาศ (Investigation of accidents)

๕) ควบคุมกิจกรรมในอวกาศให้เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ รวมถึงกฎบัตรสหประชาชาติ (Moon Treaty)

๖) ประเทศที่มีการออกกฎหมายบังคับใช้กฎหมาย Space Law อาทิเช่น Germany, Australia, Russia UK, USA เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการกำกับดูแลกิจการดาวเทียมสื่อสารไทยโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ควรมีหน่วยงานเดียวที่ทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการดาวเทียมสื่อสาร (Single Authority) กล่าวคือ ให้มีความชัดเจนในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอำนวยการ (Administration) และหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator)

๒. จัดเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้มีความเหมาะสมโดยผู้ประกอบการสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ และให้ภาครัฐได้รับผลประโยชน์ที่เหมาะสมด้วย

๓. การกำกับดูแลการเข้ามาให้บริการของดาวเทียมต่างชาติในประเทศไทยให้มีความเท่าเทียมกับผู้ประกอบการในประเทศ (Enforcement of Landing Right)

ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางปรับปรุงกฎหมาย ในประเด็นสำคัญ คือ

๑. ปรับปรุง พ.ร.บ. กสทช. ให้มีความชัดเจนในการกำกับดูแลกิจการดาวเทียมสื่อสารและอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงานที่เป็น Administration และ Regulator

๒. หากมีการออกกฎหมายอวกาศ (Space law) ขอให้มีความชัดเจนเกี่ยวกับของเขตที่เกี่ยวข้องกับดาวเทียมสื่อสารโดยหลักควรเป็นเรื่องของการกำหนดความรับผิดชอบในเทหวัตถุในอวกาศแต่แยกต่างหากจากการกำกับดูกิจการซึ่งอยู่ภายใต้ พ.ร.บ. กสทช.

ภาคผนวก ง

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๐

ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง

ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๕๙ รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มิใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก

มาตรา ๖๐ รัฐต้องรักษาไว้ซึ่งคลื่นความถี่และสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียมอันเป็นสมบัติของชาติ เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน

การจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะใช้เพื่อส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะ รวมตลอดทั้งการให้ประชาชนมีส่วนได้ใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

รัฐต้องจัดให้มีองค์กรของรัฐที่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อรับผิดชอบและกำกับการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ให้เป็นไปตามวรรคสอง ในการนี้ องค์กรดังกล่าวต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือสร้างภาระแก่ผู้บริโภคเกินความจำเป็น ป้องกันมิให้คลื่นความถี่รบกวนกัน รวมตลอดทั้งป้องกันการกระทำที่มีผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้หรือปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลหรือข่าวสารที่ถูกต้องตามความเป็นจริงของประชาชน และป้องกันมิให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่โดยไม่คำนึงถึงสิทธิของประชาชนทั่วไป รวมตลอดทั้งการกำหนดสัดส่วนขั้นต่ำที่ผู้ใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่จะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๖๑ รัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการรู้ข้อมูลที่เป็นจริง ด้านความปลอดภัย ด้านความเป็นธรรมในการทำสัญญา หรือด้านอื่นใดอันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค

มาตรา ๖๒ รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพและมั่นคงอย่างยั่งยืนตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ และจัดระบบภาษีให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม

ขอเชิญคณะกรรมาธิการเข้าประจำที่ครับ

(คณะกรรมาธิการเข้าประจำที่)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ด้วยประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชนได้มีหนังสือขออนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและตอบประเด็นข้อซักถามของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งประธานสภาได้พิจารณาแล้วจึงได้อนุญาตตามข้อบังคับ ข้อ ๕๘ จำนวน ๖ ท่าน คือ ๑. ท่าน พลอากาศเอก ระพีพัฒน์ หลาบเลิศบุญ อนุกรรมาธิการ ๒. ท่านจำลอง อนันตสุข อนุกรรมาธิการ ๓. ท่านเริงศักดิ์ กัลยาณชาติ อนุกรรมาธิการ ๔. ท่านเฉลิมชัย ก๊กเกียรติกุล อนุกรรมาธิการ ๕. ท่านพรรณประภา อินทรวิทยนันท์ อนุกรรมาธิการ ๖. ท่านรองศาสตราจารย์สุเจตน์ จันทรังษ์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร ขอเชิญผู้มีรายชื่อดังกล่าวเข้าร่วมประชุมชี้แจงต่อที่ประชุมนะครับ

ในการนำเสนอรายงานดังกล่าวนั้นจะมีผู้ที่นำเสนอรายงานและชี้แจง ได้แก่ ท่าน พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน อดีตรองผู้บัญชาการทหารสูงสุด ๒. ท่าน พลอากาศเอก ระพีพัฒน์ หลาบเลิศบุญ และผู้ที่ได้อนุญาตให้มาชี้แจงในนามของคณะกรรมาธิการทั้ง ๖ ท่านนะครับ เดี๋ยวรอสักครู่นะครับ คณะใหญ่เรื่องดาวเทียม ท่านก็กำลังเดินทางเข้ามาประจำที่เพื่อนำเสนอรายงานต่อท่านสมาชิกนะครับ เมื่อท่านประธานกรรมาธิการพร้อมแล้วขอเชิญท่านพลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร ครับ

พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร (ประธานกรรมาธิการ) : กราบขอบคุณท่านประธานครับ กราบเรียนท่านประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เคารพ ท่านสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศทุก ๆ ท่าน กระผม พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชนและคณะ ขออนุญาตนำเสนอเอกสารเกี่ยวกับการปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย ท่านประธานครับ เปเปอร์ (Paper) นี้น่าจะเป็นเปเปอร์ (Paper) เดียวที่กระผมจะนำท่านประธานและท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติออกไปนอกโลก ในเปเปอร์ (Paper) ต่าง ๆ จะอยู่ในผืนแผ่นดินไทยบ้าง อยู่ในต่างประเทศบ้าง แต่วันนี้ผมจะกราบเรียนท่านไปดูในกิจการที่อยู่นอกโลก ซึ่งเป็นกิจการที่มีความสำคัญมีมูลค่าของกิจการแล้วก็มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะเยอะเลยนะครับ ในเอกสาร

ที่ท่านประธานและท่านสมาชิกจะมีทั้งหมด ๕๕ หน้า ในจำนวนนี้จะเป็นเนื้อหาและสาระทั้งหมดใน ๓๐ หน้าแรก จากนั้นจะเป็นภาคผนวก ๔ ผนวก คือ ผนวก ก จำนวน ๗ หน้า เริ่มจากหน้า ๓๒ เป็นรายละเอียดของกิจการดาวเทียม ในผนวก ข จำนวน ๘ หน้า เริ่มจากหน้า ๔๐ เป็นความคิดเห็นของสำนักงาน กสทช. ----------

แล้วก็ผนวก ค มี ๕ หน้า เริ่มจากหน้า ๔๘ อันนั้นเป็นความคิดเห็นที่กรรมาธิการของกระผมและคณะได้ไปเยี่ยมคำนับท่านรัฐมนตรีดีอี (DE) เป็นความเห็นจาก กสทช. เป็นความเห็นจากจิสดา (GISTDA) และเป็นความเห็นจากผู้บริหารของไทยคม ซึ่งเราเชิญมาที่รัฐสภาแห่งนี้ และอันสุดท้ายมีหน้าเดียวครับ คือผนวก ง คือบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในมาตรา ๖๐ ท่านประธานครับ ท่านเปิดไปหน้า ๕ ข้อ ๑.๓ ในวันนี้ผมจะลงลึกในเรื่องของดาวเทียมสื่อสารนะครับ เดี๋ยวจะมีแผ่นภาพ จะบอกว่าอะไรคือลีโอ (LEO) อะไรคือมีโอ (MEO) อะไรคือจีโอ (GEO) ในวันนี้ผมจะลงลึกคือเป็นเรื่องของดาวเทียมสื่อสารคือเรื่องของจีโอ (GEO) ในข้อ ๑.๓ หน้า ๕ เขียนไว้ว่าดาวเทียมสื่อสารหมายความว่า สถานีวิทยุคมนาคมที่ถูกส่งขึ้นไปโคจรในอวกาศ เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารโทรคมนาคม ครอบคลุมพื้นที่บริเวณการให้บริการบนผิวโลก หรือที่เรียกว่าฟุตปรินท์ (Footprint) ในกิจการสื่อสารอื่น ๆ ท่านประธาน ท่านสมาชิก มีทั้งเป็นเป็นไวร์ (Wire) ไวร์ไลน์ (Wireline) อาจจะเป็นลวดทองแดง อาจจะเป็นไฟเบอร์ออปติก (Fiber Optic) แล้วก็มีทั้งไวร์เลส (Wireless) คือไม่มีสาย อย่างท่านใช้โทรศัพท์มือถือท่านใช้เป็นไวร์เลส (Wireless) แล้วก็จะไปที่เสาอากาศ จากนั้นเชื่อมต่อด้วยไวร์ไลน์ (Wireline) ออกไปพื้นที่ต่าง ๆ ไวร์ไลน์ (Wireline) มีทั้งบนแผ่นดินและมีทั้งซับเวย์เคเบิล (Subway Cable) ซึ่งเชื่อมไปทั่วโลก ในกิจการดาวเทียมนั้นจะใช้คลื่นความถี่เท่านั้น จะไม่ใช้ทางสายเลย คลื่นความถี่ก็จะไปเกี่ยวข้องกับหน่วยงานคือ กสทช. ซึ่งหน่วยงานนี้จะมีหน้าที่บริหารคลื่นความถี่ ตั้งแต่ ๘ เฮิร์ตซ์ เรื่อยไปจนกระทั่งถึง ๓,๐๐๐ กิกะเฮิร์ตซ์ (Gigahertz) กสทช. เป็นผู้บริหารคลื่นความถี่ทั้งหมดนะครับ อีกหน่วยงานหนึ่งในกิจการดาวเทียม ก็คือหน่วยงานกระทรวงดีอี (DE) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ก็กระทรวงไอซีที (ICT) เดิมนั่นล่ะครับ เป็นหน่วยงานทางด้านแอดมิน (Admin) ที่จะส่งเรื่องไปขอวงโคจรที่ไอทียู (ITU) ที่เจนีวาจึงเป็นที่มาของในข้อเสนอแนะ เราจะเสนอแนะในข้อ ๗ อยู่ ๓-๔ ข้อ ว่าปัญหามันก็คือ ยังไม่มีเอกภาพในการบริหารจัดการในธุรกิจทางด้านนี้ แต่เดิมในปี ๒๕๓๔ กรมไปรษณีย์โทรเลขได้ให้สัญญาสัมปทานกับบริษัทไทยคม อายุสัญญา ๓๐ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ จะหมดอายุในปี ๒๕๖๔ กรมไปรษณีย์โทรเลขเป็นหน่วยงานเดียวที่ให้ทั้งคลื่นความถี่และขอวงโคจรไปยังไอทียู (ITU) แต่พอมีรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ เกิด พ.ร.บ. กสทช. ปี ๒๕๔๓ แล้วก็ยุบกรมไปรษณีย์โทรเลข เกิด กทช. คือคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ตั้งได้สำเร็จ และมีอีกคณะหนึ่งคือ กสช. คือคณะกรรมการวิทยุ

และกระจายเสียงแห่งชาติ อันนี้ตั้งไม่ได้ ตั้งไม่ได้ในอดีตนะครับ จึงทำให้เกิดปัญหาตามมา ผมนอกเรื่องนิดหนึ่งครับ เกิดปัญหาวิทยุชุมชนเกิดขึ้นเพราะไม่มีผู้กำกับ จนกระทั่งมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงเกิด พ.ร.บ. กสทช. ปี ๒๕๕๓ แล้วก็ตั้ง กสทช. ตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ เรื่อยมาจนกระทั่งจะครบเทอม ๖ ปี ในวันที่ ๖ ตุลาคมปีนี้ แล้วก็จะมีบอร์ด (Board) ชุดใหม่ พอมีรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้เรื่องคลื่นความถี่นั้นยังคงอยู่กับ กสทช. แต่ในเรื่องของการกำกับดูแลทางด้านแอดมินิสเทรชัน (Administration) นั้นรัฐบาลกำหนดให้ไปอยู่ที่กระทรวงไอซีที (ICT) ในขณะนั้น ขณะนี้เปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงดีอี (DE) นะครับ

ผมนำท่านประธานมาถึงเรื่องของดาวเทียมมีกี่ประเภท ในหน้า ๖ หน้า ๗ หน้า ๘ เจ้าหน้าที่ขอสไลด์ (Slide) ด้วยครับ ขอสไลด์ (Slide) ที่มีภาพลีโอ (LEO) มีโอ (MEO) แล้วก็จีโอ (GEO) นะครับ ท่านประธานครับ ตามภาพดาวเทียมลีโอคือ โลว์ เอิร์ท ออร์บิต (Low Earth Orbit) เป็นดาวเทียมไทยโชต ดาวเทียมไทยพัฒน์ ไทยพัฒน์นั้นลอนช์ (Launch) โดยมหาวิทยาลัยมหานคร แล้วก็ไทยโชต ใช้เทคโนโลยีของฝรั่งเศส ๒ ดวงนี้ทั้งไทยโชตและไทยพัฒน์เป็นประเภทของลีโอ (LEO) คือที่ความสูง ๑,๐๐๐ กิโลเมตรเหนือพื้น แล้วก็เป็นแบบไม่ประจำที่ เพราะฉะนั้นก็จะหมุนรอบโลกวันหนึ่งหลายครั้ง ผ่านมาที่ประเทศไทย ดาวเทียมนี้จะเป็นดาวเทียมที่ใช้ในการถ่ายภาพทางอากาศ ใช้ในเรื่องของอุตุนิยมวิทยา ใช้ในการทำโซนนิง (Zoning) การเกษตร ใช้ในการแปลความภาพถ่าย อายุใช้งานก็ประมาณ ๑๕-๒๐ ปี ดาวเทียมนี้จะอยู่ที่ ๑,๐๐๐ กิโลเมตรลอนช์ (Launch) ขึ้นไป พอเลิกใช้งานก็ตกกลับมาในพื้นโลกครับ

ต่อไปคือมีโอ (MEO) ครับ คือมีเดียม เอิร์ท ออร์บิต (Medium Earth Orbit) คือที่ ๑,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ กิโลเมตร ในกลุ่มนี้ก็หมุนรอบโลก แล้วก็จะต้องมีหลายดวง อันนี้ใช้ในเรื่องของจีพีเอส (GPS) เรื่องของโกลบอล โพซิชันนิง ซิสเต็ม (Global Positioning System) ในการที่ท่านใช้ตำแหน่งในกูเกิล (Google) บ้าง ตำแหน่งในการที่ท่านเดินทางขับรถไปไหนบ้าง ซึ่งทั้งลีโอ (LEO) และมีโอ (MEO) ผมจะผ่านไปเลยนะครับ วันนี้จะพูดเน้นหนักในเรื่องของจีโอ (GEO) คืออยู่ที่ ๓๖,๐๐๐ กิโลเมตร เหนือพื้นโลก แล้วก็ในดาวเทียมสื่อสารทุกประเทศในโลกนี้ ทั้ง ๑๙๗ ประเทศก็จะขอวงโคจรไป วงโคจรดาวเทียมเป็นสมบัติของโลกนะครับ ทุกประเทศมีสิทธิที่จะขอ ขอไปที่ไอดียู (IDU) ขอไปในลักษณะของเฟิสต์ คัม เฟิสต์ เสิร์ฟ (First Come First Serve) ใครขอก่อนได้ก่อน เมื่อขอได้เสร็จปุ๊บก็จะต้องไปรักษาสิทธิอันนี้ และดาวเทียมสื่อสารนั้นเป็นคุณลักษณะประจำตัวของดาวเทียมสื่อสารที่จะมาหมุนอยู่ที่เซนส์อีควอเตอร์ (Sense Equator) แล้วก็ปัจจุบันนี้มีทั้งหมด จำง่าย ๆ ครับ ๓๖๕ ดวง ทั้ง ๑๙๗ ประเทศ

มาดูมูลค่าครับ ขอแผ่นฉายอีกแผ่นครับ เจ้าหน้าที่ครับ ท่านดูหน้า ๑๕ ครับ หน้า ๑๕ บนจอภาพท่านจะเห็นมูลค่าของดาวเทียมสื่อสาร มูลค่า ๑๒๙,๖๐๐ ล้านบาท จะแบ่งออกเป็นเซกเตอร์ (Sector) ของผู้ใช้บริการ ๘๘,๐๐๐ คิดเป็น ๖๘ เปอร์เซ็นต์ เวลาเราดูถ่ายทอดฟุตบอลกันนี้ครับ ถ่ายทอดกีฬา ซึ่งประเทศไทย สมมุติประเทศไทยเราเป็นตอนค่ำก็จะเป็นตอนบ่ายของอีกซีกโลกหนึ่ง เราดูฟุตบอล พรีเมียร์ลีก (Football Premier League)

เราดูกอล์ฟ เราดูโปรเมแข่งในสหรัฐ ในยุโรป เพราะฉะนั้นการถ่ายทอดต่าง ๆ เหล่านี้จะอัปลิงก์ (Uplink) ขึ้น ณ สถานที่ที่มีกิจกรรมไปยังดาวเทียมดวงนั้น จากนั้นก็ดาวน์ลิงก์ (Downlink) ลงมายังประเทศลูกค้า ส่วนว่าแต่ละประเทศนั้นมีนโยบายที่จะโอเพนสกาย (Open Sky) คือเปิดให้มาทำธุรกิจได้ หรือจะเปิดแบบครึ่งหนึ่ง หรือไม่เปิด ก็อยู่ที่นโยบายของประเทศนั้น ซึ่งในข้อเสนอแนะใน ๔ ข้อของกรรมาธิการของกระผมก็จะมีด้วยนะครับว่าควรจะมีคณะกรรมการกิจการอวกาศแห่งชาติ เพื่อที่จะได้กำหนดครับ เพราะว่าหลังจากหมดสัมปทานไทยคม ปี ๒๕๖๔ แล้ว กิจการอวกาศยังคงเป็นกิจการที่มีความสำคัญมีมูลค่าสูง มีประโยชน์เยอะ มีผลกระทบเยอะ ประเทศของเราจะมีทิศทางอะไรอย่างไรนะครับ ---------

อีกนิดหนึ่งครับ คือดูใน ๔ เปอร์เซ็นต์ ๕,๑๐๐ ที่เป็นแมเนจ เซอร์วิส (Managed Service) และกราวด์อีควิปเมนต์ (Ground Equipment) อีก ๑๙ เปอร์เซ็นต์ เห็นไหมครับ มูลค่าของดาวเทียมมีมูลค่ามากแล้วก็มีประโยชน์อย่างมากในการติดต่อสื่อสาร ต่อไปในหน้า ๒๓ ปัญหาในปัจจุบันคืออะไร กิจการดาวเทียมก็คล้าย ๆ กับกิจการปิโตรเลียมคือถ้าหากว่าในกิจการปิโตรเลียมนั้นถ้าหากว่าจะใช้วิธีแบ่งปันผลผลิตพีเอสซี (PSC) หรือจะเป็นสัมปทานคอนเซปชัน (Concession) นั้นก็อยู่ที่รัฐบาลมีทิศทางอย่างไรในการไปลงทุน ที่เป็นข้อถกเถียงกันในธุรกิจปิโตรเลียมว่ารัฐบาลควรจะทำการสำรวจและขุดเจาะเองไหม กิจการดาวเทียมก็เหมือนกันครับ รัฐคงเป็นผู้ที่ขอส่งคำขอวงโคจรไปยังไอทียู (ITU) แต่รัฐคงไม่มีสตางค์มากพอที่จะไปลงทุนในธุรกิจนี้เอง เพราะใช้ดาวเทียมดวงหนึ่งประมาณ ๗,๐๐๐ ล้านบาท ในการลงทุนที่จะไปขอวงโคจรไปติดต่อประสานงานกับคลื่นความถี่ ซึ่งผมจะได้กราบเรียนท่านประธานและท่านสมาชิกต่อไปนะครับ แล้วก็ในการที่จะเตรียมการสร้างดาวเทียมอย่างน้อย ๆ ๒ ปี แล้วก็ไปลอนช์ (Launch) ขึ้นไป เพื่อที่จะอยู่ในอวกาศอีก ๑๕ ปี โดยใช้แผ่นโซลาร์เซลล์ (Solar Cell) ที่จะควบคุม หลังจากหมดอายุแล้วดาวเทียมดวงนี้ก็จะดีดตัวเองออกไป ออกสูงไปจาก ๓๖,๐๐๐ กิโลเมตร ออกไปอีก ๒๐๐ กิโลเมตร แล้วก็ไปอยู่ในเกรปยาร์ด (Grave Yard) ที่นั่น ซึ่งจะต่างกับลีโอ (LEO)และมีโอ (MEO) นะครับ ลีโอ (LEO) และมีโอ (MEO) อันนี้พอหมดอายุปุ๊บจะกลับลงมาสู่พื้นโลกนะครับ ปัญหาก็คือในเรื่องของการบริหารคลื่นความถี่ กสทช. เป็นผู้บริหารคลื่นความถี่ แต่ในการติดต่อด้านแอดมินิสเทรชัน (Administration) เรื่องวงโคจรนั้น กระทรวงดีอี (DE) เป็นผู้ส่งคำขอนะครับ ตรงนี้ทางคณะกรรมาธิการของเราก็เลยเสนอว่าควรจะเป็นหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งที่กระทรวงดีอี (DE) จะดูทั้งเรื่องคลื่นความถี่แล้วก็ดูทั้งเรื่องของวงโคจร หรือ กสทช. ก็รับในเรื่องของคลื่นความถี่อยู่แล้ว แล้วก็รับเรื่องวงโคจรนี้ไปด้วย ปัญหาก็คือในอดีตที่เราเสนอให้รวมกัน เพราะว่าในการประสานงานเรื่องคลื่นความถี่เป็นหน้าที่ของ กสทช. กับเอกชนที่จะขอวงโคจร ส่วนการส่งคำขอนั้นจะต้องเป็นของรัฐ คือกิจการดาวเทียมจะต่างกับรถยนต์มีสนธิสัญญา คือถ้าท่านซื้อรถยนต์แล้วท่านขาย ผู้ที่ซื้อรถยนต์ต่อจากท่านไปเป็นเจ้าของ แต่กิจการดาวเทียมไม่ใช่ กิจการดาวเทียมนั้นรัฐทั้งนั้น รัฐทั้ง ๑๙๗ ประเทศทั่วโลก เมื่อจะลอนช์ (Launch) เสร็จปุ๊บ รัฐประเทศนั้นจะต้องรับผิดชอบดาวเทียมดวงนี้ไปจนกระทั่งหมดอายุใช้งาน ถึงแม้ว่ากิจการดาวเทียมนี้จะขายต่อให้ประเทศอื่น แต่รัฐจะต้องรับผิดชอบ เพราะในกรณีที่ดาวเทียมเกิดไปกระทบกัน เกิดไปกระทบชนกันแล้วเกิด

ความเสียหาย หรือในกรณีที่คลื่นความถี่ที่ดาวเทียมนั้นโอเปอเรต (Operate) อยู่มันไปกวนกัน เพราะฉะนั้นรัฐเจ้าของประเทศที่ลอนช์ (Launch) ดาวเทียมนั้นออกไป โดยเอกชน แต่รัฐก็เป็นเจ้าของวงโคจรจะต้องรับผิดชอบอันนี้ไป อีกสนธิสัญญาหนึ่งซึ่งกำหนดไว้เป็นกฎหมายนานาชาติก็คือเรื่องวัตถุอวกาศ ในการลอนช์ (Launch) แต่ละครั้งไปที่ระยะสูงมันจะมีชิ้นส่วนบางชิ้นส่วนพวกชิ้นส่วนในเรื่องของดินขับก็จะถูกคัดและปลดลงทะเล ซึ่งเขาคำนวณไว้ว่าจะลงทะเลแน่ ๆ แต่ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินแล้วชิ้นส่วนบางชิ้นส่วนที่ไม่ใช่ส่วนของดินขับ หรือชิ้นส่วนของดินขับมันตกลงมาในแผ่นดิน เจ้าของดาวเทียมหรือว่าเจ้าของวงโคจรนั้นจะต้องรับผิดชอบ ----------

ซึ่งอันนี้จะต้องมีการลงสัตยาบันในกฎหมายระหว่างประเทศอันนี้นะครับ ซึ่งในข้อเสนอแนะของกรรมาธิการก็เสนอว่าประเทศไทยควรจะมีคณะกรรมการ แล้วก็ควรจะลงสัตยาบันกับกฎหมายอวกาศทุก ๆ สนธิสัญญานะครับ อันนี้เป็นอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุอวกาศตั้งแต่ปี ๑๙๖๗ บางฉบับเราก็ลงสัตยาบัน บางฉบับเราก็ยังไม่ลงสัตยาบัน มาในเรื่องประโยชน์ของกิจการดาวเทียมใครได้ประโยชน์ ภาครัฐ ภาครัฐนี้ก็จะได้ประโยชน์ในการได้วงโคจรมา บริษัทเอกชนก็จะได้ ในอดีตนี้ใช้เป็นสัมปทานครับ คอนเซสชัน (Concession) แต่หลังจากที่มี พ.ร.บ. กสทช. แล้วเป็นระบบใบอนุญาตคือไลเซนส์ซิง (Licensing) อันนี้คือเขามีการถกเถียงกันครับว่าสัมปทานดีกว่าใบอนุญาตหรือว่าใบอนุญาตดีกว่าสัมปทาน อันจะได้ข้อยุติตรงที่กฎหมายกำหนดไว้หลังจาก พ.ร.บ. กสทช. ปี ๒๕๕๓ แล้วจะเป็นระบบใบอนุญาต จึงมีปัญหาที่ดาวเทียมไทยคม ๗ กับ ๘ ซึ่งลอนช์ (Launch) ล้อมไปแล้วอยู่คาบเกี่ยวกับในช่วงเปลี่ยนผ่านของระบบสัมปทานกับใบอนุญาต ซึ่งขณะนี้กระทรวงดีอี (DE) และ กสทช. ก็กำลังแก้ปัญหานี้อยู่ แล้วก็คงจะมาแอปพลาย (Apply) ใช้กับดาวเทียมไทยคม ๙ ซึ่งจะทำการยิงในอนาคตต่อไปนะครับ

ในภาคประชาชน จะได้รับประโยชน์จากกิจกรรมนี้อย่างมาก เพราะว่าในเรื่องของการติดต่อสื่อสารข้ามโลก ติดต่อสื่อสารข้ามชาตินะครับ นอกจากภาพและเสียงมันจะมีข้อมูลทางดิจิทัล ในเรื่องของการอัปลิงก์ (Uplink) และดาวน์ลิงก์ (Downlink) แล้วก็เรื่องของระบบดาวเทียมนั้นจะช่วยแบ็กอัป (Back up) ในกรณีที่ไวร์ไลน์ (Wireline) ของเรานี้มีปัญหาในบางจุดก็จะใช้ระบบดาวเทียมนี้เข้าไปเป็นแก็ปฟิลเลอร์ (Gap Filler) ให้เชื่อมต่อให้นะครับ ทั้งหมดนี้ผมขอกล่าวนำในเบื้องต้นลำดับต่อไปก็มอบให้ท่านเริงศักดิ์ กัลยาณชาติ ได้นำเสนอเพิ่มเติมนะครับ กราบขอบพระคุณท่านประธานครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ขอเชิญท่านเริงศักดิ์ กัลยาณชาติ อนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และด้านโทรคมนาคม ซึ่งเป็นอดีตรองกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด นำเสนอรายงานครับ

นายเริงศักดิ์ กัลยาณชาติ (ผู้ชี้แจงในนามคณะกรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เคารพยิ่ง ท่านสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เคารพทุกท่านครับ กระผม นายเริงศักดิ์ กัลยาณชาติ อนุกรรมาธิการวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และโทรคมนาคมในคณะกรรมาธิการสื่อสารมวลชน ขออนุญาต

ท่านประธานเพื่อที่จะนำเรียนรายงานเรื่องการปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศ และการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย ดังนี้ครับ

โลกเรานี้ก็ได้ใช้ประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการในอวกาศมาอย่างยาวนานมาก ใช้หลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านของประโยชน์ทางด้านเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อการสื่อสารก็เป็นหลัก ใช้ประโยชน์ในเรื่องของการที่จะดูแลเรื่องความมั่นคงหรือใช้ประโยชน์ในการที่จะนำดาวเทียมไปใช้ในเชิงทหาร ทางด้านการทหารนะครับ โดยดาวเทียมที่เราใช้อยู่ถ้าเราเห็น ท่านประธาน ท่านพลอากาศเอก คณิต ก็ได้กล่าวไประดับหนึ่งว่าวันนี้ดาวเทียมที่เราใช้อยู่นี้เราใช้ประโยชน์ เช่น สำรวจทรัพยากรธรรมชาติ สำรวจระยะไกล ดามเทียมระบุพิกัดตำแหน่ง จีพีเอส (GPS) ซึ่งเราก็คุ้นเคยกันมาก ใช้กันอยู่เป็นประจำ แล้วก็ดาวเทียมนำร่อง ที่ใช้ในการเดินอากาศการบิน เพื่อความปลอดภัยก็ใช้ดาวเทียมเป็นหลักนะครับ สำหรับประเทศไทยนั้นได้ให้ความสำคัญกับกิจการอวกาศ การใช้ดาวเทียมให้เป็นประโยชน์ค่อนข้างมาก หรือนับได้ว่าสูงสุดเลยนะครับ เนื่องจากว่าในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๐ ----------

ผมขออนุญาตนำเรียนท่านประธานว่าในมาตรา ๖๐ รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่ารัฐต้องรักษาไว้ซึ่งคลื่นความถี่ รักษาไว้ซึ่งคลื่นความถี่นะครับ และสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียม สิทธิครับ ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ ไม่ใช่เจ้าของ เป็นสิทธิในการใช้คลื่นความถี่ของการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียม ในรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๐ นี้เขียนไว้ ๒ ประเด็นชัด ๆ ซึ่งเป็นประเด็นสำหรับประเทศไทยมาช้านานและยาวนานมาก ถกเถียงกันระหว่างคลื่นความถี่วิทยุและวงโคจร รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ว่ารัฐต้องรักษาสิทธิอันนี้ไว้ในคลื่นความถี่ แล้วก็การเข้าใช้วงโคจรดาวเทียมอันเป็นสมบัติของชาติ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน การจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะใช้เพื่อส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะ รวมตลอดทั้งการให้ประชาชนมีส่วนได้ใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ด้วย ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๐ วรรคหนึ่ง เปิดไว้ว่าตามที่กฎหมายบัญญัติ ในวรรคสองรัฐต้องจัดให้มีองค์กรของรัฐที่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อรับผิดชอบและการกำกับการดำเนินการที่เกี่ยวกับคลื่นความถี่ให้เป็นไปตามวรรคสอง ในการนี้องค์กรดังกล่าวต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรม หรือสร้างภาระแก่ผู้บริโภคเกินความจำเป็น ป้องกันมิให้คลื่นความถี่รบกวนกัน รวมตลอดทั้งป้องกันการกระทำที่มีผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้หรือปิดกั้น การรับรู้ข้อมูล หรือข่าวสารที่ถูกต้องตามความเป็นจริงของประชาชน และป้องกันมิให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่โดยไม่คำนึงถึงสิทธิของประชาชนทั่วไป รวมตลอดทั้งการกำหนดสัดส่วนขั้นต่ำที่ผู้ใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่จะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ ประเด็นนี้สำคัญครับ รวมตลอดทั้งการกำหนดสัดส่วนขั้นต่ำที่ผู้ใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่จะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติอีกครับ กฎหมายวันนี้ของประเทศไทยก็จะมีอยู่หลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับกิจการโทรคมนาคม ซึ่งในดาวเทียมเพื่อการสื่อสารก็เป็นส่วนหนึ่งของกิจการโทรคมนาคม กฎหมายหลายฉบับกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันเขียนแล้วต้องมีการตีความ เมื่อนำไปใช้ต้องมีการปรึกษาหารือกัน ไม่มีความชัดเจน จึงนำมาซึ่งรายงานฉบับนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับการที่ประเทศไทยได้มีบทบัญญัติเรื่องเกี่ยวกับการมีกิจการอวกาศและการใช้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศครับ

ประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งครับ ถึงแม้ว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายอวกาศ ไม่มีกฎหมายเป็นการเฉพาะที่จะดูแลเรื่องกิจการอวกาศและกิจกรรมทั้งหลายทั้งปวงที่เกิดขึ้นในอวกาศ หรือไม่มีกฎหมายโดยตรงที่จะกำกับดูแลควบคุมเรื่องดาวเทียมเพื่อการสื่อสาร แต่ประเทศไทยเป็นสมาชิกของยูเอ็น (UN) ภายใต้ยูเอ็น (UN) มีหน่วยงานไอทียู (ITU) ซึ่งมีอนุสัญญาเรื่องอวกาศอยู่หลายอนุสัญญา ๑ ในอนุสัญญานั้นคืออนุสัญญาอวกาศ ค.ศ. ๑๙๖๗ ข้อบทที่ ๖ เขียนไว้ดังนี้ครับ ท่านประธานครับ ในอนุสัญญาอวกาศนี้กำหนดให้รัฐจะต้องรับผิดชอบในทางกฎหมายระหว่างประเทศ ----------

ความรับผิดชอบที่ว่านี้นำไปสู่การบังคับใช้ การบังคับให้รัฐมีหน้าที่ต้องอนุญาต มีหน้าที่ต้องควบคุม กำกับดูแลอย่างต่อเนื่องของกิจการอวกาศที่ดำเนินงานโดยเอกชน ประเทศไทยส่งดาวเทียมไปในอวกาศหลายดวงนะครับ แต่ก็ยังไม่มีกฎหมายอวกาศนะครับ ผมขออนุญาตนำท่านไปสู่ประเด็นของการปฏิรูปนะครับ ในประเด็นของการปฏิรูปที่คณะกรรมาธิการสื่อสารมวลชนนำเสนอต่อที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศครั้งนี้เป็นประเด็นที่มีการพูดถึง มีการถกเถียง มีการมองว่ารัฐได้ประโยชน์สูงสุดหรือไม่ มีการมองว่าผู้ได้รับสัมปทาน ผู้ได้รับใบอนุญาตได้ให้บริการแล้วเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้บริการและต่อรัฐอย่างไรหรือไม่ ในประเด็นของการปฏิรูปนี้ก็จะมีอยู่ในหน้า ๑๖ นะครับ ท่านประธานครับในประเด็นของการปฏิรูป ในรายงานฉบับนี้เราจะพูดถึงสิทธิการใช้งานวงโคจรดาวเทียมค้างฟ้าและคลื่นความถี่เพื่อการสื่อสาร การใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศ การใช้ประโยชน์จากกิจการอวกาศ ก็จะมีดาวเทียมเป็นตัวหลัก แล้วแต่จะใช้ประโยชน์ในด้านใด การใช้ดาวเทียมให้เป็นประโยชน์ จะต้องมีการนำส่งดาวเทียมไปสู่ห้วงอวกาศด้วยจรวด ซึ่งจะนำมาสู่ภาระความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นโดยรัฐ เอกชนไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะว่าเอกชนไม่ได้มีพันธสัญญากับไอทียู (ITU) ไม่มีพันธสัญญาโดยตรงกับยูเอ็น (UN) เมื่อรัฐให้การอนุญาตแล้วรัฐต้องรับผิดชอบตลอดทาง ตั้งแต่เริ่มต้นของการที่จะต้องอนุญาตให้เอกชนรายใดรายหนึ่งเข้าร่วมที่จะไปยื่นเพื่อขอใบอนุญาตให้ได้มาซึ่งสิทธิในการใช้วงโคจรและความถี่เพื่อการสื่อสาร ซึ่งไอทียู (ITU) ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า ในการใช้คลื่นความถี่สำหรับบริการวิทยุประเทศสมาชิกจะต้องระลึกว่าคลื่นความถี่วิทยุและวงโคจรอื่นใดที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวงโคจรของดาวเทียมจีโอสเตชันนารี (Geostationary) เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดและโดยเหตุนั้นจะต้องใช้อย่างสมเหตุสมผล มีประสิทธิภาพและประหยัด สอดคล้องกับบทบัญญัติของข้อบัญญัติทั้งปวงว่าด้วยวิทยุ เพื่อที่ประเทศสมาชิกหรือกลุ่มประเทศสมาชิกทั้งหลายอาจเข้าถึงวงโคจรและคลื่นความถี่เหล่านั้นอย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงความจำเป็นอันยิ่งยวดของประเทศกำลังพัฒนาและสภาวการณ์เชิงภูมิศาสตร์ของประเทศนั้น ๆ ถ้าตามธรรมนูญของไอทียู (ITU) ในข้อที่ผมได้กล่าวให้ท่านสมาชิกได้รับทราบนะครับท่านประธาน ไอทียู (ITU) ไม่ได้มองเรื่องของการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเชิงการพาณิชย์ เพื่อเชิงพาณิชย์หรือธุรกิจเป็นหลัก ดูในเรื่องของความจำเป็นอันยิ่งยวดของประเทศที่กำลังพัฒนาและสภาวการณ์เชิงภูมิศาสตร์ ดาวเทียมมีประโยชน์มาก ๆ หากว่าเป็นพื้นที่ไกล ๆ ห่างไกลกัน สำหรับถ่ายทอดสัญญาณ สำหรับกระจายคลื่นสัญญาณวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์

หรือสมัยนี้มีดาวเทียมไอพีสตาร์ (IPSTAR) ก็สามารถที่จะส่งอินเทอร์เน็ต (Internet) ได้กระจายคลื่นผ่านไปนะครับ ซึ่งในประเด็นของสิทธิในเรื่องของความถี่และวงโคจรเป็นของคู่กัน ท่านประธานกรรมาธิการท่านได้นำเรียนต่อที่ประชุมว่ามีการดำเนินการในประเทศไทยบางอย่าง ซึ่งไม่ทำให้เกิดความเป็นเอกภาพและความคล่องตัวในการปฏิบัตินะครับ แยกให้หน่วยงานหนึ่งดูเรื่องวงโคจร อีกหน่วยงานหนึ่งดูเรื่องบริหารคลื่นความถี่ ตรงนี้เป็นประเด็นที่ต้องดำเนินการปฏิรูปครับ

- ๑๗/๑

สำหรับหัวข้อการปฏิรูปหัวข้อต่อไปนะครับ ในหัวข้อ ๒.๒ เมื่อมีสิทธิการได้มาซึ่งสิทธิ ทุกคนสามารถยื่นเพื่อได้รับการอนุญาตเพื่อจะไปให้ได้รับสิทธิในการที่จะได้รับคลื่นความถี่และวงโคจรเท่าเทียมกันหมดครับ ในประเทศไทยนี้จะมีบริษัทกี่บริษัทจะมีหน่วยงานของรัฐเองก็ตามอยากประสงค์ มีความประสงค์นะครับ ที่จะดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับดาวเทียมเพื่อการสื่อสาร หรือดาวเทียมหลาย ๆ ประเภทก็ตาม ก็สามารถที่จะติดต่อไปยังหน่วยงานที่เป็นหน่วยงานอำนวยการหรือแอดมินิสเทรชัน (Administration) ของประเทศไทย แล้วก็ได้รับการอำนวยความสะดวกในการดำเนินขั้นตอนต่าง ๆ องค์กรหรือบริษัทเหล่านั้นต้องรับผิดชอบในการประสานงานเรื่องของคลื่นความถี่รบกวนกันหรือไม่รบกวนกันนะครับ ต้องมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น เขาก็รับผิดชอบไปนะครับ เพราะฉะนั้นในเรื่องของการขอใช้สิทธิให้ได้มาซึ่งสิทธิ ไม่มีข้อกีดกัน ไม่มีข้อจำกัดว่ามอบให้ หรือมีข้อจำกัดในเรื่องของให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หรือบริษัทใดบริษัทหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ตามที่ผมเรียนให้ท่านสมาชิกผู้มีเกียตริทุกท่านได้รับทราบว่า ไอทียู (ITU) คำนึงถึงประโยชน์ที่ใช้ ประโยชน์ที่ได้ หากมีความจำเป็น มีสภาวะทางภูมิศาสตร์ มีความจำเป็น เขาให้สิทธิตรงนั้นก่อน ไม่ใช่เรายื่นไปแล้วเราต้องได้หมดนะครับ คราวนี้ในการจัดสรรสิทธิ ในหัวข้อ ๒.๒ ในการจัดสรรสิทธิในคลื่นความถี่และตำแหน่งวงโคจรเป็นอย่างไร ในหัวข้อ ๒.๒ เขียนไว้ชัดว่า การจัดสรรสิทธิในคลื่นความถี่และตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมของไทยที่ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ของประเทศไทย ถึงแม้ว่าวันนี้ประเทศไทย โดยรัฐบาลไทยได้สิทธิในการที่จะใช้คลื่นความถี่อยู่หลายคลื่นความถี่ โดยบริษัทไทยคมนะครับ แต่คลื่นความถี่และวงโคจรที่ดาวเทียมหมุนอยู่รอบโลกนั้นเป็นของประเทศไทย ประเทศไทยได้สิทธิในการใช้ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ที่จะครอบครองไปตลอดกาลนะครับ ในบทบัญญัติของไอทียู (ITU) เรดิโอเรกูเลชัน (Radio Regulations) นะครับท่านประธาน ได้กำหนดไว้ ๒ ประเภทในเรื่องของคลื่นความถี่ คือ ๑. คลื่นความถี่ภายใต้สิทธิอธิปไตยของรัฐ ซึ่งระบุอยู่ในอารัมภบทของไอทียู (ITU) อันนี้เราคุ้นเคยมากกับคลื่นความถี่ภายใต้สิทธิอธิปไตยของรัฐ กสทช. สามารถดำเนินการให้คลื่นความถี่ที่อยู่ภายใต้สิทธิอธิปไตยเกิดมูลค่าขึ้นมา สามารถได้เงินนำไปพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้านอย่างมหาศาล เป็นสิทธิประเภทหนึ่งนะครับท่านประธาน

อีกประเภทหนึ่งใน ข้อ ๒ นะครับ คลื่นความถี่ที่ไม่ได้อยู่ภายในดินแดนและอาณาเขตของรัฐ นั่นคือในอวกาศ ในอวกาศไม่มีเจ้าของ แต่มีกิจการดำเนินการเยอะแยะมากมายในอวกาศ ทำอย่างไรจะทำให้กิจการเหล่านั้นดำเนินการไปได้ครับ

ก็ต้องมีการประสานงานกัน มีหน่วยงานกลางคือ ไอทียู (ITU) ประสานงานกัน หากเราได้สิทธิมาแล้วนะครับ ทำอย่างไรในสิทธิตัวนี้นะครับ สมมุติได้สิทธิมาแล้ว ในเรื่องของคลื่นความถี่ปัญหาที่เป็นประเด็นที่จะต้องนำไปสู่การปฏิรูปมีอยู่ประเด็นหนึ่งครับ คือ ในบทบัญญัติของ กสทช. มาตรา ๔๕ ให้ดำเนินการประมูลคลื่นความถี่ อันนี้คือตัวสำคัญ การประมูลคลื่นความถี่ไม่น่าจะใช้ได้ ----------

ไม่น่าจะใช้ได้กับคลื่นความถี่ที่มิได้อยู่ภายในดินแดนอาณาเขตของรัฐหรือประเทศไทย หรือทุกรัฐเป็นเหมือนกันหมด แล้วอย่างนี้จะทำอย่างไรดี ก็คงต้องมีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติ หรือกฎหมาย หรือระเบียบวิธีปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ให้มีความชัดเจนให้มีความชัดเจนนะครับ ในประเด็นของการปฏิรูปที่เราพยายามที่จะนำมาเสนอต่อที่ประชุมกรรมาธิการได้มองถึงสิ่งที่มีการพูดกัน เรื่องของการผูกขาด เรื่องของการได้เปรียบในเชิงธุรกิจ ในการทำธุรกิจดาวเทียมเพื่อการสื่อสาร แนวทางในการจัดสรรวงโคจรดาวเทียมที่ผ่าน ๆ มาก็มีการดำเนินงานอย่างไรบ้าง โดยสรุปจะเป็นอย่างนี้ครับ ท่านประธานครับ เนื่องจากว่าคลื่นความถี่และวงโคจรเป็นทรัพยากรร่วมกันของทุกประเทศ หากประเทศใดประสงค์จะใช้คลื่นความถี่ในตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม ต้องส่งเอกสารจองคลื่นความถี่ในตำแหน่งวงโคจรดาวเทียม และดำเนินการประสานงานความถี่ระหว่างประเทศตามข้อกำหนดของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศไอทียู (ITU) โดยยึดหลักใครจองก่อนมีสิทธิก่อน มีเงื่อนไขเพียงว่าประสานความถี่กับประเทศอื่น ๆ ให้สำเร็จ จึงจะมีสิทธิใช้คลื่นความถี่ในตำแหน่งวงโคจรดาวเทียมนั้นได้ นั่นก็คือว่าประเทศไทยโดยหน่วยงานที่เกิดมา สมัยก่อนนะครับ กรมไปรษณีย์โทรเลขดูเรื่องคลื่นความถี่ กระทรวงคมนาคมมีหน่วยงานที่ให้บริการด้านกิจการโทรคมนาคมทั้งหมดเลยนะครับ กระทรวงคมนาคม กรมไปรษณีย์ก็อยู่กระทรวงคมนาคม กสท. ทศท. อยู่หมด จึงนำมาสู่การให้สัมปทานกับ บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) ที่จะให้บริการตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ มีอายุสัมปทาน ๓๐ ปี ถามว่าเจ้าอื่น ๆ ถ้าสนใจท่านสามารถดำเนินการตามที่ผมกราบเรียนท่านประธานได้ไหมครับ ทำได้ครับ ถ้าท่านประสงค์ท่านก็ยื่นตามกระบวนการไป ไม่มีข้อจำกัดถ้าท่านคิดว่าท่านสามารถที่จะ ๑. เทคโนโลยีมี หาซื้อได้ ๒. การดำเนินงานเชิงตลาดและเชิงพาณิชย์ท่านอยู่รอดไหม อันนี้จะเป็นประเด็นสำคัญมากกว่า ในการดำเนินทั้งหลายทั้งปวงเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิในการใช้คลื่นวิทยุและวงโคจร รัฐบาลไม่สามารถรับประกันว่าผู้ประกอบการจะสามารถใช้งานวงโคจรนั้นได้ ขึ้นกับผลการประสานงานความถี่ระหว่างประเทศ นี่คือสิ่งที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้ครับ และก็เป็นอย่างนี้ต่อไป สำหรับหน่วยงานหลัก ๆ ที่ทำตอนนี้ก็จะมีหน่วยงานอยู่ ๓ หน่วย มีผู้เกี่ยวข้องสเต็กโฮลเดอร์ (Stakeholder) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการทำธุรกิจเรื่องกิจการอวกาศ กิจกรรมทั้งหลาย เรื่องของการปล่อยดาวเทียม เรื่องของการใช้ประโยชน์ในดาวเทียมทั้งเชิงพาณิชย์และเชิงมิติความมั่นคง หรือใช้ประโยชน์สาธารณะก็ตาม

มีหน่วยงานอำนวยการ หน่วยงานกำกับดูแล และผู้ประกอบการ ในหลายประเทศ ณ วันนี้ เขามีความชัดเจนนะครับ กำหนดชัดเจนเลยว่าใครต้องทำอะไร หน่วยงานทางด้านอำนวยการกำหนดนโยบาย รับนโยบายจากรัฐบาลส่งต่อมายังหน่วยงานทางด้านการกำกับดูแล ให้ดำเนินการตามที่รัฐได้กำหนดนโยบายไว้เป็นกรอบ ในวันนี้ประเทศไทย โดยกฎหมายที่มีอยู่ก็จะมีองค์กรอยู่ ๒ องค์กรที่ดูแลเรื่องนี้ คือของเดิมกระทรวงไอซีที ปัจจุบันเป็นกระทรวงดีอี (DE) และ กสทช. สำหรับ กสทช. เองก็ทางด้านร่าง พ.ร.บ. กสทช. ฉบับปรับปรุงก็ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเรียบร้อย มีบางประเด็นก็จะสอดคล้องและต่อเนื่องจากสิ่งที่เรานำเสนอในรายงานฉบับนี้ครับ

- ๑๙/๑

ในประเด็นการปฏิรูปซึ่งเป็นข้อที่พูดถึงกันมากมายในข้อ ๒.๓ ก็คือการประมูล การประมูลผมนำเรียนท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทุกท่านไปรอบหนึ่งแล้วนะครับ สิทธิเริ่มต้นนับหนึ่ง ส่งเอกสารคือไฟล์ลิง (Filings) ส่งเอกสารไปยังภาครัฐ ภาครัฐดำเนินต่อไปยังไอทียู (ITU) เพื่อให้เกิดการประสานงาน ยังไม่มีอะไรเป็นตัวเป็นตนเลยครับ เพราะฉะนั้นการประมูลที่ถูกบทบัญญัติของกฎหมายบางฉบับเขียนเอาไว้จำเป็นต้องมีการแก้ไข จำเป็นต้องมีการปฏิรูป ซึ่งปัญหาเชิงปฏิบัติมีค่อนข้างมากครับท่านประธาน ในเรื่องที่ผมกล่าวนี้เป็นบังคับของมาตรา ๔๕ ของ พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ปี ๒๕๕๓ มาตรา ๔๕ จำเป็นต้องทบทวน ในประเด็นการปฏิรูปข้อต่อไป การจองสิทธิในการใช้วงโคจรดาวเทียมมีอยู่อย่างจำกัดหรือไม่ จำกัดบางประเภท บางที่ครับ ที่สภาวะภูมิศาสตร์มีข้อจำกัดในเรื่องของการที่จะใช้เทคโนโลยีอื่น ๆ เพื่อใช้ในการสื่อสาร ไอทียู (ITU) ก็เปิดช่องให้ นอกนั้นแข่งขันเสรีครับ ทุกท่าน ทุกบริษัทสามารถยื่นได้เพื่อที่จะขอใช้สิทธิในการใช้คลื่นความถี่วิทยุครับ

ในประเด็นการปฏิรูปข้อ ๒.๕ ท่านประธานกรรมาธิการได้กล่าวไปบ้างแล้วในเรื่องของใบอนุญาต ที่ผ่านมาเราใช้ระบบสัมปทานของดาวเทียมไทยคม ๑ ดาวเทียมไทยคม ๒ ดาวเทียมไทยคม ๓ หลังจากนั้นก็เปลี่ยนมาเป็นระบบใบอนุญาต ในระบบใบอนุญาตนี้นะครับ ก็คงจะต้องมีการมาทบทวน มีการมาปรึกษาหารือพูดคุยกันในระดับนโยบายของประเทศว่าจะใช้ระบบใบอนุญาตลักษณะใดดีที่จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในการใช้คลื่นความถี่ซึ่งเป็นสิทธิของประเทศ ซึ่งเป็นทรัพยากรของประเทศตามที่บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๐ ได้กำหนดไว้ อันนี้ต้องใช้เวลาในการที่จะต้องดำเนินการ ทั้งหมดในประเด็นการปฏิรูปนี้ก็จะนำไปสู่ข้อเสนอแนะของรายงานฉบับนี้ว่าควรจะต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง

ในเรื่องต่อไปผมขอกราบเรียนต่อท่านสมาชิก เรื่องของวิธีการปฏิรูป ในวิธีการปฏิรูปข้อ ๓ นะครับ ในวิธีการปฏิรูปข้อ ๓ นี้ก็ได้ให้แนวทางไว้ดังนี้นะครับ มีอยู่ทั้งหมด ๘ ข้อ ในวิธีการปฏิรูป ๘ ข้อนั้น ก็คือเป็นไปตามสิ่งที่กรอบที่เป็นมาตรฐานสากลหรือเป็นแนวปฏิบัติที่ดี ซึ่งทางด้านไอทียู (ITU) หรือยูเอ็น (UN) ได้กำหนดไว้ ในวิธีการปฏิรูปนี้ต้องดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดก็คือก่อนจะมีบทบัญญัติหรือกฎหมายใด ๆ ก็ตาม หรือมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายใด ๆ ก็ตามให้มีการทำประชาพิจารณ์ อันนี้ได้กำหนดไว้ด้วยครับ สำหรับข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะในข้อ ๗ ท่านประธานกรรมาธิการท่านได้

นำเสนอต่อที่ประชุมไปแล้วนะครับว่าให้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการดาวเทียมสื่อสารให้มีความชัดเจน ในอำนาจหน้าที่ของงานอำนวยการและหน่วยงานกำกับดูแล อันนี้ค่อนข้างชัดแล้วครับ ต้องกำหนดให้ชัด และในข้อเสนอของเราให้ กสทช. ดำเนินการในเรื่องของการประสานงานทั้งคลื่นความถี่และวงโคจรครับ ในข้อเสนอแนะข้อ ๒ ควรพิจารณาจัดทำ พ.ร.บ. พระราชบัญญัติว่าด้วยดาวเทียมสื่อสารและการดำเนินกิจการในอวกาศที่เหมาะสมขึ้น ซึ่งกรอบของการดำเนินการจะมี ๑๔ ข้อ ซึ่ง ๑๔ ข้อนี้ก็เป็นไปตามบทบัญญัติซึ่งใช้ทั่วไปแล้วก็ในหลาย ๆ ประเทศในเอเชียก็มี ๓-๔ ประเทศครับ เริ่มมีแผนแม่บทหรือกรอบแม่บททางด้านกิจการอวกาศและดาวเทียมเพื่อการสื่อสาร

- ๒๐/๑

ในประการสุดท้ายครับ ในรายงานฉบับนี้เสนอให้มีหน่วยงานในการดูแลกิจการอวกาศของชาติโดยเฉพาะ เพื่ออะไรครับ เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอวกาศสามารถดำเนินการโดยเกิดประโยชน์สูงสุดและไม่เกิดความทับซ้อน อันนี้เป็นอีกส่วนหนึ่งนะครับ ปัจจุบันนี้มีหน่วยงานที่ดำเนินการในด้านกิจการอวกาศอยู่ค่อนข้างหลายหน่วยงาน ข้อเสนอนี้เราเสนอให้จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อดูแลกิจการอวกาศของชาติครับ

ในรายงานการปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมเพื่อการสื่อสารฉบับนี้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่ ๒-๓ ฉบับครับ คือ พ.ร.บ. วิทยุโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ พ.ร.บ. กสทช. ในส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ทางคณะกรรมาธิการคิดว่าต้องบูรณาการและทำให้เกิดกฎหมาย ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะและเป็นกฎหมายที่เป็นแผนแม่บทซึ่งจะให้กรอบในการดำเนินงานในด้านกิจการอวกาศโดยตรง ขอบกราบขอบพระคุณท่านประธานครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ทางคณะกรรมาธิการได้นำเสนอรายงาน ท่านประธานจะกล่าวเพิ่มเติมไหมครับ เชิญ พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร ครับ

พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร (ประธานกรรมาธิการ) : กราบขอบคุณท่านประธานครับ ผมทวนนิดเดียวครับ คือจากเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันผมขออนุญาตท่านประธานและท่านสมาชิกไปที่หน้า ๑๔ ครับ ในหน้า ๑๔ จะเป็นตารางดาวเทียมสื่อสารที่มีอยู่ในปัจจุบันทั้งหมดตั้งแต่ไทยคม ๑ ถึงไทยคม ๘ จากเอกสารไทยคม ๑ - ๓ นี้ปลดระวางแล้วนะครับ ขณะนี้จึงมีไทยคม ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ไทยคม ๔ ๕ ๖ ไม่มีปัญหาเพราะเป็นสัมปทาน ถ้าท่านดูลงมาประมาณครึ่งหน้าข้างล่าง ๆ นะครับที่มีดอต (Dot) สีดำคือจ่ายส่วนแบ่งรายได้ตามสัญญาตั้งแต่ร้อยละ ๐ ถึง ๒๒.๕ ต่อปี ที่เป็นเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันในขณะนี้ก็คือไทยคมดวงที่ ๗ กับ ๘ ครับ เพราะเป็นรอยต่อไทยคม ๗ ลอนช์ (Launch) ในปี ๒๕๕๗ ครับ ไทยคม ๘ นี่ลอนช์ (Launch) ในปี ๒๕๕๙ แล้วก็อยู่ในช่วงรอยต่อของ พ.ร.บ. กสทช. ปี ๒๕๕๓ ที่มาตรา ๔๕ ของ พ.ร.บ. กสทช. บอกว่าคลื่นความถี่จะต้องนำมาประมูลเท่านั้นผู้รับใบอนุญาตจึงจะได้รับไป ซึ่งในอดีตนั้นคลื่นความถี่ไม่ว่าจะเป็นคลื่น ๒๑๐๐ คลื่น ๑๘๐๐ คลื่น ๘๕๐ คลื่น ๙๐๐ และในอนาคตจะมีการรีฟาร์ม (Reform) ไปเอาคลื่น ๒๓๐๐ และคลื่น ๒๖๐๐ คลื่นต่าง ๆ เหล่านี้อยู่ในประเทศไทย เพราะฉะนั้น กสทช. จึงนำมาประมูลได้ตามมาตรา ๔๕ ก็มีหลายท่านถาม รวมถึงสมาชิกของ สนช. ด้วย ท่านบอกว่าไทยคม ๗ ไทยคม ๘ เป็นระบบอะไร ถ้าเป็นสัมปทานก็ต้องจ่าย ๒๒.๕ เปอร์เซ็นต์

จ่ายให้รัฐ ขณะนี้ กสทช. ออกใบอนุญาตไทยคม ๗ ไทยคม ๘ กำหนดให้จ่ายค่าธรรมเนียม ๖.๕ เปอร์เซ็นต์ อีก ๑๖ เปอร์เซ็นต์ไปไหน นี่ครับที่เป็นเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันอยู่ในพับบลิก (Public) ขณะนี้ ขณะนี้ กสทช. กับกระทรวงดีอี (DE) แล้วก็บริษัทไทยคม ก็กำลังพูดคุยกันและจะแก้ปัญหาในเรื่องนี้ ซึ่งถ้าหากว่าจะให้ไทยคม ๗ ไทยคม ๘ ๒ ดวงนี้เป็นระบบสัมปทานไทยคมก็ต้องจ่าย ๒๒.๕ เปอร์เซ็นต์ ----------

ถ้าเป็นระบบใบอนุญาตก็ควรที่จะจ่ายเพิ่มจาก ๖.๕ เปอร์เซ็นต์ให้ไปครบ ๒๒.๕ เปอร์เซ็นต์ รัฐจะไม่เสียประโยชน์ ซึ่งในเรื่องนี้ได้มีการพูดคุยกันก็คือไทยคมเขาพร้อมที่จะจ่ายเป็นระบบสัมปทานเขาจ่ายอยู่แล้วครับ ๒๒.๕ ขณะนี้เป็นระบบใบอนุญาต คสช. ก็เรียกเก็บตามโครงข่ายโทรคมนาคมประเภท ๓ ใบอนุญาตประเภท ๓ ที่มีโครงข่ายเป็นของตัวเองก็คืออันนี้ครับ ก็เก็บตามข้อกำหนดคือ ๖.๕ เปอร์เซ็นต์ ไม่ได้มีการเอื้ออะไรต่ออะไรทั้งสิ้นเป็นการดำเนินการตามกฎหมายนะครับ ทีนี้ถามว่าเรื่องคลื่นความถี่ตามมาตรา ๔๕ ของ พ.ร.บ. กสทช. ทำไมไม่มีการประมูลเหมือนคลื่น ๒๐๐๑ คลื่น ๑๘๐๐ คลื่น ๙๐๐ ก็เพราะว่าในการประมูลนี้มันกระทำได้ยาก เพราะว่าคลื่นความถี่ที่ไปควบคุมดาวเทียมมีอยู่ ๑ คลื่นความถี่ที่ไปควบคุมดาวเทียมให้อยู่ตรงจุด ๑๒๐ องศาตะวันออก เป็นการควบคุมให้อยู่ตรงนี้ อีกคลื่นความถี่หนึ่งอีกแดนหนึ่งใช้ในการอัปลิงก์ (Uplink) คือส่งสัญญาณขึ้นไปหาดาวเทียม แล้วก็ดาวน์ลิงก์ (Downlink) ลงมานะครับ ในการติดต่อประสานของบริษัทไทยคมร่วมกับกระทรวงดีอี (DE) นั้น ก็ไปติดต่อประสานงานกับดาวเทียมดวงข้างเคียงยังไม่รู้ว่าจะได้คลื่นไหนมา ก็เลยไม่มีคลื่นที่จะนำมาประมูลได้ชัดเจนเหมือนคลื่น ๒๐๐๑ ๑๘๐๐ ๙๐๐ และ ๘๕๐ นี่คือเป็นปัญหาที่ถกเถียงกันนะครับ ผมเลยขออนุญาตกราบเรียนถึงสิ่งซึ่งเป็นปัญหาอยู่ แล้วก็เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กัน ซึ่งก็จะคงต้องสร้างความเข้าใจ แล้วก็จะได้รับการแก้ไขปัญหา ผมขอกราบเรียนท่านประธานและท่านสมาชิกครับ ขอบพระคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ต่อไปขอเชิญท่านสมาชิกอภิปรายแสดงความคิดเห็นโดยใช้เวลาท่านละไม่เกิน ๑๐ นาทีนะครับ ท่านแรกขอเชิญ พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ รองเจ้ากรมพระธรรมนูญ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ขอเชิญครับ

พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ : กราบเรียนท่านประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ กระผม พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ ขออภิปรายเกี่ยวกับรายงานที่คณะกรรมาธิการด้านการสื่อสารมวลชนได้นำเสนอต่อที่ประชุมวันนี้นะครับ ก็จากการอ่านรายงานฉบับนี้นะครับ ก็ขอชื่นชมแล้วก็ขอเรียนว่าเป็นรายงานที่สรุปได้ใจความอ่านเข้าใจง่ายนะครับ ไม่มากไม่น้อยเกินไป ผมมองดูแล้วนับเป็นเอกสารที่มีคุณค่าในการศึกษาต่อไปเกี่ยวกับเรื่องกิจการอวกาศและเรื่องดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทยนะครับ อันนี้ถือว่าเป็นเอกสารวิชาการที่มีคุณค่านะครับ ผมมีเพียงประเด็นเดียวครับที่จะขอนำเสนอต่อคณะกรรมาธิการเพื่อไปพิจาณาประกอบจัดทำให้รายงานฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นนะครับ

คือจากรายงานฉบับนี้นะครับ ผมมองดูอยู่ก็อย่างที่ควรมีส่วนเพิ่มเติมในประเด็นคือการรณรงค์หรือการเชิญชวน หรือการส่งเสริมให้มีผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอวกาศยิ่งขึ้น พอดีผมเป็นนักกฎหมายนะครับ แล้วก็เคยมีส่วนของกรมพระธรรมนูญ กระทรวงกลาโหม นานมาแล้วให้ศึกษาในเรื่องดาวเทียมนะครับ แล้วจำเป็นต้องไปศึกษากฎหมายอวกาศ ปรากฏว่าตำราเอกสารเกี่ยวกับกฎหมายอวกาศในประเทศไทยนั้นมีน้อยมาก แล้วอาจารย์ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้ถามว่ามีไหม มีครับ แต่ถ้าเทียบกับกฎหมายระหว่างประเทศสาขาอื่น เช่น กฎหมายทางทะเล ซึ่งในอดีตประเทศไทยก็มีนักกฎหมายที่เชี่ยวชาญกฎหมายทะเลน้อยมาก แต่หลังจากในเรื่องผลประโยชน์ในทางทะเล การขัดแย้งในน่านน้ำก็เป็นตัวส่งเสริมโดยปริยายให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีนักกฎหมาย กฎหมายระหว่างประเทศด้านกฎหมายทะเลมากเพิ่มยิ่งขึ้น จนปัจจุบันถือได้ว่าประเทศไทยมีผู้เชี่ยวชาญกฎหมายทะเลในจำนวนที่เพียงพอที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติ หรือว่าทำงานให้กับภาคราชการหรือภาคเอกชน

แต่จากจำนวนข้อมูลที่ผมมีผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายอวกาศ ข้อมูลผมมีนะครับ ไม่ทราบว่าสมบูรณ์หรือไม่ ก็นับว่าน้อยมากในการที่จะทำงานให้กับทั้งภาคราชการและก็ภาคเอกชนนะครับ ก็ขออนุญาตเสนอว่าในรายงานนี้ถ้าจะมีอีกสักประเด็นนะครับว่าจะใส่เพิ่มเติมว่า ส่งเสริมหรือให้มีการส่งคนไปเรียนเพิ่มพูนความรู้ด้านกฎหมายอวกาศนะครับ ทั้งในส่วนของภาครัฐ เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กสทช. หรือไม่ว่าจะเป็นสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสนเทศ (องค์การมหาชน) รวมทั้งภาคเอกชนเท่าที่ผมมีข้อมูลก็อาจจะเป็นบริษัทไทยคม รวมทั้งคณะนิติศาสตร์และสาขาวิชานิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ส่งคนไปเรียนเพิ่มเติมให้มีความรู้ในเรื่องกฎหมายอวกาศให้มีความเชี่ยวชาญ แล้วก็ควรจะต้องมีจำนวนที่เพียงพอเพื่อมาทำงานให้กับภาครัฐและภาคเอกชนครับ กระผมมีเพียงข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะแต่เพียงเท่านี้ ขอบพระคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอบคุณ ท่านพลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ นะครับ ท่านต่อไปขอเชิญท่านสุรินทร์ จิรวิศิษฎ์ อดีตเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม อดีตรองปลัดกระทรวงแรงงาน ท่านขออนุญาตประธานซึ่งได้อนุญาตในการนำเสนอเพาเวอร์พอยต์ (PowerPoint) ประกอบการอภิปรายนะครับ ขอเชิญครับ

นายสุรินทร์ จิรวิศิษฎ์ : กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพ เพื่อนสมาชิก สปท. ที่รักทุกท่าน กระผม นายสุรินทร์ จิรวิศิษฎ์ สมาชิก สปท. หมายเลข ๑๗๓ ท่านประธานครับ ในเอกสารของท่านกรรมาธิการ ผมอ่านแล้วถ้าผมไปเรียนปริญญาโท ปริญญาเอก ทางสาขาสื่อสารดาวเทียม แล้วนี่ผมเอาไปทำวิทยานิพนธ์ได้เลยครับ เพราะละเอียดดีมากเลย ไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ คิดว่ารอบคอบและบนบัลลังก์นั้นนะครับท่านประธานครับ ผู้รู้ผู้เล่นทั้งนั้น ผมไม่ใช่ผู้รู้ผู้เล่นแต่ว่าเป็นผู้ดู แต่ก็อยากจะเสนอความเห็นบางประการนะครับเพื่อประกอบการพิจารณาของท่านกรรมาธิการ ส่วนเรื่องข้อกฎหมายเรื่องเรียนอะไรเมื่อกี้นี้ท่าน สปท. กฤษณะก็ว่าไปแล้ว ผมขออนุญาตใช้เพาเวอร์พอยต์ (PowerPoint) ในการนำเสนอสักเล็กน้อยนะครับ ท่านประธานกรรมาธิการอย่าหัวเราะนะครับว่าผมไปเอามาจากไหนอย่างไรนะครับ

(เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการเปิดพรีเซนเทชัน (Presentation))

นายสุรินทร์ จิรวิศิษฎ์ : ภาพที่ ๑ ครับ ท่านครับนี่ผมไปถ่ายมาเมื่อวันอาทิตย์ที่ผ่านมานี้นะครับที่สวนมะนาวของคุณแม่ลุ้ย คุณพ่อกิม แซ่เจีย ที่พัฒนานิคม

ลพบุรี คือเป็นสวนของคุณพ่อแม่ผมนะครับ ที่ผมต้องนำภาพอย่างนี้มาก็คือว่ามนุษย์มันไม่ได้คิดอะไร เกิดขึ้นมาแล้วก็คิดเลยตั้งแต่มีมนุษย์คนแรกนะครับ มันเกิดจากการใช้การสังเกตให้เป็นรูปธรรมจากธรรมชาติ อย่างนี้เรียกว่าเนสต์ (Nest) แปลว่า รังนกนะครับ แล้วก็มาเป็นเน็ตเวิร์ก (Network) ที่ท่านพูดถึงลีโอ (LEO) จีโอ (GEO) มีโอ (MEO) อะไรนี้นะครับ ผมก็มีเอกสารอยู่นะครับ เพราะมันมาเริ่มต้นจากตรงนี้นะครับ จากนก ถ้ายิ่งไปดูรังนกกระจาบนะผมหาไม่เจอ ผมพยายามไปหาแล้วผมก็ไม่ได้ไปเอาในกูเกิล (Google) ท่านก็จะเห็นเลยว่าสุดยอดของการเรียงลำดับ เพราะฉะนั้นสายที่ท่านกำลังเอาลงดินเอาขึ้นดิน สายเน็ตเวิร์ก (Network) พวกนั้นผมว่ายังละเอียดสู้นกกระจาบไม่ได้ ภาพต่อไปครับ ท่านประธานครับ นี่คือดาวเทียมที่เรียกว่าใหญ่ ๆ เลย อันนี้ข้างบนมองไม่เห็นนะครับ เรียกว่า ไฮต์ ทู พุต แซตเทลไลต์ (Height to put satellite) ท่านกรรมาธิการที่อยู่ข้างบนก็จะทราบว่าอันนี้มีพลังมหาศาลสูง ซึ่งประเทศอเมริกา ประเทศรัสเซีย ประเทศจีน อะไรก็ส่งไปเยอะเรียกว่า มัลติฟังก์ชัน (Multifunction) ก็แพงมาก ภาพต่อไปครับ อันนี้แบบเล็ก ชื่อมันบอก สมอลแซตเทลไลต์ (Small Satellite) ใช้ในกิจกรรมบางอย่าง เช่น การเกษตร เรื่องการสำรวจ ปิโตรเลียม อะไรที่มันเฉพาะกิจเขาก็จะใช้เล็ก ๆ อย่างนี้ไม่มีความสลับซับซ้อนมาก ราคาไม่แพง ที่ผมนำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มาเสนอ ก็คือว่าเห็นด้วย

แล้วก็เสริมของท่านที่วงโคจรเป็นลีโอ (LEO) มีโอ (MEO) จีโอ (GEO) อันนี้ก็ใช่ มันจะหมุนรอบโลกอยู่นะครับ แล้วไม่ชนกัน ทีนี้ถามว่ามี ๒ อย่าง ๒ ประการ ๒ ประเภทใหญ่ ๆ อย่างนี้แล้ว มันเกิดอะไรกับสังคมของโลกครับ ภาพต่อไปครับ นี่ครับ ท่านจะเดินเรือทะเลไม่ว่าจะไปอยู่ขั้วโลกเหนือ ขั้วโลกใต้ ในมหาสมุทรใดก็ตาม ก็ต้องติดต่อใช้ดาวเทียมวงโคจรที่ท่านว่านะครับ แต่จะใช้ดวงเล็กหรือดวงใหญ่มันขึ้นอยู่กับภารกิจที่เขาจะทำ เห็นไหมว่าประโยชน์มันสูงสุดมากเลย ภาพต่อไปครับ นี่ก็เช่นเดียวกัน ระหว่างเครื่องบินที่บินอยู่ขั้วโลกเหนือกับขั้วโลกใต้ หรือความเร็วสูง เช่น เอฟ ๑๖ (F-16) ของกองทัพอากาศก็ต้องใช้ดาวเทียมในการสื่อสาร ทุกอย่างปัจจุบันถ้าไม่มีดาวเทียมเลยสักดวงเดียว สมมุติว่าพอผมอภิปรายเสร็จดาวเทียมหมดไปจากโลก จากอวกาศ ผมว่ายุ่ง ยุ่งมากทีเดียว ไปไม่เป็นเลย ภาพต่อไปครับ เครื่องบินพาณิชย์ครับ ต้องใช้ เพราะเครื่องบินพาณิชย์บินกัน ถ้าท่านไปดูในกูเกิล (Google) ผมมีแอปพลิเคชัน (Application) มันสามารถบอกได้เลยว่าเครื่องบินลำไหน ออกจากไหน เวลาเท่าไร แล้วจะลงสนามบินสุวรรณภูมิอีกกี่นาที ในมือถือผมยังมีเลยครับ เดี๋ยวผมเอาไปให้ท่านประธานดูนะครับ แต่ผมเอาขึ้นจอไม่ได้ เดี๋ยวเขาหาว่าไม่ได้รับสิทธิลิขสิทธิ์ อันนี้ผมซื้อมา ๑ เหรียญ ภาพต่อไปครับ นี่ครับ อันนี้ก็เป็นเน็ตเวิร์ก (Network) อีกแบบหนึ่งเห็นไหมครับ จากแท่นขุดเจาะน้ำมันขึ้นมาบนเรือ ขึ้นไปแผ่นดินก็ต้องใช้เน็ตเวิร์ก (Network) ทั้งนั้น ต้องใช้ดาวเทียมทั้งสิ้นเลยครับ ไม่มีอะไรที่ไม่ใช้ดาวเทียมเลยท่านประธานครับ ณ วันนี้นะครับ เพราะฉะนั้นภาพที่ผมนำเสนอก็เป็นภาพที่ผมอยากจะกราบเรียนท่านประธานผ่านไปยังกรรมาธิการ รวมทั้งประชาชน นิสิต นักศึกษาให้ดูว่าโลกมนุษย์ปัจจุบัน ในอนาคต ขาดไม่ได้เลยเรื่องของดาวเทียม ภาพต่อไปครับ นี่ครับ อัปลิงก์ (Uplink) ดาวน์ลิงก์ (Downlink) ส่งขึ้นไป ไปหาเพื่อนที่อเมริกา เหมือนใครจะติดต่อราชการ การเมือง ซื้อขาย ส่งจากดาวเทียมลงมา อัปลิงก์ (Uplink) ดาวน์ลิงก์ (Downlink) ก็ต้องใช้ ท่านดูสิครับ ภาพเหล่านี้ไม่กี่ภาพจะมองเห็นภาพของท่านกรรมาธิการที่พูดเมื่อสักครู่นี้อย่างชัดเจน แล้วที่ประชาชนใช้กันมากที่สุดท่านประธานครับ คือโทรศัพท์มือถือ ผมว่ามีเป็นร้อย ๆ พัน ๆ เครื่องแล้วของทั่วโลกก็ต้องใช้ดาวเทียมอยู่ดี ของไทยก็อาจจะบอกไทยคมหรือไทยอะไรก็ตามใจนะครับ ภาพต่อไปครับ นี่ครับห้องส่งของเราครับ รัฐสภาที่ผมเคยอภิปรายไปเมื่อวานนี้แล้วมันยังล้าสมัย ต้องส่งเสริมให้มีเน็ต (Net) แรง ๆ ต้องมีเครื่องไม้เครื่องมือดี ๆ ที่ผมไปโทรศัพท์นี่เด็กมันแอบถ่ายไว้นะครับ เพราะผมกำลังจะติดต่อว่าจะเอาภาพไหนมาลง ภาพไหน ภาพไหน อันนี้เห็นเลยว่าเครื่องส่งของเราสามารถกระจาย

ภาพไปทั่วประเทศ แต่ถามว่าทันสมัยไหม ยังไม่ทันสมัยดีท่านประธานครับ ฝากท่านประธานในปัจจุบันนี้นะครับ แล้วท่านจะเป็นประธานอะไรในอนาคตข้างหน้านี้ที่เกี่ยวสภาอะไร ฝากท่านประธานไปด้วยด้วยความเคารพนะครับ ว่าขอได้พัฒนาเรื่องเหล่านี้อย่างจริงจัง แล้วก็ส่งเจ้าหน้าที่ไปเรียน ไปอบรมให้ทันสมัย ต่อไปเป็นเรื่องของการที่ผมจะต้องเสนอท่านประธานผ่านไปยังกรรมาธิการ ข้อเสนอข้อ ๑ รัฐบาลไทย ประชาชนคนไทยทุกคนต้องรักษาสิทธิประโยชน์วงโคจรของดาวเทียมที่เราได้รับมาจากไอทียู (ITU) ที่ท่านพูดนะครับ แล้วผมกับท่านประธานกรรมาธิการก็เคยไปดูมาแล้ว เคยไปประชุมไอทียู (ITU) มาแล้วหลายครั้งใน ๖-๗ ปีนี้ ต้องรักษาไว้ให้ดียิ่ง ข้อ ๒ นอกจากรักษาไว้ดียิ่งแล้วต้องดูว่าอะไรจะหมดอายุเมื่อไรนะครับ ไม่ใช่ผมได้รับรายงานบอกดาวเทียมดวงนี้ของเรากำลังจะหมดอายุอีก ๒ ปี ไม่ทันแล้วครับ ----------

- ๒๔/๑

ต้องวางแผน ๑๐-๒๐ ปี อย่างที่รัฐบาล ท่าน พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา กำลังยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี อย่างนั้นเลยครับ ผมอยากจะกราบเรียนว่า รัฐบาลต้องรักษาระบบการสื่อสารไว้ไม่ให้ใครแทรกแซง ไม่ว่าจะเรื่องไหน โดยเฉพาะเรื่องของความมั่นคงไซเบอร์ซีเคียวริตี (Cyber Security) นะครับ แล้วจะต้องไม่ให้ใครที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมายเข้าไปแทรกแซงดักฟังนะครับ หรือกระทำมิดีมิร้ายกับประชาชนคนไทย ไม่ว่าเขาจะคือใคร ถ้าท่านไม่ได้รับสิทธินั้น ข้อ ๓ ครับ รัฐบาลกำลังส่งเสริมการใช้โทรศัพท์ในการเสียภาษี พร้อมเพย์ (Prompt Pay) อะไรนี่นะครับ ก็จะต้องสนับสนุนให้ค่าใช้จ่ายถูกหรือไม่มีเลย แล้วผมฝันต่อไปจากนั้น ข้อ ๔ ครับ เมื่อผมเป็นเด็ก ๆ ไปในสวนยาง ไปในป่าลึก ถามเจ้าหน้าที่อนามัยว่าแล้วนี่ถ้ามีคนป่วยจะทำอย่างไร เขาบอกเทเลเมดิซิน (Telemedicine) นะครับ เขาก็โทรศัพท์ไปถามหมอที่อยู่ในตัวจังหวัดว่าอาการอย่างนี้ให้ยาอะไรดี ผมนี่คิดว่าต่อไปการจับจองอะไรร้อยแปดจิปาถะในการรักษาพยาบาล ถ้าใช้ระบบการสื่อสารที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ก็จะเกิดความผาสุก ข้อสุดท้ายครับ เรื่องการค้าการขายเรื่องสำคัญครับ ก็ต้องพยายามให้ใช้เรื่องเหล่านี้ให้มากที่สุด แล้วก็ให้เกิดประโยชน์ที่สุดครับ กราบขอบพระคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ยังมีสมาชิกที่ประสงค์จะแสดงความคิดเห็นหรือซักถามต่อรายงานฉบับดาวเทียมไหมครับ

(ไม่มีสมาชิกขออภิปราย)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ถ้าไม่มีเพิ่มเติม ผมขอปิดการอภิปรายนะครับ ต่อไปขอเชิญท่านประธานกรรมาธิการและกรรมาธิการผู้ชี้แจงตอบข้อซักถามของสมาชิกครับ

พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร (ประธานกรรมาธิการ) : กราบขอบคุณท่านประธานครับ ต้องขอกราบขอบคุณท่าน พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ ที่ได้กรุณาให้ความสนใจแล้วก็เสนอในเรื่องของบุคลากรด้านกฎหมายด้านนี้นะครับ ในเรื่องนี้เป็นข้อเท็จจริงตามที่ท่านได้นำเสนอนะครับ คณะกรรมาธิการของกระผมพยายามที่จะจัดตั้งคณะอนุกรรมาธิการกิจการดาวเทียมแล้วจะร่างกฎหมาย เราได้ประสานกับพลอากาศเอก ชาลี จันทร์เรือง ซึ่งท่านเป็นประธานคณะกรรมาธิการวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการสื่อสารของ สนช. แล้วท่านได้พูดในที่ประชุมห้องนี้ด้วยครับ เมื่อวันศุกร์ที่แล้ว ท่านก็ทวงถามถึง พ.ร.บ. กฎหมายนี้ครับ อย่างที่ท่านได้เสนอครับ คือเรามีบุคลากรด้านนี้น้อย

เราเชิญผู้รู้ด้านกฎหมายนี้ ซึ่งอยู่ที่ธรรมศาสตร์ งานท่านก็เยอะ ในที่สุดเราก็ดำเนินการในเรื่องนี้ไม่ได้ ก็เลยคุยกับทาง สนช. ว่าเรื่องร่างกฎหมายจะประสานกับ กสทช. ก็จ้างที่ปรึกษาครับ จ้างที่ปรึกษาโดยมีคณะจากธรรมศาสตร์ไปศึกษาในเรื่องนี้ ขณะนี้ไปได้เยอะแล้ว เพราะฉะนั้นกฎหมายดาวเทียมตามที่เราเสนอ น่าจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ แล้วก็เห็นด้วยอย่างยิ่งครับบุคลากรด้านนี้น้อย เพราะฉะนั้นก็จะใส่ไปในเปเปอร์ (Paper) ของเราในข้อเสนอแนะของท่านนะครับ

สำหรับของท่านสุรินทร์วันนี้ผมคงเรียกนามสกุลท่านถูกนะครับ เพราะเมื่อวานนี้ต้องกราบขออภัย ธุรกิจดาวเทียมเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญนะครับ แล้วก็ประมาณ ๖,๐๐๐ - ๘,๐๐๐ ล้านบาทนะครับ แต่ระยะเวลาคืนทุนมันช้าหน่อย แล้วก็ต้องมีความเสี่ยงในการที่ใครจะลงทุนในธุรกิจนี้จะต้องไปติดต่อประสานงานเรื่องคลื่นความถี่เอาเอง รัฐโดยกระทรวงดีอี (DE) เป็นแต่เพียงส่งคำขอเป็นเอกสารนี้ครับ กรอกแบบฟอร์ม ตามแบบฟอร์มมาตรฐานของไอทียู (ITU) ไปที่ ไอทียู (ITU) ส่วนการประสานนั้นเป็นเอกชน เพราะฉะนั้นเอกชนที่จะเริ่มใหม่นี้ก็ต้องเหนื่อยด้วยนะครับ แต่ผมคิดว่าเป็นธุรกิจที่มีผลตอบแทนสูง มีประโยชน์สาธารณะสูง ในกรณีที่โครงข่ายปกติในตอนที่มีภัยพิบัติต่าง ๆ ข่ายดาวเทียมนี่ครับที่ช่วยได้ เพราะข่ายปกติทางพื้นถึงจะเป็นไมโครเวฟก็เถอะ เป็นไฟเบอร์ออปติก (Fiber Optic) ก็เถอะ ----------

มันจะเสถียรสู้ดาวเทียมไม่ได้ แต่ข้อจำกัดของดาวเทียมคือแทรป (Trap) ความถี่ แบนด์วิดท์ (Bandwidth) มันไม่เยอะ เพราะฉะนั้นคงจะใช้ที่จำเป็น ฉะนั้นในตอนที่มีสาธารณภัยต่าง ๆ ทุกประเทศทั่วโลกจะใช้ข่ายดาวเทียมมาแบ็กอัป (Backup) ในกรณีที่มีแผ่นดิน โคลนถล่ม น้ำท่วม ไฟไหม้ อะไรต่ออะไรที่ข่ายการสื่อสารปกติใช้ไม่ได้ เพราะฉะนั้นเรื่องประโยชน์สาธารณะเยอะ เรื่องผลตอบแทนก็สูง เพราะฉะนั้นเป็นธุรกิจที่น่าจะมาลงทุน แต่ก็มีความเสี่ยงในเรื่องที่จะต้องไปติดต่อประสานงานเรื่องคลื่นความถี่เอาเองจะได้หรือไม่ ลงทุนอะไรอย่างไรก็ต้องเดินทางไปติดต่อกับประเทศซึ่งเป็นเจ้าของดาวเทียมที่อยู่ข้าง ๆ ทั้งในเรื่องป้องกันการชนกัน ทั้งในเรื่องของป้องกันคลื่นรบกวนกัน สุดท้ายในนามของกรรมาธิการต้องขอกราบขอบพระคุณท่านประธาน กราบขอบคุณท่านสมาชิกที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะครับ จะนำแนบเข้าไปในรายงานฉบับนี้ครับ กราบขอบพระคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอบคุณท่านประธานครับ ผมมีคำถามเล็กน้อยว่า ข้อเสนอเรื่องการจัดตั้งนาซาไทย (NASA Thai) องค์การอวกาศ ในขณะที่เรามีองค์การมหาชน ก็คือจิสดา (GISTDA) ในส่วนนี้จะเป็นการอัปเกรด (Upgrade) จิสดา (GISTDA) ขึ้นมา หรือว่าจะมีหน่วยขึ้นมาใหม่ ๒. ก็คือว่าในเรื่องของตัวร่างพระราชบัญญัติดาวเทียมกับการปรับปรุงกฎหมายเดิม ๓ ฉบับนี้เรามีระบบวิป (Whip) ๒ ฝ่าย ท่านประธานคงทราบเพราะเป็นกรรมการอยู่ในวิป (Whip) ๒ ฝ่ายด้วย คือกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องระหว่าง สนช. สปท. เราสามารถตั้งอนุกรรมการเพื่อดำเนินเป็นการเฉพาะได้ ถ้าหากว่าทาง สนช. หรือว่า สปท. เราไม่ได้มีการดำเนินการเรื่องนี้ ก็สามารถที่จะตั้งอนุกรรมการร่วมในการทำงานร่วมกัน ไม่ทราบว่าในส่วนนี้ได้ดำเนินการอย่างไร เพราะท่านพูดถึงท่าน พลอากาศเอก ชาลี จันทร์เรือง ซึ่งก็เป็นกรรมการในวิป (Whip) ๒ ฝ่ายด้วย

นายเริงศักดิ์ กัลยาณชาติ (ผู้ชี้แจงในนามคณะกรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ สำหรับข้อเสนอแนะของรายงานฉบับนี้ในเรื่องของการจัดตั้งองค์การอวกาศขึ้นมาก็จะเป็นคล้าย ๆ กับในหลาย ๆ ประเทศว่า การให้มีความเป็นเอกภาพในการที่จะใช้ประโยชน์จากอวกาศ โดยให้มีการดำเนินการในกิจการอวกาศและกิจกรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้น ประโยชน์ที่ได้จากอวกาศก็จะมีมากมายตามที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติท่านได้นำเสนอในสไลด์ (Slide) หลายประเด็นมากเลยครับ ทั้งในด้านของประโยชน์ที่เกิดขึ้นในสภาวะปกติ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในสภาวะที่มีภัยพิบัติ หรือใช้เพื่อปกป้องความมั่นคงแห่งรัฐ

หรือการนำประโยชน์จากสื่อสารดาวเทียมไปใช้ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน หรือให้ข้อมูลที่ไม่เป็นประโยชน์ ถ้าพูดถึงการใช้ดาวเทียมที่เป็นประโยชน์ในสภาวะปัจจุบันก็จะมีหลายหน่วย มีจิสดา (GISTDA) ก็จะเป็นสำนักงานกิจการอวกาศอันหนึ่ง แล้วก็มีของมหาวิทยาลัยอยู่ ๒ มหาวิทยาลัยนะครับ ซึ่งก็ปล่อยดาวเทียมเพื่อไปสำรวจทรัพยากร เพื่อไปถ่ายภาพ เพื่อไปดูเรื่องของรีโมตเซนซิง (Remote Sensing) การติดตามข้อมูลระยะไกล ถ้าหากว่าเราประเทศไทยมีหน่วยงานตรงนี้ก็คือ องค์การอวกาศแห่งชาติมีหน้าที่ที่จะประสานงาน มีหน้าที่จะนำเสนอข้อเสนอแนะให้กับรัฐบาลเพื่อให้กำหนดนโยบายให้ชัดเจนถึงการที่สมควรมีหรือต้องมีและนำไปใช้ประโยชน์เพื่อดาวเทียมทั้งหลายอย่างไรดี อันนี้จะเป็นหัวใจสำคัญ แล้วถ้าหากว่าเราดูในเรื่องของการปฏิรูประบบราชการในหลาย ๆ เรื่อง ยกตัวอย่างง่าย ๆ สุดก็คือการเปลี่ยนกระทรวงไอซีที (ICT) มาเป็นกระทรวงดีอี (DE) นะครับท่านประธาน ก็มีการปรับปรุงในเรื่องของโครงสร้างของการบริหารจัดการในหน้าที่และความรับผิดชอบใหม่ มีหน่วยงานซึ่งเป็นราชการหลัก ๆ เพียง ๓ หน่วย หลงเหลืออยู่ในกระทรวงดีอี (DE) นอกนั้นเป็นสำนักงานคณะกรรมการ อันนี้จะคล้าย ๆ กันครับ แล้วก็ในสำนักงานคณะกรรมการนี้ ถ้าเกิดขึ้นนะครับ กิจการอวกาศก็จะไปรวบรวมเอาบุคลากรของจากหลาย ๆ ภาคส่วนที่ได้ดำเนินกิจการเหล่านี้อยู่แล้วเอามารวมกัน เพื่อจะทำให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อจะทำให้เกิดความสมบูรณ์แบบครบถ้วนทุกอย่าง ไม่ว่าข้อมูลก็ตามหรือการปฏิบัติก็ตามนะครับ ซึ่งถ้าหากว่าในหัวข้อของการที่จะต้องให้มีหน่วยงานนี้ ถ้าหากว่าตัวจิสดา (GISTDA) เองเป็นหลัก หรือจะให้หน่วยงานอื่นเป็นหลักที่จะให้เกิดองค์การอวกาศขึ้นมา ก็จะเป็นในเรื่องของสิ่งที่เป็นรัฐบาล โดยกระทรวงดีอี (DE) ก็น่าที่จะเป็นผู้ที่จะกำหนดแนวทาง ขอบคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : เชิญท่านประธานคณิตครับ

พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร (ประธานกรรมาธิการ) : ในคำถามอีกข้อหนึ่งของท่านรองประธานอลงกรณ์ ผมขออนุญาตท่านประธานและท่านสมาชิก ไปหน้า ๓๐ ข้อ ๗.๓ ประการที่ ๓ นะครับ คือพระราชบัญญัติทั้ง ๓ ฉบับ จริง ๆ แล้ว ๔ ฉบับนะครับ คือเรื่องของ พ.ร.บ. วิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ๑ ฉบับ แล้วนะครับ ๒. คือ พ.ร.บ. องค์กร กสทช. พ.ศ. ๒๕๕๓ และ ๓ พ.ร.บ. ประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และยังมีอีกฉบับหนึ่งครับ พ.ร.บ. ประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งปี ๒๕๕๑ คณะอนุกรรมาธิการของกระผมได้เสนอขอแก้บางมาตราไปแล้ว การที่จะรวมทั้ง ๓ ฉบับ และ ๔ ฉบับ เข้าด้วยกัน เคยมีการพูดคุยกันระหว่างท่านประธานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศของ สนช. คือท่าน พลอากาศเอก ชาลี แล้วก็จะรวมทั้งหมดนี้เข้าด้วยกัน มีแนวคิดที่จะดำเนินการครับ แต่ในความคิดเห็นของกระผมแล้ว ต้องการผู้เชี่ยวชาญ คือทั้งหมดทั้ง ๓ ฉบับ ๔ ฉบับนี้ต้องมีบทเฉพาะกาลเยอะครับ เพราะมันมีสภาพบังคับอยู่ครับ มีสภาพบังคับอยู่ในเรื่องของใบอนุญาต ในเรื่องของสิทธิที่เกิดแล้วตาม พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ เพราะฉะนั้นถ้ามารวมกันเสร็จจะต้องเขียนบทเฉพาะกาลเยอะเลย ซึ่งก็อยู่ในแนวความคิดที่ทาง สนช. จะดำเนินการครับ กราบขอบคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : เป็นอันว่าที่ประชุมได้พิจารณารายงานเรื่องการปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทยแล้วนะครับ ก่อนจะขอมติจากที่ประชุม ผมขอตรวจสอบองค์ประชุมก่อนนะครับ

(นายอลงกรณ์ พลบุตร รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนทำการตรวจสอบองค์ประชุม)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอเชิญท่านสมาชิกใช้สิทธิแสดงตน โปรดเสียบบัตรและกดปุ่มแสดงตนครับ

(สมาชิกทำการเสียบบัตรและกดปุ่มแสดงตน)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ยังมีสมาชิกทยอยเดินทางเข้ามานะครับ เพราะว่าวันนี้มีประชุมกันหลายคณะในอาคาร ๑ อาคาร ๒ และอาคาร ๓ ก็ขอเวลารอท่านสมาชิกสักเล็กน้อยครับ ท่านสมาชิกได้ใช้สิทธิแสดงตนทุกท่านแล้วนะครับ เจ้าหน้าที่แสดงผลครับ จำนวนผู้เข้าประชุม ๑๔๔ ท่าน เป็นอันว่าครบองค์ประชุมนะครับ

เรื่อง รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน เรื่อง การปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย (**การตรวจสอบองค์ประชุม**)

วันที่ 04 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2560 เวลา 11:40

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม 144

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
1		พลโท กมล สุวภาพ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
2		นายกฤษฎา จีนะวิจารณะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
3		พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
4		นายกษิดิ์เดชธนทัต เสกขุนทด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
5		นายกิตติ พิทักษ์นิตินันท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
6		นายขวัญชัย ดวงสถาพร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
7		พลอากาศเอก ขวัญชัย เอี่ยมรักษา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
8		นายเข็มชัย ชุติวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
9		พลโท คณิต แจ่มจันทรา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
10		พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
11		พลเอก คณิต อุทิตสาร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
12		นายคณิสสร นาวานุเคราะห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
13		พลอากาศเอก คธาทิพย์ กุญชร ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
14		นายคำนูณ สิทธิสมาน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
15		หม่อมราชวงศ์จักรรถ จิตรพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
16		พลเอก จารุเกียรติ ชัยวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
17		นายจินดา วงศ์สวัสดิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
18		พลเอก จิระ โกมุทพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
19		พลเรือเอก จีรพัฒน์ ปานสกุณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
20		นายจุมพล สุขมั่น	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
21		นางจุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
22		นายเฉลิมพล ประทีปะวณิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
23		นายเฉลิมศักดิ์ อบสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
24		พลเรือเอก ชนินทร์ ชุณหรัชพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
25		นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
26		นายชาลี เอียดสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
27		พลตำรวจเอก ชิดชัย วรรณสถิตย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
28		นายชูชัย ศุภวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
29		นายชูชาติ อินสว่าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
30		นายชูศักดิ์ เกวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
31		พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
32		พลเอก ชูศักดิ์ สันติวรวุฒิ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
33		พลเอก ชูศิลป์ คุณาไทย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
34		นายฐาปบุตร ชมเสวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
35		พลเอก ฐิติวัจน์ กำลังเอก	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
36		นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
37		พลเรือเอก ณรงค์พล ณ บางช้าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
38		ศาสตราจารย์ดุสิต เครืองาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
39		นายดุสิต ลีลาภัทรพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
40		นายตระกูล วินิจนัยภาค	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
41		พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
42		นายต่อพงศ์ เสลานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
43		พลตำรวจเอก ไตรรัตน์ อมาตยกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
44		นางถวิลวดี บุรีกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
45		พลอากาศเอก ทวิเดนศ อังศุสิงห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
46		นายทวีศักดิ์ กออนันตกูล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
47		พลเอก ธงชัย สาระสุข	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
48		พันเอก ธนศักดิ์ มิตรภานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
49		ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
50		พลเอก ธวัช จารุกลัส	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
51		นายธานินทร์ ผะเอม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
52		พลตำรวจโท ธีรจิตร์ อุตมะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
53		พลอากาศเอก ธีระภาพ เสนะวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
54		พลเอก นคร สุขประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
55		นางนรรัตน์ พิมเสน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
56		นางนิ่นนาท ชลิตานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
57		พลอากาศเอก นิรันดร์ ยิ้มสรวล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
58		นายบัญชา ปรมีศณาภรณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
59		พลโท บัญชา สิทธิวรยศ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
60		นางเบญจวรรณ สร่างนิทร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
61		พลเรือเอก ประดิษฐ์ ศิริคุปต์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
62		นางประภา เหตระกูล ศรีนวลนัด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
63		นายประภาศ คงเอียด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
64		นายประมนต์ สุธีวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
65		ร้อยเอก ประยุทธ เสาวคนธ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
66		นายประยูร เชี่ยววัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
67		นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
68		พลเอก ปราการ ชลยุทธ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
69		นายปรีชา บุตรศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
70		พลอากาศเอก ปรีชา ประดับมุข	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
71		นางปัทมา เธียรวิศิษฏ์สกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
72		นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
73		นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐบาทุกา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
74		พลอากาศเอก เผดิจ วงษ์ปิ่นแก้ว	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
75		นายพงศ์ศักดิ์ เสมสันต์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
76		นายพนม ศรศิลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
77		คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
78		นางพรพันธุ์ บุณยรัตพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
79		พลเอก พอพล มณีรินทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
80		พลเรือเอก พะจุณณ์ ตามประทีป	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
81		พลตำรวจตรี พิสิษฐ์ เปาอินทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
82		นายเพิ่มพงษ์ เชาวลิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
83		นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
84		พลเอก ภิญโญ แก้วปลั่ง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
85		พลเอก ภูดิศ ทัตติยโชติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
86		พลอากาศเอก มนัส รูปขจร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
87		นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
88		นางเมธินี เทพมณี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
89		พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
90		พลเรือเอก ยุทธนา เกิดด้วยบุญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
91		พลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
92		นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
93		พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
94		พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
95		นายเลิศปัญญา บูรณบัณฑิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
96		พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
97		พลตำรวจเอก วรพงษ์ ชิวปรีชา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
98		นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
99		พลเอก วรวิทย์ พรรณสมัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
100		นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
101		พลโท วราห์ บุญญะสิทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
102		นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
103		พลเอก วัฒนา สรรพานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
104		พลอากาศเอก วัธน มณีนัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
105		นายวันชัย ศักดิ์อุดมไชย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
106		นายวันชัย สอนศิริ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
107		นายวัลลภ พริ้งพงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
108		พลเอก วิชิต ยาทิพย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
109		นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
110		นายวิวรรธน์ แสงสุริยะฉัตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
111		พลเอก วุฒินันท์ ลีลายุทธ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
112		นายไวกูณฑ์ ทองอร่าม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
113		นายศานิตย์ นาคสุขศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
114		นายศิริชัย ไม้งาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
115		พลเรือเอก สถิรพันธุ์ เกยานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
116		นายสมชัย เจริญชัยฤทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
117		นายสมชัย ฤๅพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
118		นายสมชาย พฤฒิกัลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
119		พลโท สมชาย ลิ้นประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
120		นายสมเดช นิลพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
121		นางสร้อยทิพย์ ไตรสุทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
122		พลเอก สราวุฒิ ชลออยู่	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
123		พลตรี สิระวิตร์ นาคทอง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
124		นายสุนชัย คำนูณเศรษฐ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
125		พลเอก สุรเดช เฟื่องเจริญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
126		นายสุรินทร์ จิรวิศิษฏ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
127		พลเรือเอก สุรินทร์ เริงอารมณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
128		นายเสรี อติภัทธะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
129		นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
130		พลอากาศเอก อนาวิล ภิรมย์รัตน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
131		นายอนุสร จิรพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
132		นายอภิชาต จงสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
133		พลเอก อภิชาต เพ็ญกิตติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
134		นายอภินันท์ ชื่อธานุวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
135		พลเรือเอก อภิวัฒน์ ศรีวรรธนะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
136		นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
137		นายอรุณ จิรชวาลา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
138		นายอลงกรณ์ พลบุตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
139		ศาสตราจารย์อิศรา ศานติศาสน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
140		นายอัครินทร์ เลิศกิจชัยศิริ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
141		พลตำรวจเอก อัศวิน ขวัญเมือง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
142		พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
143		นายอุทัย เลาหวิเชียร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
144		พลเอก เอกชัย จันทร์ศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม

1. นายอลงกรณ์ พลบุตร รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง
2. นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง

ต่อไปผมจะขอมติจากที่ประชุม ว่าจะเห็นชอบกับรายงานเรื่องการปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทยหรือไม่ ซึ่งหากเห็นชอบคณะกรรมาธิการจะได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกไปปรับปรุงก่อนที่จะส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปนะครับ ต่อไปเป็นการลงมติตามข้อบังคับ ข้อ ๖๐ นะครับ

(นายอลงกรณ์ พลบุตร รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอเชิญท่านสมาชิกใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน ผู้ใดเห็นชอบโปรดกดปุ่มเห็นด้วย ผู้ใดไม่เห็นชอบโปรดกดปุ่ม ไม่เห็นด้วย ผู้ใดเห็นว่าควรงดออกเสียงโปรดกดปุ่มงดออกเสียง ขอเชิญใช้สิทธิครับ

(สมาชิกทำการเสียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : มีสมาชิกท่านใดที่ยังไม่ได้ใช้สิทธิไหมครับ ถ้าได้ใช้สิทธิแล้วผมขอปิดการลงคะแนนนะครับ ขอทราบผลการลงคะแนนครับ จำนวนผู้เข้าประชุม ๑๔๕ ท่าน เห็นด้วย ๑๔๓ ท่าน ไม่เห็นด้วย ไม่มี งดออกเสียง ๒ ท่าน ไม่ลงคะแนนเสียง ไม่มีนะครับ

เรื่อง รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน เรื่อง การปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย

วันที่ 04 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2560 เวลา 11:41

<u>เห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมาธิการฯ โดยให้คณะกรรมาธิการนำความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกฯ ไปปรับปรุงก่อนส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป</u>

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม	145
เห็นด้วย	143
ไม่เห็นด้วย	0
งดออกเสียง	2
ไม่ลงคะแนนเสียง	0

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
1	1	พลโท กมล สุวภาพ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
2	2	นายกฤษฎา จีนะวิจารณะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
3	3	พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
4	5	นายกษิดิ์เดชธนทัต เสกขุนทด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
5	10	นายกิตติ กิตติโชควัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
6	11	นายกิตติ พิทักษ์นิตินันท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
7	14	นายขวัญชัย ดวงสถาพร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
8	15	พลอากาศเอก ขวัญชัย เอี่ยมรักษา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
9	16	นายเข็มชัย ชุติวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
10	17	พลโท คณิต แจ่มจันทรา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
11	18	พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
12	19	พลเอก คณิต อุทิตสาร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
13	20	นายคณิสสร นาวานุเคราะห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
14	21	พลอากาศเอก คธาทิพย์ กุญชร ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
15	22	นายคำนูณ สิทธิสมาน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
16	24	หม่อมราชวงศ์จักรรถ จิตรพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
17	25	พลเอก จารุเกียรติ ชัยวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
18	26	นายจินดา วงศ์สวัสดิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
19	27	พลเอก จิระ โกมุทพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
20	28	พลเรือเอก จีรพัฒน์ ปานสกุณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
21	29	นายจุมพล สุขมั่น	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
22	30	นางจุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
23	32	นายเฉลิมพล ประทีปะวณิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
24	33	นายเฉลิมศักดิ์ อบสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

กลุ่มงานรายงานการประชุม สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สผ
โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๓๗๒-๓, ๐ ๒๒๔๔ ๑๓๑๐

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
25	34	พลเรือเอก ชนินทร์ ชุณหรัชพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
26	37	นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
27	38	นายชาลี เอียดสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
28	39	พลตำรวจเอก ชิดชัย วรรณสถิตย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
29	40	นายชูชัย ศุภวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
30	41	นายชูชาติ อินสว่าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
31	42	นายชูศักดิ์ เกวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
32	43	พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
33	44	พลเอก ชูศักดิ์ สันติวรวุฒิ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
34	45	พลเอก ชูศิลป์ คุณาไทย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
35	46	นายฐาปบุตร ชมเสวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
36	47	พลเอก ฐิติวัจน์ กำลังเอก	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
37	48	นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
38	49	พลเรือเอก ณรงค์พล ณ บางช้าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
39	53	ศาสตราจารย์ดุสิต เครืองาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
40	54	นายดุสิต ลีลาภัทรพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
41	57	นายตระกูล วินิจนัยภาค	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
42	58	พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
43	59	นายต่อพงศ์ เสลานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
44	60	พลตำรวจเอก ไตรรัตน์ อมาตยกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
45	61	นางถวิลวดี บุรีกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
46	62	พลอากาศเอก ทวิเดนศ อังศุสิงห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
47	63	นายทวีศักดิ์ กออนันตกูล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
48	66	พลเอก ธงชัย สาระสุข	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
49	67	พันเอก ธนศักดิ์ มิตรภานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
50	69	ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
51	70	พลเอก ธวัช จารุกลัส	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
52	74	นายธานินทร์ ผะเอม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
53	75	พลตำรวจโท ธีรจิตร์ อุตมะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
54	76	พลอากาศเอก ธีระภาพ เสนะวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
55	77	พลเอก นคร สุขประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
56	78	นางนรรัตน์ พิมเสน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
57	80	นางนินนาท ชลิตานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
58	81	พลอากาศเอก นิรันดร์ ยิ้มสรวล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
59	83	นายบัญชา ปรมีศณาภรณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
60	84	พลโท บัญชา สิทธิวรยศ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
61	85	นางเบญจวรรณ สร่างนิทร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
62	86	พลเรือเอก ประดิษฐ์ ศิริคุปต์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
63	87	นางประภา เหตระกูล ศรีนวลนัด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
64	88	นายประภาศ คงเอียด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
65	89	นายประมนต์ สุธีวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
66	90	ร้อยเอก ประยุทธ เสาวคนธ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
67	91	นายประยูร เชี่ยววัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
68	92	นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
69	93	พลเอก ปราการ ชลยุทธ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
70	94	นายปรีชา บุตรศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
71	95	พลอากาศเอก ปรีชา ประดับมุข	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
72	96	นางปัทมา เธียรวิศิษฏ์สกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
73	97	นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
74	98	นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐบาทุกา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
75	100	พลอากาศเอก เผด็จ วงษ์ปิ่นแก้ว	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
76	101	นายพงศ์ศักติ์ เสมสันต์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
77	102	นายพนม ศรศิลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
78	104	คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
79	105	นางพรพันธุ์ บุณยรัตพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
80	107	พลเอก พอพล มณีรินทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
81	108	พลเรือเอก พะจุณณ์ ตามประทีป	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
82	109	พลตำรวจตรี พิสิษฐ์ เปาอินทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
83	110	นายเพิ่มพงษ์ เชาวลิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
84	111	นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
85	112	พลเอก ภิญโญ แก้วปลั่ง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
86	113	พลเอก ภูดิศ ทัตติยโชติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
87	114	พลอากาศเอก มนัส รูปขจร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
88	116	นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
89	117	นางเมธินี เทพมณี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
90	118	พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
91	119	พลเรือเอก ยุทธนา เกิดด้วยบุญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
92	120	พลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
93	122	นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
94	123	พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
95	124	พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
96	125	นายเลิศปัญญา บูรณบัณฑิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
97	126	พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
98	128	พลตำรวจเอก วรพงษ์ ชิวปรีชา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
99	129	นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
100	130	พลเอก วรวิทย์ พรรณสมัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
101	131	นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
102	132	พลโท วราห์ บุญญะสิทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
103	133	นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
104	134	พลเอก วัฒนา สรรพานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
105	135	พลอากาศเอก วัธน มณีนัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
106	136	นายวันชัย ศักดิ์อุดมไชย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
107	137	นายวันชัย สอนศิริ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
108	138	นายวัลลภ พริ้งพงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
109	139	พลเอก วิชิต ยาทิพย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
110	144	นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
111	147	นายวิวรรธน์ แสงสุริยะฉัตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
112	148	พลเอก วุฒินันท์ ลีลายุทธ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
113	149	นายไวกูณฑ์ ทองอร่าม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
114	151	นายศานิตย์ นาคสุขศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
115	152	นายศิริชัย ไม้งาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
116	154	พลเรือเอก สถิรพันธุ์ เกยานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
117	156	นายสมชัย เจริญชัยฤทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
118	157	นายสมชัย ฤชุพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
119	158	นายสมชาย พฤฒิกัลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
120	159	พลโท สมชาย ลิ้นประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
121	160	นายสมเดช นิลพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
122	162	นางสร้อยทิพย์ ไตรสุทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
123	163	พลเอก สราวุฒิ ชลออยู่	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
124	167	พลตรี สิระวิทย์ นาคทอง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
125	170	นายสุนชัย คำนูณเศรษฐ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
126	172	พลเอก สุรเดช เฟื่องเจริญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
127	173	นายสุรินทร์ จิรวิศิษฏ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
128	174	พลเรือเอก สุรินทร์ เริงอารมณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
129	178	นายเสรี อติภัทธะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
130	179	นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
131	180	พลอากาศเอก อนาวิล ภิรมย์รัตน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
132	182	นายอนุสร จิรพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
133	184	นายอภิชาต จงสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
134	185	พลเอก อภิชาต เพ็ญกิตติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
135	186	นายอภินันท์ ซื่อธานุวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
136	187	พลเรือเอก อภิวัฒน์ ศรีวรรธนะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
137	188	นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
138	189	นายอรุณ จิรชวาลา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
139	190	นายอลงกรณ์ พลบุตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
140	191	ศาสตราจารย์อิศรา ศานติศาสน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
141	192	นายอัครินทร์ เลิศกิจชัยศิริ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
142	194	พลตำรวจเอก อัศวิน ขวัญเมือง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
143	195	พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
144	199	นายอุทัย เลาหวิเชียร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
145	200	พลเอก เอกชัย จันทร์ศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

<u>ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม</u>

1. นายอลงกรณ์ พลบุตร รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง
2. นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง

เป็นอันว่าที่ประชุมมีมติเห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน เรื่อง การปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย ซึ่งคณะกรรมาธิการจะได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกไปปรับปรุงก่อนที่จะส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปนะครับ จบการพิจารณารายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชนแล้วนะครับ ขอขอบคุณคณะกรรมาธิการและผู้มาชี้แจงทุกท่านครับ

ต่อไปเป็นการพิจารณาระเบียบวาระที่ ๓.๓ รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เรื่อง การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว หรือเรียกว่า นอนคัสโตเดียลเมเซอร์ (Non-custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

รายงาน

ของ

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เรื่อง

การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

สำนักกรรมาธิการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด่วนที่สุด
ที่ (สปท)๔๙/๒๕๖๐

(สำเนา)

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอู่ทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมาธิการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมนั้น ต่อมา ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้มีคำสั่ง ที่ ๒๘/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๙ แต่งตั้ง นายเข็มชัย ชุติวงศ์ เป็นประธานคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมแทนตำแหน่งที่ว่าง (นายวิรัช ชินวินิจกุล) ทำให้กรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายเข็มชัย ชุติวงศ์	ประธานกรรมาธิการ
๒. นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์	รองประธานกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. พลตำรวจเอก วรพงษ์ ชิวปรีชา	รองประธานกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	รองประธานกรรมาธิการ คนที่สาม
๕. นายตระกูล วินิจนัยภาค	ที่ปรึกษากรรมาธิการ
๖. พลตำรวจเอก อัศวิน ขวัญเมือง	ที่ปรึกษากรรมาธิการ
๗. พลตำรวจโท อำนวย นิ่มมะโน	โฆษกกรรมาธิการ
๘. พันตำรวจเอก ณรัชต์ เศวตนันทน์	โฆษกกรรมาธิการ
๙. พลตำรวจเอก เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา	กรรมาธิการ
๑๐. พลตำรวจโท ธีรจิตร์ อุตมะ	กรรมาธิการ
๑๑. นายบัญชา ปรมีศณาภรณ์	กรรมาธิการ
๑๒. คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	กรรมาธิการ
๑๓. นายไวกูณฑ์ ทองอร่าม	กรรมาธิการ
๑๔. นายจุมพล สุขมั่น	เลขานุการกรรมาธิการ
๑๕. นายวิวรรธน์ แสงสุริยะฉัตร	ผู้ช่วยเลขานุการกรรมาธิการ

บัดนี้ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ได้พิจารณาศึกษารายงาน เรื่อง “การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน” ตามแผนการปฏิรูปของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เสร็จแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณา และหากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ ขอได้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

เข็มชัย ชุติวงศ์

(นายเข็มชัย ชุติวงศ์)
ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

สำนักกรรมาธิการ ๒
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๓๙
โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๔๓

ณธัญดา /ร่าง
กนกวรรณ /พิมพ์
/ตรวจ

สำเนาถูกต้อง

ว่าที่ร้อยตำรวจตรี

(อาพัทธ์ สุขะนันท์)
ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๒

สารบัญ

รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เรื่อง การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

	หน้า
๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. แผนการปฏิรูป	๒
๒.๑ ประสบการณ์ของสหประชาชาติและนานาประเทศ	๑๐
๒.๒ ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๑
๒.๓ วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน	๑๖
๓. วิธีการปฏิรูป	๑๖
๓.๑ การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรที่จะเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนระบบ	๑๖
๓.๒ การปฏิรูประบบการสนับสนุนงานขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชนในการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว	๑๗
๔. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๑๙
๕. แหล่งที่มาของงบประมาณ	๒๑
๖. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๒๑
๗. ข้อเสนอแนะ	๒๑
ตารางรายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปปกระเทศ ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เรื่อง การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – Custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน	๒๒
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	
- United Nations Standard Minimum Rules for Non – custodial Measures (The Tokyo Rules)	๒๘
- คำแปลอย่างไม่เป็นทางการมาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติสำหรับมาตรการไม่ควบคุมตัว (ข้อกำหนดโตเกียว)	๓๕
- Revised draft resolution from Commission on Crime Prevention and Criminal Justice, 26th session, Vienna, 22 – 26 May 2017	๔๕
ภาคผนวก ข	
- รายนามคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	๔๙

รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
เรื่อง การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures)
โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

๑. หลักการและเหตุผล

ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้กำหนดให้คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง แผนการปฏิรูป วิธีการปฏิรูปพร้อมกำหนดเวลาการปฏิรูป และข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการบังคับใช้กฎหมายให้สัมฤทธิ์ผล รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่สภามอบหมาย นั้น

โดยอาศัยอำนาจตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๘๑ วรรคสอง ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมาธิการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมาธิการไม่เกินสามคณะตามความจำเป็น เพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการตามแต่จะมอบหมายและรายงานผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมาธิการต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป และเพื่อให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ในแผนการปฏิรูปเรื่องที่ ๓ หัวข้อ “แผนการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประชาชน” ที่ประชุมจึงได้พิจารณาและมีมติตั้งคณะอนุกรรมาธิการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประชาชน โดยทำหน้าที่พิจารณาศึกษาระบบการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประชาชนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งความเที่ยงธรรม เป็นกลาง

ทั้งนี้ ตามประกาศคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ที่ ๔/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘ ประกาศคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ที่ ๑๓/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙ และประกาศคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ที่ ๑๕/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙

คณะอนุกรรมาธิการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประชาชน ประกอบด้วย

๑. พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	ประธานอนุกรรมาธิการ
๒. นายศักดา ช่วงรังษี	รองประธานอนุกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช	รองประธานอนุกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. นายวีรศักดิ์ โชติวานิช	รองประธานอนุกรรมาธิการ คนที่สาม
๕. รองศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ	อนุกรรมาธิการ
๖. นางสาวสุนทรียา เหมือนพะวงศ์	อนุกรรมาธิการ
๗. นายวิเชียร ชุบไธสง	อนุกรรมาธิการ
๘. นายวิพล กิติทัศนาสรชัย	อนุกรรมาธิการ
๙. นายปัญญา จันทร์เหมือนเผือก	อนุกรรมาธิการ
๑๐. พันตำรวจเอก อาคม จันทนลาช	อนุกรรมาธิการ
๑๑. นายสรวิศ ลิมปรังษี	อนุกรรมาธิการ
๑๒. หม่อมราชวงศ์ประเดิมสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์	อนุกรรมาธิการ

๑๓. นางจันทร์ชม จินตยานนท์ อนุกรรมาธิการ
๑๔. พันโท ณัฐวุฒิ พรหมศร อนุกรรมาธิการและเลขานุการ
๑๕. ร้อยโท พิษณุพงศ์ อิงคนินันท์ อนุกรรมาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาอนุกรรมาธิการ ประกอบด้วย
๑. นายตระกูล วินิจนัยภาค
๒. คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์
๓. นายจุมพล สุขมั่น
๔. พลเรือตรี เผ่าเทพ ประสานพานิช
๕. นางเรืองรวี พิชัยกุล
๖. พันตำรวจเอก ธรากร เลิศพรเจริญ
๗. พันโท พุฒิพงษ์ ชีพสมุทร

ในการนี้ คณะอนุกรรมาธิการเห็นควรเสนอการปฏิรูปเรื่องการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน เป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนที่ต้องปฏิรูป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการอำนวยความยุติธรรมและให้บริการแก่ประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

บัดนี้ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม โดยคณะอนุกรรมาธิการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประชาชน ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเพื่อหาแนวทางในการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชนต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อพิจารณา ดังนี้

๒. แผนการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

สภาพปัญหา

๑) สถานการณ์เรื่องจำนวนผู้กระทำความผิดอาญาที่ไม่ถูกควบคุมตัวมีเพิ่มมากขึ้น

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญามีทั้งการควบคุมชั่วคราวในระหว่างคดีเกิดขึ้นตั้งแต่การจับและการฟ้องคดีในฐานะผู้ต้องหาและจำเลย และการควบคุมแบบเด็ดขาดเกิดขึ้นเมื่อมีการตัดสินคดีให้มีโทษจำคุก หรือการใช้มาตรการฝึกอบรมสำหรับเด็กและเยาวชน ที่ผ่านมา ศาลและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวเป็นจำนวนมาก เนื่องจากคำสั่งปล่อยชั่วคราว คำสั่งเพื่อใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา หรือคำพิพากษารอการลงโทษหรือการกำหนดโทษ และคำสั่งพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษ ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้ฟื้นฟูตนเองอีกครั้ง ด้วยแนวคิดแบบใหม่ในเรื่องการหันเหคดี (Diversion) และระบบยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ซึ่งเป็นที่ยอมรับมากขึ้น รวมทั้งมีกฎหมายเปิดช่องให้กระทำได้อย่างกว้างขวางมากกว่าในอดีต และด้วยเหตุผลที่ผู้มีอำนาจสั่งการอาจเห็นว่าการส่งตัวไปแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในระบบปิด ทั้งในเรือนจำและศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนอาจไม่ช่วยแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง ทำให้จำนวนผู้กระทำความผิดอาญาที่ไม่ถูกควบคุมตัวมีเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันสถิติจำนวนคดีที่ศาลรอการลงโทษมีมากกว่า ร้อยละ ๔๐ และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ กรมคุมประพฤติดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง จำนวน ๑๐๐,๗๖๐ คดี จากเป้าหมายจำนวน ๘๒,๐๐๐ คดี โดยเป็นผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๖ จำนวน ๔๕,๐๕๖ คดี คิดเป็น

ร้อยละ ๔๔.๗๒ ผู้ได้รับการพักการลงโทษ จำนวน ๓๑,๔๕๔ คดี คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒๒ และผู้ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุก จำนวน ๒๔,๒๕๐ คดี คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐๖

๒) กฎหมายเปิดช่องให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดมากยิ่งขึ้น

แต่เดิมกฎหมายไทยให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้แก้ไขตนเอง โดยไม่ต้องถูกดำเนินคดีหรือโดยไม่ต้องสูญเสียเสรีภาพและรับโทษจำคุกอยู่บ้าง เพื่อให้โอกาสฟื้นฟูตนเองกลับเข้าไปอยู่กับสังคมได้อีกครั้งหนึ่ง เพราะผู้ที่ได้กระทำความผิดเพียงเล็กน้อยย่อมไม่ก่อให้เกิดผลกระทบแก่ผู้ใดมาก เช่น การรอการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ที่เริ่มจากการให้โอกาสผู้ที่ถูกลงโทษจำคุกสองปียังสามารถมีเสรีภาพในชีวิตและร่างกายกลับไปสู่สังคมได้ ด้วยปัญหาว่าผู้กระทำความผิดบางคนสมควรจะได้รับโอกาสในการแก้ไขตนเอง รวมทั้งการจำคุกอาจไม่สามารถแก้ไขพฤตินิสัยของผู้ต้องขังได้อย่างแท้จริง ประกอบกับการมีปัญหา “นักโทษล้นคุก” “เยาวชนล้นศูนย์ฝึกฯ” ทำให้แนวทางกฎหมายใหม่ๆ เปิดช่องให้มีการใช้มาตรการทางเลือกแทนการดำเนินคดีกับอาชญากรและการจำคุกมากขึ้นเรื่อยๆ ดังในช่วงที่ผ่านมามีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ในคดีที่ศาลตัดสินว่าจำเลยกระทำความผิดและลงโทษจำเลยถึงห้าปี หรือแม้จำเลยกระทำผิดซ้ำเคยต้องโทษจำคุกมาก่อน จำเลยก็อาจไม่ต้องถูกจำคุกและศาลมีอำนาจรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ โดยกำหนดให้จำเลยรับเงื่อนไขเพื่อการคุมความประพฤติแทน ซึ่งคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับวิธีการรอการกำหนดโทษ พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้สนับสนุนให้มีการใช้วิธีการรอการกำหนดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย โดยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ มีเนื้อความดังต่อไปนี้

“ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น (๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ (๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ (๓) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปีแล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติความประพฤติสติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึก ความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษ แต่รอการลงโทษไว้ไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกหรือปรับ อย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้”

สำหรับเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิด มาตรา ๕๖ วรรคสอง กำหนดว่า ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขข้อเดียวหรือหลายข้อตามควรแก่กรณีได้ดังนี้

“(๑) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบ อาชีพ หรือจัดให้กระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

(๒) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

(๓) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใดอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก

(๔) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๕) ให้เข้ารับการฝึกอบรม ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๖) ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางด้วยก็ได้

(๗) ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นให้แก่ผู้เสียหายตามที่ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายตกลงกัน

(๘) ให้แก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม หรือชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว

(๙) ให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าจะไม่ก่อเหตุร้าย หรือก่อให้เกิดภยันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สิน

(๑๐) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก หรือเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหาย ตามที่เห็นสมควร เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามความในวรรคสองนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการ หรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวแก่การควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้ เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควรศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้หรือจะกำหนดเงื่อนไขข้อใดตามที่กล่าวในวรรคสองที่ศาลยังมิได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้หรือถ้ามีการกระทำผิดทัณฑ์บนให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม"

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ ก็ได้กำหนดเรื่องการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดและให้ใช้มาตรการบำบัดทางการแพทย์ ทางจิตวิทยาและทางสังคมแทนกระบวนการยุติธรรม โดยถือว่าผู้เสพเป็นผู้ป่วย หรือในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๘๖ ก็ได้เปิดโอกาสให้พนักงานอัยการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชนในความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือมาตรา ๙๐ ให้ศาลสามารถใช้มาตรการพิเศษแม้เด็กและเยาวชนจะได้กระทำความผิดที่มีโทษจำคุกถึงยี่สิบปี ซึ่งรวมถึงการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงด้วย สำหรับร่างกฎหมายที่มีข้อเสนอกันอยู่ในช่วงที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญาหรือร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว ก็มีหลักการที่เปิดช่องให้ใช้มาตรการทางเลือกแทนการดำเนินคดีกับอาชญากรและการจำคุกในลักษณะเดียวกัน หรือร่างพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดก็เปิดช่องให้มีการพัฒนามาตรการทางเลือกในส่วนของกระบวนการยุติธรรมด้านเด็กและเยาวชนด้วย

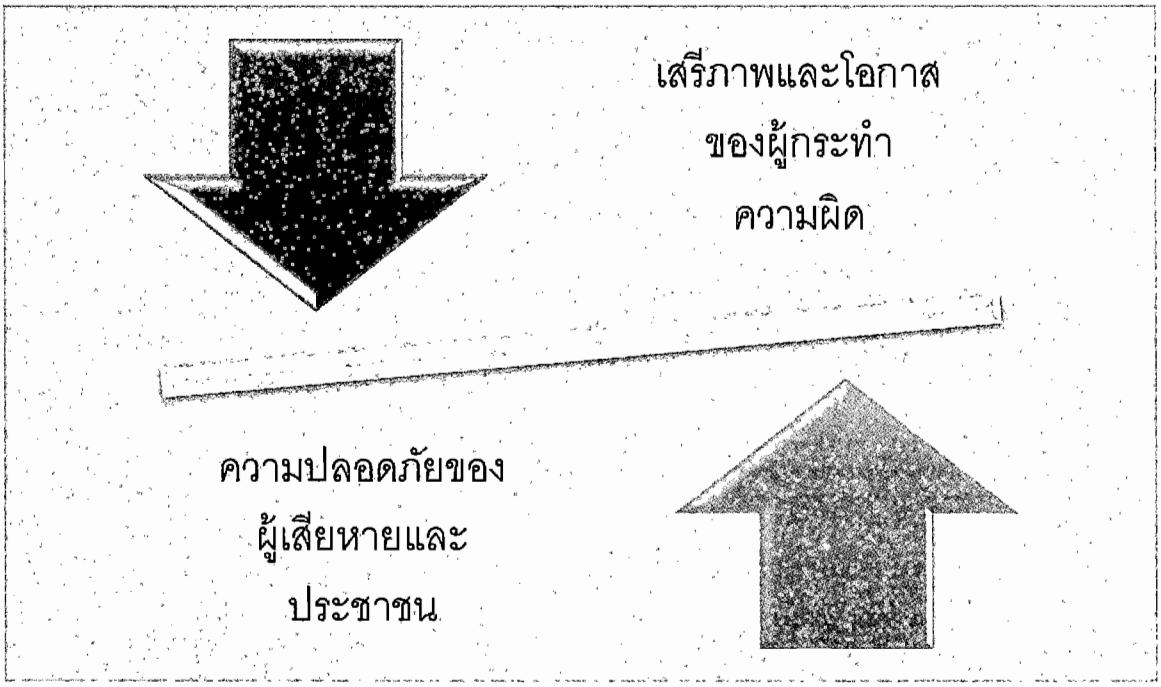
แม้บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่ดังกล่าวหรือกฎหมายฉบับอื่นๆ จะกำหนดเงื่อนไขในการเบี่ยงเบนคดีหรือกำหนดเงื่อนไขเพื่อการคุมความประพฤติไว้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ซึ่งให้รวมถึงการฝึกอาชีพ การรับการบำบัดทางจิต การแก้ไขฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การห้ามเข้าสถานที่หรืออื่นๆ ซึ่งถือเป็นมาตรการที่ดีต่อผู้กระทำความผิดและสังคม อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ การใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวยังไม่ถูกพัฒนาเท่าที่ควร และยังขาดการพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสม โดยมีปัญหาตั้งแต่เรื่องของการจำแนกและการคัดกรองว่าบุคคลใดสมควรถูกปล่อยตัวออกไป ซึ่งยังไม่มีกฎหมายกำหนดเรื่องขั้นตอนเกี่ยวกับกระบวนการสั่งสืบเสาะข้อมูลของผู้กระทำความผิดอย่างจริงจังในกรณีที่ประเด็นที่อาจจะมีปัญหาได้ รวมถึงในทางปฏิบัติยังขาดกระบวนการบำบัดฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีการปล่อยคนที่ไม่สมควรออกไป และผู้กระทำผิดจำนวนมากยังมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อตนเอง เป็นภัยต่อผู้เสียหายในคดีอาญาและเป็นอันตรายต่อชุมชนและสังคม เกี่ยวกับมาตรการคุมประพฤติ หน่วยงานที่รับผิดชอบยังเน้นการรับรายงานตัวแบบสั้นๆ หรือการจัดกิจกรรมบริการสังคมแบบง่ายๆ เพราะเป็นวิธีที่

สะดวกเนื่องจากมีบุคลากรไม่เพียงพอและมีทรัพยากรอยู่อย่างจำกัด จึงไม่ก่อให้เกิดการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริง และยังมีแนวโน้มที่จะทำให้ก่ออาชญากรรมขึ้นอีก จึงเป็นเรื่องยากที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และหลักการของกฎหมาย

๓) มาตรการที่ดำเนินการยังขาดความสมดุลระหว่างเสรีภาพของผู้กระทำผิดกับสิทธิของผู้เสียหายและความปลอดภัยของสังคม

ที่ผ่านมา การใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมของเจ้าหน้าที่และศาลยังถูกวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนอยู่บ้างว่าขาดความสมดุลระหว่างเสรีภาพของผู้กระทำผิดกับสิทธิของผู้เสียหายและความปลอดภัยของสังคม ทั้งนี้ การกำหนดมาตรการและการตัดสินคดีหรือการออกคำสั่งในหลายกรณีขัดกับหลักแห่งความได้สัดส่วน (Proportionality Principle) ตัวอย่างเช่น จำเลยที่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงยังอาจได้รับการรอการลงโทษ โดยบางครั้งไม่ต้องถูกคุมประพฤติหรือไม่ถูกกำหนดหน้าที่ให้จัดทำกิจกรรมบริการสังคมใดๆ หรือคนที่ฆ่าผู้อื่นซึ่งถูกศาลตัดสินประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตแล้วยังสามารถได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษ และมีหลายกรณีที่จำคุกเพียงสิบปีเศษก็ได้รับอนุญาตให้ออกมาสู่สังคมได้โดยไม่มีมาตรการอื่นรองรับ ในกรณีของศาลเยาวชนและครอบครัวก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์พอสมควรว่าการให้โอกาสเยาวชนที่กระทำความผิดโดยถือหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กมากเกินไป (The Best Interest of the Child) จนทำให้ความเป็นธรรมแก่เหยื่อ (Victim Justice) ต้องสูญเสียไป หลายกรณีที่เยาวชนกระทำความผิดรุนแรงศาลก็ยังรอการลงโทษ โดยอาจกำหนดให้มีหน้าที่เล็กน้อยบางประการ เช่น การให้ขอโทษอีกฝ่ายหนึ่งหรือการบังคับให้อุปสมบท ซึ่งไม่สามารถแก้ไขพฤตินิสัยของผู้กระทำความผิดได้ไม่สามารถเยียวยาจิตใจผู้เสียหายได้อย่างเพียงพอ และยังเสี่ยงต่อการปล่อยออกไปให้กระทำความผิดซ้ำซึ่งจะเป็นภัยต่อสังคมต่อไปในอนาคต

ภาพแสดงปัญหา

๔) หน่วยงานยุติธรรมภาครัฐขาดการดำเนินงานร่วมกับฝ่ายอื่น

ในปัจจุบันแม้กฎหมายที่มีอยู่จะให้อำนาจหน่วยงานต่างๆ ในการทำงานร่วมกัน กล่าวคือ สำหรับผู้ถูกคุมประพฤติตามคำพิพากษาของศาลนั้น กรมคุมประพฤติมีหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้กระทำผิดอาญาที่รับเงื่อนไขคุมประพฤติแทนการควบคุมตัว โดยมีหน้าที่ประสานงานกับทุกภาคส่วนในการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว แต่ในทางปฏิบัติกรมคุมประพฤติยังไม่สามารถพัฒนาความเป็นมืออาชีพในการทำงานในเรื่องนี้ได้ จึงไม่เกิดพลังเป็นเครือข่ายในการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง และเนื่องจากการใช้มาตรการแทนการควบคุมตัวมีมากขึ้น ดังที่ในปัจจุบันมีบุคคลที่ถูกคุมประพฤติจำนวนมาก จึงยากแก่การดำเนินการของเจ้าหน้าที่กรมคุมประพฤติซึ่งมีจำนวนประมาณ ๔,๐๐๐ คน ที่จะจัดการได้ นอกจากนี้ ในแต่ละปีมีผู้ถูกคุมประพฤติประมาณ ๔๐,๐๐๐ คน ที่ไม่ไปรายงานการตัวตามกำหนด ทำให้กรมคุมประพฤติก็ไม่สามารถจัดการให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งกรมคุมประพฤติน่าจะทบทวนเรื่องการทำงานกับเครือข่ายอย่างจริงจังต่อไปในอนาคต เพราะพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้เปิดช่องให้มีการทำงานร่วมกับฝ่ายอื่นไว้แล้ว ดังนี้

"มาตรา ๔๔ ให้กรมคุมประพฤติมีหน้าที่ดำเนินการหรือประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน หรือองค์กรอื่น เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานสร้างเครือข่ายหรือให้ความช่วยเหลือในภารกิจของกรมคุมประพฤติ และจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำผิดเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ

มาตรา ๔๕ ให้อาสาสมัครคุมประพฤติและภาคประชาชนมีบทบาทในการให้การสงเคราะห์ รวมถึงการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานคุมประพฤติ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ให้อาสาสมัครคุมประพฤติได้รับค่าตอบแทนตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง"

แม้กฎหมายข้างต้นจะให้อำนาจและบทบาทแก่กรมคุมประพฤติอย่างกว้างขวางเป็นการทำงานในระบบเปิด (Open System) แต่ในทางปฏิบัติกรมคุมประพฤติซึ่งมีหน้าที่ในการประสานกับหน่วยงานต่างๆ ก็ยังไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ งานด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวกับเรื่องการบำบัดฟื้นฟูยาเสพติด ส่วนใหญ่ก็ยังเป็นงานของโรงพยาบาลภาครัฐ หน่วยงานปกครอง หรือทหาร การร่วมกันทำงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขยังไม่ปรากฏว่ามีการประเมินผลการทำงานที่ชัดเจนว่าประสบความสำเร็จเพียงใด สำหรับการทำงานกับหน่วยงานฝ่ายปกครองหรือทหารในการทำค่ายบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดที่มีอยู่ในทุกพื้นที่ก็มักทำเป็นกิจกรรมกลุ่มใหญ่ ซึ่งยังไม่มีโปรแกรมในเชิงสหวิชาชีพที่จะแก้ปัญหาแบบครบวงจรแก่ผู้ถูกดำเนินการแต่ละรายในภาพรวม ทิศทางการพัฒนาจึงยังไม่มีการสร้างระบบผู้เชี่ยวชาญเชิงสหวิชาชีพที่พร้อมด้วยองค์ความรู้ในทางวิชาการและภาคปฏิบัติ (Interdisciplinary and Multidisciplinary Expertise) อย่างแท้จริง ซึ่งเมื่อไม่มีมาตรการที่ดีพอ ไม่เหมาะสม หรือมาตรการเบาเกินไป ทำให้ผู้กระทำความผิดจำนวนหนึ่งกระทำความผิดซ้ำ (Re – offend) โดยเฉพาะเยาวชนที่กระทำความผิดตั้งแต่ในวัยเยาว์แล้วไม่ถูกแก้ไข ก็จะกลับไปกระทำความผิดอีกเมื่อเป็นผู้ใหญ่ ดังที่เป็นข่าวอื้อฉาวกันอยู่เรื่อยๆ เช่น กรณีฆ่าชิงไอโฟน หรือ กรณีนักฆ่าหมูหยอง เป็นต้น

สำหรับการสร้างอาสาสมัครคุมประพฤติแม้กรมคุมประพฤติจะพยายามสร้างในทุกพื้นที่มีจำนวนกว่า ๒๐,๐๐๐ คน แต่ก็ขาดการพัฒนาศักยภาพให้เป็นผู้ช่วยแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ได้ การแก้ไขฟื้นฟูและติดตามผู้กระทำผิดในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community involving Community - Based Correction and Monitoring) ยังไม่สามารถพัฒนาให้มีประสิทธิภาพได้ ระบบการทำงานบริการสังคม (Community Service) ยังไม่มีความหลากหลายและยังขาดความสร้างสรรค์หรือช่วยแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด

ได้อย่างเหมาะสม ทำให้การพัฒนาระบบงานอาสาสมัครของชุมชน (Community Volunteer System) ในภาพรวมยังขาดประสิทธิภาพที่ดีพอ

สำหรับพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ จะมีบทบัญญัติรับรองให้หน่วยงานภายนอกร่วมทำหน้าที่ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามบทบัญญัติดังต่อไปนี้ แต่ก็ยังขาดการประสานงานและการพัฒนางานร่วมกันอย่างจริงจังกับหน่วยงานภายนอก โดยเฉพาะการทำงานกับหน่วยงานในชุมชน ทำให้ประสิทธิภาพในการแก้ไขบำบัดผู้ติดยาเสพติดยังมีอยู่น้อย เมื่อกระบวนการบำบัดไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเล็กๆ ให้ได้ผลได้ ผู้เสพยาก็จะทดลองยาเสพติดที่เป็นอันตรายมากขึ้น ทำให้แก้ไขปัญหาได้ยากมากยิ่งขึ้น

"มาตรา ๑๘ ในกรณีที่เห็นสมควรให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้สถานพยาบาล สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สถานที่ของราชการ หรือสถานที่อื่นใดเป็นสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือการควบคุมตัว นอกเหนือจากศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีอำนาจกำหนดให้ผู้ควบคุมสถานที่นั้นมีอำนาจหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใด เช่นเดียวกับผู้อำนวยการศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา ๑๗ ได้ตามที่เห็นเหมาะสมกับสถานที่ดังกล่าว"

ในส่วนกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้อำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถร่วมทำงานกับหน่วยงานสหวิชาชีพ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ สามารถเข้ามาให้คำปรึกษาแนะนำด้านคดีหรือเกี่ยวกับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเยาวชนได้ แต่ศาลก็ไม่เคยดำเนินการในส่วนนี้ เพราะขาดตั้งแต่กระบวนการจัดทำทะเบียนผู้เชี่ยวชาญ ไม่มีกระบวนการในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสม ในขณะเดียวกันหน่วยงานต่างๆ ก็ไม่มาจดแจ้งเพื่อทำงานร่วมกับศาล ที่ผ่านมา การทำงานร่วมกันระหว่างศาลเยาวชนและครอบครัวกับสถาบันด้านนิติจิตเวชหรือโรงพยาบาลต่างๆ หรือการทำงานกับหน่วยงานทางสังคมในชุมชนจึงยังมีน้อย ไม่ต่อเนื่องไม่เป็นระบบ และไม่ยั่งยืน ทั้งที่มีกฎหมายดังต่อไปนี้กำหนดให้ทำได้และมีระบบการสนับสนุนทางการเงินต่อการดำเนินการแบบรายครั้งหรือรายหัวอยู่แล้ว

"มาตรา ๓๑ ในระหว่างพิจารณาคดี เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชน ศาลอาจขอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์จิตวิทยา การให้คำปรึกษาแนะนำ การสังคมสงเคราะห์หรือการคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านอื่น มาให้คำปรึกษาแนะนำและให้ความเห็นเกี่ยวกับสภาพร่างกาย สภาพจิต สวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว คู่ความ หรือบุคคล ที่เกี่ยวข้องก็ได้ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญให้ได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าตอบแทนอย่างอื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบจาก กระทรวงการคลัง

มาตรา ๓๒ ให้สถานที่ที่ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้เด็ก เยาวชน บุคคลในครอบครัว คู่ความ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ารับการตรวจรักษา หรือรับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้รับค่าตอบแทน ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

มาตรา ๓๓ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีหน้าที่ในการรับจดแจ้งส่วนราชการและองค์การด้านเด็กเยาวชน สตรี หรือครอบครัว ที่ประสงค์จะปฏิบัติงานด้านแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ด้านการสังคม สงเคราะห์ หรือด้านให้คำปรึกษาแนะนำร่วมกับศาลเยาวชนและครอบครัวแห่งท้องที่นั้น ๆ"

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ยังเปิดโอกาสให้หน่วยงานสหวิชาชีพหรือองค์กรเอกชนและชุมชนสามารถจัดตั้งองค์กรเพื่อการ

บำบัดฟื้นฟูดูแลเด็กและเยาวชนได้ แต่ในทางปฏิบัติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนว่าจะเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามาดำเนินการในลักษณะใด ในเงื่อนไขอย่างไร ทำให้ยังไม่มีหน่วยงานใดได้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการเลยแม้แต่รายเดียว

"มาตรา ๕๕ ให้อธิบดีมีอำนาจออกใบอนุญาตให้ส่วนราชการดำเนินการ หรือให้เอกชนจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด เป็นจำเลย หรือเป็นผู้ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ลงโทษหรือใช้วิธีการ สำหรับเด็กและเยาวชน และมีอำนาจควบคุมดูแลสถานที่ดังกล่าว รวมทั้งมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตที่ได้ออกให้นั้นด้วย การออกใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๖ ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๕๕ ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ให้ผู้รับใบอนุญาตได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด"

ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นอาจจะเป็นเพราะว่าตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมายนั้น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีหน้าที่ดูแลงานด้านการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นเรื่องของการจัดการในระบบปิด (Closed System) เป็นหลัก ทำให้การทำงานเครือข่ายกับภายนอกที่อาจจะมีอยู่บ้าง เช่น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีการตั้งคณะกรรมการสหวิชาชีพเพื่อประเมินและหาทางออกให้แก่เด็กและเยาวชน จึงยังมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่จำกัด ไม่ครอบคลุมไปถึงการเปิดพื้นที่ให้หน่วยงานภายนอกมาช่วยทำงานด้านการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูโดยตรง ทำให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนไม่มีบทบาทนำในเรื่องการพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานสหวิชาชีพและชุมชนได้ ทั้งที่แท้จริงแล้ว งานที่เกี่ยวข้องหลายส่วนยังสามารถเชื่อมโยงและร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกได้มากกว่าที่เป็นอยู่ ในส่วนของกรมราชทัณฑ์ก็มีอำนาจหน้าที่แก้ไขพฤตินิสัยของนักโทษที่ถูกควบคุมตัวในเรือนจำ ซึ่งเป็นเรื่องของการจัดการในระบบปิดเช่นเดียวกัน และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ก็ยังไม่มีบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าว กรมราชทัณฑ์จึงไม่อาจดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้

๕) หน่วยงานสหวิชาชีพและชุมชนยังขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมและขาดความสนับสนุน

หน่วยงานสหวิชาชีพ หมายถึง หน่วยงานที่มีบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ มีความรู้ ทักษะ และความสามารถเฉพาะในด้านต่างๆ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาแบบมืออาชีพ ส่วนใหญ่หน่วยงานสหวิชาชีพจะทำงานเป็นกลุ่มหรือทีม เพื่อช่วยวิเคราะห์จัดการปัญหาอย่างครบวงจร ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นรูปแบบ Interdisciplinary คือ การประสานความร่วมมือจากหลายสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน โดยใช้วิธีการส่งต่อข้อมูล และประสานขอทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเป็นทางการ เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามกระบวนการต่างๆ โดยไม่จำเป็นต้องมีการประชุมร่วมกัน หรือแบบ Multidisciplinary เป็นการประชุมทีมสหวิชาชีพ เพื่อปรึกษาหารือกันในการระดมความคิดเห็น และกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างจริงจัง และมีการติดตามผลงานอย่างต่อเนื่องร่วมกัน โดยลักษณะงานของหน่วยวิชาชีพนี้มักจะมีมาตรฐานทางวิชาการและการปฏิบัติตามแนวทางของแต่ละสาขาที่แตกต่างกันไป โดยมีอุดมการณ์พัฒนาให้เป็นมืออาชีพ (Professionalism) ซึ่งมักจะมีสภาวิชาชีพควบคุมมาตรฐานอยู่ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

งานของหน่วยงานสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับคดีมีได้ทั้งเรื่องการจำแนกประเภทและคัดกรองผู้กระทำความผิด การคุ้มครองเฉพาะหน้า การแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การคืนสู่สังคมการป้องกันและลดปัจจัยเสี่ยง

ในครอบครัวและชุมชน งานแก้ไขบำบัดฟื้นฟู มีได้ทั้งเรื่องการจัดการอารมณ์และความโกรธ การควบคุมความรุนแรง การมีทักษะสื่อสารกับบุคคลอื่น หรือการบำบัดผู้ติดสุราและยาเสพติดทั้งปวง ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสหวิชาชีพมีทั้งงานด้านการแพทย์และทางสุขภาวะในเชิงการดูแลร่างกายและจิตใจ การให้คำปรึกษาในลักษณะต่างๆ ซึ่งอาจดำเนินการโดยแพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา หน่วยงานด้านการพัฒนาสังคมและงานสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ ดำเนินการโดยนักสังคมสังเคราะห์ หรือหน่วยงานด้านการศึกษาที่ดำเนินการโดยบุคลากรทางการศึกษา และงานด้านการอาชีพ โดยบุคลากรด้านการอาชีพ รวมถึงหน่วยงานด้านกฎหมายที่ดำเนินการโดยบุคลากรที่มีความรู้ทางกฎหมาย เช่น ที่ปรึกษากฎหมายต่างๆ ที่ผ่านมาเคยมีโครงการนำร่องที่พยายามเชื่อมต่องานระหว่างหน่วยงานยุติธรรมกับหน่วยงานทางสังคมฝ่ายอื่น เช่น โครงการยุติธรรมสมานฉันท์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในโรงเรียน ที่ริเริ่มโดยกระทรวงยุติธรรม โครงการนักจิตวิทยาในโรงเรียน ที่ริเริ่มโดยกรมสุขภาพจิต หรือโครงการยุติการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวะ ที่ริเริ่มโดยศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ซึ่งเป็นโครงการที่ดีและมีประโยชน์ แต่ส่วนใหญ่ก็เป็นโครงการระยะสั้นที่ไม่มีความยั่งยืน และไม่มีการขยายผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงระบบหรือโครงสร้างการทำงานในเรื่องที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม

หน่วยงานสหวิชาชีพอาจมีได้ทั้งส่วนของรัฐและของภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคม ในส่วนของเอกชนที่มีบทบาทในด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้แก่ มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิดวงประทีป องค์กรเฟซ องค์กรแพลน และองค์กรเฟรนด์ อินเตอร์เนชั่นแนล ซึ่งบางองค์กรมีการรับเด็กและเยาวชนไปบำบัดแก้ไขอยู่บ้าง แต่หลายองค์กร เช่น มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก มูลนิธิบ้านครูยุ่น หรือองค์กร A ๒๑ เน้นการช่วยเหลือเด็กที่เป็นผู้เสียหายมากกว่า โดยในภาพรวมบางองค์กรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในขณะที่บางหน่วยงานทำหน้าที่ประสานเชื่อมต่อเครือข่ายให้เกิดความเข้มแข็ง

ในส่วนองค์กรชุมชนอาจจะมิใช่องค์กรที่เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤตินิสัยของผู้กระทำความผิดทางอาญาเช่นเดียวกับหน่วยงานสหวิชาชีพข้างต้น แต่ชุมชนก็เป็นการรวมตัวของกลุ่มสมาชิกของสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดที่มีศักยภาพในการช่วยกำกับติดตามการกระทำของผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะคอยช่วยสอดส่องดูแลไม่ให้ไปกระทำความเสี่ยงที่อาจจะกระทำความผิดซ้ำ หรือคอยช่วยดูแลช่วยเหลือเป็นกำลังใจและให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดในฐานะสมาชิกของชุมชน เพราะส่วนใหญ่ก็เป็นผู้มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดต่อกัน ไม่ว่าจะในฐานเครือญาติหรือคนรู้จักกันที่พักอาศัยใกล้เคียงกัน องค์กรชุมชนมีทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือท้องที่ที่มีกฎหมายรองรับอย่างเป็นทางการ รวมถึงกลุ่มชาวบ้านที่มีความพร้อมของตนเองที่จะจัดการบุคลากรและทรัพยากรต่างๆ ในชุมชนให้มีความเจริญงอกงาม

องค์กรชุมชนหลายแห่งเริ่มมีบทบาทเข้าร่วมกับหน่วยงานยุติธรรมเพิ่มมากขึ้น เช่น การเป็นกลุ่มยุติธรรมชุมชนตามโครงการพัฒนาของกระทรวงยุติธรรมหรือของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย องค์กรชุมชนบางองค์กรอาจจะมีบทบาทเกี่ยวกับเรื่องยุติธรรมในบางเรื่องเป็นการเฉพาะ เช่น กลุ่มป่าชุมชนที่เน้นการจัดการป่าหรือแหล่งน้ำชุมชนให้เกิดความเป็นธรรม หรือกลุ่มกองทุนชุมชนซึ่งมีความสำเร็จในด้านการจัดการเงินชุมชน ซึ่งองค์กรเหล่านี้อาจถูกมอบให้ปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องที่เกี่ยวข้องได้ไม่ยาก เช่น กลุ่มป่าชุมชนอาจคอยดูแลเรื่องการจัดทำกิจกรรมบริการสาธารณะของผู้กระทำความผิดด้านป่าไม้ที่ดิน กลุ่มยุติธรรมชุมชนอาจทำหน้าที่ป้องกันการวิวาทระหว่างสมาชิกในชุมชนด้วยการอบรมเรื่องยุติธรรมสมานฉันท์หรือเรื่องการยุติความรุนแรงในลักษณะต่างๆ หรือกลุ่มกองทุนชุมชนอาจช่วยสอนความรู้เรื่องการจัดการการเงินและการออมให้แก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์และการเงินต่างๆ โดยองค์กรที่มีความเข้มแข็งในเรื่องหนึ่งย่อมขยายผลงานให้มีบทบาทในด้านอื่นๆ ได้ด้วย ตัวอย่างเช่น จังหวัดขอนแก่น กลุ่มวัยรุ่นที่เคยก้าวพลาดกระทำความผิดได้รวมตัวกันตั้งกลุ่มมังกรดำ โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์กรแตร์เดซอมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เกิดเป็นกลุ่มบุคคลในชุมชนที่มีบทบาทในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยตรง องค์กรชุมชนยังรวมถึงหน่วยงานทาง

ศาสนา เช่น วัด โบสถ์ หรือมัสยิดที่มีอยู่ในหลายจังหวัดที่ช่วยเยียวยาจิตใจ และให้ความรู้แก่ชุมชน รวมถึงการให้ที่พักพิงและจัดการหางานให้ผู้ต้องขังที่ได้รับการปลดปล่อยออกจากที่คุมขังก่อนกำหนด ซึ่งการทำงานของคนในชุมชนมีลักษณะเป็นงานอาสาสมัครและจิตอาสาเป็นสำคัญ (Volunteerism)

จะเห็นได้ว่า ในสังคมไทยมีหน่วยงานสหวิชาชีพและชุมชนที่มีความพร้อมที่จะร่วมมือทำงานเกี่ยวกับการดูแลผู้กระทำความผิดในคดีอาญาในลักษณะต่างๆ แต่หน่วยงานยุติธรรมยังไม่ประสานกับฝ่ายอื่นอย่างจริงจัง โดยยังขาดฐานข้อมูลว่าแต่ละองค์กรมีภารกิจอย่างไร และแต่ละส่วนจะเข้ามาช่วยกันพัฒนาระบบงานร่วมกันได้อย่างไร เมื่อยังไม่มีการสร้างระบบการทำงานของหน่วยงานยุติธรรมร่วมกับฝ่ายอื่นอย่างจริงจัง และที่สำคัญคือยังไม่ทำระบบสนับสนุนทางการเงินและองค์ความรู้ต่างๆ อย่างเหมาะสม ก็ทำให้การทำงานที่เกี่ยวข้องมีขอบเขตจำกัด ไม่สามารถขยายผลออกไปได้ ไม่สามารถนำทรัพยากรและบุคลากรที่มีความสามารถในพื้นที่มาช่วยดำเนินการให้เหมาะสม ทำให้ความรู้ความเข้าใจและความเชื่อมั่นในเรื่องที่เกี่ยวข้องจึงไม่เกิดขึ้น ระบบที่เกี่ยวข้องจึงยังไม่มีพัฒนาการอย่างเป็นระบบได้

๒.๑ ประสบการณ์ของสหประชาชาติและนานาประเทศ

กฎแห่งสหประชาชาติว่าด้วยมาตรฐานขั้นต่ำเกี่ยวกับการไม่ควบคุมตัวหรือกฎแห่งกรุงโตเกียว (United Nations Standard Minimum Rules for Non – custodial Measures หรือ The Tokyo Rules) เป็นแนวปฏิบัติของสหประชาชาติที่กำหนดแนวทางในการนำมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวมาใช้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรง สามารถแก้ไขปรับปรุงตนเอง โดยมีหลักการสำคัญ คือ การรักษาความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของผู้กระทำความผิดกับผลประโยชน์ของผู้เสียหายและสังคม โดยเน้นการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานด้านการยุติธรรมกับองค์กรสหวิชาชีพในสังคม และเน้นบทบาทของชุมชนที่จะเข้าช่วยฟื้นฟูติดตามผู้กระทำความผิดอีกส่วนหนึ่งด้วย นอกเหนือจากนี้ กฎแห่งกรุงปักกิ่ง (Beijing Rules) ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติสหประชาชาติต่อผู้กระทำผิดที่เป็นเยาวชน และกฎแห่งกรุงเทพฯ (Bangkok Rules) ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติสหประชาชาติต่อผู้กระทำผิดที่เป็นสตรี ก็มีหลักการที่สอดคล้องกันที่เน้นกระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในระบบเปิดมากกว่าระบบปิด

ล่าสุดในการประชุม Commission on Crime Prevention and Criminal Justice เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐ ที่ผ่านมา ณ กรุงเวียนนา ผู้แทนของประเทศไทยได้เสนอร่างข้อมติ เรื่อง Promoting and encouraging the implementation of alternatives to imprisonment as part of comprehensive crime prevention and criminal justice policies โดยพัฒนาแนวทางการดำเนินการจากกฎแห่งกรุงโตเกียว ซึ่งที่ประชุมก็ได้ผ่านข้อมติเรื่องนี้ซึ่งมีหลักการสำคัญว่า รัฐควรสนับสนุนมาตรการทางเอกแทนการควบคุมตัว โดยมาตรการต่างๆ ต้องคำนึงถึงหลักแห่งความได้สัดส่วน (Proportionality Principle) หลักความคุ้มครองเหยื่อ (Victim Protection) หลักความคุ้มครองความปลอดภัยของสังคม (Public Safety) และหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้อง (Expert and Community Participation)

สำหรับประสบการณ์ของนานาประเทศต่างก็มีหน่วยงานสหวิชาชีพและชุมชนเข้าร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในคดีอาญาในระบบเปิด ดังจะเห็นว่าในประเทศแคนาดา ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลีย ต่างมีหน่วยงานและองค์กรในชุมชนมากมายด้านการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ตัวอย่างเช่น หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานด้านการศึกษา หน่วยงานด้านสุขภาพ และหน่วยงานด้านการฝึกอาชีพและการหางาน ซึ่งเมื่อคิดถึงปริมาณการให้บริการในภาพรวมแล้วหน่วยงานสหวิชาชีพและจากชุมชนจะเป็นผู้ให้บริการมากกว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ตัวอย่างกิจกรรมระหว่างโรงเรียนกับศาลในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ โครงการหุ้นส่วนโรงเรียนกับศาล (School – Court Partnership) ในเรื่องการเบี่ยงเบนพฤติกรรมของเยาวชน (Deviance) เพื่อป้องกันคุ้มครองเด็กก่อนเกิดปัญหา การจัดให้มี

นักจิตวิทยาในโรงเรียน หรือการคัดเลือกเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูกับ Teen Court

สำหรับองค์กรสหวิชาชีพและองค์กรเอกชนในชุมชน มีทั้งที่เป็นองค์กรพัฒนาเอกชน บริษัทเอกชน หรือองค์กรทางศาสนา ซึ่งให้บริการในหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น องค์กรทางศาสนาเช่นโบสถ์หรือมูลนิธิที่เกี่ยวพันกับเรื่องลัทธิความเชื่อต่างๆ อาจมีการทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟูคนติดเหล้า บุหรี่ ยาเสพติด การแก้ปัญหาเด็กติดเกมส์ หรือผู้ติดการใช้ความรุนแรงทางเพศ บางองค์กรมีการให้บริการฮอตไลน์สายด่วนเพื่อปลอบประโลมใจแก่ผู้สิ้นหวังหรือมีปัญหาชีวิต มีการตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาครอบครัวที่มีความขัดแย้งและการให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชนและครอบครัวที่มีความสับสนในชีวิต มีโปรแกรมการแก้ไขปัญหาดำเนินกิจกรรมทั้งแบบไปเช้าเย็นกลับ แบบพบปะกันอย่างต่อเนื่อง และมีแบบพักค้างคืนในหลักสูตรที่แตกต่างกันไป องค์กรบ้านคนแคระทั้งเจ็ดของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเน้นการเปลี่ยนแปลงตนเองและการฝึกอาชีพ หรือองค์กร Yellow Ribbon ของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน เน้นการดูแลนักโทษที่ได้รับการพักการลงโทษและที่พ้นโทษแล้ว เพื่อสร้างโอกาสในการสร้างชีวิตใหม่ และไม่กลับไปกระทำความผิดอีก

ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชนที่มีอยู่ทั่วประเทศในสหรัฐอเมริกาที่ทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้ปืนที่ก่อความรุนแรง ได้แก่ สมาคมจิตวิทยาอเมริกา (American Psychological Association) ศูนย์ป้องกันการใช้ความรุนแรงจากปืน (Center to Prevent Handgun Violence) ศูนย์ควบคุมการบาดเจ็บ (Center for Injury Control) ศูนย์ศึกษาและป้องกันความรุนแรง (Center for the Study and Prevention from Violence) ของมหาวิทยาลัยโคโลราโด้ โครงการของคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดเกี่ยวกับปืน ความรุนแรง และสุขภาพ (Harvard Project on Guns, Violence and Public Health) เครือข่ายหยุดความรุนแรงจากปืน (Coalition to Stop Gun Violence) สถาบันเพื่อการใช้ปืนอย่างปลอดภัย (Gun Safety Institute) กองทุนการศึกษาเพื่อหยุดความรุนแรงจากปืน (Educational Fund to End Handgun Violence) ชุมชนทางกฎหมายเพื่อป้องกันความรุนแรง (Legal Community against Violence) ชมรมชาวแมรีแลนด์ที่ต่อสู้เรื่องการใช้ปืนโดยมิชอบ (Marylanders against Handgun Abuse) บริษัทเพื่อการล็อบบี้กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการใช้ปืน (Handgun Control Incorporated) สมาคมโรงพยาบาลด้านเด็ก (National Association of Children's Hospitals) ที่คอยเก็บข้อมูลเด็กถูกทำร้ายจากปืน สมาคมผู้บริหารโรงเรียน (National School Boards Association) ศูนย์ความปลอดภัยของโรงเรียน (National School Safety Center) ศูนย์แปซิฟิคเพื่อป้องกันความรุนแรง (Pacific Center for Violence Prevention) ศูนย์ศึกษานโยบายความรุนแรง (Violence Policy Center) องค์กร Youth Alive เพื่อช่วยชีวิตเด็กถูกปืนทำอันตราย มูลนิธิ Grorge Gund และมูลนิธิ Joyce โดยแต่ละองค์กรจะมีบทบาทในการดำเนินการในแต่ละด้านที่แตกต่างกันไป บางหน่วยงานทำระบบศึกษาข้อมูลวิจัย บางหน่วยงานทำนโยบาย บางหน่วยงานเป็นศูนย์ทำงานปฏิบัติการเชิงป้องกัน บางหน่วยงานรับแก้ไขบำบัดผู้กระทำความผิด ในขณะที่บางหน่วยงานเป็นหน่วยพัฒนาแก้ไขกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพและกระทำได้อย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดผลกระทบในสังคมได้มากกว่าการปล่อยให้หน่วยงานยุติธรรมแก้ไขปัญหากันแต่เพียงฝ่ายเดียว

๒.๒ ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑ ข้อมูลการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

คณะอนุกรรมาธิการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประชาชนได้พิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วม

ขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูป ดังนี้

๑) กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

๒) สำนักงานศาลยุติธรรม

๓) สำนักงานอัยการสูงสุด

กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

ความสำคัญของมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว จะต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างสิทธิของจำเลย สิทธิของเหยื่อ และความปลอดภัยของสังคมโดยรวมซึ่งถือเป็นข้อสำคัญ ซึ่งมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวไม่ได้หมายถึงการเข้าสู่กระบวนการของศาลแล้วคุมประพฤติและปล่อยตัวไปเท่านั้น แต่กระบวนการนี้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ ชั้นสอบสวนมีเรื่องภาคทัณฑ์ แต่ไม่มีการนำมาใช้ ชั้นอัยการมีแนวคิดเรื่องการชะลอการฟ้อง แต่ยังไม่เป็นรูปธรรม ชั้นศาลมีเรื่องงานคุมประพฤติ และชั้นราชทัณฑ์มีการพักการลงโทษ (Parole) ซึ่งปรากฏว่าในส่วนหลังนี้เป็นกรณีที่ผู้กระทำผิดคือผู้ที่เพิ่งได้รับการปล่อยตัวจากการพักการลงโทษแล้วมากระทำผิดซ้ำ

งานคุมประพฤติ เดิมเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งกำหนดวิธีการขั้นตอนการดำเนินอย่างละเอียด โดยมีวิธีพิจารณากลั่นกรองบุคคลที่ไม่สมควรถูกคุมขัง เรียกว่า “การสืบเสาะ” (Pre – Sentence Investigation) สอดคล้องกฎแห่งกรุงโตเกียว (The Tokyo Rules) การแก้ไขฟื้นฟู หรือการควบคุมและสอดส่อง มีลักษณะเป็นการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) และการบำบัดฟื้นฟู (Rehabilitation) แต่เกิดปัญหาการไม่มารายงานตัวของผู้กระทำผิดอาญาที่ถูกปล่อยตัวตามเงื่อนไขคุมประพฤติมีจำนวนมาก (ประมาณ ๓๐,๐๐๐ - ๔๐,๐๐๐ คน จาก ๒๐๐,๐๐๐ คน) กรมคุมประพฤติจึงขอปรับแก้กฎหมายให้มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำผิดเงื่อนไขนำเสนอส่งศาลทันที ซึ่งอยู่ระหว่างขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ปัจจุบันมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟู ได้แก่ “โครงการกำลังใจ” เป็นโครงการตามพระดำริของพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา รวมทั้งได้ริเริ่มทำเรื่อง “กำไลอิเล็กทรอนิกส์” (Electronic Monitoring : EM) มาช่วงหนึ่งแล้ว

การทำงานร่วมกับชุมชนและองค์สหวิชาชีพ กรมคุมประพฤติได้ทำงานร่วมกับอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยความริเริ่มของศาสตราจารย์ วิชา มหาคุณ ปัจจุบันมีจำนวนประมาณ ๒๐,๐๐๐ คน ซึ่งเป็นประโยชน์มาก แต่ยังประสบปัญหาขาดอาสาสมัครที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่อายุน้อย และปัญหาด้านงบประมาณซึ่งกระทรวงยุติธรรมได้รับการจัดสรรงบประด้านการสงเคราะห์ค่อนข้างน้อยเนื่องจากไม่ใช่หน่วยงานที่มีภารกิจหลัก ข้อเสนอแนะจึงเป็นเรื่องอยากให้มีความร่วมมือขององค์กรวิชาชีพต่างๆ ซึ่งหมายความรวมถึงองค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรภาครัฐด้วย กับองค์กรภาครัฐด้านงานยุติธรรม ควรมีการประสานความร่วมมือกันในการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะระหว่างกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงแรงงาน เพื่อสร้างโอกาสให้แก่ผู้ถูกคมประพฤติให้สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะของกรมคุมประพฤติ เห็นควรให้มีการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว ดังนี้

๑) ต้องมีนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้บริหารจัดการได้มีประสิทธิภาพ

๒) มีระบบและกฎหมายรองรับที่ดี

๓) มีบุคลากรที่เหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพ

๔) มีการบูรณาการอย่างจริงจังทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับครอบครัว รัฐและทุกคนในสังคม

สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุด

การดำเนินการของศาลเกี่ยวกับมาตรการอื่นต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว

- ชั้นก่อนฟ้อง มีความพยายามพัฒนาระบบการปล่อยตัวชั่วคราวของศาลโดยการประเมิน

ความเสี่ยงและใช้มาตรการกำกับดูแลแทนการใช้เงินวางประกัน คือ ระบบแบบประเมินความเสี่ยงทางจิตวิทยาพฤติกรรมศาสตร์และสถิติ โดยมีเจ้าหน้าที่สอบถามข้อมูล ทั้งนี้ จะพิจารณาข้อมูลจากผู้นำชุมชนและฐานข้อมูลต่างๆ ประกอบกัน เช่น ข้อมูลของบุคคลในท้องที่ซึ่งผู้ต้องขังอาศัยอยู่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประเมินความเสี่ยงโดยแบ่งเป็น ๕ ระดับ คือ

๑) ผู้ที่ความเสี่ยงน้อยมากที่สุด จะได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มีเงื่อนไข อาจมีการการแจ้งเตือนวันนัดเท่านั้น

๒) ผู้มีความเสี่ยงน้อย จะได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มีเงื่อนไข และได้รับการแจ้งเตือนวันนัด

๓) ผู้ที่มีความเสี่ยงปานกลาง จะมีการปล่อยตัวโดยมีการกำกับดูแลให้มารายงานตัวต่อศาลเป็นครั้งคราว

๔) ผู้ที่มีความเสี่ยงมากจะปล่อยตัวโดยอาจใช้อุปกรณ์ติดตามอิเล็กทรอนิกส์หรือมาตรการอื่นๆ ทำนองเดียวกัน และมีการรายงานตัวที่เข้มงวด

๕) ผู้ที่มีความเสี่ยงมากที่สุด จะต้องถูกคุมขังไว้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีเงินเท่าไรก็ตาม ระบบการประกันตัวชั่วคราวแบบใหม่ก็จะมีความเป็นธรรมมากขึ้น ถูกต้องมากขึ้นและเสมอภาคมากขึ้น

- ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวไปโดยมีมาตรการกำกับดูแล วิธีการที่ศาลใช้ได้คือ มาตรการให้คำปรึกษาทางจิตสังคม ที่ผ่านมาคนที่มีความเสี่ยงน้อยมากและความเสี่ยงน้อยที่ไม่มาศาลตามนัดมีน้อยมาก โดยเหตุที่ไม่มาส่วนใหญ่เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ห่างไกล การคมนาคมลำบาก ไม่มีเงินค่าเดินทาง ศาลจึงมีแนวคิดในการหาเงินสงเคราะห์ในกรณีเหล่านี้

- มาตรการของศาลภายหลังมีคำพิพากษา ปัจจุบันมีมาตรการการรอการลงโทษ โดยคดีส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๐ เป็นคดีที่รอการลงโทษ โดยไม่มีการคุมประพฤติ กรณีที่ใช้วิธีการคุมประพฤติ มีหลายวิธีการ แต่ยังขาดผลการศึกษาวิจัยรูปแบบและแนวทางการคุมประพฤติที่เหมาะสม

ข้อสังเกตและเสนอแนะ

๑. การพัฒนาระบบข้อมูล

ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระทรวงยุติธรรม (Data Exchange Center : DXC) ริเริ่มมาจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และพัฒนาเป็น Government Data Center โดยบรรจุข้อมูลของหน่วยงานอื่นๆ เช่น กรมการขนส่ง กรมที่ดิน ซึ่งเป็นข้อมูลคดีไม่สามารถเปิดเผยต่อหน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมได้ โดยมาตรา ๒๔ แห่ง พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ไม่คุ้มครอง เนื่องจากมาตรา ๒๔ (๖) คุ้มครองเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อการป้องกันการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การสืบสวน การสอบสวน หรือการฟ้องคดี ไม่ว่าเป็นคดีประเภทใดก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และคุมประพฤติ จึงต้องระมัดระวังการเปิดเผยข้อมูล เช่น ข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรของตำรวจซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญก็ยังไม่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลศูนย์ DXC เห็นควรบรรจุข้อมูลส่วนนี้เพิ่มเติม ทั้งนี้ ศูนย์ DXC ต้องสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยของข้อมูลในระดับสูง ซึ่งจะช่วยให้ลดข้อผิดพลาดในทุกขั้นตอนที่ใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว

๒. การรอการกำหนดโทษหรือมาตรการปรับหรือบริการสังคมแทนการคุมขัง

ปัจจุบันศาลมีแนวทางเกี่ยวกับมาตรการต่อผู้กระทำผิดแทนการควบคุมตัว ได้แก่ การรอการกำหนดโทษหรือมาตรการปรับหรือบริการสังคมแทนการคุมขัง ซึ่งผู้กระทำผิดจะไม่มีประวัติอาชญากรรมว่าต้องโทษจำคุก ซึ่งร้อยละ ๔๐ ของจำนวนคดี ใช้กับเรื่องโทษปรับ แต่ปัญหาคือหากไม่จ่ายค่าปรับก็ต้องถูกคุมขัง ซึ่งปัจจุบันได้มีการแก้กฎหมายให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ อย่างไรก็ตาม มาตรการต่อผู้กระทำผิดแทนการคุมขังจะใช้ได้หรือไม่นั้นต้องมีการศึกษาว่าการทำผิดลักษณะใดเหมาะสมจะต้องลงโทษอย่างไรด้วย

๓. มาตรการแทนการควบคุมตัวในระหว่างพิจารณาคดี (ชั้นพนักงานอัยการ)

หลักการพื้นฐานที่สำคัญของมาตรการแทนการควบคุมตัวในระหว่างพิจารณาคดีในชั้นพนักงานอัยการ คือ จำเลยไม่ควรถูกควบคุมตัว หลักการให้ประกันตัวในชั้นพนักงานอัยการ คือ กรณีผู้ต้องหาได้รับการประกันตัวในชั้นสอบสวนแล้วพนักงานอัยการจะให้ประกันตัวต่อโดยใช้หลักทรัพย์เดียวกันกับที่ใช้ประกันในชั้นพนักงานสอบสวน

อุปสรรคปัญหาที่พบ คือ กรณีผู้ต้องหาเข้ามอบตัวต่อพนักงานสอบสวนโดยที่ศาลไม่ได้ออกหมายจับจะเป็นผู้ต้องหาที่ไม่ได้ถูกควบคุมตัว เมื่อพนักงานสอบสวนนำส่งอัยการและมีความเห็นสั่งฟ้อง พนักงานอัยการไม่มีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาจึงเป็นช่องโหว่ของกฎหมายให้ผู้ต้องหาหลบหนี ต่างจากกรณีการให้ประกันตัวในชั้นพนักงานสอบสวน ส่วนการควบคุมตัวในชั้นการพิจารณาของศาล มีข้อห่วงใยว่า ข้อมูลที่ศาลได้รับนั้นจะไม่เพียงพอต่อการพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราวหรือไม่

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันกฎหมายไม่ได้เอื้อให้พนักงานอัยการเข้ามามีบทบาทมาตรการแทนการควบคุมตัวในระหว่างพิจารณาคดีตั้งแต่ต้น เมื่อคดีถึงชั้นพนักงานอัยการผู้ต้องหาอาจถูกขังมาแล้วจนใกล้หมดระยะเวลาฝากขัง อัยการจึงมีเวลาทำสำนวนคดีค่อนข้างน้อย และเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมเกิดประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิประชาชนอย่างแท้จริง พนักงานสอบสวนไม่ควรแจ้งข้อหาที่หนักเกินกว่าความเป็นจริง ซึ่งจะส่งผลให้ระยะเวลาขอฝากขังที่นานขึ้น หากให้อำนาจหน่วยงานอื่นเข้ามาถ่วงดุลอำนาจการแจ้งข้อหาของพนักงานสอบสวนน่าจะเป็นผลดีต่อประชาชน

๒.๒.๒ แนวทางการปฏิรูประบบการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

คณะอนุกรรมาธิการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประชาชนได้พิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูประบบการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูป ดังนี้

๑) ศาลฎีกา

๒) ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

๓) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

๔) กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

๕) สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

ศาลฎีกาและศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ให้อำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวดำเนินการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตั้งแต่ชั้นเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจนกระทั่งถูกส่งตัวมายังศาล ตลอดจนมีอำนาจในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา โดยมีการออกแบบแนวทางตามรูปแบบข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหลังฟ้องคดี พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวกลางได้จัดระบบพัฒนาบุคลากรและพัฒนาระบบงานเพื่อรองรับการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้เป็นรูปธรรม และมีการจัดทำศูนย์ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อแก้ไขให้เด็กหรือเยาวชนสามารถกลับตัวเป็นคนดีและใช้ชีวิตในสังคมได้ต่อไปโดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

กระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนจะแยกออกจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ โดยจะให้ความสำคัญกับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้กลับตัวเป็นคนดีไม่เน้นการลงโทษ

ซึ่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มีหลักการที่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) กล่าวคือ เด็กควรอยู่ในกระบวนการยุติธรรมในระยะเวลาอันสั้นที่สุดเท่าที่จำเป็น จึงมีการนำวิธีการหันเหออกจากกระบวนการยุติธรรม (Diversion) โดยใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำผิดตามมาตรฐานสากล ได้แก่ การวางแผนบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนให้ตรงกับสภาพปัญหาด้วยการจัดทำโครงการที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางได้ดำเนินการกับเด็กและเยาวชนประเภทที่ไม่ต้องถูกควบคุม คือ โครงการบูรณาการสร้างเสริมสวัสดิภาพเด็ก เยาวชนและครอบครัวในกระบวนการยุติธรรม (Project on Enhancing Co – Operation in Protecting the Rights of Children in Conflict with the Law หรือ CPC) โดยวางโครงสร้างการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการความร่วมมือเชิงนโยบาย ซึ่งมีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ของ ๔๗ หน่วยงาน ครอบคลุมทั้งในส่วนคุ้มครองเด็ก สวัสดิการสังคม สุขภาพและการศึกษา หากมีระบบการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องก็จะเป็นประโยชน์มากต่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในภาพรวม

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมาจดแจ้งต่อศาลเพื่อร่วมทำงานเป็นเครือข่ายในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน แต่ในความเป็นจริงยังไม่มีหน่วยงานมาจดแจ้งมากนัก อาจจะไม่ทราบข้อมูล ไม่เห็นความเกี่ยวเนื่อง หรือไม่เห็นความสำคัญของงาน ดังนั้น หากคณะรัฐมนตรีมีมติคณะรัฐมนตรีให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมาจดแจ้งต่อศาลตามมาตรา ๓๓ ก็น่าจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

การแก้ไขปัญหาของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนนั้นยากและมีความซับซ้อนกว่าผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ แม้สถิติการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนจะมีน้อยก็ตาม ทั้งนี้ เนื่องจากเด็กหรือเยาวชนเหล่านั้นกระทำความผิดซ้ำเมื่ออายุเกินเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ดังนั้น ตัวเลขจริงจะไปปรากฏในศาลผู้ใหญ่แทน การปฏิบัติต่อเด็กมีหลักการที่สำคัญ คือ การถูกควบคุมตัวในสถานกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ควรเป็นทางเลือกสุดท้าย ดังนั้น จะต้องมีมาตรการที่เป็นทางเลือกอื่นก่อน อาทิ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะมีแบบประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น (R&N) ประเมินเด็กว่าควรจะถูกควบคุมหรือไม่ เป็นต้น

ปัจจุบัน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้นำหลักคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมให้เป็น Good Life Model (GLM) เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี โดยใช้ระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (Individual Routing Counselor : IRC) มีการทำแผนเฉพาะตัวขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาของแต่ละคน โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กที่มีความเสี่ยงสูงที่จะกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้ทดลองนำมาใช้ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต ๑ จังหวัดระยอง ผลปรากฏว่า ภายใน ๑ ปี มีเยาวชนกระทำผิดซ้ำเพียงร้อยละ ๑

ในส่วนของแนวคิดที่จะให้เอกชนร่วมดำเนินการนั้น ควรจะประเมินผลจากประสิทธิภาพในการทำงานเป็นด้านหลัก ซึ่งประสิทธิภาพไม่ได้ขึ้นอยู่กับภาครัฐหรือภาคเอกชน แต่ขึ้นอยู่กับตัวชี้วัดประสิทธิผลที่เกิดขึ้น โดยมีต้นทุนในการดำเนินการเป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้น การว่าจ้างบุคคลภายนอกให้ดำเนินการ (Outsource) อาจจะทำให้เกิดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และมีความหลากหลายขึ้น แต่ต้องมีการสร้างมาตรฐานการทำงานให้เหมาะสม และหากการถ่ายทอดงานการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนไปยังภาคเอกชนต้องพิจารณาเรื่องค่าใช้จ่ายด้วยเพราะอาจจะประสบปัญหาต้นทุนสูง ซึ่งจะต้องพิจารณาในรายละเอียดต่อไป

กรมคุมประพฤติ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม และสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙ รองรับให้กรมคุมประพฤติมีหน้าที่ดำเนินการหรือประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชนหรือองค์กรอื่น เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานสร้างเครือข่ายหรือให้ความช่วยเหลือในภารกิจของกรมคุมประพฤติ และจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งมีผลใช้บังคับในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๐ ขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำอนุบัญญัติ และมาตรา ๔๕ กำหนดให้อาสาสมัครคุมประพฤติและภาคประชาชนมีบทบาทในการให้การสงเคราะห์ รวมถึงการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานคุมประพฤติ

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีมติคณะรัฐมนตรีให้หน่วยงานต่างๆ มาจดแจ้งต่อศาลตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ น่าจะเป็นทางออกที่ดีที่สุดที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมด้านเด็กและเยาวชนในภาพรวม

๒. การสร้างฐานข้อมูลนักวิชาชีพและองค์กรชุมชนต่างๆ ให้สามารถใช้ร่วมกันได้

๓. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนควรพิจารณาถึงการเข้ามาดำเนินการของภาคเอกชนและการกำหนดมาตรการการสร้างมาตรฐานที่ดี (Outsource) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๒.๓ วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

๒.๓.๑ เพื่อเป็นการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว ทั้งในส่วนที่เป็นเงื่อนไขที่ทำให้ไม่ถูกฟ้องคดี ไม่ถูกตัดสินคดี หรือไม่ต้องโทษจำคุกในเรือนจำ หรือไม่ต้องถูกควบคุมตัวในศูนย์ฝึกและอบรมหรือสถานที่อื่น โดยเน้นการพัฒนาการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชนอันจะทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงตนเองได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นภัยแก่ผู้เสียหายและสังคมต่อไป

๒.๓.๒ เพื่อให้เกิดความได้สัดส่วนในการลงโทษและเป็นธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การเยียวยาผู้เสียหาย การให้โอกาสฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และการคุ้มครองความปลอดภัยของสังคม

๓. วิธีการปฏิรูป

๓.๑ การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรที่จะเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนระบบ

เนื่องจากเรื่องมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวเกี่ยวข้องกับภารกิจของหลายหน่วยงาน ทำให้ขาดเจ้าภาพในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ จึงมีความจำเป็นต้องปฏิรูปโครงสร้างองค์กรที่จะเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนระบบเป็นอันดับแรก ซึ่งการปฏิรูปองค์กรที่รับผิดชอบในพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวนี้ สมควรใช้กลไกของพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ผ่านคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ โดยตั้งคณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน ซึ่งควรประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูงและผู้ปฏิบัติระดับผู้เชี่ยวชาญของแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และสภาทนายความ รวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานด้านสังคมจากกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนา-

สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผู้แทนหน่วยงานสหวิชาชีพและชุมชนที่มีบทบาทในเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยคัดเลือกจากผู้มีประสบการณ์อย่างน้อย ๑๐ คน โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นประธาน และผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมเป็นเลขานุการ เพื่อให้องค์กรกลุ่มนี้เป็นเจ้าภาพหลักในการเปลี่ยนกลไกของระบบและกระบวนการทำงานแบบเดิมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องมีเป้าหมายที่จะให้หน่วยงานด้านสหวิชาชีพและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวอย่างเป็นรูปธรรม

๓.๒ การปฏิรูประบบการสนับสนุนงานขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชนในการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว

คณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชนที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่นี้ควรมีอำนาจหน้าที่และบทบาทในเชิงการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนามาตรการที่เกี่ยวข้องอย่างเร่งรัดและเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความเป็นธรรม ทั้งนี้ เมื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องในภาพรวมจะเห็นได้ว่าปัจจุบันกฎหมายที่มีอยู่ เช่น พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ หรือพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ และร่างพระราชบัญญัติที่มีการจัดทำกันในช่วงที่ผ่านมา เช่น ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... หรือร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. .... ที่เกี่ยวกับมาตรการของผู้ใหญ่นั้น แม้จะมีการเปิดช่องให้หน่วยงานยุติธรรม เช่น กรมคุมประพฤติหรือหน่วยงานด้านการพัฒนาสังคมขยายเครือข่ายการทำงานไปยังองค์กรสหวิชาชีพและชุมชนได้ แต่ขอบเขตของการดำเนินการและระบบสนับสนุนตามกฎหมายและร่างกฎหมายยังไม่มีความชัดเจนเมื่อเทียบกับบทบัญญัติที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ได้วางแนวทางไว้ค่อนข้างจะครบถ้วนแล้ว แต่ยังขาดการผลักดันให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น คณะอนุกรรมการฯ สมควรดำเนินการสร้างกลไกและระบบพัฒนากฎหมายกระบวนการยุติธรรมของผู้ใหญ่ให้มีความชัดเจน ผลักดันระบบกระบวนการยุติธรรมด้านเด็กและเยาวชนให้เกิดการบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) การปฏิรูปนโยบายและทิศทางในการพัฒนาระบบการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

คณะอนุกรรมการฯ ควรมีบทบาทในการพัฒนานโยบายและทิศทางในการพัฒนาระบบการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชนในภาพรวม โดยเฉพาะการขับเคลื่อนผลักดันให้หน่วยงานต่างๆ ได้ทำงานร่วมกันอย่างเต็มศักยภาพ และการส่งเสริมบทบาทขยายอำนาจหน้าที่ขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน ซึ่งหากปัญหาบางเรื่องจำเป็นต้องแก้ไขกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติ ก็สมควรที่จะได้เสนอแนะผลักดันให้เกิดการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๒) การปฏิรูประบบการส่งต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานหลายภาคส่วน

ระบบการส่งต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานหลายภาคส่วนเป็นเรื่องยากในการดำเนินการ แต่ก็เป็นสิ่งที่ต้องผลักดันให้เกิดขึ้น คณะอนุกรรมการฯ ต้องสร้างกลไกให้เกิดการทำงานร่วมกัน เช่น ผลักดันให้เกิดการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานร่วมกัน การสร้างกติกาในการประชุมปรึกษาหารืออย่างต่อเนื่อง และการส่งต่อข้อมูลและผลการดำเนินการต่างๆ เพื่อช่วยกันพัฒนางานทั้งระบบ

หน่วยงานทางสังคม ทั้งในส่วนองค์กรวิชาชีพและองค์กรชุมชน เมื่อมีการจัดทำกระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูแทนรัฐ ก็อาจต้องมีอำนาจตามกฎหมายบางประการในลักษณะเดียวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ ซึ่งเรื่องการปฏิบัติต่อผู้ใหญ่ยังไม่ชัดเจนเท่าบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชน

ที่ให้อำนาจหน่วยงานในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด รวมถึงการทำความเห็นเพื่อลดวันฝึกอบรมให้แก่เยาวชนได้ ซึ่งสมควรปรับปรุงกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในลักษณะเดียวกันต่อไป

๓) การปฏิรูประบบการจดแจ้ง การสร้างมาตรฐาน การขึ้นทะเบียน การอนุญาต และการเพิกถอนใบอนุญาตองค์กรที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากองค์กรสหวิชาชีพอาจจะมีได้ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรชุมชนเป็นการรวมตัวของคนในชุมชน จึงสมควรจัดทำระบบการจดแจ้ง การขึ้นทะเบียน การสร้างมาตรฐาน และการอนุญาตเกี่ยวกับองค์กรที่เกี่ยวข้องให้มีความเหมาะสม สำหรับองค์กรใดมีการประกันมาตรฐานในการทำงานเช่น หน่วยงานด้านสาธารณสุข หน่วยงานด้านการศึกษา หน่วยงานด้านฝีมือแรงงาน หน่วยงานด้านการสังคมสงเคราะห์ มาอย่างดีแล้ว ก็อาจมีการผ่อนคลายในเรื่องที่เกี่ยวข้องให้เกิดความยืดหยุ่นหรือข้อยกเว้นตามความเหมาะสม และในการเปิดช่องให้องค์กรวิชาชีพและองค์กรชุมชนเข้าร่วมในการดำเนินการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนั้น จำเป็นต้องพัฒนาระบบตรวจสอบติดตามการทำงานและการประเมินผลควบคู่กันไป ซึ่งหากมีการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ไม่ได้มาตรฐาน ก็อาจมีผลเป็นการยกเลิกเพิกถอนการขึ้นทะเบียนหรือใบอนุญาตหน่วยงานนั้นได้ ซึ่งกล่าวโดยรวมเรื่องการปฏิบัติต่อผู้ใหญ่ยังไม่ชัดเจนเท่ากับบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่มีอยู่แล้ว จึงควรขยายผลเรื่องนี้อย่างชัดเจนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ต่อไปในอนาคตด้วย โดยอาจจะต้องปรับปรุงกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในลักษณะเดียวกันต่อไป

สำหรับบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่แม้มีกฎหมาย แต่ยังขาดการดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ คณะรัฐมนตรีจึงสมควรมีมติให้หน่วยงานต่างๆ มาจดแจ้งต่อศาลเยาวชนและครอบครัวตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อช่วยให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีเครือข่ายในการทำงานอย่างครบถ้วน และควรขยายผลเรื่องการจดแจ้งองค์กรต่างๆ ยังศาลยุติธรรมอื่นๆ ด้วย

๔) การปฏิรูประบบสนับสนุนทางการเงินและความสนับสนุนอื่นแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

องค์กรวิชาชีพและองค์กรชุมชนที่เข้าร่วมในการดำเนินการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจำเป็นต้องพัฒนาระบบสนับสนุนทางการเงินแก่หน่วยงานเพื่อการพัฒนาองค์กร พัฒนาโปรแกรม แก้ไขบำบัดฟื้นฟูรายหัว และสนับสนุนในเรื่องอื่นๆ เช่น การสนับสนุนข้อมูล องค์ความรู้หรือการเพิ่มพูนศักยภาพในลักษณะต่างๆ ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ใหญ่ยังไม่มีชัดเจน แตกต่างจากกฎหมายศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวที่มีการกำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้องไว้หลายประการ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว และส่วนที่เกี่ยวกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งสมควรปรับปรุงกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในลักษณะเดียวกัน

๕) การปฏิรูประบบข้อมูลและงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง

การปฏิรูประบบการจัดเก็บและบริหารจัดการสถิติและข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมในส่วนต่างๆ ให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน จะทำให้เกิดการพัฒนาระบบงานให้สามารถใช้ได้ในทุกส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม ทั้งนี้ อาจประสานกับศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระทรวงยุติธรรม (Data Exchange Center : DXC) ของกระทรวงยุติธรรมเพื่อให้เป็นศูนย์กลางการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคดีที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลสถิติในด้านต่างๆ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานสหวิชาชีพและชุมชนที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนเพื่อให้องค์กรต่างๆ นำข้อมูลไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องพัฒนางานวิชาการและงานวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องควบคู่กันไปด้วย

๖) การปฏิรูปกระบวนทัศน์และทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้อง

การปฏิรูปกระบวนทัศน์และทัศนคติของผู้นำองค์กรและบุคลากรให้เห็นและตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารองค์กรเพื่อผลลัพธ์ (Result – based performance management system) เป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้สามารถการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดอย่างครบวงจร และมีเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม (Problem – solving system) ในการดำเนินการควรให้ผู้นำของแต่ละองค์กรเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดในการจัดทำยุทธศาสตร์ แผนงาน และการขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันมากยิ่งขึ้น และทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการบูรณาการอย่างจริงจัง เพราะปัญหาอาชญากรรมไม่ใช่ปัญหาของหน่วยงานยุติธรรมส่วนเดียว แต่เป็นปัญหาของสังคมที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันแก้ไข

๗) การปฏิรูประบบการติดตามประเมินผล

การปฏิรูปกลไกในการติดตามและประเมินความคืบหน้าในการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปเป็นเรื่องจำเป็น ซึ่งเมื่อดำเนินการตามแผนปฏิรูปนี้ไปได้สักระยะหนึ่ง ทุกฝ่ายควรจะได้มีการวิเคราะห์จุดบกพร่อง อุปสรรคและปัญหาร่วมกัน และควรมีการประเมินถึงความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาในลักษณะต่างๆ รวมถึงการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือการจัดทำการเปลี่ยนแปลงในเรื่องอื่นๆ ตามความเหมาะสมต่อไป

๘) การปฏิรูปการทำงานร่วมกับสาธารณชน

การทำงานกับสาธารณชน ไม่ว่าจะเป็น การประชุมปรึกษาหารือรับฟังความคิดเห็น การพัฒนาเครือข่าย การแถลงผลงานต่อประชาชน และการสื่อสารสาธารณะในลักษณะต่างๆ จะช่วยทำให้ประชาชนได้รับทราบการดำเนินการ และอาจเป็นช่องทางให้มีการขยายการมีส่วนร่วมไปยังประชาชนในวงกว้าง เพื่อให้งานที่เกี่ยวข้องมีความยั่งยืนสืบไป

๔. กำหนดเวลาการปฏิรูป

ระยะเวลาดำเนินการแล้วเสร็จภายใน ๑๒ เดือน โดยแบ่งเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ (เดือน)	ลำดับแนวทางและกิจกรรม (แนวทางปฏิรูป)
ระยะที่ ๑ (๓ เดือน) (ดำเนินการแล้ว)	- คณะอนุกรรมาธิการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประชาชน ดำเนินการ ดังนี้ ๑. สำรวจและรวบรวมแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวที่หน่วยงานของยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และสำรวจปัญหาข้อขัดข้อง รวมทั้งการประเมินผลของการดำเนินการที่เป็นอยู่ ๒. รับฟังความคิดเห็นจากตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศาลฎีกา สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานกิจการยุติธรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติ ๓. จัดทำข้อเสนอแนะต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้เกิดการจัดทำนโยบายระดับสูงในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

ระยะที่ (เดือน)	ลำดับแนวทางและกิจกรรม (แนวทางปฏิรูป)
ระยะที่ ๒ (๘ เดือน)	- กระทรวงยุติธรรมทำเรื่องเสนอคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติเพื่อตั้งคณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน - คณะอนุกรรมการฯ ดำเนินการประชุมเพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน โดย ๑. ตั้งคณะทำงานฝ่ายวิชาการเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ และแนวทางในการขับเคลื่อนที่ชัดเจน จัดทำกลไกการทำงานร่วมระหว่างหน่วยงานยุติธรรมกับองค์กรสหวิชาชีพและชุมชน และจัดทำระบบสนับสนุนทางการเงิน และเรื่องอื่นๆ แก่องค์กรสหวิชาชีพและชุมชน ๒. ตั้งคณะทำงานฝ่ายปฏิบัติการ เพื่อทำการสำรวจข้อมูล ทำทะเบียนองค์กรสหวิชาชีพและชุมชนที่มีผลงานอยู่แล้ว และสำรวจองค์กรที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นเครือข่ายการทำงานโดยมีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อสำรวจข้อขัดข้อง และจัดทำแนวทางในการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น - คณะอนุกรรมการฯ ทำการสำรวจ ศึกษา และเสนอแนะให้มีการแก้ไขตัวบทกฎหมาย เพื่อให้มีการกลไกและระบบงานในส่วนการพัฒนาบทบาทและอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรสหวิชาชีพและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในเรื่องการเปิดโอกาสให้หน่วยงานยุติธรรมสามารถขยายเครือข่ายการทำงานร่วมกับองค์กรสหวิชาชีพและชุมชนได้อย่างเป็นระบบกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่ยังขาดความชัดเจน ได้แก่ การจดแจ้งการขึ้นทะเบียน ระบบการออกใบอนุญาตหรือการรับรองมาตรฐาน และระบบสนับสนุนทางการเงิน ควรเสนอให้ปรับปรุงกฎหมายหลายฉบับให้มีความเหมาะสม รวมถึงการพัฒนาระบบและกลไกให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งบัญญัติเรื่องนี้ไว้ค่อนข้างสมบูรณ์แล้ว - คณะอนุกรรมการฯ เสนอแนะให้ศาลเยาวชนและครอบครัวดำเนินการตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ เช่น การจัดทำแนวทางการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น และเสนอให้คณะรัฐมนตรีมีมติเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปจดแจ้งเพื่อทำงานร่วมกับศาลเยาวชนและครอบครัว รวมทั้งเสนอแนะให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนวางมาตรฐานในการออกใบอนุญาตและเพิกถอนใบอนุญาตเกี่ยวกับการตั้งหน่วยงานสหวิชาชีพและชุมชนเพื่อการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน รวมถึงระบบสนับสนุนทางการเงินและด้านอื่นๆ ให้มีความชัดเจนมากขึ้น
ระยะที่ ๓ (๑ เดือน)	- คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติทำการติดตามผลการปฏิบัติงาน และเสนอแนะให้ปรับปรุงแนวทางการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕. แหล่งที่มาของงบประมาณ

- กระทรวงยุติธรรม

๖. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑. กระทรวงยุติธรรม

๒. สำนักงานศาลยุติธรรม

๗. ข้อเสนอแนะ

๗.๑ เสนอให้ใช้กลไกของพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ผ่านคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ โดยตั้งคณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน ซึ่งควรประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงและผู้ปฏิบัติระดับผู้เชี่ยวชาญของแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และสภาทนายความ รวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานด้านสังคมจากกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผู้แทนหน่วยงานสหวิชาชีพและชุมชนที่มีบทบาทในเรื่องที่เกี่ยวข้อง โดยคัดเลือกจากผู้มีประสบการณ์อย่างน้อย ๑๐ คน โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นประธาน และผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมเป็นเลขานุการ

๗.๒ เสนอให้คณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน มีบทบาทหน้าที่ปฏิรูประบบการสนับสนุนงานขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชนในการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว อันได้แก่

๑) การปฏิรูปนโยบายและทิศทางในการพัฒนาระบบการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

๒) การปฏิรูประบบการส่งต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานหลายภาคส่วน

๓) การปฏิรูประบบการจดแจ้ง การสร้างมาตรฐาน การขึ้นทะเบียน การอนุญาต และการเพิกถอนใบอนุญาตองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๔) การปฏิรูประบบสนับสนุนทางการเงินและความสนับสนุนอื่นแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕) การปฏิรูประบบข้อมูลและงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๖) การปฏิรูปกระบวนทัศน์และทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้อง

๗) การปฏิรูประบบการติดตามประเมินผล

๘) การปฏิรูปการทำงานร่วมกับสาธารณชน

(นายจุมพล สุขมั่น)
เลขานุการกรรมาธิการ

ตารางรายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม
เรื่อง การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาปฏิรูป	แหล่งที่มางบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน	การควบคุมตัวมีทั้งการควบคุมชั่วคราวในระหว่างคดีเกิดขึ้นตั้งแต่การจับกุมจนถึงศาลพิจารณาตัดสิน โดยศาลฯใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวเป็นจำนวนมาก เนื่องจากคำสั่งปล่อยชั่วคราว คำสั่งหรือคำพิพากษาเพื่อใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา หรือคำพิพากษารอการลงโทษหรือการกำหนดโทษ และคำสั่งพักการลงโทษเพื่อให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้ฟื้นฟูตนเองอีกครั้ง ด้วยแนวคิดแบบใหม่ในเรื่องการหันเหคดี (Diversion) และระบบยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) เป็นที่ยอมรับมากขึ้น	- คณะอนุกรรมาธิการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประชาชนดำเนินการ ดังนี้ ๑. สำรวจและรวบรวมแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวที่หน่วยงานของยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และสำรวจปัญหาข้อขัดข้อง รวมทั้งการประเมินผลของการดำเนินการที่เป็นอยู่ ๒. รับฟังความคิดเห็นจากตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานกิจการยุติธรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก	ระยะที่ ๑ (๓ เดือน)	กระทรวงยุติธรรม	**หน่วยงานหลัก** - กระทรวงยุติธรรม อาทิ กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ สำนักงานกิจการยุติธรรม เป็นต้น **หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** - ศาลฎีกา - ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง - สำนักงานศาลยุติธรรม - สำนักงานอัยการสูงสุด - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาปฏิรูป	แหล่งที่มางบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	ขณะที่กฎหมายไทยให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้แก้ไขตนเอง โดยไม่ต้องถูกดำเนินคดีหรือโดยไม่ต้องสูญเสียเสรีภาพและรับโทษจำคุกในหลายลักษณะ อาทิ การรอการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ หรือการแก้ไขบำบัดผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ รวมถึงคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับวิธีการรอการกำหนดโทษ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งสอดคล้องกับกฎแห่งสหประชาชาติว่าด้วยมาตรฐานขั้นต่ำเกี่ยวกับการไม่ควบคุมตัวหรือกฎแห่งกรุงโตเกียว (United Nations Standard Minimum Rules for Non – custodial Measures	และเยาวชน และกรมคุมประพฤติ เป็นต้น ๓. จัดทำข้อเสนอแนะต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้เกิดการจัดทำนโยบายระดับสูงในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป - คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติตั้งคณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน - คณะอนุกรรมการฯ ดำเนินการประชุมเพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน	ระยะที่ ๒ (๘ เดือน)		- กระทรวงแรงงาน -องค์กรสหวิชาชีพและชุมชน - และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ฉบับ 2

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาปฏิรูป	แหล่งที่มางบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	หรือ The Tokyo Rules) กฎแห่งกรุงปักกิ่ง (Beijing Rules) กฎแห่งกรุงเทพฯ (Bangkok Rules) ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน ตลอดจน กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการให้ได้สัดส่วนในการลงโทษและเพิ่มความเป็นธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การเยียวยาผู้เสียหาย การให้โอกาสฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และการคุ้มครองความปลอดภัยของสังคม	- คณะอนุกรรมการฯ สำรวจศึกษา และเสนอแนะให้มีการแก้กฎหมาย เพื่อให้มีกลไกและระบบงานในการพัฒนาบทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น - คณะอนุกรรมการฯ เสนอแนะให้ศาลเยาวชนและครอบครัวดำเนินการตาม พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ เช่น การจัดทำแนวทางการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น และเสนอให้ ครม. มีมติให้หน่วยงานจดแจ้งเพื่อทำงานร่วมกับศาลเยาวชนและครอบครัว และเสนอแนะให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ			

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาปฏิรูป	แหล่งที่มางบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		เยาวชนวางมาตรฐานในการออกใบอนุญาตและเพิกถอนใบอนุญาตเกี่ยวกับการตั้งหน่วยงานสหวิชาชีพและชุมชนเพื่อการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน รวมถึงระบบสนับสนุนทางการเงินและด้านอื่นๆ ให้มีความชัดเจนมากขึ้น - คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติทำการติดตามผลการปฏิบัติงาน และเสนอแนะให้ปรับปรุงแนวทางการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	ระยะที่ ๓ (๑ เดือน)		

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures (The Tokyo Rules)

Adopted by General Assembly resolution 45/110 of 14 December 1990

I. General principles

1. Fundamental aims

1.1 The present Standard Minimum Rules provide a set of basic principles to promote the use of non-custodial measures, as well as minimum safeguards for persons subject to alternatives to imprisonment.

1.2 The Rules are intended to promote greater community involvement in the management of criminal justice, specifically in the treatment of offenders, as well as to promote among offenders a sense of responsibility towards society.

1.3 The Rules shall be implemented taking into account the political, economic, social and cultural conditions of each country and the aims and objectives of its criminal justice system.

1.4 When implementing the Rules, Member States shall endeavour to ensure a proper balance between the rights of individual offenders, the rights of victims, and the concern of society for public safety and crime prevention.

1.5 Member States shall develop non-custodial measures within their legal systems to provide other options, thus reducing the use of imprisonment, and to rationalize criminal justice policies, taking into account the observance of human rights, the requirements of social justice and the rehabilitation needs of the offender.

2. The scope of non-custodial measures

2.1 The relevant provisions of the present Rules shall be applied to all persons subject to prosecution, trial or the execution of a sentence, at all stages of the administration of criminal justice. For the purposes of the Rules, these persons are referred to as "offenders", irrespective of whether they are suspected, accused or sentenced.

2.2 The Rules shall be applied without any discrimination on the grounds of race, colour, sex, age, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status.

2.3 In order to provide greater flexibility consistent with the nature and gravity of the offence, with the personality and background of the offender and with the protection of society and to avoid unnecessary use of imprisonment, the criminal justice system should provide a wide range of non-custodial measures, from pre-trial to post-sentencing dispositions. The number and types of non-custodial measures available should be determined in such a way so that consistent sentencing remains possible.

2.4 The development of new non-custodial measures should be encouraged and closely monitored and their use systematically evaluated.

2.5 Consideration shall be given to dealing with offenders in the community avoiding as far as possible resort to formal proceedings or trial by a court, in accordance with legal safeguards and the rule of law.

2.6 Non-custodial measures should be used in accordance with the principle of minimum intervention.

2.7 The use of non-custodial measures should be part of the movement towards depenalization and decriminalization instead of interfering with or delaying efforts in that direction.

3 . Legal safeguards

3.1 The introduction, definition and application of non-custodial measures shall be prescribed by law.

3.2 The selection of a non-custodial measure shall be based on an assessment of established criteria in respect of both the nature and gravity of the offence and the personality, background of the offender, the purposes of sentencing and the rights of victims.

3.3 Discretion by the judicial or other competent independent authority shall be exercised at all stages of the proceedings by ensuring full accountability and only in accordance with the rule of law.

3.4 Non-custodial measures imposing an obligation on the offender, applied before or instead of formal proceedings or trial , shall require the offender's consent.

3.5 Decisions on the imposition of non-custodial measures shall be subject to review by a judicial or other competent independent authority, upon application by the offender.

3.6 The offender shall be entitled to make a request or complaint to a judicial or other competent independent authority on matters affecting his or her individual rights in the implementation of non-custodial measures.

3.7 Appropriate machinery shall be provided for the recourse and, if possible, redress of any grievance related to non-compliance with internationally recognized human rights.

3.8 Non-custodial measures shall not involve medical or psychological experimentation on, or undue risk of physical or mental injury to, the offender.

3.9 The dignity of the offender subject to non-custodial measures shall be protected at all times.

3.10 In the implementation of non-custodial measures, the offender's rights shall not be restricted further than was authorized by the competent authority that rendered the original decision.

3.11 In the application of non-custodial measures, the offender's right to privacy shall be respected, as shall be the right to privacy of the offender's family.

3.12 The offender's personal records shall be kept strictly confidential and closed to third parties. Access to such records shall be limited to persons directly concerned with the disposition of the offender's case or to other duly authorized persons.

4 . Saving clause

4.1 Nothing in these Rules shall be interpreted as precluding the application of the Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners, the United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice, the Body of Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment or any other human rights instruments and standards recognized by the international community and relating to the treatment of offenders and the protection of their basic human rights.

II. Pre-trial stage

5. Pre-trial dispositions

5.1 Where appropriate and compatible with the legal system, the police, the prosecution service or other agencies dealing with criminal cases should be empowered to discharge the offender if they consider that it is not necessary to proceed with the case for the protection of society, crime

prevention or the promotion of respect for the law and the rights of victims. For the purpose of deciding upon the appropriateness of discharge or determination of proceedings, a set of established criteria shall be developed within each legal system. For minor cases the prosecutor may impose suitable non-custodial measures, as appropriate.

6. Avoidance of pre-trial detention

6.1 Pre-trial detention shall be used as a means of last resort in criminal proceedings, with due regard for the investigation of the alleged offence and for the protection of society and the victim.

6.2 Alternatives to pre-trial detention shall be employed at as early a stage as possible. Pre-trial detention shall last no longer than necessary to achieve the objectives stated under rule 5.1 and shall be administered humanely and with respect for the inherent dignity of human beings.

6.3 The offender shall have the right to appeal to a judicial or other competent independent authority in cases where pre-trial detention is employed.

III. Trial and sentencing stage

7. Social inquiry reports

7.1 If the possibility of social inquiry reports exists, the judicial authority may avail itself of a report prepared by a competent, authorized official or agency. The report should contain social information on the offender that is relevant to the person's pattern of offending and current offences. It should also contain information and recommendations that are relevant to the sentencing procedure. The report shall be factual, objective and unbiased, with any expression of opinion clearly identified.

8. Sentencing dispositions

8.1 The judicial authority, having at its disposal a range of non-custodial measures, should take into consideration in making its decision the rehabilitative needs of the offender, the protection of society and the interests of the victim, who should be consulted whenever appropriate.

8.2 Sentencing authorities may dispose of cases in the following ways:

(a) Verbal sanctions, such as admonition, reprimand and warning;

(b) Conditional discharge;

(c) Status penalties;

(d) Economic sanctions and monetary penalties, such as fines and day-fines;

(e) Confiscation or an expropriation order;

(f) Restitution to the victim or a compensation order;

(g) Suspended or deferred sentence;

(h) Probation and judicial supervision;

(i) A community service order;

(j) Referral to an attendance centre;

(k) House arrest;

(l) Any other mode of non-institutional treatment;

(m) Some combination of the measures listed above.

IV. Post-sentencing stage

9 . Post-sentencing dispositions

9.1 The competent authority shall have at its disposal a wide range of post-sentencing alternatives in order to avoid institutionalization and to assist offenders in their early reintegration into society.

9.2 Post-sentencing dispositions may include:

(a) Furlough and half-way houses;

(b) Work or education release;

(c) Various forms of parole;

(d) Remission;

(e) Pardon.

9.3 The decision on post-sentencing dispositions, except in the case of pardon, shall be subject to review by a judicial or other competent independent authority, upon application of the offender.

9.4 Any form of release from an institution to a non-custodial programme shall be considered at the earliest possible stage.

V. Implementation of non-custodial measures

10. Supervision

10.1 The purpose of supervision is to reduce reoffending and to assist the offender's integration into society in a way which minimizes the likelihood of a return to crime.

10.2 If a non-custodial measure entails supervision, the latter shall be carried out by a competent authority under the specific conditions prescribed by law.

10.3 Within the framework of a given non-custodial measure, the most suitable type of supervision and treatment should be determined for each individual case aimed at assisting the offender to work on his or her offending. Supervision and treatment should be periodically reviewed and adjusted as necessary.

10.4 Offenders should, when needed, be provided with psychological, social and material assistance and with opportunities to strengthen links with the community and facilitate their reintegration into society.

11 . Duration

11.1 The duration of a non-custodial measure shall not exceed the period established by the competent authority in accordance with the law.

11.2 Provision may be made for early termination of the measure if the offender has responded favourably to it.

12. Conditions

12.1 If the competent authority shall determine the conditions to be observed by the offender, it should take into account both the needs of society and the needs and rights of the offender and the victim.

12.2 The conditions to be observed shall be practical, precise and as few as possible, and be aimed at reducing the likelihood of an offender relapsing into criminal behaviour and of increasing the offender's chances of social integration, taking into account the needs of the victim.

12.3 At the beginning of the application of a non-custodial measure, the offender shall receive an explanation, orally and in writing, of the conditions governing the application of the measure, including the offender's obligations and rights.

12.4 The conditions may be modified by the competent authority under the established statutory provisions, in accordance with the progress made by the offender.

13. Treatment process

13.1 Within the framework of a given non-custodial measure, in appropriate cases, various schemes, such as case-work, group therapy, residential programmes and the specialized treatment of various categories of offenders, should be developed to meet the needs of offenders more effectively.

13.2 Treatment should be conducted by professionals who have suitable training and practical experience.

13.3 When it is decided that treatment is necessary, efforts should be made to understand the offender's background, personality, aptitude, intelligence, values and, especially, the circumstances leading to the commission of the offence.

13.4 The competent authority may involve the community and social support systems in the application of non-custodial measures.

13.5 Case-load assignments shall be maintained as far as practicable at a manageable level to ensure the effective implementation of treatment programmes.

13.6 For each offender, a case record shall be established and maintained by the competent authority.

14. Discipline and breach of conditions

14.1 A breach of the conditions to be observed by the offender may result in a modification or revocation of the non-custodial measure.

14.2 The modification or revocation of the non-custodial measure shall be made by the competent authority; this shall be done only after a careful examination of the facts adduced by both the supervising officer and the offender.

14.3 The failure of a non-custodial measure should not automatically lead to the imposition of a custodial measure.

14.4 In the event of a modification or revocation of the non-custodial measure, the competent authority shall attempt to establish a suitable alternative non-custodial measure. A sentence of imprisonment may be imposed only in the absence of other suitable alternatives.

14.5 The power to arrest and detain the offender under supervision in cases where there is a breach of the conditions shall be prescribed by law.

14.6 Upon modification or revocation of the non-custodial measure, the offender shall have the right to appeal to a judicial or other competent independent authority.

VI. Staff

15. Recruitment

15.1 There shall be no discrimination in the recruitment of staff on the grounds of race, colour, sex, age, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status. The policy regarding staff recruitment should take into consideration national policies of affirmative action and reflect the diversity of the offenders to be supervised.

15.2 Persons appointed to apply non-custodial measures should be personally suitable and, whenever possible, have appropriate professional training and practical experience. Such qualifications shall be clearly specified.

15.3 To secure and retain qualified professional staff, appropriate service status, adequate salary and benefits commensurate with the nature of the work should be ensured and ample opportunities should be provided for professional growth and career development.

16 . Staff training

16.1 The objective of training shall be to make clear to staff their responsibilities with regard to rehabilitating the offender, ensuring the offender's rights and protecting society. Training should also give staff an understanding of the need to cooperate in and coordinate activities with the agencies concerned.

16.2 Before entering duty, staff shall be given training that includes instruction on the nature of non-custodial measures, the purposes of supervision and the various modalities of the application of non-custodial measures.

16.3 After entering duty, staff shall maintain and improve their knowledge and professional capacity by attending in-service training and refresher courses. Adequate facilities shall be made available for that purpose.

VII. Volunteers and other community resources

17. Public participation

17.1 Public participation should be encouraged as it is a major resource and one of the most important factors in improving ties between offenders undergoing non-custodial measures and the family and community. It should complement the efforts of the criminal justice administration.

17.2 Public participation should be regarded as an opportunity for members of the community to contribute to the protection of their society.

18 . Public understanding and cooperation

18.1 Government agencies, the private sector and the general public should be encouraged to support voluntary organizations that promote noncustodial measures.

18.2 Conferences, seminars, symposia and other activities should be regularly organized to stimulate awareness of the need for public participation in the application of non-custodial measures.

18.3 All forms of the mass media should be utilized to help to create a constructive public attitude, leading to activities conducive to a broader application of non-custodial treatment and the social integration of offenders.

18.4 Every effort should be made to inform the public of the importance of its role in the implementation of non-custodial measures.

19. Volunteers

19.1 Volunteers shall be carefully screened and recruited on the basis of their aptitude for and interest in the work involved. They shall be properly trained for the specific responsibilities to be discharged by

them and shall have access to support and counselling from, and the opportunity to consult with, the competent authority.

19.2 Volunteers should encourage offenders and their families to develop meaningful ties with the community and a broader sphere of contact by providing counselling and other appropriate forms of assistance according to their capacity and the offenders' needs.

19.3 Volunteers shall be insured against accident, injury and public liability when carrying out their duties. They shall be reimbursed for authorized expenditures incurred in the course of their work. Public recognition should be extended to them for the services they render for the well-being of the community.

VIII. Research, planning, policy formulation and evalution

20. Research and planning

20.1 As an essential aspect of the planning process, efforts should be made to involve both public and private bodies in the organization and promotion of research on the non-custodial treatment of offenders.

20.2 Research on the problems that confront clients, practitioners, the community and policy-makers should be carried out on a regular basis.

20.3 Research and information mechanisms should be built into the criminal justice system for the collection and analysis of data and statistics on the implementation of non-custodial treatment for offenders.

21. Policy formulation and programme development

21.1 Programmes for non-custodial measures should be systematically planned and implemented as an integral part of the criminal justice system within the national development process.

21.2 Regular evaluations should be carried out with a view to implementing non-custodial measures more effectively.

21.3 Periodic reviews should be concluded to assess the objectives, functioning and effectiveness of non-custodial measures.

22. Linkages with relevant agencies and activities

22.1 Suitable mechanisms should be evolved at various levels to facilitate the establishment of linkages between services responsible for non-custodial measures, other branches of the criminal justice system, social development and welfare agencies, both governmental and non-governmental, in such fields as health, housing, education and labour, and the mass media.

23. International cooperation

23.1 Efforts shall be made to promote scientific cooperation between countries in the field of non-institutional treatment. Research, training, technical assistance and the exchange of information among Member States on non-custodial measures should be strengthened, through the United Nations Institutes for the prevention of crime and the treatment of offenders, in close collaboration with the Crime Prevention and Criminal Justice Branch of the Centre for Social Development and Humanitarian Affairs of the United Nations Secretariat.

23.2 Comparative studies and the harmonization of legislative provisions should be furthered to expand the range of non-institutional options and facilitate their application across national frontiers, in accordance with the Model Treaty on the Transfer of Supervision of Offenders Conditionally Sentenced or Conditionally Released.

คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ
มาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติสำหรับมาตรการไม่ควบคุมตัว
(ข้อกำหนดโตเกียว)
United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures
(The Tokyo Rules)

สมัชชาใหญ่สหประชาชาติ,

คำนึงถึงปฏิญญาสากลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและข้อตกลงสากลเกี่ยวกับพลเมืองและสิทธิเสรีภาพทางการเมืองและข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนอื่นๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิของบุคคลกับข้อขัดแย้งทางกฎหมาย

คำนึงถึงกฎมาตรฐานขั้นต่ำของการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ซึ่งนำมาใช้โดยสภาสหประชาชาติในงานป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และการสนับสนุนอย่างเต็มกำลังในการนำไปใช้และปฏิบัติ

ระลึกถึงมติที่ประชุมข้อที่ ๘ ในการประชุมสหประชาชาติครั้งที่ ๖ ด้านการป้องกันอาชญากรรมและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยทางเลือกอื่นแทนการจำคุก

ระลึกถึงมติที่ประชุมข้อที่ ๑๖ ในการประชุมสหประชาชาติครั้งที่ ๗ ด้านการป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในการลดจำนวนผู้ต้องขัง ทางเลือกอื่นแทนการจำคุก และการกลับคืนสู่สังคมของผู้กระทำผิด

ระลึกว่า มาตราที่ ๑๑ เกี่ยวกับมติคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมที่ ๑๙๘๖/๑๐ วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๘๖ ในหัวข้อทางเลือกอื่นแทนการจำคุก โดยขอให้เลขาธิการเตรียมรายงานเกี่ยวกับมาตรการทางเลือกแทนการจำคุกสำหรับการประชุมสหประชาชาติครั้งที่ ๘ ด้านการป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและให้ศึกษาข้อคำถามที่เกี่ยวกับการกำหนดหลักการดังกล่าว โดยให้ขอความช่วยเหลือจากองค์การต่างๆ ของสหประชาชาติเพื่อการป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

ยอมรับว่า มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนามาตรการและวิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในรูปแบบไม่พึ่งพาสถาบันในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ภูมิภาคและระหว่างประเทศ และมีความจำเป็นในการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ ตามที่ได้เน้นย้ำไว้ในรายงานการประชุมคณะกรรมการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ครั้งที่ ๔ ว่าด้วยวิธีและมาตรการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการป้องกันอาชญากรรมและพัฒนาการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

เชื่อว่า มาตรการทางอื่นแทนการจำคุกสามารถทำให้เป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนได้ ซึ่งเป็นผลดีแก่ทั้ง ๒ ฝ่ายทั้งสังคมและผู้กระทำผิด

ตระหนักว่า ข้อบังคับเกี่ยวกับอิสรภาพนั้นให้ใช้ไปในทางที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพของสังคม การป้องกันอาชญากรรม การแก้แค้น การยับยั้ง และเพื่อเป้าหมายอันสูงสุดของกระบวนการยุติธรรมเพื่อคืนผู้กระทำผิดสู่สังคม

เน้นย้ำว่า การเพิ่มขึ้นของผู้ต้องขังและภาวะผู้ต้องขังล้นเรือนจำในหลายประเทศเป็นปัจจัยที่สร้างปัญหาและความยุ่งยากในการนำมาตรฐานขั้นต่ำในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังไปปฏิบัติ

รับทราบด้วยความชื่นชมในความสำเร็จของคณะกรรมการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ความสำเร็จของการประชุมระหว่างภูมิภาคของงานประชุมสหประชาชาติครั้งที่ ๘ ด้านการป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในหัวข้อที่ ๒ “นโยบายงานอาชญากรรมเกี่ยวกับการจำคุก มาตรการลงโทษอื่นๆ และมาตรการทางเลือกอื่น” และความสำเร็จของการประชุมเตรียมงานภูมิภาคในการประชุมครั้งที่ ๘

แสดงออกถึงความขอบคุณแก่สถาบันการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของสหประชาชาติ ภาคพื้นเอเชียและตะวันออกไกลสำหรับความสำเร็จในการพัฒนามาตรฐานขั้นต่ำในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและมาตรการไม่ควบคุมตัว และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมูลนิธิป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดระหว่างประเทศ

๑. ให้นำมาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติสำหรับมาตรการไม่ควบคุมตัวไปใช้ ซึ่งมาตรฐานขั้นต่ำนี้ได้ถูกผนวกไว้ในปฏิญญาปัจจุบันและยอมรับข้อแนะนำของคณะกรรมการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ซึ่งปฏิญญานี้รู้จักกันในนามของ "ข้อกำหนดโตเกียว"

๒. แนะนำข้อกำหนดโตเกียวให้นำไปใช้ในระดับประเทศ ภูมิภาคและระหว่างประเทศให้เหมาะสมกับสภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ

๓. เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกนำข้อกำหนดโตเกียวไปใช้และปฏิบัติ

๔. เชื้อเชิญประเทศสมาชิกให้แนะนำข้อกำหนดโตเกียวให้เป็นที่รู้จักแก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา พนักงานคุมประพฤติ นักกฎหมาย ผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด หน่วยงานองค์กรสวัสดิการสังคม และองค์กรที่มิใช่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับมาตรการไม่ควบคุมตัว รวมถึง สมาชิกผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และสาธารณชนทั่วไป

๕. ร้องขอให้ประเทศสมาชิกรายงานผลการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดโตเกียว ทุกๆ ๕ ปี โดยเริ่มในปี ๑๙๙๔

๖. สนับสนุนคณะกรรมการส่วนภูมิภาค องค์กรสหประชาชาติที่เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด หน่วยงานเฉพาะด้าน ภายในระบบสหประชาชาติ องค์กรที่มิใช่ของรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำข้อกำหนดโตเกียวไปปฏิบัติ

๗. เรียกร้องให้คณะกรรมการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมให้ความสำคัญกับการนำมาตรการดังกล่าวไปปฏิบัติ

๘. ร้องขอให้เลขาธิการเข้ามามีบทบาทในการเตรียมการที่จำเป็นในการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อกำหนดโตเกียวซึ่งจะนำไปเข้าสู่วาระการประชุมป้องกันและควบคุมอาชญากรรมในการประชุมครั้งที่ ๑๒ เพื่อให้ที่ประชุมลงมติเห็นชอบและเผยแพร่ต่อไป และร้องขอให้เลขาธิการให้ความสำคัญต่อข้อป้องกันทางด้านกฎหมาย และการนำกฎระเบียบต่างๆ ไปปฏิบัติ รวมถึงการพัฒนาโครงงานที่เป็นรูปแบบเดียวกันในระดับภูมิภาค

๙. เชิญองค์กรสหประชาชาติที่ปฏิบัติงานด้านป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้มาช่วยเหลือเลขาธิการในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

๑๐. สนับสนุนองค์กรที่มิใช่ของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มามีส่วนร่วมกับข้อกำหนดโตเกียว

๑๑. ร้องขอให้เลขาธิการประชาสัมพันธ์ข้อกำหนดโตเกียวให้เป็นที่รู้จักแก่หน่วยงานรัฐบาล องค์กรที่มิใช่ของรัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๑๒. รวมทั้งร้องขอให้เลขาธิการจัดเตรียมรายงานทุกๆ ๕ ปี ในการนำข้อกำหนดโตเกียวไปปฏิบัติและนำส่งคณะกรรมการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม โดยเริ่มปฏิบัติปี ๑๙๙๔

๑๓. ร้องขอเลขาธิการให้ช่วยเหลือประเทศสมาชิกในการนำข้อกำหนดโตเกียวไปปฏิบัติและนำส่งรายงานต่อคณะกรรมการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมด้วย

๑๔. ร้องขอให้นำปฏิญญานี้รวมถึงภาคผนวกนี้เข้าไว้ในทุกส่วนของงานสหประชาชาติและให้รวมไว้ให้สื่อสิ่งพิมพ์ของสหประชาชาติในฉบับต่อไป ในหัวข้อเรื่อง สิทธิมนุษยชน: การรวบรวมเครื่องมือระดับนานาชาติ

ภาคผนวก
มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติสำหรับมาตรการไม่ควบคุมตัว

I. หลักการทั่วไป

๑. เป้าหมายหลัก

๑.๑ มาตรฐานขั้นต่ำเป็นการกำหนดหลักการพื้นฐานที่จะส่งเสริมการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิดเสมือนการป้องกันขั้นต่ำสำหรับบุคคลที่ใช้วิธีการเลี่ยงโทษจำคุก

๑.๒ มาตรฐานนี้มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ไขผู้กระทำผิด ในขณะเดียวกันก็มุ่งสนับสนุนผู้กระทำผิดให้มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคม

๑.๓ การใช้มาตรฐานนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ รวมทั้งจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของระบบงานยุติธรรมทางอาญาของประเทศนั้นๆ

๑.๔ เมื่อมีการนำมาตรฐานนี้มาใช้ ชาติสมาชิกต้องพยายามให้เกิดความสมดุลระหว่างสิทธิของผู้กระทำผิด สิทธิของเหยื่อ และผลต่อสังคมในด้านความปลอดภัยของชุมชน และการป้องกันอาชญากรรม

๑.๕ ชาติสมาชิกต้องพัฒนามาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิดภายในระบบกฎหมายของตน โดยให้มีทางเลือกอื่นๆ เพื่อลดการใช้โทษจำคุกและเป็นการใช้นโยบายงานยุติธรรมอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติตามหลักมนุษยชน คำนึงถึงความยุติธรรมในสังคม และความจำเป็นในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำ

๒. ขอบเขตของมาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิด

๒.๑ ข้อกำหนดของมาตรฐานนี้ต้องประยุกต์ใช้กับบุคคลที่ถูกฟ้องร้องอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีหรือการดำเนินการตามคำพิพากษา ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คำว่า "บุคคล" ในมาตรฐานนี้หมายถึง ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหา ผู้ที่อยู่ระหว่างการฟ้องร้อง และผู้ที่ถูกพิพากษาแล้ว

๒.๒ การประยุกต์ใช้มาตรฐานนี้ต้องกระทำโดยปราศจากการแบ่งแยกทางเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นๆ สัญชาติหรือพื้นฐานทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ ชาติกำหนดหรือสถานภาพอื่นๆ

๒.๓ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับลักษณะและความรุนแรงของการกระทำความผิดกับบุคลิกภาพและภูมิหลังของผู้กระทำผิด และการคุมครองป้องกันสังคม และเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้โทษจำคุกโดยไม่จำเป็น ระบบงานยุติธรรมทางอาญาควรกำหนดขอบเขตของมาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้กว้างๆ ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนการพิจารณาคดีจนถึงหลังการพิพากษา โดยควรที่จะพิจารณาจำนวนและประเภทของมาตรการไม่ควบคุมตัวที่มีอยู่เพื่อให้ศาลสามารถมีคำพิพากษาได้อย่างสอดคล้อง

๒.๔ ต้องสนับสนุนการพัฒนาวิธีการใหม่ๆภายใต้มาตรการไม่ควบคุมตัว โดยมีการดูแลอย่างใกล้ชิด และมีการประเมินผลการนำไปใช้อย่างเป็นระบบ

๒.๕ ควรคำนึงถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน โดยหลีกเลี่ยงกระบวนการที่เป็นทางการหรือการพิจารณาของศาลให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ตามนัยแห่งการคุ้มครองทางกฎหมายและหลักนิติธรรม

๒.๖ มาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิดควรใช้ให้สอดคล้องกับหลักการที่ให้มีการแทรกแซงน้อยที่สุด

๒.๗ การใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวควรเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การลดการลงโทษและลดการกระทำผิด แทนที่จะเป็นการขัดขวางหรือเหนี่ยวรั้งความพยายามในการใช้แนวทางดังกล่าว

๓. การคุ้มครองทางกฎหมาย

๓.๑ ที่มา คำจำกัดความ และวิธีการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิดต้องบัญญัติโดยกฎหมาย

๓.๒ การเลือกใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิดควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการประเมินผู้กระทำผิดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงลักษณะและความรุนแรงของการกระทำความผิด รวมถึงบุคลอกภาพ ภูมิหลังของผู้กระทำผิด จุดประสงค์ของคำพิพากษาและสิทธิของเหยื่อ

๓.๓ ศาลหรือเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ควรจะดำเนินการทุกขั้นตอน โดยมีความรับผิดชอบในการใช้ดุลพินิจตามหลักนิติธรรม

๓.๔ มาตรการไม่ควบคุมตัวที่กำหนดขึ้นโดยก่อให้เกิดภาระผูกพันแก่ผู้กระทำผิดในขั้นตอนก่อนกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเป็นทางการหรือนำมาใช้แทนที่การพิจารณาคดีอย่างเป็นทางการ ควรจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้กระทำความผิดก่อน

๓.๕ การตัดสินใจในการกำหนดมาตรการไม่ควบคุมตัวควรได้รับการตรวจสอบโยศาลหรือเจ้าพนักงานที่มีอำนาจโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้กระทำผิด

๓.๖ ผู้กระทำผิดควรมีสิทธิในการร้องขอหรือร้องทุกข์ต่อศาลหรือเจ้าพนักงานที่มีอำนาจในการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวในส่วนที่มีผลต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้กระทำผิด

๓.๗ ควรมีกลไกที่เหมาะสมสำหรับการเรียกร้องและการชดใช้ความเสียหาย โดยคำนึงถึงหลักมนุษยชน

๓.๘ มาตรการไม่ควบคุมตัวไม่ควรเกี่ยวข้องกับการทดลองทางการแพทย์หรือทางจิตวิทยาหรือมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดอันตรายแก่กายและจิตของผู้กระทำผิด

๓.๙ ศักดิ์ศรีของผู้กระทำผิดตามมาตรการไม่ควบคุมตัวจะต้องได้รับการคุ้มครอง

๓.๑๐ การนำมาตรการไม่ควบคุมตัวมาใช้ต้องไม่ทำให้สิทธิของผู้กระทำผิดถูกจำกัดเกินกว่าที่เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ได้กำหนดไว้แต่แรก

๓.๑๑ การใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวต้องเคารพในสิทธิส่วนบุคคลทั้งของผู้กระทำผิดและครอบครัวของผู้กระทำความผิด

๓.๑๒ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้กระทำผิดควรเก็บรักษาไว้เป็นความลับโดยเคร่งครัด และไม่เปิดเผยต่อบุคคลที่สาม การดำเนินการใดๆเพื่อเข้าถึงข้อมูลเช่นนั้นว่าจะกระทำได้โยบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งมีหน้าที่ต้องดำเนินการกับผู้กระทำผิดรายนั้นหรือโดยบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ ตามสมควร

๔. ข้อยกเว้น

๔.๑ สิ่งที่ไม่ได้กล่าวไว้ในมาตรฐานขั้นต่ำว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัวนี้ ต้องไม่ถูกแปลความหมายไปในลักษณะที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติสำหรับการบริการงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน หลักการสำหรับคุ้มครองบุคคลที่ถูกกักขังหรือจำคุก หรือการปฏิบัติ

ตามหลักเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนอื่นๆ และมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ รวมถึงการแก้ไขผู้กระทำผิดและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน

II. ขั้นตอนก่อนการพิจารณาคดี

๕. การดำเนินการก่อนพิจารณาคดี

๕.๑ ในระบบกฎหมายที่เหมาะสม ตำรวจ อัยการหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ควรมีอำนาจในการปล่อยตัวผู้กระทำผิด หากพิจารณาแล้วเห็นว่า การดำเนินการต่อไปกับผู้กระทำผิดนั้น ไม่มีความจะเป็นสำหรับการป้องกันสังคมจากอาชญากรรม หรือเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและสิทธิของเหยื่อ โดยให้มีการพัฒนาเกณฑ์เพื่อใช้ในการตัดสินใจปล่อยตัวผู้กระทำผิดอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับระบบกฎหมายแต่ละระบบ สำหรับคดีที่มีความผิดอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับระบบกฎหมายแต่ละระบบ สำหรับคดีที่มีความผิดเล็กน้อย พนักงานอัยการอาจใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวต่างๆตามความเหมาะสม

๖. การหลีกเลี่ยงการควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดี

๖.๑ การควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีควรเป็นวิธีการสุดท้ายที่ใช้ในการดำเนินการทางอาญา โดยคำนึงถึงความจำเป็นของการสืบสวนสอบสวนข้อกล่าวหา การคุ้มครองสังคมและเหยื่อ

๖.๒ ควรใช้ทางเลือกอื่นแทนการควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีเป็นลำดับแรกที่สามารถกระทำได้ การใช้วิธีการควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีควรเป็นมาตรการสุดท้ายหากไม่สามารถดำเนินการได้ตามมาตรฐาน ข้อ ๕.๑ และควบคุมตัวต้องดำเนินการอย่างมีมนุษยธรรม และเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

๖.๓ ผู้กระทำความผิดควรมีสิทธิในการอุทธรณ์ต่อศาลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในกรณีที่ถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดี

III. ขั้นตอนการพิจารณาคดีและการพิพากษา

๗. รายงานการสืบเสาะทางสังคม

๗.๑ ผู้มีอำนาจหน้าที่อาจสั่งให้มีการรายงานการสืบเสาะทางสังคม ซึ่งจัดทำโดยหน่วยงานหรือเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ รายงานนั้นต้องประกอบด้วยข้อมูลทางสังคมของผู้กระทำผิด ซึ่งเกี่ยวข้องกับรูปแบบและลักษณะของการกระทำผิดในปัจจุบัน รวมทั้งข้อมูลและความเห็นที่จะนำไปสู่มาตรการลงโทษตามคำพิพากษา รายงานดังกล่าวต้องเป็นข้อเท็จจริงและปราศจากอคติ มีความเห็นที่มีข้อมูลสนับสนุนอย่างชัดเจน

๘. การพิพากษา

๘.๑ อำนาจของศาลที่จะกำหนดขอบเขตของมาตรการไม่ควบคุมตัว ควรพิพากษาโดยพิจารณาถึงความจำเป็นในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด การคุ้มครองสังคม และประโยชน์ของเหยื่อ

๘.๒ ผู้มีอำนาจในการพิพากษาอาจพิพากษาโดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้

ก. การว่ากล่าว ตักเตือน
ข. การปล่อยโดยมีเงื่อนไข)
ค. การทำทัณฑ์บน

ง. การลงโทษทางการเงินหรือเศรษฐกิจ เช่น การปรับ
จ. การริบทรัพย์สินหรือยึดทรัพย์
ฉ. การชดใช้ความเสียหายหรือจ่ายค่าชดเชยแก่เหยื่อ
ช. การรอการลงโทษ
ซ. การคุมประพฤติ
ฌ. การทำงานบริการสังคม
ญ. การส่งตัวไปรับการรักษา
ฎ. การกักขังที่บ้าน
ฏ. วิธีการอื่นๆที่เป็นการแก้ไขโดยไม่ใช้เรือนจำ
ฐ. การผสมผสานวิธีต่างๆ ข้างต้น

IV. ขั้นตอนหลังการพิพากษา

๙. การกำหนดหลังการพิพากษา

๙.๑ ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่สามารถใช้ทางเลือกหลังการพิพากษาได้หลายทางเพื่อเลี่ยงการใช้โทษจำคุก และเพื่อช่วยผู้กระทำความผิดให้ใช้ชีวิตอยู่ได้ในสังคมได้

๙.๒ การดำเนินการหลังการพิพากษา

ก. การปล่อยชั่วคราวและการใช้บ้านกึ่งวิถี
ข. การปล่อยตัวไปทำงานหรือไปศึกษา
ค. การพักการลงโทษรูปแบบต่างๆ
ง. การลดโทษ
จ. การอภัยโทษ

๙.๓ การกำหนดการดำเนินการภายหลังการพิพากษา ยกเว้นกรณีการอภัยโทษ ควรกระทำโดยอำนาจศาลหรือผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้กระทำผิด

๙.๔ รูปแบบใดก็ตามที่เป็นการปล่อยตัวผู้กระทำผิดจากที่คุมจังไปสู่มาตรการไม่ควบคุมตัวควรได้รับการพิจารณาให้เห็นความสำคัญเป็นลำดับแรกเท่าทีสามารถจะเป็นไปได้

V. วิธีการของมาตรการไม่ควบคุมตัว

๑๐. การควบคุมและสอดส่อง

๑๐.๑ เป้าหมายของการควบคุมและสอดส่องคือ การลดการกระทำผิดซ้ำและช่วยเหลือผู้กระทำผิดปรับตัวอยู่ในสังคมได้โดยมีโอกาสหวนกลับไปกระทำผิดได้น้อยที่สุด

๑๐.๒ ถ้ามาตรการไม่ควบคุมตัวใช้วิธีการควบคุมและสอดส่อง การดำเนินการนั้นควรกระทำโดยผู้มีอำนาจหน้าที่ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติ

๑๐.๓ ภายในขอบเขตของมาตรการไม่ควบคุมตัว ประเภทของการควบคุมและสอดส่องและการแก้ไขที่เหมาะสมที่สุดควรกำหนดให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล โดยมุ่งที่จะช่วยเหลือผู้กระทำผิด การควบคุมและสอดส่องและการแก้ไขควรมีการทบทวนและปรับเปลี่ยนเป็นระยะๆตามความจำเป็น

๑๐.๔ ผู้กระทำผิดควรได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็น ทางด้านจิตวิทยา สังคมและวัตถุ และมีโอกาสที่จะได้สร้างสัมพันธภาพที่เข้มแข็งกับชุมชนและได้รับความช่วยเหลือให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อีกครั้ง

๑๑. ระยะเวลาการดำเนินการ

๑๑.๑ ระยะเวลาของการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวไม่ควรนานกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

๑๑.๒ การใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวอาจยุติได้ก่อนถึงกำหนดสิ้นสุด หากการแก้ไขผู้กระทำผิดได้ผลดีเป็นที่น่าพอใจ

๑๒. เงื่อนไข

๑๒.๑ การกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำผิดปฏิบัติ ผู้มีอำนาจหน้าที่ควรคำนึงถึงความต้องการของสังคม ความต้องการและสิทธิของผู้กระทำผิดและเหยื่อ

๑๒.๒ เงื่อนไขที่ใช้ควรปฏิบัติได้จริง แน่นอน มีความเป็นไปได้ และควรมีเป้าหมายอยู่ที่การลดโอกาสที่ผู้กระทำผิดจะกระทำผิดซ้ำอีก และเพิ่มโอกาสของผู้กระทำผิดในการใช้ชีวิตอย่างเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยคำนึงถึงความต้องการของเหยื่อประกอบด้วย

๑๒.๓ ในระยะเริ่มต้นของการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัว ผู้กระทำผิดควรได้รับคำอธิบายทั้งด้วยวาจาและเป็นลายลักษณ์อักษร เกี่ยวกับเงื่อนไขของมาตรการที่ต้องปฏิบัติรวมทั้งหน้าที่และสิทธิของผู้กระทำผิด

๑๒.๔ เงื่อนไขอาจเปลี่ยนแปลงได้โดยผู้มีอำนาจหน้าที่ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายซึ่งตราไว้เป็นพระราชบัญญัติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพัฒนาการของผู้กระทำความผิด

๑๓. กระบวนการแก้ไข

๑๓.๑ ภายในขอบเขตของการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัว รูปแบบต่างๆเช่น การแก้ไขรายบุคคล กลุ่มบำบัด โปรแกรมต้านที่อยู่อาศัย และการแก้ไขฟื้นฟูกรณีพิเศษต่างๆ สำหรับผู้กระทำผิดแต่ละประเภท ควรได้รับการพัฒนาให้สามารถบรรลุถึงความต้องการหรือความจำเป็นของผู้กระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพ

๑๓.๒ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดควรดำเนินการโดยพนักงานวิชาชีพ ซึ่งได้รับการฝึกอบรมที่เหมาะสมและมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

๑๓.๓ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดต้องกระทำด้วยความเข้าใจภูมิหลังของผู้กระทำผิด บุคลิกภาพ ความฉลาด สติปัญญา ค่านิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาเหตุของการกระทำผิด

๑๓.๔ ผู้มีอำนาจหน้าที่ควรนำชุมชนและระบบการสนับสนุนทางสังคมเข้ามาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อมาตรการไม่ควบคุมตัว

๑๓.๕ ปริมาณคดีในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายควรอยู่ในระดับที่สามารถปฏิบัติงานตามโปรแกรมการแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๓.๖ สำนวนคดีของผู้กระทำผิดแต่ละคนควรได้รับการจัดทำและเก็บรักษาไว้โดยผู้มีอำนาจหน้าที่

๑๔. การปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข

๑๔.๑ การฝ่าฝืนเงื่อนไขของผู้กระทำผิดอาจมีผลให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัว

๑๔.๒ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวจะทำโดยให้มีอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้ควรกระทำหลังจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างแน่ชัด ทั้งข้อเท็จจริงที่กล่าวอ้างโดยเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมและสอดส่องและผู้กระทำผิด

๑๔.๓ ความล้มเหลวของมาตรการไม่ควบคุมตัวไม่ควรนำไปสู่การใช้มาตรฐานควบคุมตัวโดยทันที

๑๔.๔ ในกรณีของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือการเพิกถอนมาตรการไม่ควบคุมตัว ผู้มีอำนาจหน้าที่ควรเลือกใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวที่เหมาะสม การใช้โทษจำคุกควรใช้ในกรณีที่ไม่มีวิธีอื่นที่เหมาะสมแล้ว

๑๔.๕ อำนาจในการควบคุมตัวหรือกักขังผู้กระทำผิดภายใต้การควบคุมและสอดส่องที่ฝ่าฝืนเงื่อนไขนั้นต้องกำหนดโดยกฎหมาย

๑๔.๖ ในกรณีที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนมาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิดมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อศาลหรือผู้มีอำนาจหน้าที่

VI. เจ้าหน้าที่

๑๕. การสรรหา

๑๕.๑ ในการสรรหาเจ้าหน้าที่จะต้องไม่กำหนดหลักเกณฑ์โดยแบ่งแยกกีดกันทางเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา การเมือง หรือความคิดเห็นอื่นๆ สัญชาติ หรือ พื้นฐานทางสังคมคุณสมบัติ สถานภาพจากชาติกำเนิด หลักการในการสรรหาเจ้าหน้าที่ต้องได้รับการรับรองในระดับชาติ และส่งผลให้มีความหลากหลาย ในการควบคุมสอดส่องผู้กระทำผิด

๑๕.๒ บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับมาตรการไม่ควบคุมตัวควรมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและควรได้รับฝึกอบรมทางวิชาชีพอย่างเหมาะสมและมีประสบการณ์ในทางปฏิบัติโดยมีการกำหนดคุณสมบัติไว้ชัดเจน

๑๕.๓ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเป็นการรักษาไว้ซึ่งเจ้าหน้าที่วิชาชีพ เจ้าหน้าที่จึงต้องมีหลักประกันที่จะได้รับสวัสดิการและค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับลักษณะของงานและให้มีโอกาสเติบโตและมีความก้าวหน้าในงานอาชีพ

๑๖. การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่

๑๖.๑ วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมควรทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความชัดเจนในความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด สิทธิของผู้กระทำผิด และการคุ้มครองป้องกันสังคม การฝึกอบรมควรให้เจ้าหน้าที่เข้าใจถึงความจำเป็นในการประสานงานและทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

๑๖.๒ ก่อนการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ควรได้รับการฝึกอบรม รวมทั้งการแนะนำเกี่ยวกับลักษณะของมาตรการไม่ควบคุมตัว เป้าหมายของควบคุมและสอดส่อง และรูปแบบต่างๆของมาตรการไม่ควบคุมตัว

๑๖.๓ หลังจากเข้าปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ควรได้รับการดูแลให้คงความสามารถและพัฒนาความรู้ความสามารถในทางวิชาชีพ โดยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการฝึกอบรมเพื่อทบทวนความรู้ความสารถ โดยควรให้มีการสนับสนุนในการเข้ารับการฝึกอบรมหรือการพัฒนาอย่างพอเพียง

VII. อาสาสมัครและทรัพยากรชุมชนอื่นๆ

๑๗. การมีส่วนร่วมของสาธารณชน

๑๗.๑ การมีส่วนร่วมของสาธารณชนควรได้รับการสนับสนุนในฐานะที่เป็นทรัพยากรหลักและเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการเสริมสร้างความผูกพันระหว่างผู้กระทำผิดภายใต้มาตรการไม่ควบคุมตัวกับครอบครัวและชุมชน ซึ่งจะทำให้การบริหารงานยุติธรรมเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์

๑๗.๒ การมีส่วนร่วมของชุมชนถือได้ว่าเป็นโอกาสของสมาชิกในชุมชนในการสนับสนุนการคุ้มครองป้องกันสังคมของตน

๑๘. ความเข้าใจของชุมชนและการประสานงาน

๑๘.๑ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และ สาธารณชนทั่วไปควรสนับสนุนช่วยเหลือองค์กรอาสาสมัครที่สนับสนุนการดำเนินการตามมาตรการไม่ควบคุมตัว

๑๘.๒ การประชุม สัมมนาทางวิชาการ และกิจกรรมอื่นๆ ควรจัดขึ้นเป็นประจำเพื่อกระตุ้นให้เกิดความตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัว

๑๘.๓ ควรใช้สื่อมวลชนทุกประเภทให้เป็นประโยชน์ในการสร้างทัศนคติของชุมชนเพื่อนำไปสู่กิจกรรมหรือการกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขฟื้นฟูโดยไม่ควบคุมตัวและการอยู่ร่วมกันในสังคมของผู้กระทำผิด

๑๘.๔ ควรพยายามทำทุกวิธีการเพื่อให้ชุมชนรับรู้ว่าเขามีบทบาทสำคัญในความสำเร็จของการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัว

๑๙. อาสาสมัคร

๑๙.๑อาสาสมัครต้องมีการคัดเลือกและสรรหาด้วยความระมัดระวังโดยอยู่บนพื้นฐานของความสนใจเกี่ยวกับงานและความถนัดของเขาอาสาสมัครควรได้รับการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับความรับผิดชอบที่จะได้รับ และควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้ได้รับคำปรึกษาจากผู้มีอำนาจหน้าที่ และมีโอกาสที่จะให้คำแนะนำผู้มีอำนาจหน้าที่นั้น

๑๙.๒ อาสาสมัครควรสนับสนุนผู้กระทำความผิดและครอบครัวในการพัฒนาความผูกพันที่มีความหมายกับชุมชนและขยายวงในการติดต่อให้กว้างขวางขึ้นโดยการให้คำปรึกษาและการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆที่เหมาะสมตามความสามารถของเขาและความต้องการของผู้กระทำความผิด

๑๙.๓ อาสาสมัครควรได้รับการประกันอุบัติเหตุ การบาดเจ็บและความรับผิดต่อสาธารณะในขณะที่ออกปฏิบัติหน้าที่ อาสาสมัครควรได้รับการชดใช้ความเสียหายที่ได้รับจากการทำงาน และสังคมควรรำลึกถึงการอุทิศตนของอาสาสมัครที่ได้กระทำเพื่อความสงบสุขของสังคม

VIII. การวิจัย การวางแผน การกำหนดนโยบาย และการประเมินผล

๒๐. การวิจัยและการวางแผน

๒๐.๑ ด้วยความสำคัญของกระบวนการวางแผนจึงควรพยายามให้องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน จัดทำและสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการแก้ไขผู้กระทำผิดด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว

๒๐.๒ ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ที่กระทบต่อผู้รับบริการ ผู้ปฏิบัติงานชุมชน และผู้กำหนดนโยบายอย่างสม่ำเสมอ

๒๐.๓ ควรมีการวิจัยและการดำเนินการให้มีกลไกทางสารสนเทศในระบบงานยุติธรรมเพื่อเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งสถิติเพื่อสนับสนุนในการแก้ไขผู้กระทำด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว

๒๑. การกำหนดนโยบายและการพัฒนาโครงการ

๒๑.๑ โปรแกรมสำหรับมาตรการไม่ควบคุมตัวควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ และใช้เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานยุติธรรมทางอาญาในการพัฒนาประเทศ

๒๑.๒ ควรดำเนินการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้การใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒๑.๓ ควรมีการทบทวนหาข้อสรุปเป็นระยะๆ เพื่อประเมินวัตถุประสงค์ การปฏิบัติงาน ตลอดจนประสิทธิผลของมาตรการไม่ควบคุมตัว

๒๒. ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

๒๒.๑ ควรมีกลไกที่เหมาะสมในการประสานในระดับต่างๆระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบในการให้บริการในมาตรการไม่ควบคุมตัวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระบบงานยุติธรรมทางอาญา หน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคม ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน เช่น หน่วยงานสาธารณสุข การเคหะ การศึกษาและแรงงาน ตลอดจนสื่อมวลชน

๒๓. ความร่วมมือกันในระดับชาติ

๒๓.๑ ควรมีความพยายามในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านการวิจัย การฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและการแบกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างชาติสมาชิก ในด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำโดยผ่านสถาบันเพื่อการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Institutes for the prevention of crime and the treatment of offenders) ภายใต้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับ ศูนย์การพัฒนาสังคมและสวัสดิภาพมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ สาขาการป้องกันอาชญากรรมและงานยุติธรรม (The Crime Prevention and Criminal Justice Branch of the Centre for Social Development and Humanitarian Affairs of the United Nations Secretariat)

United Nations E/CN.15/2017/L.8/Rev.1

Economic and Social Council

Distr.: Limited
25 May 2017

Original: English

Commission on Crime Prevention and Criminal Justice
Twenty-sixth session
Vienna, 22-26 May 2017
Agenda item 6
Use and application of United Nations standards and norms in crime prevention and criminal justice

Paraguay and Thailand: revised draft resolution

The Commission on Crime Prevention and Criminal Justice recommends to the Economic and Social Council the adoption of the following draft resolution:

Promoting and encouraging the implementation of alternatives to imprisonment as part of comprehensive crime prevention and criminal justice policies

The Economic and Social Council,

Recalling the purposes and principles of the Charter of the United Nations, the Universal Declaration of Human Rights,[1] the International Covenant on Civil and Political Rights,[2] the Convention on the Rights of the Child[3] and other relevant international legal instruments, as well as standards and norms pertaining to the treatment of offenders,

Recalling that, in the Doha Declaration on Integrating Crime Prevention and Criminal Justice into the Wider United Nations Agenda to Address Social and Economic Challenges and to Promote the Rule of Law at the National and International Levels, and Public Participation,[4] Member States expressed willingness to promote and encourage the use of alternatives to imprisonment, where appropriate, and to review or reform restorative justice and other processes in support of successful reintegration,

Noting that the availability of alternatives to imprisonment reduces prison overcrowding, promotes the rehabilitation and reintegration of offenders into society, contributes to the building of a safer community in a sustainable manner and supports the achievement of the Sustainable Development Goals,[5] in particular Goal 16,

[1] General Assembly resolution 217 A (III).
[2] See resolution 2200 A (XXI), annex.
[3] United Nations, *Treaty Series*, vol. 1577, No. 27531.
[4] General Assembly resolution 70/174, annex.
[5] Contained in General Assembly resolution 70/1.

Please recycle

Mindful of the United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures (the Tokyo Rules)[6] and the United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-custodial Measures for Women Offenders (the Bangkok Rules),[7] which recommend the greater use of non-custodial measures, with adequate safeguards for victims and offenders, including women and girls and other offenders who are vulnerable or come from disadvantaged backgrounds, while outlining key considerations for the proper design and implementation of gender-sensitive non-custodial measures,

Bearing in mind the United Nations Model Strategies and Practical Measures on the Elimination of Violence against Children in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice,[8] in which it was recognized that the development of alternative non-custodial interventions and effective social reintegration programmes could provide an effective way of reducing the number of children in the justice system as well as reducing the risk of violence against children within the justice system,

Bearing in mind also the basic principles on the use of restorative justice programmes in criminal matters,[9] in which attention was drawn to the fact that restorative justice could provide an adequate response to crime by ensuring a proper balance between the rights of individual offenders, the rights of victims and the concern of society for public safety and crime prevention,

Bearing in mind further that in the basic principles on the use of restorative justice programmes in criminal matters it is highlighted that restorative justice approaches can provide an opportunity for victims to obtain reparation, feel safer and seek closure, allow offenders to gain insight into the causes and effects of their behaviour and to take responsibility in a meaningful way, and enable communities to understand the underlying causes of crime, to promote community well-being and to prevent crime,

Bearing in mind the principle that the description of offences and of legal defences is reserved for the domestic law of States and that offences are to be prosecuted and punished in conformity with that law,

Mindful of the United Nations Principles and Guidelines on Access to Legal Aid in Criminal Justice Systems,[10] in which it is stressed that legal aid could play an important role in facilitating diversion and the use of community-based sanctions and measures, including non-custodial measures,

Taking note of the *Handbook of Basic Principles and Promising Practices on Alternatives to Imprisonment*,[11] prepared by the United Nations Office on Drugs and Crime, which sets out key considerations in implementing alternatives to imprisonment at each stage of the criminal justice process and strategies for developing alternatives for specific categories of offenders,

Bearing in mind the importance of promoting national sentencing policies, practices or guidelines for the treatment of offenders in which the severity of penalties for offenders is proportionate to the gravity of the offences and in which both mitigating and aggravating circumstances are taken into account, consistent with applicable international law and in accordance with national legislation,

Encouraging the development, adoption and implementation, with due regard for national, constitutional, legal and administrative systems, of alternative or additional measures with regard to conviction or punishment in cases of an appropriate nature, in accordance with applicable international law, including the

[6] General Assembly resolution 45/110, annex.
[7] General Assembly resolution 65/229, annex.
[8] General Assembly resolution 69/194, annex.
[9] Economic and Social Council resolution 2002/12, annex.
[10] General Assembly resolution 67/187, annex.
[11] United Nations publication, Sales No. E.07.XI.2.

three international drug control conventions, and taking into account, as appropriate, relevant United Nations standards and rules, such as the Tokyo Rules,

1. *Encourages* Member States, in implementing holistic and comprehensive crime prevention and criminal justice policies, to promote, as appropriate, alternatives to imprisonment, from the pretrial stage to the post-sentencing stage, taking into account the background, gender, age and other specific circumstances of offenders, including their vulnerability, and the objective of their rehabilitation and reintegration into society;

2. *Also encourages* Member States to develop or strengthen, as appropriate, legislative or other measures to promote and encourage the implementation of non-custodial measures and sanctions as alternatives to imprisonment, including through restorative justice and the provision of treatment and rehabilitative programmes for offenders in the community, and further encourages Member States to implement development-oriented interventions for offenders and their local communities that are aimed at addressing the underlying problems leading to offenders' contact with the criminal justice system and facilitating their reintegration into society;

3 *Further encourages* Member States, in promoting alternatives to imprisonment as part of comprehensive crime prevention and criminal justice policies, to continue to take into consideration the importance of the proportionality of sanctions;

4. *Encourages* Member States to build capacity and provide adequate resources for the effective implementation of alternatives to imprisonment, taking into account the potential role of the community, civil society and the private sector, where appropriate, in the provision of legal aid and the treatment, social rehabilitation, reintegration and, as necessary, aftercare of offenders;

5. *Also encourages* Member States to build or enhance the capacity of criminal justice officials and practitioners, including through specialized training to promote better understanding and recognition of specific needs and conditions of offenders, while considering the risks to victims and society;

6. *Further encourages* Member States, in cooperation with academia and civil society, where appropriate and in accordance with domestic law, to promote the monitoring and evaluation of the use of alternatives to imprisonment in order to assess their effectiveness in the rehabilitation and reintegration of offenders;

7. *Calls upon* Member States and relevant international and regional organizations to enhance cooperation and coordination at all levels, including with relevant non-governmental organizations and other relevant stakeholders, where appropriate, in order to better understand, identify, develop and implement effective policies on alternatives to imprisonment, in particular through the sharing of information, knowledge and best practices, including with regard to challenges to the implementation of such policies;

8. *Requests* the United Nations Office on Drugs and Crime, together with the institutes of the United Nations crime prevention and criminal justice programme network, to continue its efforts to promote the collection, analysis and dissemination of statistical data on alternatives to imprisonment and research on relevant policies that relate to the social reintegration of offenders and reduce recidivism;

9. *Invites* Member States and other donors to provide extrabudgetary resources for the purposes described above, in accordance with the rules and procedures of the United Nations.

ภาคผนวก ข

รายนามคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๑. นายเข็มชัย ชุติวงศ์	ประธานกรรมาธิการ
๒. นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์	รองประธานกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. พลตำรวจเอก วรพงษ์ ชิวปรีชา	รองประธานกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	รองประธานกรรมาธิการ คนที่สาม
๕. นายตระกูล วินิจนัยภาค	ที่ปรึกษากรรมาธิการ
๖. พลตำรวจเอก อัศวิน ขวัญเมือง	ที่ปรึกษากรรมาธิการ
๗. พลตำรวจโท อำนวย นิ่มมะโน	โฆษกกรรมาธิการ
๘. พันตำรวจเอก ณรัชต์ เศวตนันทน์	โฆษกกรรมาธิการ
๙. พลตำรวจเอก เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา	กรรมาธิการ
๑๐. พลตำรวจโท ธีรจิตร์ อุตมะ	กรรมาธิการ
๑๑. นายบัญชา ปรมีศณาภรณ์	กรรมาธิการ
๑๒. คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	กรรมาธิการ
๑๓. นายไวกูณฑ์ ทองอร่าม	กรรมาธิการ
๑๔. นายจุมพล สุชมั่น	เลขานุการกรรมาธิการ
๑๕. นายวิวรรธน์ แสงสุริยะฉัตร	ผู้ช่วยเลขานุการกรรมาธิการ

ขอเชิญคณะกรรมาธิการเข้าประจำที่

(คณะกรรมาธิการเข้าประจำที่)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ด้วยประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ได้มีหนังสือขออนุญาตให้ผู้แทนจากคณะอนุกรรมาธิการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประชาชน เข้าร่วมประชุมให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและตอบประเด็นข้อซักถามของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งประธานได้พิจารณาแล้วจึงได้อนุญาตตามข้อบังคับ ข้อ ๕๘ จำนวน ๔ ท่าน คือ ๑. ท่านปิติกาญจน์ สิทธิเดช รองประธานอนุกรรมาธิการ คนที่สอง ๒. ท่านสุนทรียา เหมือนพะวงศ์ อนุกรรมาธิการ ๓. ท่านวิพล กิติทัศนาสรชัย อนุกรรมาธิการ และท่านที่ ๔ พันโท ณัฐวุฒิ พรหมศร อนุกรรมาธิการและเลขานุการ ขอเชิญผู้มีรายชื่อดังกล่าวเข้าร่วมชี้แจงต่อที่ประชุม และในการนำเสนอรายงานครั้งนี้ยังมี ท่านประสิทธิ์ ปทุมารักษ์ รองประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คนที่หนึ่ง อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ อดีตสมาชิกวุฒิสภา ๒. ท่าน พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ ประธานอนุกรรมาธิการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประชาชน รองเจ้ากรมพระธรรมนูญ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ๓. ท่านจุมพล สุขมั่น เลขานุการกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ อดีตกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อท่านประธานพร้อมแล้วกรุณาแถลงรายงานต่อที่ประชุมครับ

- ๒๘/๑

นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์ (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพและท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติทุกท่านครับ กระผม ประสิทธิ์ ปทุมารักษ์ ได้รับมอบหมายจากท่านประธานคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งท่านติดภารกิจราชการจึงได้มอบหมายให้กระผมดำเนินการแทนนะครับ

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ได้เสนอรายงานต่อสภาแห่งนี้ในเรื่องของการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน ซึ่งในเรื่องนี้ได้มีการศึกษาอย่างละเอียด โดยท่านประธานอนุกรรมาธิการคือท่าน พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์และทีมงาน ทั้งนี้เนื่องจากว่าเห็นว่าสภาพปัญหาในการที่จะดูแลเรื่องผู้กระทำความผิดนั้นมีแนวโน้มหรือมีทิศทางเปลี่ยนไป ฉะนั้นเรื่องของสภาพปัญหาต่าง ๆ หรือแนวทางการแก้ไขคือกระผมจะขอกราบเรียนท่านประธานได้ขออนุญาตให้ท่าน พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ซึ่งเป็นประธานอนุกรรมาธิการที่ศึกษาเรื่องนี้ได้นำเสนอต่อที่ประชุมแห่งนี้ครับ ขออนุญาตท่านประธานครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ขอเชิญท่าน พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ ประธานอนุกรรมาธิการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประชาชน นำเสนอรายงานครับ

พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เคารพ กระผม พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ รองประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และเป็นประธานอนุกรรมาธิการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประชาชน ขอนำเสนอรายงาน เรื่อง การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุม ตัวที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า นอนคัสโตเดียลเมเชอร์ (Non-custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน เพื่อที่ประชุมในวันนี้ได้กรุณาพิจารณา โดยกระผมจะกล่าวนำในเบื้องต้น ในส่วนของรายละเอียดขอมอบให้ดอกเตอร์สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ อนุกรรมาธิการ ซึ่งตำแหน่งประจำคือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งท่านผู้นี้ก็ได้สำเร็จการศึกษาด้านกฎหมายปริญญาโท ปริญญาเอก จากประเทศเยอรมนี ซึ่งถือว่ากฎหมายในประเทศดังกล่าวนี้ยากที่สุด ดอกเตอร์สุนทรียาก็ยังเป็นผู้วิจัยงานด้านวิชาการทางกฎหมายให้กับ

หลายหน่วยงาน รวมทั้งทำงานด้านวิจัยให้กับสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ที่เรียกว่า ทีไอเจ (TIJ) ที่เป็นองค์การมหาชน เป็นผู้นำเสนอในรายละเอียดที่ประชุมต่อไป

กระผมขอเรียนว่า มันจะมีคำถามว่า ทำไมจำเป็นต้องพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว ที่ภาษาเรียกว่า นอนคัสโตเดียลเมเซอร์ (Non-custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน คำตอบที่จะเรียนท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทุกท่านว่า คำตอบก็จะอยู่ในคดีตัวอย่างดังต่อไปนี้นะครับ ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งหรือส่วนน้อยนิดที่ยกมาเรียนให้กับท่านสมาชิกได้ทราบ ซึ่งจริง ๆ แล้วคดีมีมากกว่านี้ เหตุผลทำไมต้องมีการพัฒนาในเรื่องนี้ ก็คือตัวอย่างกรณีคดีฆ่าและข่มขืนครูที่จังหวัดสระบุรี ผู้ต้องหาเคยต้องโทษคดีข่มขืนในปี ๒๕๕๖ คดีฆ่าหั่นศพที่หนองบัวลำภู และอุดรธานี ซึ่งถือว่าเป็นฆาตกรรมต่อเนื่องที่เรียกว่าซีเรียลคิลเลอร์ (Serial Killer) ผู้ต้องหาเคยต้องคดีลักทรัพย์และติดยาเสพติดอย่างรุนแรงจนประสาทหลอน คดีฆ่าโดยใช้มีดแทงคออดีตนักศึกษาวิศวกรรมเพื่อชิงโทรศัพท์ไอโฟน (iPhone) ซึ่งผู้ต้องหาเคยมีประวัติก่ออาชญากรรมร้ายแรง มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติด คดีเยาวชนชื่อหมู ขออนุญาตนะครับ ที่ไม่ได้เป็นหมูแผ่นนะครับ คงทราบดีว่าคือหมูอะไร ที่ฆ่าคนแล้วบอกว่า ฆ่าคนนี้เหมือนฆ่ามด เยาวชนคนนี้เคยต้องคดีฆ่าชิงทรัพย์มาแล้ว ๒ ครั้ง และหนีประกันตัวในชั้นศาลมาก่อเหตุ อันนี้เป็นเหตุผลว่าทำไมจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาหรือปฏิรูปในเรื่องที่นำรายงานต่อทุกท่านในวันนี้

ส่วนสภาพปัญหานอกจากคดีตัวอย่างก็สรุปเรียนได้ว่า

๑. จำนวนผู้กระทำความผิดอาญาที่ไม่ถูกควบคุมตัวมีเพิ่มมากขึ้น มีการปล่อยตัวชั่วคราว มีการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มีคำพิพากษารอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ มีคำสั่งพักการลงโทษ หรือลดวันต้องโทษ

๒. สภาพปัญหาที่กฎหมายเปิดช่องให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดอาญามากยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องถูกดำเนินคดีหรือไม่ต้องรับโทษจำคุก เพื่อให้โอกาสฟื้นฟูตนเองกลับไปอยู่กับสังคมอีกครั้ง

๓. สภาพปัญหาต่อมา ขาดความสมดุลระหว่างเสรีภาพของผู้กระทำความผิดกับสิทธิของผู้เสียหายและความปลอดภัยของสังคม

๔. การขาดการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรมของรัฐ และ

๕. สภาพปัญหาสุดท้าย องค์กรสหวิชาชีพและชุมชนยังขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมและไม่ได้รับการสนับสนุนให้มามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย

ในส่วนของมาตรฐานหรือหลักสากลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ คณะอนุกรรมาธิการก็ได้ศึกษาก็พบว่ามีหลักสากลหรือมาตรฐานของสหประชาชาติดังต่อไปนี้ ๑. กฎแห่งสหประชาชาติว่าด้วยมาตรฐานขั้นต่ำเกี่ยวกับการไม่ควบคุมตัวหรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า กฎแห่งกรุงโตเกียว เดอะ โตเกียว รูลส์ (The Tokyo Rules) กฎต่อมาก็คือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง รวมทั้งกฎแห่งกรุงเทพมหานคร ล่าสุดในการประชุมคณะกรรมาธิการในการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของสหประชาชาติ ซึ่งจัดขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคมปีนี้ที่ผ่านมา ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ที่ประชุมของคณะกรรมาธิการดังกล่าวของสหประชาชาติได้เห็นชอบกับข้อมติที่ผู้แทนประเทศไทยเสนอเรื่อง ขออนุญาตนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษเรื่อง โปรโมตติง แอนด์ เอ็นเคอเรจจิง ดิ อิมพลีเมนเทชัน ออฟ อัลเทอร์เนกิฟ ทู อิมไพรซันเมนต์ แอส พาร์ต คอมพรีเฮนซีฟ ไครม์ พรีเวนชัน แอนด์ คริมินอล จัสทิซ โพลิซี (Promoting and encouraging the implementation of alternative to imprisonment as part comprehensive crime prevention and criminal justice policies) โดยข้อมติที่ประเทศไทยเสนอนั้นสรุปแล้วก็คือเป็นการพิจารณาหาทางเลือก หาทางป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดซ้ำซาก โดยข้อมติดังกล่าวนั้นได้พัฒนาจากกฎแห่งกรุงโตเกียว โดยข้อมติ

ที่ประเทศไทยเสนอนั้นมีหลักการที่สำคัญคือรัฐควรสนับสนุนมาตรการทางออกแทนการควบคุมตัว โดยคำนึงถึงหลักแห่งความได้สัดส่วน หลักความคุ้มครองเหยื่อหรือผู้เสียหาย หลักความคุ้มครองความปลอดภัยของสังคม และประการสุดท้ายหลักการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญและชุมชนทุกภาคส่วน กระผมขอเรียนเพิ่มเติมว่าในการจัดทำรายงานฉบับนี้ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้คณะอนุกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลประกอบด้วย ๑. กรมคุมประพฤติของกระทรวงยุติธรรม ๒. สำนักงานกิจการยุติธรรมของกระทรวงยุติธรรม ๓. สำนักงานศาลยุติธรรม และ ๔. ผู้แทนจากสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งหน่วยงานทั้ง ๔ หน่วยงานข้างต้นได้ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะ ตลอดจนข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดทำรายงานฉบับนี้ โดยผู้แทน ๔ หน่วยงานข้างต้นเห็นพ้องด้วยกับการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว ที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า นอนคัสโตเดียลเมเชอร์ (Non-custodial Measures) โดยการมีส่วนรวมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน สำหรับรายละเอียดของวิธีการปฏิรูปนั้นดอกเตอร์สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ อนุกรรมาธิการจะได้นำเรียนในรายละเอียดต่อไป กระผมขอเรียนว่ารายงานฉบับนี้มิใช่เป็นการนำเสนอเพื่อแก้ปัญหานักโทษล้นคุก แต่ประการสำคัญเป็นการแก้ปัญหาตรงจุดในการกลั่นกรองการปล่อยตัวผู้กระทำผิดอาญาที่เข้มงวดขึ้น มิให้ออกมากระทำผิดซ้ำซากจนมีผลกระทบต่อสวัสดิภาพของสังคม และสำหรับผู้กระทำผิดที่ผ่านการบำบัดฟื้นฟูได้ผลหรือมีความประพฤติดีก็ไม่ควรถูกควบคุมตัว ควรได้มีโอกาสกลับมาสู่สังคม ทั้งนี้ควรเปิดโอกาสให้องค์กรสหวิชาชีพที่มีความมุ่งมั่นทำงานเพื่อสังคมกับชุมชนได้มีโอกาสมาร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการเติมเต็มให้กับกระบวนการยุติธรรมเพื่อประชาชน กระบวนการยุติธรรมเพื่อสังคม และกระบวนการยุติธรรมเพื่อสาธารณะ ในลำดับต่อไป กระผมขออนุญาตให้ดอกเตอร์สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ อนุกรรมาธิการนำเรียนในรายละเอียดต่อไปครับ

- ๓๐/๑

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ขอเชิญดอกเตอร์สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ อนุกรรมาธิการนำเสนอรายงานครับ

นางสาวสุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (ผู้ชี้แจงในนามคณะกรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานสภาการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ ท่านสมาชิกสภาและท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน ดิฉัน สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ อนุกรรมาธิการการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมเพื่อประชาชน ขออนุญาตใช้เวลาอันสั้นในการนำเสนอเพาเวอร์พอยต์ (PowerPoint) เพื่อสรุปรายงานการศึกษาของคณะเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำความผิดอาญาแทนการควบคุมตัว โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

(เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการเปิดพรีเซนเทชัน (Presentation))

นางสาวสุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (ผู้ชี้แจงในนามคณะกรรมาธิการ) : ขออนุญาตไปที่หน้าเรื่องของสภาพปัญหาก่อนนะคะ โดยสรุปอยากจะขออนุญาตกราบเรียนถึงปัญหาที่คณะอนุกรรมาธิการและกรรมาธิการได้ยกประเด็นนี้ขึ้นมานำเสนอในสภาปฏิรูปในวันนี้ค่ะ ก็คือว่าจำนวนของผู้กระทำความผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในวันนี้ได้มีจำนวนมากขึ้นและเกิน ๒๐๐,๐๐๐ รายต่อปี มีการถูกปล่อยตัวออกมาเพื่อควบคุมความประพฤติ แล้วนอกจากนั้นก็ยังมีจำนวนมากในส่วนของกฎหมายเด็กและเยาวชน เนื่องจากกว่ามีกฎหมายหลายฉบับเปิดกว้างให้ผู้กระทำความผิดสามารถที่จะกลับมามีเสรีภาพในสังคมได้ โดยให้โอกาสแก้ไขปรับตัว ฟื้นฟูตนเองอีกครั้งหนึ่ง ดังเช่นจะเห็นได้ว่าในสไลด์ (Slide) ถัดไป กฎหมายหลายฉบับ โดยเฉพาะประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ เดิมมีการกำหนดว่าผู้กระทำความผิดจำคุกไม่เกิน ๒ ปี สามารถจะออกไป ศาลสามารถที่จะรอการลงโทษ แต่ว่าในปัจจุบันเพิ่มมาเป็น ๓ ปี และล่าสุดก็คือ ๕ ปีแล้วแปลว่าผู้กระทำความผิดที่อาจจะมีโทษหรือพฤติการณ์ที่ร้ายแรงก็ออกมาเดินสู่สังคมได้ อันนี้ก็ส่งผลให้เห็นว่ามันยังขาดความสมดุล เดี๋ยวจะขออนุญาตให้ดูภาพถัดไปที่จะให้เห็นว่าภาพการชั่งน้ำหนักระหว่างเสรีภาพของผู้กระทำความผิดที่สามารถจะออกมาสู่สังคมได้ง่ายกับความปลอดภัยของผู้เสียหาย หรือว่าความปลอดภัยของสังคมยังไม่ได้รับการพิจารณาอย่างสมดุล เพราะฉะนั้นอาจจะเรียกได้ว่าในอดีตจนถึงปัจจุบันมีการสนับสนุนให้กระบวนการยุติธรรมให้โอกาสประชาชนที่กระทำความผิดมากขึ้น แต่การปล่อยตัวยังค่อนข้างปล่อยปละละเลย หรือว่าทั้งนี้เนื่องจากว่ากลไกของกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะจำนวนข้าราชการ เจ้าหน้าที่ที่ดูแลในเรื่องนี้อาจจะมีจำกัด ส่งผลให้มีปัญหาหลัก ๆ ๓ ประการ คือ ๑. การปล่อยออกมาสู่สังคมยังไม่ได้สัดส่วน

กับการกระทำความผิด อย่างเช่น คนที่กระทำความผิดอย่างร้ายแรง อาจจะมีการตัดสินลงโทษ แล้วก็จำคุกหรือว่าปรับเท่านั้นเอง อาจจะมีมาตรการในการควบคุมความประพฤติโดยการปล่อยให้ไปรายงานตัวปีละ ๔ หน การรายงานตัวกับเจ้าหน้าที่มักจะใช้เวลาประมาณ ๔ - ๗ นาทีต่อครั้ง เพราะฉะนั้นปีหนึ่งอาจจะใช้เวลาแค่ ๔ ครั้ง ก็แปลว่า ๒๘ นาทีเท่านั้นนะคะ เหล่านี้ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดและไม่ได้สัดส่วน ยิ่งไปกว่านั้นการที่ปล่อยให้ผู้กระทำความผิดออกมาสู่สังคม โดยเฉพาะกรณีความผิดทางเพศหรือการใช้กำลังความรุนแรงก็อาจจะเป็นภัยต่อการกระทำผิดซ้ำที่จะเกิดขึ้นต่อเหยื่อ และต่อความปลอดภัยของสาธารณะ ประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญเหล่านี้ส่งผลให้เกิดความคิดว่าควรจะมีการปฏิรูประบบการปล่อยให้ผู้กระทำความผิดออกมาสู่สังคม โดยมีการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการและคณะกรรมาธิการได้เสนอเป็น ๒ ประเด็นหลัก คือ ๑. การจำแนก ชั่งน้ำหนักว่าผู้ใดควรจะถูกปล่อยออกมา ทำอย่างไรให้ผู้ที่ทำผิดเล็กน้อยและไม่ได้ตั้งใจได้รับการแก้ไข เปิดโอกาสให้เขาได้กลับมาฟื้นฟูตนเอง ในขณะที่ผู้ที่ไม่ควรจะปล่อยออกมาเพราะมีความเสี่ยงภัยควรจะถูกควบคุมอย่างเป็นระบบ อันนี้คือเป็นการปฏิรูประบบจำแนก และถัดไปคือการปฏิรูประบบการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ซึ่งในแต่ละคนผู้กระทำความผิดไม่ได้มีความผิดเพราะมีปัญหาเรื่องเดียว บางคนขาดอาชีพขาดงาน หรือมีปัญหาทางจิต ปัญหาทางสังคมหรือว่าติดยาเสพติด เพราะฉะนั้นการปฏิรูประบบการดูแลต้องทำอย่างครบวงจร ซึ่งสิ่งเหล่านี้นำไปสู่ข้อเสนอของคณะกรรมาธิการดังต่อไปนี้ค่ะ ขอสไลด์ (Slide) ถัดไปนะคะ ในส่วนของการปฏิรูปเลยค่ะ คณะกรรมาธิการได้มีข้อเสนอสำคัญ ๒ ประการ

ประการแรก ก็คือขอให้มีการตั้งคณะอนุกรรมาธิการบริหารกิจการยุติธรรมในด้านของการพัฒนามาตรการในด้านนี้โดยตรง โดยให้อยู่ในสังกัดของกระทรวงยุติธรรมในส่วนของกรรมการบริหารยุติธรรมแห่งชาติ หลายท่านอาจจะมีคำถามว่าจะมีคณะกรรมการระดับชาติขึ้นมาอีก ๑ บอร์ด (Board) ที่จะเป็นการซ้ำซ้อนหรือไม่ ทางที่ประชุมของเราได้พิจารณาตรวจสอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับได้พบว่าในปัจจุบันยังไม่มีบอร์ด (Board) ที่ดูแลเรื่องนี้อย่างจริงจังนะคะ ในแต่ละกฎหมายอาจจะมีคณะกรรมการแห่งชาติในแต่ละเรื่อง แต่ว่าคณะกรรมการที่จะมาดูแลเรื่องของกระบวนการ นอนคัสโตเดียลเมเชอร์ (Non-custodial Measures) ยังขาดการร่วมมืออย่างจริงจัง เพราะต้องการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในส่วนของกระบวนการยุติธรรมร่วมกับหน่วยงานจากภายนอก ทั้งในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงด้านสาธารณสุข พัฒนาสังคมและด้านแรงงาน เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นยังต้องการความร่วมมือจากหน่วยสหวิชาชีพและความร่วมมือจากชุมชน ซึ่งหลายหน่วยงานมาจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีบทบาทจากภายนอก เพราะฉะนั้นรูปแบบที่คณะกรรมาธิการได้นำเสนอจะเป็นคณะกรรมการชุดใหม่ที่น่าจะช่วยมองปัญหาได้อย่างดูทั้งระบบในภาพรวม

ประการที่ ๒ ก็คือเรื่องของเนื้อหาสาระที่ควรจะต้องเป็นเรื่องของอำนาจหน้าที่ ก็จะเน้นเรื่องของการสนับสนุนให้หน่วยงานด้านสหวิชาชีพและชุมชนได้เข้ามามีบทบาทอย่างจริงจัง ซึ่งในต่างประเทศในประเทศที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนที่มีศักยภาพจะเปิดช่องใน ๒ แนวทางดังนี้ แนวทางแรก เน้นความเป็นโพรเฟสชันนัลลิซึม (Professionalism) คือความเป็นวิชาชีพ ทำอย่างไรให้เกิดมืออาชีพเข้ามาร่วมงานกับกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นแพทย์ นักจิตวิทยา หรือว่านักบำบัดฟื้นฟูซึ่งมีหลากหลายสาขา กระทั่งศิลปินก็สามารถจะมาบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องใหม่ที่ขาดแคลนในส่วนของกระบวนการยุติธรรมไทย เรื่องโพรเฟสชันนัลลิซึม (Professionalism) หรือว่าการสร้างมืออาชีพที่จะมาร่วมงานกับกระบวนการยุติธรรมเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ถัดไปเป็นเรื่องของการอาสาสมัคร อาจจะเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า โวลันเทียริซึม (Volunteerism) ก็คือการมีส่วนร่วมของจิตอาสาจากชุมชน ซึ่งในหลายประเทศก็สามารถจะฝึกฝนชาวบ้านหรือว่าองค์กร ชุมชน ให้สามารถมีส่วนร่วมกับกระบวนการยุติธรรมได้อย่างจริงจัง ทั้ง ๒ ประการนี้มีตัวอย่างในต่างประเทศ ซึ่งในประเทศไทยก็ได้มีหลายองค์กรนักศึกษาและทำตัวอย่างไว้มากมาย แต่ยังขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังทั้งในเชิงการเงิน ระบบข้อมูล

หรือว่าระบบองค์ความรู้ต่าง ๆ เพราะฉะนั้นคณะกรรมการแห่งชาติชุดใหม่จะมีหน้าที่ให้การสนับสนุน สร้างระบบองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการสำรวจของรายงานฉบับนี้ประเทศไทยมีความก้าวหน้ามาก โดยเฉพาะในส่วนของกฎหมายเด็กและเยาวชนที่ได้สร้างระบบทั้งในเชิงของเอาต์ซอร์ซซิง (Outsourcing) ก็คือการให้เอกชนเข้ามาทำงานแทนรัฐหรือร่วมไปกับรัฐ การให้ค่าใช้จ่ายรายหัวหรือว่าการสนับสนุนให้เกิดองค์กรมืออาชีพ และมีการให้อนุญาต อนุมัติตั้งเป็นองค์กรต่าง ๆ แต่แม้จะมีกฎหมายที่เพียบพร้อม แต่ว่าในทางปฏิบัติก็ยังขาดการบังคับใช้อย่างจริงจัง เพราะฉะนั้นองค์กรชุดใหม่แห่งชาติที่จะตั้งขึ้นจะมีภารกิจหลักคือการขับเคลื่อนผลักดันให้กลไกต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามกฎหมายสามารถบังคับใช้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างแท้จริง เพื่อให้องค์กรสหวิชาชีพและองค์กรในชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานยุติธรรมซึ่งมีบุคลากรและงบประมาณจำกัดให้ไปต่ออย่างมีคุณภาพ สุดท้ายหลังจากที่พวกเราได้สำรวจ ได้พบว่าในขณะที่กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนค่อนข้างเอื้อให้รัฐสามารถจะร่วมมือกับหน่วยงานภาคนอกที่จะทำงานอย่างเป็นระบบ ปรากฏว่าในส่วนของกฎหมายผู้ใหญ่หลายฉบับ ก็กลับกลายเป็นว่ากลไกทางกฎหมายยังไม่เอื้อให้มีการทำงานร่วมกันกับองค์กรภายนอก นอกจากเรื่องกฎหมายฟื้นฟูยาเสพติด ก็ยังไม่ชัดเจนว่าจะมีการจ่ายค่ารายหัวที่จะให้องค์กรภายนอกด้านสหวิชาชีพหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไร เพราะฉะนั้นคณะกรรมการชุดนี้ก็อาจจะมีการสำรวจตัวบทกฎหมาย และอาจจะต้องขั้นเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้กฎหมายต่อไป ซึ่งเรากำหนดระยะเวลาในการดำเนินการทั้งหมดไม่เกิน ๑ ปี หลังจากนี้ค่ะ ดิฉันขออนุญาตใช้เวลาสั้น ๆ ในการกราบเรียนในที่ประชุมได้รับทราบที่มาที่ไปของเรื่องนี้ค่ะ กราบขอบพระคุณค่ะ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ขอเชิญ ท่าน พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ ครับ

พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เคารพ กระผมขอเรียนเพิ่มเติมสั้น ๆ ที่ดอกเตอร์สุนทรียาได้เรียนชี้แจงต่อที่ประชุมนะครับ ก็คือคณะอนุกรรมาธิการเห็นว่าจากประสบการณ์ที่มาร่วมประชุมผ่านมานี้นะครับ จะมีการเสนอตั้งคณะกรรมการแห่งชาติเยอะมากนะครับ ทีนี้เราก็พิจารณาแล้วเห็นว่า ควรใช้กลไกของพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ นี้เป็นกลไกในการดำเนินงาน ก็สรุปไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาใหม่เพียงแต่ใช้คณะกรรมการที่มีอยู่แล้ว แล้วก็เกี่ยวข้องรับผิดชอบเรื่องนี้ดำเนินการต่อไป ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้นะครับ มีตั้งมาตั้งแต่ ปี ๒๕๔๙ แต่ปรากฏว่าที่ผ่านมาก็ไม่ค่อยได้มีการประชุมเท่าไร แต่มาในยุคนี้พอดีผมเป็นผู้แทนท่านเจ้ากรมพระธรรมนูญ ซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่งไปร่วมประชุม แล้วก็ปัจจุบันประธานกรรมการของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ก็คือท่านรองนายกรัฐมนตรี วิษณุ เครืองาม จากการไปประชุมท่านก็มีนโยบายว่าคณะกรรมการชุดนี้ควรจะมีการประชุมให้บ่อยขึ้น แล้วก็พิจารณางานที่สำคัญในการพัฒนาหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่กระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ ก็เรียนว่าการที่จะนำเสนอให้คณะกรรมการชุดนี้มารับผิดชอบนั้น ไม่ได้เป็นการเพิ่มงาน เพราะว่าคณะกรรมการชุดนี้ก็มีความตั้งใจที่จะทำงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกระบวนการยุติธรรมของประเทศ คณะกรรมการชุดนี้ก็สามารถไปตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมาเพื่อดำเนินการพิจารณาในรายละเอียด ซึ่งในรายงานที่ได้นำเสนอต่อที่ประชุมในวันนี้นะครับก็จะมีการลงในรายละเอียดว่าคณะอนุกรรมการจะต้องไปดำเนินการต่อในเรื่องใดบ้างครับ กระผมก็ขอเรียนชี้แจงแต่เพียงเท่านี้ครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ต่อไปขอเชิญท่านสมาชิกอภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยใช้เวลาท่านละไม่เกิน ๑๐ นาที ท่านแรกขอเชิญ พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก อดีตรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อดีตผู้บัญชาการการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ขอเชิญครับ

พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพและคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม กระผม พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

หมายเลข ๑๒๔ ท่านประธานครับ กระผมขอชื่นชมคณะกรรมาธิการด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมนะครับ ที่ได้นำเสนอเรื่องนี้นะครับ เพราะเรื่องนี้ผมคิดว่าอยู่ในหัวใจของบุคคล หรือพี่น้องประชาชนในสังคมไทยเรา แล้วก็นานาชาติครับ ในเรื่องของการที่จะสร้างความสมดุลระหว่าง ๒ หลัก คือหลักของบุคคลที่กระทำความผิด หรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด โดยเฉพาะของไทยเรานั้นอยู่ในระบบของการกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิด กับอีกส่วนหนึ่งคือว่ากระทำความผิดจริง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ตกเป็นผู้เสียหาย จะหวั่นไหวกรณีที่ไปกล่าวหาหรือถูกคนร้าย หรือถูกผู้กระทำความผิดทำแล้วจะกระทำความผิดซ้ำไหม หรือสังคมเมื่อเกิดเหตุรุนแรงขึ้นเป็นบาดแผลของสังคม คนเหล่านี้จะเป็นแพร่ระบาดไหม หรือจะทำมาผิดซ้ำไหมอะไรเหล่านี้นะครับ ก็เรียกว่าเป็นการสร้างความหวาดกลัว หรือความรู้สึกไม่ปลอดภัยให้กับหัวจิตหัวใจของคนทั่ว ๆ ไปนี้อยู่เป็นพื้นฐานครับ

- ๓๓/๑

แต่อีกส่วนหนึ่งที่เราพูดถึงหลักความสมบูรณ์แล้วว่า ถ้าเกิดเขาไม่ได้กระทำความผิดแล้วต่อมาพิสูจน์ภายหลังว่ามีหลักฐานว่าเขาเป็นผู้บริสุทธิ์อะไรต่าง ๆ เหล่านี้ ๒ หลักนี้มันมีเส้นแบ่งอยู่ตรงไหน ท่านประธานครับ แล้วเราจะตอบได้อย่างไรว่าตรงนี้ทั้งหลักข้อกฎหมายและหลักข้อเท็จจริงนี้เราได้มีการยืนยันแล้วว่าทั้งหลักข้อกฎหมายและหลักข้อเท็จจริงนี้มันเป็นไปโดยถูกต้อง คนทำไม่ดี คนที่ทำผิดก็ต้องถูกลงโทษ ขณะเดียวกันคนที่เสียหายก็ได้รับการชดใช้ เยียวยา หรือได้รับความดูแลปลอดภัยนะครับ ผมเห็นด้วยอย่างยิ่งครับที่ท่านกรรมาธิการทั้งชุดได้นำเสนอเรื่องนี้นะครับ ถึงแม้ว่าบางส่วนอาจจะมองว่าอดีตผมเป็นตำรวจเก่าก็จริงนะครับว่าจะอภิปรายสนับสนุนโดยละเลยจุดเล็ก ๆ ซึ่งจริง ๆ เป็นจุดใหญ่นะครับว่า คนร้ายนี้ในปัจจุบันเห็นว่าบางส่วนถ้าเราคุยกับเจ้าหน้าที่ตำรวจบางส่วนแทบจะชินกันเลยครับ อย่างส่วนย่อย ๆ บางส่วนสมมุติว่าเป็นส่วนของพวกสายสืบอะไรอย่างนี้จะเห็นว่าแทบจะรู้จักกันเลย เรามีทะเบียนคนร้ายอยู่ ท้องถิ่นบางทีซ้ำแล้วซ้ำเล่า แล้วบางส่วนเราคงได้ยินว่าให้โอกาสกับเด็กและเยาวชนกลับตนเป็นคนดีนี้ เราได้ยินมาบ่อย ขณะเดียวกันเราก็ได้ยินว่าคนร้ายบางคนออกมาไม่พ้น ๒๔ ชั่วโมง มาซื้ออุปกรณ์ เช่น อุปกรณ์มีดหรืออะไรก็ทำคดีอุกฉกรรจ์อะไรต่าง ๆ ได้แล้วนะครับ อันนี้ก็เป็นข้อปลีกย่อย ผมเองเห็นด้วยครับที่จะนำเสนอเรื่องนี้ โดยมีข้อเสนอสั้น ๆ ๖ ประการครับท่านประธาน ซึ่งผมเห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะขยายเรื่องนี้ในรายละเอียดต่อไป เพราะว่าที่คณะกรรมาธิการทำมานี้ นอกจากเป็นขั้นเรียกว่าจะก้าวเดินต่อไปได้อย่างดี แล้วก็เป็นระดับนานาชาติด้วยที่ได้บอกแล้วว่าเป็นเรื่องของสหประชาชาติหรือเรื่องหลักสิทธิมนุษยชนของโลก ลงไปถึงประเทศเรา ลงมาถึงทุกชุมชนเลย แล้วลงมาถึงชาวบ้านทุกคนด้วย พี่น้องชาวไทยเราทุกคนด้วยนะครับเรื่องนี้ ผมก็อยากจะเสนอในส่วนที่จะเสริมไว้ว่าขอให้ทำต่อนะครับ แล้วก็เสนอต่อไปเพื่อเป็นในเรื่องกระบวนการยุติธรรมจะได้เกิดมรรคผล จริง ๆ แล้วการจะไม่ควบคุมตัวการจะปล่อยนี้ บางทีบางครั้งบางท่านอาจจะเข้าใจว่าปล่อยตรงจุดไหน หรือว่าจะไม่ควบคุมตัวตรงจุดไหน จริง ๆ ผมดูในรายงานนี้ที่ทำได้ดีมากครับ มันก็ทั้งกระบวนการยุติธรรมเริ่มตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นอัยการ หรือชั้นศาล หรือเกี่ยวกับในชั้นต่อ ๆ ไปด้วยสถานพินิจอะไรต่าง ๆ เหล่านี้นะครับ มันทำได้ทุกจังหวะ จะจังหวะหรือที่ผมอภิปรายเมื่อสักครู่ว่าเส้นแบ่งแห่งความถูกต้อง แห่งความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย กับสังคมนี้มันอยู่ตรงไหน ผมอยากจะเสนอว่าเอาตรงนี้มาขยุ้ม แล้วก็ทบทวนอีกทีหนึ่งว่ามันมีอยู่ประมาณ ๖ ประการ ผมก็สรุปจากที่ท่านคณะกรรมาธิการนำเสนอแล้วนะครับ แล้วก็ผสมกับที่ผม

นั่งคิดตอนนี้นะครับ การที่เราจะทำตรงนี้ให้เป็นจริงระหว่างว่ามันโดยสมดุล สมดุลก็คือรู้สึกว่าได้ทุกฝ่ายนะครับ อันดับแรกเลยต้องว่าเหยื่อ หรือผู้ถูกกระทำ หรือผู้เสียหายนี้ รู้สึกปลอดภัยหรือไม่ รู้สึกจะได้รับอันตรายหรือไม่ อันนี้เป็นภาษาแบบง่าย ๆ เลยนะครับ ยังไม่ได้เป็นภาษากฎหมาย รู้สึกปลอดภัยหรือไม่ต้องถามก่อน คงจะเป็นไปไม่ได้ที่จะไปถามเจ้าตัวทุกคน ทุกคดีคงไม่ได้ แต่ผมตั้งเป็นมอตโต (Motto) ไว้ว่าเหยื่อรู้สึกปลอดภัยหรือไม่ มีมาตรการแห่งความปลอดภัยที่จะนำมาใช้นี้ ซึ่งในนี้มีอยู่แล้วหลักความคุ้มครองเหยื่อ คุ้มครองความปลอดภัยของสังคม ที่เราบอกว่าพับบลิกซิตี (Public City) ขออนุญาตใช้ภาษาอังกฤษนะครับ ตรงนี้ต้องคำนึงถึงตรงนี้มาก ๆ เลย เป็นข้อที่ ๑ นะครับ จากนั้นแล้วข้อที่ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ นี้ อันนี้แชร์ร่วมกัน อันที่ ๒ ดูว่ามันเป็นเรื่องราวหรือเป็นคดีที่ร้ายแรงหรือไม่นะครับ อันนี้ก็ปูพื้นฐานแล้วว่ามันสมควรหรือไม่ เพราะอย่างน้อยถ้าเราไม่ได้ทางด้านหลักกฎหมายหรือหลักทางด้านจิตวิทยาบางครั้งเราปล่อยให้คนที่มีลักษณะในหมู่บ้านหวาดกลัวออกมาแล้วนี่ ผมว่าความรู้สึกชาวบ้านและความรู้สึกอย่างเรา ๆ ทุกคนยังรู้สึกผวานะครับ ก็ต้องมีจังหวะหรือมีระยะเวลาว่าคดีเหล่านี้มันเป็นคดีอะไร หรือเป็นคดีที่รุนแรงก็ต้องดูก่อนนะครับ ----------

อันที่ ๒ ก็ต้องพยายามคำนึงว่ามีโอกาส กรณีถ้าเกิดเขาออกมานี่เราต้องคำนึงว่าเขามีโอกาสพิสูจน์ความผิดได้มาก เพราะว่าบางทีอย่างที่เรารู้ที่ไปอยู่ในนั้น ประเทศเราเป็นระบบกล่าวหา สมมุติบางคนผิดถูกไม่รู้ สมมุติว่ามีการจับกุมคลาดเคลื่อนอะไรต่าง ๆ เหล่านี้นะครับ หรือกล่าวหาคลาดเคลื่อน ถ้าเขาออกมาคนเหล่านี้เขาอาจจะพิสูจน์ความผิดได้มากขึ้น อันนี้เราคิดในแง่ดีนะครับ ซึ่งหลายท่านอาจจะไม่เข้าใจว่าผมปล่อยให้คนร้ายออกมาพิสูจน์ความผิด มันไม่ใช่ครับ เราต้องมองว่าคนนี้ เหมือนพวกเราใฝ่ดีทุกคนนะครับ แต่ว่ากรณีที่เขาทำอย่างนั้นไปเขาต้องพิสูจน์ความผิด อันที่ ๔ คือว่ากรณีที่เขาไม่ถูกจองจำหรือไม่ถูกคุมขังอะไรนี่ครับ เขามีโอกาสอยู่โลกภายนอก มันคล้าย ๆ ข้อ ๓ แต่มันคนละอย่างกัน อันนี้มันจะฟื้นฟู เสริมสร้าง แล้วก็มีโอกาสทำงานหรือมีโอกาสสร้างประโยชน์ อาจจะมาชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ โดยใช้แรงกาย แรงสมอง หรืออะไรต่าง ๆ เหล่านี้มาทำงานได้มากขึ้น ชดใช้ความเสียหาย เหยื่อจะต้องได้รับการบำบัด อันที่ ๕ อีกอันหนึ่งก็คือว่า เราต้องยอมรับความจริง อันนี้เป็นเชิงปริมาณนะครับ บุคคลที่อินพุต (Input) หรือเข้าไปเหล่านี้กลับออกมา แล้วระหว่างที่อยู่ล้นคุกอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ ตรงนี้เราคำนึงว่าถ้าเป็นวิธีหนึ่งมันน่าจะมีวิธีที่สามารถที่จะไปให้คนไปอยู่รวม ๆ กันได้ อย่างถ้าเราพูดบอกบางคนกลับไปเรียนวิชาในนั้นอีกอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ครับ ที่เราพูดภาษาลูกทุ่งว่าไปเรียนวิชาอะไรไม่ทราบในนั้น ไปอยู่กันแล้วติดเชื้อหมดเลยอะไรอย่างนี้ เพราะฉะนั้นพวกนี้เราก็ป้องกันคนล้นคุกได้มาตรการหนึ่ง แต่ต้องเอาไปอยู่ในที่ที่เหมาะสมหรือกลั่นกรองมาแล้ว แล้วก็ไม่ใช่ปล่อยหมดนะครับ อันที่ ๖ สำคัญครับ ข้อสุดท้ายมันจะเกิดได้ทั้ง ๔ - ๕ ข้อ และทั้งหลายทั้งมวลที่ท่านกรรมาธิการทำมานี้ผมว่าดีมากนะครับ แต่มันจะอยู่ตรงนี้ครับ มันอยู่ที่ความเชื่อมั่นก่อนความเชื่อมั่นข้อ ๖ ในนี้มีอยู่ข้อหนึ่ง ต้องปรับทัศนคติแล้วก็ปรับกระบวนทัศน์ของทุกฝ่ายเลยครับ ไม่ว่าจะเป็นตำรวจหรือใคร ทุกฝ่ายเลยครับ ว่าส่วนนี้มันมีส่วนดีอยู่ เชื่อมั่นว่าถ้าเราทำดี ๆ อย่างที่ท่านกรรมาธิการพูดเป็นขั้นตอนมาแล้ว แล้วโมดูล (Module) หลักใหญ่ ๆ ที่ผมพูดมา ๔ - ๕ ข้อนี้ผสมกันนะครับ มันน่าจะเป็นมาตรการหนึ่งที่นำไปสู่ให้สังคม เป็นการแก้ปัญหาตรงจุด ก้าวไปสู่การป้องกันด้วยนะครับ การป้องกันการกระทำความผิดซ้ำซาก แล้วหากผู้กระทำมาผิดนักโทษที่ดีก็มีโอกาสกลับตนและแก้ไขฟื้นฟูมาสู่เป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไปนะครับ กราบขอบคุณท่านประธานครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ต่อไปขอเชิญท่าน พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช ประธานกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ อดีตกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญและอดีตสมาชิกวุฒิสภา ขอเชิญครับ

พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช : กราบเรียนท่านประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เคารพ เพื่อนสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ กระผม พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ขอขอบพระคุณท่านประธานที่ให้โอกาสในการอภิปรายในเรื่องนี้ ซึ่งก็ถือว่ามีความสำคัญยิ่ง เรียกว่าเกี่ยวข้องกับประชาชนทั้งประเทศก็แทบจะว่าได้ เพราะอาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้นไม่รู้ว่าจะเกิดขึ้นกับใคร ที่ไหน และเมื่อไร เพราะฉะนั้นการดูแลกระบวนการยุติธรรมในขั้นตอนนี้จึงถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญทั้งต่อผู้ที่ได้รับการดูแลเอง และต่อพี่น้องประชาชนบริสุทธิ์ที่อาจจะตกเป็นเหยื่อของอาชญากรวันหนึ่งวันใดไม่รู้ได้ ----------

เพราะฉะนั้นเรื่องการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชนก็จึงเป็นเรื่องหนึ่งที่ผมคิดว่าหากได้มีการเร่งรัดดำเนินการให้เป็นรูปธรรมโดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็น่าจะทำให้สังคมเรามีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น เราจะเห็นถึงคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่เนือง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับพี่น้องคนไทยเองและคดีที่เกี่ยวกับชาวต่างชาติหลาย ๆ คดีเป็นข่าวดังไปทั่วโลกทั้งคดีที่เกิดขึ้นเมื่อปีที่แล้วที่เกาะแห่งหนึ่ง คดีที่เพิ่งเกิดขึ้นที่เกาะอีกแห่งหนึ่งเมื่อสัปดาห์ที่แล้ว ซึ่งมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ มีผลเสียต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นอุตสาหกรรมหลักในการนำรายได้เข้าสู่ประเทศ เพราะฉะนั้นข้อเสนอการปฏิรูปที่กรรมาธิการได้เสนอคือการจัดตั้งคณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน ก็จะเป็นทางหนึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการที่จะจัดระเบียบ จัดระบบ แล้วก็เริ่มดำเนินการให้การควบคุมตัวผู้กระทำผิด โดยการไม่ต้องเข้าไปอยู่ในที่คุมขังมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กระผมเองจะขอกล่าวถึงพฤติกรรมของเยาวชนและเด็กที่ตกเป็นผู้ถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจของกรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน จากประสบการณ์ที่ได้พบด้วยตัวเองช่วงที่รับราชการอยู่ ก็น่าจะเป็นประมาณสัก ๑๕ - ๑๖ ปีที่แล้วที่ได้ไปรับผิดชอบนำกำลังทหารเข้าไปควบคุมสถานพินิจที่บ้านแห่งหนึ่งเขาเรียกเป็นบ้าน ๆ นะครับเพื่อให้ดูดี แต่ก็เป็นสถานพินิจที่ควบคุมเด็กไว้ที่อยู่ที่บางนา ซึ่งเด็กประมาณ ๒๐๐ - ๓๐๐ คน ได้หนีออกจากค่าย ได้ปีนออกจากค่าย ได้กระทำการหลายสิ่งหลายอย่าง จนกระทั่งต้องใช้กำลังทหารเข้าไปล้อมไปควบคุม แล้วก็ไปนำตัวเด็กเข้ามาอยู่ในการควบคุม ก็อยากจะเท้าความนิดหนึ่งว่านั่นเป็นครั้งแรกที่ผมได้พบกับคุณหญิงแพทย์หญิง พรทิพย์ของเราที่นั่น ซึ่งท่านก็ไปในฐานะที่อยู่ในกระทรวงยุติธรรม ผมได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการทหารบกในวันนั้นให้เข้าไปควบคุมสถานการณ์ หลังจากควบคุมได้แล้วเราก็ต้องใช้มาตรการหลายอย่างที่จะทำให้เด็กเหล่านั้นกลับเข้ามาสู่ความเป็นระเบียบเรียบร้อย กลับเข้ามามีจิตใจที่พร้อมที่จะเดินหน้าต่อในสถานที่แห่งนั้นแล้วก็กลับตัวเป็นคนดี สิ่งที่เราค้นพบนะครับในสระน้ำของในบ้านแห่งนั้นในที่ของสถานพินิจ เราให้ทหารดำลงไปเราพบเหล็กทั้งหลายที่ถูกตีเป็นอาวุธหลายร้อยชิ้นอยู่ในสระน้ำ ซึ่งที่จริงแล้วเป็นเจตนาดีของสถานพินิจที่ให้มีการฝึกเด็กแบบอาชีวศึกษามีเครื่องไม้เครื่องมือในการดัดแปลงในการทำตัดเหล็ก ต่อเหล็ก เชื่อมเหล็กช่างไม้ต่าง ๆ เขากลับใช้เวลาเหล่านั้นในการทำสิ่งเหล่านี้ให้เป็นอาวุธเพื่อเตรียมที่จะแหกค่ายก็ใช้คำอย่างนั้นก็ได้นะครับ มีขาใหญ่คนอยู่ในคุกก็จะรู้

คนอยู่ในสถานพินิจจะมีขาใหญ่ที่คอยควบคุมดำเนินการ มีเรื่องของยาเสพติดที่โยนข้ามกำแพงเข้ามาซื้อขายให้เด็กเหล่านี้ได้ใช้ เพราะฉะนั้นการรวมเด็กไว้ ๒๐๐ - ๓๐๐ คน ด้วยกันแล้วผู้ควบคุม ผู้กำกับปล่อยให้สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้อย่างไรนะครับ เราไปดูเห็นกำแพงในที่เขาโยนยาเสพติดเข้ามา แล้วก็นำมาขายให้กับเด็กเหล่านี้ เพราะฉะนั้นการรวมเด็กเหล่านี้เข้าด้วยกัน อายุ ๑๔ ปี ๑๕ ปี ๑๖ ปี ๑๗ ปี กลับกลายเป็นสร้างพฤติกรรมที่รุนแรง สร้างพฤติกรรมของการเป็นเหยื่อของยาเสพติดของการรวมหัวกันเป็นหัวโจก นั่นก็คือสิ่งที่เราได้ประสบด้วยตัวเอง เราก็ต้องค่อย ๆ เยียวยา ผมก็เอานักปฏิบัติการจิตวิทยา เอาดนตรีจากศูนย์สงครามพิเศษมาแสดง และสุดท้ายก็เอาเสก โลโซ มาร้องเพลง ร้องเพลงแม่นะครับ ทุกคนก็ร้องไห้นะครับ ใช้เวลาอยู่ประมาณ ๖ - ๗ วันในการที่จะควบคุมแล้วก็ปรับจิตใจของเด็กให้กลับมาสู่ความเป็นเด็กที่อยู่ในการควบคุมได้

อีก ๑ ประสบการณ์ที่ผมอยากจะฝากคณะกรรมาธิการไป ในช่วงนั้นเราได้ประสานกับศาลเยาวชนและเด็กให้พิพากษาเด็กจำนวนหนึ่งประมาณ ๕๐ คน ให้กองทัพบกนำมาฝึก ผมได้นำเด็กชุดแรกไปฝึกที่บ้านของท่านประธานอลงกรณ์ คือที่ค่ายฝึกการรบพิเศษแก่งกระจาน ใช้เวลาฝึกประมาณสัก ๗ วัน ฝึกตั้งแต่ให้เขาทำงานเป็นทีม ให้เขาได้เข้าถึงศาสนาบ้าง หลักธรรมบ้าง ให้เขาได้เข้าใจถึงการช่วยเหลือผู้อื่น การทำตัวเป็นคนดี จากนั้นแทนที่เขาจะต้องไปถูกควบคุมตัวอยู่ในบ้านสถานพินิจ ๒ เดือน ๓ เดือน ๕ เดือน ๖ เดือน เขามาฝึกกับผม ๗ – ๑๕ วันในค่ายฝึกการรบพิเศษที่แก่งกระจานนะครับ ก็ปรากฏว่าเราก็สามารถที่จะให้เด็กเหล่านี้ปล่อยกลับบ้านได้โดยไม่ต้องไปอยู่ในสถานพินิจ จากนั้นมาก็มีหลายครั้งที่ศาลเด็กและเยาวชนได้ตัดสินในทำนองนี้ ผมก็ได้ใช้ค่ายฝึกการรบพิเศษที่ปากช่อง แล้วที่หลาย ๆ แห่งในการฝึกเด็ก เพราะฉะนั้นเอาเด็กมารวมกัน แล้วก็ให้เขาทำงานเป็นทีมอยู่ภายในกฎวินัยของทหาร จนผมได้รับเชิญพาเด็ก ๆ พวกนี้ไปออกรายการของคุณปัญญาเวิร์กพอยต์ (Work Point) สร้างความประทับใจให้กับพี่น้องประชาชนทั้งประเทศว่านี่เป็นวิธีหนึ่งที่จะเปลี่ยนนิสัย ที่จะทำให้เด็กให้เยาวชนกลับมาเป็นคนดี พวกเยาวชนเหล่านั้นเป็นนักศึกษาเป็นนักเรียนจากโรงเรียนแถวสมุทรปราการคงจะรู้จักดี มี ๒ – ๓ โรงเรียนที่ตีกันเป็นประจำ เพราะนั่นเป็นวิธีหนึ่งซึ่งเราแก้ปัญหาเด็กตีกันในยุคนั้น ในช่วงที่ผมเป็นเจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารบก เพราะฉะนั้นที่ผมพูดทั้งหมดนี้ก็อยากให้ท่านได้คำนึงถึงได้ตระหนักถึงว่ามีคนอีกกลุ่มหนึ่งคือกองทัพ คือทหารซึ่งเป็นครูจิตวิทยา ซึ่งเป็นผู้ที่เล่นดนตรี เป็นผู้ที่สามารถที่จะพูดจากับเด็กได้ จะเข้าไปช่วยเหลือในสิ่งเหล่านี้ได้ ก็ทำอยู่หลายปีในช่วงที่ผมเป็นเจ้ากรม ไม่ทราบว่าทุกวันนี้มีแนวคิดอย่างนี้อยู่หรือเปล่าในการที่จะนำเด็กมาฝึกครับ ๗ วัน ๑๐ วัน แทนที่จะไปคุมขังไว้หรือไปเก็บตัวไว้ในบ้าน เพราะฉะนั้นข้อเสนอที่ศาลฎีกาเยาวชนและเด็กให้สามารถพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล ซึ่งอยู่ในเอกสารของท่าน พัฒนาสร้างแนวทางในการสร้างเด็กแต่ละคน แก้ปัญหาของแต่ละคนมีเคาน์เซลิง (Counseling) ต่าง ๆ เป็นเรื่องที่ดี แต่อาจจะต้องใช้เจ้าหน้าที่ ใช้คนจำนวนมากในการเข้าไปดูแลเขา เพราะฉะนั้นทางออกอีกทางหนึ่งที่ผมเสนอนี้ก็จะทำให้เราสามารถดูแลเด็กได้หลาย ๆ จำนวนหนึ่งในแต่ละครั้ง ๕๐ คน ๑๐๐ คน แล้วก็ใช้เวลาไม่มากนัก และผมมั่นใจเลยเด็กที่มาผ่านการฝึก การควบคุมภายใต้หน่วยของเราที่ได้รับการฝึกปรืออย่างดี เขาจะกลับไปเป็นคนดีและโอกาสที่จะกลับไปกระทำผิดอีกเมื่อเติบโตขึ้นจะมีน้อยลงมาก ก็จึงเรียนเสนอเป็นทางเลือกหนึ่งครับ ขอบพระคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ขอบคุณครับ ขอเชิญท่านกิตติ กิตติโชควัฒนา อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา ขอเชิญครับ

นายกิตติ กิตติโชควัฒนา : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ผม กิตติ กิตติโชควัฒนา สปท. หมายเลข ๑๐ จากจังหวัดยะลา ท่านประธานครับผมคิดว่าเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ถูกนำมาเสนอเรื่องการบูรณาการและการเสนอแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเรื่องการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำความผิดอาญาแทนการควบคุม ท่านประธานครับผมคิดว่าปัญหาสังคมในทุกวันนี้ ในแง่ของสังคมที่เดือดร้อนอย่างที่ท่านผู้รายงานได้กล่าวไว้เมื่อกี้นี้ว่ามีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งในแง่ของเนื้อหาเชิงปริมาณและคุณภาพมากขึ้น ๆ ซึ่งยากแก่การเยียวยา และเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไปตั้งแต่เด็กเยาวชน จนถึงผู้หลักผู้ใหญ่ในสังคมก็เกิดปัญหากันเรียกได้ว่าทั่วไปทุกภาคของประเทศ เพราะฉะนั้นอันนี้จึงเป็นปัญหาหลักเป็นปัญหาหนักที่กระบวนการยุติธรรมจะต้องหยิบยกขึ้นมาว่าจะหาวิธีการมาตรการอย่างไรนำไปสู่การแก้ไข เพื่อให้ลดระดับความรุนแรงทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพให้มันลดลงจะได้ไม่เป็นที่เดือดร้อนของสังคม ----------

ท่านประธานครับถ้าหากว่าผมจะแยกแยะเนื้อหาที่กำลังพูดอยู่ในขณะนี้มีอยู่ ๓ - ๔ ประเด็น ๑. ก็คือตัวผู้ถูกกระทำความผิด ๒. ผู้กระทำ ๓. เจ้าหน้าที่ ทั้ง ๓ ประการนี้ต่างก็มีปัญหาในตัวของมัน อย่างเช่นเมื่อกี้นี้ที่บอกว่าเจ้าหน้าที่เราไม่พอ ส่วนผู้กระทำความผิดทำแล้วออกมาก็ทำอีก ซ้ำซาก เราจะแก้ปัญหานี้อย่างไร ส่วนผู้ที่ถูกกระทำความผิดบางทีคิดว่าตัวเองบริสุทธิ์ไปไหนมาไหนไม่เป็นไรก็คงจะปลอดภัย คิดว่าทำดีแล้วจะได้ดีแต่ความจริงหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ ผู้ทำความดีก็เดือดร้อนอีกเหมือนกัน เพราะไม่รู้ว่าเมื่อไรลูกหลงจะมา เพราะฉะนั้นสิ่งที่เรากำลังพูดอยู่ในขณะนี้ก็คือว่าหาตัวช่วย อย่างที่ใช้คำว่า โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชนเพื่อบรรเทาความหนัก ความไม่พอของเจ้าหน้าที่ อันนี้ผมเห็นด้วยครับท่านประธาน ในภาวะที่เจ้าหน้าที่เราไม่พอ งบประมาณเราไม่พอเราก็หาตัวช่วยมาช่วย มาเสริม เพื่อให้งานเราเบาขึ้น ง่ายขึ้น เพราะฉะนั้นตัวนี้ถ้าหากว่าทำถูกทิศถูกทางมันจะช่วยบรรเทาปัญหาตอนแรกเริ่มได้ดี และยิ่งไปกว่านั้นดีไม่ดีปัญหาตัวนี้ วิธีการอย่างนี้มันจะช่วยแก้ปัญหาก่อนที่จะนำไปสู่กระบวนการยุติธรรมด้วยซ้ำไป ตัวอย่างเยอะครับ เพราะฉะนั้นในเมื่อนำสิ่งเหล่านี้มาพูดผมก็อยากยกตัวอย่าง เพื่อชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชนนั้นมันสำคัญอย่างไรถ้าเรารู้จักเลือกรู้จักใช้ ท่านประธานครับผมจำได้สมัยตอนที่ผมเป็นนายอำเภอ พอเข้าไปในพื้นที่ ในพื้นที่นั้นปรากฏว่า ชาวบ้านบ้านผมในสมัยนั้นชอบล้างแค้นกัน ยิงกันไปยิงกันมามันคล้าย ๆ เป็นเรื่องปกติวิสัยไป หมู่บ้านหนึ่งชาวบ้านเกิดความรู้สึกเอือมระอาต่อการที่ล้างแค้นยิงกันไปยิงกันมา ฝ่ายผู้ถูกกระทำความผิดก็มาหาผมโดยคิดว่าผมนั้นจะสามารถแก้ปัญหาให้ได้ เขาก็เกรงว่าถ้าหากว่าไม่รีบจัดการเสีย อีกไม่กี่วันคนต่อไปก็จะเกิดขึ้นอีกในหมู่บ้านหรือในตำบลรวมไปตลอดจนถึงญาติพี่น้องของเขา สังคมก็จะไม่มีความสุข ก็มาคุยกัน เผอิญว่าผมเป็นคนในพื้นที่พอจะมีความรู้บ้างว่าปัญหาบางอย่างเราไม่จำเป็นต้องยุให้ชาวบ้านฟ้องร้องไปพิจารณาในชั้นศาล ไปบอกตำรวจ แจ้งความตำรวจมันจะได้ยุติเราจะได้ไม่ต้องเดือดร้อน แต่โดยสัญชาตญาณ จิตสำนึกของการเป็นนายอำเภอ คิดว่าอะไรบ้างที่จะบรรเทาเหตุไม่ให้บานปลายไม่ให้ชาวบ้านทะเลาะขยายวงกว้างออกไป อันนั้นเป็นหน้าที่ ก็คือเรื่องความดีเป็นหน้าที่ที่เราจะต้องแก้ไข ที่จะต้องช่วยทำ ก็เรียกส่งข่าวไปยังคู่กรณี ----------

แต่สิ่งที่ชาวบ้านกลัวก็คือตำรวจ เพราะเกิดคดีแล้วกลัวตำรวจจับ เกิดคดีแน่นอนครับ เกิดคดีแล้วกลัวถูกจับ ถูกขัง ถูกดำเนินคดี เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราจะต้องทำต่อไปก็คือว่าต้องดูต่อว่าในพื้นที่ที่เราดูแลบังคับบัญชานั้น เจ้าหน้าที่ที่ชาวบ้านกลัว ชาวบ้านเชื่อถือไว้วางใจหรือไม่ เผอิญผมโชคดีครับ ไปที่ไหนตำรวจซึ่งเป็นคู่มือ มือขวามักจะเป็นตำรวจที่ชาวบ้านไว้วางใจ อาจจะเป็นความโชคดีของผมก็ได้ เป็นนายอำเภอที่ไหนก็จะได้นายตำรวจที่เป็นสารวัตรเป็นผู้กอง เป็นที่เชื่อถือของชาวบ้าน อาจจะเป็นเพราะกรมตำรวจสมัยนั้นเวลาเลือกคนเขาจะเลือกคู่กับนายอำเภอ ที่ไหนมีนายอำเภออย่างไรควรจะส่งผู้กำกับ ผู้กองตำรวจที่ดีไปทางนั้นเพื่อจะได้คู่กันในการทำงาน เป็นปาท่องโก๋เลยครับ ฝ่ายปกครองกับตำรวจ เผอิญว่านายตำรวจที่ไปเป็นผู้กอง เป็นที่เชื่อถือของชาวบ้านไปด้วย อันนั้นก็เป็นประโยชน์ประการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคดีต่าง ๆ ในพื้นที่ เพราะการที่เราได้ตำรวจที่ดีในพื้นที่นั้นมันเท่ากับว่าเป็นการป้องกันปัญหาเบื้องต้นไปแล้วในตัวในเรื่องความเป็นธรรม ในขณะเดียวกันถ้าเราได้นายอำเภอที่ดีอีกซ้ำเข้าไปอีกทีหนึ่ง ก็ยิ่งจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในแง่ของการบริหารราชการแผ่นดินในพื้นที่ที่อำนวยความเป็นธรรม รวมไปตลอดจนถึงการพัฒนาด้านต่าง ๆ ชาวบ้านจะเกิดความเชื่อถือขึ้นมา เพราะฉะนั้นเราได้ตัวจักร ๒ คนนี้ที่เป็นคุณในแง่ของการบริหารราชการ มันจะก่อให้เกิดประโยชน์กับชาวบ้าน ในเมื่อชาวบ้านเชื่อถือยอมรับ ๒ ตัวนี้แล้ว สิ่งที่เราจะต้องหาต่อไปคือว่าทำอย่างไรให้กระบวนการการอำนวยความเป็นธรรมให้เกิดความมั่นใจกับชาวบ้าน ชาวบ้านที่บ้านผมเขามีความเคร่งครัดในศาสนา ยึดมั่นในหลักธรรมแห่งศาสนา เคร่งครัดในการปฏิบัติศาสนกิจ อันนี้ก็จะเป็นประโยชน์ เพราะมันมีตัวบุคคลที่ชาวบ้านเชื่อถือยอมรับโดยไม่ต้องผ่านการเลือกตั้ง เช่น โต๊ะอิหม่าม เป็นต้น หรือโต๊ะครู เป็นต้น เพราะฉะนั้นอันนี้ก็เป็นคุณประการที่ ๓ ช่วยเป็นตัวเสริมในเรื่องของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความดีทั้งหลาย เพราะชาวบ้านยอมรับในตัวผู้นำชุมชนอย่างที่เรากำลังพูดว่าสหวิชาชีพและชุมชน แล้วก็ได้ตัวผู้นำชุมชนที่ชาวบ้านยอมรับเชื่อถือ ก็ในเมื่อสำรวจข้อมูลที่เป็นคุณในเรื่องของการแก้ปัญหากระบวนการยุติธรรมพื้นฐานเบื้องต้นอย่างนี้แล้ว ก็เชิญคู่กรณีมาคุยกันว่าในเมื่อตกลงใจว่าอยากจะยุติปัญหาเรื่องฆ่าแกงกันในหมู่บ้านเราก็ต้องมาคุยกัน ก็นัดวันมาคุย เชิญโต๊ะอิหม่าม โต๊ะครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เชิญสารวัตร แล้วก็ผมก็มานั่งคุยกัน แต่ครั้งแรกทำท่าจะไปดีแต่มันก็ไม่ยุติ เพราะฝ่ายผู้กระทำความผิดมาเพียงแต่บอกว่าจะมาขอโทษ ว่าลูกของแกฆ่าลูกของอีกคนหนึ่ง พ่อของผู้ถูกกระทำความผิดก็เฉย เพราะพ่อของผู้กระทำความผิดกับผู้กระทำความผิดไม่ได้บอกว่า

ลูกชายของแกทำอะไรผิด เพียงแต่จะมาบอกว่าจะมาขอโทษให้อีกฝ่ายหนึ่งให้อภัย เหตุที่ผู้กระทำความผิดไม่กล้าบอกเหตุแห่งการกระทำความผิด เพราะยังไม่สบายใจ กลัวว่าตำรวจจะเอาคำสารภาพของผู้กระทำความผิดพาไปดำเนินคดีครับท่านประธาน ยังไม่มั่นใจมากพอวันนั้นก็ยุติแค่นั้น ก็เรียกมาคุยใหม่ครับ เรียกทั้งพ่อ ทั้งแม่ ทั้งผู้กระทำความผิด มาพบกับผู้กองโดยตรง และผมนั่งอยู่ด้วย โต๊ะอิหม่ามอยู่ด้วย ว่าเรื่องนี้ถ้าหากว่าเราทั้ง ๒ ฝ่าย ๓ ฝ่าย ไม่เอาผิดจริง ๆ แล้ว สารภาพเถอะ เรื่องคดีเราจะช่วยดูแลให้ นัดครั้งที่ ๒ ก็มาอีกครับ มาเจออีก นี่ก็คืออาศัยผู้นำชุมชนที่ชาวบ้านศรัทธามาเป็นตัวช่วยในการแก้ปัญหากระบวนการยุติธรรมเบื้องต้นในระดับหมู่บ้าน ----------

พอมาครั้งที่ ๒ ทุกคนก็มาพร้อม ฝ่ายพ่อกับลูก โดยเฉพาะลูกที่เป็นผู้ลงมือกระทำความผิด ก็เล่ารายละเอียดแห่งการกระทำความผิดโดยละเอียด ทำให้พ่อของผู้กระทำความผิดเกิดรู้สึกภูมิใจ ดีใจว่า ผู้กระทำความผิดได้รับ ได้สารภาพตรงไปตรงมา ได้สารภาพตรงไปตรงมาจากการกระทำความผิดและเหตุแห่งการกระทำ พ่อของผู้กระทำความผิดบอกว่าในเมื่อผู้กระทำความผิดได้สารภาพความผิดแล้ว แกก็รู้ว่าผู้กระทำความผิดทำความผิดเรื่องอะไร เพราะฉะนั้นแกก็สามารถที่จะให้อภัยได้ถูก ปัญหามันอยู่ตรงนั้น จะได้ให้อภัยถูก เพราะฉะนั้นอันนี้ก็คือความจริงใจของ ๒ ฝ่าย อีกฝ่ายก็อยากจะฟังจากคำสารภาพที่เป็นความจริงว่าจะมาขออภัยเรื่องอะไร แล้วอีกฝ่ายก็สารภาพจริง ๆ ว่าเหตุที่กระทำความผิดคืออะไร เพราะฉะนั้นบทเรียนอันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ชี้ชัดว่า ถ้าหากว่าเรามีสหวิชาชีพหรือชุมชน และชุมชนที่ชาวบ้านยอมรับศรัทธาเชื่อถือแต่ไม่ใช่มาจากการเลือกตั้งนะครับ ถ้าการเลือกตั้งเสร็จมันมีการแข่งขันแบ่งพรรคแบ่งพวก อันนั้นใช้ไม่ได้ ต้องเป็นตัวแทนของชุมชนที่ชาวบ้านเชื่อถือศรัทธา โดยเฉพาะถ้าหากว่าเป็นผู้นำศาสนาด้วยซ้ำไปแล้ว อันนี้มันจะเป็นคุณในการแก้ปัญหาระดับเบื้องต้น อันนี้ก็เป็นเพียงแต่จะหยิบยกเป็นตัวอย่างถึงเรื่องกระบวนการยุติธรรมระดับพื้นฐานเบื้องต้นในชุมชน ถ้าหากว่าเราเหตุ หาบุคคลที่มีลักษณะอย่างนี้มันก็จะช่วยแก้ปัญหา แต่ก็ไม่พ้นจากเรื่องเจ้าหน้าที่ที่ชาวบ้านต้องไว้วางใจด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ตำรวจอย่างนี้เป็นต้น ก็มีเรื่องที่พอจะเล่าสู่กันฟังไว้เพียงเท่านี้ครับ ขอบคุณท่านประธานครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ขอบคุณท่านผู้ว่าฯกิตตินะครับ มีสมาชิกที่ประสงค์จะอภิปรายเพิ่มเติมไหมครับ เชิญ ท่านเสรี สุวรรณภานนท์ ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ ผม นายเสรี สุวรรณภานนท์ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ต้องกราบเรียนว่ารายงานดังกล่าวนี้เป็นรายงานที่ดีนะครับ เป็นรายงานที่ดีที่จะทำให้เกิดการแก้ปัญหาส่วนสำคัญในกระบวนการยุติธรรมอีกส่วนหนึ่ง ตามรายงานที่มีการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูป หน้า ๑๒ ก็จะมี กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด จริง ๆ ผมอยากให้มีส่วนของทนายความอีกส่วนหนึ่งถ้าเป็นไปได้นะครับ หรือแม้กระทั่งของตำรวจ เพราะว่าตามรายงานนี้จะเน้นไปในเรื่องงานของกระทรวงยุติธรรมเป็นสำคัญนะครับ แต่ถ้ามีมุมมองอีกส่วนหนึ่งที่มีส่วนร่วม

ในเชิงของวิชาชีพอื่นด้วย น่าจะได้ความครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามแนวทางการแก้ปัญหานั้นก็ได้ฟังจากท่านกรรมาธิการแล้วก็สบายใจขึ้นครับว่า สิ่งที่กรรมาธิการเสนอท่านก็ไม่ได้มุ่งเน้นในการที่จะให้ประโยชน์กับผู้ต้องขังฝ่ายเดียว แต่เป็นการกลั่นกรองอย่างเข้มข้น แล้วก็มีความระมัดระวังต่อการที่จะเอามาตรการดังกล่าวนี้ไปใช้ มิฉะนั้นแล้วในปัญหาความขัดแย้งทางคดีความต่าง ๆ มันมี ๒ ด้าน ด้านหนึ่งคือฝ่ายผู้กระทำผิด อีกด้านหนึ่งคือ ฝ่ายผู้เสียหาย การที่เราจะแก้ปัญหาในส่วนที่ข้อเสนอดังกล่าวนี้มันเหมือนจะเน้นไปในส่วนของผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิด แต่อันนั้นเป็นที่เข้าใจได้ว่าเราก็ให้โอกาสเพื่อให้คนกลับคืนสู่สังคมได้ มาใช้ชีวิตปกติได้ เพราะคนที่กระทำความผิดจริง ๆ แล้วนะครับท่านประธาน มันเกิดจากอารมณ์เพียงชั่ววูบ เกิดจากอารมณ์เพียงครั้งเดียว เกิดจากการตัดสินใจที่ผิดพลาด แล้วเกิดเป็นปัญหาคดีความใหญ่โตขึ้น ตรงนี้มันก็เลยจำเป็นที่จะต้องมีมาตรการการมาดำเนินการหาความเป็นธรรมให้กับคนที่เป็นฝ่ายผู้เสียหาย ----------

เพราะฉะนั้นคนที่กระทำผิดก็จะถูกมาตรการทางกฎหมายลงโทษ ซึ่งอย่างที่กราบเรียนแล้วว่าบางครั้งมันเกิดจากแค่ความคิดหรืออารมณ์เพียงชั่ววูบเท่านั้น แต่การให้ความเป็นธรรมของการบังคับใช้กฎหมายหรือการใช้กฎหมายดังกล่าวก็จะต้องให้ความเป็นธรรมไปฝ่ายผู้เสียหายที่เขาเกิดความรู้สึก ว่าฝ่ายผู้เสียหายเองถ้าหากว่าเราดูแลหนักไปในทางผู้กระทำผิดมากเกินไป ผู้เสียหายอาจจะเกิดความไม่เป็นธรรม แล้วในที่สุดแล้วก็ไม่พึ่งพากฎหมาย ไม่พึ่งพากระบวนการยุติธรรม แล้วก็จะไปใช้กฎของตัวเองในการตัดสินปัญหามันก็จะทำให้สังคมเกิดความไม่สงบเรียบร้อยได้ แต่อย่างไรก็ตามกรรมาธิการก็ระมัดระวังในเรื่องข้อเสนออันนี้ ผมเข้าใจตรงนั้น แต่อย่างไรก็ตามผมอยากเห็นสิ่งที่กรรมาธิการเสนอนี้ให้เห็นผลสำเร็จของข้อเสนอในการปฏิรูป ตามรายงานดังกล่าวก็ได้กำหนดแนวทางเป็นแผนระยะเวลา วางระยะเวลาไว้ ๓ ระยะ แล้วก็ภายใน ๑๒ เดือน ผมไม่แน่ใจว่า ๑๒ เดือนมันจะทำให้เห็นมรรคเห็นผลมากน้อยแค่ไหน แต่อาจจะเป็นเพียงข้อเสนอที่ตั้งอนุกรรมการขึ้นมาเพื่อจะดำเนินการต่อ แล้วก็จะไปสรุปผลตอนท้าย การติดตามให้เห็นผลอะไรต่าง ๆ นี้ ความชัดเจนหรือผลสำเร็จนี้ผมอยากฝากกรรมาธิการช่วยพิจารณาว่าตามรายงานข้อเสนอที่เป็นแนวคิดดี ๆ เช่นนี้จะทำอย่างไรให้เป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้น นอกจากที่ตั้งอนุกรรมการต่าง ๆ ขึ้นมาดำเนินการแล้ว ทำอย่างไรให้มันเกิดการเห็นผล ให้แต่ละฝ่ายแต่ละส่วนงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงแล้วก็มีผลชัดเจนในเชิงปฏิบัติ อันนี้เป็นระยะที่ ๓ นะครับ ๓ เดือน เป็นการติดตามผลการปฏิบัติงานและเสนอแนะให้การปรับปรุงแนวทางการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มันเป็นข้อเสนอ เพียงแต่ติดตามแล้วก็ให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ความสำเร็จอยากให้มีความชัดเจนกว่านี้ ถ้าจะกรุณาช่วยสร้างความชัดเจนนะครับ ๑๒ เดือน อาจจะแค่ระยะเริ่มต้นแต่หลังจากนั้นแล้วอย่างไร หลังจากนั้นแล้วความชัดเจนนี้ก็ขออภัยนะครับผมก็พยายามดูแต่ก็ยังไม่เห็นนะครับ ถ้ากรรมาธิการจะกรุณาดูผลสำเร็จของข้อเสนอมันก็จะทำให้รายงานนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ก็กราบเรียนว่าเป็นรายงานที่ดีครับ ก็สมควรช่วยกันสนับสนุน ขอบพระคุณท่านประธานครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : เมื่อสมาชิกได้ใช้สิทธิอภิปรายกันพอสมควรนะครับ ผมขอปิดการอภิปรายขอเชิญท่านประธานกรรมาธิการและผู้ชี้แจงครับ เชิญท่าน พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ ชี้แจงคำถามของสมาชิกครับ

พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เคารพ กระผมก็ขอขอบพระคุณสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ทั้งหมด ๔ ท่าน ที่ได้กรุณาอภิปรายให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์นะครับ

เริ่มจากท่านแรก ท่าน พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ ท่านก็ได้นำเสนอข้อเสนอ ๖ ประการ ที่ว่าเป็นเส้นแบ่ง ถ้าเรียกสมัยใหม่ก็คือท่านได้เสนอหลัก ๖ ประการเป็นตัวชี้วัดเป็นตัวแบ่งในเรื่องหลักความสมดุล อันนี้ก็ขอบพระคุณนะครับสำหรับข้อเสนอ ๖ ประการตัวชี้วัดเส้นแบ่งที่ท่านได้กรุณานำเสนอ อันนี้ก็จะทำให้รายงานฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นนะครับ

ส่วนท่าน พลเอก เลิศรัตน์ ก็ขอขอบพระคุณนะครับ ทำให้กระผมได้มีโอกาสทราบว่า ทหารนั้นนอกจากมีหน้าที่ปกป้องประเทศแล้ว พัฒนาประเทศแล้ว ก็ยังมีส่วนในการช่วยแก้ไขนิสัยพฤติกรรมของเยาวชนให้อยู่ในระเบียบเรียบร้อย แล้วก็กลับมาสู่สังคมให้เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย อันนี้ก็ทำให้ได้ทราบเกี่ยวกับประสบการณ์ของท่านเมื่อสมัยเป็นเจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารบก ในส่วนของการใช้หน่วยทหารมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือนิสัยใจคอของเยาวชนหรือเด็ก อันนี้ก็ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล แล้วก็นโยบายของกระทรวงกลาโหมนะครับ แต่ก็เป็นข้อเสนอแนะหรือประสบการณ์ที่มีประโยชน์นะครับ

ส่วนของท่านกิตตินะครับ ท่านก็ได้กรุณานำประสบการณ์ของท่านสมัยเป็นนายอำเภอมา เพื่อจะให้เห็นตัวอย่างที่ในรายงานฉบับนี้บอกว่า โดยองค์กรสหวิชาชีพและชุมชน ท่านก็ได้ยกประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทส่วนตัวในหมู่บ้านที่มีหลายหน่วยงาน คือนายอำเภอและเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน แล้วก็ประการสำคัญคือโต๊ะอิหม่ามที่เป็นผู้ที่นับถือในชุมชน มามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไม่ให้ลุกลามบานปลายในเรื่องการฆ่าล้างแค้นไประหว่างตระกูล อันนี้ก็เป็นตัวอย่างที่ท่านได้กรุณานำเสนอ

ส่วนท่านเสรี สุวรรณภานนท์ ก็ได้มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ครับ ผมก็จะรับไว้นะครับที่ว่าจะต้องมีความคิดเห็นขององค์กรหรือหน่วยงานหนึ่งเพิ่มขึ้นมาคือ หลังจากวันนี้ไปผมก็จะเรียนเชิญผู้แทนจากสภาทนายความ และผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติมาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับรายงานฉบับนี้เพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กระผมก็ขอเรียนว่ารายงานที่ได้นำเสนอต่อท่านสมาชิกในวันนี้ เป็นเรื่องที่มิใช่เป็นเรื่องที่ไกลตัว แต่เป็นเรื่องใกล้ตัว ดังที่มีบางท่านได้กล่าวไปแล้ว เหตุร้ายเหตุรุนแรงอาจจะเกิดขึ้นกับใครในสังคมนี้ก็ได้ ถ้าไม่มีการรีบปฏิรูปหรือพัฒนาให้เห็นผลอย่างจริงจังโดยเร็ว คณะกรรมาธิการก็จะรับข้อเสนอแนะข้อคิดเห็น ข้อสังเกต ไปปรับปรุงรายงานฉบับนี้ให้สมบูรณ์ครบถ้วนยิ่งขึ้น วันนี้ถือได้ว่าเป็นวันที่สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศมีส่วนสำคัญในการเติมเต็มหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย ทำให้สังคมไทยมีความน่าอยู่ยิ่งขึ้น คือมีสวัสดิภาพในความปลอดภัยมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ก็ขอขอบพระคุณอีกครั้ง กระผมก็มีเรื่องเรียนชี้แจงเพิ่มเติมเพียงเท่านี้ครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : เชิญท่านประสิทธิ์ ปทุมารักษ์

นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์ (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพและท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติทุกท่าน กระผม ประสิทธิ์ ปทุมารักษ์ ในนามของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ขอกราบขอบพระคุณท่านประธาน ท่านสมาชิกทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อสังเกตอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการที่จะช่วยทำให้รายงานฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่ง ๆ ขึ้นไป แล้วก็ขอรับข้อสังเกตของท่านนำไปปรับอีกครั้งหนึ่งครับ ขอกราบขอบพระคุณท่านประธานแล้วก็ท่านสมาชิกทุกท่านครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : เป็นอันว่าที่ประชุมได้พิจารณารายงานเรื่องการพัฒนามาตรการต่อสู้ต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชนแล้วนะครับ ก่อนที่จะขอมติจากที่ประชุม ผมขอตรวจสอบองค์ประชุมก่อนนะครับ

(นายอลงกรณ์ พลบุตร รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนทำการตรวจสอบองค์ประชุม)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอเชิญสมาชิกใช้สิทธิแสดงตน โปรดเสียบบัตรและกดปุ่มแสดงตนครับ

(สมาชิกทำการเสียบบัตรและกดปุ่มแสดงตน)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : เรารอสมาชิกสักครู่นะครับ เพราะว่ามีประชุมแล้วก็อยู่ในช่วงรับประทานอาหารด้วย กำลังทยอยเดินเข้ามา ท่านสมาชิกได้ใช้สิทธิแสดงตนครบถ้วนหรือยังครับ ท่านไกรวุฒิเรียบร้อยนะครับ เจ้าหน้าที่แสดงผลครับ จำนวนผู้เข้าประชุม ๑๔๐ ท่าน เป็นอันว่าครบองค์ประชุม

- ๔๒/๑

เรื่อง รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เรื่อง การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน (**การตรวจสอบองค์ประชุม**)

วันที่ 04 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2560 เวลา 12:57

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม 140

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
1		พลโท กมล สุวภาพ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
2		นายกฤษฎา จีนะวิจารณะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
3		พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
4		นายกษิดิ์เดชธนทัต เสกขุนทด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
5		นายกิตติ กิตติโชควัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
6		นายกิตติ พิทักษ์นิตินันท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
7		พลเรือเอก ไกรวุธ วัฒนธรรม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
8		นายขวัญชัย ดวงสถาพร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
9		พลอากาศเอก ขวัญชัย เอี่ยมรักษา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
10		พลโท คณิต แจ่มจันทรา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
11		พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
12		พลเอก คณิต อุทิตสาร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
13		นายคณิสสร นาวานุเคราะห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
14		พลอากาศเอก คธาทิพย์ กุญชร ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
15		นายคำนูณ สิทธิสมาน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
16		หม่อมราชวงศ์จักรรถ จิตรพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
17		พลเอก จารุเกียรติ ชัยวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
18		นายจินดา วงศ์สวัสดิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
19		พลเอก จิระ โกมุทพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
20		พลเรือเอก จีรพัฒน์ ปานสกุณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
21		นายจุมพล สุขมั่น	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
22		นางจุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
23		พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
24		นายเฉลิมพล ประทีปะวณิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
25		นายเฉลิมศักดิ์ อบสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
26		พลเรือเอก ชนินทร์ ชุณหรัชพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
27		นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
28		นายชาลี เอียดสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
29		พลตำรวจเอก ชิดชัย วรรณสถิตย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
30		นายชูชัย ศุภวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
31		นายชูชาติ อินสว่าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
32		พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
33		พลเอก ชูศักดิ์ สันติวรวุฒิ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
34		พลเอก ชูศิลป์ คุณาไทย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
35		นายฐาปบุตร ชมเสวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
36		พลเอก ฐิติวัจน์ กำลังเอก	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
37		นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
38		พลเรือเอก ณรงค์พล ณ บางช้าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
39		นายดุสิต ลีลาภัทรพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
40		นายตระกูล วินิจนัยภาค	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
41		พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
42		นายต่อพงศ์ เสลานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
43		พลตำรวจเอก ไตรรัตน์ อมาตยกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
44		นางถวิลวดี บุรีกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
45		พลอากาศเอก ทวิเดนศ อังศุสิงห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
46		พันเอก ธนศักดิ์ มิตรภานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
47		ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
48		พลเอก ธวัช จารุกลัส	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
49		นายธานินทร์ ผะเอม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
50		พลตำรวจโท ธีรจิตร์ อุตมะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
51		พลอากาศเอก ธีระภาพ เสนะวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
52		พลเอก นคร สุขประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
53		นางนรรัตน์ พิมเสน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
54		นางนินนาท ชลิตานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
55		พลอากาศเอก นิรันดร์ ยิ้มสรวล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
56		นายบัญชา ปรมีศณาภรณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
57		พลโท บัญชา สิทธิวรยศ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
58		นางเบญจวรรณ สร่างนิทร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
59		พลเรือเอก ประดิษฐ์ ศิริคุปต์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
60		นางประภา เหตระกูล ศรีนวลนัด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
61		นายประภาศ คงเอียด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
62		นายประมนต์ สุธีวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
63		ร้อยเอก ประยุทธ เสาวคนธ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
64		นายประยูร เชี่ยววัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
65		นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
66		พลเอก ปราการ ชลยุทธ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
67		นายปรีชา บุตรศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
68		พลอากาศเอก ปรีชา ประดับมุข	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
69		นางปัทมา เธียรวิศิษฏ์สกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
70		นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
71		นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐบาทุกา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
72		นายปีติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
73		พลอากาศเอก เผด็จ วงษ์ปิ่นแก้ว	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
74		นายพงศ์ศักดิ์ เสมสันต์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
75		นายพนม ศรศิลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
76		คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
77		นางพรพันธุ์ บุณยรัตพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
78		พลเอก พอพล มณีรินทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
79		พลเรือเอก พะจุณณ์ ตามประทีป	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
80		พลตำรวจตรี พิสิษฐ์ เปาอินทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
81		นายเพิ่มพงษ์ เชาวลิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
82		นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
83		พลเอก ภิญโญ แก้วปลั่ง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
84		พลอากาศเอก มนัส รูปขจร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
85		นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
86		พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
87		พลเรือเอก ยุทธนา เกิดด้วยบุญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
88		พลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
89		นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
90		พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
91		พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
92		นายเลิศปัญญา บูรณบัณฑิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
93		พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
94		พลตำรวจเอก วรพงษ์ ชิวปรีชา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
95		นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
96		พลเอก วรวิทย์ พรรณสมัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
97		นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
98		พลโท วราห์ บุญญะสิทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
99		นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
100		พลเอก วัฒนา สรรพานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
101		พลอากาศเอก วัธน มณีนัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
102		นายวันชัย ศักดิ์อุดมไชย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
103		นายวัลลภ พริ้งพงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
104		พลเอก วิชิต ยาทิพย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
105		นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
106		นายวิวรรธน์ แสงสุริยะฉัตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
107		พลเอก วุฒินันท์ ลีลายุทธ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
108		นายไวกูณฑ์ ทองอร่าม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
109		นายศานิตย์ นาคสุขศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
110		พลเรือเอก สถิรพันธุ์ เกยานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
111		นายสมชัย เจริญชัยฤทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
112		นายสมชัย ฤชุพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
113		นายสมชาย พฤฒิกัลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
114		พลโท สมชาย ลิ้นประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
115		นายสมเดช นิลพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
116		นางสร้อยทิพย์ ไตรสุทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
117		พลเอก สราวุฒิ ชลออยู่	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
118		นายสังศิต พิริยะรังสรรค์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
119		พลตรี สิระวิตร์ นาคทอง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
120		นายสุนชัย คำนูณเศรษฐ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
121		นายสุรินทร์ จิรวิศิษฏ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
122		พลเรือเอก สุรินทร์ เรืองอารมณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
123		นายเสรี สุวรรณภานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
124		นายเสรี อติภัทธะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
125		นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
126		พลอากาศเอก อนาวิล ภิรมย์รัตน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
127		นายอนุสร จิรพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
128		นายอภิชาต จงสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
129		พลเอก อภิชาต เพ็ญกิตติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
130		นายอภินันท์ ชื่อธานุวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
131		พลเรือเอก อภิวัฒน์ ศรีวรรธนะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
132		นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
133		นายอรุณ จิรชวาลา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
134		นายอลงกรณ์ พลบุตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
135		ศาสตราจารย์อิศรา ศานติศาสน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
136		นายอัครินทร์ เลิศกิจชัยศิริ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
137		พลตำรวจเอก อัศวิน ขวัญเมือง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
138		พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
139		นายอุทัย เลาหวิเชียร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
140		พลเอก เอกชัย จันทร์ศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม

1. นายอลงกรณ์ พลบุตร รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง
2. นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง

ต่อไปผมจะขอมติจากที่ประชุมว่าจะเห็นชอบกับรายงานเรื่อง การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน หรือไม่ ซึ่งหากเห็นชอบคณะกรรมาธิการจะได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกไปปรับปรุงก่อนที่จะส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป ต่อไปเป็นการลงมติตามข้อบังคับ ข้อ ๖๐ นะครับ ขอเชิญท่านสมาชิกใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน ผู้ใดเห็นชอบโปรดกดปุ่ม เห็นด้วย ผู้ใดไม่เห็นชอบโปรดกดปุ่ม ไม่เห็นด้วย ผู้ใดเห็นควรงดออกเสียงโปรดกดปุ่ม งดออกเสียง ขอเชิญสมาชิกได้ใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนนะครับ

(สมาชิกทำการเสียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : สมาชิกได้ใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนครบถ้วนแล้วนะครับ ผมขอปิดการลงคะแนนครับ เจ้าหน้าที่แสดงผลครับ จำนวนผู้เข้าประชุม ๑๔๒ ท่าน เห็นด้วย ๑๔๐ ท่าน ไม่เห็นด้วย ไม่มี งดออกเสียง ๒ ท่าน ไม่ลงคะแนนเสียง ไม่มีนะครับ

เรื่อง รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เรื่อง การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

วันที่ 04 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2560 เวลา 12:59

เห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมาธิการฯ โดยให้คณะกรรมาธิการนำความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกฯ ไปปรับปรุงก่อนส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม	142
เห็นด้วย	140
ไม่เห็นด้วย	0
งดออกเสียง	2
ไม่ลงคะแนนเสียง	0

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
1	1	พลโท กมล สุวภาพ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
2	2	นายกฤษฎา จีนะวิจารณะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
3	3	พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
4	5	นายกษิดิ์เดชธนทัต เสกขุนทด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
5	10	นายกิตติ กิตติโชควัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
6	11	นายกิตติ พิทักษ์นิตินันท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
7	13	พลเรือเอก ไกรวุธ วัฒนธรรม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
8	14	นายขวัญชัย ดวงสถาพร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
9	15	พลอากาศเอก ขวัญชัย เอี่ยมรักษา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
10	17	พลโท คณิต แจ่มจันทรา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
11	18	พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
12	19	พลเอก คณิต อุทิตสาร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
13	20	นายคณิสสร นาวานุเคราะห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
14	21	พลอากาศเอก คธาทิพย์ กุญชร ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
15	22	นายคำนูณ สิทธิสมาน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
16	24	หม่อมราชวงศ์จักรรถ จิตรพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
17	25	พลเอก จารุเกียรติ ชัยวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
18	26	นายจินดา วงศ์สวัสดิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
19	27	พลเอก จิระ โกมุทพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
20	28	พลเรือเอก จีรพัฒน์ ปานสกุณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
21	29	นายจุมพล สุขมั่น	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
22	30	นางจุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
23	31	พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
24	32	นายเฉลิมพล ประทีปะวณิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
25	33	นายเฉลิมศักดิ์ อบสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
26	34	พลเรือเอก ชนินทร์ ชุณหรัชพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
27	37	นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
28	38	นายชาลี เอียดสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
29	39	พลตำรวจเอก ชิดชัย วรรณสถิตย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
30	40	นายชูชัย ศุภวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
31	41	นายชูชาติ อินสว่าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
32	43	พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
33	44	พลเอก ชูศักดิ์ สันติวรวุฒิ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
34	45	พลเอก ชูศิลป์ คุณาไทย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
35	46	นายฐาปบุตร ชมเสวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
36	47	พลเอก ฐิติวัจน์ กำลังเอก	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
37	48	นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
38	49	พลเรือเอก ณรงค์พล ณ บางช้าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
39	50	พันตำรวจเอก ณรัชต์ เศวตนันทน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
40	54	นายดุสิต ลีลาภัทรพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
41	57	นายตระกูล วินิจนัยภาค	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
42	58	พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
43	59	นายต่อพงศ์ เสลานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
44	60	พลตำรวจเอก ไตรรัตน์ อมาตยกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
45	61	นางถวิลวดี บุรีกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
46	62	พลอากาศเอก ทวิเดนศ อังศุสิงห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
47	67	พันเอก ธนศักดิ์ มิตรภานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
48	69	ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
49	70	พลเอก ธวัช จารุกลัส	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
50	74	นายธานินทร์ ผะเอม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
51	75	พลตำรวจโท ธีรจิตร์ อุตมะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
52	76	พลอากาศเอก ธีระภาพ เสนะวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
53	77	พลเอก นคร สุขประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
54	78	นางนรรัตน์ พิมเสน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
55	80	นางนินนาท ชลิตานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
56	81	พลอากาศเอก นิรันดร์ ยิ้มสรวล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
57	83	นายบัญชา ปรมีศณาภรณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
58	84	พลโท บัญชา สิทธิวรยศ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
59	85	นางเบญจวรรณ สร่างนิทร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
60	86	พลเรือเอก ประดิษฐ์ ศิริคุปต์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
61	87	นางประภา เหตระกูล ศรีนวลนัด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
62	88	นายประภาศ คงเอียด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
63	89	นายประมนต์ สุธีวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
64	90	ร้อยเอก ประยุทธ เสาวคนธ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
65	91	นายประยูร เชี่ยววัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
66	92	นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
67	93	พลเอก ปราการ ชลยุทธ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
68	94	นายปรีชา บุตรศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
69	95	พลอากาศเอก ปรีชา ประดับมุข	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
70	96	นางปัทมา เธียรวิศิษฏ์สกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
71	97	นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
72	98	นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐบาทุกา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
73	99	นายปีติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
74	100	พลอากาศเอก เผด็จ วงษ์ปิ่นแก้ว	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
75	101	นายพงศ์ศักติ์ เสมสันต์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
76	102	นายพนม ศรศิลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
77	104	คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
78	105	นางพรพันธุ์ บุณยรัตพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
79	107	พลเอก พอพล มณีรินทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
80	108	พลเรือเอก พะจุณณ์ ตามประทีป	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
81	109	พลตำรวจตรี พิสิษฐ์ เปาอินทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
82	110	นายเพิ่มพงษ์ เชาวลิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
83	111	นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
84	112	พลเอก ภิญโญ แก้วปลั่ง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
85	114	พลอากาศเอก มนัส รูปขจร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
86	116	นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
87	117	นางเมธินี เทพมณี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
88	118	พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
89	119	พลเรือเอก ยุทธนา เกิดด้วยบุญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
90	120	พลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
91	122	นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
92	123	พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
93	124	พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
94	125	นายเลิศปัญญา บูรณบัณฑิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
95	126	พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
96	128	พลตำรวจเอก วรพงษ์ ชิวปรีชา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
97	129	นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
98	130	พลเอก วรวิทย์ พรรณสมัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
99	131	นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
100	132	พลโท วราห์ บุญญะสิทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
101	133	นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
102	134	พลเอก วัฒนา สรรพานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
103	135	พลอากาศเอก วัธน มณีนัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
104	136	นายวันชัย ศักดิ์อุดมไชย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
105	138	นายวัลลภ พริ้งพงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
106	139	พลเอก วิชิต ยาทิพย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
107	144	นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
108	147	นายวิวรรธน์ แสงสุริยะฉัตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
109	148	พลเอก วุฒินันท์ ลีลายุทธ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
110	149	นายไวกูณฑ์ ทองอร่าม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
111	151	นายศานิตย์ นาคสุขศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
112	154	พลเรือเอก สถิรพันธุ์ เกยานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
113	156	นายสมชัย เจริญชัยฤทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
114	157	นายสมชัย ฤชุพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
115	158	นายสมชาย พฤฒิกัลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
116	159	พลโท สมชาย ลิ้นประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
117	160	นายสมเดช นิลพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
118	162	นางสร้อยทิพย์ ไตรสุทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
119	163	พลเอก สราวุฒิ ชลออยู่	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
120	165	นายสังศิต พิริยะรังสรรค์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
121	167	พลตรี สิระวิตร์ นาคทอง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
122	170	นายสุนชัย คำนูณเศรษฐ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
123	173	นายสุรินทร์ จิรวิศิษฏ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
124	174	พลเรือเอก สุรินทร์ เริงอารมณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
125	177	นายเสรี สุวรรณภานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
126	178	นายเสรี อติภัทธะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
127	179	นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
128	180	พลอากาศเอก อนาวิล ภิรมย์รัตน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
129	182	นายอนุสร จิรพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
130	184	นายอภิชาต จงสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
131	185	พลเอก อภิชาต เพ็ญกิตติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
132	186	นายอภินันท์ ซื่อธานุวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
133	187	พลเรือเอก อภิวัฒน์ ศรีวรรธนะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
134	188	นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
135	189	นายอรุณ จิรชวาลา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
136	190	นายอลงกรณ์ พลบุตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
137	191	ศาสตราจารย์อิศรา ศานติศาสน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
138	192	นายอัครินทร์ เลิศกิจชัยศิริ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
139	194	พลตำรวจเอก อัศวิน ขวัญเมือง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
140	195	พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
141	199	นายอุทัย เลาหวิเชียร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
142	200	พลเอก เอกชัย จันทร์ศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม

1. นายอลงกรณ์ พลบุตร รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง
2. นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง

เป็นอันว่าที่ประชุมมีมติเห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เรื่อง การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน แล้ว ซึ่งคณะกรรมาธิการจะได้นำความคิดเห็นข้อเสนอแนะของสมาชิกไปปรับปรุงก่อนที่จะส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปนะครับ จบการพิจารณารายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ขอขอบคุณคณะกรรมาธิการและผู้มาชี้แจงทุกท่าน และขอแสดงความยินดีด้วยคะแนนเสียงที่สูงมากทีเดียวนะครับ

ต่อไปเป็นระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องที่ค้างพิจารณา ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องที่เสนอใหม่ ไม่มี

ระเบียบวาระที ๖ เรื่องอื่น ๆ การหารือของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ มีสมาชิกท่านใดประสงค์จะขอหารือต่อที่ประชุมหรือไม่ครับ ถ้ามี ขอเชิญครับ

(ไม่มีสมาชิกขอหารือ)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ไม่มีสมาชิกขอหารือในวันนี้นะครับ วันนี้หมดระเบียบวาระการประชุมแล้ว ขอขอบคุณสมาชิกทุกท่าน ผมขอปิดการประชุมครับ

เลิกการประชุมเวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา

บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ในการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๐

วันอังคารที่ ๔ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐

---

๑. รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน เรื่อง การปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย

ผลการตรวจสอบองค์ประชุม (โดยวิธีใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนน)

มีสมาชิกฯ แสดงตนเพื่อตรวจสอบองค์ประชุม จำนวน ๑๔๔ คน

หมายเหตุ ปัจจุบันมีสมาชิกฯ ทั้งหมด จำนวน ๑๗๔ คน กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกฯ ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ = ๘๗ คน

- เห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมาธิการฯ โดยให้คณะกรรมาธิการนำความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกฯ ไปปรับปรุงก่อนส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป

ผลการลงมติ ที่ประชุมลงมติ

เห็นชอบด้วยคะแนนเสียง	๑๔๓	เสียง
ไม่เห็นชอบด้วย	ไม่มี	
งดออกเสียง	๒	เสียง
ไม่ลงคะแนนเสียง	ไม่มี	

๒. รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เรื่อง การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

ผลการตรวจสอบองค์ประชุม (โดยวิธีใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนน)

มีสมาชิกฯ แสดงตนเพื่อตรวจสอบองค์ประชุม จำนวน ๑๔๐ คน

- เห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมาธิการฯ โดยให้คณะกรรมาธิการนำความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกฯ ไปปรับปรุงก่อนส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป

ผลการลงมติ ที่ประชุมลงมติ

เห็นชอบด้วยคะแนนเสียง	๑๔๐	เสียง
ไม่เห็นชอบ	ไม่มี	
งดออกเสียง	๒	เสียง
ไม่ลงคะแนนเสียง	ไม่มี	

(นายสรศักดิ์ เพียรเวช)
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่
เลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข
กลุ่มงานรายงานการประชุม
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๓๗๓, ๐ ๒๒๔๔ ๑๓๑๐
โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๓๗๒
www.parliament.go.th

การประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๐
วันอังคารที่ ๔ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐

รายนามคณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา	นายประสิทธิ์ อนันตวิรุฬห์	รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
	นางนารีนารถ เหตานุรักษ์	ผู้อำนวยการสำนักรายงานการประชุมและชวเลข

ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

นายสมบัติ จันทร์ไพจิตร	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานชวเลข ๕
นางวัฒนี อุดมภักดี	เจ้าพนักงานชวเลขอาวุโส
นางสาวนภัสสร มีคุณ	เจ้าพนักงานชวเลขอาวุโส

ผู้จดรายงานการประชุม

นางสาวนภา วีรยุทธ์โกศล	นางสาววชิราภรณ์ นันลังค์
นางณัฐชนก บุญชุบ	นางสาวชญาภา ภู่ระหงษ์
นางสาวสุทธิกานต์ มั่นนุช	นางสาวสาริศา สิงหเมธา
นางสาวภัชภิชา ธีรนนท์	นางสาวนววันท์ สังข์พิชัยเดโช
นางศิริลักษณ์ ภูติพงศ์โสภณ	นางสาวชมนภัส อนุอัน
นางจิตตานันท์ ทองคำ	นางสาวบุศกร บุรกรณ์
นางสาวรัตนา ชินไธสง	นางสาวนิตยา พนารินทร์

ผู้ควบคุมระบบสนับสนุนการจัดทำรายงานการประชุม

นางสาวยุรินดา ภูธราลักษณ์

กลุ่มงานชวเลข ๕
สำนักรายงานการประชุมและชวเลข
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายงานการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
(คณะกรรมาธิการยังมิได้ตรวจ และสภายังมิได้รับรอง)

รายงานการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศยังมิได้ตรวจและสภายังมิได้รับรอง เนื่องจากพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลง ตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

จึงขอบันทึกไว้เป็นหลักฐาน และขอรับรองความถูกต้องของรายงานการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๓๔ วรรคสอง

(นายสรศักดิ์ เพียรเวช)
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่
เลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

หมายเหตุ ครั้งที่ ๒๖/๒๕๖๐ วันจันทร์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐
ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๐ วันอังคารที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐
ครั้งที่ ๒๘/๒๕๖๐ วันอังคารที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐
ครั้งที่ ๒๙/๒๕๖๐ วันจันทร์ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐
ครั้งที่ ๓๐/๒๕๖๐ วันอังคารที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐
ครั้งที่ ๓๑/๒๕๖๐ วันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข
กลุ่มงานรายงานการประชุม